

Holy Bible

Aionian Edition®

Gaddo Teyya
Yemsa Bible (Latin)

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
Gaddo Teyya
Yemsa Bible (Latin)

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/5/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
The Word for the World International, 2025

Formatted by Speedata Publisher 5.1.16 (Pro) on 7/30/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Yemsa at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Yemsa at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.
- 06/21/25 - 469 translations now available in 230 languages.
- 07/26/25 - 526 translations now available in 287 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matewos	11
Marqos	36
Luqas	51
Yohannis	78
Wosini meeni wosto	98
Roome	125
1 Qoronxos	137
2 Qoronxos	149
Galatiya	157
Efeson	161
Filiphisiyus	165
Qolasiyas	168
1 Teselonqe	171
2 Teselonqe	174
1 Timotiyos	176
2 Timotiyos	179
Tito	182
Filmona	184
Ibrawiyan	185
Yaqob	194
1 Phexiros	197
2 Phexiros	200
1 Yohannis	202
2 Yohannis	205
3 Yohannis	206
Yuuda	207
Yohannisni raa'i	208

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Esseen orfo Yesus: «Abataaso, zagsefe baron aane arsoto sinna boor'a feeshun uwa» yi.

Meya taar'oni meya dey maybaasta ixa ha'sere haa'esete.

Luqas 23:34

Matewos

1 Dawitni zalaassin; Abrahamni zalaassin koonte Yesus Kiristoosni koontoni tuzaas haniiswa: **2** Abraham Yisaqni kooni. Yisaq Yaqobni kooni. Yaqob Yuudanawa Aybaasakitoninna kooni. **3** Yuuda Faaresninnawa Zaaraninna Tiimar sinfa asuskin kooni. Faares Esromnin kooni. **4** Esrom dey Aaramnin kooni. Aaram Aminadabni kooni. Aminadab dey Ne'asonni kooni. Ne'ason dey Selimonni kooni. **5** Selimon Rakeb yistefa asuskin Boyezni kooni. Boyez Rut yistefa asuskin Iyyobednin kooni. Iyyobed Isseynin kooni. **6** Issey dey taato sina Dawitni kooni. Taato Dawit Ooriyonni asuskin Solomonni kooni. **7** Solomon dey Robiyamni kooni. Robiyam Abiyanin kooni. Abiyan Asafni kooni. **8** Asaf Iyyosafixni kooni. Iyyosafix Iyyuramni kooni. Iyyuram Oozyanin kooni. **9** Oozyan Iyyuatamni kooni. Iyyuatam Akaazni kooni. **10** Akaaz Izqiyasni kooni. Izqiyas Minasenin kooni. Minaase Amosni kooni. **11** Amos Iyyusiyasni kooni. Iyyusiyas Baabilonni boojoni neyaasik Ikoniyonnawa Aybaasakitoninna kooni. **12** Baabilonni bochoneen orfo Ikoniyon Selatiyalni kooni. Selatiyal Zerubabelni kooni. **13** Zerubabel Abiyudni kooni. Abiyud Eeliyakemni kooni. Eeliyakem Azarni kooni. **14** Azar Sadokni kooni. Sadok akimni kooni. Akim Eeliyudni kooni. **15** Eeliyud Alazarini kooni. Alazar Maatanin kooni. Maatan Yaqobni kooni. **16** Yaqob Kiristoos yiste Yesusni kooni Maaraminon teege Yosefnin kooni. **17** Ese Abrahamniistan kabira Dawitniista kar'ananneen asireachechche koonto. Dawitniistan kabira Baabilonni boojo kar'ananneen asireachechche koonto. Baabilonni boojoostan kabira Kiristoosni koontoosta kar'ananneen asireachechkoontowa. **18** Yesus Kiristoosni koontoni tochoos haniiswa; intoba Maarami Yosefnik teegtera diis girunoy Korto Ayyanak naanerterabe. **19** Teegere duusi Yosef ooko asu sinna boor'a Maaraminon asuni sina kisire makok aane sholowe. Baak aachok beyanak shole. **20** Sinuntano bar ekka safareefen Daamiisa wosiya miitok bestera: «Dawitni naa Yosefn! Teegere duusita nawaas naanertenaas Korto Ayyanakin sinna boor'a Maaraminon ephak digotaatawa. **21** Bar naanin tanonir; es naas darabaasin boor'besiissin fatunir sinna boor'a sunbaason «Yesus» yiratu sunsuta.» **22** Es bar dey sinnaas Daamiis raajusik: **23** «Esenu durbaas naanertona; naanin dey tanona; Sunbaason dey «Amanuel» usone yiste bar sinanaktu han bar zuuttera sini. Kotbaas dey: «Ha'oos innoneen anetu fawa» uwa» yi. **24** Yosef afay'nitan guzire Daamiisa wosiya makenaasimato zagi. Teegere duusina Maaraminon ephphe keeba ham. **25** Uzun nawubaasin

tanonganeeen Yosef barneen ane aane kune. Koonte naasa sunanon «Yesus» yire sunsi.

2 Yesus Yuuda Betelemuk taato Herodisni neyaasik koontefena kabaasic aruni meya awakesna diman Yerusalem yeesete. **2** Ekka yit mamussete: «Koonte Ayhudni taatoski ayinso? Baakuraason awukesan biyat barik kaa'nonik yaaniwa» yisete. **3** Taato Herodis es baron odenaase naye. Yerusalem feese asuni meya zuuttere barneen ane nayesete. **4** Maagni gaanyne meenawa daraasa tumani assinyanyani meena asin zuutire Kiristoos ay koontonamato mamsi. **5** Baasso dey: «Yuudani daasta fa Betelemuk rraajiuus ekka yire tichinar faar. **6** «Yuudani daastaki fa katama Betelem! Ta dara sina Israelnon oodni ha'sinnya neekin kesnir sinna boor'a inya inya katamaasssin ne aafa hatota wuza» yistera maktra faar» yisete. **7** Esseen orfo Herodis aruni meyanon aachok teegere baakuraas baassok bestena wonaason mamsire ari. **8** Baassotin ekka yit wosi: «Betelem hamfaat koonte naasin gasasutiwa; danefaatine taak dey yaara makoti. Ta dey hamma barik kaa'nona» **9** Baasso dey taatoosa kaamanon odere hamete. Awakesna diman biyete baakuraas naas feena dimaasta hamma yeronanneen zoonsit faar. **10** Baakuraason biyeteese akama gira girsete. **11** Keer girsere daag naas intoba Maaramineen ane feen biyete. Barki sina sinbesiisik sagadesere saxinibesiison gachche warqe, ixaananewa kumbine asi ima imesete. **12** Aruni meya wolsere Herodisniki hamonoytemato baassok Ha'o miitok makan boor'a ooma ugnak daabesi hamete. **13** Aruni meya hametenneen orfo Daamiisa wosiya miitok Yosefnik bestera: «Herodis daag naasin worunak sholedifer sinna boor'a kabira naasin intobaasneen ane ephphe Giphsti hamma; ta neek makonanneen esta fowa» yi. **14** Yosef dey kabire daag naasin intobaasneen ane ephphe waalak Giphsti ham. **15** Daamiis raajjubaasic: «Naataasin Giphstsin teegengwa» yina bar sinanaktu Giphsti hamete. Herodis kitunanneen esta diisete. **16** Esseen orfo Herodis aruni meya barin eshere atte hamobesiison araat akamanon gi'tere aruni meyakin odena neyaasik Beetelemnewa biratobaastana fa daastaki neeba hepnewa esseen daakalo fa garo garo naanggotaason zuutire wortonak zagi. **17** Es kabaasic raajju Ermiyasnik makte raajjis siniwa. **18** «Rahel naanggotbaasic waasi; waasnewa akama soosone asi kaama Ramak odte. Naanggotbaas aafa sinna boor'a fakuk aane chima» yiste bar sini. **19** Herodis kitunanneen orfo Daamiisa wosiya Giphstik Yosefnik miitok bestera: **20** «Daag naasa kaanon tishkuk shole bar kitwa. Kabira daag naaneesin intobaasneen ane

ephpha Israelni daa hamma» yi. 21 Yosef kabire daag naasin intobaasneen ephphe Israelni daa hami. 22 Herodisni naa Arkelawos ababaasa edde Yuudaki daasta taattenamato odere esta hama dige. Sinuntano orfo miito biire Galiliani daa hami. 23 Raajjunik: «Naazirawi ustona» yiste bar sinanak Naaziret yiste katamaassi hamme di.

3 Es kabaasik haphqife Yohannis Yuudani daastaki ichma daassi maket ye. 2 Es maket yeenaas dey: «Samani taatoos tai'se sinna boor'a harmutiwa» yifar. 3 Raaju sina Isayyasni matsafaassi: «<Daamiisa ugnanon hoossuti; sapsira dey zeephti> iyaafe ichma daassi chaaget fe asuni kaama» yistera makte bar haniiswa. 4 Yohannis mayfena mayaaS Gaalani esak wiche maama. Geshobaasta dey googoni talfa taar'et feer. Muubaas dey bilnganewa zaboni eesne. 5 Es kabaasik Yerusalemun, Yuudani daa zuuttambaase asiissin, Yordanosni biratoosta fa daas zuuttambaase asiissi fe asuni meya zuuttere barki yet feeseter. 6 Boor'besiison harmifaafe Yordanoski akaassi barik haphuktet feeseter. 7 Yohannis showo Ferisawini meenawa Seduqawini meena haphuktok barki yeeseefeen biyat: «Nitto ufoli naanggota; yoonak fa Ha'oshi gi'sin kesatik oonso nittok makeri? 8 Ese harmuntiison besifa wosto wostoti. 9 Nibniissi: <Abraham inno abawa> yifetimatotawa. Nittok makefawungwa; Ha'os han shu'aaskitosin kabgira Abrahamni naanggota zugunak chimanawa. 10 Hash anfala i'oosi diisi kunfarwa; ma'a gaana gaannoy i'oosikito zuuttera katerna geesi ha'tona. 11 Ta harmiyaasik akaku haphquna; ta chaa'mabaasi taar'anon kotanak chimnoynar tayistan akamanon denalo sina bar ta orfoosta yoonir. Bar Korto Ayyanaknawa geyaknatu haphquna. 12 Meyaason sama ha'una manshiis kushubaassitu fa; oodaason mai'sire kaynuna; zagooson botobaassi gaagana; sinuntano ufaason tishunoy geesi kiichuna» yi. 13 Es kabaasik Yesus Yohannis barin haphqunak Galililan Yordanoski akaaski ye. 14 Sinuntano Yohannis: «Taan ne haphqutak sholsu sinna feen ne taaki yaafatoso?» yit kali. 15 Yesus wolgi: «Taan kalataatawa; ooko sina baron zugunak sholsu sinna boor'a beywa» yin es kabaasik Yohannis «ma'i» yi. 16 Yesus haphuktenanneen orfo geregere akaassin kesi. Estan samaas gachchen Ha'oni Ayyana nakalone faar sinna basaasta kerefeen bi. 17 Kaama dey saman yaara: «Haniis ta shunfana naaswa; bariktu girefawungwa» yi.

4 Esseen orfo Ha'oni Ayyana Yesus dabulosnik fattantonak zoonsira ichma daassi hami. 2 Estak Yesus acheechasir wonnewa waalne soomenanneen orfo makte. 3 Fattanoni bar tai'sere: «Ne Ha'oni naa sinfaatane han shu'aasikito

tusha sinanak ajajebbo» yi. 4 Sinuntano Yesus wolgi: «<Asu Ha'oshi noonosin kesfa kaama zuuttambaase asiktano muu muuk aane feefe> yistera tichchewa» yi. 5 Esseen orfo Daabulos Yesusnin Yerusalem ephphe taamme betemeqdesiisi tukta yeetaat: 6 Eeka yi: «<Wochonees shu'aasta tuusa'onoymato neen oodanak Ha'os wosibaason ajajonawa. Kushubesisiik dey neen kabugsnewa> yistera tichchewa; ese ne Ha'oni Naa sinfaatane yeet golo teetneeson ha'uwa» yi. 7 Yesus dey wolgi: «<Daama Ha'oneeson fattanotaata> yistera dey tichchewa» yi. 8 Hepsa dey Daabulos Yesusnin akama dicha aamta kisire yeetaat han daasi taatoni ulfinanon zuutire besaat: 9 «Ne taak gandera sagadefaataane han baron zuutira neek imanawa» yi. 10 Es kabaasik Yesus: «Hantan kes! Ne Sexana; <Daama Ha'oneesik kaa'no. Bar baron shiiphoo> yistera tichchewa» yi. 11 Es kabaasik Daabulos barin beyi; Ha'os wosiya dey tai'sera barin argasit faaser. 12 Yesus Yohannis taatoni keer girubaason odenayse Galilila hami. 13 Naaziretnon beyfaat Zabiloonnewa Niftalemne asi awurajja Galiliani baarisi ha'ta fa Kifirnahom yistefha katamaassi hamme di. 14 Es bar dey sinnay raaju Isayyas ekka yit makena kaamaas sinanakwa. 15 «Zabulonni daas, Niftalemni daas, Yordanosni yesalo baarisi ha'ta fa; Aazabni meenir sina Galilila; 16 Talmaassi fe daraas; akama chaarefa bi; kituni yirara faana daasta diise baassok; chaarefa kessa beste.» 17 Es wonaastaneen kabire Yesus: «Ha'osii taato tai'sewa; Harmutiwa» iyaafe mako ephi. 18 Yesus Galilaki baarisi tesha aafet hep ayni meya Phexiros yistefha Simoonninnawa ayba Indiriyasnina kurxummi eshak yugudobesiison akaassi ha'sefeen bi. Baasso wostoos dey kurxummini esha. 19 Yesus dey baassok: «Taneen ane yaafaat asuni meyanon Ha'oshi taatosi wolgutik nittotin zugunawa» yi. 20 Baasso dey geregere yugudobesiison beyfaat barneen ane hamete. 21 Estan aatte oom hep ayna ayna Zebdewosni naanggot sina Yaqobnawa Yohannisna asin bi. Ababesi Zebdewosneen ane goonuusta diisefaat yugudobesiison mai'sifeen biyaaat teege. 22 Baasso dey geregere goonuusewa ababesiisna asin beyfaat Yesusneen ane hamete. 23 Yesus baasso Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi assit Ha'oshi taatoni misirachchuni kaamaason maket daraasasi fa showo tesa meroson zuutire fatit Galiliani daa zuuttambaase asiissi biratet feer. 24 Yesus zagina chowaasi wolla Soriyani daa zuuttambaase asiissi odte. Showo tesa merok mette asuni meyanonnawa rakkokna oottere fe asuni meyanon, dey kiina ayyana ephna baassotin, akataki merobesi faana baassotinnawa laafani meyanonna zuutire ephphe Yesusnikli teshshesete. Bar dey zuuttambesiise asin fati. 25 Galiliani daastaki,

asir katamaassin, Yerusalemun, Yuudan, dey Yordanosni yeesalon showo dara Yesusneen ane hamete.

5 Yesus showo dara barki yeefeen biyaat aamaasta kesse di. Nawobaasakito dey barki yeeseten **2** Ekka yit assu ephi: **3** «Ha'osi taato baassor sinna boor'a; amantobesiison Ha'oosta zagsefaat; teetbesiison daa ephefe baasso suustowa. **4** Ha'o baassok chima imnir sinna boor'a; suumet feesefe baasso suustowa. **5** Teetbesiison daa ephefe baasso; han daason warasosoner sinna boor'a suustowa. **6** Ooko sina wostooson; maktere iktet feesefe baasso; gawusoner sinna boor'a suustowa. **7** Feeshun yisefe baasso; baassok feeshun ustnor sinna boor'a suustowa. **8** Nibbesi kayim sina baasso; Ha'ooson biyone sinna boor'a suustowa. **9** Asunin gansit feesefe baasso; Ha'on'i naanggot yistere; teegtosoner sinna boor'a suustowa. **10** Ooko sina wuzaasi boor'a kabugtesefe baasso; Ha'osi taato baassor sinna boor'a suustowa. **11** «Ta boor'a asuni meya nittotin me'efe kabaasiknawa kabugsefe kabaasikna dey eshak sunnitioon mangsisefe kabaasik nitto suustowa. **12** Waagnitiis den samak akama sinna boor'a giroti. Dey akamanon giroti. Nittoostan zeemme fe raajuni meyaasta esiisimatotu shana katisetewa» yi. **13** Dey Yesus: «Nitto han daasi kawowa. Sinuntano kawoos kaar'ba tishifaanane aakkagira kaar'nirinso? Ek gero ha'itera asuni wochosi yetonaastano ke'ana wuzaba aafawa. **14** Nitto han daasik chaarefawa. Aamaasta keetera di katamaas aachonak aafawa chimanawuza. **15** Asu ton tonire waashshi duusifewoso? Tega dimtatanoso duusaan keyaassi fe asusik zuutira chaarefanari? **16** Esiisimato asuni meya nitto ma'a wostooson biyere samaki abantiisin ulfinsusonek chaarefnitiis asu zuuttambaase asi sina charongwa» yi. **17** Dey Yesus: «Ta Museni tumaasonnawa raajuni meeni kaamaasonna shaarok yaanarne faar sinna nittok bestonaatawa. Ta yaanaas zagunakwa. **18** Ta futok nittok makefawungwa; samaasewa daase aatananneen tumaassinn millu duktonu wostota feeshnoy aafawa aatana wuza. **19** Ese han ajajiissin ater sina isaason shaarefe barnawa esiisimato dey asunik assife barna samaki taatoossik zuuttambaase asiistan daakalotu sinana. Sinuntano zagife bar wedey assife bar oonu sinfaanane samaki taatoossi arkir yisteretu teegtona. **20** Nittok makefawungwa; nitto ooko sinaas Museni tumaasi assinyanyaasatannawa Ferisawini meyaastanna denalo sina shakaanane samaki Ha'osi taatosi isanne aafawa giruti wuza. **21** «Zeemoti baassok «Kaa worutiita» wori basaasta mangsu kater yistenamato odetiwa. **22** Sinuntano ta nittok makefawungwa; aybaasata gi'tefe basaasta mangsu katerwa. Dey aybaasin: «Ne

ke'nor» yire me'a basaasta mangsu katerwa. Oonu dey: «Ne odo oyo» yife bar zuuttambaase geeni tir'maassi giruni mangsutsu katonirwa. (Geenna g1067) **23** Es bari boor'a Ha'oosik imata imneeson shoo'aasta teshshefata kabaasik ayneesin tugita chowa foobaason yaadatefaatane; **24** Es Ha'oosik imata imneeson shoo'aasi tesha kunsaat zeemma hamma ayneesneen ane ganowa. Estan wolla yaara imneeson imma. **25** Gumaneees neen malaten mangsuni kar'ni keer hamfata kabaasik zeemma uguntak taptera ganowa. Ekka zagu shakaatane gumaneees neen aatire gaanynyanik imin gaanynyaas dey aatire meya taar'osik imin taatoni keer girutawa. **26** Futo neek makefawungwa; koi'ni duudeeson kaasutanneen isanne taatoni keyaassin aafa kesata wuza» yi. **27** Dey Yesus: ««Gerkesatiita!» yistenamato odetiwa. **28** Sinuntano ta nittok makefawungwa; mashkasuki biire ane kunanak shole bar zuuttere es kabaasik barneen ane nibbaassik gerkesiwa. **29** Hoi'ta aafnees neen tuusa'sifaanane wo'ira kisuwa; atune zuuttera geeni tir'maassi ha'tobaasneen atuneessin isaron turkifaatane wayyawa. (Geenna g1067) **30** Hoi'ta kushunes neen tuusa'sifaanane kar'a ha'uwa; atunes zuuttera geeni tir'maassi ha'tobaasneen atuneessin isaron turkifaatane wayyawa. (Geenna g1067) **31** «Asubaason gafkife bar zuuttambaase gafkuni tichaason imowa» yistena baron odetiwa. **32** Sinuntano ta nittok makefawungwa: «Asubaas gerkesfeen dannoy baak gafkife bar zuuttambaase hamma gerkesanaku zugifewa. Esiisimato dey gafukte baron ephpha bar dey gerkesiwa.» **33** «Esha tewutiita; sinuntano teyiti baron Daamiisik zugatiwa» yistena baron odetiwa. **34** Sinuntano ta nittok makefawungwa; isanne tewutiita; Den samaas Ha'osi zigimu sinna boor'a samaasiknu sinfanak tewutiita. **35** Han das dey Ha'on'i wocho yer'na dima sinna boor'a han daasik tewutiita. Yerusalem dey arkitto taatoosa katama sinna boor'a Yerusalemuk tewutiita. **36** Somneesi fashaassin isaron foro wedey kara zuguk aafa chimata wuza sinna boor'a teetneesik tewutaata. **37** Sinuntano nitto wollaas «Aa» sinfaanane «Aa» sinun wedey «Indaane» sinfaanane «Indaane» uti. Es baristan oomaas manguskingwa. **38** «Aafaasik aafa; ay'aasik ay'a» yistenamato odetiwa. **39** Ta nittok makefawungwa; mangu wuza nittoosta zagife asusin guma kaastotiita. Sinuntano hoi'ta gachneeson bocha barik alda gachneeson dey shelgira besuwa. **40** Sikaloki gaag mayoneeson ephphetoonak neen malatefe barik tukaastaki gaag mayooson daysira imma. **41** Isa asu; isa kiilo meetiri hamatak neen giddisifaanane hep kiilo meetiri daysira barneen ane hamma. **42** Neekin shiiphefe barik imma; neekin liqonak sholefe barik kalataatawa. **43** «Asunin shungwa; gumaneesin oomto» yiste baron odetiwa. **44** Sinuntano ta

nittok makefawungwa; gumantiisii shunti; nittotin kabugsefe baassok shiiphoti. 45 Es baron zagaatine samak fe abantiisik naanggota sinati. Ha'os manguni meyaastanawa ma'a asuni meyaastana awa ichanak zagir. Ookoni meyaastanawa boor'ni meyaastana iro ichanak zagir. 46 Nittotin shunfe baasso baassotin shunfaatine awu ke'atirinso? Girbo zuutife baassonu esiiisontanoso zagseferi? 47 Ayniti aynitiisakitonik naga ooshshesefaatine aro gaddo wuza zagitiso? Aazabni meyanu esiiisontanoso zagseferi? 48 Es bari boor'a samak fe abantiis kayim sinnamato nittok dey kayim sinti» yi.

6 «Asuni meya biyotowa iyaat ma'a wostontiison asuni sina
zagustan teetriitiso oodtiwa. Es baron zagaatine samak fe abantiiskin danati waagniti aafawa. 2 Es bari boor'a tukamni meyak imfeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baasso asuni meya ulfinsusonek Ayhudni shiiphoni keyaassinawa ugnaastana zagsefeesimato biistok zuguttiitawa. Ta futok makefawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa. 3 Sinuntano ne tukamni meyak imfata kabaasik hoi'ta kushuneses zagifana baron alda kushuneses arunaata. 4 Tukamni meyak imfata imnees aachok sinun. Aachok zagte baron biife abanees neek kaasuna. 5 «Ha'o shiiphefeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baassosimato sinatiita. Baasso asu taan biyo iyaat Ayhudni shiiphoni keyaassinawa ugnaasi ha'tana yerefaat Ha'oni shiiphon shuneter. Futo nittok makefawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa. 6 Sinuntano ne Ha'o shiiphefeta kabaasik keeneeson kulfaat biistonoy abaneeski shiiphowa. Aachok zagte baron biife abanees neek kaasunawa. 7 Aazabni meya wolumbesiisi aatamak odtoninne faar sinnatu baassok bestefa. Sinuntano nittok shiiphefeti kabaasik baassosimato shimaasik heppa heppa wolgaat shiiphottiita. 8 Ese nittok baassosimato sinatiitawa. Abantiis nittok shiiphony faani nittok sholsu wuzason arirwa. 9 Ese nittok ekka yira shiiphotsi: «Den samak fe abaniiso; Korto sunnees tegifawungwa; 10 Taatonees yoonwa; ne shunfata bar; den samak sinfanaasimato; han daastak dey sinun. 11 Hawungti muuniison; hawung imma. 12 Innotin miir'eфе baassotin; feeshun yifeniisimato; mangsuniiison feeshun uwa. 13 Manguussin oodtano; fatanasi innotin gedataata. [Taatoos, hugnaasewa ulfinaase; koi'ba foontonon neerwa; aamin.] 14 «Asuni meya nittoosta katisete miir'aason feeshun iyaatine den samak fe abantiis nittooson feeshun una. 15 Sinuntano asuni meya nittoosta katisete miir'aason feeshun uu shakaatine abantiis nittok boor'aason aafa feeshun unawuza. 16 «Soomera shiiphefeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baassosimato suumotiita. Baasso soomera shiiphobesiison asu arunak sinbesiison aliqsisefe.

Futo nittok makefawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa. 17 Sinuntano ne soomera shiiphefata kabaasik aafneessi masera fochowa. 18 Ekka zagaatane aachok fe abaneesteno soomera shiiphoneeson oom asu aafa aruna wuza. Aachok biife abanees neek kaasuna. 19 «Konymar muunaasta shiira dey mangunaasta wiis dey yiishshe wiisona han daasta waaga zuututiitawa. 20 Sinuntano konymar muunoynar dey shiira mangunoynar wiis dey yiishshe wiisonoyna dimta den samak waagnitiison zuututiwa. 21 Waagnees faanaasta nibnees dey esta foonawa. 22 Atuni tonas aafawa; es bari boor'a ne aafaaas fayya sinfaanane atunes zuuttera chaarefatu sinana. 23 Sinuntano aafnees mettana sinfaanane atunes zuuttera talmatu sinana. Ese neyista fa chaarefaas talma sinnanneen talmaas dey awune faaron arkira talmonirinso? 24 «Isa asu hep daamnik wostinnya sinanak aafa chimanawuza. Isaasin oomtetaafat hepsaasin shunar sinana wedey isaasin ulfinsaat hepsaasin kashshuna. Esiisimato isa asu Ha'oknawa waagakna wostinnya sinanak aafa chima wuza. 25 Es bari boor'a nittok makefawungwa; foontiisik awu muunittaaso? Awu ushanittaaso? Awu mayanittaaso? yira rakkatotitawa. Kaa muustan atu mayaastan denalotanoso? 26 Samaasta fulifa kasaasikitonon biittiwa; aane bukfa, aane kar'fa; gombissi dey aane gaagfa. Samaki fe abantiistu maasifer. Nitto bariktoniistan akamanon denalowa. 27 Nittoossin duudere woggabaasta isa wona daysuk chimnir oonso? 28 Eekin mayni boor'a awuniron rakkatetiso? Bakkeesta diise fur'aasikito aakkak dichfanamato gasasira biittiwa. Aane hopsefa; aane sukfa. 29 Sinuntano nittok makefawungwa; Solomonnu fa ulfinba zuuttambaase asik fur'aasikitosis isaasne faaron aane mayewa. 30 Amantonti yo'ina nittol! Ese Ha'os hash hawung biistefaat wono geayaassi ha'toni bakkeestaki fur'aason ekka maysir sinnanneen nittotin aakkak arkissira maysu beynirinso? 31 Ese awu muunittaaso? Awu ushanittaaso? Awu mayanittaaso? Uuk rakkatotitawa. 32 Es baron zuuttire Aazabni meyanu sholseterwa. Es bar zuuttera nittok sholsifanamato samaki abantiis arifewa. 33 Sinuntano nittok zeemma Ha'osi taatononnawa ooko sina baronna sholot. Es wuzasikito zuuttera nittok daytera imtona. 34 Es bari boor'a wonotiiison safarok rakkatotita. Wonotiiisik wonoti wonaas barik rakkaton. Wonaasik mangubaas hooronawa» yi.

7 «Nittoosta mangsu katonynamato ooniistanu mangsu kar'atiita. 2 Nitto oom asusata mangsu kar'fetiisne fa mangsuni kar'a nittoosta dey katona. Esiisimato dey nitto oomiisik safarefeti safareesik wollu nittok safartona. 3 Ne aafaassi kuni tuchaason biinoy ayneesa aafsi kuni

diimaason aakkak biitso? 4 Wedey ne aaffaassi kuni tucha feen ayneesin «Aafneessi kuni diimaason kisunawa» aakkak yifasso? 5 Sinnoy sinne bestefe ne; zeemma ne aafaassi kuni tuchaason kisaat esseen orfo ayneesa aafsi kuni diimaason kisutak gasasira biyatawa. 6 Korto sina wuzason kanaasik imatiita. Inquntison mukoosi sina ha'uttiita. Mukoosikito wochobaasiku yer'ana. Kanaasikito dey wollu nittotin saar'ana. 7 «Shiiphoti nittok imtona; Sholoti danati; Gamalaason ki'ti nittok gachchona. 8 Shiiphe bar zuuttere ephphetoona; Sholefe bar danana; Gamalaason ki'fe barik gachchona. 9 Nittoossin naabaas daabbo mamsin shu'a imni aba oonso? 10 Kurxummi mamsifaanane zawa imnir oonso? 11 Ese nitto mangu asu sinfaat naanggotnitisiik ma'a wuza ima aritinneen eekin den samak fe abantiis shiiphe baassok futoosik aakka daysire ima beyririnso? 12 Ese asuni meya nittok zagsonek sholefeti baron zuutira nitto dey oomiisik esiiismato zaguti. Tumaasewa raajuni meeni kaamaase esiiisontu makefa. 13 «Tugo finnyiissi kamo giruti; Tishuni finnyiissi ugунbaas akama taga; es finnyiissi kamo girife baasso dey showo. 14 Kaani keer taamfa ugnasi finnya tugowa. Ugunbaas dey tiir'owa. Es baron danni asuni meya dey kiikuwa. 15 «Sikalobesiissi bo'innyya irirkane feer sinefaat fantuni koma mayye nitto ganeyaassi yoosonek fe esh raajuni meyakin teetnitiison oodtiwa. 16 Baassotin dey arsotis gaanbesiistakwa; seer'akin wayinini gaana wedey asewaaskin belesini gaana kephteroso? 17 Esiiismato ma'a i'oos zuuttere ma'a gaanatu gaanfa. Mangu i'oos dey mangu gaanatu gaanfa. 18 Ma'a i'oos mangu gaana gaananak wedey mangu i'oos ma'a gaana gaananak aafa chimanawuza. 19 Ma'a gaana gaannoy i'oosikito zuuttere katera geyaassi ha'tona. 20 Es bari boor'a esh raajuni meyanon gaanbesiistaktu aruti. 21 «Den samak fe abataasa fiqadionin zagife barteno taan: «Daamiiso! Daamiiso!» yife bar zuuttere Ha'oni taatoossi aafa giruna wuza. 22 Mangsuni kar'ni wono showobesiis: «Daamiiso! Daamiiso! Ne sunaaasik raaji aane makoweninoso? Ne sunaaasik kiina ayyanaason aane kisuweninoso? Ne sunaaasik showo biistera artonoy wuza aane zaguweninoso?» usone. 23 Es kabaasik: «Ta nittotin aane arifat; nitto mangu meya tayistan wokti» una. 24 «Ese han kaamnaason odere wostota feeshife bar zuuttambaase keebaason kaa'oni kaputta keer'a nibbare yere asune ferewa. 25 Iroos ichi, omaraas dey wori. Sirus dey sirira es keyaason tugi. Sinuntano es keyaas kaa'ota kaputta keetera diir sinna boor'a aane gandowa. 26 Han kaamnaason odere wostota feeshunoy bar zuuttere keebaason fuututa keer'a gowwa asune ferewa. 27 Iroos ichi; omaraas dey ya. Sirus dey sirira es keyaason tugin geregere

gande. Gandobaas dey akama mangu sini» yi. 28 Yesus es wuzasikiton makere koi'sinanee orfo darani meya bar makena assusik diinqesete. 29 Es darani meya diinqesetees Museni tumaasi assinnyanimato sinnoynamato isa ha'suni hugnaba feena asunimato assit feer sinna boor'awa.

8 Yesus aamaastan kerefena kabaasik showo dara barneen ane hamete. 2 Isa awataatoni mettan barki tai'sere: «Daamiiso! Taan shunfaatane fatuk chimatawa» yit sagade. 3 Yesus kushubaason shongere ta'ifaat: «Shunfawungwa kayimma» yin geregere merobaassin fari. 4 Estan Yesus: «Faruneeson ooknu makotaatawua. Sinuntano hamma teetneeson maagnik besuwa. Baassok zaala sinanak faruneeson besifa Muse ajajena maa'aason imma» yi. 5 Yesus Kifirnahomni katamaassi kar'fena kabaasik isa tii meya taar'oni meeni gaanyyna barki yeere ekka yit shiiphe. 6 «Daamiiso! Wostinnyataas laafa sinne akamanon mettere keer kunferwa» yi. 7 Yesus dey: «Ta yaara wostinnyaneesin fatunawa» yi. 8 Tii meya taar'oni meeni gaanyanyaas wolgiye: «Daamiiso! Ne taaki keer girutak ta sholsu asutewa. Sinuntano isa kaamnin makefaatane wostinnyataas farunawa. 9 Ta dey oom gaanyyne meeni ha'suusi sikalositu ha'ifawungwa. Ta dey ta sikaloossi ha'sifana meya taar'oni meya feeseterwa. Isaasin «Ek hamma» iyaanane hamar. Oomiisin dey «yowa» iyaanane yeer. Wostinnyataasin dey: «Han baron zaguwa» iyaanane zagir» yi. 10 Yesus es baron odenayse diinqere barneen ane feese baassok: «Futo nittok makefawungwa; Israelni meeni ganeyaassinnu effatena amantobare yere asunin aane danutwa. 11 Nittok makefawungwa; showobesiis awkesannawa awgirunna yeesere Abrahamneen Isaqneen Yaqobneen isarik Ha'oozi taatoni maddita ane muusone. 12 Sinuntano han Ha'oozi taatosi girsonek teegtere fe baasso ek gerakalo talmaassitu ha'tosone. Estak waasnewa ha'nii koyet foone baassok sinana» yi. 13 Yesus tii meya taar'oni meeni gaanyanyaasin: «Hamma, amantoneesimato neek sinfawungwa» yi. Wostinnyabaas dey es kabaasik fari. 14 Yesus Phexirosni keer girifena kabaasik Phexirosni asusi into gumtanni mero mettera kunfeen bi. 15 Asusi kushunon ta'in meroos dey ma'i. Kabira dey barin irbasi. 16 Waalfana kabaasik kiina ayyana ephna showo asuni meyanon Yesusniki ephphe yeeseten bar es kiina ayyanaason kaambaasic kisi. Dey mettaniis inzutire fati. 17 Es baron zugubaasic raajju Isayyasni matsafaassi: «Bar hopiniison ephphe tee; meroniison dey innoostan kabgi» yire makena raajjis sini. 18 Yesus showo asuni meya biratobaasta zuuttosobesiison biyat baarisi yesalo finonek nawoni meyanon ajaje. 19

Estan isa Museni tumaasi assinnya Yesusniki yeere: «Assinnyano, ne hamfata dima zuuttambaase asiissi neneen ane hamanawa» yi. 20 Yesus wolgire: «Bowasikito ha'ifana dooi'ba faarwa. Samak fulifa kasaas diifana keeba faarwa. Sinuntano Asuni Naa teetbaasonnu teesuna dimba aafawa» yi. 21 Nawobaasasin oomiis «Daamiiso, zeemma hamma abataas kititen kabbaronak ma'i uwa» yi. 22 Yesus wolgire: «Taneen hamniwa, Kitubesiison kabbaronek kituni meyak beywax» yi. 23 Estan Yesus goonuussi girin nawobaasakito dey barneen ane hamete. 24 Baariistak akama akani guuboos kabira goonuuson koor'anak kar'i. Sinuntano es kabaasik Yesus kunfer. 25 Nawoni meya Yesusniki yeessere: «Daamiiso tishunirwa, innotin fu'aywa» yiset nuskisete. 26 Yesus dey: «Amantontiis yo'ina nitto awuni boor'a digefetiso?» yi. Estan kabire sirusewa baariise asin ke'in akama naga sini. 27 Asuni meya diinqesere: «Sirusewa baariise ajajamena han bar aro asunso» yisete. 28 Baariison finne Gergesonon sinfa daasta kar'fena kabaasik kiina ayyana ephna hep asu moogaasssin kesse Yesusneen uphesete. Es hep asuni meya akamanon mangu sinete boor'a asu es ugnaasik aata aane chimfe. 29 Es hep asuni meya dey: «Ne Ha'oni naa Yesusno, inno neneen ane awuni isarni faarinso? Wonaas kar'noyfeen innotin rakkisutak yaatoso?» yit chaagete. 30 Baassostan woksok akama showo mukoni wodo feesh dimta maadifar. 31 Kiina ayyanaas dey: «Innotin kisutar sinfaanane ek mukoosi wodosi hamanik zaguwa» yit shiiphse. 32 Yesus dey: «hamoti» yi. Kiina ayyanaasikito dey kessa hamma mukoosi wodosi girse. Estan mukoosi wodo zuuttera kumaastan yeet baariissi taptera eella akaassi girira kitise. 33 Mukoonos keemfe kezzoosakito dey katamaassi hamme kiina ayyana ephna asuni meeni chowaasonnawa sina wuzasonna maksete. 34 Katamaassi fe asuni meya zuuttere Yesusnin biyonek kesete. Daabesiison gafkire hamanak shiiphsete.

9 Esseen orfo Yesus goonuussi diire baariison finne daabaastaki katamaassi ham. 2 Estak asuni meya oppota kuni isa laafa asunin Yesusniki ephphe yeessete. Yesus amantobesiison biyaat: «Ne han naataaso! Harewa, boor'nees feeshun unon danitwa» yi. 3 Museni tumaasi assinnyaaasasin isa isaas nibbesiissi «Han bar Ha'oosta mei'ni kaama makewa» yisete. 4 Yesus dey baasso safaraason arifaat: «Awuni boor'a nibnitissi effatena mangu wuza safarefetiso? 5 Boor'nees feeshun usingwa wedey kabira hamma uusinso kashoyi? 6 Sinuntano Asuni Naa han daastak boor'aason feeshun uni ha'suni hugnaba faanamato arutikwa» iyaat laafa asusin: «Kabira opponeeson

wor'a keene hamma» yi. 7 Asus dey kabire keeba ham. 8 Daraas dey es baron biyaat diinqesete. Han effatena ha'suni hugnaason asunik ima Ha'ooson dey galattesete. 9 Yesus es dimaastan kabire hamfeen Maatiwos yiste isa asu girbo zuuttefana dimaasta diifen biyaat: «Taneen ane hamniwa» yi. Bar dey kabire barneen ane ham. 10 Yesus Maatiwosni keer muu muunak tai'sere feen showo girbo zuutife baassotnawa boor'ni meena esta yeessere Yesusneen nawobaasakitoneen ane isarik maddita muuk tai'sete. 11 Ferisawini meya es baron biyefaat nawobaasakitonin: «Assinnyantiis awuni boor'a girbo zuutife baassoneen boor'ni meya neen ane muu meediferinso?» yisete. 12 Yesus es maksete baron odefaat: «Hetni asu sholsifenaas mettanni meyaktano fayyani meyaktawa. 13 Hamfaat: «Ta sholefanaas fakiyaasontano maa'aasontawa» yistera tichche bar awu sinnamato feretira gasasutiwa. Ta yaanaas ookoni meyak sinnoynaron boor'ni meya harmiya zagsonek teegokwa» yi. 14 Es kabaasik Yohannisni nawoosakito Yesusniki yeessere: «Innotnawa Ferisawini meena showo wona soomera shiiphenirwa. Sinuntano ne nawoosakito soomere shiipho beyefees awuni boor'anso?» yisete. 15 Yesus baassok ekka yire wolgi: «Mariis baassoneen ane feen mozgituni meya suumok chimonerozo? Sinuntano mariis baassostan oor kesse hamana wona yoonawa. Es kabaasiku soomere shiiphsonewa» 16 Kur'u maamaata gaddo erbe kunsire zoorife asu oonu aafewa. Ekka zagaanane gaddo erbees kur'u maamaason kongsirwa. Karatobaas dey tagir. 17 Esiisimato kur'u ha'matoossi gaddo wayinini usha gedfe asu oonu aafewa; Sinuntano ekka zagaanane ha'matoos karatera wayiniisi usha dey wuukterwa. Ha'matoos dey ke'nor sinar. Es bari boor'a gaddo wayinini ushaason gaddo ha'matosi geda sholsuwa. Hepobaase dey ma'arik duuna. 18 Yesus es baron makefeen isa gaanyanya barki yeere sinba kaa'nere: «Naanaas kitiwa, yaara kushunesik ta'ifaatane farunawa» yi. 19 Yesus dey kabire asusneen ane ham. Nawobaasakito dey ane hamete. 20 Estak asire heppe wogga harinba wuuktet faana isa mashkasu Yesusni orfo kamo yaara maambaason ta'i. 21 Bar dey nibbaassi: «Maambaasi fashanonnu ta'ifaanane farunawa» yit faar. 22 Yesus yercere barki biyaat: «Harewe naanaase! Amantonees neen fatiwe» yi. Asus dey es kabaasik fari. 23 Yesus gaanyanyaasa keer kar'fena kabaasik waasit, markata fugetnawa sasetna yere darani bi. 24 Yesus dey: «Nawaas afay'nintu kunitano aane kituwa; Hantan shaatotiwa» yin barin kanyere mi'esete. 25 Daraasin kisinanneen orfo keer girire nawaasi kushunon zatin daakun kabi. 26 Es chowaasi wolla es daa zuuttambaase asiissi zi'. 27 Yesus es dimaastan

kabire hamfeen hep aafishuni meya: «Dawitni naaso! Innotin fakifaywa» yit chaaget basa orfoose hamete. 28 Aafishusakito Yesus girina keyaassi girsete. Bar: «Ta aafnitiison gachak chimanamato amanefetiyo» yire mamsi. Baasso dey: «Aa, amanefeniwa, Daamiis!» yit wolgisete. 29 Estan Yesus kushubaasik baasso aafaason ta'lifaat: «Amantontiisimato nittok sinfawungwa» yi. 30 Aaffesiis dey gachche. Yesus dey: «Han wuzason ooniknu makotiita» yit chinire ajaje. 31 Sinuntano baasso estan kesere es daa zuuttambaase asiista basa chowaason maksete. 32 Es aaffesiis gachchena baasso kesse hamefe kabaasik kiina ayyana ephna isa nibtaato asunin ephphe Yesusniki teshsesete. 33 Kiina ayyanaas asusasin kesnanneen orfo nibtaatoos dey wolle. Daraas dey: «Effatena wuza Israelni daastak isanne aane biistera artowawa» yiset diinqesete. 34 Sinuntano Ferisawini meya: «Kiina ayyanaason asusasin kisifenaas kiina ayyanaasi gaanynyanika» yisete. 35 Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassi assit Ha'losi taatoni misirachchuni kaamanon maket daraasasi fa merosonnawa rakkobesionna zuutire fatit katamaassinawa ke'e zuuttambaase asiissina kutit feer. 36 Daraas kezzoba foonto fantunimato rakkateseefennawa tii'r' baassotin ephaan feesetenna biyat baassok kenashte. 37 Estan nawobaasakitonik: «Foshaas akamawa; sinuntano wostinnyaas garowa. 38 Ese foshaasi Daam foshasta wostoni wostinnyaanin wosunak shiiphotiwa» yi.

10 Yesus asire heppe nawobaasakitonin teegere kiina ayyanaason asusasin kisstonek; merosonnawa rakkosonna fatusonek ha'suni hugna baassok imi. 2 Asire heppe wosini meeni sunaas haniiswa: Phexiros yistefi Simonnawa ayba Indiriyasna, Zebdewosni naanggot Yaqobnawa ayba Yohannisna, 3 Filiphos, Bertelemewos, Tomas, girbo zuutife Matewos, Ififyosni naa Yaqob, Tadewos, 4 Koonefe Simon, Yesusnir aatire ima Askorotki Yuuda. 5 Yesus es asire heppe wosini meyanon ekka yit wosi: «Aazabni meyaki hamatiita. Dey Samirawini meeni katamaassi girutiita. 6 Sinuntano fantunimato tishire fe Israelni daraaski hamti. 7 Hamfaat: *Samaki taatoos tai'sewa* yira makotiwa. 8 Mettanni meyanon fatuti. Kitiisin kitun kabguti. Awataatoni mettaniisfatuti. Kiina ayyanaason asusasin kisuti. Baak epheti baron baak imti. 9 Warqekin wedey birrikin wedey naasikin wosuste waaga tach'amantiista koor'ira ephatiita. 10 Wostinnyaanik muuba sholsu sinna boor'a uguntiisik ha'mato wedey hep gaagteria mayte maama wedey chaa'ma wedey haaro ephatiita. 11 Isa katamasi wedey ke'esi girifeti kabaasik nittotin ephniis oo sinnamato gasasuti. Es daason gafkira kesatinneen esta footi. 12 Asuni keer

girifeti kabaasik naga ooshshosoti. 13 Nitto nagaason ephpheteesefaatene nagantiis baassok kar'an. Sinuntano ephphetoo beyfaatene nagantiis nittok woluna. 14 Nitto maketi kaamaason ephphetoo wedey odo beyfaatene es keyaassin wedey es katamaassin kesfeti kabaasik wochontiisi tulonon esta tebuti. 15 Ta nittok futok makefawungwa, mangsuni kar'ni wonot ke'oos es katamaastan Sedomknawa Gamoraknatu kasho sinana. 16 «Ese! Ta nittotin fantunimato iririkaasi ganesi wosuna. Es bari boor'a nitto zavunimato nibnitire yerer; nakalonimato garam sinti. 17 Asuni meya nittotin mangsuni kar'ak shonggosta aatire imone. Ayhudni shiiphoni keyaassik dey nittotin ichosone. Es bari boor'a asusatan teetntiison oodtiwa. 18 Ta chowaasik daa ha'sife baassokinawa taate meyakina oottera hamatir sinna boor'a baasso sinaknawa Aazabni meeni sinakna ta zaal sinati. 19 Asuni meya nittotin shongoosta aatire imefe kabaasik baassok makoti bar es sa'attiistik imtona sinna boor'a: «Aakka wedey awu makonittaaso?» yife safara nittotin ephanaatawa. 20 Nittoossi faara makoniis samaki Abantiisa Ayyanatano nittotewa. 21 Ayiis aybaasin, Abaas naabaasin kituk aatire imana. Naanggotaas dey ababaasatanawa intobaastana guma sinna kabira kituk aatira imana. 22 Ta boor'a asu zuuttambaase nittotin oomtona. Sinuntano koi'ba kar'ananneen chimme yere bar faruna. 23 Isa katamaassi shana nittoosta arkissise kabaasik ooma katamasi shaatoti. Ta futo nittok makefawungwa; Asuni Naa yoonanneen Israelni daa zuuttambaase asiissi aafawa kar'a koi'suti wuza. 24 Arinnyaas assife basaastan, wostinnyaas daambaasatan aafa denalo sinanawuza. 25 Arinnyaas assinnybaasamoto; Wostinnyaas dey daambaasamoto sinfaanane hooronawa. Keeni Abaasin: *Beelzebulwa* yisetenneen keerki asuni meyanon aakkak mangu suna sunsu beyonerinso? 26 «Ese asuni meyanon digotiita; Geepo wuzaas ammanon kessa aafa besto beyana wuza. Aacho wuzaas ammanon kesa aafa beyana wuza. 27 Ta talmaassi nittok makena baron chaarefaasta makoti. Saaksok odeti baron tega dimaasta yerefaat awasuti. 28 Ashaason woraat kesse kaason woruk chimnoy asuni meyanon digotiita. Sinuntano ashaaewa kaase woraat kessa geeni tir'maassi tishkuk chimni Ha'oson digoti. (Geenna g1067) 29 Hep mejmariis uuch duudesi waagtertanoso? Es kasaasikitiosin isarnu abantiisa fiqadi sinnoyfeen daasta kere wor'a aafa tishuna wuza. 30 Nitto somaasi fashanu zuuttambaase faadtowa. 31 Ese nitto showo meejmaristan denalo sinti boor'a digotiitawa. 32 «Ta chowaason asuni sinak zaala makefe bar zuuttambaase asik den samak fe Abataasa sinak ta dey barik zaala makona. 33 Asuni sinak taan mormefe barin zuutira ta dey den samak fe

Abataasa sinak mormona. 34 Ta yaanay han daasta naga ephpha yaanar zagira safarotitawa. Ta faassotano naga ephpha yoonak aane yootwa. 35 Ta yaanay arqa naasin ababaasata; mashka nawaason intobaasta; naasa asunon naasa intota guma sinne kabsonektu yaangwa. 36 Es bari boor'a asunik gumabaas keebaassi fe asustu sinnirwa. 37 Tayistan denalo ababaasin wedey intobaason shunfe bar taar sinanak aane sholsifawa. Tayistan denalo arqa naabaasin wedey mashka nawubaason shunfe bar taar sinanak aane sholsifawa. 38 Basa teetni mesqeliison wor'e taneen aane yoonoy bar taar sinanak aane sholsifawa. 39 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttambaase tishkuna. Ta sunaasik kaabaason tishkife bar zuuttambaase fu'ona. 40 Nittotin ephphete tee bar taan dey ephphetoona. Taan ephphete bar taan wosi Abaasin dey ephphetoona. 41 Raajjuusin raajjuni meeni sunak ephphete bar raajjuni meeni waagaason danana. Ookoosin ookoni meeni sunak ephphete bar ookoni meeni waagaason danana. 42 Futo nittok makefawungwa; ta nawo siina boor'a han garo garoosasin isaasik koocho aka kubbayyak ima bar waagbaas aafa tishuna wuza.»

11 Yesus asire heppe nawobaasakitonik es ajajiison makere ko'sinayse estan kesse tai'soosta fa katamaasikitosi assuknawa makokna hami. 2 Haphqife Yohannis taatoni keer feegedo Kiristoosni wostooson odere nawobaasasin barki wosire: 3 «Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomin oodanirinso?» yi. 4 Yesus dey wolgire: «Hamfaat biiti baronnawa odeti baronna zuutira Yohannisnik makoti. 5 Aaftishuni meya biyosoner. Engitni meya kutusoner. Awataatoni mettanni meya farsoner. Odo oyoni meya odosoner. Kituni meya kitun kabsoner. Tukamni meyak misirachchuni kaamaas maktonir. 6 Ta chowaasik tuusa'ony bar zuuttere suustowa» yi. 7 Yohannisni wosiisakito wolle hamobesiise Yesus daraasik Yohannisni chowaasik ekka yit mako ephi: «Awu biyatikinso ichma daassi kesetiri? Sirus shorkifana sobboqoosonnoso? 8 Wedey awu biyatikinso kesetiri? Gada maya maye asuninno? Esenu gada maya maye baasso taate meeni keertu feesetewa. 9 Wedey awu biyatikinso kesetiri? Raajjuninno? Nittok makefawungwa; raajjusatan denalo sina baringwa. 10 «Ese ugunneeson sabsuni wositaasin ne sinaasta zeemma wosunawa; yistera tichchenaas barikwa. 11 Futo nittok makefawugwa; mashkasukin koonte asuni meeni ganeyaassin haphqife Yohannisiistan denalo aane kabuwewa. Sinuntano samaki taatoossi ater sina bar Yohannisiistan arkuna. 12 Haphquni Yohannisni neyaastan kabira hash hawung kar'ananneen samaki taatoos akamanon tugtettu fa. Sir giruk kabefe baasso

danone. 13 «Raajjuni meeni assusewa Museni tumaase haphqife Yohannisni neyaasta kar'ananneen raaji make. 14 Ese dey ephphetook sholefaatine yoonir yiste Eeliyas han Yohanniswa. 15 Odoni odoba feena bar odowowa. 16 «Eekin han wonni koontooson awuneen hoossunarinso? Gabata disefaat zomobaason teegsefaafa; 17 «Ululle nittok fugni, aane suruweti. Sooso soosoni aane waasuwti yisefa naanggotaasne feeseter. 18 Yohannis muunoynawa wayinini usha ushnoyna yeen: «Kiina ayyana basaassi faarwa» yisete. 19 Asuni Naa meetnawa wayinini usha ushetna yeen: «Muunewa wayinini usha shunar dey girbo zuutife baassonawa boor'ni meena asi koonwa» yisete. Sinfanaknu matsafaas futo sina wostobaasik artewa.» 20 Estan Yesus arkiron biistera artonoy wuza zagtena katamaasikitoni harmu beyaasik ekka yit wee'o ephi. 21 «Haybunewa Korazin, Haybunewa Betesayida! Nittoossi zagte biistera artonoy wuzaas Tirosuknawa Sidonakna zagte sinfaanane suumoni maya mayere bedna teetbesiista wochire showo wona zeemme harmusone kabawe. 22 Ese nittok makefawungwe, mangsuni kar'ni wono ke'oos nittoostan Tirosuknawa Sidonaknatu kasho sinanawe. 23 Kifirnahomne den sama tegitose? Yeet ke'oni dimaassitu kerotorwe. Neyissi zagte biistera artonoy wuzaas Sodomuk zagte sinfaanane bar tishunoy hash hawungneen kar'a foona kabawe. (Hadës g86) 24 Ese neek makefawungwe; mangsuni kar'ni wono neyista kar'ni ke'oostan Sodomiku kashonawee» yi. 25 Es kabaasik Yesus ekka yi: «Samaasewa daase asi Daam Abataaso! Han baron techumni meyakinnawa aruni meyakinnna aachaat han garo garo naanggotaasik ammanon kisira besita barik neen galattefawungwa. 26 Aa, Abataaso han baron zugutak ne ma'a safara siniwa. 27 Abataas zuuttambaase asin taak imiwa. Abaasneen oom naasin arifer oonu aafewa. Esiisimato dey Naasneen oom Abaasin arifer oonu aafewa. Naas ammanon kisire besu shakaanane Abaasin oonu aruk aafa chimanawuza. 28 «Nitto ba'anti fayna hopiis zuuttera taaki yootiwa. Ta nittok beysa imana. 29 Waanjonaason wor'ti; taakin dey arutiwa. Ta garam dey kenashterwa. Kaantiisik dey beysa danati. 30 Waanjoos kulnor, ba'anaas dey kashowa.»

12 Es kabaasik Yesus beysani wonaasik zagoni fosaasi ganesi kamo aatte hami. Nawobaasakito maktesete boor'a bona zagooson mo'e koya ephete. 2 Ferisawini meya es baron biyefaat: «Ne nawoosakito beysani wonaasik zagtonak kalto wuzason zagsedifewa» yisete. 3 Yesus dey baassok ekka yi: «Dawitnawa barneen ane fe asuni meena maktesefe kabaasik Dawit awu zaginiamato aane

feretuwtinoso? 4 Ha'oosi keer girire maagni meyaktano barik sinun barneen fe asuni meyak kalto korto daabbooson mewa. 5 Wedey maagni meya beysani wonaason ooda beyye betemeqdesi wosto wostesefaatene boor'a sinna aane faadtefa sinnamato Museni tumaasssin aane feretuwtinoso? 6 Sinuntano ta nittok makefawungwa, betemeqdesi stan denalo sina bar hanta feerwa. 7 «Fakiyaasontu sholefantano Maa'asontawa» yifa matsafaasi kaama awu sinnamato yaadateti sinfaanane boor'besi foonto baassosta mangsu kar'ati kabatawa. 8 Ese Asuni Naa beysani wonaasiknu daamwa.» 9 Yesus estan kesse hamme Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. 10 Estak isa kushuba laafa asu feer. Yesusnin malatok sholet feese isa isa asuni meya: «Beysani wonaasik mettannin fatu faqqadtongwa aanenso?» yit mamussete. 11 Yesus baassok wolgire: «Nitto ganeyaassin fantuba faana isa asu beysani wonaasik gawusi gandefaanane kisunor oonso?» yi. 12 «Ese asu fantuustan denalo aakkak sina beynirinso? Es bari boor'a beysani wonaasik ma'a wuza zagu aane kaltowawa» yi. 13 Esseen orfo kushuba laafa asusin: «Kushuneson zeephwa» yin zeephi. Isa kushusimato dey ma'a kushu sini. 14 Sinuntano Ferisawini meya estan kesere Yesusnin aakkak worsonemato merkesete. 15 Sinuntano Yesus baasso mangu safaraason araat estan shaate. Showo asuni meya dey barneen ane hamete. Mettanni meyanon dey zuutire fati. 16 Bar oo sinnamato kisire maksonoytemato ajaje. 17 Es bar dey sinnaas raiju Isayyasnii matsafaassi tichchera kuni bar sinanakwa. 18 Ese ta korina wostinyntaas han barwa; barin ta shunnar dey bariktu girefan; Ayyananaason basaasta zaguna; bar futoni mangsuni kar'aason daraasik awasuna. 19 Bar aafa karakkarona wuza; dey aafa chaagana wuza; kaambaas gero kessa aafa odona wuza. 20 Mestera eesto sobboqoosonnu; aafa kii'rana wuza; chuwet di kar'aason aafa tishkunawuza; es baron zugunaas; futoni mangsuni kar'aason meronanneengwa. 21 Aazabni meya basa sunaasiku abdi zagsone. 22 Esseen orfo asuni meya kiina ayyana ephna aafishu nibba taato asunin ephphe yeesete. Yesus dey fatin asus biyaknawa wollokna chimi. 23 Daraas zuuttere diinqesere: «Han asus Dawitni naateeso?» yisete. 24 Sinuntano Ferisawini meya odesere: «Han bar Beelzebul yistefa kiina ayyanaasi gaanynyanik sina shakaanane kiina ayyanaason aafa kisuna wuza» yisete. 25 Sinuntano Yesus baasso safaraason arifaat ekka yi: «Bare bare oor oor keset fa taatoos zuuttere tishutu tishunawa. Esiisimato dey bare bare oor oor keset fa katamaas wedey keyaas aafa chimma yerona wuza. 26 Sexanaas sexanaason kisir sinfaanane bare bare oor oor kesiwa uwa. Ese bari taatoos aakkak chimma yeronirinso? 27 Ese ta Beelzebulnik

kiina ayyanaason kisaanane nitto zoonsifeti baasso awuk kissonerinso? Ese nitto zoonsifeti baassonu nittoosta mangsu kar'eterwa. 28 Sinuntano ta kiina ayyanaason kisifanaas Ha'oosi Ayyanak sinnanneen Ha'oosi taato nittoki yaara kar'iwa uwa. 29 Dey isa asu zeemme hugnaba feena barin taar'noy basa keer girire waagbaason bo'ok aakkak chimmirinso? Hugnaba feena barin taar'attu keyaassi fayiison bo'ok chimanawa. 30 Taneen ane sinnoy bar taan tugga'er; dey taneen ane zuutunoy bar siker. 31 Es bari boor'a ta nittok makefawungwa; asu wostefena boor'aasewa me'aase zuuttera feeshun ustona. Sinuntano Ha'oosi Korto Ayyananon me'a bar boor'baas aafa feeshun ustona wuza. 32 Asuni Naanita mei'ni kaama maksefe bar boor'baas feeshun ustona. Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni kaama makefe bar han daastak sinun yooni daasta boor'baas aafa feeshun ustona wuza. (aiōn g165) 33 «l'oos zuuttera gaanbaastaktu artefa sinna boor'a ma'a i'onti faafaanane ma'a gaana danati. l'oos mangu sinfaanane gaanbaas dey mangu sinana. 34 Nitto ufoni naanggota mangu sinfaat aakkak ma'a wuza wollok chimitiso? Asu nibbaassi tuumma fu'te barontu noonobaasik wollefewa. 35 «Ma'a asu nibbaassi zuutina ma'a mazgabiistan ma'a wuza kisifewa. Mangu asu dey nibbaassi zuutina mangu mazgabiistan mangu wuza kisifewa 36 Futo nittok makefawungwa; asuni meya wolumsefe sinnoy mangu wolla zuuttambaase asik mangsuni kar'nii wono wolguba imonerwa. 37 Wollefata kaamneesik neek mangsu katona. Dey wollefata kaamaasik neysta mangsu katona.» 38 Es kabaasik isa isa Ferisawini meenawa Museni tumaasi assinnyntaas Yesusnin: «Ne biistera artonoy wuza zegin biyanik sholefeniwa» yisete. 39 Sinuntano bar wolgire: «Mangu koontosewa amanonoy koontose biistera artonoy wuza sholer. Sinuntano raiju Yonasni biistera artonoy wuzasneen ooma biistera artonoy wuza aafa imtona wuza. 40 Yonas inya kurxummiisi katasi keez wonnewa waalne kunnamato Asuni Naa dey moogaassi keez wonnewa waalne kunana. 41 Neneweni katamaasik asuni meya Yonasni awasuuson odesere boor'besiik gaabbesere harmisete boor'a mangsuni kar'nii wono han neeni koontoosneen ane kabsere baassosta mangsu kar'osone. Ese hash Yonasniistan denalo hanta feerwa. 42 Yeeshdaaki mashka taatoos Solomonni techmaason odok daani dilan kabira yaana boor'a mangsuni kar'nii wono han neeni koontoosneen ane kabira baassosta mangsu kar'an. Ese hash Solomonniistan denalo hanta feerwa» yi. 43 Dey Yesus ekka yi: «Kiina ayyana asunisin kesfana kabaasik beysa sholet akaba foonto dimaassitu kutifa. Sinuntano sholena beysaason aafa danana wuza. 44 Estan *«Zeemoti kesna keyaassi wolla*

hamanawa» yifa. Wolla yeen es keyaas fa wuzba foonto sinna futtera kayimma diifen danfa. **45** Estan dey hamma baristan denalo mangu naafun kiina ayyana ephpha yaara girira barneen ane esta faafa. Es asusik zeemoti foobaastan orfotii foobaas akamanon mangu sinfa. Esiisimato han mangu koontoosta sinniis esiiisne faarwa.» **46** Yesus daraasik makefeen intobaasewa aybaasakitonaa barneen uphere wollok sholsefaat gerakalo yersefeer. **47** Esta feese asuni meyaassin issaas Yesusniin: «Intoneesewa ayneesakitonaa neen uphsonek sholefaat gero yerseferwa» yi. **48** Yesus dey es make asusik wolgi: «Intonaas oonso? Aytasakito dey oonotnaysinso?» yi. **49** Kushubaason nawobaasakitoniki besaat: «Ese intonaasewa aytaasakitonaa haniiswa: **50** Den samaki Abataasa safaranon zagsefe baasso zuutttere aytta, eetna dey intonawa» yi.

13 Yesus es wono keerun kesse baarisi tesha di. **2** Showo dara basa tesha zuuttena boor'a bar goonuusta kese di. Daraas dey zuutttere baarisi tesha yersefeer. **3** Estan showo wuza besok baassok mako ephi: «Isa bulinnya zala bukanak kesi. **4** Bukfena kabaasik isa isa zalaas ugnaasta kere wor'i. Kasaasikito dey yaara kephpha ma. **5** Oomaas akama ho'iba foonto kaa'oosta kere wor'i. Akama ho'a aafa sinna boor'a geregere kayi. Esiis dey zalaas ho'aassi sikalera aane giruwa. **6** Sinuntano awa kesfana kabaasik aliqi. Tasba tishina boor'a dey ichimi. **7** Ooma zalaas dey seer'aasi ganesi kere wor'i. Seer'aas kayira geer'a fu'e. **8** Ooma zalaas ma'a daasta kere wor'i. Isaas tiyanon, issaas issunasiron, issaas keezasiron gaani. **9** Odoni odoba feena bar odowowa.» **10** Estan nawobaasakito binki tai'sere: «Awuni boor'a daraasik besok makefasso?» yisete. **11** Bar dey wolgi: «Nittok den samaki Ha'osii aacho chowanon arutik imtewa. Sinuntano baassok aane imtowawa. **12** Feena barik fayista dayistera imtona dey arkuna. Sinuntano garo kiisku feena barkin es barik fa barnu basaastan ootterwa. **13** Baasso biyefet biyonorne feeseter. Odefet odonorne feeseter dey yaadatonorne feeseter sinete boor'atu besok makefawungwa. **14** Es bari boor'a raajju Isayyasnissi: «Odoson odetir; sinuntano aane yaadatefeti; biyason biitir sinuntano nibnitiissi aane yaadatefeti. **15** Han daraasa niba muumiwa, odobesiis oyewa; aafbesiis dey talmewa; ekka sina shakaanane aafbesiisik biire; odobesiisik odesere; nibbesiissi yaadatere taaki wolseten fatuna kabawa.» **16** Sinuntano nitto aafaaas biyar; odontiis dey oder sinna boor'a suustowa. **17** Futok nittok makefawungwa; showo raajjuni meenawa ookoni meena nitto biyefeti baron

biyonek eenantesere aane biyoto. Odefeti baron eenantesere aane odosoto. **18** «Ese nitto zalaasi bukinnyani besosi kotanon odotiwa. **19** Ugnaasta bukte zalaas besifanaas Ha'osii taatoni kaamanon odere yaadatonoy asusingwa. Dey geregere Sexana yaara nibaassin bukte kaamaason kephfa. **20** Kaa'oosta bukte zalaas besifanaas kaambaason odere geregere girak ephpheteefe asusingwa. **21** Sinuntano tasba aafa sinna boor'a Ha'osii kaamtan kabi chowa shana wedey kabugto kar'fana kabaasik geregere tuusa'sefe. **22** Seer'aasi ganesi bukte zalaasi besifanaas kaambaason odere ephpheteefe asuswa. Sinuntano han daastaki fooni safaraasewa otumni keeshtanaase kaambaason geer'a gaanba foonto zagifa. (aiōn g165) **23** Ma'a daasta bukte zalaas besifanaas kaambaason odere yaadatefe asusingwa. Bar gaana gaanar. Isaas tiyanon, issaas issunasiron issaas keezasiron gaanfa» yi. **24** Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos foshaasta ma'a zala buka asune faarwa. **25** Sinuntano asu zuutttere kunnanneen orfo guma yeere zagoossi kaxakaxa bukaat hami. **26** Zagoos kayira gaanfana kabaasik kaxakaxaas dey aye kessa beste. **27** Foshaasi abani wostinnyani meya binki hamere: «Daamiiso; fosheesta ma'a zalaatanoso buktari? Eekin kaxakaxa ayin yaso?» yisete. **28** «Bar dey baassok wolgi: «Han baron zagiis gumaaswa» yi. Wostinnyabaasakito dey: «Eekin hamma es kaxakaxaason waarr'anik sholefatoso?» yisete. **29** «Sinuntano bar wolgi: «Kaxakaxaason waarr'feti kabaasik zagooson dey waarr'tir sinna boor'a aafawa sinanawuza» yi. **30** Beyfaani katona wonaas kar'ananneen aye dichfoon. Kar'ni wono kar'ni baassok: «Kaxakaxaason zeemma waarr'ti; geyak kiichchonamato basa basak basati. Sinuntano zagooson botonaassi gaagtiwa una» yi. **31** Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos asu ephphe taamme buloossi bukna fi'f'i'oni gaanane faarwa. **32** Bar zala zuuttambaase asiistan hater. Sinuntano dichfana kabaasik akakilti zuuttambaase asiistan arkifa dey i'o sinfa. Kasaasikito dey yaara waa'baassi keeba keer'a diifa.» **33** Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos isa mashkasu keez safare buwaneeen tushina masone faarwa. Es masoos dey tushoos kesanak zagi.» **34** Yesus es baron zuutire besok daraasik make. Beso foontonon isa wuzane aane makowe. **35** Es barnu ekka sinnaas raajjuniki kamo: «Wolumnaason besoktu makona; han daa testenaneeen kabira; aachera fa wuzason makona» yistera tichche bar sinanakwa. **36** Estan Yesus daraasin gegessaat keer giri. Nawobaasakito dey binki tai'sesere: «Buloostaki kaxakaxaasi besoni kotanon innok makowa» yisete. **37** Yesus dey ekka yit wolgi: «Ma'a zalaason bukaas Asuni Naawa. **38** Buloos

han daaswa. Ma'a zalaas Ha'oosi taatoni naanggotawa. Kaxakaxaa dey sexanni naanggotawa. **39** Kaxakaxaaason bukaas guma sina Dabuloswa. Kar'ni wonaas dey han daasi ko'awa. Kar'niis dey Ha'oosi wosiyankitowa. (aiōn g165) **40** Es Kaxakaxaaas kephtera kiichchefanaasimato han daasi ko'ak dey esisiimatotu sinana. (aiōn g165) **41** Es kabaasik Asuni Naa wosibaasikitonon wosuna. Barikito dey oomiisin boor'a wostosonek zagsefe mangu meyanon zuutira basa taatoossin kephpha kissona. **42** Dey kayo geyaassi ha'sona. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana. **43** Sinuntano ookoni meya ababesiisa taatosi awanimato chaarosone. Odoni odoba feenaas odowowa.» **44** Tusire dey Yesus ekka yi: «Samaki taatoos buloossi aachera kuni otmane faarwa. Isa asu es otmaason danne aachi. Akamanon girobaastan kabi chowa hamme fa foobaason zuutire kisire waagaat es bulooson waage.» **45** Hepsa Yesus ekka yi: «Dey samaki taatoos keeshu Inqu waagok shole naggaddene faarwa. **46** Es naggaddees akamanon sholsu inquuson danynaayse hamme fa wuzbaason zuutire kisire waagaat es baron waage.» **47** Tusire dey Yesus: «Esiisimato dey samaki taatoos baariissi ha'tefaat showo tesa kurxummiison zuuti yugudone faarwa. **48** Yugudoos tuumnanneen orfo kurxummiison eshefe baasso zatte baarisi ha'ta kissefe. Estan diisere ma'a ma'aason korisere masaassi gedesefe. Mangu manguuson dey gero ha'sefe. **49** Esiisimato han daasi ko'ak ekkatu sinana. Ha'oosi wosiyankito yaara boor'ni meyanon ookoni meyaassini koruna. (aiōn g165) **50** Manguni meyanon dey kayo geyaassi ha'sone. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana.» **51** Dey Yesus: «Han baron zuutira yaadatetiyoso?» yi. Baasso dey: «Aa» yisete. **52** Yesus dey: «Ese samaki taatosi aacho chowanon mai'sire arife tumaasi assinnyaas; koda kufana keyaassin gaddo sinaaysewa kur'u sinaayse ephphe kisife waagni abane feerwa» yi. **53** Yesus es besosikitonon makere koi'sinaase estan kessehami. **54** Koontena katama Naaziret yeere Ayhudni shiiphoni keyaassi daraasin assit feer. Asuni meya dey diinqere: «Han asus han techmaasewa biistera artonoy wuzaase asin ayin ephphe yeso? **55** Han bar kar'inyanya Yosefn naastenos? Intobaas dey Maaramitanoso? Aybaasakito dey Yaqob, Yosef, Simonnawa Yuudanatenoso? **56** Eetbaasikito dey innoneen anetanoso faasenari? Eekin han asus effatena aruuuson zuutire ayin daniso?» yisete. **57** Es bari boor'a basa chowaasik tuusa'sere ephphetoo beyete. Sinuntano Yesus: «Raajju ulfina dana beyfenas koontena daastanawa keebaassina koi'bawa» yi. **58** Baasso amano beyaastan kabi chowa estak showo biistera artonoy wuza aane zugwe.

14 Es kabaasik Galilaki daason ha'sife Herodis Yesusni chowaasi wollanon ode. **2** Wostinnyanyaasakitonik: «Haniis Haphqife Yohannissa. Bar kitun kabiwa. Es bari boor'atu han biistera artonoy wuzaas barki kamo zagtedifawa» yi. **3** Herodis ayba Filiphosni asu sina Herodiyadani boor'a Yohannisnin ootire taatoni keer taatire feer. **4** Yohannis Herodisnik: «Ayneesa asunon ephatak tumaassi kaltowa» yire makena boor'a. **5** Herodis Yohannisnin woruk sholet feer. Sinuntano daraas Yohannisnin raajju zagiretu biyefe sinna boor'a dige. **6** Herodis koontena wonaason ulfinsifena wono Herodiyadani nawaas teegtere yeese baasso ganeyaassi suru surira Herodisnin girs. **7** Es bari boor'a Herodis bar shiiphena wuzason zuutire imanak teyire warege. **8** Nawaas dey intobaasik kiittera: «Haphqife Yohannisni teetaason han koranaassi gedda hash taak imma» yi. **9** Taatoos es chowaasik suume. Sinuntano girina teyyaasik barneen ane diise baasso boor'a iichchere Yohannisni teetaas imtonak zagi. **10** Taatoni keer wosire Yohannisni teetaason kati. **11** Es kate teetaason koranasi gedde teshshere nawaasik imete. Bar dey taamma intobaasik imi. **12** Yohannisni nawoosakito yeesere dugnobaason ephphe kabbarsete. Hamere dey es chowaason Yesusnik maksete. **13** Yesus Yohannisni kituuson odenaase goonuussi diire bar bar duuk isa shaato dimsi ham. Daraas dey es baron odeseteyle katama katamabaassin kesse wochok barki hamete. **14** Yesus goonuussin kerere showo darani biyaat baassok kenashte. Mettanni meyanon dey fati. **15** Waalfana kabaasik nawobaasakito barki tai'sere «Han bar zabowa, gerok dey waali. Daraas hamme ke'esikitosin muubesi waagsonek gegessuwa» yisete. **16** Sinuntano Yesus: «Nitto baasso muusoneeson imotitano hamonek aane sholsifawa» yi. **17** Baasso dey: «Innoki faiiis uuch muuma daabbonewa hep kurxumminetano ooma hantak aafawa» yisete. **18** Bar dey: «Es baron hang taaki teshshotiwa» yi. **19** Daraas shaa'aasta duusonek ajaje. Estan uuch muuma daabboosonnawa hep kurxummiisonna ephphe den sama biire galatni shiiphoni shiiphie. Daabbooson dey batte nawobaasakitonik imin baasso dey daraasik woshete. **20** Zuuttambesiise meere gawuseten nawobaasakito dey fu'te battoos asire heppe masa tuumanon zuutisete. **21** Meese asuni meya mashkasusewa naanggotaase faadtonoyfeen uuch kum arqasu sinone. **22** Estan Yesus geregere nawobaasakitonin: «Daraasin gegessuna kabaneen goonuussi diisera zeemma yesalo fintiwa» yit ajaje. **23** Daraasin gegessinayse Ha'o shiiphonak bar bar den aamaasta kesi. Waalfana kabaasik Yesus bar barto estak feer. **24** Es kabaasik Goonuu baarisi ganeta feen ek sinaastak siru faar sinna boor'a akaasi guubo shimsi. **25**

Wassi izgin sa'atiistik Yesus baariista kutit nawobaasakitoniki ye. 26 Nawobaasakito dey akaasta kutit hamfeen biyeafaat: «Han bar kitawa» yire digak chaagesete. 27 Yesus dey geregere: «Harewa! Digotiiitawa» yi. 28 Es kabaasik Phexiros wolgire: «Daamiiso! Ne sinfaatane akaasta kutit neeki yoonak taan ajajowa» yi. 29 Yesus dey: «Yowa» yi. Estan Phexiros goonuussin kerere Yesusnikи hamananakaasta kuti. 30 Sinuntano sirusi hugnanon biire dige. Baariis barin koor'anak hambaase: «Daamtaaso! Taan fu'aywa» yit chaagi. 31 Yesus geregere shongere kushubaason zatte: «Amantone yo'inar ne, awuni boor'a nibneessi ek hang yitso?» yi. 32 Yesusnawa Phexirosna goonuussi girsefe kabaasik sirus yere. 33 Goonuussi diise baasso dey zuuttere: «Futok ne Ha'oni Naawa» yit Yesusnik sagadesete. 34 Yesusnawa nawobaasakitonaa baariison finere Gensaret sinfa daasta yeesete. 35 Estak asuni meya Yesus sinbaason arseteyse biratoosta fa daa zuittambaaase asiissi wosseten mettanni meyanon zuutire barki teshshesete. 36 Mettanni meya maybaasi fashanon ta'uk shiiphset feeseter. Ta'i baasso dey zuuttere merobesiissin farsete.

15 Esseen orfo Yerusalemun yeese Museni tumaasi assinnyyanawa Ferisawini meena Yesusnikи tai'sesere: 2 «Ne nawoosakito awuni boor'a kur'un meeni dubbiyooson aatefeso? Muu meesefe kabaasik kushubesiison aane masesefewa» yisete. 3 Yesus wolgire: «Nitto dubbiyooson oodakwa iyaat awuni boor'a Ha'oosi ajajinon aatfetiso? 4 Ha'oos: «Abanesinnawa intoneesonna ulfinsuwa. Ababaasin wedey intobaason me'a bar kitunak sholsifawa» yifawa. 5 Sinuntano nitto isa asu ababaasin wedey intobaason: «Tannitko imana argasuuson Ha'oosik maba zagira imingwa-yaanane; 6 «Es asus ababaasin wedey intobaason ulfinsunak aane sholsifawa» yifeti. Es bari boor'a nitto dubbiyooson oodakwa iyaat Ha'oosi kaamanon aatfetiwa. 7 Sinnoy sinne bestefe nitto raajju Isayyas ekka yire nitto chowaasik makena raajis futowa. 8 «*Han daraas noono noonobaasiku taan ulfinsifewa, sinuntano nibbaas tayistan wokawa.* 9 Asutumena tumaason Ha'oni tuma zagire assifaafe; shima shiipho shiiphesegefewa» yi. 10 Tusire dey Yesus daraasin hang barki teegere: «Odottiwa! Dey yaadatotiwa! 11 Asunin kiinsifaas noonosin kesfa bartano noonosi girifa bartawa.» 12 Estan nawoni meya barki yeesere: «Ferisawini meya han ne maketa kaamaason odesere nibbesiissi kejfaan tuusa'setemato aritoso?» yisete. 13 Yesus wolgire: «Samaki Abataas toknoyna akakiltiis zuuttera waaterwa. 14 Baasso aafishu dey aafishuni meyanon zoonsir sinete boor'a beytiwa. Aafishu aafishusin zoonsifaanane hepere gawusitu

gandosonewa.» 15 Phexiros dey Yesusni: «Besoson kotta innok makowa» yi. 16 Yesus wolgire: «Nitto dey hashneen kar'a aane yaadatowetinoso? 17 Noonosi girifa bar zuuttera kataassi kamo aatta gero kesfanamato aane aruwetinoso? 18 Sinuntano asuni noonosin kesfa bar nibsintu kesfawa. Asunin dey kiinsifaas es barwa. 19 Mangunon safaro, asunin woru, soolo, gerkesa, wiiso, esha zaalni mako, asuni sunni mangsu zuuttera asuni nibsintu kesfawa. 20 Asunin kiinsifaas dey es bartano kushu masonoy muustawa.» 21 Yesus estan kesse Tirotsni katamaassina Sidonani katamaassina ham. 22 Estak isa kene'aki mashkasu Yesusnikи yaara: «Dawitni Naa Daamiiso! Naanaas kiina ayyanak oottera akamanon mettedifar sinna boor'a taak kenashtefaywa» yit chaagi. 23 Sinuntano Yesus isa wuzane wolgunoy shaakki. Es kabaasik nawobaasakito barki tai'sere: «Han asus inno orfoose yaafaafa chaaget faar sinna boor'a geggesifaywa» yit mamussete. 24 Yesus wolgire: «Ta wostera yaanaas fantunimato tishire fe Israelni meyaktano oomni meyak aane yootwa» yi. 25 Sinuntano asus yaara wochobaassi kaa'hera: «Daamiiso! Taan argasaway» yi. 26 Sinuntano Yesus barik wolgire: «Naanggotaasi daabbonon ephphe kanak ha'u aane sholsifawe» yi. 27 Bar dey wolgira: «Futowa, Daamiiso! Kanaasikitonu daambaysakitonu sillawotan zigtefa fufuntoosontu maasefawa» yi. 28 Es kabaasik Yesus wolgire: «Han asuse! Amantonees akamawee. Sholeta bar neek sinungwe» yi. Nawubaas dey es sa'atiistik fari. 29 Yesus estan kabire Galilaki baarisi tesha yeere den aamaasta kesse hamme di. 30 Showo asuni meya laafaasakitonin aafishusakitonin engitiisin, nibtaatosakitoninnawa oom showo mettanni meyanonna ephpheteshhere basa wochoossi kunusseten bar dey baassotin fati. 31 Es bari boor'a daraas nibtaatoos wolfeen, laafaas farifeen, engitiis kaanne kutifeen, aafishuu biifeen biisere diinqok Israelni Ha'ooson galattesete. 32 Yesus nawobaasakitonin teegere: «Daraas taneen ane keez wona feeshete sinna boor'a muusone wuza aafa sinna boor'a baassok kenashtefawungwa; uguntak makak mikishere gandosonoytemato afurbesiise gafkuk aane sholefatwa» yi. 33 Nawobaasakito dey: «Eekin han effatena daraasin gausuni tusha han ichma daassik ayin dananirinso?» yisete. 34 Yesus: «Apun daabbonso nittoni faari?» yi. Baasso dey: «Naafun muuma daabbonewa garo garo kiisku kurxumminetu innok faarwa» yisete. 35 Esseen orfo daraas daasta duusonek ajaje. 36 Naafun muuma daabboosewa garo garo kiisku kurxummiise asin ephphe Ha'o galattefaat batte nawobaasakitonik imi. Baasso dey daraasik woshete. 37 Zuuttambesiise meesere gawuseten fu'te battooson

naafun masa zuutisete. 38 Meese baasso mashkasusewa naanggotaase faadtonoynaron aceechee kum arqasu sinone. 39 Daraasin gegessinanneen orfo goonuussi diire Megdon yiste daa hami.

16 Ferisawini meenawa Sedukawini meena Yesusniki

yeesere barin fattanok sholsefaat: «Den saman biistera artonoy wuza innok besuwa» yit mamussete. 2 Sinuntano Yesus wolgire: «[Waalin samaas she'in biifeti kabaasic: *Noi'sunirwā* yifeti. 3 E'so dey: *Samaas gumalla karayen biifeti kabaasic hawung akama iro ichnirwa* yifeti. Ese samaasi gitonon aruk chimitir. Sinuntano neyaasi besonon aruk aane chimefeti?] 4 Mangunewa amanamtonoy koontoos besotu sholefawa? Sinuntano raijju Yonasni besostan ooma beso aafa imtona wuza.» Estan Yesus baassotin beyye hami. 5 Nawoni meya baaresson finefe kabaasic daabboni epha daagsete. 6 Yesus baassotin: «Ese arutiwa, Ferisawini meenawa Sadukawini meena asi masoossin teetnitiison oodtiwa» yi. 7 Baasso dey: «Daabbo epha daageni boor'atongwa» yiset baassotna baassotna wolumsete. 8 Yesus baasso safaraason arifaat: «Amantonti yo'ina nitto awuni boor'a nittotna nittotna «Daabbo epha beyni boor'atongwa» yit wolumsefetiso? 9 Hashnu aane yaadatowetinoso? Uuch muuma daabbooson uuch kum asusik hooren fu'te battooson apun masa zuutisetimato aane yaadatowetinoso? 10 Esiismato dey naafun muuma daabbooson aceechee kum asusik hooren apun masa zuutisetimato aane yaadatowetinoso? 11 Eekin ta makedaas daabboni chowa sina beybaason aakkak yaadato beytiso? Hashnu Ferisawini meenawa Sedukawini meena asi masoossin teetnitiison oodtiwa?» 12 Estan nawobaasakito dey Yesus teetnitiison oodtiwa yinaas daabboossi girifa masoos sinnoynaron Ferisawini meenawa Sedukawini meena asi assuussin teetbesiison oodosonek sinbaason yaadatesete. 13 Yesus Filipoos Qesariya yistefaa kar'haase nawobaasakitonin: «Asuni meya Asuni Naanin oowa yisefeso?» yit mamsi. 14 Baasso dey: «Isa isaas «Haphqife Yohannisa» yisefe. Oomiis dey «Eliyas» yisefe. Oomiis «Ermiyas» wedey raajuni meyaassis isaaswa usutu yisedifewa» yisete. 15 Yesus dey: «Eekin nitto Taan oowa yifetiso?» yi. 16 Simon Phexiros wolgire: «Ne hayewa Ha'oosi Naa Kiristooswa» yi. 17 Yesus wolgire: «Yonani naa Simonno! Ne suustowa. Han baron neek ammanon besiis samaki fe Abataasteno ashnewa harinnetawa. 18 Ta dey neek ekka yifawungwa, ne phexiroswa han kaa'oosta betekiristaninaason keer'anarwa. Es betekiristaniiison kituni hugnaas meronak aafa chimanawuza. (Hadēs g86) 19 Samaki

taatosi gachosikitonon neek imanawa. Ne han daastak taar'ta bar den samak taatotu sinana. Han daastak kotta bar den samak kottotu sinana.» 20 Estan Yesus nawobaasakitonik bar Kiristoos sinbaason ooniknu maksonoytemato ajaje. 21 Es wononeen kabire Yesus nawobaasakitonik: «Yerusalem hamanak sholsifawa. Estak dey kur'unii meyakin, maagni gaanynyankin, Museni tumaasi assinnyankin shana tayista kar'ana. Dey worsoner. Sinuntano keezsinari wono kitun kabuna» uu ephi. 22 Phexiros dey Yesusnir oor kisire: «Daamiiso! Han bar isanne neyista aafawa kar'anawuza» yit ke'u ephi. 23 Sinuntano Yesus phexironiki yercere: «Tayistan ek hamma! Ne Sexana! Asuniisontano Ha'oosi fiqadinon aane safarefe sinna boor'a taak tuusa sintiwa» yi. 24 Estan orfo Yesus nawobaasakitonik: «Taneen ane hamak sholefe bar teetbaason beyye mesqelibaaason wor'e taneen ane yowowa. 25 Kaabaason fu'onak sholefe bar zuutttere tishkuna. Sinuntano ta boor'a kaabaason tishki bar zuutttere danana. 26 Asu han daastak barik sholsi wuzason zuutire danfaat kaabaason tishkifaanane awu barik ke'nirinso? wedey asu kaabaasi soolak aro wuza kaasunak chimmirinso? 27 Asuni Naa Ababaasa ulfinak wosibaasneen ane yoonirwa. Es kabaasic zuuttambaase asik wostobesisimato baassok kaasuna. 28 Futok nittok makefawungwa; Asuni Naa taatobaasi ulfinak yeefeen biyone kabaneen hanta yere baassossin kitunoy asuni meya feeseterwa» yi.

17 Issun wonaneen orfo Yesus Phexirosnin, Yaqobninnawa

Yaqobni ay Yohannisninna asin ephphe isa dicha aamaasta baasso baassotin zoonsire kesi. 2 Estak baasso sinak gitobaas soolteria sinbaas dey awanimato chaare. Maybaas dey forera chaarefnimato palpali. 3 Musenawa Eliyasna dey Yesusneen ane wolumsefeen biyesete. 4 Estan Phexiros Yesusnir: «Daamiiso! Hanta fo innok ma'arwa. Ma'i iyaatane isaron neek, isaron Musenik, isaron Eliyasnik sini keez hafo keer'anawa» yi. 5 Phexiros es baron makefeen palpalifa shaaru yaara baassotin yini. Dey es shaaruussin: «Barik girefana Naataas haniiswa. Barin odotiva» yifa kaama odte. 6 Nawobaasakito dey es kaamaason odesere akamanon digsete boor'a sinbesiisik daasta gandesete. 7 Sinuntano Yesus baassoki tai'sere ta'ifaat: «Kabutiwa, digituitawa!» yi. 8 Baasso dey kaanne biyeten Yesusnintano oom ooninu aane biyoto. 9 Aamaastan kersefeen Yesus: «Asuni Naa kitun kabunanneen han biiti baron ooknu makotiitawa» yire nawobaasakitonin ajaje. 10 Nawobaasakito dey: «Eekin Museni tumaasi assinnyanyi meya awuni boor'a zeemme Eeliyas yoonak sholsifawa

yisefeso?» yit mamussete. 11 Yesus wolgire: «Futowa, Eeliyas zeemme yeere zuuttambaase asin mai'suna. 12 Sinuntano ta nittok makefawungwa; Eeliyas sina zeemme yewa; asuni meya dey aane arsoto sinna boor'a sholsete baron zuutire basaasta zagsete. Esiisimato dey Asuni Naa baasso kushusi shana ephphetoonak sholsifawa» yi. 13 Es kabaasik nawobaasakito Yesus makena bar haphqife Yohannisni chowaason sinnamato arsete. 14 Yesusnawa keez nawobaasakitonaraaski wolle yeesefe kabaasik isa asu Yesusniki tai'sere wochobaassi kaa'nefaat: 15 «Daamiiso! Naataasikkenashtefaywa; ephpha halifa meroos mangunon shana besit faarwa. Showo wona akasinawa geesina gansir. 16 Ne nawooski ephpha yaan; sinuntano fatuk aane chimoto» yi. 17 Yesus wolgire: «Nitto amanonoy elinga koonto, aageneen kar'anso nittoneen ane foonari? Aageneen kar'anso nittotin fakunari? Naasin hang taaki teshshotiwa» yi. 18 Yesus kiina ayyanaason ke'in basaassin kesi. Naas dey es kabaasik fari. 19 Estan nawobaasakito baasso baasso Yesusniki tai'sere: «Inno kiina ayyanaason kisu chima beynis awuni boor'anso?» yisete. 20 Yesus dey wolgire: «Nitto amantoo yo'ina boor'awa. Futo nittok makefawungwa; fi'fi'oni gaanane fa amantonti faafaanane han aamaason <Hantan kabira ek hamme> iyaatine hamanawa. Nittok chiltonoywuza isanne aafawa. 21 Sinuntano han effatena kiina ayyanaas soomere shiiphoktano baak aafawa kesana wuza» yi. 22 Nawobaasakito Galilak zuuttesere feeseten Yesus baassok: «Asuni Naa asuni meeni kushusi aatttere imtonirwa; 23 Baasso dey worsoner; sinuntano keezsinari wono kitun kabuna» yi. Nawobaasakito es chowaasik dey akamanon suumesete. 24 Yesusnawa nawobaasakitonaraaski Kifirnahom kar'efe kabaasik betemeqdesini girbo zuutife asuni meya phexirosniki tai'sere: «Nitto assinyanyaas betemeqdesik giribtefa girbooson aane gibefenos?» yit mamussete. 25 Phexiros wolgire: «Girberwa» yi. Estan Phexiros keer girifena kabaasik Yesus zeemme: «Simon phexiros; neek awu sinna bestefaso? Han daastaki taate meya karaxa wedey girbo zuutisefees ookininso? Naanggotbesiiskiningwa wedey irbanikininso?» yi. 26 Phexiros dey: «Irbaaskingwa» yire wolgi. Yesus dey: «Ese naanggotbesiiskito girbo aaffa kaasusone wuza. 27 Sinuntano baassosta tuusa sinnoynimato hamfaat kurxummiisi eshmiyanon baariissi ha'uwa. Estan zeemma ootte kurxummiisi noononon shoo'sifata kabaasik birri danata. Taamma dey ta sunaasiknawa ne sunaasikna kaasuwa» yi.

18 Es kabaasik nawobaasakito Yesusniki tai'sere: «Samaki taatoossi zuuttambaase asiistan arkir oonso?» yit

mamussete. 2 Yesus dey: Isa daaga nawa teegere baasso ganeyaassi yeeti. 3 Ekka dey yi: «Futo nittok makefawungwa; soolto shakatinenawa han daaga naanggotaasne feer sina shakaatinena samaki taatoossi isanne aafawa giruti wuza. 4 Es bari boor'a han daaga nawaasimato teetbaason daa ephfe bar den samaki taatoossi arkirwa. 5 Esiisimato haniisne fe daaga nawaason ta sunaasik ephphetee bar taan ephphetona.» 6 Dey Tusire: «Oonu han taak amanefi garo garoosasin isaasin tuusa'sife bar wooni shu'a suutbaasta taatera baarisi tir'maassi ha'tefaanane ma'arwa. 7 Asuni meya tuusa'osonek zaguni wuzaasik han daas hayhubawungwa! Tuusa'suni wuzaas aafawa yobeyana wuza. Sinuntano es tuusaasik ugna sinni asus hayhubawowa! 8 Es bari boor'a wochonees wedey kushunees tuusa'sunir sinfaanane kar'a ha'uwa. Hep kushune wedey hep wochone faafaan koi'ba foonto geesi ha'toneestan dungu wedey engit sinna koi'ba foonto kaa danne wayyawa. (aiōnios g166) 9 Aafnees tuusa'sunir sinfaanane wo'ira ha'uwa. Hep aafne faafaan geeni tir'maassi ha'toneestan isa aafne faafaan kaa danfaatane wayyawa. (Geenna g1067) 10 Den samak baassok hoorera faase Ha'osoos wosiyankito samak fe Abataasa sinanon wonna wonna biyeter sinna boor'a han garo garoosasin isaasinnu kashshunoytimato arutiwa. [11 Asuni Naa dey yeenas tishi baassotin fu'okwa.] 12 Dey Yesus: «Awu sinna nittok bestefaso? Isa asu tiya fantuba faafaanananewa es barissin isar tishifaanane izginasire izgineeson aamaasta beyfaat tishi baron sholok aafanoso hamana wuza? 13 Futo nittok makefawungwa; danfena kabaasik tishunoy izginasire izgineestan es tishira beste bariktu akamanon girefe. 14 Esiisimato dey han garo garoosasin isar tishunak den samak fe Abantiisa safaratawa» yi. 15 Dey tusire: «Aynees neen miir'efaanane neneen barneen ane faatiista neen miir'enä baron makowa. Odefaanane wolgira ayne zagutawa. 16 Sinuntano odo shakaanane hep wedey keez zaalniktu chowaas futo sinfa sinna boor'a hep wedey keez asunin ephpha barki hamma. 17 Baassotin odo beyfaanane betekiristianiisik makowa. Betekiristianiison dey odo beyfaanane Ha'ooson amanonor wedey boor'innyanya zagira faaduwa. 18 Ta futok nittok makefawungwa; han daastak taar'efeti bar samak dey taatotu sinana. Han daasta koffeti bar samak dey kottotu sinana. 19 Dey nittok makefawungwa; nittoossin heppiis han daastak aaffa wuzaasiknu sinun isar sinne shiiphsefatene samaki fe abataas baassok zaguna. 20 Hep wedey keez sinne ta sunaasik zuuttesefe dimaasta ta baasso ganeyaassi foonawa» yi. 21 Estan Phexiros Yesusniki yeere: «Daamiiso! Aytaas taan miir'efaanane apuna wolla feeshun unarinso?

naafuna wollanoso?» yi. 22 Yesus wolgire: «Naafunasira wolla naafunetano naafuna wolla koi'bawa aafawa unawuza. 23 Esiisimato den samaki taatoos wostinnyabaasakiton kushusi fa waagbaason faadunak shole taatone faarwa. 24 Es waagbaason faadu ephfena kabaasik asir kuma mekiliti sinni kowa basaasta faana isa asunin barki ephphe yeesete. 25 Es wostinnyaaas kaasuna waaga turkifaan barneen asubaasneen naanggotbaasneen fa waagbaas zuuttera kessa waagterta kowa kaastonak daambaas ajaje. 26 Sinuntano wostinnyaaas daambaasa wochosi kaa'nere: ‹Daamiso, taak fakuwa, zuuttambaase asin kaasunawa› yit shiiphe. 27 Daambaas dey barik kenashfaat gafki. Kowaason dey kaasto beyi. 28 «Sinuntano es wostinnyaaas estan kesse hamfeen wostoni zomoba sinarik tiya diinari liqsinarin danne: ‹Liqsina waagnaason kaasuwa› yit zatte geer'i. 29 Es wostoni zomoba sina wostinnyaaas dey wochobaassi kaa'nere: ‹Taak fakuwa, zuuttambaase asin kaasunawa› yit shiiphe. 30 Sinuntano asus aane ma'i uwe. Kowaason kaasunanneen taamme taatoni keer taati. 31 Es sina baron wostoni zomoba sina oom wostinnyaaasakito bar zagina baron biyefaat akamanon suumesete. Hamere dey sina baron zuutire daambesiisik maksete. 32 Estan daambaas es wostinnyaaasin teegsire: ‹Ne mangu wostinnya, taan shiiphen es effatena kowaason zuutira neek beyin.› 33 Eekin ta neen fakinaasimato zomone sina es wostinnyaaasin fakutak aane sholsifanoso? 34 Daambaas gi'tere kowaason zuutire kaasunanneen shana biyanak taatoni keyaason ha'sife baassok aatire imi. 35 «Ese nitto dey isa isarnitiis aynitiskitonin nibnitissin koi'sira feeshun uu shakaatine den samak fe abataas dey nittoosta esiisimatotu zugunawa.»

19 Yesus es baron makere koi'sinanneen orfo Galilian kesse Yordanosni yesalo fa Yuudani daasta ham. 2 Showo dara basa orfoose ham. Baassossin dey mette asuni meyanon estak fati. 3 Ferisawini meya dey yeessere barin fattanok sholsefaat: «Asu sina chowa aaffarik sinun asubaason teetba kotte gafkunak faqqadtonoso?» yit mamussete. 4 Yesus wolgire ekka yi: «Ha'oos zeemma arqarnawa mashkare zagira tesinamato aane feretuwenitiso? 5 «Es bari boor'a asu Ababaasinnawa intobaassona beyye asubaasneen isar sinana. Hepobesiise dey isa atu sinone» 6 Ese baasso hanneen ekalo isa atutano hep atutawa. Ha'oos isar zagina baassotin asu oor kisunaatawa» 7 Ferisawini meya dey wolgire: «Eekin Muse awuni boor'a ‹Teetni kotni ticha imme teetba kotowa› yire ajajeso?» yisete. 8 Yesus wolgire: «Nitto nibaasi chimni boor'atu asuntiisikitonon teetba kotta gafkutik maketenno tesustaneen ekkatawa. 9 «Sinuntano ta

nittok makefawungwa: ‹Isa asu gerkesni chowak sinnoynaron asubaason teetba kotte gafkaat ooma asu ephfaanane gerkesiwa.›» 10 Nawobaasakito dey: «Abanewa intone asi chowaas ekka sinfaanane ephnewa girune asin beyas ma'arwa» yisete. 11 Sinuntano Yesus wolgire: «Imtena baassoktano han effatena assus asu zuuttambesiise asik aafa chimtona wuza. 12 Intobesiisi keensin arqarbesi foonto sinne koontre feeseter. Dey asu arqarbesiison kar'nar feeseter. Samaki taatoosika iyaat arqarbesi foontone feer sinar feeseter. Ephphetook chimni bar ephphetooowowa» yi. 13 Estan Yesus kushubaason barikitoniista ta're shiiphonak asuni meya daaga naanggotaason Yesusniki ephphe yeesete. Sinuntano Nawobaasakito kalesete. 14 Sinuntano Yesus: «Samaki taatoos han naanggotaasne fayiisik sinna boor'a daaga naanggotaason beyfaani taaki yoosonwa, kalatiitawa» yi. 15 Kushubaason naanggotaasta ta're suusaat estan aatte hami. 16 Isa asu Yesusniky yeere: «Assinnyanyano! Koi'ba foonto kaa dananak aro ma'a wuza zugunarinson?» yit mamsi. (aiōnios g16) 17 Yesus wolgire: «Ma'a wuzni chowa awuniron taaki mamsifatso? Ma'ar sinaas isa Ha'oos koi'bawa. Kaani keer giruk sholefaatane ajajiisikitonon oodwa» yi. 18 Asus dey wolgire: «Aaffa ajajiisikitonos?» yi. Yesus barik: «Asuni worutaata, gerkesataata, wiisotaata, esha zaala makotaata 19 Abanesinnawa intoneeson ulfinsu, Wolkoneesin teetneeson shunfataasimato shun» yifa ajajiisikitowa. 20 Na'o asus dey: «Es baron zuutira ooddatu fawungwa, ooma yo'ir aambanso?» yi. 21 Yesus dey: «Tuum sinatak sholefaatane hamma fa wuzneeson kisira waagera tukamni meyak imma. Samak otma danatawa; eekaat yeen taneen ane hamniwa» yi. 22 Sinuntano na'o asus akama otumba faana boor'a es kaamaason odenayse suumet ham. 23 Yesus nawobaasakitonik: «Futo nittok makefawungwa; otum asunik samaki taatoosii giruus akamanon fayawa. 24 Dey nittok makefawungwa; otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni kattosi kamo aatfaanane kashowa» yi. 25 Nawobaasakito es baron odeseteyse akamanon diinqesefaat: «Eekin oonso faruk chimniri?» yisete. 26 Yesus dey baassoki biyat: «Han bar asunik aafa chimtona wuza. Sinuntano Ha'oosik zuuttambaase chimtonawa» yi. 27 Es kabaasik Phexiros wolgire: «Ese inno zuuttambaase asin beyya neek zoonusteniwa; eekin awu danungeniso?» yi. 28 Yesus baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; Asuni Naa ulfinni zigimubaasta duuna gaddo yooni daastak; taak zoonustesefe nitto dey asire heppe Israelni zigimoosta duusotiwa. Asire heppe Israelni asteserista dey mangsu kar'atiwa. 29 Ta sunaasikwa iyaat keyaasikitonon wedey ayisikitonin wedey eetisikitonon wedey ababaasinnawa

intobaasonna wedey naanggotaason wedey bulooson beya bar zuuttambaase tiya kushunontu danana. Koi'ba foonto kaa dey danana. (aiōnios g166) 30 Sinuntano zeema baasso showobesiis orfotir sinone. Orfotir sina baasso zeemar sinone..»

20 Tisire dey Yesus ekka yi: «Samaki taatoos wayinini akakiltini dimaasta wostesefe wostinnyani sholok e'so wonsak kesa wayinini akakiltiisi abane faarwa. 2 Bar wostinnyaasakitonik isa wonak isa diinari kaasunak wollere wayinini akakiltini dimaasta wosi. 3 Dey keez sa'atiista kesse oom wosto foonto meya yabooosta yerse asuni meyanon bi. 4 Es baassok dey: «Nitto dey ek wayinini akakiltiini dimaasta hamfaat wostotiwa. Nitto sholsi waagaason kaasuna» yi. 5 Baasso dey wayinini akakiltiisi dimta hamete. Dey issun sa'atiisanawa izgin sa'atiistana kesse esisimato zagi. 6 Asire isse sa'atiista kesse oom asuni meya yerseefen biyaat: «Nitto dey wosto foonto wonaason zuutira awuni boor'a hanta yeretirinso?» yi. 7 Baasso dey: «Innotin wosussuni asunin turkira yerenirwa» yisete. Bar dey: «Ek wayinini akakiltiisi dimaasta hamfaat wostotiwa» yi. 8 Waalfana kabaasik wayinini akakiltiisi daam wosussife barin: «Wostinnyaasakiton teegera orfot baassostan kabgira siinaki baassosta kar'ana kabaneen wostesete wostoosi waaganon kaasuwa» yi. 9 Asire isse sa'atik wostoosi giri baasso yeessere isa isarbesiis isa diinari ephete. 10 Zeemme wostoosi giri baasso dey yeessere orfot baassostan daytonon ephonenne faar sinna baassok beste. Sinuntano baasso dey isa isarbesiis isa diinari ephete. 11 Waagbesiison epheteese wayiniisi akakiltini abanita ekka yit unyisete. 12 «Han orfo giri baasso isa sa'atinintu wosussete. Wonaason zuutira noi'sak kiichchhere feesha innoneen isa kixxe kaasitwa» 13 Wayiniisi akakiltini aba wostinnyaasakitonisin isaasik: «Zomotaaso! Ta neen aane miir'otwa. Wonaasik isa diinari kaasunaktanoso neneen ane wollenari? 14 Ese ne haa'ooson ephpha hamma. Han neek imnaasimato orfot barik imanak sholefawungwa. 15 Waagnaasta shunnaron zugunak aafanoso chimanawuza? Wedey garam asu sinna boor'a ne taan koonetoso? » 16 Estan Yesus: «Zeema baasso orfotir sinone; Orfotir sina baasso dey zeemar sinone» yi. 17 Esseen orfo Yesus Yerusalem hamefet ugnastak asire heppe nawobaasakitonin baasso baassotin barki tai'sire: 18 «Ese Yerusalem hamaniwa; Asuni Naa dey maagni gaanynye meyaknawa Museni tumaasi assinnyani meyakna aatttere imtona. Baasso dey kituni mangsuni kar'a basaasta kar'oner. 19 Kanyosonek, ichosoneknawa suutsonenka Aazabni meyak aatire imone. Sinuntano bar keezsinari wono

kitun kabuna» yi. 20 Estan Zebdewosni naanggotisa into naanggotisneen ane Yesusniku yaara sinba kaa'nera bar barik isa wuza zugunak shiiphe. 21 Yesus dey: «Awu sholefaasse?» yi. Bar dey: «Han hep naanggotaas ne taatoossi isaas o'itneesta; isaas dey alidneesta duusonak zaguwa!» yi. 22 Sinuntano Yesus wolgiro: «Nitto shiiphefeti wuzason aane arifeti. Ta ushanak fa shanani toofoosi ushaason ushatik chimatiros?» Baasso dey: «Aa chimaniwa» yisete. 23 Bar dey: «Taa shanani toofoosi ushanon ushatiwa; Sinuntano o'itnaastanawa alidnaastana duuson Abataas hoossina baassoteno duusonek zuguniis tatewa» yi. 24 Es baron ode oom asir nawoni meya es hep ayna ayna asiista haaresete. 25 Sinuntano Yesus baassotin barki teegere ekka yi: «Aazabni meeni gaanynye meya darabesiisa ha'sinyanya. Baassotin zoonsisefe meya dey baassosta ha'suni hugnabesi faanamato arsefeti. 26 Nitto ganeyaassi ekka sinanak aane sholsifawa. Sinuntano oonu nittoossin arkir sinanak sholefaanane nitto wostinnya sinowa. 27 Esiisimato dey nittoossin denalo sinak sholefe bar nitto boz sinowa. 28 Asuni Naa dey oomiisik wostonaknawa showoni meyanon fatuk kaabaason aatire imaktu yeetenno baasso barik wostosonek aane yowewa» yi. 29 Esseen orfo lyyarikon kesse hamefeen showo dara Yesusneen ane hamete. 30 Estak dey ugunni teshta diise hep aafishuni meya Yesus baassoki esta kamo aatbaason odeseteyse: «Daamiiso! Dawitni Naaso! Innotin fakifaywa!» yit chaagete. 31 Daraas dey: «Shaakkutiwa» yit ke'isete. Sinuntano baasso: «Daamiiso! Dawitni Naaso! Innotin fakifaywa!» yit aatamsire chaagete. 32 Yesus dey yerere baassotin barki teegere: «Nittok awu zugunak sholefetiso?» yi. 33 Baasso dey: «Daamiiso! Aafniis gachchonak zagaywa» yisete. 34 Yesus baassok kenashtefaat aaffesiison ta'l. Geregere dey aafbesiis biin Yesusneen ane hamete.

21 Yesusnawa nawobaasakitonan Yerusalem tai'sesete. Dabrazayitini kumaasta fa Beetefage yistefa ke'eessi kar'efe kabaasik nawobaasasin heppin ekka yit wosi: 2 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamti; estak tuptera yere hanya nawubaneen yerefeen danati. Kotta taaki ephpha yoosoti. 3 Oonu «Awuniron barikitonon kottifetirinso?» iyaanane «Daamiis barikitonon sholefawungwa» uti. Bar dey geregere hanyaasikitonon gafkuna» yi. 4 Es bar dey sinnaas raajjini meyaki kamo ekka yistera makte bar sinanakwa. 5 «Tsiyonni katama yistefa Yerusalemuk: «Ne taatoos garam sinne; hanyaasi naatana diire; neeki yoonirwe» yira makoti» yi. 6 Nawobaasakito dey hamere Yesus ajajenaasimato zagsete. 7 Hanyaason dey naabaasneen ephphe yeesete. Maybesiison

dey hanyaasikitoni geshota kunusseten Yesus barista di. 8 Daraasa ganesin showobesiis maybesiison ugnaasta yiir'ete. Oomiis dey i'oni tosha kiir'taafe ugnaasta yiir'et feeseter. 9 Sina zeema baassotnawa orfoose hamefe baassotna: «Hosana Dawitni naasik sinfawungwa. Daamiisa sunak yeefe bar suustowa. Hosana den Samak» yit chaagete. 10 Yesus Yerusalemni katamaassi girifena kabaasik asuni meya zuutttere: «Haniis oonso?» uuk shorkesete. 11 Daraas dey: «Haniis Galiliani daasta fa Naaziret katamaassin ye raajju Yesuswa» yisete. 12 Esseen orfo Yesus dey betemeqdesiissi girire kisire waagsefe baassotinnawa geron waagsefe baassotinna zuutire kalle kisi. Waaga soolefe baasso tarabbezasonnawa nakalo waagsefe baasso kodaasonna shelgire ha'i. 13 «*Ta keyas shiiphoni keya yisteratu teegtona*» yistera tichchewa. Sinuntano nitto bo'innyanyi meeni dugadug zagsetiwa» yi. 14 Yesus betemeqdesiissi feen aafishuni meenawa engitni meena barki yeeseten fati. 15 Sinuntano maagni gaanynyne meenawa Museni tumaasi assinyanyaasna Yesus zagina biistera artonoy wuzaasewa betemeqdesiissi «Hosana Dawitni naasik» yit chaaget fa naanggotaasonna biyeteese gi'tesete. 16 Baasso dey: «Han naanggotaas maksefana baron aane odefenos?» yisete. Yesus dey: «Odedifawungwa: *Daaga naanggotaaskinnawa tama tamfa daaga naanggotaasi kaamsinna galata ne teetaasik hoossitwa*» yifa kaamaason isanne aane feretira biyetinos?» yi. 17 Baassotin beyye katamaassin kesse Bitaniya yistefa ke'eessi hamme esta ha'i. 18 Yesus e'so wonsak wolle katama hamfet makte. 19 Ugnaasi teshta di isa belesini i'o biyat ek barki hamin tosha toshatano isa gaanane aane dane. Estan ekka yi: «Hawungneen ekalo neekin isa gaanane bestonaatawe» yi. I'oos dey es kabaasik geregere ichimi. (aiōn g165) 20 Nawobaasakito es baron biyefaat: «Han belesiisi i'oos geregere aakkak ichimiso!» yiset diinqesete. 21 Yesus dey wolgire: «Futo nittok makefawungwa; amantonti faafaananenawa awuzakne uu shakaatinena han Belesiista sina barne faaron zagu koi'ba sinnoynaron han aamaasonnu: *Waatera yeet baariissi ha'towe*» yaaatine sinanawa. 22 Amanera shiiphefeti baron zuutira ephphatootiwa» yi. 23 Yesus betemeqdesiissi girire assifeen maagni gaanynyne meenawa daraasa kur'uni meena barki yeesere: «Han baron aro ha'suni hugnakinszo zagiidifatari? Han ha'suni hugnaason dey neek imaa onso?» yit mamussete. 24 Yesus wolgire: «Isa mamsu nittotin mamsunawa. Es baron taak wolgaatine ta dey han baron aro ha'suni hugnak zاغifanamato nittok makonawa. 25 Yohannisni haphquus ayin yaarinso? Ha'ooskingwa wedey asunikiniso?» yi. Baasso dey baassotna baassotna

ekka yit merkesete: «*Ha'ooskingwa* iyaanine *Eekin awuni boor'a barik amano beytiso?*» yirwa. 26 Dey: «*Asunikingwa* iyaanine asu zuuttambaase Yohannisni raajju zagire biyefe boor'a daraasin digeniwa» yisete. 27 Estan Yesusnik wolgire: «*Aane arifeniwa*» yisete. Bar dey wolgire: «Ese ta dey aro ha'suni hugnak han baron zuutira zاغifanamato aafawa nittok makona wuza» yi. 28 Tusire Yesus dey ekka yi: «Nittok awu sinna bestefaso? Isa asu hep naanggotba feer. Isaaski tai'sere: *Naataaso, hash hawung hamma wayinini akakilti dimaasta wostowa*» yi. 29 Naas dey wolgire: «*Beyin, aafa hamana wuza*» yi. Sinuntano orfo gaabbere wostok ham. 30 Dey hepsaaski tai'sere esiisimato maken naas wolgire: «*Ma'iwa, hamanawa daamtaaso*» yi. Sinuntano aane wostok hame. 31 Ese han heppiisasin ababaasa ajajinon zagiis aafferinso?» yi. Baasso dey: «*Tesuni barwa*» yisete. Yesus dey ekka yi: «*Futok nittok makefawungwa; girbo zuutife baassonawa gerkesefe baassotna Ha'oosi taatoossi giruk nittoostan zeemonewa.* 32 Yohannis ookoni ugnaason nittok besuk yeen barik aane amanoweti. Sinuntano girbo zuutife baassonawa gerkesefe baassona barik amanesete. Nitto es baron biira boor'nitiison harmira aane barik amanoweti.» 33 Dey Yesus ekka yi: «*Ooma beso dey odotiba; wayinini akakilti toka isa asu feer. Bar dey biratobaason oja ojje wayinini usha ti'una doo'a yiishshe hoossi. Toolo keer'e bulinnyanyi meyak imaa ooma daa ham.* 34 Wayiniis gaanana wona kar'fana kabaasik basa haa'osoon ephphe yoosonek wostinnyabaasakitonin bulinnyanyi meyaki wosi. 35 Bulinnyanyi meya wostinnyabaasakitonin ephphe isaasin ichete; isaasin worsete; oomiisin dey shu'ak ichete. 36 Wayinini akakiltiisi aba sinatiistan oom showo wostinnyanyin dey wosi. Bulinnyanyi meya dey zeemotiisimato zagsete. 37 Koi'baasta dey Wayiniisi aba: «*Naataasin digsonewa*» yiaat naabaasin wosi. 38 Sinuntano bulinnyanyi meya naasin biyeteese baassotna baassotna: «*Foshaason tooniis han barwa. Yaani woraat fosaason innor zuguniwa*» yisete. 39 Naasin dey ephere wayiniisi foshni gerakalo kissere worsete. 40 «*Eekin wayinini akakiltiisi daam yeefta kabaasik es bulinnyanyi meyaasta awu zugunirne faar sinna nittok bestefaso?*» 41 Baasso dey wolgisere: «*Es mangu asuni meyanon mangu woru woraattu wayinini akakiltini dimanon wonba wonbaasik gaanbaason imni oom bulinnyanyi meyak imanawa*» yisete. 42 Tusire dey Yesus baassok Korto matsafaasssin ekka yi: «*Shu'ni keyaason oo'efe baasso kashhisete shu'aas; keyaasik kajjabaasta duuni shu'a siniwa; es bar dey Daamiiskintu siniwa; inno aafaasiknu diinqiwa*» yistera tichche baron; aane feretu wetiniso? 43 «*Es bari boor'a nittok makefawungwa; Ha'oosi taato nittoostan*

oottera gaana gaanni daraasik imtonirwa. [44 Es shu'aasta gande bar eestona; shu'as basaasta gandona bar zuutere fichtinton.] 45 «Maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena es besoson odesefaat baassosta makenamato arsete. 46 Es bari boor'a ephosonek sholsete. Sinuntano daraas raajju zagire biyeter sinna boor'a digsete.»

22 Hepsa dey Yesus besok ekka yit make: 2 «Samaki taatoos naabaasik sargini koota koote taatone faarwa. 3 Taatoos teege asuni meya kootaaski yoosonek wostinnyabaasin baassoki wosi. Sinuntano baasso kootaaski yoosonek aane sholsoto. 4 «Hepsa dey taatoos oom wostinnyani meyanon wosire teege asuni meyaki hamfaat: ‹Ese sargini kootaason hoossin; omorusewa faru moonaase shukteria zuuttambaase hoore. Han sargisi kootaki yootiwa: yira makoti› yi. 5 Sinuntano baasso hantaki wuzane unoy beyere isaas bulobaasi; oomiis nagadbaasi ham. 6 Oomiis dey wostinnyani meyanon ephphe salphsire ichche worsesete. 7 Estan taatoos gi'tere meya taar'osakitonin wosire es wori baassotin worsonek zagi. Katamabesiison dey geyak kiichchonak zagi. 8 Estan wostinnyabaasakitonik ekka yi: «Sargini kootaas hoore; sinuntano teege baasso kootaasik sholsunor sinete. 9 Ese ek ari ugnaasta kesfaat danti asusin zuutira han sargini kootaaski teegotiwa› yi. 10 Wostinnyani meya dey ari ugnaasta kesere danete baassotin mangusin; ma'aasin zuutire teegsere sargini keyaason tuuniset. 11 «Sinuntano taatoos teege irbaasakitonin biyak keer girifena kabaasik sargini maya maynoy isa asunin estak bi. 12 «Estan ekka yi: ‹Zomotaaso; sargini maya maynoy aakkak hansi girissó?› yin asus dey shaakki. 13 «Taatoos dey wostinnyabaasakitonin: ‹Kushubaasewa wochobaase asin taar'a gerakalo fa talmaassi kisira ha'utiwa. Estak waasnewa ay'ni koyne sinanawa› yi. 14 Tuisire dey Yesus: «Teegte asuni meya showo; kortertes dey garowa.» 15 Estan Ferisawini meya hamere Yesusnin wolumbaaski kamo aakkak chowusi gedonemato merkesete. 16 Baasso nawoni meyanon Herodisni keen sina asuni meyaneen YesusnikI wossere: «Assinnyano! Ne futonir sintamatonawa Ha'oos ugnanot futok assifamatona arifiwi. Asuni digak zagiifata wuza aafa. Asunin dey aane korife. 17 Ese innok makebbi; neek awu sinna bestefaso? Keesarnik girboni girbo sholsungwa wedey sholsutanso?» yisete. 18 Yesus baasso manguuson arifaat: «Simnoy sinne bestesefe nitto, awuniron taan fattanefetiso? 19 Girbo kaastefa birriison taak besibbetiso!» yi. Baasso dey isa diinari teshshore besisete. 20 Bar dey: «Han barista fa gitoo sewa baristaki fa tichaase oonirinso?» yi. 21 Baasso wolgi: «Keesarniwa» yisete. Bar

dey: «Ese Keesarniison keesarnik Ha'oosiron dey Ha'oosik imtiwa» yi. 22 Baasso dey es baron odeseteyse wolumbaasik diinqesefaat barin beyere hamete. 23 Es wono: «Kitun kabu aafa» yisefo Sedukawini meya YesusnikI yeessere ekka yit mamussete: 24 «Assinnyano! Muse: ‹Isa asu nawuba koonunoy kitifaanane aybaas es asuson ephphe es kiti aybaasik balza fu'owowa› yiwa. 25 Naafun ayna ayna innoki feeseter. Baassossin arkiis asu ephaat nawa koonunoy kiti. Es bari boor'a ate aybaas es asuson ephi. 26 Esiisimato dey hepsaas keezsaas hamma naafunsa kar'ananneen es asuson ephaat kitisete. 27 Zuuttambesiise kitisetenneen orfo asus dey kiti. 28 Ese naafunobesiise asuson ephetewa, kitun kabuni wono naafuniisasin aafferkinso asu sinanari?» 29 Yesus wolgi: «Korto matsafaasikitononnawa Ha'oos hugnanonna aane arifeti sinna boor'a daagefetiwa. 30 Kitun kabese kabaasik asuni meya samak faase Ha'oos wosiyane feertu sinonetano asu aafa ephosone wuza dey aafa girusone wuza. 31 Sinuntano kitun kabuni chowaasik Ha'oos nittok makena baron aane feretu wetinoso? 32 Ekkatu yiwa: ‹Ta Abrahamni Ha'o, Isaaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa› Es bari boor'a bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa.» 33 Daraas dey es baron odesere assubaasik diinqesete. 34 Yesus Sedukawini meyanon maksone wuza turuksire shaakkusonek zaginamoto Ferisawini meya odeseteyse isarik zuuttesete. 35 Baassossin isa Museni tumaasi aru Yesusnin fattanok sholefaat ekka yit mamsi: 36 «Assinnyano! Tumaassin aaffa ajasiso arkiri?» 37 Yesus barik wolgi: «Daama Ha'oneeson tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma safaraneesik keeshowa. 38 Zuuttambaase asiistan denalonewa tesuni ajajiise esiiwsa. 39 Esiisne fa hepsaniis dey: «Asunin ne neen keeshlefataasimato keeshowa› yifa barwa. 40 Tumaasi assunewa raaajuni meeni assuse es hep ajajiistatu kapta zagiwa.» 41 Ferisawini meya zuuttesere feeseten Yesus ekka yit mamsi: 42 «Kiristoosni chowaas nittok awu sinna bestefaso? Bar ooni naaso?» Baasso dey wolgi: «Dawithi naawa» yisete. 43 Yesus ekka yi: «Eekin Dawit Ha'oni Ayyanak tuumme aakkak ‹Daamta› yire teegeso? 44 «Ha'oos, Daamtaasin; gumaneesin wochoneesi siklosi yer'atak zugunanneen; hoi'ta teshnasta duwa» yiwa. 45 «Dawit teetbaasik: ‹Daamta› yire teegenanneen eekin Kiristoos aakkak nawuba sinnirinso?» yi. 46 Baassossin isa kaamanu wolguk chimar oonu aafe. Es wononeen barin mamsuk chimar oonu aafe.

23 Esseen orfo Yesus daraasiknawa nawobaasakitonikna ekka yire make: 2 «Museni tumaasi assinnyyanawa Ferisawini meena Museni kodaasta diisetewa. 3 Es bari

boor'a baasso maksefe baron zuutira zagsoti dey oodti. Sinuntano baasso maksefe baron wostota aane feeshisefe sinna boor'a wostesefe baron zagutiita. 4 Faya dey wor'ak chimtonoy ba'a taar'e asuni ogogta wossisefe. Sinuntano baasso kushubesiisi waa'aknu ta'uk isanne aane sholsefe. 5 Asu baassotin biyanaktu wostobesiison wostesefe. Kur'amabesiison taggisere shiiphoni kabak maytefa maambesiisi fashanon dey dichisefe. 6 Koota maastefanaasta ulfinto dima, Ayhudni shiiphoni keyaassik dey ulfinni kodta duuktu sholsefe. 7 Gabaastak asu baassotin naga ooshshonaknawa: «Assinnyanol» yire teegsoneknatu sholsefe. 8 Sinuntano nitto assinnyantiis isar sinna boor'anawa nitto zuuttamnitiise dey ayna ayna sineti boor'ana «Assinnya» yistera teegtotiitawa. 9 Den samak fe Abantiis isar sinna boor'a han daastak ooninnu: «Aabba» yira teegotiitawa. 10 Nitto arki assinnyantiis isa Kirstoos sinna boor'a ooniknu «Arki assinnya» yistera teegtotiitawa. 11 Nittoossin denalo sina bar nitto wostinnya sinowa. 12 Teetbaason den teggife bar daa hatona. Teetbaason daa hatessife bar den teguna.» 13 Dey Yesus ekka yi: «Asu samaki taatosi girunoynamato gamalaason kulfife sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa! Nitto teetaasik giruk aane sholefeti dey giruni baassotin aane gedfetiwa. 14 [«Nitto sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyani meenawa Ferisawini meena shiiphontiison dichuk dicha asusikitoni keyaason maara turuksifeti boor'a haybuntiwa. Ese akama mangsuni kar'atu ephphatootiwa.] 15 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa. Isa asu nitto amantooson ephphetoonak zuguk Baariistanawwa ichma daastana biratesefeti. Ma'i yire ephpheteenanneen orfo nittoostan denalo hep kushunon geeni tir'maassi girunak hoorer zugsefeti. (Geenna g1067) 16 «Nitto aafishu zoonsino! Haybuntiwa! «Asu betemeqdesiisik teyifaanane aafa aguna wuza» yifeti. Sinuntano «Betemeqdesiissiki fa warqeesik teyifaanane es teyyaasik ootterwa» yifeti. 17 Nitto gowwa dey aafishu; warqesingwa warqeeson korto zagi betemeqdesinoso wayyayi? 18 Esiisimato dey: «Asu shoo'aasik teyifaanane aafa aguna wuza; Sinuntano barista kuni maa'aasik teyifaanane es teyyaasik ootterwa» yifeti. 19 Nitto aafishu; maa'aasingwa maa'aason korto zagi shoo'asinsin wayyayi? 20 Es bari boor'a shoo'aasik teyife bar shoo'aasiknawa shoo'aasta kuni maa'aasiknatu teyifewa. 21 Betemeqdesiisik teyife bar betemeqdesiisiknawa barissi fa wuzasiknatu teyifewa. 22 Samaasik teyife bar Ha'osis zigimuknawa barista diifa bariknalu teyifewa. 23 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyani meenawa

Ferisawini meena haybuntiwa. Azmachakin, insilaalikinnawa kemunikinna asiriissin isaron imfeti. Sinuntano tumaassi fa inya inya wuzasikitonon beyfeti. Es barikito dey futoni mangsuni kar'a, fakiya, amanto asu sinne bestoswa. Ek baron beynoy han baron dey zagutik sholsifawa. 24 Nitto aafishu zoonsino! Ushfeti wuzaassin kolachooson naalla kisira ha'at gaalane fa inya wuzason koor'fetiwa. 25 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyyanawa Ferisawini meena habuntiwa. Sikalobesiis bo'onewa tiittanne tuumma feentu toofosewa koranaase asi tukanon kayimsifetiwa. 26 Ne aafishu Ferisawi! Zeemma toofosewa koranaase asi sikalonon massa kaynuwa. Estan gerakalobaasneen kayma sinanawa. 27 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyani meenawa Ferisawini meena yerefawutiwa. Sikalobesiis kituni meeni megaknawa kiinakna tuumma feen gerakalobesiis boorok maattera keeshira kuni moogasne feeseterwa. 28 Esiisimato nitto dey gerok asunik ookone feer sinnatu biistefetiwa. Sinuntano sikalontiis sinnoy sinne bestoknawa mangukna tuumma faarwa. 29 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinnyani meenawa Ferisawini meena habuntiwa. Raajjuni meeni moogaason shu'ak keer'etir, ookoni meeni moogaason dey keeshshira ma'issetir. 30 «Zeemoti abaniisa meeni neyak inno faani sinfaanane raajjuni meeni hannaason baassoneen ane sinna wuukuni kabatawa» yifetiwa. 31 Ese raajjuni meyanon wori baasso naanggota sinnitiison nitto teetaasik zaala maketiwa. 32 Ese nitto abaasakito gatisete baron nitto koi'sitiwa. 33 Nitto zawa, ufonu naanggota geeni tir'maasi ke'osin aakkak eella kesak chimatirinso? (Geenna g1067) 34 Es bari boor'a ta raajjuni meyanon, techumni meyanon, assinnyani meyanon nittoki wosunawa. Baassotin dey worsoti, suutati, Ayhudni shiiphoni keyaassik ichati. Isa katamaasssin ooma katamaassi kabgira kofkuti. 35 Es bari boor'a ooko sina Abelni hannaastan kabira betemeqdesiissinawa maa'a imtefana shoo'aasi ganesi worseti Berakiyyani naa Zakkariyasni hannaasta kar'ananneen han daasta wuukte ookoni meeni hannaasik ke'o nittoosta kar'nirwa. 36 Futox nittok makefawungwa, han ke'oos zuuttambaase han koontoosta kar'nirwa» yi. 37 Tusire dey Yesus: «Yerusalemne Yerusalemne! Raajjuni meyanon worifa ne! Neeki wostere ye baassotin shu'ak ichfa ne! Ako nawubaasikitonon kosobaassi zuutifanaysimato ta dey naanggotneesikitonon zuutunak apuna wolla sholense! Sinuntano nitto aane sholoweti. 38 Ese keentiis ona sinnatu ha'tona. 39 Nittok makefawungwa, «Daamiisa sunak yeefe bar suustowa» utinneen hanneen ekalo taan aafawa biyati wuza.»

24 Yesus betemeqdesin kesse hamfeen nawobaasakito shu'ak keete betemeqdesiison besuk barki tai'sesete. **2** Sinuntano Yesus wolgire: «Han baron zuutira biitiyoso? Futo nittok makefawungwa; boktonoy shu'aas shu'aasta diira fui'tonir aafawa.» **3** Bar Dabrazayitini kumaasta diifien nawobaas baasso baasso barki tai'sesere: «Innok makowa; han bar aagenso sinanari? Ne yoosewa han daasi koi'ni besone aambanso?» yit mamussete. (aiōn g165) **4** Yesus wolgire: «Oonu nittotin eshanaatawa! **5** Showobesiis *«Ta Kiristooswal»* yit ta sunaasik yoosone. Showobesiisin dey eshone. **6** Neeboneewa neeboni odune odoti. Es bar dey sinanak sholsu sinna boor'a digottiita. Sinuntano koi'baas hanneengwa. **7** Daraas daraasata; taatoos taatoosta kabuna. Maknewa daani shorkone showo dimsi sinana. **8** Es bar zuuttera kophoni merosi keektone faarwa. **9** Es kabaasik asuni meya nitto shana ephhatootik aatire imone dey worsone. Ta sunaasi boor'a dara zuuttambaase asi sina oomtester sinati. **10** Es kabaasik showoni meya tuusa'sere orfo wolsone. Isaas oomiisin aatire imana. Asuni meya dey baassotna baassotna wal oomtososone. **11** Showo esh raajjuni meya kabsone. Showo meyanon dey eshone. **12** Manguusi aatamtan kabi chowa showoni meeni keeshhanaas koochona. **13** Sinuntano koi'baa kar'ananneen chimme yere bar faruna. **14** Dara zuuttambaase asik zaala sinanak Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaas daa zuuttambaase asiista maktona. Es kabaasiku koi'baas yoona. **15** «Ese raajju Danielnik maktenaasimato *«Kiinsuni mangu wuzaas»* karto dimaasta yerefeen biifena kabaasik feretife bar yaadatowawa. **16** Es kabaasik Yuuda feese baasso den aamaaski eelosotowa. **17** Keyaasi tukta fe bar keyaassi fa wuzason ephanak keronaata. **18** Bulota fe bar maybaason ephanak orfo wolunaata. **19** Es kabaasik naaner asusikitonewa tama tanifa barikitone hayhubawungwa. **20** Ese eelati wonaas yeeshu wedey beysani wonak sinnoynamato shiiphsoti. **21** Es kabaasik han daas testenanneen kabira hawung kar'a sinnor hanneen ekalo dey isanne sinnor akama shana sinanawa. **22** Es wonaasikito kawuna shaki sinfaanane asha mayoos zuuttere fui'tona kabatawa. Sinuntano kortere fe asuni meeni boor'a es wonaasikito kawunana. **23** «Ese kabaasik oonu: *«Ese Kiristoos hanta feer»* wedey *«Ekesta feer yifaanane amanotitawa»* **24** Eshni Kiristoosni meenawa eshni raajjuni meena kabsone. Baassok chimitfaanane kortere feese baassotinu daagsuk akama akama biistera artonoy wuznewa diinqine bessone. **25** «Ese han baron zuutira zeemma nittok makengwa. **26** Es bari boor'a: *«Zaboossitu fewa»* yisfaatene kesatiita. *«Aacho dimsu fewa»* yisfaatene amanotitawa. **27** Kawuna kawunna awakesnarkin awagirinarki biistefanaasimato Asuni Naani yoos dey esiisimatotu sinana. **28** Kitu wuza faanaastatu arikasaas zuuttefa. **29** «Es shanani wonaasikito aatnanneen orfo geregere awaa talmona; assaas dey chaarefbaason kalana; baakuraasikito dey samastan kere woottona; samaastaki hugnaasikito shorkona. **30** Estan Asuni Naani beso samaasta bestona. Es kabaasik han daasta fe daraas zuuttera waassone. Asuni Naa dey akama hugnaknawa akama ulfinakna shaaruusikitota yeefeen biyone. **31** Akama markatani kaama odsuni Ha'oosi wosiyaaasikitonon wosuna. Baasso dey samaasi diltan hamma dilbaasta kar'a fa acheech fashaassi hamere barik kortere feese baassotin zuutusone» yi. **32** Tusire dey Yesus: «Han belesini i'osis besostan biira aruti. Waa'baas boodera tosha kotfana kabaasik begani assa ta'baason arutiwa. **33** Esiisimato nitto dey es baron zuutira biyefeti kabaasik wonaas yaara finyni tai'namato arutiwa. **34** Futo nittok makefawungwa; es bar zuuttera sinana kabaneen han koontoos aafa aatana wuza. **35** Samaasewa daase aatana; sinuntano kaammaasikito isanne aafa aatana wuza.» **36** Dey Yesus: «Es wonaasewa es sa'atiise asin Abaasteno samaki wosiyasnu sinun Naaso sino oonu arifer aafe. **37** Noohni neyaasik sinnaasimato Asuni Naani yoos dey ekkatu sinana. **38** Es neyaasik tishuni akaastan zeemma Nooh Merkebiissi girina wononeen asuni meya meetnawa ushetna; ephetnawa giritna feeseter. **39** Tishuni akaas yaara zuuttambesiise asin tishkunanneen aane arsoto. Asuni Naani yoos dey esiisimatotu sinana. **40** Es kabaasik hep asuni meya buloni dimta ane wostosone. Isaas oottona; isaas fui'tona. **41** Hep mashkasu isa dimta meya ni'ona; isaas oottona isaas fui'tona. **42** Ese nitto Daamiis aro sa'atiita yoonamato aane aruweti sinna boor'a guzira oodti. **43** Sinuntano isa wuza arutiwa; keeni abaas waalaasi aaffa sa'atiista wiis yoonamato ari sinfaanane guzire keebaas dey yiishtonyynamato kalana kabawa. **44** Esiisimato Asuni Naa dey nitto arunoyti sa'atiista yoonir sinna boor'a hoorera oodtiwa.» **45** Dey Yesus: «Muubesiison sholsinaastak imonek daambaas keerkii fe asusata taassina amanamto dey nibbare yere wostinnyaas oonso? **46** Daambaas yeffena kabaasik ekka zagineen danana es wostinnyaas suustowa. **47** Futo nittok makefawungwa; es wostinnyaasin fa waagba zuuttambaase asiistatu taassunawa. **48** Sinuntano es mangu wostinnyaas: *«Daamtaas wokketu yoonawa»* yit nibbaassi safarefaananenawa, **49** Wostoni zomoba sina baassotin ichak kabifaananena zayini meyanee ane meere ushfaanane; **50** Es wostinnyaasa daam bar arunoya wonaknawa oodnoyna sa'atikna yoona. **51** Es wostinnyaasin heppik kalasire ixabaason dey sinnoy sinne bestesefe baassoneen ane zaguna. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana» yi.

25 Tusire dey Yesus: «Es kabaasik samaki taatoos tonbesiison ephere mariisin ephak hoorera kesa asir durba naanggotane faarwa. 2 Baassossin uuchiis gowwa; uuchiis dey techumba faanar. 3 Gowwaasikito tonbaason ephefanaknu ooma fu'tana zayiti aane ephowa. 4 Techumba faana barikito tonaasneen ane ooma dayto zayiti ephese. 5 Mariis wokbaase zuuttere afay' ephaan kunesete. 6 «Wassi daani kixxe sifnafa kabaasik: *«Ese mariis ye kessa ephot»* yi faa womo odte. 7 Es kabaasik es durba naanggotaasikito zuuttera kabi tonbaason hoossise. 8 Gowwa durba naanggotaasikito techumba faana bariktoki: *«Inno tonaas tishunir sinna boor'a nitto zayitiistan innok imotiye»* yi. 9 Sinuntano techumba faana durba naanggotaas waagsonak hamefana kabaasik mariis ye. Hoorera fa durba naanggotaas mariisneen ane sargisi koota faanaasta girsete; gamalaas dey kulufte. 11 «Orfo fu'te durba naanggotaasikito yaaser: *«Daamiiso! Daamiiso! Innok gachaywa»* yi. 12 Sinuntano bar wolgi: *«Futo nittok makefawungwe; ta nittotin aane arifat»* yi. 13 Ese wonaasewa sa'atiise aane arifeti sinna boor'a guzira oodti.» 14 Tusire dey Yesus ooma beso make: «Samaki taatoossi giruni chowaas ekkatu sinana; ooma daa hamak kesa isa asu wostinnyabaasakitonin teegere fa waagbaason imnaaysimatowa. 15 Es Daamiiso isa isarbesiisik hugnabaasimato isaasik uuchmekiliti; hepsaasik hep mekiliti, keezsaasik isa mekiliti imaat ham. 16 Uuchmekiliti epha bar hamme nagadere ooma uuchmekiliti buu'si. 17 Esiisimato hep mekiliti epha bar hamme nagadere ooma hep mekiliti buu'si. 18 Sinuntano isa mekiliti epha bar daambaasa waaganon taamme daason yiishshe yiiti. 19 Showo wonaneen orfo es wostinnyayaasakitonin daamyeere baassoneen ane faadu ephi. 20 Uuchmekiliti epha bar yeere ooma uuchmekiliti buu'sire: *«Daamiiso! Ne taak uuchmekiliti imitwa; ese ta ooma uuchmekiliti buui'singwa»* yi. 21 Daambaas dey: *«Ne ma'ar dey amanamto wostinnyawa; garo kiisku wuzaasik amanamto sinit sinna boor'a ta akama wuzaasta neen taatsunawa; hang yaara daamneesa girasi giruwa»* yi. 22 Hep mekiliti epha bar deytai'sere: *«Daamiiso hep mekilititu taak imitwa; ese dey ooma hep mekiliti buu'singwa»* yi. 23 Daambaas dey: *«Ne ma'ar dey amanamto wostinnyawa; garo kiisku wuzaasik amanamto sinta boor'a ta akama wuzaastatu neen taatsunawa. Yaara daamneesa girasi giruwa»* yi. 24 Isa mekiliti epha bar tai'sere: *«Daamiiso buknoyta dimaastan kartar; sikonyota dimaastan zuutitar; ne keena budu asu sinneeson aringwa. 25 Es bar boor'a digefaattu hamma dey waagneeson daason yiishsha*

yiitingwa. Esewa; waagnees hanifawa» yi. 26 Daambaas dey wolgi: *«Ne mangu dey awuja wostinnya; ta buknoyna dimaastan kar'ar; sikonyota dimaastan zuutinar sinnaason aritar sinnanneen; 27 Ese waagnaason nagadere buu'suni baassok imit sinfaanane ma'ar sinanan kabawa; estan ta dey yaara mekilitinaason buu'baasneen ane ephana kabawa. 28 Ese waagaason basa kushuussin ephpha asir mekiliti faana barik imtiwa. 29 Faana barik dayistona dey arkuna; sinuntano garo kiisku faana barkin es fa barnu basaastan oottona. 30 Han ke'noy wostinnyayaasin ek gero fa talmaassi kisira ha'utiwa; estak waasnewa ay'ni koyne sinana»* yi. 31 «Asuni Naa Ha'oosi wosiya zuuttambaaaseneen ane ulfinbaasik yeefta kabaasik ulfinni zigimubaasta duuna. 32 Dara zuuttere barki sina zuuttsone. Keemeriis fantuuson fizoossin korifenaasimato bar dey daraasin baassotna baassotna asin koruna. 33 Fantuusikitonon ho'i'ta teshbaasta fizoosikitonon dey alda teshbaasta yeetuna. 34 Estan taatoos dey ho'i'tbaasta yere baassok ekka una: *«Abataas suusna nitto yootiwa. Han daas testenanee kabira nittok hoorera fa taatooson ephphatootiwa. 35 Maktena maasiti; iktena ushit; Irba sinna nittoki yaana irbasiti. 36 Atatu kutina maysiti; mettena mamsiti; taatena yaara mamsiti.»* 37 Ookoni meya dey wolgi ekka usone: *«Daamiiso ne makten biira aage maasiniso? Wedey ikten biira aage ushiniso? 38 Irba sinna yeen aage neen irbasiniso? Wedey atatu kutifeen biira aage neen maysiniso? 39 Metten wedey taaten aage neeki yaara mamsiniso? 40 Taatoos dey wolgi: *«Futo nittok makefawungwa; zuuttambesiise asiistan ater sina han aytasakitonisin isaasik zagiti bar taaktu zagitiwa»* una.* 41 Estan alda teshaastra yerse baassok dey ekka una: *«Nitto erwutto; dabulosniknawa wosibaasikitokna hoore koi'ba foonto geyaassi hantan hamtiwa. (aiōnios g166) 42 Maktena aane maasuwei; iktena aane ushuwei. 43 Irba sinna yaana aane irbasuwei; atatu kutina aane maysuwei; mettena dey taatena aane mamsuwei»* 44 Baasso dey wolugser: *«Daamiiso makten wedey ikten; irba sinna yeen wedey atatu sinna kutifeen; metten wedey taaten biira aage argasu beyiniso?»* usone. 45 Taatoos dey: *«Futo nittok makefawungwa; zuuttambesiise asiistan ater sina han aytasakitonisin isaasik zugu beyti bar taak zugu beytimatowa»* yire wolguna. 46 Es bari boor'a es baasso koi'ba foonto ke'oni keer hamone; sinuntano ookoni meya dey koi'ba foonto kaani keer hamone.» (aiōnios g166)

26 Yesus es kaamaason zuutire makere koi'sinaasee nawobaasakitonik: 2 «Hep wonaneen orfo faasikani heeoobs sinanamato aridifeti. Asuni Naa dey suuttonak

aattere imtonirwa» yi. 3 Es kabaasik maagni gaanynyne meenawa daraasa kur'uni meena Keyyaffa yistefe maagni gaanynyne meeni gaanyaasa ojni keerkalo zuuttesete. 4 Estak dey Yesusnin aacho ugnak ephoneknawa worsonekna merkesete. 5 Sinuntano: «Daraasa ganesi naga tishuna boor'a heeboni wonaasik aafa sinanawuza» yisete. 6 Yesus zeemo sinak awataatoni mettan sina Bitaniyaki Simonni keertu fe. 7 Estak muu muunak tai'sere feen isa mashkasu waagba akama chima shitto albastiros yiste bilqadisi tuumanon ephpha barki yaara teetbaasta wuuki. 8 Nawobaasakito es baron biire haaresefaat: «Han shitoos awuni boor'a baak ke'hor siniso? 9 Hamma akama waagsi waagtertukamni meyak imtona kabawa» yisete. 10 Yesus es baron arifaat ekka yi: «Bar taak ma'a wuzatu zagiwa. Asuson awuniron hopsisidifetiriso? 11 Tukamni meya wonna wonna nittooneen anetu foosonewa. Sinuntano ta wonna wonna nittooneen ane aafawa foona wuza. 12 Bar han shittooson atunaasta wuukinaas ta moogsi kabbartonak hoossukwa. 13 Futo nittok makefawungwa; aytaku sinun han Misirachchuni kaamas daa zuuttambaase asiistak maktefana kabaasik bar taak zagina bar dey baron safarok maktettu foonawa.» 14 Es kabaasik Askorotki Yuuda yistefe asire heppe nawobaasasin Isaas maagni gaanynyne meyaki hamme: 15 «Ta Yesusnin aatira nittok imaanane awu taak imatirinso?» yi. Baasso dey keezasir shu'ni birri imete. 16 Es sa'atiistan kabire aatire imana ma'a ugna sholet feer. 17 Kixxa maastefana heeboosi tesuni wono nawobaasakito Yesusnikи tai'sesere: «Faasikani heeboosi meeta'unon muutak ay hoossunik sholefatso?» yisete. 18 Bar dey: «Ek katamaassi hamfeti kabaasik danati asusa keer hamfaat: *Assinyanyaas: sa'atinaas yaara kar'i*; nawotaasakitonene ane faasikani heeboosi meeta'unon neeki keertu zugunawa yifewa utiwa» yi. 19 Nawobaasakito dey Yesus ajajenaasimato zagsete. Faasikani heeboosi meeta'unon dey hoossisete. 20 Waalfana kabaasik Yesus asire heppe nawobaasakitonene ane muuk diisesete. 21 Meesefeen Yesus: «Futo nittok makefawungwa, nittoossin Isaas taan aatire imnirwa» yi. 22 Isa isarbesiis akamanon suumesere: «Daamiiso; tawa iyaatoso?» yiset mamussete. 23 Yesus wolgi: «Taneen ane koranaassi dukife bartu taan aatire imnirwa. 24 Asuni Naa barik tichchenaasimato kituk hamnirwa. Sinuntano Asuni Naanin aatire imni bar haybubawowa. Es asus koonto shaki sinfaanane barik wayyawa» 25 Aatire imni Yuuda dey wolgi: «*Assinyanya; tawa iyaatoso?*» yi. Yesus dey: «Ne maketaasimatowa» yi. 26 Meesefeen Yesus tushaason ephphe galattefaat batte nawobaasakitonik: «Esewa, muutiwa; haniis ashnaawsa» yi. 27 Toofoon dey ephphe galattefaat: «Zuuttamnitiiise han

toofoossil ushtiwa. 28 Haniis showo asuni meeni boor'aas feeshun ustonaak wuuktoni gaddo teyyaasi harinnaaswa. 29 Sinuntano nittok makefawungwa; abataasa taatosi nittonenee ane han gaddo wayinini gaanni ushanon ushananneen hawungneen ekalo hepsi aafawa ushanawuza» yi. 30 Gaama gaametenneen orfo den Dabrazayitini kumaasta kesete. 31 Estan Yesus: «Keemeriis ichana; fantuusi wodo dey siktina» yistera tichchera faar sinna boor'a hawungti waalaasik zuuttamnitise taan mormotawa. 32 Sinuntano kitun kabinanneen orfo nittoostan zeemma Galilatu hamana» yi. 33 Phexiros wolgi: «Oomiis zuuttere neen mormesefeknu ta neen aafa mormona wuza» yi. 34 Yesus: «Futo neek makefawungwa; hawungti waalaasik ako oorunoyfeen; keeza wolla taan mormotawa» yi. 35 Sinuntano Phexiros dey: «Neneen ane kitu sholsifaananenu isanne aafawa neen mormona wuza» yi. Oom Nawobaasakito dey esisimato maksete. 36 Estan Yesus nawobaasakitonene Getesemani yistefa dimaasta ham. Estak nawobaasakitonin: «Ta ek hamma shiiphonar sinna boor'a nitto hanta footiwa» yi. 37 Yesus Phexirosninnawa hep Zabdewosni naanggotiisinnia zoonsire ham. Tiir'o barin ephaan suumo ephi. 38 Ekka dey yi: «Kaanaas kituta kar'ananneen akamanon suumewa. Nitto hanta faafaat taneen ane chimtiwa» yi. 39 Baassostan garonon eksefaat kaa'nere ekka yit shiiphe: «Abataaso; chimtefaanane han shanani toofoos tayistan aatungwa. Sinuntano ne shuntamato sinanaastano ta shunnamatotawa» yi. 40 Es keez nawobaasakitoniki wolle yeere kunafeen dani. Phexirosnin: «Taneen ane isa sa'atine guzuk aane chimetinoso? 41 Fatanası girunoymato guzira shiiphottiwa. Ayyanaas hooreratu fa, sinuntano ashaas hopiyawa» yi. 42 Hepsa dey hamme ekka yit shiiphe: «Abataaso! Han shanani toofoos ushanon ushnoy faana aatak chimtonor sinfaanane ne shunta bar sinungwa» 43 Wolle yeere kar'in nawobaasakitonii aafaas afay'nik fayfaan kunafeen dani. 44 Dey baassotin beyye hamme keezsa ukkotisimato shiiphe. 45 Estan nawobaasakitoniki yeere: «Hashneen kar'a kunfetiyoso? Dey beysa ephtifetiyoso? Ese Asuni Naa boor'ni meeni kushusi aattere imtona sa'atiis kar'iwa. 46 Kabseni hamniwa. Taan aatire imni bar tai'sewa» yi. 47 Es baron makefeen asire heppe nawobaasasin Isaas sina Yuuda ye. Barneen ane dey siifonewa mukne epho showo dara yeestete. Baasso dey maagni gaanynyne meyakinnawa daraasa kur'uni meyakinna wostere yeester. 48 Aatire imni Yuuda: «Ta daamona barintu ephatiwa» yire baassok beso imme feer. 49 Yuuda geregere Yesusnikи tai'sere: «Assinyano! Naga neek sinfawungwa» yit daame. 50 Yesus: «Zomotaaso! Ese yaata chowaason koi'suwa?» yi. Estan asuni meya

Yesusniki tai'sesere ephete. 51 Es kabaasik Yesusneen ane fe baassossin isaas kushubaason shongere siifoson kisire maagni gaanyne meeni gaanynyaasa wostinnyani odonon kace. 52 Sinuntano Yesus barik ekka yi: «Siifo kisife baasso zuuttere siifoktu tishusone sinna boor'a siifoneeson zanbaassi wolgira gedwa. 53 Abataasin shihipfaanane bar showo kumsi faadtoni meya taar'o Ha'oni wosiya wosuk hopunirne faar sinna nittok bestefawoso? 54 Ekka sinar sinfaanane: *«Shana ephphetoonak sholsifa»* yifa korto matsafaasi kaama aakkak sinanak chimnirinso?» 55 Es kabaasik Yesus daraasik: «Bo'inyanyani ephni asunimato siifonewa mukne ephpha taan ephatik yaatiyoso? Wonna wonna betemeqdesiissi assit nittoneen ane faana kabaasik aane taan epheti. 56 Sinuntano han bar zuuttambaaase sinnaas raajuni meeni matsafaassi tichchera kuni bar sinanakwa» yi. Es kabaasik nawobaasakito zuuttambesiise barin beyere eeleseete. 57 Yesusnin epha asuni meya maagni gaanyne meeni gaanynya sina Keyyaffaniki taamete. Estak dey Museni tumaasi assinnyanawa kur'un meena zuuttere feeseter. 58 Sinuntano Phexiros maagni gaanyne meeni gaanynyaasa ojni keerkalo kar'ananneen woksok orfobaase ham. Sinni chowaasi ko'anon biyanak keerkalo girire tasoni meyanee di. 59 Maagni gaanyne meenawa Ayhudni shonggota diisefe baassotha zuuttere Yesusniista kituni mangsuni kar'a katusonek esh zaalni sholset feeseter. 60 Showo esh zaalni meya tai'sisefeknu Yesusnin kituta katuni zaala aane danoto. Koi'baasta dey hep zaal tai'sere: 61 «Han asus: *«Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono wolgira keer'anawa»* yit maksete. 62 Maagni gaanyne meeni gaanynyaas kabire: «Han asuni meya neyista maksefe zaalaason aane wolgifenoso?» yi. 63 Sinuntano Yesus shaakki. Maagni gaanyne meeni gaanynyaas dey: «Hayewa Ha'oosi sunak neen teysifawungwa! Ne Ha'oni naa Kiristoos sinneeson innok makowa» yi. 64 Yesus: «Ne maketaasimatowa; nittok makefawungwa, hawungneen ekalo Asuni Naa hugnaba faana Ha'oosi ho'itta diifen biyatiwa. Esiisimato dey samaki shaaruusikitota yeeffen biyatiwa» yi. 65 Es kabaasik maagni gaanyne meeni gaanynyaas maybaason karasaat: «Ha'oosta mei'ni kaama makewa. Nittonu me'baason odetiwa. Haniistan ooma zaala awuniron sholsunirinso?» yi. 66 Eekin nittok awu sinna bestefaso? Baasso dey: «Kitutu barik sholsuwa» yit wolgisete. 67 Es kabaasik sinba tujeset, ki'eset, bocheset: 68 «Kiristoosno! Neen ichaas oonso? Raaji innok makebbo» yiset feeseter. 69 Phexiros ojni keerkalo diifen isa keerkii wostinnyanya barki tai'sera: «Ne dey Galilaki Yesusneen ane faatarwa» yi. 70 Sinuntano Phexiros: «Ne makefata baron aane arifatwe» yit

zuuttambesiise asi sinak morme. 71 Finnya kesfeen ooma keeki wostinnya dey barin biyaat esta fe baassok: «Han bar Naaziretki Yesusneen ane feerwa» yi. 72 Hepsa dey Phexiros teyire: «Es makefata asusin aane arifatwe» yi. 73 Garo sa'atineen orfo esta yere asuni meya tai'sere Phexirosnin: «Wolumnees assidifawa, futok ne baasso ganeyaassin isaaswa» yisete. 74 Es kabaasik Phexiros: «Ta es asusin aane arifatwa» yit bar barin wolgire erwuknawa tewukna kabi. Estan geregere ako oori. 75 Phexiros dey: «Ako orunoyeen keeza wolla mormotawa» yit Yesus makena bar nibbaassi keji. Gerakalo kesse dey akamanon suumere waasi.

27 E'so wonsak maagni gaanyne meenawa daraasa kur'uni meena zuuttere Yesusniista kituni mangsuni kar'a katusonek merkesete. 2 Estan Yesusnin taar'e ephphe taamme ha'sife Pilatosnik aatire imete. 3 Yesusniista mangsu katenamato aatire ima Yuuda biyaat gaabbe. Keezasir shu'ni birriison dey maagni gaanyne meyaknawa kur'uni meyakna wolgire imi. 4 «Kayim asusin kituk aatire imnaasik boor'a wostengwa» yi. Sinuntano baasso: «Eekin innotin aamba tiir'e? Ne girowa» yisete. 5 Yuuda dey keezasir shu'ni birriison betemeqdesiissi taamme ha'at hamme geetere kiti. 6 Maagni gaanyne meya keezasir shu'ni birriison ephere: «Han bar harinni waaga sinna boor'a betemeqdesiisik imte waagaassi woi'sunik sholsutawa» yisete. 7 Estan merkesere irbani mooga sinanak koda ooi'fe basa daanon waagsete. 8 Es bari boor'a es daas hash hawungneen kar'a: «Harinni daa» yisteratu teegtefa. 9 Esiisik: «Israelni naanggotaasakito gammatesete barik sinni waaga keezasir shu'ni birriison ephete. 10 Daamiis taan ajajenaasimato koda ooi'fe basa daasik kaassete» yistara raaju Ermiyasni kamo makte bar sini. 11 Yesus daa ha'sife Philaxosni sina tali. Bar dey: «Ne Ayhudni taatonoso?» yit mamsi. Yesus wolgire: «Ne maketaasimatowa» yi. 12 Maagni meeni gaanynyasakitonawa kur'un meena barin malassefeen isa wuzane aane wolguwe. 13 Estan Pilatos: «Apun wuza neyista teshshore malassedifemato aane odefenos?» 14 Daa ha'sife bar akamanon diinqonanneen teshshesete malataasik isa kaamanu aane wolguwe. 15 Daason ha'sife bar faasika fasikaasik daraas isa taato kottonak mamsinaysimato taatoos kotin dostere feeseter. 16 Es kabaasik manguk arto Barbaan yiste taato feer. 17 Baasso zuuttere feeseten Pilatos: «Barbaaniningwa wedey Kiristoos yiste [Yesusnin] kotanak sholefetiso?» yi. 18 Pilatos ekka yinaas baasso manguk aatire imobesiison arire feer sinna boor'awa. 19 Pilatos mangsuni kar'ni kodaasta diifen basa asus: «Han asusa chowanon waalin miitok akama shana biingwa.

Han kayim asusata isa wuzane zagutaatawa» yira wosi. 20 Sinuntano maagni gaanyne meenawa kur'uni meena Barbaan kottonaknawa Yesus wortonakna mamsusonek daraasin kiiiset. 21 Daa ha'sife bar wolgi: «Heppiisasin aafferin kotanak sholefetiso?» yit daraasin mamsi. Baasso dey: «Barbaannintu kotatak sholefeniwa» yisete. 22 Pilatos: «Eekin Kiristoos yistefe Yesusnin awu zagunarinso?» yi. Zuuttambesiise: «Suuttowowa» yisete. 23 Ha'sife bar: «Aamso? Bar mangsina wuza aambanso?» yi. Sinuntano baasso: «Suuttowowa» yit chaaga arkissiset. 24 Pilatos biin naga turuksunir sinbaase aka barik teshshosonek zagire daraasa sina kushubaason maset: «Ta han asusa harinsik aafotwa. Nittotu mamustonirwa» yi. 25 Daraas zuuttere: «Han asusa hanna innoostanawa naanggotniistana sinun» yire wolgisete. 26 Es kabaasik Barbaannin kotte gafkaat Yesusnin alanggak ishshire suuttonak aatire imi. 27 Es kabaasik ha'sife basa meya taar'osakito Yesusnin ephphe ha'sife basa ojaasi keerkalo taamete. Meya taar'osakitonin dey Yesusni biratoosta zuutisete. 28 Maambaason gaa'efaat she'a maama maysisete. 29 Seer'a ma'lire teetbaasta guufsise. Hoi'ta kushubaassi sobboqoni haaro ootisfaat sinba kaa'nesere: «Ayhudni taatono! Naga neek sinfoawngwa» yit kanyesete. 30 Tujeset haarooson dey kushubaassin ephere teetbaason icheset feeseter. 31 Kanyesetenneen orfo she'a maamaason gaa'efaat basa maamaason wolgiye maysisere suuttonak ephphe hamete. 32 Ha'sife basa ojaasi keerkalon kesefe kabaasik Simon yistefe Qerenaki asunin danesere mesqeliiso wor'anak giddisise. 33 Esseen orfo kotbaas dey: «Teetni mega» yistera teegtefa Golgota kar'ete. 34 Estak tisha woi'to wayinini usha ushanak imete. Bar dey bechchire biyat ushanak aane sholowe. 35 Suutetenneen orfo maambaasta ixa ha'sere haa'esete. 36 Esta diisifaat oodet feeseter. 37 «Han bar Ayhudni taato Yesuswa» yifa malatni ticha den mesqeliisi teetta yeetisete. 38 Es kabaasik hep bo'innyanin isaasin oi'ta teshbaasta, isaasin dey alda teshbaasta Yesusneen ane suutete. 39 Esta kamo aatfe asuni meya dey kashshuk teetbesiison shorkisefafe me'esete: 40 «Betemeqdesiiso bogaat keezsinari wono keer'ni ne ese teetneeson fu'owal Ha'oni Naa sinfoatane mesqelistan kerowa» yisete. 41 Esiisimato dey maagni gaanyne meya, Museni tumaasi assinnyanawa kur'uni meena isarik ekka yiset kanyet feeseter: 42 «Oomiisin fu'e, sinuntano teetbaason fu'ok aane chime. Israeli taato sinfoanane hash mesqelistan kerowowa. Inno dey barik amanoniwa. 43 Bar Ha'oosik amanewa. Ta Ha'oni Naawa» yiwa. Ese Ha'os barin shunar sinfoanane hash barin fu'ongwa.» 44 Esiisimato dey barneen aye suutte bo'innyani meya dey me'eset feeseter. 45 Issun

sa'atiistan kabira hamma izgin sa'ati kar'ananneen daa zuuttambaase asiista talma sini. 46 Izgin sa'atiistik Yesus: «Elohe! Elohe! lamasebeqtani!» yire akama kaamak chaagi. Kotbaas dey: «Ha'onaase! Ha'onaase! Awuni boor'a taan beyitse» uu. 47 Esta yperse asuni meya odeseafaat «Han bar Eliyasnintu teegedifewa» yisete. 48 Geregere baassossin isar eelle sefinegi ephphetesshere suqaro wayini tuunire sobboqoni haaroni fashta duusire ushanak imi. 49 Sinuntano oomiisakito «Beytiwa, Eeliyas yeere barin fu'obane biyaniwa» yisete. 50 Yesus hepsak akama kaamak chaagge kaabaason aatire imi. 51 Es kabaasik betemeqdesiisi yinu denun kabira daa kar'a heppik karate. Daas dey shorke. Daastaki kaa'os dey kalate. 52 Moogaasikito dey gachchen sir kunse kortoni meyaassin showoni meya kitun kabsete. 53 Moogaassin kesere Yesus kitun kabinanneen orfo karto katama Yerusalem girsete. Estak dey showo asuni meyak bestesete. 54 Tii meya taar'oni meeni gaanyanyaasnawa barneen aye Yesusni oodet feese baassotna daasi shorkononnawa sina chowaasonna biyesetye akamanon digdere: «Han bar futok Ha'oni Naawa» yisete. 55 Yesusni argasit Galilian basa orfoose hama showo mashka meya woksok yersefaat bijet esta feeseter. 56 Baassossin Megdelawitki Maarami, Yaqobnawa Yosefna asi into Maarami, Zebdewosni naanggotiisa into dey esta feeseter. 57 Waalfana kabaasik Yosef yiste isa otum asu Armatiyasni kataman ye. Bar dey Yesusni nawo. 58 Es bar Pilatosniki tai'sere Yesusni dugnooson ephanak mamsi. Pilatos dey imtonak ajaje. 59 Yosef dugnooson kayma maamak zuuti. 60 Shu'ak katera hoorera kuni Yosefni gaddo moogsi taamme kabbare. Estan moogaasi noonota inya shu'a bukalsire ukaat ham. 61 Megdelawitki Maaraminewa ooma Maaramine moogaasi sintia diisefer. 62 Wonotirik beysani wonaasi hooroneen orfo maagni gaanyne meenawa Ferisawini meena isarik Pilatosniki hamere ekka yisete: 63 «Daamiiso! Han eshinyaas zeemo kaak feena kabaasik: «Keezsinari wono kitun kabunarwa» yina bar nibniista kejiwa. 64 Es bari boor'a nawobaasakito waalin yeesere dugnooson wiisifaat daraasik: «Kitun kabiwa» usonoytemato keez wona kar'ananneen moogaason oodosonek ajajowa. Es bar sina shakaanane orfoti daagsuus sinatiistan akamanon mangu sinarwa» yisete. 65 Pilatos wolgi: «Oodni meya taar'oni meya feeseter sinna boor'a ephpha hamfaat arifetimato oodsutiwa» yi. 66 Baasso dey hamere moogaasi noononon shu'ak kulfaat tukbaasta maatamak ichche oodni asunin oodsiise.

28 Beysani wonaas aatnanneen orfo torbaniisi tesuni wono wonsa she'u feteetifana kabaasik Megdelawitki

Maaraminewa ooma Maaramine moogaason biyak hamete.
2 Daamiisa wosiya den saman kerena boor'a akama daani shorko sini. Bar dey tai'sera moogaas uktera kunna sh'u'aason bukalsaat barista di. 3 Daamiisa wosiyani gito dey kawunanimato chaaret faar. Maybaas dey ironi she'animato foro. 4 Tasoni meya dey Daamiisa wosiyanon digak korkit kitune feer sinete. 5 Sinuntano Daamiisa wosiya mashka meyak: «Nitto digotiitawe, suutte Yesusnin sholefetimato aringwe. 6 Bar hantak aafe, makenaasimato kitun kabi. Kunna dimaason hani yaasefaat biyotiwe. 7 Taptera hamfaat: <Kitun kabiwa, Ek Galiila zeemme hamnir. Estak uphotiwa> yira nawobaasakitonik makotiwe. Ese ta nittok maken» yi. 8 Estan digaknawa akama girakna taptesere moogaasi teshan nawoni meyak makok eelesete. 9 Yesus uguntak baassok uphere: «Naga nittok sinfawungwe» yi. Baasso dey barki tai'sesere wochobaason ephphe sagadesete. 10 Es kabaasik Yesus: «Digotiitawe! Hamfaat Galilila hamonek aytasaakitonik maksi. Estak taan biyosone» yi. 11 Mashka meya hamefeen meya taar'oni meyaassin isa isaas katamaassi hamere sina chowaason zuutire maagni gaanynye meyak maksete. 12 Maagni gaanynye meya kur'uni meyanee zuutttere merkesetenneen orfo meya taar'osakitonik akama waaga imefaat ekka yisete: 13 « <Inno kufeni wassi nawobaasakito yeesere dugnooson wiisetewa> yira daraasik makotiwa. 14 Han chowaason ha'sife bar odefaanane inno barik mai'sira makoni. Dey rakko nittoosta kar'noynamato zaguniwa» yisete. 15 Meya taar'osakito waagaason epheaat baassok maktenaa simato zagsete. Es chowaas dey hawungneen kar'a Ayhudni meeni ganeyaassi maktettu faafa. 16 Asire isse nawobaasakito Yesus hamonek makena Galiilaki fa aamaasta hamete. 17 Yesusni biyeteese barik sagadesete. Sinuntano baassossin isa isaas «Han wuzaas futota» yisete. 18 Yesus baassoki tai'sere: «Samaknawa han daastakna ha'suni hugna zuuttera taak imtewa; 19 Ese hamfaat han daasta fe daraasin zuutira aba, Naa, Korto Ayyanaasi sunak haphqira ta nawo zaguti; 20 Ta nittok ajajena baron zuutire oodosonek assuti. Ta han daasi ko'a kar'ananneen wonna wonna nittoneen anetu fawungwa» yi. (aiōn g165)

Marqos

1 Haniis Ha'oni Naa sina Yesus Kiristoosni chowaason makefa misirachchuni kaamni tesu. 2 Raajju sina Isayyasnii matsafaassi: «Ugunneeson sabsuni wositarin; ne sinaasta zeemma wosuna; 3 Dey: «*«Daamiisa ugnanon hoossuti; sabsira mai'suti»* yit; zaboossi chaagfe asuni kaama.» yistera tichche. 4 Es bari boor'a haphqife Yohannis ichma daassi: «Boor'nitiis feeshun ustonaak harmira haphuqtot» yit maketye. 5 Yuudani daastannawa Yerusalemni katamaassina zuutttere akam showo asuni meya Yohannisni yeesere boor'besiison harmifaafe Yordanosni akaassi barik haphukteset feeseter. 6 Haphqife Yohannisni maamaas gaalani esak wichonontu mayfe. Geshobaason dey talfaktu taar'efe. Muubaas bilnganewa zaboni eesne. 7 Asuni meyak: «Ta mugira chaa'mabaasi taar'anon kotak sholsunoynar tayistan akamanon ulfinto ta orfoosta yoonir. 8 Ta nittotin akaktu haphquna. Sinuntano bar Korto Ayyanaktu nittotin haphquna» yit maket feer. 9 Es kabaasik Yesus Galilaki daasta fa katama Naaziretun yeere Yordanoski akaassi Yohannisnik haphukte. 10 Geregere Yesus akaassin kesfena kabaasik samaas gachchefennawa Ha'oni Ayyana nakalonimato sinna basaasta kerefeenna bi. 11 Es kabaasik: «Shunfanana naata newa. Neektu ta girefawungwa» yifa kaama den saman odte. 12 Geregere Korto Ayyana barin ichma daassi taami. 13 Ichma daassi Sexanak fattantetacheechasir wona di. Buur'unii Gonyoneentu fe. Ha'oni wosiya dey barin argasse. 14 Yohannis taatoni keer girinanseen orfo Yesus Ha'oosi misirachchuni kaamanon maket Galilai hami. 15 Assifena kabaasik dey: «Wonaas ko'i, Ha'oosi taatoni ha'su tai'se. Boor'nitiison harmira misirachchuni kaamaasik amanoti» iyaafe maket feer. 16 Yesus Galilaki baarisi tesha kamo aafet wostobesi qurxummini esha sinna Simonnawa ayba Indiriyasna yugudobesiison akaassi ha'seefen bi. 17 Yesus dey baassok: «Taneen aye yootiwa. Eekaat Ha'oosi taatosi asunin zuututik zugunawa» yi. 18 Baasso dey geregere yugudobesiison beyfaat barneen ane hamete. 19 Estan garonon eksefena kabaasik Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa ayba Yohannisna feeseter. Baasso goonuuista diisefaat yugudobesiison ma'isfeen bi. 20 Estan geregere hang barki yoosonek teege. Baasso dey ababesi Zabdiyosnin wostinyasakitoneen goonuuista beyye ha'aat barneen ane hamete. 21 Yesusnawa nawobaasakitonaa Kifirnahom katama hamete. Geregere Yesus beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi girire assu ephi. 22 Yesus Museni tumaasi assinnyanyi meya assisefemato sinnoynaron daason ha'sife baassomato sinna boor'a assifena assusik diinqesete. 23 Es

kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi kiina ayyana ephna isa asu ekka yit chaagi: 24 «Naaziretki Yesusno! Inno neneen awuni isarni faarinso? Innotin tishkutak yaataroso? Oo sintamato ta arifawungwa. Ne Ha'oosi Kortowa!» 25 Yesus dey: «Ilsa kaama kotnoy basaassin kes!» yit chinire ke'i. 26 Kiina ayyanaas asusin gansira tookonak zagira akama kaamak chaagga basaassin kesi. 27 Asuni meya zuutttere diinqok: «Han bar aambanso? Aroni gaddo assunso? Kiina ayyanaason ha'suni hugnak ajajen bar dey ajajamer» yit baassotna baassotna mamsit feeseter. 28 Geregere Yesusni chowaasi wolla Galilani biratoosta fa daa zuuttambaase asiissi zi'i. 29 Es kabaasik Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassin kesse Yaqobneen Yohannisneen ane Simonnawa Andriyasna asi keer giri. 30 Estak Simonni asusi into gumtanni mero mettera kunir. Bari mettooson geregere Yesusnik maksete. 31 Yesus barki tai'sere kushubaassi zatte kabgi. Meroos dey ma'in kabira baassotin irbasi. 32 Awa girin talmfana kabaasik asuni meya mettanni meyanonnawa kiina ayyana ephna meyanonna zuutire Yesusnik ephphe yeesete. 33 Katamaassi fe asuni meya zuuttambesiise keyaasi fochata zuutttere feeseter. 34 Yesus showo tesa merok mettere fe showo asunin fati. Showo kiina ayyanaason dey kisi. Kiina ayyanaasnu bar oo sinnamato arsera faaser sinna boor'a Yesus isa wuzane maksonak aane sholowe. 35 Wonsa wassi kabire wonnoyeen Yesus keerun kesse isa fuchcha dima hamme Ha'o shiiphe. 36 Simonnawa barneen ane feese baassotna sholok kabi hamete. 37 Danere: «Asu zuutttere neen sholedifierwa» yisete. 38 Yesus wolgire: «Ta yaanaas esiiisk sinna boor'a hantan ooma tai'so dimaasta faase katamaassi dey hamfaani kaambaason makongwa» yi. 39 Ayhudni shiiphoni keyaassi kaambaason maket kiina ayyanaason asusasin kisit Galiliani daa zuuttambaase asiissi kutit feer. 40 Isa awataatoni mettan barki yeere kaa'nefaat: «Ne shunfaatane fatuk chimatawa» yit shiiphe. 41 Yesus barik kenashtefaat kushubaason shongere atubaason taptifaat: «Shunfaungwa, kayimma» yi. 42 Asus geregere merobaassin fari. 43 Yesus asusin mai'sire kiitire gafkaat: 44 «Han baron ooknu makonoytamato aruwa. Sinuntano hamma teetneeson maagisik besu. Baassok zaala sinanak farunesik Museni tumaas makeda maa'lason imma» yi. 45 Sinuntano asus estan kesnaase sina chowaason asu zuuttambaase asik wollok kabi. Es bari boor'a Yesus ammanon kesse aaffa katamaassina girunak aane chime. Baak gerakalo asu foonto dima hamme di. Asuni meya dey daa daassin barki yeest feeseter.

2 Garo wonaneen orfo Yesus Kifirnahom katama wolle yeere keer feenamato odte. 2 Keyaassi tuumme focharaas tiir'onanneen showo asu zuutte. Yesus dey baassok kaambaason assitu fe. 3 Acheech asu isa laafa asuni wor'e Yesusniki yeesete. 4 Dara showena boor'a Yesusniki tai'suk aane chimoto. Bar feena dimaastaki keyaasi aafanon kabgaat oppobaase yeet keer gedete. 5 Yesus baasso amantoonson biyaat laafa asusin: «Naa! Boor'nees feeshun yistewa» yi. 6 Esta diise Museni tumaasi assinnyaasasin isa isaas nibbesiissi: 7 «Han asus awuni boor'a effatena mei'ni kaama makefeso? Isa Ha'oneen ooma boor'aason feeshun uuk chimnir oonso?» yisete. 8 Geregere Yesus nibbesiisi safaranon ayyanabaasik arifaat ekka yi: «Nibnitissi awuniron ekka safaredifetiriso? 9 Laafaasin: «Boor'nees feeshun yistewa» usingwa 〈Kabira opponeeson wor'a hamma〉 uusinso kashoyi? 10 Sinuntano Asuni Naa daastak boor'aason feeshun uuk ha'suni hughnaba foobaason aruti» iyaat laafaasin: 11 «Neek makefawungwa: Kabira opponeeson wor'a keene hamma!» yi. 12 Geregere kabire oppobaason wor'e asu zuuttambaase asi sina kesse hami. Es bari boor'a asuni meya zuuttere diinqeset: «Effatena wuza biira aane aruweni!» yit Ha'ooson galatesete. 13 Yesus hepsa wolle Galiilaki baaris tisha hami. Showo dara dey zuutesere barki yeeseten assi. 14 Esta kamo aatfeen girbo zuuttefanaasta di Alfiyosni naa Lewinin biyaat: «Taneen ane hamniwa» yi. Bar dey kabire barneen ane hami. 15 Esseen orfo Yesus Lewini keer muu meefen showo asuni meya dey ane feeseter. Baassossin showo boor'ni meenawa girbo zuutife baassona Yesusnawa basa nawoni meena ane muu meesedifer. 16 Ferisawini meeni keen sina tumaasi assinnyaani meya Yesus girbo zuutife baassonawa boor'ni meena ane meefen biyeafaat: «Girbo zuutife baassonawa boor'ni meena awuniron ane meere ushdiferiso?» yit nawoni meyanon mamussete. 17 Yesus es baron odefaat: «Mettanteno fayyanik etni asu ane sholsifewa. Ta yaanay boor'ni meyanon Ha'ooski wolguktano ookoni meyaktawa» yi. 18 Yohannisni nawoosnawa Ferisawini meena soomere shiiphseter. Isa isa asuni meya Yesusniki yeesere: «Yohannisni nawoosakitonawa Ferisawini meeni nawoosnakiton soomere shiiphseter. Ne nawoni meya soomere shiiphso beyefees awuni boor'anso?» yisete. 19 Yesus dey baassok wolgiere: «Mariis baassoneen ane feen mozgituni meya soomere shiiphsonek sholsifawoso? Indaanewa! Mariis baassoneen ane feen soomere shiiphsonek aane sholsifawa. 20 Sinuntano mariis baassostan oor kesana wona yonna. Es kabaasik soomere shiiphson. 21 «Kur'u maamaasta gaddo erbe kunsire zoorifer

aafe. Es baro zagaanane gaddo erbees kur'u mayaason karasir. Karatobaas dey zeemmati baristan akamatu sinana. 22 Esiisimato kur'u ha'matoossi ora wayinini usha gedfer aafewa. Gedfaanane wayinini ushaas ha'matooson karasirwa. Wayinini ushaas wuukter ha'matoos dey mangirwa. Es bari boor'a ora wayinini ushaasik gaddo ha'matotu sholsifarwa» yi. 23 Beysani wonasik Yesus foshaasta kamo aatfeen nawoni meya ane hamefet bona zago buggisete. 24 Ferisawini meya: «Ne nawoni meya beysani wonaasik zagtonak sholsunoyson awuniron zagsefeso?» yit mamussete. 25 Yesus dey wolgiere: «Dawitnawa barneen ane feese asusneen maktefena kabaasik awu zaginiamato aane feretuwtinoso 26 Abiyatar maagni gaanyne meeni gaanynya sinne feena neyaasik Ha'oosi keer girire maagni meyaktano oonu muunak sholsunoy tushaason me. Estan barneen ane feese baassok dey imi» yi. 27 Dey Yesus: «Beysani wona asunktu testetano asu beysani wonnir sinne aane testowewa. 28 Es bari boor'a Asuni Naa beysani wonaasiknu daambaywa» yi.

3 Dey Yesus wolle Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. Estak dey kushuba laafa asu feer. 2 Isa isa meya malatok chowa sholsefaat: «Han beysani wonaasik fatunitto biyanowi» yire oodet feeseter. 3 Yesus dey kushuba laafa asusin: «Kabira hang ganeya yaara yerowa» yi. 4 Estan asuni meyak: «Beysani wonaasik ma'aron zugungwa wedey mangunon zugunso; kaani fatungwa wedey worun; aaffarinso faqadteri makebbetiso?» yire mamsi. Sinuntano baasso shaakisete. 5 Yesus nibbesiisi chimak haarefaat biratoosta feese asuni meyanon gi'ak biyaat asusin: «Kushuneson zeephwa» yi. Bar dey zeephin kushubaas fari. 6 Estan Ferisawini meya geregere kesere Yesusnin aakkak worsonemato Herodisni keena sine baassoneen ane merkesete. 7 Yesus nawobaasneen ane Galiliani baariiski hami. Galiliani daastan yeese showo asuni meya orfobaase hamete. 8 Bar zagit feena wuzason zuutire odesefaat Yuudani daastan, Yerusalemni katamaassin, Edomiyasni daastan, Yordanosni akaasi yesalo fa daastan, Tirosuknawa Sidonunna asi katamaassi biratotan Yesusniki yeesete. 9 Daraasa showotan kabi chowa asuni meya tugiset feeseter sinna boor'a goonu barik hoossusonek nawoni meyanon ajaje. 10 Showo asunin fatir sinna boor'a merobesi faana baasso zuuttere barin ta'ire farsonek tiir'siset feeseter. 11 Asusasi fa kiina ayyana Yesusnin biyenaase sinba gandera: «Ne Ha'oni naawa» yit chaaget faaser. 12 Kiina ayyanaasikitonon dey bar oo sinnamato maksonoynamato zaggire ajaje. 13 Yesus aamaasta kesfaat bar shunna basakitonin teege. Basakito dey barki yeese. 14 Barneen ane foosonek; kaambaason maksonek wosunak; kiina

ayyanaasikitonon asusasin kisusonek ha'suni hugnabesi foonak asire heppe asunin koraat: «Wosi» yire teege. **16** Es kortese asire heppe asusakito «Phexiros» yire sunsina Simon **17** «Boanerges» uus dey «Dedoni naanggot» yire sunsina Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa Yohannisna, **18** Andriyas, Filiphoo, Bertelemewos, Maatiwos, Tomas, Ilfiyosni naa Yaqob, Tadewos, koonefe baassokin ye Simon, **19** Yesusni aatire ima Askorotki Yuuda. **20** Esseen orfo Yesus keer ye. Barneen nawoni meyanee showo asuni meya hepsa dey zuuttesete boor'a muuni muuk aane chimoto. **21** «Yesus nifasewa» yistefa wollu odesefaat koonni meya ephak yeesete. **22** Yerusalemun yeese Museni tumaasi assinnyanyi meya: «Yesus Beelzebul basaassi faarwa! Kiina ayyanaasikitonon kisifenaas baron ha'sifa barikwa» yit wolumsete. **23** Yesus baassotin barki teegere besok ekka yi: «Sexanaas aakkak Sexanaason kisuk chimnirinso? **24** Isa taatoos bare bare oor oor kesfaanane taatobaas zagira yerok aafa chimanawuza. **25** Esiisimato isa keer fe asu oor oor kesfaanane zagire fook aafa chimanawuza. **26** Es bari boor'a Sexanaas bare bare oor oor kesfaanane tishutu tishunatano aafa zagira yerona wuza. **27** «Isa zag asuni keer girire zeemme es zag asusin ephphe taar'noy keebaassi fa foobaason bo'ok chimnir aafe. Taar'naneen orfotu bo'ok chimana. **28** «Futo makefawungwa, asuni meya wostesefe boor'aasewa maksefe me'aase zuuttere feeshun ustona. **29** Sinuntano Korto Ayyanaasta me'i ni kaama maksefe baasso boor'aas koi'ba foonto kowatu sinanatano boor'besiis isanne aafa feeshun ustona wuza. (aiōn g165, aiōnios g166) **30** «Kiina ayyana basaassi faarwa» yiset feeseter sinna boor'atu Yesus es baron make. **31** Yesusni intoosewa aybaasakitona yeesere gerakalo yersefaat barki wosisere teegsise. **32** Es biratoosta diise asuni meya: «Ne intoosewa ayneesakitona gerok neen sholsediferwa» yire maksete. **33** Yesus wolgi: «Intona oonso? Aytaasakito oona oonanso?» yit wolgi. **34** Biratoosta diise baassoki biifet: «Ese intonaasewa aytaasakitona haniiswa: **35** Ha'oosi fiqadinson zagsefe baasso zuuttere ayta, eetna, intonawa» yi.

4 Hepsa wolle Yesus baarisi tesha daraasin assuk kabi.

Akam showo asu barki esta yeesere zuuttesete boor'a Yesus goonuussi girire baariista di. Daraas zuuttere baarisi tesha feeseter. **2** Besok showo wuza baassok assi. Assifena kabaasik dey ekka yi: **3** «Oditiwa! Bukinyaaas meeni bukak kesi. **4** Fukfena kabaasik isa issaas ugnaasi ha'ta kere wor'i. Kasaas dey kephpha maase. **5** Oomaas dey garo ho'ba faana kaa'osta kere wor'i. Akama ho'a aafa sinna boor'a geregere kayi **6** Sinuntano awa kesfana kabaasik aliqi. Tasbaas aane zaguwa sinna boor'a ichimi. **7** Ooma

zalaas dey seer'a faana daasta kere wor'i. Seer'aas kessa geer'na boor'a aane gaana. **8** Oomaas ma'a buloosta kere wor'a bar kayira dichcha gaana gaani. Isaas keezasiron, issaas issunasiron, issaas tiyanon gaani.» **9** Estan dey Yesus: ««Odoni odoba feenay odowowa!» yi. **10** Yesusni tesha feese asuni meenawa asire heppe nawobaasakitona Yesus bar bar sifena kabaasik: «Besok maketa chowaasi kota aambanso?» yire mamussete. **11** Bar dey wolgi: «Nittok Ha'oosi taatoni aacho chowni aruuus imte. Sinuntano nittoneen foonto oomni meyak zuuttambaase besoktu maktefawa. **12** Es bar dey: « «Baasso Ha'ooski wolseten boor'besiis feeshun ustonoynamato; aafbesiisik biifet aane yaadatesefe; odobesiisik odefet aane gasasisefewa» » yistenaasimatowa. **13** Dey Yesus baassok ekka yi: «Han besoson nitto aane aruwetinoso? Eekan ooma besosikitonon zuutira aakkak aruk chimfetiso? **14** Bukinyaaas kaambaasontu bukfe. **15** Kaambaason buktefana kabaasik ugnaasi ha'ta kere wor'a bar kaambaason odesefe kabaasik geregere Sexana yaara es kaamaason nibbesiissin ephpha tishkifana asuni meyawa. **16** Esiisimato dey kaa'osta bukte bar kaambaason odesefe kabaasik geregere girak ephpheteesefe baassowa. **17** Sinuntano es kabaasiktano baassossi kaambaasi tasa aane zaguwa. Garo wonaneen orfo kaambaasi boor'a isa rakko wedey kabugto yaafana kabaasik geregere tuusa'sere gandese. **18** Seer'a faana daasta bukte bar dey kaambaason odefe baassotingwa. **19** Sinuntano han daastaki fooni chowaasi safara otumni keeshhanaasewa ooma ooma wuzni eenanto baasso nibaassi girira geer'fana boor'a gaana foonto fu'tesefe. (aiōn g165) **20** Ma'a ho'aasta bukte bar dey kaambaason odere ephpheteesefe asuni meyawa. Es baasso issaas keezasiron, issaas issunasiron, issaas tiyanon gaanefe.» **21** Tusire dey: «Isa asu tonu tonire waashshi wedey kuphoni sikalosi duusifewoso? Tega dimtatanoso duusifenari? **22** Es bari boor'a aachera ammanon kesnor uktera chaarefaasta kesnoy wuza aafawa. **23** Ese odoni odoba feena bar odowowa.» **24** Dey Yesus ekka yi: «Han chowaasikitonon gasasira odotiwa! Nitto safarefeti safareesik wolla nittok safartera imtona. Es baristannu nittoosta dayister. **25** Feena barik dayistera imter. Sinuntano tishfaanane es barik fa barnu ootter.» **26** Dey Yesus tusire ekka yi: «Ha'oosi taato buloostaki zala bukfe asune faar. **27** Asus waalin kunfe wonnanneen dey kabife. Aakkak sindifanamato arunoyfeen zalaas kayifa; dey dichfa. **28** Buloos dey teetbak zeemma kaygifa. Estan ke'oba kisifa. Fotira gaana gaanfa. **29** Meyaas katta kar'ni wona kar'nanneen asus magadak kar'a ephfe.» **30** Ekka dey yi: «Ha'oosi taatonon awuneen hoossunirinso? Aro besok dey hoossira makonirinso? **31** Fi'fi'on'i gaanane

faarwa; bar dey buloosta buktufana kabaasik daasta fa zala zuuttambaase asiistan aterwa. 32 Sinuntano bukteria kayinanneen orfo gooru bukteria kayi zala zuuttambaase asiistan arkir sinfa. Samaastaki kasaas waay'baassi keeba keer'a duunanneen inya inya waay'a kisifa» yi. 33 Yesus asuni meya gasasire odok chimoneesne faaron effa showo besok kaambaason baassok maked feer. 34 Bar assifena kabaasik beso foonto aane assuwe. Sinuntano baasso baasso sinefe kabaasik chowaason zuutire nawoni meyak kotte maked feer. 35 Es wono waalin Yesus nawoni meyak: «Han baaris yesalo finaniwa» yi. 36 Daraasin estak beyfaat Yesus diina goonuussi girire barin ephphe hamete. Ooma goonuuusikito dey barneen aane faaser. 37 Akama akani guuboosi ipuwa kabira akaas goonuussi tuumananneen ipuwaas goonuuson ichet faar. 38 Es kabaasik Yesus goonuusi orfosi bokta boktere kunfer. Nawoni meya barin guzgisere: «Assinyano! Inno tishuuus neen aane tiir'efanoso?» yisete. 39 Bar guzire ipuwaason ke'i. Baariison dey: «Beyya shaakkul» yi. Ipuwaas dey siru beyi. Akama naganu sini. 40 Yesus nawoni meyanon: «Awuniron ekka digedifetirinso? Hashneen amantonti aafanoso?» yi. 41 Akamanon digesere baassotna baassotna: «Eekan ipuwaasewa baariise ajajamenar han bar oonso?» yisesete.

5 Galiliani baariison goonuk finere yesalo Gergesenonki daasta kar'ete. 2 Yesus goonuussin kerobaase geregere kiina ayyana ephna asu shu'nii moogaassin kesse barik uphe. 3 Es asus dey moogni dimsitu feefe. Oonu barin bittani shashsharaknu taar'e duusuk aane chimfe. 4 Showo wona wochoni bittaknawa shashsharakna taatet feer. Sinuntano Shashsharaason buggitnawa bittaason kiir'etra feer. Barin merok oonu chimfer aafe. 5 Wonna wonna toonawa waalinna shu'nii moogaastanawa kumaastana kutifaafe chaaget feer. Atubaason shu'ak buu'e mazasit feer. 6 Kiina ayyanaas woksok Yesusni biinayse eella sinba kaa'nefaat. 7 Tega kaamak: «Akamanon ulfinto Ha'oosi naa Yesusno! Taneen awune faarinso? Taan kiichunoytamato Ha'oosi sunak tewuwa!» yit chaagi. 8 Es baron yinaas Yesus: «Ne kiina ayyana han asusasin kes» yina boor'a. 9 Yesus dey: «Sunne oonso?» yire mamsi. Asus wolgire: «Inno showo sinni boor'a sunna Legewon» yi. 10 Barikitonon daastan kalle kofkunoynamato chinire Yesusni shiiphe. 11 Es daasta fa kumaasi tesha showo mukoni wodo keemtedifar. 12 «Hamma mukoossi girunik innotin gafkuwa» yit shiiphse. 13 Yesus dey hamma girunak maken kiina ayyanaasikito kessa mukoosikitosi giri. Hep kuma sinni muko kumaastan eelera baariissi girira kiti. 14 Mukooson keemfe kezzoosakito eelera hamme katamaassinawa ke'eessina

sina chowaason maksete. Asuni meya dey sina baron biyak kesete. 15 Yesusni yeesten es showo kiina ayyanaas ephna asus nibbaas wolin maya mayye diifen biyeteese digsete. 16 Es kiina ayyanaas ephna asusa chowanonnawa mukoosikitonata sina baron zuutire zeemme biya asuni meya es yeese baassok maksete. 17 Es kabaasik es daasta fe asuni meya Yesus daabesiistan kesse hamanak shiiphsete. 18 Yesus goonuussi girifena kabaasik kiina ayyanaas basaassin kesna asus: «Neneen ane hamanawa» yit shiiphe. 19 Sinuntano Yesus aane ma'i uwe. Asusik wolgire: «Keene wolla hamfaat keerkii asuni meyak Daamiis neek awune fa akama wuza zaginamatonawa aakkak neek kenashtenamatona makowa» yi. 20 Asus dey Yesus barik zagina chowaason: «Asir katama» yistefaa daasta hamme awasi. Ode baasso zuuttere diinqeset feeseter. 21 Yesus dey goonuk yesalo hepsa wolle finfena kabaasik showo asu baaris tesha barki esta zuuttere feeseter. 22 Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanyanyaasasin Yayiros yiste isa asu yeere Yesusni biinayse wochobaassi kaa'hore: 23 «Ate naanaas akamanon mettera kituna agaat kunirowa. Farira kaak foonak yaara kushuneeeson barista ta'uwa» yire chinire shiiphe. 24 Yesus dey barneen ane hami. Showo asu orfobaase tiir'sisedifer. 25 Asire heppe neya harinba wuuktet faana isa asu faar. 26 Showo etni asuniki hamfaafa akamanon rakkatet waagbaason dey koi'sit faar. Sinuntano merobaas arkittu hamitano faruk aane chima. 27 Bar Yesusni chowaason odera faar sinna boor'a asusa ganesi orfo kamo yaara maambaason ta'i. 28 Es baron zaginaas: «Maambaasta ta'ifaanane farunawa» yira faar. 29 Es wuuktet fa harinbaas geregere yere. Merobaassin farinamato atubaastak ari. 30 Yesus dey geregere basaassin hugna kesnamato araat daraasa ganesi yercere «Maamnaasta ta'is oonso?» yi. 31 Nawoni meya wolgire: «Daraas tiir'siseefen biifat: «Oonso taan ta'iri» yifatoso?» yisete. 32 Sinuntano Yesus es baron zagiis oo sinnamato aruk yercere bi. 33 Estan asus barik zagte baron arina boor'a digera korkit yaara sinba kaa'hera futooson zuutira make. 34 Bar dey: «Naanaase! Amantonees neen fatiwe. Maar'on hamme; meroneessin faruwe» yi. 35 Yesus es baron makefena kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanyanyaasasin Yayirosni keerun yeese asuni meya barik: «Naanees kitiwa. Hash awuniron assinyanyaasinhopsifasso?» yisete. 36 Sinuntano Yesus es baron odefet Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanyanyaas: «Amanotano digotaatawa» yi. 37 Yesus dey Phexirosneen, Yaqobneen, Yaqobni ay Yohannisneentano oom asu barneen ane hamanak aane ma'i uwe. 38 Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanyanyaasaas keer yeere kar'fena kabaasik asuni meya sasetnawa waasitna

chaaga aatamsiseefen bi. 39 Keer girire: «Awuni boor'a saset waasidifetirinso? Nawaas afay'totu afay'tetano aane kituwa» yi. 40 Asuni meya dey kanyni mi'a mi'esete. Sinuntano Yesus baassotin zuutire keerun kalle kisaat nawaasi abaninnawa intononna dey barneen ane feese baassotin zoonsire nawa faanaassi giri. 41 Nawaasi kushunon dey zatte: «Xalita kum!» yi. Es kaamaasi kota dey: «Garo nawaase kabuwe yifawungwe» uu. 42 Bar dey geregere kabira ek hang kuti. Woggabaas dey asire heppe sinana. Es bar sinfana kabaasic asuni meya akamanon diinqesete. 43 Sinuntano Yesus: «Sina chowaason oonu arunaata» yire baassok ajajefaat dey: «Nawaas muuna muu imti» yi.

6 Yesus estan kesse daabaasta ye. Nawoni meya orfobaase hamete. 2 Beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi assu ephi. Showo asuni meya odesere diinqeset ekka yisete: «Han asus han wuzason zuutire ayin daniso? Aro arunso han barik imteri? Han biistera artonoy wuzasikitonon zagifenaas aakkakinso? 3 Haniis i'o kar'fe Maaramini naastenos? Yaqobni, Yosani, Yuudanawa Simonna asi ayistenoso? Eetbaasikitonu han innoneen anetenoso faasenari?» Esiison yiset ephphetoo beyesete. 4 Sinuntano Yesus: «Raajju daabaastak, koonbaasa ganesinawa keer ane feena asusa ganesitano oom geroni asusa sinak ulfintowa» yire make. 5 Estak dey garo mettanni meenistatu kushubaason ta'lire fatiteno ooma biistera artonoy wuza aane zaguk chime. 6 Daraas amano beyobesiisik diinge. Estan Yesus ke'e ke'eessi kutifaafe assit feer. 7 Asire heppe nawobaasakitonin hang barki teegere hep hep zagire wosi. Kiina ayyanaasikitota ha'suni hugna imi. 8 Estan ekka yire ajaje: «Hamati ugumittiisik haarotano tusha wedey ha'mato wedey tach'amaasta birri koor'ira ephatiita. 9 Wochontiissi chaa'ma yertitano hep maama ephatiita. 10 Isa asuni keer girifeti kabaasic es katamaassin kesatinneen esta footi. 11 Asuni meya nittotin ephphetooknawa odokna beyete dimaasta wochontiisi tulonon tebaat essin kessa hamti. Es bar dey baassosta zaala sinana.» 12 Estan es wostere hama baasso dey kesere asuni meyak: «Boor'nitiison harmira Ha'ooski woluti» yit assisete. 13 Showo kiina ayyana asunisin kissete. Showo mettannin dey zayiti muudfaafe fatisete. 14 Yesusni sunaas artera faar sinna boor'a taato Herodis basa chowaason ode. Isa isa meya: «Haphqife Yohannis kitun kabi. Es bari boor'a biistera artonoy wuza barik zagtedifar» yiset feeseter. 15 Oomiis dey: «Eliyaswa» yisete; isakadiis dey: «Zeemoti raajjuni meyaassin isaasamatowa» yiset feeseter. 16 Sinuntano Herodis odere: «Han bar ta suutbaason katina Haphqife Yohanniswa. Ese bartu kitun kabirwa» yi. 17

Herodis ayba Filiphosniasu sina Herodiyadanon asu zagire ephi. Haphqife Yohannis Herodisni: «Ayneesa asunon ephatak neek aane sholsifawa» yire make. Es bari boor'a wosire Haphqife Yohannisni ootire taatoni keer taati. 19 Herodis Haphqife Yohannis ooko dey korto asu sinnamatona arir sinna boor'a digerenawa oodetna feer. Herodis basa wollaason odena odena faadaasic nayettu feefe. Sinuntano giraktu odefe. Es bari boor'a Herodiyas Haphqife Yohannisni es makena wuzaasic haareraworuk sholefanaknu aane chima. 21 Herodis koontena wonaason ulfinsuk daason ha'sife baassok; taar'oni gaanyanyaniknawa arto Galilaki meyakna akama koota koote. Es bar dey Herodiyasholefana ma'a wona sini. 22 Herodiyadani nawa kootaas maaestefana keyaassi girira baasso sina surit eresira Herodisninnawa barneen ane feese baassotinna girsi. Taatoos dey nawaason: «Ne sholeta wuza awunu sinun taan mamsuwe imanawe» yi. 23 Hepsa dey: «Taatonaasi isa kununonnu sinfanak mamsita baron zuutira neek imanawe» yire teyi. 24 Bar dey intobaaski hamma: «Awu mamsunaasse» yi. Intobaas dey: «Haphqife Yohannisni teetaason» yira mamsuwe» yi. 25 Nawaas dey geregere taatoski wolla hamma: «Haphqife Yohannisni teetaason han koranaassi gedtera hash taak imtonak sholefaungwa» yi. 26 Taatoos es mamsina mamsusik akamanon suume. Sinuntano zeemme teyina boor'a muu muusonek teegte asuni meeni sina nawaasic kalanak aane sholowe. 27 Geregere taatoos oodfe taar'osasin isarin Yohannisni suutaason kar'e teshshonak wosi. Taar'os dey hamme taatoni keyaassin suutbaason kar'i. 28 Kar'na teetaason koranaassi gedde teshshosi nawaasic imin nawaas dey intobaasic imi. 29 Yohannisni nawoosakito es baron odesete yeesere dugnobaason ephphe kabbarsete. 30 Wosini meya wostere hameteessin wolle yeesere Yesusni siina zuuttesete. Zagsete baronnawa assisete baronna zuutire barik maksete. 31 Baassoki yeefernawa wolle hamfe asuna showo sinna boor'a muuni muuknu sa'ati aane danoto. Es bari boor'a Yesus: «Nitto nitto isa shaato dimsi hamfaat garo wona beysa ephitiwa» yi. 32 Estan baasso baasso goonuusi diisere isa shaato dimsi hamete. 33 Sinuntano hamefeen asuni meya biyere baasso sinobesiison arsete. Estan katama katamaassin kesere wochok eelere baasso kar'ono feeseten zeemme hamme baasso kersoneesta zuuttesete. 34 Yesus goonuussin kerefena kabaasic showo asuni biire kezzoba foonto fantune feeseter sinobesiisik suume. Estan showo wuza baassotin assuk kabi. 35 Geroki dimaas waaleet hambaase nawobaasakito Yesusni tai'sesere: «Han faani dimaas zabowa; gerok dey waaldifar; 36 Han asuni meya muusone wuza aafa sinna boor'a

biratoosta fa beedeessinawa ke'eessina hamere muubesi waagsonek geggesuwa» yisete. 37 Sinuntano bar wolgire: «Baasso muusone muuson nitto imtiwa» yi. Baasso dey: «Eekan inno hamma hep tiya diinari zuutira kisira waagera imaniroso?» yisete. 38 Yesus: «Apun tushanso faari? Hamma biyebbetiso» yi. Baasso dey biyere: «Uuch muuma tushnewa hep qurxumminetu faarwa» yisete. 39 Yesus dey daraasi chiro kuwaasta bag bagge duussonek ajaje. 40 Estan tiya tiyanawa uuchasir uuchasirna sinefafe madadak diisete. 41 Yesus dey ukkoti uuch muuma tushaasewa hep qurxummiise ephphe den sama biire Ha'o galattefaat tushaason batte daraasik woshonek nawobaasakitonik imi. Esiisimato hep qurxummiison imin zuuttambesiise asik haa'esete. 42 Zuuttambesiise meesere gawsete. 43 Nawoosakito dey fu'te batto tushaasewa qurxummiise asin asire heppe masa tuumanon zuutisete. 44 Tushaason me arqasusa faada uuch kum sinana. 45 Yesus geregere daraasin geggesifet nawobaasakitonin goonuussi diisere yesalo Betesayida finere zeemme hamonek ajaje. 46 Esseen orfo Yesus baassostan oor kesse Ha'o shiiphonak aamaasta kesi. 47 Waalfana kabaasik goonuu baarisi ganetatu fa. Es kabaasik Yesus bar bar daastatu fe. 48 Nawobaasakito siru baasso sinaasta siridifar sinna boor'a akaason ichche finak rakkasseefen bi. Wassi izgin sa'atin hamma asire heppe sa'atineen fa kabaassi baariista kutit hang baassoki ye. Baassotinnu aatte hamana kaba. 49 Sinuntano baasso baariista kutit hamfeen biyeseafaat: «Kitawa» yisefaat chaagete. 50 Zuuttambesiise biyat naysete. Yesus dey geregere: «Harewa! Tawa! Digottiitawa» yi. 51 Goonuussi girire baassoneen aane duubaase sirus beyya yere. Es bari boor'a nawoosakito akamanon diinqesete. 52 Nibbesiis yaadato beyya faar sinna boor'a zeemmati zagte biistera artonoy tushaasi chowanon aane arsoto. 53 Baariison finere Gensaret yiste daasta kar'ete. Goonuuson ek daasta tai'sire taar'e yeetisete. 54 Goonuussin kersefe kabaasik asuni meya geregere Yesusni arsete. 55 Es daa zuuttambaase asi biratoosta ek hang eeleafafe Yesus feenaasta mettanni meyanon oppota wor'e teshshesete. 56 Bar hamna hamna dima zuuttambaase asi ke'eessi, katamaassi, beedeessi feese mettanni meyanon ek yaboosta ephetaafe teshsho maybaasi fashanonne ta'lusonek shiiphset feeseter. Ta'i baassonu zuuttera farset feeseter.

7 Ferisawini meenawa Yerusalemun yeese isa isa Museni tumaasi assinyanyaasna Yesusni yeesere zuuttesete. 2 Yesusni nawoosasin isa isaas tumaasimato masteria kayimnoy kushuk muu meesefeen biyete. Kayimnoy uus mastonoy kushu uu. 3 Ferisawini meenawa oom Ayhudni

meena kur'unii meeni tumaason oodak kushubesiison maso shaksefaatene aane meesefe. 4 Esiisimato dey gaban wolvefe kabaasik masonoy aane meesefe. Tuwooson, gimaason, bittak wosuste kodaason, masane fa ooma ooma tumasonneen oodettu feesefe. 5 Es bari boor'a Ferisawini meenawa Museni tumaasi assinyanyaasna: «Eekin ne nawoosakito kur'unii meeni tumaason beyefaat awuni boor'a kushubesiison masonoy muu meesefeso» yit Yesusni mamussete. 6 Sinuntano bar wolgire ekka yi: «Nitto sinnoy sinne bestefe asuwa; raajju Isayyas nitto chowaasik makefena kabaasik: «Han daraas noonoba noonobaasiku taan ulfinsifeteno; nibbaas tayistan akamanon wokawa. 7 Asu tumena tumaason; Ha'onir zagsere assisefaafe; shimaasiku taan ulfinsifewa» yire makena bar futowa. 8 «Nitto Ha'oosi ajajinon beyefaat asuni tumatu oodefetiwa.» 9 Dey Yesus tisuse: «Nitto tumaason oodakwa iyaat Ha'oosi tumanon beyati ma'a uguntti faarwa. 10 Muse: «Abanesinnawa intoneesonna ulfiniwa» Dey: «Ababaasin wedey intobaason me'a bar wortonak sholsifa» yifa. 11 Sinuntano nitto «Isa asu ababaasin wedey intobaason argasuna wuzba fafaaananenawa es baron dey: «Han bar Ha'oosik imna imawa» iyaanane; 12 Ababaasiknawa intobaasikna argasu beyak chimanawa» yisefeti. 13 Esiisik teetniiti tumanon oodak Ha'oosi kaamanon shaarefeti. Dey effa effa showo wuza zagsefeti.» 14 Yesus dey daraasin hepsa barki teegere: «Zuuttamniiti gasasira taakin odotia. 15 Asuni kiinsifaas asunisin kesfa bartano geron asunisi girifa bar aane kiinsifawa. 16 Ese odoni odoba feena bar odowowa!» yi. 17 Yesus daraasin beyfaat keer hamfena kabaasik nawobaasakito besosi kotanon mamussete 18 Bar dey baassok wolgire: «Nitto dey aane gazguwetinoso? Geron asuni katasa girifa bar isanne asunin aane kiinsifa sinnamato aane aruwetinoso? 19 Kataassi girifa bar gerotu kesfatano nibaassi aane girifawa» yi. Ekka ubaasik Yesus muu zuuttera kayma sinbaason make. 20 Tusire dey: «Asunin kiinsifaas asusa nibsin kesfa wuzasikitowa. 21 Es bar dey mangunon safaro, soolo, wiiso, asuni woru; 22 Gerkesa, jooro, mangu, esha, gafo, koono, hamato, beeganto, gironata uwa. 23 Es mangu wuzaasikito zuuttera asuni nibsintu kesfa. Asunin dey kiinsifa» yi. 24 Yesus estan kabire Tirosni katamaasi tesha fa ke'eessi ham. Esta isa keer girire foobaason oonu arunoynamato shole. Sinuntano aachok aane chime. 25 Garo nawubaason kiina ayyana ephna isa mashkasu Yesusni chowaason odefaat geregere yaara wochobaassi sagade. 26 Asus Sirofiniqawini meeni keena sina Girikni kaamatu wollefa. Bar dey nawubaassin kiina ayyanaason kisunak Yesusni shiiph. 27 Sinuntano Yesus: «Naanggotaasi muunon

ephphe kanak ha'u ma'arta. Shakaani naanggotaas zeemma maara gawun» yi. 28 Asus wolgira: «Futowa Daamatasa! Kanaasikitonu sillawoosi sikalosi faafaattu naanggotaas maafana kabaasik zigifa fufuntooson maafawa» yi. 29 Es bari boor'a Yesus barik: «Ekka makoneesik kiina ayyanaas naaneessin kesiwe; maar'o hamme» yi. 30 Asus dey keeba wolla hamma kar'in kiina ayyanaas kesfaan nawaas farira kuphoosta kunfeen dani. 31 Estan Yesus Xirosun kesse Sidon kamo aatte asir katama yistefa daastak Galiliani baariiski ye. 32 Estak isa odoba oyonawa babula asuna asin asuni meya Yesusniki ephphe yeesete. Kushubaason dey basaasta ta'unak shiiphsete. 33 Yesus asusin daraasatan bar barin oor kisire kushubaasi waa'ak odobaassi gedaat tuja tujere asusa termanonapti. 34 Den sama kaanne biyat sikalere safarere «Eefta» yi. Kotbaas dey «gachcho» uu. 35 Geregere odobaas gachche. Terumbaas dey kotte. Isa tuusa'o foontonon mai'sire wolle. 36 Yesus: «Han baron ooknu makotiita» yire ephphe ye baassok ajaje. Sinuntano baasso makotiita yina baron beyfaat arkissire wolumsesete. 37 Asuni meya akamanon diinqok: «Zuuttambaase asin ma'ar zagiwa. Odo oyoni meya odosonek; nibtaatoni meya wolumsonek zagi!» yisete.

8 Es wonaassik showo dara hepsa dey zuutte. Muusone muu aafa sinna boor'a Yesus nawoni meyanon barki teegere: 2 «Daraas hawung keez wona kar'e taneen anetu feesete. Muubesi aafa sinna boor'a baassok safarefawungwa. 3 Baassossin isa isaas woka daan yeester sinna boor'a afur keebesi gafkaanane ugunta gooda taateseterwa» yi. 4 Nawobaasakito dey: «Han zaboossi asu ayin tusha danna han effeten daraasin maasuk chimniriso?» yire wolugsete. 5 Yesus: «Nittoki apun tushanso faari?» yire mamsi. Baasso dey: «Naafun tushatu faarwa» yisete. 6 Daraasin daasta duussonek ajaje. Estan naafun muuma tushaason ephphe Ha'o galattefaat batte woshonek nawobaasakitonik imi. Baasso dey daraasik woshete. 7 Baassoki garo qurxummi faar. Es barik Ha'ooson galattefaat woshonek nawobaasakitonik ajaje. 8 Nawoosakito dey asuni meya meesere gawseten fu'te tattooson inya inya naafun masa tuumanon zuutisete. 9 Tushaason meese asuni meyaacheech kum sinone. Estan geggesi. 10 Esseen orfo nawobaasakitoneen goonuussi diisere Dalmanuta yistefadaasta hamete. 11 Ferisawini meya Yesusniky yeesere barneen karakkaro ephete. Fattanok sholsefaat biistera artonoy wuza saman besunak mamussete. 12 Basa teetaasik akamanon sikalere safarefaat: «Han koontoos awuni boor'a biistera artonoy wuza sholefaso? Futoku makefawungwa,

han koontoosik isa biistera artonoy wuza aafa imtona wuza» yi. 13 Ferisawini meyanon beyfaat hepsi wolle goonuussi diire yesalo fini. 14 Nawobaasakito tusha ephphe hama daagsete boor'a goonuussi fayiiisa tushatano ooma aafa. 15 Yesus baassotin: «Ferisawini meenawa Herodisna asi masoossin teetnitiiison oodtiwa» yire ajaje. 16 Baassotna baassotna: «Innoki tusha aafa sinna boor'awa» yit wolumsete. 17 Yesus es baasso safaraason arifaat: «Tusha innoki aafa sinna boor'awa» yit nittotna nittotna awuniron wolumsedifetiriso? Hashneen aane gazguwetinoso? Aane aruwetinoso? Nibnitii yaadato beyiyoso? 18 Aafniti feen aane bifetinoso? Odonti feen aane odefetinoso? Nibnitissi aane kar'fanoso? 19 Uuch muuma tushaason uuch kum asusik batfana kabaasik fu'te tattooson apun masa kabugsetiso?» yi. Baasso dey: «Asire heppe» yisete. 20 Dey «Naafun muuma tushaason aceech kum asunik batfana kabaasik fu'te tattooson apun masa kabugsetiso?» Baasso dey: «Naafun» yisete. 21 Bar dey: «Hashnu aane aruwetinoso?» yi. 22 Betesayida kar'efe kabaasik asuni meya isa aiftishunin ephphe yeesere Yesus taptunak dey shiiphsete. 23 Bar dey aiftishuusi kushubaassi zatte ke'eessin gerakalo kisire aaffaassi tujfaat kushubaasik ta'ire: «Ilsa biidifata wuza faaroso?» yire mamsi. 24 Aiftishuus den kaanne: «Asusakito kutit yere i'onimato kutisedifeen biidifawungwa» yi. 25 Hepsa Yesus kushubaason affaasta ta'i. Estan asus mai'sire bi. Farire woksokneen fa wuzason zuutire mai'sire bi. 26 Estan Yesus asusin keeba gafkaat: «Ke'eessi girataata» yi. 27 Yesusnawa nawobaasakitonan Kesariyani Filiphoo yistefakatamaasi tesha fa ke'esikitosi hamete. Ugnastak: «Asuni meya ta oo sinnamato maksefeso?» yire nawobaasakitonin mamsi. 28 Baasso dey wolgire: «Ilsa isaas Haphqife Yohanniswa; oomiis dey Eliyaswa; oomiis dey raajjusasin isaaswa» yiretu maksefewa. 29 «Eekan nittoke; taan oo yifetiso?» yire mamsi. Phexiros wolgire: «Ne Kiristooswa» yi. 30 Yesus baassok: «Ta chowaason ooniknu makotiita» yire ajaje. 31 Yesus nawoni meyak ekka yit assu ephi: «Asuni Naa akama shana ephphetoonak sholsifawa. Kur'uni meeni sinak, maagni gaanynyani sinak, Museni tumaasi assinyanyi meeni sinak kashistonir dey wortonir. Sinuntano keez wonaneen orfo kitun kabunir.» 32 Es baron dey ammanon baassok make. Es kabaasik Phexiros Yesusni oor ephphe: «Ekka utaatawa» yit ke'i. 33 Sinuntano Yesus nawobaasakitoniki yergere biyat Phexirosni ekka yire ke'i: «Ne Sexana, asusarontano Ha'oosiron aane safarefe sinna boor'a haak orfona hamma.» 34 Estan Yesus daraasin nawobaasakitoneen aane teegere ekka yi: «Taneen aane hamak shole bar basa teetni safaraason beyowa. Basaasta

kar'ni masqalini shanaason wor'e taneen ane hamowa. 35 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttere turkuna. Taaknawa misirachchuni kaamaasikna iyaat kaabaason turki bar zuuttere fatuna. 36 Asu han daastaki fa wuzason zuutire danfaat kaabaason turkifaanane barik awu ke'nirinso? 37 Asu kaabaason furok aro waaga kaasunirinso? 38 Han amanonynawa boor'bare yere koontoosi ganesi taaknawa ta kaamaasikna iichchefe bar zuuttambaase Asuni Naa Ababaasa ulfinak korto wosiyasneen ane yeefena kabaasic barik iichchona.»

9 Dey Yesus: «Futo nittok makefawungwa; Hanta yerse asuni meyaassin Ha'oosi taato akama hugnak yaafeen biinoyfeegedo kitusonor isa isar feeseterwa» yi. 2 Issun wonaneen orfo Yesus Phexirosnin Yaqobnninawa Yohannisninha den tega aamaasta baasso baassotin ephphe kesi. Estak baasso sinaasta gitobaas soolte. 3 Maybaas dey palpalira fore. Han daastaki maama mei'fe bar oonu kaynuk chimnoynarne faar sinna akamanon fore. 4 Estan Eliyasnawa Musena Yesusneen ane wolumseefen biyete. 5 Phexiros Yesusnik: «Assinnyano! Hanta fooniis innok ma'arwa. Isaron neek isaron Musenik isaron Eliyasnik keez hafo keer'aniwa» yi. 6 Akamanon digesete boor'a Phexiros makefena wuzasonnu aane aruwe. 7 Shaaru yaara baassotin yinin es shaaruussi: «Keeshtefana Naataas hanifewa! Barin odotiwa!» yifa kaama odte. 8 Geregere yerqere biyeten Yesus bar barteno baassoneen oom ooninnu aane biyoto. 9 Aamaastan kersefe kabaasic Yesus: «Asuni Naa kitun kabunanneen han bijeti baron ooniknu maksotiiwaa» yire ajaje. 10 Basa kaamaason nibbesiissi ephefaat: «Kitun kabu uus aambanso?» yiset baassotna baassotna wolumsete. 11 Baasso dey: «Museni tumaasi assinnyani meya awuni boor'a «Eeliyas zeemme yoonak sholsifa yisefeso?» » yit barin mamussete. 12 Bar dey wolgire: «Aa; Eeliyas zeemme yeere zuuttambaase asin zeep'an. Sinuntano Asuni Naa akama shanaason ephphetoonamatonawa kashistonamatona tichchenaas awuni boor'anso? 13 Sinuntano nittok makefawungwa: «Eeliyas dey yewa. Barik tichchenaasimato sholseteeson zuutire basaasta zagsete» » yi. 14 Ukkoti fu'te nawoni meyaki wolsere yeesefe kabaasic showo dara baasso biratoosta zuuttere feeseten Museni tumaasi assinnyani meya dey baassoneen we'niseefen bi. 15 Geregere daraas zuuttere Yesusni biyeteese diinqesete. Barki eelle naga ooshshesete. 16 Yesus dey baassok: «Aro wuzanson baassoneen karakkarsedifetiri?» yit mamsi. 17 Daraasasin isa asu wolgire: «Assinnyano! Niba taar'a ayyana ephna

naataasin neeki teshshengwa. 18 Kabfana kabaasic ephphatu ha'ifa; noonobaassi gusa kar'ettu ay'baaso koyfe; dey kongsir; kissonek ne nawoosakitikon makena aane chimoto» yi. 19 Yesus wolgire: «Amanonoy koonto aageneen nittoneen aye foonarinso? Aageneen nittotin fakunarinso? Hang taaki teshshotiwa» yi. 20 Baasso dey naasin barki tessheseten barin biinayse kiina ayyanaas geregere naasin gansira tookonak zagira gusa kar'et daasta bukale. 21 Yesus naasa abanin: «Han bar ephnanneen apun neyanso?» yire mamsi. Asus dey wolgire: «Daagbaaseneengwa. 22 Showo wona tishkunak geyaassinawa akasina gedar. Neek chimtafaanane innok kenashtowa; dey argasuwa» yit shiiphsete. 23 Yesus dey: «Chimfaatane yifatoso? Amanef barik zuuttambaase chimterwa» yi. 24 Geregere naasa aba: «Amanefawungwa! Amanoni hopinaason argasuwa» yit chaagi. 25 Yesus dey daraas kuytet yoobaason biyaat kiina ayyanaason: «Ne niba taato; odo oyo ayyanaas naasasin kes! Hepsi wolla girunoytamato ajajefan!» yire ke'i. 26 Naas akamanon tookonak zagira chaagga kesi. Showobesiis: «Kiti» usonenneen dughone feer sini. 27 Sinuntano Yesus kushubaassi zatte kabgin yere. 28 Yesus keer girinanneen orfo nawobaasakito: «Inno kisuk hopiniis awuni boor'anso?» yire bar barin mamussete. 29 «Han effaas soomoknawa shiiphokna sina shakaanane isanne kesak aafa chimanawuza» yi. 30 Estan kesere Galiila kamo aatte hamete. Yesus nawoni meyak assit feer sinna boor'a bar feena dimaason oonu arunak aane sholowe. Ekka dey yi: «Asuni Naa asuni meeni kushusi aattere imtok wortere keezsinari wono kitun kabunir.» 32 Es chowaas baassok aane galowa. Barin mamsuk dey digsete. 33 Yesusnawa nawobaasakiton Kifirnahom yeesete. Keer girsetenneen orfo: «Nittotna nittotna ugnaasta aambanso wolumsetiri?» yire baassotin mamsi. 34 Sinuntano baasso ugunne hamefet: «Zuuttambaase asiisatan arkir oo sinungeso?» yisere wolumsete boor'a shaakkisete. 35 Yesus dey diifaat asire heppesin barki teegere «sina zeemak sholefe bar zuuttambaase asi orfo sino; dey zuuttambaase asi wostinnya sinanak sholsifa» yi. 36 Isa daaga nawa teshshore ganebesiissi yeetaat idimme: 37 «Haniisne fa daaga naanggotaassin isaason ta sunaasic irba zagire ephpheteefe bar zuuttambaase taan ephphetoonawa. Taan ephpheteefe bar dey zuuttere taan wosi barintu ephpheteeftena taantawa» yi. 38 Yohannis Yesusnik: «Assinnyano! Isa asu ne sunaasic kiina ayyanaason kisifeen biyaat innoneen ane sina beyna boor'a kalniwa» yi. 39 Sinuntano Yesus: «Ta sunaasic biistera artonoy wuza wostefaat geregere tayista mangu kaama wollok chimnir aafe sinna boor'a kalatiitawa. 40 Innotin tugga'onoy bar

innoneen anewa. 41 Futo nittok makefawungwa; Kiristoosnir sinti boor'a ta sunaasik isa toofo aka nittok ima bar waagba aafa tishuna wuza» yi. 42 Tusire dey: «Han taak amanefa garo garo naanggotaassinaisaason tuusa'sife bar zuuttere faya wooni shu'a suutbaasta taatera tir'maassi ha'tefaanane ma'ana kabawa. 43 Kushunes tuusa'saanane kar'a ha'uwa. Hep kushune faafaan geeni tir'maassi ha'toostan kushu dungu sinna kaani keer giru ma'arwa. (Geenna g1067) 44 [Geeni tir'maas toobaas kitunoynar; geebaas tishunoynarwa]. 45 Wochonees tuusa'saanane kar'a ha'uwa. Hep wochone faafaan geeni tir'maassi ha'toostan wocho foonto sinna kaani keer giru ma'arwa. (Geenna g1067) 46 Geeni tir'maas toobaas kitunoynar; geebaas tishunoynarwa. 47 Aafnees tuusa'saanane wo'ira kisuwa. Hep aafne faafaan geeni tir'maassi ha'toneesneen isa aafne faafaan kaani keer giru ma'arwa. (Geenna g1067) 48 Geeni tir'maas toobaas kitunoynar geebaas dey tishunoynarwa. 49 «Maa'a zuuttambaase kawok mochera kayimfanaysimato asu dey zuuttere geyak kaymanak sholsifa. 50 «Kawo ma'arwa; sinuntano kawo kaar'ba foonto sinfaanane awuk kaatutirinso? Kaantiissi kawoni kaar'ba foongwa. Nittotna nittotna isa safarak footi» yi.

10 Yesus estan kabire Yordanosnon finne Yuudaki daasta hami. Showo asu barki esta hepsa zuutteseten zeemoti zagifenaysimato assit feer. 2 Isa isa Ferisawini meya yeessere barin fattanok: «Asu asubaason gafkunak tumaas makewoso?» yire mamussete. 3 Yesus dey wolgi: «Muse nittok aambanso ajajenari?» yi. 4 Baasso dey: «Muse gafkuni tichaason imme gafkunak makewa» yisete. 5 Yesus wolgi: «Nitto nibaasi chimaktu es ajajiison tichiwa. 6 Sinuntano «Ha'o testoosi tesuta arqarnawa mashkare zagiwa. 7 Es bari boor'a asu ababaasinnawa intobaassonna beyye asubaasneen isar sifne. 8 Hepobesiise isa atutu sinone». Es bari boor'a baasso isa atutano hanneen ekalo heptewa. 9 Ha'o isar zagina baron ese asu oor kisunaatawa» yi. 10 Keer girsetenneen orfo nawobaasakito hepsa es chowaason kabugseremamussete. 11 Yesus dey: «Asubaason gafkaat ooma asu ephfe bar asubaasta gerkesiwa. 12 Asus dey teegobaaskin kessa oomniki girifaanane gerkesiwa» yit wolgi. 13 Yesus garo garo naanggotaason taptunak asuni meya barki teshsesete. Es teshshe baassotin dey nawobaasakito kalesete. 14 Sinuntano Yesus biyaat gi'tere: «Garo garo naanggotaas taaki yooson; beyti kalatiita. Ha'oosii taato han barikitone fayisirwa. 15 Futo nittok makefawungwa; Ha'oosii taatonon daaga nawane faaron zagire ephphetoonoy bar isanne aafawa giruna wuza» yi. 16 Idimme kushubaasik ta're suusi. 17 Yesus ugna hamanak kesfeen isa asu barki eelle

yeere sinba kaa'nefaat: «Garam assinnyano! Koi'ba foonto kaa dananak awu zugunarirso?» yit mamsi. (aiōnios g166) 18 Yesus wolgi ekka yi: «Awuniron taan garam yifasso? Isa Ha'oosneen ooma garama aafawa. 19 Ajajiis dey: «Kaa worutaata, gerkesataata, wiisotaata, esha zaala makotaata, asunin eshataata, abanesinnawa intoneesonna asin ulfinsu yifanamato aritarwa» yi. 20 Asus wolgi: «Assinnyano! Es baron zuutira garonaasenee ooddatu fawungwa» yi. 21 Yesus biire keeshte; dey ekka yi: «Isa wuzatu neekin yo'irwa. Hamfaat fa otumneeson zuutira kisira waagaat tukamni meyak imma. Den samak otma danatawa. Eekaat yeen taneen ane hamniwa» yi. 22 Sinuntano es chowaasik sinbaas karaye. Akama otumba faar sinna boor'a suumet ham. 23 Yesus yergere biyaat nawoni meyak: «Otumbesi faana baassok Ha'oosii taatosi giru awune faaron tiir'onso!» yi. 24 Nawoni meya es makeda kaamaasik diinqesete. Sinuntano Yesus tusire: «Naanggotho! Ha'oosii taatosi giru awune fa tiir'onso! 25 Otum asu Ha'oosii taatosi girubaastan gaala marufni aafsi kamo aatbaastu kashowa» yi. 26 Nawoni meya zeemotiistan akamanon diinqesefaat baassotna baassotna: «Esenu oo faruk chimniriso?» yisete. 27 Yesus baassotin biyaat: «Futoosik han bar asunik aafa chimtona wuza. Sinuntano Ha'oosik chimter. Ha'oosik zuutambaase chimterwa» yi. 28 Phexiros dey: «Esenu inno zuutambaase beyya neneen ane yaaniwa» yi. 29 Yesus wolgi: «Futok nittok makefawungwa; taaknawa misirachchuni kaamaasikna keebaason wedey abyaaasakitonin wedey eetbaasikitonon wedey intobaason wedey ababaasin wedey naanggotbaason wedey bulobaason beya bar daysire dananawa. 30 Hash han neyaasik kabugtok keyaason, ayisakitonin, eetisikitonon, intoosikitonon, naanggotaason, buluooson tiya kushunon danana. Yooni neyaasik dey koi'ba foonto kaa dannor oonu aafewa. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Sinuntano sina zeemme fe showoni meya orfo wolsone. Orfo wollefbaasso dey sina zeemone» yi. 32 Den Yerusalem hamfa ugnaasik hamefeen Yesus sina zeemet feer sinna boor'a nawobaasakito diinqesete. Orfobaase hama baasso dey digset feeseter. Hepsi dey asire heppa nawobaasakitonin barki tai'sire basaasta kar'anak fa chowaason baassok mako ephi. 33 «Ese Yerusalem hamniwa. Asuni Naa maagni gaanynyaniknawa Museni tumaasi assinnyanyi meyakna aatttere imtonir. Baasso dey kituni mangsuni kar'a basaasta kar'oner. Aazabni meyak aatire imoner. 34 Baasso dey kanyoner, tujosoner, ichoner dey worsoner, Sinuntano keez wonaneen orfo kitun kabunir» yi. 35 Esseen orfo Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa Yohannisna Yesusniky yeessere: «Assinnyano! Inno mamsuni chowaason

zuutira zagutak sholefeniwa» yisete. **36** Yesus dey: «Nittok awu zagunakinso sholefetiri?» yi. **37** Baasso dey wolgire: «Ne taatosi ulfintoni kabaasik isarniis oi'ta teshneesta isarniis dey alda teshneesta duunik ma'i uwa» yisete. **38** Sinuntano Yesus: «Mamsifeti baron aane arifetiwa. Ta ushanak fa shanani ushaason; ta haphuktonak fa haphuktooson haphuktotik chimatiros?» yi. **39** Baasso dey: «Aa, chimaniwa» yisete. Yesus: «Ta ushanak fa ushaason ushati; Ta haphuktonak fa haphuktooson haphuktotiwa. **40** Sinuntano o'itnaastanawa alidnaastana duus hoorena baassoktano es baron imniis tatewa» yi. **41** Fu'te asir nawoosakito odesere Yaqobniistanawa Yohannisnistana gi'tesete. **42** Yesus asire heppe nawoosakitonin barki teegere ekka yi: «Aazabni meeni gaanyña yistefe baasso darabesiisin hugnak ha'sisefemato arsefeti. Esiisimato dey zoonsisefe baasso dey es daraasata ha'suni tuuma hugnabesi faanamatona arsefeti. **43** Sinuntano nittokik ekkatava. Nittoossin arkir sinak sholefe bar nitto wostinitya sinowa. **44** Nittoossin oonu zeemak sholefe bar zuuttamitiise asi boz sinowa. **45** Esiisimato Asuni Naasnu wostonaknawa kaabaason showoni meyanon furok aatire imanaktano barik wostosonekna aane yowewa.» **46** Yesus nawoni meyaneeen Iyyariko yeesete. Estan kesefeen showo dara baassoneen ane hamedifer. Ugnaksi ha'ta dey Temewosni naa aafishu Bartemewos diifaat shiiphet feer. **47** Naaziretki Yesus sinbaason odenayse: «Dawitni zalaassin koonte Yesusno! Taan maarowa» yit chaaga ephi. **48** Showo asuni meya shaakkunak ke'isete. Sinuntano bar: «Dawitni zalaassin koonte naaso taak kenashtowa» yit aatamsire chaagi. **49** Yesus yerefait: «Teegotiwa!» yi. Baasso dey Aaftishusin: «Harewa! Kabuwa neen teegedifewa!» yit teegsete. **50** Bar dey geregere kabire tukaastaki maybaason ha'aat Yesusniky ye. **51** Yesus wolgire: «Awu neek zugunak sholefasso?» yi. Aaftishus dey: «Assinyynano! Biyanakwa!» yi. **52** Yesus dey: «Hamma, amantonees neen fatiwa» yi. Geregere biyet ugunne basa orfoose hamti.

11 Yesusnawa nawobaasakitona Yerusalem tai'sesefe kabaasik Betefagenewa Bitaniyane asiissi kamo Dabrazayitini kumaasta kar'ete. Estan nawobaasasin heppin ekka yit wosi. **2** «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamti. Esta kar'etiiise oonu barista duunoyna hanyani nawa tuptera yerefien danati. Kotta hang ephpha yootiwa. **3** Oonu: «Awagan han baron zagidifetirinso?» iyaanane «Daamiisik sholsina boor'a, hash geregere wolgire gafkuna» » uti. **4** Baasso dey hameten hanyani nawa ugnaksi teshta keeni fochata tuptera yerefien danere kotete. **5** Esta yerse baassossin isa Isaas:

«Hanyaasi nawanon awuniron kotdifetirinso?» yisete. **6** Baasso dey Yesus ajajenaasimato maksete. Asuni meya dey wolle beyete. **7** Nawoosakito hanyaason Yesusnik ephphe yeesete. Maybesiison geshobaasta kunusseten barista di. **8** Showo asuni meya maybesiison ugnaasta yiir'ete. Oomiis dey i'oni tosha kiir'e yiir'et feeseter. **9** Sina zeema baassonawa orfobaase yeesefe baassona zuuttere: «Hosana! Daamiisa sunak yeefe bar suustowa. **10** Daamiisa sunak yooni abani Dawitni taatoos suustowa. Hosana den samak» yit chaaget feeseter. **11** Yesus Yerusalem betemeqdesiissi giri. Biratere zuuttambaase asin biinanneen orfo gerok waaldifar sinna boor'a asire heppe nawobaasakitonen Bitaniya hamti. **12** Wonotiri wono Bitaniyan kesefeen Yesus makte. **13** Toshbare yere belesini i'o woksok biyaat gaana barissin bestonitto iyaat barki hamti. Sinuntano gaanfana asba sina beyna boor'a tosha toshatano isanne danna gaana aafa. **14** Es bari boor'a belesiison: «Hawungneen ekalo oonu neekin isanne gaana muunaatawe» yi. Nawobaasakito dey es baron odesete. (aiōn 9:16) **15** Yerusalem kar'efe kabaasik betemeqdesiisi ojni keerkalo girire estak kisire waagsefe baassotinnawa geron waagsefe baassotinna kalle kisu ephi. Waaga sooleet fe baasso tarabbezasonnawa nakalo waagefe baasso kodaasonna shelgire ha'i. **16** Estan Yesus: «Oonu isa wuza wor'e betemeqdesiisi keerkalo girunaatawa» yi. **17** Dey esta fe asusik assifena kabaasik ekka yi: «Keenaas dara zuuttambaase asi Ha'oni shiiphoni keyawa» yistera aane tichchowanoso? Sinuntano nitto bo'inyanyi dugadug zagitiwa.» **18** Maagni meeni gaanynyani meenawa Museni tumaasi assinyanyaasna es baron odesete. Daraasneen zuuttere basa assusik diinjet feeseter sinna boor'a Yesusnin digsete. Es bari boor'a aakkak worsonemato sholset feeseter. **19** Waalfana kabaasik dey Yesushawa nawobaasakitona katamaassin gerakalo kesete. **20** E'so wonsak ugunne hamefeen belesiis tasbaasneen ichimma diifen biyete. **21** Phexiros nibbaasta kejfaan: «Assinyynano! Ne erwita belesiis ichimiwa» yi. **22** Yesus baassok wolgire ekka yi: «Ha'osik amanotiwa. **23** Futo nittok makefawungwa; Oonu nibaassi sinungaso unoy makona bar zagonamato amanere han aamaason: «Waatera baariissi ha'towe» iyaanane barik sinanawa. **24** Es bari boor'a shiiphok mamsiti wuzason zuutira dantir zagira amanotiwa nittok sinana. **25** Shiiphefeti kabaasik den samak fe Abantiis boor'nitiison feeshun unak asuniista isa chowniti fafaanane feeshun utiwa. **26** Sinuntano nitto asusa mangsunon feeshun uu shakaatine den samak fe Abantiis boor'nitiison aafa feeshun unawuza.» **27** Hepsa dey Yerusalem yeesete. Yesus betemeqdesiissi kutifeen maagni gaanynyani meya, Museni tumaasi assinynyanawa

kur'uni meena barki yeessere: 28 «Han baron awuni ha'suni hugnakinsko zagidifatari? Wedey han baron zagutak ha'suni hugna neek imar oonso?» yit mamsisete. 29 Yesus dey: «Ta isa mamsu nittotin mamsunawa. Es mamsunaason wolgifaatine ta dey han baron awuni ha'suni hugnak zagifanamato nittok makonawa. 30 Yohannisni haphquus Ha'ooskin yaaringwa wedey asunikininsko?» yi. 31 Baassotna baassotna ekka yisete: «Ha'okin yaar iyaanine eekin awuniron bar makeda baron amano beytiso? unir. 32 Ese asunikin uniroso?» ekka usonoytemato asu zuutttere Yohannisnin futoosik Ha'oni raajjuwa yiset feeseter sinna boor'a daraasin digsete. 33 Yesusnik wolgire: «Aane arifenwa» yisete. Yesus dey: «Ta dey awuni ha'suni hugnak han baron zagifanamato aafawa nittok makona wuza» yi.

12 Besok dey assunak kabi: «Isa asu wayinini shaa tokke, oja ojje, gaanbaason ti'una doo'a yiishshe, toolo keer'i. Estan bulinnyani meyak kira imaat woka dima ham. 2 Kephtona wonba kar'fana kabaasik gaanbaastan ephphe yoonak wostinnyaasin bulinnyani meyaki wosi. 3 Baasso dey ephphe ichere kushkush gafuksete. 4 Hepsa oom wostinnyaanin baassoki wosi. Es barin dey ichche teetbaason kar'ere salphisire gafuksete. 5 Tisire oomnin wosi; es barin dey worsete. Oom showonin wosin isa isaasin ichesete dey isa isaasin worsete. 6 Fu'te isa keeshstefena naabaasin: «Naataasin baassoki wosaanane ulfinsubesiwa; iyaat zuuttambesiise asi orfoosta wosi. 7 Sinuntano es bulinnyani meyak baassotna baassotna: «Foshaason tooniis han barwa! Yaani woraat foshaason innor zuguniwa» yisete. 8 Estan ephphe worsere wayiniisi foshni gerakalo ha'sete. 9 «Ese wayiniisi daam awu zugunirinso? Yeere bulinnyani meyanon woraat wayiniisi foshanon oomni meyak imanawa. 10 Ese: «Shu'ni keyaason keer'fe baasso gonesete shu'aas; shu'ni keyaasi kaijata duuni sholsu shu'a siniwa. 11 Es barnu Daamiiskintu siniwa; biife innoknu akamanon diinqiwal!» yifa tichaason aane feretira bijetinoso? 12 Maagni gaanynyani meyak, Museni tumaasi assinnyanawwa kur'uni meena es makeda besos baassosta sinbaason arsete boor'a barin ephphe taar'ak sholsete. Sinuntano daraasin digsefaat beyye hamete. 13 Wolumbaasik barin ephak isa isa Ferisawini meyakinnawa Herodisni keen sina baassotinna Yesusnik wosisete. 14 Barki yeessere: «Assinnyano! Ne futonir sintamato arifenwa. Asuni sina biira korunoy wedey asu awu una uuk zagifata wuza aafawa. Futok Ha'ooski ugnanontu assifatwa. Makowa, Roomni taate meeni taatoosik girboni ima sholsungwa wedey sholsutanso? Imaniringwa wedey kalanirinso?» yit mamsusete. 15 Sinuntano bar sirbesiissiki mangunon araat: «Awuni boor'a taan wollak

takalok sholefetiso? Isa saantibi teshsheni biyungwa» yi. 16 Baasso dey teshsesete. Yesus dey: «Han gitosewa tichbaase oonirinso?» yire mamsi. Baasso dey: «Roomni taate meeni taatoosarwa» yisete. 17 Yesus dey: «Ese taatoosaron taatoosik; Ha'oosiron Ha'oosik imtiwa» yi. Wolgubaasik dey diinqesete. 18 «Kitun kabu aafa» yisefe isa isa Seduqawini meyak barki yeessere ekka yit mamsusete: 19 «Assinnyano! Isa asu nawa koonunoy asubaason ha'aat kitifaanane aybaas dey es asuson ephphe zalba sinanak aybaasik koonuwo» yire Muse innok tichi. 20 Ese naafun ayni meyak feeseter. Tesuni bar asu ephphe nawa koonunoy kiti. 21 Hepsaas dey ephphe nawa koonunoy kiti. Esiisimato Keessaas dey ekka sini. 22 Naafunobesiise asuson ephphe nawa koonunoy kitisete. Zuuttambesiise asi orfota asus dey kiti. 23 Asuson naafunobesiise ephete sinna boor'a kitun kabuni wono baassossin oonik asu sinnirinso?» 24 Yesus wolgire ekka yi: «Tichaassonawa Ha'oosi hugnanonna aane arifeti sinna boor'a daagefetiwa. 25 Kiti baasso kitun kabsefe kabaasik den samak faase Ha'oosi wosinimatotu foosonetano ephne girune aafa. 26 Sinuntano kituni meyak kitun kabsonemato Ha'oos: «Ta Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa» yit es saabaassiki geyaasi chowak makefa dimaasta Musenik makeda baron Museni tichaassi aane feretira bijetinoso? 27 Bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa. Es bari boor'a nitto akamanon daagefetiwa.» 28 Museni tumaasi assinnyaaasasin isaas baasso karakkaronode. Yesus ma'aron wolgubaason gasasifaat barki yeere: «Zuuttambaase asiistan denalo sholsu ajajiis aaffarinso?» yire mamsi. 29 Yesus wolgire: «Ajaji zuuttambaase asiistan denaloos: «Israelno odowa! Inno Daama Ha'oniis isa Daamawa. 30 Ne dey tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma safaraneesik, tuuma hugnaneesik Daama Ha'oneeson shungwa» yifarwa. 31 Hepsa ajajiis dey ekkawa: «Wolkoneesin ne neen shunfataasimato shungwa» Esiistan denalo ooma ajaji aafawa» yi. 32 Tumaasi assinnyaa wolgire: «Ma'arwa; Assinnyano! Ha'oos isarwa; barneen ooma Ha'o aafawa» yira futok wolgitwa. 33 Tuuma nibak, tuuma safarak, tuuma hugnak baron shun. Dey Wolkoneesin teetneeson shunfataasimato shuna kiichchefa maa'astannawa ooma ooma imaastranna denalowa» yi. 34 Asus aruk wolginamato Yesus araat: «Ne Ha'oni taatoosin wokka faatartawa» yi. Esseen orfo oonu mamsuni mamsuk aane chime. 35 Yesus betemeqdesiissi assifet ekka yi: «Museni tumaasi assinnyani meyak: «Kirstoos Dawitni zalaassin koonte naawa» aakkak yisefeso? 36 Dawit teetbaasik Korto Ayyanak zoonustere makefena kabaasik: «Daamtaasik gumaneesakitonin; wochoneesi

sikalosi yer'atak zaguna kabaneen; o'i'ta teshnaasta duwa yi. 37 «Dawit teetbaasik ›Daamta› utu yiwa. Eekan aakkak Dawitni zalaassin koonte naaba sinnirinso?» Showo daraas dey girak odeset feeseter. 38 Yesus assifena kabaasic ekka yi: «Dicha dicha maya mayye ek hang kutu, gabaastak asu naga ooshshonak sholsefe tumaasi assinyanyi meyakin teetnitiison oodtiwa. 39 Baasso Ayhudni shiiphoni keyaasic tegu koda, koota maastefanaasta tegu dimatu sholsefewa. 40 Dicha tukama asusikitonon fa wuzbaason ephefe. Dey dicha shiiphoni shiiphok biistokwa iyaat es effatena wuza zagsefe baasso akama mangsuni kar'atu ephphetoosonewa.» 41 Yesus imte ima zuutbefana saaxiniisi sinta diifen asuni meya waaga sir ha'sefeen bi. Showo otumni meya akama waaga imet feeseter. 42 Isa tukama dicha asu waagbaas isa duude sinna hep garo garo naasini saantibi imi. 43 Nawoni meyanon teegere: «Futo nittok makefawungwa, waagbesiison ima baasso zuuttambesiise asiistan denalo han tukama asus arkissira imiwa. 44 Zuuttambesiise baassok hoorera fu'tesontu imetewa. Sinuntano han asus tukama sinfaat barik fayiison fu'onoy zuutira imiwa» yi.

13 Yesus betemeqdesiissin kesfeen nawoni meyaassin Isaas: «Assinyanyo! Han shu'asikitonewa han shu'nii keyaasicitonawune fa diinqi sinnamato biwa» yit make. 2 Yesus dey wolgiire: «Han inya inya shu'nii keyaasicitonon biidifatoso? Han shu'aasikito isa isaasta diira fui'tonir aafawa. Zuuttera bokterwa» yi. 3 Yesus betemeqdesiisi sinta fa Dabrazayitini kumaasta diifen Phexiros, Yaqob, Yohannisnawa Andriyasna baasso baasso barki tai'sere: 4 «Han bar aageno sinanari? Han bar zuuttambaaase sinfana kabaasic besobaas aambanso? Innok makowa» yire mamussete. 5 Yesus dey ekka yi: «Oonu nittotin eshnoynamato teetnitiison oodtiwa. 6 Showoni meya: ›Ta Kiristooswa› yit ta sunaasic yoosone. Showoni meyanon dey eshone. 7 Neeboni chownewa neeboni odune odefeti kabaasic digotiitawa. Es bar dey sinanak faarwa. Sinuntano koi'baas hashtawa. 8 Daraas daraasata; taatoos taatoosta kabuna. Showo dimta dey daani shorkonewa makne sinana. Es bar dey akama keektoni tesuwa. 9 «Nitto dey teetnitiison oodtiwa. Shonggoni kuphamaasta nitto aattera imtoti. Ayhudni shiiphoni keyaasic ichchosoti. Zaala sinatik taakwa iyaat ha'sife baasso sinanawa taate meena asi sinana yetoti. 10 Es bar sinbaasneen zeemma misirachchuni kaamaas dara zuuttambaaase asik maktonak sholsuwa. 11 Nittoin ephphe aatire imefe kabaasic: ›Awutaaso makoni?› uuk zeemma rakkatotiiawa. Sinuntano es kabaasic nittok imtoni baron makoti. Makoniis dey Korto Ayyanatano nittotewa. 12 Ayii-

aybaasin, abaas naabaasin kituk aatire imana. Naanggotaas kooni aba intoosta manguk kabsera worsona. 13 Asu zuuttambaaase asi sina ta sunaasi boor'a oomtester sinati. Sinuntano koi'ba kar'ananneen chimme yere bar faruna. 14 «Dey zina wuzaas kayma dimaason kiinifa barik sholsunoy dimaasta yerefeen biyatine [feretife bar yaadatowowa]. Es kabaasic Yuudak feese baasso aamaaski eeloto. [Zinaas korto dimaasta yerefeen biifeti kabaasic feretife bar gasasuwowa] 15 Keyaasi tukta fe bar daa kerere isa wuza ephak keer girunaata. 16 Foshaasta fe bar maybaason ephanak orfo wolunaata. 17 Es kabaasic naanerisewa nawa tanifa asusikitone yerefawungwa! 18 Sinuntano es wonaas yeeshussi sinnoynamato shiiphoti. 19 Es kabaasic Ha'o tesina testoostan kabira hash hawungneen kar'a biistonor wedey hanneennu sinnoy shana sinana. 20 Daamiis es wonaasikitonon kawunsu shaki sinfaanane asha mayo asu zuuttambaaase fui'tona kabatawa. Sinuntano bar korina asuni meeni boor'a wonaasikitonon kawunsi. 21 «Es kabaasic oonu sino: ›Kiristoos hanta feerwa› wedey ›Eesta feerwa› yifaanane amanotita. 22 Esh Kiristoosni meenawa esh raajjuni meena yoosoner. Es baasso chimtefaanane Ha'o korina baassotinnu daagsuk besonewa biistera artonoy wuzne zagsone. 23 Esiiiskitu ta zuuttambaaase asin zeemma nittok maken sinna boor'a teetnitiison oodtiwa. 24 «Es kabaasic es shanaasneen orfo: ›Aawaas talmona; assaas dey aafa chaaronwa wuza. 25 Baakuraasikito saman zigotosa; samak fa hugnaasikito dey shorkona. 26 Es kabaasic Asuni Naa akama hugnaknawa ulfinakna shaaruussi yeefeen biyone. 27 Bar dey Ha'oosi wosiyanon wosire daa daassin, daasi diltan kabira daasi koi'ta kar'e fe barik korte asuni meyanon zuutuna. 28 «Besoson belesini i'oostan aruti. Waay'baas tosha kotta toshbas dey boodefana kabaasic kawo tai'senamato arifetiwa. 29 Esiiismato nitto es bar zuuttambaaase sinnoyfeen han koontoos aafa aatana wuza. 30 Samaasewa daase aatana. Sinuntano kaamnaasikito aafa aatana wuza. 31 «Sinuntano es wonaasi chowanon wedey es sa'atiisi chowanon Abaasteno samaki Ha'oosi wosiyas wedey Naas aane arife. 33 Es wonaas aage sinanamato aane arifeti sinna boor'a guzira oodti 34 Esiiis dey Keebaason beyfaat ooma daa hama asusne faarwa. Bar dey wostinnyabaasakito wostosonak wosto haal'e imaat keyaason oofde barin dey: ›Guzira oodwa› yire ajaje. 35 Es bari boor'a keyaasi aba aage yoonirto aane arifeti sinna boor'a teetnitiison oodti. Awuzakne waalin wedey daani kixxe wedey ako oorifena kabaasic wedey wonsa wassi sinak chimana. 36 Diinqone yeere

kunfeni dannoynamato guzutiwa. 37 «Nittok mакенаасимато оомискнеен зуутира <гузути> яра макефавунга.»

14 Ayhudni faasikasewa kixxa maastefana heeboose zagonak hep wona fui'tera faar. Maagni gaanynyan Museni tumaasi assinnyaaasna Yesusni ephphe worsone manguni ugna sholset feeseter. 2 Sinuntano baasso: «Daraas faasso kabguba, han heeboossi aafa zaguniwuza» yisete. 3 Yesus Bitaniya yiste ke'e zeemo awataatoni mettan sina Simonni keer diifer. Esta muuni muuk diifan isa mashkasu waagba akama chima shunto naardosini toshakin wosuste shitto albastiros yistefa shu'ak wosuste bilqadisi tuumanon ephpha ya. Bilqadisi ukanon mesira shittooson Yesusni teetaasta wuuki. 4 Es Simonni keer diise asuni meeni ganeyaassin isa isaas zagte barik gi'tesere: «Han shittoos baak wuukteria ke'nor sinnaas awuni boor'anso? 5 Waagtefaanane isa wogga wosuste wostoni birlleene denalo waagteria tukamnik imtok chimtona kabawa» yisese. Asuson dey ke'isete. 6 Sinuntano Yesus: «Beyti! Awuniron baron rakkisidifetiriso? Bar taak ma'a wuza zagiwa. 7 Tukamni meya wonna wonna nittoneen anetu feesete sinna boor'a sholeti wono argasutik chimiatiwa. Sinuntano ta wonna wonna nittoneen ane aafawa foona wuza. 8 Han asus bar chimnayson taak zagiwa. Ashnaas moogsi girunak hoossuk zeemma shittok woshshi. 9 Ta futo nittok makefawungwa; Han misirachchuni kaamaas daasi biratota zuuttambaase asiista maktefana dima aaffaristanu han asus zagina bar baron safaronir sinna maktonawa.» 10 Asire heppe nawoosasin isa Askorotki Yuuda Yesusni aatire imak maagni gaanyne meyaki ham. 11 Baasso dey es baron odesetye girsete. Waaga dey imonek abdi imete. Es bari boor'a Yuuda dey Yesusni aatire imana ugna sholet feer. 12 Ayhudni faasikani fantu shukteria kixxa maastefana heeboosi tesuni wonaasta nawoni meya Yesusni yeesere: «Faasika maastefaa meeta'uson muutak ay hamma hoossunk sholefasso?» yit mamussete. 13 Yesus dey nawoosasin heppiisin wosire: «Ek katama hamti. Estak dey akani gima wor'o asunin uphoti. Basa orfoose hamti. 14 Bar hamme girina keyaassi girifaat keyaasi abanin: <Assinnyaaas, nawotaasneen ane faasikani muuson muuna irbani keya ayfaso?> yifewa uti. 15 Bar segenetiista hoorera yiitera di taga keya nittok besuna. Esta hoossuti» yi. 16 Es nawoosakito katamaassi hamere mакенаасимато danere faasikani muuson hoossiset. 17 Waalfana kabaasik Yesus asire heppe nawobaasneen ane ye. 18 Diisefaa meesefean: «Nittok futo makefawungwa; nittoossin isaas han taneeen meebe bar taan aatire imnir» yi. 19 Baasso dey suumesere isa

isarbesiis: «Ta sinungataaso?» yiset Yesusni mamussesete. 20 Yesus wolgi: «Asire heppesasin isaas han taneeen ane koranaassi dukire meebe barwa. 21 Asuni Naa barik tichchenaasimato kitunak faar. Sinuntano Asuni Naanin aatire imni es asus haybubawowa. Es asus koonto shaki sinfaanane ma'arwa» yi. 22 Meesefean Yesus tushaason ephphe Ha'o galattefaat batte: «Ese, haniis ashnaaswa» yire nawoosakitonik imi. 23 Tofoosonn dey ephphe Ha'o galattefaat imi. Zuuttere es toofoossin ushete. 24 Ekka dey yi: «Han bar showoni meyak wuuktoni teyyani harinnaaswa. 25 «Futo nittok makefawungwa; Ha'oozi taatoni ha'susi gaddo wayinini ushaason ushana kabaneen han barissin hepsi aafa ushanawuza.» 26 Esseen orfo galatni gaama gaamere ek Dabrazayitini kumaasta kesete. 27 Yesus nawobaasakitonik: «Keemeriiis ichcha woruna; fantuusikito dey siktona» yistera tichchena boor'a zuuttera ha'aat eelatiwa. 28 Sinuntano ta kitun kabinanneen orfo ek Galiila zeemma hamana» yi. 29 Phexiros dey: «Zuuttambesiise ha'aat eelefeknu ta aafa ekka zaguna wuza» yi. 30 Yesus dey: «Futo neek makefawungwa; hawung han waalaasik ako heppa wolle oorunoyfeen ne keeza wolla mormotawa» yi. 31 Phexiros kaambaason chinire: «Neneen ane kitunann sinfaanane aafa mormona wuza» yi. Zuuttere dey basaasimato maksete. 32 Esseen orfo: «Getesemani» yiste dimta hamete. Yesus nawoni meyanon: «Ta ekesta shiiphona; nitto hanta diifotiwa» yi. 33 Estan Phexirosni, Yaqobni, Yohannisni barneen ane zoonsire ham. Akamanon suumet nayo ephi. 34 Nawobaasakitonik dey: «Kaanaas kitunanneen kar'a akamanon suumewa. Hanta faafaat guzira oodtiwa» yi. 35 Garonon ek sina eksere daasta gandere chimtonir sinfaanane shanani wonaas basaastan aatanamato shiiphe. 36 Ekka dey yi: «Aabba abataasol! Zuuttere neek chimterwa. Han ephphatoonak fa shanaason tayistan woksu. Sinuntano ta sholena bar sinnoynamato ne sholeta bar sinunwa» yi. 37 Wolle yeere kunefeon bi. Phexirosni dey: «Simonno; kuntaroso? Isa sa'atine guzire oodak aane chimenoso? 38 Fatanaassi girunoymato guzira shiiphotiwa. Ayyana hooreratu fa sinuntano ashaas hopiyawa» yi. 39 Estan wolle dey ukkoti shiiphena shiiphooson shiiphe. 40 Wolle dey yeen aaffesiis afay'nik fayna boor'a kunefeon bi. Barik maksefe baronnu aane arsoto. 41 Keezsa dey yeere: «Hashneen kufetiyo? Hashneen beysa ephdifetiyoso? Ese haye hooronawa, sa'atiis kar'i; Asuni Naa boor'ni meeni kushusi aattere imtonir. 42 Kabini hamni; Hash taan aatire imni bar tai'se» yi. 43 Geregere es baron makefena kabaasik asire heppesasin isaas Yuuda sinfe bar ye. Barneen ane sikonewa mukne epho maagni gaanynyanikin, Museni tumaasi assinnyanikin,

kur'uni meyakin wostere yeese showo asuni meya feeseter. **44** Aatire imni Yuuda zeemme: «Ta daamona barintu nitto makira ephpha hamtiwa» yire besok makere feer. **45** Geregere yeere Yesusniki tai'sere: «Assinnyano!» yit daame. **46** Es ane yeese baasso dey Yesusnin ephete. **47** Esta yere baassossin isaas siifo zanbaassin kisire maagni gaanyne meeni gaanynyaasa wostinnyani odonon kace. **48** Yesus dey: «Bo'innyyanin ephnirimato sikonewa mukne ephpha taan ephatik yaatiyoso? **49** Betemeqdesiissi wonna wonna nittoneen ane faafaat assifana kabaasik aane taan epheti. Sinuntano tichche bar ko'unak han bar siniwa» yi. **50** Nawoni meya dey zuuttambesiise barin beyfaat eeleseete. **51** Atubaasta wor'a maama mayo isa na'o asu basa orfoose hamet feer. **52** Asuni meya barin ephafe kabaasik maamaason ha'aat atatubaase eeli. **53** Yesusnin maagni gaanyne meeni gaanynyaaski ephere hamete. Museni tumaasi assinnya, kur'uni meenawa maagni gaanyne meena zuuttere kuphisete. **54** Phexiros maagni gaanyne meeni gaanynyaasa ojni keerkalo kar'ananneen woksof orfobaase hami. Estak dey wostinnyani meyaneen diifaat geya besit feer. **55** Maagni meeni gaanynyaasnawa shoongoose zuuttetesere Yesusnin woruk zaalhin sholsere aane danoto. **56** Showobesiis esha zaala makset feeseter. Sinuntano maksefe zaalaas isarba foonto sini. **57** Isa isa asuni meya kabsere: «*«Ta han kushuk keete Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono ooma kushuk keetonoron keer'ana»* yifeen odeniwa» yit esha zaala maksete. **59** Sinuntano hashnu zaalni meeni kaamaas aane isar sina. **60** Maagni gaanyne meeni gaanynyaas baasso ganeyaassin kabire Yesusnin: «Han baasso neysta maksefe zaalaas aambanso? Isaronnu wolgu beytaroso?» yi. **61** Sinuntano bar shaakki. Isaronnu aane wolguwe. Hepsinu Maagni gaanyne meeni gaanynyaas: «Suusto Ha'oosi naa Kiristoos nenoso?» yit mamsi. **62** Yesus wolgire: «Tawa; Asuni Naa Ha'oosi o'itta diifeennawa samaki shaaruusta yeefeenna biyatiwa» yi. **63** Maagni gaanyne meeni gaanynyaas maybaason karasaat: «Hanneen ekalo ooma zaala awuniron sholsuniriso? **64** Ha'ooson me'baason odetiwa. Nittok awu sinna bestefaso?» yi. Baasso zuuttetesere: «Kitu barik sholsuwa» yit mangsu kar'esete. **65** Isa isaas basaasta tujo ephete. Aaffaason maamak ukaat ki'et: «Raajii innok makowa» yisete. Wostinnyani meya dey bochet ephphe hamete. **66** Phexiros haat ojni keerkalo feen isa Maagni gaanyne meeni gaanynyaasa keeri wostinnyanya. **67** Phexiros geya besifeen gasasira biyaat: «Ne dey Naaziretki Yesusneen ane faatarwa» yi. **68** Sinuntano bar wolgire: «Ne makefata baron ta aane arutwe. Aane gasasut» yit morme. Gerakalo finnya kesfena kabaasik ako oori. **69**

Keerki wostinnyaas hepsa dey biira esta yere baassok: «Haniis baasso keengwa» yit make. **70** Bar dey hepsa: «Morme» Garonon feere esta yere asuni meya Phexirosn: «Futok ne Galilaki asu sintu boor'a baasso keengwa» yisete. **71** Sinuntano bar: «Han maksefeti asusin aane arifatwa!» yit barin bar wolgire erwit teyi. **72** Geregere dey ako hepsa oori. Phexirosn Yesus: «Ako hepsa wolle oorunoyfeen ne keeza wollu mormotawa» yina kaamaas nibbaasta keifaan seektere waasi.

15 E'so wonsak maagni gaanynyani meya kur'uni meyaneen, Museni tumaasi assinnyyanawa shonggoni meena zuuttere isarik merkesete. Esseen orfo Yesusnin taar'e taamme Philaxosnik aatire imete. **2** Pilatos dey: «Ne Ayhudni meeni taatonoso?» yire mamsi. Yesus dey: «Aa, ne maketaasimatowa» yire wolgi. **3** Maagni meeni gaanynyani meya Yesusnin showo chowak malasset feeseter. **4** Pilatos dey: «Isaronne aane wolgifenoso? Apun chowanso neysta malassediferi» yire mamsi. **5** Yesus isa wuzane aane wolguwe sinna boor'a Pilatos diinqe. **6** Pilatos faasikani heeo heeboosik asuni meya mamussete isa taatonin kotte gafkit feer. **7** Manguk taatoosata kabsere kaani woruk taatere fe asuni meyaassin isa Barbaan yiste asu feer. **8** Darani meya yeesere: «Hazozoti zagifataasimato isa taatonin innok kotwa» yit mamussete. **9** Pilatos wolgire maagni gaanynyani meya koonak aatire imetemato arina boor'a: «Ayhudni meeni taatosin kotanak sholefetiyoso?» yi. **11** Sinuntano maagni gaanynyani meya Yesusnin beyfaat Barbaanin kotanak Pilatoosnien mamussonok daraasin kabugesete. **12** Pilatos hepsa wolgire: «Eekin Ayhudni meeni taatowa yifeti barin awu zugunak sholefetiso?» yi. **13** Darani meya dey: «Suuttowowa!» yit chaagete. **14** Pilatos dey: «Aamso? Zagina mangsu aambanso?» yi. Sinuntano baasso: «Suuttowowa!» yit chaaga aatamsisete. **15** Pilatos daraasa safaranon zuguk sholefaat Barbaanin baassok kotaat Yesusnin alanggak ichchonak zagire suuttonak aatire imi. **16** Taar'osakito: «Pratoriyon» yistefa daa ha'sife basa ojni keerkalo Yesusnin ephphe hamete. Estan oom taar'oni meyanon isarik zuutisete. **17** She'a maya maysisete; dey seer'a ma'ire zawudi zagire teetbaasta guufsise. **18** Estan: «Ayhudni taatono! Naga neek sinfawungwa!» yit naga ooshsheset feeseter. **19** Teetbaason sobboqok ichet, tujet barik kaa'net moosesete. **20** Kanyesetenneen orfo she'a mayaason gaay'aat basa mayaason mayissere suuttonak ephphe hamesete. **21** Isa ugundi wof Aleksandirosnawa Rufosna asi aba sina Simon yiste qerenaki asu beeden yeefeen danere mesqeliison wor'anak giddisise. **22** Estan Yesusnin ephphe Golgota yistera teegtefa dimaasta taamete. Es Golgota uus dey:

«Teetni megani dima» uu. 23 Estak dey kumbineen woi'to wayinini usha ushanak imesete. Sinuntano bar aane ushe. 24 Estan suutesete; maybaasta dey ixa ha'sere aa'esete. 25 Es suutesefe kabaasik e'so keez sa'ati. 26 Malataasi ticha: «Ayhudni taato» yifar. 27 Hep bo'innyyanin teshshesete Yesusneen ane isaasin oi'ta teshbaasta isaasin dey halda teshbaasta suutesete. 28 Matsafaas: «Manguni meyaneen faadtewa» yina bar ko'i. 29 Teshba aatfe ugguni wofni meya teetbesiison shorkit ekka yit me'et feeseter: «Yi, *<Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono keer'anarwaiyi neno!* 30 Ese hash mesqelistan kerera teetneeson fu'owal» 31 Esiisimato maagni gaanynyani meenawa Museni tumaasi assinnyaasna baassotna baassotna: «Oomiisin fu'e, sinuntano teethaason fu'ok aane chime! 32 Ese biira barik amanonik bar muudto Israelnii taatoos hash mesqelistan kerowowa» yiset kanyelete. Barneen ane suutte bo'innyyan meya dey barin me'et feeseter. 33 Tooni issun sa'atiistan kabira izgin sa'ati kar'ana kabaneen daas zuuttera talma sini. 34 Izgin sa'atiista Yesus: «Elohe, elohe, lamasebeqtani» yire akama kaamak chaagi. Kotbaas dey: «Ha'onaase! Ha'onaase! Awuni boor'a taan beyitse?» uu. 35 Esta yere asuni meyaassin isa isaas odesere: «Odotiwa; Eliyasnantu teegedifewa» yisete. 36 Isar eelle aka ephak chima wuzaassi haphqire sobboqota duusire suutire ushanak Yesusnik imaat: «Beytiwa shakaani Eeliyas yeere kessunitto biyaniwa» yi. 37 Yesus akama kaamak chaagi; Kaabaas dey kesi. 38 Betemeqdesiisi yinu denun daa heppik karate. 39 Yesusni sinaasta yere tii meeni gaananyaas kaabaas kesbaason biyat: «Han asus futok Ha'oni naawa» yi. 40 Isa isa mashka meya dey woksok biyet feeseter. Es baassossin Megdelawitki Maarami, Salome, hate Yaqobnawa Yoosana asi into Maaramine feeseter. 41 Baasso Yesus Galilak feena kabaasik Yesusneen ane hamefaafa argasit faaser. Esiisimato Yesusneen ane Yerusalem hama ooma showo mashkasu faaser. 42 Gerok waalfana kabaasik Armatiyaski Yosef yiste asu ye. Yosef shoonggo keysefe baassossin isaas dey ulfinto asu. Bar dey Ha'osi taatonon abdik oodet feer. Wonaas beysani wonaanstan zeemma fa hoossuni wona sinna boor'a digonoy Pilatosniki girire Yesusni dugnooson imanak mamsi. 44 Pilatos dey: «Aakkak tai'ni kitiso?» yit diinqe. Tii taar'oni meeni gaananyaasin teegsire: «Futok Yesus kitiyoso?» yit mamsi. 45 Tii taar'oni meeni gaananyaaskin odenanneen orfo Yosefnik Yesusni dugnooson imi. 46 Yosef dey kinoni maama waagere mesqelistan dugnooson kessire kimme katera hoore shu'ni moogsi kabbare. Estan inya shu'a bukalsire moogaasi noononon uki. 47 Megdelawitki

Maaraminewa Yosani into Maaramine Yesusni dugnooson ay kabbarsetemato biyedifar.

16 Beysani wona aatnanneen orfo Megdelawitki Maarami, Salome, Yaqobni into Maaramine yeessere Yesusni dugnooson woshshuk sawa wuzakin hoore shitto waagsete. 2 Torbaniisi tesuni wono e'so awa kesfana kabaasik moogaaski hamete. 3 Baassotna baassotna: «Shu'aason moogaasi noonotan innok bukalsunir oonso?» yiset faaser. 4 Es baron dey yisetees shu'aas akama inya sinna boor'a. Sinuntano kaanne biyeten shu'aas bukalera shaatenamato biyete. 5 Moogaassi girseten foro maya mayo na'o asu oi'ta wolusta difen biire naysete. 6 Es na'o asus: «Nayotital! Suutte Naaziretki Yesusnintu sholedifetimato arifawungwe. Bar kabi; hantak aafe; barin kunussete dimaason biyoti. 7 Ese hamfaat nawoni meyaknawa phexirosna: «Nittok makanenasimato nittoostan zeemme Galilia hamnir. Estak biyati» yira maksoti» yi. 8 Es mashkasikito digak korkiset moogaassim kessa eelese. Akamanon digsena boor'a isa wuzane ooknu aane maksowa. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) [Yesus Torbaniisi tesuni wono e'so kitun kabinanneen orfo zeemme naafun kiina ayyana barissin kisina Megdelawitki Maaramik beste. 10 Bar dey hamma suumetnawa waasitna feese basa zoonsini meyak es baron make. 11 Baasso dey hayew sinbaasewa barik bestobaase odesefe kabaasik aane amantosoto. 12 Esseen orfo baassossin hep nawobaasakito beede hamefeen Yesus uguntak ooma gitok beste. 13 Baasso dey wolle hamme oom nawoni meyak maksete. Es baasso dey aane amantosoto. 14 Esseen orfo dey asire issees muu meesefeen Yesus baassok bestere: «Yesus kitun kabire kaak fe; inno dey aafniisik biini» yisere makse baassotin amano beyobesiiknawa nibbesiisi chimakna baassotin ke'i. 15 Tusire dey ekka yi: «Daasi birato zuuttambaase asiista hamti. Misirachchuni kaamaason asu zuuttambaase asik makoti. 16 Amanere haphukte bar faruna. Sinuntano amanonoy basaasta mangsu kater. 17 Amane baasso han besoson zagsone; ta sunaasik kiina ayyanaason kisusone; gaddo noonok wolumsone. 18 Zawaasikitonon ephone; woruni wuzanu ushefaatene baassotin isanne aafa mii'r'ona wuza. Kushubesiison mettanni meenista ta'usone baasso dey farsone.» 19 Daam Yesus es baron nawoni meyak makenanneen orfo den sama hami. Ha'osi hoi'ta teshta di. 20 Baasso dey kesere daa daa zuuttambaase asiissi hamefaafe maksete. Daamiis dey baassoneen ane wostet feer. Biistera artonoy wuzani zuguk maksefe misirachchuni kaamaas futo sinbaason besit feer.]

Luqas

1 Ulfinto Tewilosno; inno ganeyaassi sina chowaasikitonon besuni ticha zeemo sinak showoni meya tichisetewa. **2** Es tichaason dey innok aatiis tesubaastan kabisire aafak biya baassotnawa Ha'oosi kaamanon makset feese baassotnawa; **3** Tanu ta teetaasik tesubaastan kabisira gasasira biinaneeen orfo tochooson zeeme zoonsobaason oodda neek tichunak ma'ar sirna bestewa. **4** Es baron zaginaas ne odeta chowaas futo sinbaason arutakwa. **5** Herodis Yuudaki daasta taato sinna neyaasik Abiyani maagni wosto wostesefe baassossin sina Zakkariyas yiste isa maag feer. Bar dey Aaronni zalaassin sina Eelsabet yiste asuba faar. **6** Hepobesiise Ha'oosi sina ooko sinne feeseter. Daamiisa kaamanonnawa tumaasonna zuuttambaase asin isa muda foontonon oodet feeseter. **7** Sinuntano Eelsabet zagiya sinna boor'a koonubesi aafa. Hepobesiise dey kur'sete. **8** Isa wono Zakkariyas basa wostoni taraasik betemeqdesiissi maagni wostooson wostedifer. **9** Ulkkoti maagni meenii tumaasimato Daamiisa betemeqdesiissi gire ixana kiichunak ixa barik kar'i. **10** Betemeqdesiissi ixanaas kiichchefana kabaasik dara zuuttere gerakalo yerefaat Ha'o shiiphedifer. **11** Daamiisa wosiya ixana kiichchefana shoo'aasi hoi'ta teshta yerefaat barik beste. **12** Zakkariyas wosiyaason biinaase nayere dige. **13** Sinuntano wosiyaas: «Zakkariyasno digotaatawe! Shiiphonees odtewa. Asune Eelsabet arqa naanin tanonir. Sunbaason dey ‹Yohannis› yira sunsuta. **14** Basa koontoos neek akama gira sinanawa. Showo asuni meya dey basa koontoosik girosonewa. **15** Bar Daamiisa sina arkirtu sinana. Wayinini usha sinun ooma zaysuni usha isanne aafa ushanawuza. Intobaasi keensi feegedo Korto Ayyanak tuumtona. **16** Bar Israelni daraasasin showobesiisin Daama Ha'obesiiski wolguna. **17** Bar raajju Eeliyasnisimato Ha'oosi ayyanaknawa hugnakna Daamiisa sina zeemana. Abani meenii nibaason naanggotbesiiski, ajajamonoy baassotin kayimni meenii techmaassi wolguna. Daraasin daamiisik hoorere feer sinonek zaguna» yi. **18** Sinuntano Zakkariyas Ha'oosi wosiyk: «Han bar futo sinbaason awuk aruna? Ta kur'in, asunaas dey woggabaas koi'i» yi. **19** Ha'oosi wosiyaas wolgira: «Ta Ha'oosi sina yerefa Gabureliwa. Han misirachchuson neek makonak wostera yaanarwa. **20** Sinuntano ne wonbaas kar'fana kabaasik sinni kaamnaason amano beyta boor'a han chowaas sinananneen nibtaatotu sinatawa. Wolla dey aafa chimata wuza» yi. **21** Es kabaasik asuni meya Zakkariyas kesananneen oodet feeseter. Betemeqdesiissin tai'ni kesa beybaasik diinqesete. **22** Zakkariyas betemeqdesiissin kesfena kabaasik asuni

meyaneen wollok aane chime. Es bari boor'a betemeqdesiissi isa barik beste wuza faanamato asuni meya arsesete. Bar wollowoy kushubaasik besit feer. Esiisik nibtaato sinne fui'te. **23** Zakkariyas betemeqdesiissiki basa taraasi wostoni wona ko'ubaase keeba ham. **24** Garo wonaneen orfo asuba Eelsabet naanertera uuch assa keebaassi aachera di. **25** Ekka dey yi: «Daamiis han ma'a wuzason taak zagiwa. Asusa ganesi fa kashistonaaason tishki.» **26** Eelsabet naanertenari issunsa assaasik Ha'oosi wosiya sina Gabureli Galilaki daasta fa Naaziretni katamaassi Ha'ooskin wostera ham. **27** Wostera hamnaas Dawitni zalaassin sina Yosefnik teegterra di isa durba nawaki. Es durba nawaasi suna dey Maarami. **28** Ha'oosi wosiya barki yaara: «Ne akamanon suustowe. Naga neek sinfawungwe. Daamiis neneen anetu few» [ne mashkasusi ganesin suustowe] yi. **29** Maarami Ha'oosi wosiyan wollaasik akamanon nayefaat: «Han bar aakkati nagani ooshshonso?» yit safare. **30** Ha'oosi wosiya Maaramik: «Ha'oosi sina adda danit sinna boor'a digotaatawe. **31** Ese ne naanertotarwe, arqa naanin dey tanotar. Sunbaason dey ‹Yesus› yira sunsuta. **32** Bar dey akantu sinana. Zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oni Naa yisteretu teegtona. Daama Ha'oos ababa Dawitni zigimooson barik imnr. **33** Yaqobni zalaasta koi'ba foontonon taattonir. Taatobaasnu koi'ba aafa» yi. (aiōn g165) **34** Maarami Ha'oosi wosiyak wolgira: «Ta durbawa; han bar aakkak sinak chimnirin?» yi. **35** Ha'oosi wosiya wolgira: «Korto Ayyana neyista yoona. Zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi hugna dey neyista kerona. Es bari boor'a koontoni Naas korto. Dey Ha'oni naa ustona. **36** Ne konna sina Eelsabetnu kur'ubaastak arqa naani naanerte. Zagiya yiste bar naanertenaneen haniis issunsa asba. **37** Ha'oosik chimtonoy wuza aafa» yi. **38** Maarami dey: «Ta Daamiisa bozawa. Ese ne maketaasimato sinun» yi. Estan Ha'oosi wosiya kessa ham. **39** Es kabaasik Maarami taptanon kabira aamaasta fa Yuudani daastaki isa katamaassi ham. **40** Zakkariyasniki keer girira asuba Eelsabetnon naga ooshshe. **41** Eelsabet Maaramini nagaason odefana kabaasik katbaassi di nawaas fille. Eelsabet dey Korto Ayyanak tuumte. **42** Kaambaason dey teggira: «Ne mashkasusi ganesin suustowe. Neekin koontoni bar dey suustowe. **43** Daamtaasa into taan mamsuk yoobaas awune fa akama ulfinanba! **44** Ne nagaasi kaamanon odefana kabaasik katnaassi fa nawaas girak fille. **45** Daamiis makena baron zugunir sinbaason amane ne awune fa suustonse!» yi. **46** Maarami dey ekka yi: «Kaanaas Daamiisin galatonir; **47** Ha'oos kashisto wostinnya; sina taan biina boor'a; tuuma nibnaasi safarak; hetna sina Ha'onaasik girona. Hawungneen ekalo

koontoos; zuuttera taan: «Ne suustowe» una. 49 Hugnaba faana Ha'oos; taak akama wuza zagina boor'a; sunbaas dey Korto. 50 Ha'ooson digefe baassok; koontoostan aatta koontoosta kar'a fakuna. 51 Chima woribaasik hugnabaason besi; beegantefe baassotin nibbesiisi safaranon gedda sike. 52 Daason ha'sife arki arki meyanon zigimobesiitan kessi; sinuntano kashistefi baassotin ulfinak den teggi. 53 Maktanni meyanon ma'a wuzak gawusi; otumni meyanon kushkush kalla kofki. 54 Abrahamniknawa basa zalaasikna; koi'ba foonto neya besina fakibaason safarok; Wostinnyabya sina Israelni argasi; es baron zaginaas zeemoti abaniisakitonik imna abdini kaamaason koi'sukwa» yi. (aiōn g165) 55 Maarami dey keez assa sinni wona Eelsabetneen ane diira wolla keeba hami. 57 Eelsabet kophona wona kar'in arqa naanin kophe. 58 Wolkobaasewa koonbaasikitone Daamiis akama fakiya barik zaginiamato odesere barneen ane girsete. 59 Nangirinsinari wono daag naasin haarkoni kunsuk asuni meya yeesete. Ababaasa sunak Zakkariyas yire sunsuk sholset feeseter. 60 Sinuntano intobaas: «Indaane, sunba Yohannis yisteretu suntona» yi. 61 Baasso dey: «Ne kooniisasin han sunaaasik sunter aafewe» yi sete. 62 Estan ababa Zakkariyasnin: «Naanees oo yistere sunustonakinso sholefatari?» yire kushubesiisik besire mamussete. 63 Bar dey tichuni wuza imonek mamsire: «Sunba Yohanniswa» yire tichi. Zuuttambesiise es barik diinqesete. 64 Geregere Zakkariyasni terma kotten Ha'ooson galattet wolle. 65 Es baristan kabi chowa wolkoni meya zuuttesere digesete. Es wollaasi chowa zuuttera kumaasta fa Yuudani daasi biratota volumtera zi'i. 66 Es baron ode baasso zuuttere: «Han daag naa hanneen awu sinungeso?» yit baassotna baassotna mamussete. Es bar sinnaas Ha'oosi argasu Yohannisneen ane faar sinna boor'a. 67 Es daag naasa aba Zakkariyas Korto Ayyanak tuumtere ekka yit raaifi make. 68 «Yaara darabaasin furena boor'anawa argasina boor'ana; Daama Israelni Ha'oosik galata sinfawung. 69 Es barnu ibe zeemma; Korto raajjuni meyaki kamo makenaasimato; wostinnyabya sina Dawitni zalaassin; akam fatunirin innok kabgi. (aiōn g165) 71 Fu'enaas dey; gumayefe baasso kushuussinawa; oomtesefe baasso kushuussinawa. 72 Es baron zaginaas inno abani meyak; fakibaason besunaknawa; girina korto teyyaason zugunaknawa; es girina teyyaason dey teyira imnaas; abani Abrahamnikwa. 74 Es abdini kaamaas; dey gumaniiisa kushusin birmadumma kessa; isa diga foontonon barik wostet foonikwa. 75 Esiisimato dey neeniison zuuttambaase; Ha'oosi sina kortoknawa ookokna foonikwa. 76 Dey ne han daag naaso; zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosi raajju ustotawa; ugnaason hoossutak; Daamiisa sina

zeemma hamata. 77 Daamiis dey boor'besiison feeshun uuk; farsone ugnaasi arunon baassok imana. 78 Ha'oniis fakirnawa kenashterna; sinbaasik faruni chaarefa denun innok chaaronak zuguna. 79 Bar talmaassinawa kituni tiishoossina fe baassok chaarsuna; Inno taaruuson dey nagani ugnaak zoonsunakwa» yi. 80 Daag naas dey dichi. Korto Ayyanaasik dey chimi. Israelni daraasik ammano bestona wona kar'ana kabaneen ichma daassi di.

2 Es kabaasik Romanni taate meenei taato Agustos Keesar basa ha'suussi fe asuni meya zuuttere darani faadak tichchosonek ajaji kesi. 2 Es tesuni darani faada zagtefana kabaasik Kemerewos Soriyani daason ha'sit feer. 3 Asu isarba isarbaas dey sunbaason tichchonak koontena daasta hamet feer. 4 Yosef koontenaas Dawitni zalaassin sinna boor'a Galiilaki fa Naaziretki katamaassin kabire Yuudani daastaki fa Dawit koontena katama Betelemi hami. 5 Tichchok hamnaas naanerterfa teegere duusina nawa Maaramineen. 6 Betelemuk feeseten Maarami kophona wona kar'i. 7 Uzun naabaasi esta kophe. Irba ha'ifena keyaas asunik oottera ko'ina boor'a maama taksira miya muuba maafana magaassi kundi. 8 Es daasta waali waalin nor'obesiison keemet ha'sefe keemerni meya feeseter. 9 Baassok dey Daamiisa wosiya diinqone beste. Daamiisa ulfinni chaarefa baasso biratoosta chaarsi. Baasso dey akamanon digsete. 10 Sinuntano Ha'oosi wosiya dey baassok: «Harewa digotiita! Asu zuuttambaase asin akamanon girsuni ma'a odu nittok ephpha yaanwa. 11 Hash hawung han Dawitni katamaassi fatir sina Daam Kiristoos nittok koontewa. 12 Han bar nittok mallato sinana: Daag naa maama takistere miya muuba maafana magaassi kunfeen danati» yi. 13 Geregere showo Samaki wosiya es Ha'oosi wosiyaasneen ane bestesera: 14 «Den samak Ha'oosik ulfina sinfawungwa! han daastak dey; Ha'o shunfana asuni meya zuuttambesiise asik; naga sinfawungawa» yit Ha'ooson galatesete. 15 Ha'oosi wosiyaasikito oor kessa den sama hamnanneen orfo keemerisakito baassotna baassotna: «Ese han sina baronnawa Daamiis innok besina wuzaase asinna biyanik Betelem hamniwa» yi sete. 16 Baasso dey taptak hamere Maaraminonnawa Yosefninna danete. Daag naas dey miya muuba maafana magaassi kunfeen biyete. 17 Daag naasin dey biyetenneen orfo Ha'oosi wosiya baassok makeda naasa chowanon maksete. 18 Es keemerisakito makeda baron ode baasso zuuttere diinqesete. 19 Sinuntano Maarami es chowaason zuutira nibbaassi ephaat safaret faar. 20 Keemerisakito chowaas zuuttera Ha'oosi wosiya baassok makedaasimato sinin biyobesiisiknawa odobesiisikna Ha'ooson galattetnawa

ulfinsitna wolle hamesete. 21 Nangirinsinari wono naas haarko kunana tumaasta zeemma intoba naanertonyeefen Ha'osoosi wosiya sunsina sunaasik «Yesus» yisetere sunte. 22 Museni tumaasimato kayimni tumaas zagtona wona kar'i. Es bari boor'a Yosefnawa Maaramine daag naasin Daamiisa sina tai'suk Yerusalem ephphe hamete. 23 Es baron ekka zagsetees Daamiisa tumak: «Uzun sina arqa naa zuuttere Daamiisik imtere korte sinanar» yifa ajaji tichchera faar sinna boor'awa. 24 Esiisimato Daamiisa tumaassi: «Hep ameta wedey hep nakaloni nawa maa'a imak sholsu» yifa ajaji faar. 25 Es kabaasik Simon yiste isa asu Yerusalemuk feer. Bar kaabaason Ha'ok imme fe ooko asu. Israelni faruni abdiison oodet feer. Korto Ayyanaas dey barneen faar. 26 Bar Daamiisa muudtonin biinoy kitunoynamato Korto Ayyanaas barik ammanon besira faar. 27 Es wono Korto Ayyanaas Simonni kabgira betemeqdesiissi hamanak zaginihami. Yosefnawa Maaramine tumaas makenaasimato zuguk daag naasin ephphe betemeqdesiissi girseten, 28 Simon dey daag naasin ephphe idimme Ha'ooson galatet ekka yi: 29 «Daamiiso! Ese! Taak imta Abdini kaamaas ko'iwa; haye wostinnyanye sina taan; nagak den neeki ephwa. 30 Ne fatuuson aafnaasik biingga; 31 Es bar dey dara zuuttambaase asi sina hoossita barwa. 32 Bar Aazabni meyak futooson ammanon besuni chaaref sinana; ne dara sina Israelni meyak ulfinawa» yi. 33 Yosefnawa Maaramine makte daag naasa chowak diinqeset feeseter. 34 Simon dey baassotin suusnanneen orfo daag naasa intok: «Han daag naas Israelni meyak showobesiisik tishuk, showobesiisik dey faruni ugnatu sinana. Barin showobesiisik ephphetoo beyobesiis beso sinana. 35 Es barik showo asuni nibsi aachera fa safara ammanon kessa bestona. Nibneeson dey suumoni siifos kalasira aatana» yi. 36 Es kabaasik Aaserni zalaassin Fanuelni nawa Haanna yiste isa raajju faar. Bar dey akamanon kur'u. Teegobaasseen ane naafunasir wogga ane diiseefeen bar kiti. 37 Esseen orfo woggaba nangnasire acheechche kar'ananneen wonna wonna betemeqdesiissin tishunoy soomera shiiphiet Ha'oosik wostet faar. 38 Bar dey es kabaasik geregere yaara Ha'ooson galatte. Daag naasa chowanon Yerusalemni furtooson oodet feese baassok zuuttambesiise asik maket faar. 39 Yosefnawa Maaramine Daamiisa kaamsi makte tumaason koi'issetenneen orfo Galilaki daasta fa feesefe katama Naaziret wolsete. 40 Daag naas dey dichetnawa zagitna hami. Techmak dey tuumi. Ha'oosi otma barneen ane faar. 41 Yosefnawa Maaramine wogga woggaasik Ayhudni faasikanee heebooson ulfinsuk Yerusalem hamet feeseter. 42 Yesus asire heppe woggaba sinfana kabaasik zagtet

faanaasimato heebooson ulfinsuk Yerusalem hamete. 43 Heeboos ko'iinanneen orfo Yosefnawa Maaramine keebesi wolsere hamefe kabaasik Yesus Yerusalemuk fu'te. Sinuntano baasso es baro aane arsoto. 44 Bar ugunni wofisseen anetu fewa yisefaat isa wonni ugna hamete. Estan arsefe koonbesiiskinawa zomobesiiskina sholok kabsete. 45 Sholere turuksetenneen orfo wolle Yerusalem hamete. 46 Keez wonaneen orfo betemeqdesiissi assife baasso ganeyaassi diifaat odefennawa mamsu mamsifeenna danete. 47 Ode baasso dey zuuttere gasasubaasiknawa wolgifena wolgusikna diinqeset feeseter. 48 Yosefnawa Maaramine dey betemeqdesiissi barin biyeteese diinqesete. Intobaas dey: «Naataaso! Awuni boor'a innoti ekka zagitso? Abaneesneen taneen innotin tiir'o ephaan neen sholet faaniwa» yi. 49 Yesus wolgiye: «Awuniron taan sholefeti? Abataasa keer foona sholsu sinnamato aane aruwetino?» yi. 50 Sinuntano bar makeda chowaas baassok aane galowa. 51 Estan Yesus baassoneen ane wolle Naaziret hami. Baassok dey ma'i yire ajajamet feer. Intobaas dey es chowaason zuutira nibbaassi ephaat faar. 52 Yesus dey techmak; yer'aknawa addakna Ha'oosi sinaknawa asusa sinakna dichtet feer.

3 Romanni taatoosa taato Tibariyos taattena asire uuchche woggaasik Pentenawi Pilatos Yuudaki daason ha'sit feer. Herodis dey Galilaki daason ha'sit feer. Esiisimato dey ayba Filipoos Ituriyasnonnawa Tikonidosnonna ha'sir. Lisaniyos dey Absanisno ha'sir. 2 Haannanawa Keyyaffana maagni gaanynyne meeni gaanynyne; es kabaasik Zakkariyasni naa Yohannis ichma daassi feen Ha'oni kaama barki ya. 3 Es bari boor'a Yohannis Yordanosni akaasi biratota fa daa zuuttambaase asiissi kutifaafe: «Boor'niisi fakiyanon danatik harmira haphuktotiwa» yit maket feer. 4 Es bar dey sinnaas raajju Isayyas Yohannisni chowaasik ekka yit tichinaasimato: «Ese han bar ichma daassi ekka yit chaagfe asuni kaamawa; *«Daamiisa ugnanon hoossuti!* Ugnaason dey sapsira hoi'issuti! 5 Doo'aas zuuttera kachchera tuumun! Aamaasewa kumaase dey zuuttera golon! Halda ugnaas zeephont! Kecha kecha ugnaas danaron! 6 Asu zuuttere Ha'oosi fatunon biyo!» 7 Haphuktok Yohannisni ye asuni meyak ekka yit feer: «Nitto ufon naanggota! Yoonak fa Ha'oosi gi'sin eella kesatik oonso nittok makeri? 8 Ese harmuntiison besifa wosto wostotitano nibnitiissi: *«Inno Abrahamni naanggotawa»* yit teetefeti baron beytii. Ha'oos han kuni shu'aasikitosis kabgira Abrahamnik naanggota zuguk chimanamato nittok makefawungwa. 9 Hash i'ooson tasbaassi kar'a ha'unii anfala hoorera faarwa. Es bari boor'a ma'a gaana gaannoy i'oos zuuttera katera

geyaassi ha'tonirwa» yi. 10 Daraas dey Yohannisin: «Eekin awu zaguniriso?» yire mamussesete. 11 Yohannis wolgire: «Hep maamba feena bar isaason maamba foontoosik imowa. Muuba feena bar muuba foontoosik bagge imowa» yi. 12 Girbo zuutife baasso dey haphuktok barki yeesere: «Assinyonyo! Inno dey awu zaguniriso?» yit mamussesete. 13 Bar dey: «Makte ajajiistan daysira mamsutiita» yi. 14 Meya taar'oni meya dey yeesere: «Inno dey awu zaguniriso?» yire mamussete. Bar dey wolgire: «Asusa waaganon hugnak bo'otiita. Ooninnu sinfaanane eshak malatotiita. Nittok imtefa wostoni waagaas hoorona» yi. 15 Es neyaasik asuni meya zuutttere Kiristoosni yooson abdiq oodet feeseter. Es bari boor'a Yohannisin: «Han asu awuzakne Kiristoos sina beyungeso?» yit nibbesiissi safarsete. 16 Yohannis zuuttambesiise asik ekka yi: «Ta nittotin akaktu haphquna. Sinuntano tayistan denalo chaa'mabaasi taar'anonnu kotanak sholsuoonar yoonir. Bar Korto Ayyanaknawa geyaknatu nittotin haphquna. 17 Bar oodaastaki meyaason sama ha'unak manshi kushubaassi faar. Kayninanneen orfo kayma meyaason botoossi gaagnir; kadnaason dey tishunoy geyak kiichunir» 18 Esiisimato Yohannis showo ugnak daraasin kitit Ha'oosi ma'a odunon maket feer. 19 Sinuntano Galililanon ha'sit fe Herodisnin ayba Filiphosni asu Herodiyadano ephna boor'anawa ooma showo mangsubaasikna barin ke'i. 20 Herodis es mangsubaasta daysire Yohannisin taatoni keer gedi. 21 Daraas zuutttere haphuktere kesnanneen orfo Yesus dey haphukte. Bar Ha'ooson shiipheefen sama gachche. 22 Korto Ayyana nakalone faar sinna basaasta kere. Es kabaasik: «Keeshtefana naataas newa; neektu girefawungwa» yifa kaama saman ya. 23 Yesus daraasi assuk kabifena kabaasik keezasir woggaba sinana. Daraasik Yesus Yosefni naa sinnamatotu bestefa. Esiis dey Yosef Eelini naa. 24 Eeli Matini naa; Mati Lewini naa; Lewi Milkini naa; Milki Yonanni naa; Yona Yosefni naa; 25 Yosef Matatiyyuni naa; Matatiyyu Amosni naa; Amos Nahomni naa; Nahom Esilimni naa; Esilim Naageni naa; 26 Naage Ma'aatni naa; Ma'aat Matatiyyuni naa; Matatiyyu Semeyni naa; Semey Yosefni naa; Yosef Yodani naa; 27 Yoda Yonanni naa; Yonan Reesni naa; Rees Zerubabelni naa; Zerubabel Selatiyalni naa; Selatiyal Nerini naa; 28 Neri Milkini naa; Milki Hadini naa; Hadi Kosamni naa; Kosam Elmodamni naa; Elmodam Erini naa; 29 Eri Iyyasuni naa; Iyyasu Eliazarni naa; Elazar Yuramni naa; Yuram Matatni naa; Matat Lewini naa; 30 Lewi Simonni naa; Simon Yuudani naa; Yuuda Yosefni naa; Yosef Yonanni naa; Yonan Eliyakimni naa; 31 Eliyakim Meliyani naa; Meliya Maynanni naa; Maynan Matatni naa. Matat Natani naa. Nata Dawitni naa. 32 Dawit

Isseyni naa. Issey Iyyobedni naa. Iyyobed Boyezni naa. Boyez Salimonni naa. Salimon Ne'asonni naa. 33 Ne'ason Aminadabni naa. Aminadab Aaramni naa. Aaram Aarinini naa. Aarini Eesiromni naa. Eesirom Faresni naa. Faares Yihudani naa. Yihuda Yaqobni naa. 34 Yaqob Yisaqni naa. Yisaq Abrahamni naa. Abraham Taarani naa. Taara Nakorni naa. 35 Nakor Serohini naa. Serohi Rehuni naa. Rehu Felegni naa. Feleg Eberni naa. Eber Shelahini naa. 36 Shelah Kayinni naa. Kayin Afarkisadni naa. Afarkisad Semni naa. Sem Noohni naa. Nooh Lamehini naa. 37 Lamehi Matusalani naa. Matusala Henokni naa. Henok Yaaredni naa. Yaared Melalielni naa. Melaliel Kayinanni naa. 38 Kayinan Henosni naa. Henos Seetni naa. Seet Addamni naa. Addam Ha'oni naa yiset feeseter.

4 Yesus Korto Ayyanak tuumme Yordanoski akaassin woli.

Estan ichma daa hamanak Korto Ayyana barin zoonsi. 2 Ichma daassi feen aceechasir wona Daabulos boor'a wostonak mamsi. Es wonaassi isanne aane muwe sinna boor'a koi'baasta makte. 3 Daabulos dey Yesusnin: «Ese ne Ha'oni naa sinfaatane han shu'aason tusha sinanak ajajowa» yi. 4 Yesus dey: «**<Asu tusha tushak aane feefe>** yistera tichchera faar» yi. 5 Estan dey Daabulos Yesusnin isa tega dimta kisi. Han daasta fa taatoosikitonon zuutire isarga walgire besaat: 6 «Han daasi ha'suusewa ulfinbaase zuutira neek imanawa. Han bar zuuttera taak imte sinna boor'a ta sholena barik imak chimanawa. 7 Es bari boor'a ne taak sagadefaatane han bar zuuttambaase neer sinanawa» yi. 8 Yesus wolgire: «**<Daama Ha'oneesik sagado. Bar baron shiipho>** yistera tichche» yi. 9 Esseen orfo Daabulos Yesusni Yerusalem betemeqdesiisi teetta taamme yeetaat: «Ne Ha'oni naa sinfaatane hantan yeet daasta fillebbo. 10 **<Neen oodosonak Ha'o wosibaason ajajona. 11 Dey wochonees shu'aasta tuusa'onoynamato kushubesiiistik teere neen ephonewa>** yistera tichchera faarwa» yi. 12 Yesus dey: «**<Daama Ha'oneeson fattanotaata>** yistera tichchera faar» yire wolgi. 13 Daabulos Yesusnin fattanere koi'sinaneeen orfo kar'o danne wolunanneen es kabaasik beyye ham. 14 Yesus Korto Ayyanani hugnak tuumme wolle Galilia ye. Basa chowaasi wolla es biratoosta fa ke'eessi tuumi. 15 Bar Ayhudni shiiphoni keyaasikitosis baassotin assit feer. Zuuttambesiise barin galattesete. 16 Esseen orfo Yesus dichna daa Naaziret ye. Zeemotizagit feenaasimato beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi hamme Ha'oosi kaamanon feretunak kabi. 17 Raaju Isayyas tichina matsafanon imtete. Woore ekka yistera tichche dima dani: 18 «**<Daamiisa Ayyana tayistatu fa; tukamni meyak ma'a misirachchuni oduuson makonak taassi; taatere feese**

meya kottosonek; aaftishuni meya biyosoneknawa; rakkossi feese meyanon; birmadumma kisunaktu taan muudi. **19** Dey Daamiis darabaasin fatuna; woggaason awajonaktu taan wosi.» **20** Feretaat tichaason birire wostinynyaasik imaat di. Ayhudni shiiphoni keyaassi diise baasso zuuttere barin kootkire biya ephete. **21** Bar dey baassok: «Hashti ferettefeen odeti matsafaasi kaama hash hawung ko'iwa» yi. **22** Baasso zuuttere basa chawaason ma'arik wolumsete. Wollefena akama keeshu kaamaasik diinqeset: «Han bar Yosefni naastenos?» yisete. **23** Yesus baassok: «Ne hetri asuno; teetneeso fatuwa!» yifa beseson tayista makotimato arifawungwa. Esiisimato dey Kifirnahomuk: «Zagit yisten odeni baron zuutira han koonteta daastak dey zaguwa yisefeti» yi. **24** Futo nittok makefawungwa; Raajiuus koontena daastaki asubaas barin aane ulfinsife. **25** «Futooson nittok makonawa; raajju Eeliyasni neyaasik keez wogganewa issun assane iro aane icha sinna boor'a daa zuuttambaase asiista akama maka sini. Es kabaasik Israelni daasta showo dicha asu faaser. **26** Sinuntano Eeliyas Sidona yistefa daasta fa Sirapta yistefa ke'eessi isa dicha asukitu wostere hamiteno ooma ookinu aane wostere hame. **27** Esiisimato Raajju Eelsani neyaasik Israelni daasta showo awataatoni mettan feeseter. Sinuntano Soriyaki awataatoni mettan sina Niimantu farirteno baassossin oonu aane faruwe.» **28** Ayhudni shiiphoni keyaassi diise baasso zuuttesere es baron odesetye akamanon gi'tesete. **29** Kabserenu Yesusni guchche zatte katamaasi gerakalo kissete. Gauuussi tugire ha'uk sholsefaat baasso katamaas keetena kumaasta ephphe kesete. **30** Sinuntano bar baasso ganeyaassi kamo aattehami. **31** Estan Yesus Galilaki daasta fa Kifirnahom yiste katamaassi hami. Estak beysani wonaasik daraasin assit feer. **32** Assifena kabaasik ha'suni hugnaba feena asunimato sinna boor'a diinqeset feeseter. **33** Es Ayhudni shiiphoni keyaassi kiina ayyana ephna isa asu feer. Bar dey chaaget ekka yi: **34** «Naaziretki Yesusno! Inno neneen ane awuni isarni faarinso? innoti tishkutak yaataroso? Ne oo sintamota arifawungwa; Ne Ha'oosi Kortowa!». **35** Yesus kiina ayyanaason: «Isa kaama kotnoy asusasin kes!» yire ke'i. Kiina ayyanaas daraasa sina asusin gansira isanne miir'onoy gafkira kesi. **36** Asuni meya zuuttambesiise baassotna baassotna: «Han maktefa kaama aro kaamano? Akama ha'suni hugnaknawa kaambaasi giidokna kiina ayyanaason ke'in barikito dey gafkira kesar» yiset diinqesete. **37** Yesus zagina chowaasi wolla es daasi biratota wolumtera zi'i. **38** Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassin kesse Simonni keerhami. Estak Simonni asusi into gumtanni mero mettera kunir sinna boor'a: «Yesusnin fatuwa» yisere shiiphsete. **39** Yesus

dey barki tesha tai'sere yerefaat meroos baro kofkunak ajagen meroos dey baron gafki; daakun kabira baassotin irbasi. **40** Awa girifana kabaasik asuni meya showo tesa merok mettere feese mettanni meyanon zuutire Yesusnik ephphe yeestete. Bar dey isa isarbesiisata kushubaasik ta'ire fati. **41** Kiina ayyanaasikito dey showo asunisin: «Ne Ha'oni naawa!» iyaafa chaagga keset faaser. Bar Muudto sinbaaso kiina ayyanaasikito arser sinna boor'a Yesus: «Isa kaamane kotataatal!» yire ke're kali. **42** Wonfana kabaasik Yesus estan kesse asu foonto fuchcha dimta ham. Asuni meya barin sholere danere: «Innotin beyya hamataatawa» yit shiiphsete. **43** Sinuntano Yesus baassok wolgi: «Ta wostera yaanaas es barik sinna boor'a Ha'oosi taatoni Misirachchuni kaamanon ooma katamaassi fe asuni meyak hamma makonak sholsuwa» yi. **44** Es bari boor'a Yuudani daasta fa Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi girifaafe kaambaason maket feer.

5 Isa wona Yesus Gensaretki Baarisi ha'a feen showo asuni meya ek barki tai'sere Ha'oosi kaamanon odok tugset feeseter. **2** Bar es Baarisi ha'a yere hep goonu bi. Kurxummi eshefe baasso goonuussin kerere yugudobesiison mei'sedifer. **3** Yesus Simoonnir sina goonuussi giri. Simoonnin: «Han goonuuson daastan ek akaasta garonon taak chiksuwa» yi. Estan goonuusta diifaat esta fe daraasin assi. **4** Wolumbaaso koi'sinanee orfo Simoonnin: «Goonuuson tir'maasta eksaat neneen zomoneesakitoneen Kurxummiison eshak yugudontiison tir'maassi ha'utiwa» yi. **5** Simon wolgi: «Assinnyano! Waalaason zuutira kabet ha'ira isanne aane daneniwa. Sinuntano hash ne maketanneen kurxummiison eshak yugudooson akaassi ha'unawa» yi. **6** Es baron zagsobesiise yugudoos karatonanneen akama showo kurxummi hophete. **7** Estan ooma goonuusta fe zomobesiisakito yeessere argassonek gjiphsok teegsete. Baasso dey yeessere hep goonuuson akaas koor'ananneen kurxummik tuunisete. **8** Barnawa basa zomasakiton zuuttere ephete kurxummiisi aatamak akamanon diinqesete. Simon Phexiros dey sina chowaason biyat Yesusni sina kaa'nhere: «Daamiiso! Ta boor' sinna boor'a tayistan eksowa!» yi. **10** Esiisimato Simonni zomo sina Zebdewosni naanggotiis Yaqobnawa Yohannisna diinqesete. Yesus Simoonnin: «Harewa digotaata! Hawungneen ekalo asuni meyanon Ha'ooski zuutunir sinatawa.» **11** Baasso dey goonubesiison akaassin kisire daasta kunsaat zuutumbaase asin beyye Yesusni nawo sinete. **12** Isawa Yesus isa katamasi feen atubaason awataatoni mero koi'sina asu barin biire sinba kaa'nefaat: «Daamiiso! Sholefaatane taan

kayimsuk chimatawa» yit shiiphe. 13 Yesus kushubaason shongere atubaason taptafaat: «Sholefawungwa! Faruwa!» yi. Geregere merobaassin fari. 14 Tusire dey Yesus: «Han sina chowaason ooniknu makotaatawa. Sinuntano hamfaat kayimneeson maagnik besuwa. Asusik zaala sinanak kayimneeson besifa Muse ajajena maa'aason imma» yire ajaje. 15 Yesus zagina chowaasi wolla zeemotistaan tagi. Showo asuni meya barkin odoknawa merobesiissin farusonekna sholsefaat zuutteset feeseter. 16 Sinuntano Yesus bar bar showo wona shaato dimsi hamfaafe shiiphet feer. 17 Isa wona Yesus asuni meyanon assifeen Ferisawini meenewa Museni tumaasi assinnyanyi meena basa tesha diisefer. Es baasso Galilannawa Yuudaki ke'e zuuttambaase asiissina dey Yerusalemunna yeester. Yesus mettaniisin fatuna Ha'oosi hugna barneen ane faar. 18 Asuni meya isa laafa asunin kuphota wor'ere Yesusniky yeester. Laafaasin Yesus feena keyaassi gedde basa sina kunsuk sholsete. 19 Sinuntano asusa showotan kabi chowa laafa asusi keer gedak aane chimoto. Es bari boor'a keyaasi tukta kesfaat yirosen bogge laafaasi kuphobaase keer gedde asusa ganesi Yesusni sina kunussete. 20 Yesus baasso amantoonoson biyaat laafaasin: «Ne han asuso! Boor'nees feeshun yistewa» yi. 21 Museni tumaasi assinnyanyawa Ferisawini meena: «Ha'oosta mei'ni kaama makefees han bar oonso? Boor'aason feeshun uuk chimniis Ha'o bar bartano oom oonso?» yit nibbesiissi safarsete. 22 Yesus dey nibbesiissi safaranon arifaat: «Nibniissi awuniron ekka safarefetiso? 23 «Boor'nees feeshun yistewa uustannawa: «Kabira hamma» uustanna aaffarinso kashoyi? 24 Sinuntano Asuni Naa han daasta boor'aason feeshun una ha'suni hughnaba faanamato arutik sholsifawa» iyaat laafaasin: «Ne han asuso kabira kuphoneeson wor'a keene hammal» yi. 25 Geregere laafaas asusa sina kabire kunna kupooson wor'e Ha'o galattet keeba ham. 26 Es baron biya asuni meya akamanon diinqoknawa digakna: «Hawung diinqi wuza biini» yiset Ha'ooson galatesete. 27 Yesus estan kesse hamfena kabaasik Lewi yiste girbo zuuti asu girbo zuuttefana keyaassi diifaat waaga zuutifeen biire: «Taneen ane hamniwa» yi. 28 Lewi fa wuzason zuutire beyfaat kabire Yesusneen ane ham. 29 Estan Lewi keebaassi Yesusnik akama koota hoossi. Es kootaasta showo girbo zuutife baassonawa oom irbana teegtere feeseter. 30 Ferisawini meenewa baasso keen sina Museni tumaasi assinnyanya Yesusni nawoosakitonita: «Nitto awagan girbo zuutife asuni meyanenawwa boor'innyanyi meyanenenna isarik maara ushtifetirinso?» yit unyisete. 31 Yesus dey wolgiye: «Mettanni meyaktano fayyanik hetni asu aane sholsifewa. 32 Ta yaanay boor'ni meyanon

Ha'ooski wolguktano kayimni meyanon teegok aane yootwa» yi. 33 Baasso dey: «Haphqife Yohannisni nawoosnawa Ferisawini meeni nawoosakitonita showo wona soomere Ha'o shiiphseter. Sinuntano ne nawoosakito awuni boor'anso meere ushefeysi?» yire mamussete. 34 Yesus wolgiye: «Mariis ane feen mozgituusakito soomere shiiphosonanne faar sinna bestefawoso? 35 Sinuntano mari baassostan oor kesana wona yoona. Es kabaasik soomere shiiphosonewa» yi. 36 Tusire dey Yesus isa beso baassok make: «Gaddo mayaastan erbe kar'e kur'u mayta kunsire zoorifer aafe. Zagtefanane gaddooson karasir. Gaddo erbees dey kur'uusneen isar aafa sinanawuza. 37 Esiisimato dey kur'u ha'matosi gaddo wayinini usha gedfe asu oonu aafewa. Gedfaanane gaddo wayinini ushaas ha'matooson karasir; bar dey wuukter; ha'matoos dey ke'hor sinar. 38 Ora wayinini ushaason gaddo ha'matosi geda sholsifa. 39 Showo wona kaagga di wayinini ushaason usha asu gaddooson ushanak aane sholefe. «Kaaga wayinini ushaastu ma'arwa» utu una» yi.

6 Beysani wonak Yesus foshaasta kamo aatte hamfeen basa nawoosakito zagoni bona buggire mo'e koyete. 2 Ferisawini meyaassin isa isaas: «Beysani wonak zagtonak sholsunoy wuzason awuniron zagiifetirinso?» yire mamussete. 3 Yesus wolgiye: «Dawitnawa barneen ane fe asuni meena maktesefe kabaasik bar zagina baron aane feretira biyetinoso? 4 Ha'oosi keer girire maagni meyaktano oom asu muunoyna Ha'ok imto tushaason ephphe me. Barneen feese baassok dey imi» yi. 5 Estan Yesus: «Asuni Naa beysani wonaasi daamwa» yi. 6 Ooma beysani wonak dey Ayhudni shiiphoni keyaassi girire assit feer. Esta hoi'ta kushuba laafa sina isa asu feer. 7 Museni tumaasi assinnyanyawa Ferisawini meena Yesusni malassone ugnani danak sholsefaat: «Beysani wonaasik asunin fatunitto biyaniwa» yit oodet feeseter. 8 Sinuntano Yesus baasso nibaasi safaranon arifaat kushuba laafa asusin: «Kabira ganeyaassi yerowa» yi. Bar dey kabire ganeyaassi yere. 9 Estan baassotin: «Ta nittotin mamsunawa; Beysani wonaasik ma'aron zagungwa wedey mangunon zاغونس؟ Kaani fatungwa wedey tishkunso?» yi. 10 Biratobaasta fe asusi zuutire biinanneen orfo laafa asusin: «Kushuneson zeephwa» yi. Bar dey zeephin Kushubaas dey fari. 11 Museni tumaasi assinnyanyawa Ferisawini meena akamanon gi'tesere Yesusniista awu zagsonemato baassotna baassotna merkesete. 12 Es wonaassi Yesus shiiphonak den aamaasta kesi. Es Waalaason zuutire Ha'ooski shiiphet ha'i. 13 Wonfana kabaasik nawobaasakitonin barki teege. Baassossin asire heppesin korire: «Wosi» yire teege.

14 Baasso dey Phexiros yire teegenä Simonnawa ayba Indiriyas, Yaqob, Yohannis, Filipoos, Bertelemewos, 15 Maatiwos, Tomas, Ilfiyosni naa Yaqob, kooner yistefi Simon, 16 Yaqobni naa Yihudanawa orfo Yesusni aatire ima Askorotki Yuudanawa. 17 Yesus wosibaasakitoneen aamaastan kerere golo daasta yere. Nawoni meyaassin showobesiis dey esta feeseter. Esiisimato showo asuni meya barkin odosoneknawa merobesiissin farsonekna Yuudani daasta fa Yerusalemni katama; baarisi ha'taki fa katama Tirosunnawa Sidonanna ye showo dara feer. 18 Kiina ayyanak oottere mettet feese baasso dey farsete. 19 Ha'oosi fatuni hugna Yesusniissin kesfaafa zuuttambesiise fatit faar sinna boor'a esta zuuttere feese asuni meya barin ta'isere farsonek sholset feeseter. 20 Yesus nawobaasakitoniki yergere bijet ekka yi: «Ha'oosi taatoni ha'su; nitto sinna boor'a; nitto tukamiis suustowa. 21 Hash maktet fe nitto; gawutir sinna boor'a suustowa. Hash waassefe nitto; woli mi'atir sinna boor'a suustowa. 22 «Asuni Naa sina ta boor'a asuni meya nittotin oomtesere, korire, kashshiserenawa nitto mangu suna imefe kabasikna nitto suustowa. 23 Samak waagnitiis akama sinna boor'a han bar zuuttambaase nittoosta kar'fana kabasik giroti dey filloti. Zeemoti ababesiisakito dey raajuni meyaasta ekkatu zagsete. 24 «Sinuntano nitto otumno! Han daastaki foontiisik; sholsu wuzason daneti boor'a; habuntiwa; 25 Hash gawi nitto; woli maktotir sinna boor'a; habuntiwayerefawutiwa; hash mi'fe nitto; woli suumera waasutir sinna boor'a; yerefawutiwa. 26 «Asuni meya zuuttere mai'nitiison maksefe nitto habuntiwa. Baasso abaasnu eshni raajjuni meyak ekkatu zagsetewa. 27 «Sinuntano oodef nitto ekka yifawungwa, gumantiisii shunti. Nittotin oomtefe baassok ma'aron zuguti. 28 Nittotin erwise baassotin eebbisuti. Nittotin miir'efe baassok dey shiiphoti. 29 Isa gachneeson bocha barik hepsaason dey bochanak besu. Kootineeson ephfe barik shaamisineeson daysira imma. 30 Neekin shiiphefe baassok imma. Waagneeson epha barin neek wolgunak mamsutaata. 31 Asuni meya nitto zagsonek sholefeti baron nitto dey esiisimato baassok zugutiwa. 32 Nittotin shunfe baassotin shunfaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu baassotin shunfe baassotintu shunfe. 33 Ma'aron nitto zugi baassok ma'aron zagifaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu esiiisontu zagsefews. 34 «Kowa kaassonewaa iyaat baassok liqsaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu es liqsisete baron wolgire ephaasik boor'ni meya boor'ni meyaktu liqessisefews. 35 Sinuntano nitto gumantiisi shunti. Baassok dey ma'aron zuguti. «Wolgira ephaniwa» yira abdi zugunoy liqessuti. Es baron zagaatine waagnitiis akama sinana. Dey zuuttambaase asi denalo

sina Ha'oosi naanggota sinati. Ha'oos baron galattonoy baassokneennawa manguni meyakneenna garamawa. 36 Samaki Abantiis kenashter sinna boor'a nitto dey kenashter sintiwa. 37 «Ooniistanu mangsu kar'atiita; nittoosta dey aafa mangsu katona wuza. Nitto asuniista nalga wostotiita; nittoosta nalga aafa sinanawuza. Feeshun uti nitto dey feeshun ustona. 38 Imtiwa; nitto dey imtona. Safarera imti safareesik wolla nitto safartera imtona. Ma'a safarek tuumma tichera tiir'era woottonanneen safartera nitto imtonawa.» 39 Dey han besoson ekka yit make: «Aaftishu aaftishuni zoonsuk chimniroso? Zoonsifaanane hepobaase ane zatere gawuussit gandsonawa. 40 Arinnyaas assinnyaasatan denalo aafa sinanawuza. Sinuntano mai'sire ari arinnyaas assinnyaasne feer sinana. 41 Ne aafaassi yere inya i'ooson biinoy ayneesa aafsi kuni diimaason aakkak biits? 42 Ne aafaassi yere i'ooson biinoy aakkak ayneesin: «Aytaaso aafneessi kuni diimaason kisunaro?» uuk chimirro? Sinnoy sinne bestefe ne zeemma aafneessi kuni i'ooson kisuwa. Estan ayneesa aafsi kuni diimaason gasasira biyak chimatawa. 43 «Ma'a i'oos mangu gaana aane gaanfa. Esiisimato dey mangu i'o ma'a gaana aane gaanfa. 44 I'o zuuttambaase gaambaasiku artefa. Seer'akin belesini gaana aane kepheta. Alaluussin wayinimi gaana aane kepheta. 45 Ma'a asu nibbaassi fa ma'a chowaasontu kisife. Mangu asu nibbaassi tuuma mangu chowaasontu kisife. Asu nibbaassi tuumma fu'te barontu noonobaasik wollefe. 46 «Ta makena baron zugunoy awuniron: «Daamiiso! Daamiiso!» yit taan teegefetiso? 47 Taaki yooni barnawa kaamnaason odere wostota feeshife barna oone feer sinnamato makonawa. 48 Bar doo'aason akamanon yiishshe kaa'osta keebaason keer'a asune feerwa. Omara yaara es keyaason tugin es keyaas yiishtera keetena boor'a shorkunak aane chima. 49 Kaamnaason odere wostota feeshunoy bar keebaason mai'sire yiinhoy fuutuusta keer'a asune feerwa. Omaraas yaara keyaason tugifana kabaasik geregere gande. GandoBaasnu akamanon mangu sini» yi.

7 Yesus es baron zuuttambaase daraasik makere koi'sinaneeen orfo Kifirnahom yistefi katamaassi ham. 2 Estak isa Romanni tii meya taar'oni meeni gaanyanya feer. Bar dey isa shunfena wostinyabya akamanon mettere kituk tai'sere feer. 3 Es tii meya taar'oni meeni gaanyanyaas Yesusni chowaason odenayse Ayhudni kur'unii meyanon: «Yesus yeere wostinyataasin fatunak hamma taak shiiphotiwa» yire barki wosi. 4 Baasso Yesusniki hamere: «Han asu daraniisi shunar; Ayhudni shiiphoni keya dey keer'i; es bari boor'a han baron barik zugutak sholsuwa» yit chinire

shiihpsete. 6 Es bari boor'a Yesus baassoneen ane ham. Keebaaski tai'sefena kabaasik tii meya taar'oni gaanyanyaas zomobaasakitonin Yesusniki ekka yit wosi: «Daamiiso; ne taaki keer girutak ta sholsu asutewa; kutira hoputaata. 7 Ta teetnaasiknu neeki yoonak sholsu asutewa. Es bari boor'a ek faataasta faagedo kaama makowa; wostinyanyaas dey farunawa. 8 Ta teetnaasik oom ha'sinyanyi meeni sikalosi ha'i asuwa. Ta sikaloossi dey ta ajajefana meya taar'oni meya feeseterwa. Isaasin: «Ek hamma» iyaanane hamar; Oomiisin: «Hani yowal» iyaanane yeer; wostinyanyaas: «Han baron zaguwa» iyaanane zagir» 9 Yesus es baron odere diinqe. Yerkere orfobaase yeesefe asuni meyak: «Israelti daraasassinnu effatena amanto aane danutwa» yi. 10 Wostere Yesusniki hama asuni meya tii meya taar'oosa gaanyanyi keert wolle yeeseten wostinyanyaas farire feen danete. 11 Wonotirik Yesus Nayin yistefa isa katama hami. Basa nawoosnawa showo darana barneen ane hamete. 12 Yesus es katamaasi finnyita kar'fena kabaasik asuni meya dugno wor'ere katamaassin kesedifer. Es kiti bar dey intobaasik isa bar bar. Intobaas dey dicha asu. Showo es katamaasi dara dey ane feeseter. 13 Daamiis baron biire kenashafeat: «Harewe waasutaatawe!» yi. 14 Estan Yesus ek sina taarifaat saa'oozon ta'i. Wor'a baasso dey yerset. Yesus dey: «Han na'o naaso kabuwa yifawungwa!» yi. 15 Kitu naas dey kabire wollo ephi. Estan Yesus naasa intok: «Naane hanifewe» yit imi. 16 Asuni meya zuuttambesiise akamanon digsere: «Akam raaju inno ganeyaassin kabiwa. Ha'oos dey bari daraasi argasuk yawa» yit Ha'ooson galattesete. 17 Yesus zagina chowaasi wolla Yuudani daastanawa biratobaastaki fa daa zuuttambaase asiissi odte. 18 Haphqife Yohannisi nawoosakito Yesus zagina chowaason zuutire Yohannisnik maksete. Nawobaasasin heppin teegere: 19 «Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin oodanirinso? yira mamsutiwa» yit Yesusniki wosi. 20 Baasso dey Yesusniki hamere: «*Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin oodanirinso?*» yira mamsutiwa yit haphquni Yohannis neeki wosin yaanirwa» yiset. 21 Yesus es kabaasik asuni meyanon showo meroossinnawa kiina ayyanaasonna asusasin kisi. Showo aafishuni meeni aafaason gachi. 22 Yesus Yohannisnikin wostere yeese baassok: «Hamfaat biiti baronnawa odeti baronna Yohannisnik makoti. Aafishuni meya biyosone; engitfe baasso kaanne kutusone; awataatoni mettanni meya kayimone; Odoba oyoos odona; kituus kabuna; Tukamni meyak dey Misirachchuni kaamaas maktona. 23 Ta wostefana wostoosik tuusa'onoy bar suustowa» yi. 24 Yohannisni wosiisakito wolle hametenneen orfo Yesus Yohannisni

chowaason daraasik: «Siru shorkifana waajosoningwa wedey awu biyatik ichma daa yaatiso? 25 Wedey keeshu maya mayo asuni meyanonoso? Ese keeshu maya mayye ge'efe baasso taate meeni keertu feesete. 26 Eekin awu biyatik kesetiso? Raajjuninnoso? Ese nittok makefawungwa; bar raajjusatan denalowa. 27 «Ese sinneesta hamfaafe ugumneeson sapsuni wositaasin neystan zeemma wosuna» yistera tichchenaas barwa 28 Ta nittok makefawungwa; mashkasu kophena asusa ganesin Yohannisiistan denalo oonu aafewa. Sinuntano Ha'oosi taatosi fe asusasin atees basaastan denalowa» yi. 29 Es baron odeseteysa asuni meya zuutire girbo zuutife baassoneen Yohannisnik yeesere haphuktesere feeseter sinna boor'a Ha'oosi wosto futo sinbaason arsesete. 30 Sinuntano Ferisawini meenawa Museni tumaasi assinyanya Ha'oosi safaranon tugga'ok Yohannisnik haphukto beyet feeseter. 31 Yesus tusire dey: «Han neyaa si koontonon awuneen hoossunarino? Awune feeseterinso? 32 Gabata diisefaat bare bare teegsetaafa: «Markata fugni aane sur soweti; soosenik aane waassoweti» yiset kassefa naanggotaasne feeseterwa. 33 Haphquni Yohannis tusha muunoy wayinimi usha ushnoy yeen nitto: «Kiina ayyana faarwa» yiset. 34 Asuni Naa meetnawa ushetna yeen: «Han bar muunewa ushne shuna asuwa; dey girbo zuutife baassonawa boor'hi meena asi zomowa» yiset. 35 Techmaasi futo sina naanggotba zuuttambaase asiistatu artefa» yi. 36 Ferisawini meyaassin isar Yesus muu muunak keeba teege. Yesus dey asusa keer hamme muuk di. 37 Es katamaassi isa boor'innya asu faar. Bar dey Yesus Ferisawiisa keer foobaason odefaat albastiros yiste shu'ak wosuste bilqadisi shitto ephpha esta ham. 38 Yesusni orfoosta wochobaasi tesha yerefaat waasit harafbaasik haatira sombaasik ku'et faar. Wochobaason daamet shittok woshshit faar. 39 Yesusni barki keer teege Ferisawiis es baron biyat: «Han asu raaju sinfaanane han barin fochfa asus oo sinnamatonawa aro boor'ba faanamatona aruna kabawa» yit nibbaassi safare. 40 Yesus dey: «Simon! Ta neek Isa makona wuza faarwa» yi. Bar dey: «Assinyanya; ma'arwa makowa» yi. 41 Yesus dey: «Isa asuninkin waaga liqe hep asuni meya feeseterwa. Isaas uuch tiya birri; hepsaas dey uuchasir birri liqsete. 42 Wolgire kaassone waaga tishfaan kowaason hepobesiise asik beyi. Eekan hepobesiise asiissi liqsi barin akamanon shunnis afferinso?» yi. 43 Simon dey: «Akama kowa basaasta beytena bartongwa» yi. Yesus dey: «Wolgita bar futowa» yi. 44 Estan Yesus asuski yerqefaat Simoonnik: «Han asuso biitoso? Ta neeki keer girifana kabaasik orgonaasik akanu aane teshshowe. Sinuntano bar wochonaason harafbaasik haatira sombaasik

dey ku'i. 45 Ta neeki keer girifana kabaasik ne taan aane daamowe. Sinuntano bar ta neeki keer girinanneen hang orgonaason daamo aane yeetuwa. 46 Ne teetnaason zayitik aane foche. Sinuntano bar orgonaason shittok woshshi. 47 Es bari boor'a neek makefawungwa; bar akamanon shunna boor'a akama boor'baas feeshun yistewa. Garo boor'baas feeshun yistena bar garonontu shunfewa» yi. 48 Estan Yesus asuson: «Boor'nees feeshun yistewe» yi. 49 Barneen ane muu meet diise baasso dey: «Boor'aason feeshun yifees han bar oonso?» yiset nibbesiissi safarsete. 50 Sinuntano Yesus asusik: «Amantonees neen fatiwe; maar'on hamme» yi.

8 Esseen orfo Yesus katama katamaasssinawa ke'e ke'eessina hamfaafe Misirachchuni kaamaason awajet Ha'oosi taatoni chowanon maket feer. Asire heppe nawobaasakito dey ane feeseter. 2 Esiisimato kiina ayyana baassossin kesna mashkasunewa meroossina farse mashkasune ane feeseter. Baassossin dey naafun kiina ayyana barissin kesna Megdelawit sinfa Maarami; 3 Taato Herodisni keyaason ha'sife Kuuzani asu Yohanna, Soosinanewa ooma showo mashkasune dey feeseter. Es baasso Yesusninnawa nawobaasakitoninna waagbesiisik argasset feeseter. 4 Showo dara dey katama katamaasssin barki yeesere zuuttesefe kabaasik Yesus han besoson baassok make: 5 «Isa bulinya zala bukanak kesi. Bukfena kabaasik isa isa zalaas ugnaasta zigira yete. Kasaas dey ma. 6 Ooma zalaas kaa'oosta wor'i. Kayifana kabaasik haar'ba tishina boor'a ichimi. 7 Ooma zalaas dey seer'aasi ganesi wor'i. Seer'aas ane kayira geer'a tishki. 8 Ooma zalaas ma'a ho'aassi wor'i. Kayira dichcha tiya kushunon daysira gaani» yi. Es baron makere koi'sinaase kaambaason teggire: «Odoba feenaas odowowa» yi. 9 Nawobaasakito Yesusni: «Han besos kotba aambanso?» yire mamussete. 10 Yesus dey ekka yire baassok wolgi: «Ha'oosi taatoni aacho chowanon arutik nittok imtewa. Sinuntano oomni meyak chowa zuuttera besoktu maktefawa. Baasso biyefet aane yaadatesefe. Odefet dey aane gasasisefe. 11 Besosi kota haniiswa. Zalaas Ha'oosi kaamawa. 12 Ugnaasi ha'ta wor'a zalaas kaambaason odefe asuni meyawaa. Sinuntano baasso amanere farsonoytemato Daabulos yeere Ha'oosi kaamanon nibbesiissin ephfe. 13 Kaa'oosta wor'a bar kaambaason odesefe kabaasik girak ephpheteesefe baassowa. Amantobesiis es kabaasik sirfaat tasba aafa sinna boor'a fatana kar'fana kabaasik tai'nintu kaadesefe. 14 Seer'aasi ganesi wor'a zalaas kaambaason odefe baassowa. Sinuntano han daastaki fa fooni safarak, otumni danni safaraasnawa ma'a fooni ge'aas geer'a gaanbesi foonto

zagifa. 15 Ma'a ho'aassi wor'a zalaas ma'a tuuma nibak kaambaason odere wostota feeshife baassowa. Kaambaasik zagire gaana gaaneter. 16 «Tona tonire waashshi wedey kuphoni sikalosi duusife asu aafe. Sinuntano keer girife asu chaarefaason biyanak tega dimtatu duusifewa. 17 Ammanon kesnor aacho, artonor chaarefaasta kesnoy aacho wuza aafawa. 18 Ese aakkak odotimato gasasutiwa. Feena barik dayistera imtona. Sinuntano isa wuzba foontoos taak faarwa yifena barnu basaastan ootter» yi. 19 Yesusni intoseewa aybaasakitona barki yeesete. Sinuntano daraasa showotan kabi chowa barin uphok aane chimoto. 20 Asuni meya Yesusnik: «Intoneesewa ayneesakitona neen biyak sholere gero yersefewa» yire maksete. 21 Yesus dey: «Intonaasewa aytaasakitona Ha'oosi kaamanon odesere wostota feeshife baassowa» yi. 22 Isa wono Yesus basa nawoosakitoneen goonuusta diifaat: «Han baarisi yesalo finaniwa» yi. Baasso dey finak kabsete. 23 Baariista hamefeen Yesus afay'ni kuni. Es kabaasik akaasta akama ipuwa kabi. Aka goonuussi tuumet hambaase zuuttambesiise asin tiir'o ephi. 24 Es kabaasik nawobaasakito: «Daamiiso! Daamiiso! Ko'unirwa!» yit Yesusni guzgisete. Bar dey guzire ipuwaasewa akaasi guubone asin ke'in geregere shaakki dey akama naga sini. 25 Esseen orfo Yesus baassok: «Amantontiis ayfaso?» yi. Sinuntano baassotra baassotra digaknawa diinqokna: «Ipuwaasewa akaasi guubone ajajamenar han bar oonso?» yisesete. 26 Baariison finere Galilaki daasi yesalo fa Gerasenon kar'ete. 27 Yesus goonuussin daa kerefena kabaasik kiina ayyana basaassi faana isa asu katamaasssin kesse uphe. Es asus maybaason gaa'e ha'aat atatu kutu ephna wonaas woki. Feefenaas dey moogni biratotatano keerta. 28 Yesus kiina ayyanaaason asusasin kesanak ke'ina boor'a barin biinayse sinba gandera kaambaason teggira: «Ne zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi naa Yesusno! Taneen awuni isarne faarinso? Adarawa taan kiichutaatawaa!» yit chaagi. Akama neya basaassi diir sinna boor'a shashsharaknawa wochoni ginokna taatere oodtet feer. Sinuntano Shashsharaason buggit wochoni ginooson kii'ret feer. Kiina ayyanaas dey ichma daa ephpha hamet faar. 30 Yesus dey: «Ne sunne oonso?» yire mamsi. Showo kiina ayyana girira faar sinna boor'a: «Legewon» yire wolgi. 31 Kiina ayyanaasikito dey: «Inya gawuussi innotonin kalla gafkutaatawaa» yit Yesusni shiiphse. (*Abyssos g12*) 32 Es dimaasta fa kumaasi teshta showo muko yerefaat maadifar. Kiina ayyanaasikito: «Ek mukoossi girunk ajajowa» yira Yesusni shiiphse. Bar dey: «Hamma giruti» yi. 33 Kiina ayyanaasikito asusasin kessa mukoosikitosi girise. Mukoosikitoto dey kumaastan sharastet baariissi girira koote.

34 Mukooson keemfe keemerisakito sina chowaason biyefaat eelere hamme katama katamaassina wa ke'e ke'eessina maksete. 35 Asuni meya dey zagte chowaason biyak keebesi keebesiissin kesere Yesusniki yeesete. Showo kiina ayyana basaassin kesna asus nibba wolin maya mayye Yesusni wochoosi tesha diiften biyere digesete. 36 Showo kiina ayyanaas basaassin kesna asus aakkak farinamato aafak biya baasso asuni meyak maksete. 37 Esseen orfo Gergesonki asuni meya zuuttere akamanon digsete boor'a Yesus estan hamanak shiiphsete. Yesus dey goonuuussi diire wolle ham. 38 Showo kiina ayyana basaassin kesna asus: «Neneen ane hamanawa» yit Yesusnin shiiphe. Sinuntano Yesus ekka yit makere gafki: 39 «Keene wolla hamfaat Ha'o neek zagina chowaason zuutira makowa» Asus dey Yesus barik zagina chowaason katamaassi kutifaat maket hami. 40 Dara zuuttere Yesusnin oodet feeseter sinna boor'a wolle yeefena kabaasik girak ephpheteesete. 41 Es kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya sunba lyyaros yiste asu ye. Yesusni wochoossi gandere barki keer hamanak shiiphe. 42 Neebaas asire heppe sinna isa mashka nawubaas mettera kituk kar'a faar sinna boor'atu es baron zagi. Yesus barneen ane hamfena kabaasik ane hamfe daraas ugnaason tiir'sire tugit feer. 43 Asire heppe neya barissin hanna wuuktet faana isa mashkasu dey faar. Bar dey fa waagbaason zuutira hetni asunik koi'si. Oonu baron fatuk aane chime. 44 Bar dey orfo kamo yaara Yesusni maamaasi fashanon ta'i. Geregere wuuktet fa harinbaas yere. 45 Yesus dey: «Taan ta'i oonso?» yire mamsi. Zuuttere: «Inno aane ta'uweniwa» yisete. Phexiros dey: «Daamiiso, dara zuuttere neen ganeya gedde tugire tiir'sifeen biifat taan ta'iis oonso?» yifatoso. 46 Sinuntano Yesus: «Hugna taaysin kesnamato aringwa, futoosik isa asu taan ta'iwa» yi. 47 Mashkasus dey aachonoy korkit yaara Yesusni sina sagade. Awuniron barin ta'inamatonawa aakkak geregere farinamatona dara zuuttambaase asi sinak make. 48 Yesus asusik: «Naanaase amantonees neen fatiwe. Nagak hamme» yi. 49 Yesus es baron makefen Isa asu Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya lyyarosni keerun yeere: «Naane kitiwa. Hanneen ekalo assinyanyaasin baak hopsutaatawa» yi. 50 Sinuntano Yesus es baron odere lyyarosni: «Harewa! Digotaata. Amantowa, Naanees farunawa» yi. 51 Yesus lyyarosni keer kar'fena kabaasik barneen ane giriis Phexiros, Yohannis, Yaqobnawa nawaasi abaneen intoneentano oom barneen girsonek aane sholowe. 52 Asu zuuttere: «Yi! Yi!» yit waassedifer. Sinuntano Yesus: «Waasutiita, nawaas kunutu kunitano aane kituwa» yi. 53 Asuni meya nawaas kitubaason arsete boor'a Yesusniista mi'esete. 54 Sinuntano Yesus kushubaason zatte: «Han

Nawaase kabuwe» yi. 55 Nawaas dey kaaba wolin geregere kabira di. Yesus dey: «muuna muuba imotiwa» yire ajaje. 56 Kooni abaasnawa intoose diinqesete. Sinuntano Yesus sina chowaason ooknu maksonoytemato ajaje.

9 Yesus asire heppe wosini meyanon barki teegere kiina ayyanaason asuniissin kissoneknawa mero zuuttambaase asiissin fatusonekna giidonewa ha'suni hugnane baassok imi. 2 Esiisimato dey Ha'oosii taatoni kaamanon asu zuuttambaase asik maksoneknawa mettanni meyanon fatusonekna wosi. 3 Ekka dey yi: «Ugunnitiisik sinni haaro sinun, ha'mato sinun, tusha sinun, waaga sinun, mayti baristan oomanon daysira ephpha hamatiita. 4 Es giriti katamaassin kesatinneen zeemma giriti keyaassi footi. 5 Asuni meya nittotin ephphetoo beyefaatene estan kesfeti kabaasik orgontiisi tulosoos tebira wootuti. Es bar dey baassosta zaala sinana» yi. 6 Wosini meya dey kesere misirachchuni kaamaason maket mettanniis fatit ke'e ke'eessi aatet feeseter. 7 Isa isa asuni meya: «Haphqife Yohannis kitun kabiwa» yiset feeseter sinna boor'a Galilaki daason ha'sife Herodis Yesus zagina chowaason zuutire odere ephphe zuguna wuza daage. 8 Esiisimato isa isa asuni meya: «Raajju Eeliyas wolle yewa» yiseten, oomiis dey: «Zeemoti raajjuni meyaassin isaas kitun kabiwa» yiset feeseter. 9 Herodis dey: «Haphqife Yohannnisin ta suutbaason katira woringwa. Eekin han odefana bar oonso?» yi. Aaffaasik dey biyanak shole. 10 Wosini meya hameteessin wolle yeesere zagsete wuzason zuutire Yesusnik maksete. Bar dey Betesayida yistefa katamaasi tesha fa shaato dima baasso baassotin ephphe ham. 11 Daraas dey Yesus ay hamdifenamato arifaat baasso orfoose hamete. Yesus dey shunne Ha'oosii taatoni chowanon baassok assi. Meroossin faruk sholsere yeese baassotin dey fati. 12 Gero waalfana kabaasik asire heppe nawobaasakito Yesusniki yeessere: «Han faani dimaas ichma daawa. Es bari boor'a daraas biratoosta fa katamaassinawa beedesina hamme muunewa kununi dimne sholsonek gafkuwa» yisete. 13 Yesus wolgi: «Nitto muusone baron baassok imtiwa» yi. Baasso dey wolugser: «Innoki fayiis uuch muuma tushnewa hep kurxumminewa. Es bar dey hamma waagera daysu shakaanine han effe daraasik aafawa hoorona wuza» yisete. 14 Estak uuch kum sinni arqasu feer. Yesus nawobaasakitonik: «Uuchasir uuchasir zagira bag bagga duusutiwa» yi. 15 Baasso dey Yesus makanasimato duusisete. 16 Estan uuch muuma tushaasewa hep kurxummiise kabgire den sama kaanne Ha'o galattefaat batte daraasik haa'onek nawobaasakitonik imi. 17 Dara zuuttere meere gawi. Nawoni meya dey fu'te

battooson zuutiseten asire heppe masa tuuma kabi. **18** Isa wona Yesus bar bar Ha'o shiipheefen nawobaasakito barki yeesere feeseter. Yesus dey baassotin: «Asuni meya taan oo yisefeso?» yire mamsi. **19** Baasso dey wolgi: «Isa isaas haphquni Yohanniswa. Isa isaas Eeliyas, dey oomiis zeemoti raajjuni meyaassin isaas kitun kabiwa yisefewa» yisete. **20** Baassok dey: «Eekan nitto taan oo yifetiso?» yire mamsi. Phexiros wolgi: «Ne Ha'okin wostere ye Kiristooswa» yi. **21** Yesus baassok: «Es baron ooknu makotiita» yit chinire make. **22** Tusire dey: «Asuni Naa akama shana ephphetoonak sholsuwa. Esiis dey kur'unii meyak, maagni gaanyynyanik, Museni tumaasi assinyynyanik kashistona dey wortona. Keessinari wono dey kitun kabuna» yi. **23** Estan dey zuuttambesiise asik: «Taneen ane hamak sholefe bar oonu sinfaanane basa teetni chowaason beyo. Wonna wonna mesqelibaason wor'e taneen ane yowowa. **24** Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttere kaabaason tishkuna. Taakwa iyaat kaabaason aatire imfe bar kaabaason fu'ona. **25** Asu zuuttere han daastaki otmaason danaat kaabaason tishkaanane wedey yoi'gaanane barik awu ke'nirinso? **26** Oonu sinfaanane taaknawa ta kaamaasikna iichchefe bar Asuni Naa basa ulfintoosiknawa samaki Ababaasa ulfintokna dey korto Ha'oosis wosiyaasiktoni ulfinak yeffena kabaasik barik iichchona. **27** Futo nittok makefawungwa, hanta yeese baasso ganeyaassin Ha'oosis taatonon biyonoy kitunor feeseterwa» yi. **28** Yesus es baron makedifenamato aane aruwe. **29** Phexirosn, Yohannisminnawa Yaqobnnina zoonsire Ha'o shiiphonak isa aamta kesi. **30** Estak shiipheefen sinbaasi gitobaas soolte. Maambaas dey forera palpalli. **31** Geregere hep asu Musenawa Eeliyasna Yesusneen uphere wolumsete. **32** Ulfinak ammanon bestesere Yesus Yerusalemuk shana ephphetoonamatonawa kitunamatona wolumsesete. **33** Sinuntano Phexiros barneen ane fe baassona afay' ephaan kuneter. Guzisere Yesusni ulfinaassonnawa barneen ane wolet fe hep asuni meyanonna biyete. **34** Es ane wolumset fe asuni meya Yesusniistan oor kesere hamefe kabaasik Phexiros: «Daamiiso hanta foos innok ma'arwa. Keez hafo ha'uniwa. Isar neer, Isar Musenir, Isar dey Eeliyasni» yi. Sinuntano awu makedifenamato aane aruwe. **35** Phexiros es baron makefeen shaaru yaara baassotin yini. Shaaruus yinifana kabaasik digesete. **36** Shaaruussi kamo: «Ta korina naataas haniiswa. Barin odotiya» yifa kaama ya. **37** Wonotiri wono aamaastan kersetenneen orfo showa dara Yesusnik huphe. **38** Es daraasa ganesin isa asu ekka yit chaagi: «Assinyynano, han bar taak isa naattawa;

yaara biyatak shiiphefawungwa. **39** Kiina ayyanaas barin chaagsir. Daasta gansira dey tookonak zagira gusa kar'ar. Atubaason mazasira Miir'enanneen orfo akama shanak beyfa. **40** Ne nawoosakito es kiina ayyanaason naasasin kissonek shiiphena aane chimoto.» **41** Yesus esta fe daraasin: «Amantonti foonto elinga koonto, aageneen kar'a nittoneen ane foonari? Aageneen kar'a nittotin fa kunarinso? Naaneesin hang teshshebbo» yi. **42** Naas hang Yesusni tai'sefena kabaasik kiina ayyanaas naasin daasta gansin tooke. Sinuntano Yesus kiina ayyanaason ke're naasin fatire ababaasik imi. **43** Asuni meya zuuttere Ha'oosis akama hugnanon biyesete boor'a diinqesete. Asu zuuttere Yesus zagina wuzaasik diinqesefeen Yesus Nawobaasakitonik ekka yi: **44** «Han makefana kaamaason gazgira odotiya. Asuni Naa asuni meeni kushusi aattere imtonirwa» yi. **45** Sinuntano es bar makedifenamato aane baassok galowa. Es wollaasi aacho chowanon arsonek aane chimoto. Wolgi mamsuk dey digsete. **46** Nawobaasakiton ganesi: «Innoossin oonso arkiri?» uni karakkaro kabi. **47** Sinuntano Yesus baasso nibaasi safaranon arifaat isa garo naanin teshshore teshba yeeti. **48** Estan baassok: «Han garo naasin ta sunaasik ephphete bar oonu sinfaanane taan ephphetoonawa. Taan ephphete bar wosi Abataasin dey ephphetoonawa. Nitto ganeyaassin atees zuuttamnitiiise asiistan arkirwa» yi. **49** Yohannis dey Yesusni: «Daamiiso, isa asu ne sunaasik kiina ayyanaason asunisini kisifeen biira innoneen ane sina beyna boor'a kalniwa» yi. **50** Yesus wolgi: «Nittotin oomtonoy bar zuuttere nittoneen ane sinna boor'a kalatiitawa» yi. **51** Yesus den sama hamana wona kar'baase Yerusalem hamanak budire kabi. **52** Basaastan zeemme sina hamni wosinin gafki. Baasso dey sholsuuson zuutire hoossusonek Samariyaki fa isa ke'esi kar'ete. **53** Sinuntano Yerusalem hamnir sinbaaso araat asuni meya aane ephphetoosoto. **54** Nawobaasasin Yaqobnnawa Yohannisna es baron biyaat: «Daamiiso, den saman geya kerera baassotin kiichunak ajajonik ma'l utaroso?» yi. **55** Sinuntano Yesus yergere baassotin ke'i. [Aro tesa ayyana nittoneen ane faanamato aane aruwetiwa. Asuni Naa yeenas asuni kaani fatuktano tishkuktawa.] **56** Estan kabsere ooma ke'esi hamete. **57** Yesusnawa nawobaasakiton ugunne hamefeen isa asu: «Ne hamta hamtaassi neneen ane hamanak sholefaungwa» yi. **58** Yesus wolgi: «Bowasikito dooi'ba faarwa. Kasaas dey keeba faarwa, sinuntano Asuni Naa teetbaasonnu teesuna dimba aafawa» yi. **59** Dey oom asunin: «Taneen hamniwa» yi. Asus dey: «Daamiiso, zeemma hamma abataasin kabbaronak ma'l uwa» yi. **60** Yesus wolgi: «Kituni meya kitubesiison kabbarsonek beywa. Sinuntano ne

hamma Ha'oosi taatoni chowanon makowa» yi. 61 Oom asu dey: «Daamiiso neneen ane hamana. Sinuntano zeemma hamma taaki keerki asuni meyanon maar'on footi unak ma'i uwa» yi. 62 Yesus dey: «Gachuni boda ephaat orfo yerqefer asu Ha'oosi taatok sholsutewa» yi.

10 Esseen orfo Daamiis oom naafunasire heppe asuni korire bar hamana katamaassinawa ke'e zuuttambaase asiissina zeemme hamonek hep hep zagire gafki. 2 Ekka dey yi: «Ese Foshaas tagawa. Sinuntano zuutuni wostinnyani meya garowa. Es bari boor'a foshaa si aba wostinnyani meyanon daysire gafkunak shiiphotiwa. 3 Ese hamtiwal Nittotin fantunimato zagira iririkaasi ganesi wosunawa. 4 Ugunnitisiik sinni waagni kar'diddi sinun, ha'mato sinun, chaa'ma sinun ephatiti. Ugnasta yerera ooninnu sinfaanane naga ooshshotiita. 5 Affa keernu girifeti kabaasik zeemma: «Naga han keyaasik sinfawungwa» uti. 6 Es keyaassi naga shuna asu feefaanane nagantiis es asusasi foona. Ekka sina shakaanane nagantiis nittokitu woluna. 7 Wostinnya wostobaasi waaganon dananak sholsuwa. Es bari boor'a zeemmati giriti keyaassi faafaat imete baron maatnawa ushetna footi. Isa keerun isa keer hamatiita. 8 Affa katamaassiu girifeti kabaasik asuni meya nittotin keebesiissi ephpheteere imete baron muusoti. 9 Es katamaassi fe mettaniisakitonin fatuti. Daraasik dey: «Ha'oosi taato nittoki tai'sewa» yit makoti. 10 Sinuntano affa katamaassi hamma girini asuni meya nittotin ephphe too beyefatene katamani dara zuutefena yaboosta kesfaat: 11 «Wochoniista fa katamantiisi tulonon han yaboosta nittok tebuniwa. Sinuntano Ha'oosi taato nittoki ta'baason arutiwa» 12 Nittok makefawungwa, mangsuni kar'ni wono es katamaastaki kar'ni mangsuni kar'aastu kashowa. 13 «Haybunewe Korazin! Haybunewe Beetesayidane! Nittoosta zagte biistera artonoy wuzaas Tirostiistanawa Sidonaniistana zagte sinfaanane zeemme ibe mangsubesiissin wolsere suumoni maama mayere bedna wochisere harmusone kabawe. 14 Es bari boor'a mangsuni kar'ni wono nittostan Tirosknawa Sidonakna kashotu sinana. 15 Kifirnahomne! Den sama teguk sholetose? Wolla yeet ke'oni dimaassitu kerotawe. (Hadēs g86) 16 «Nittotin ode bar taan dey odona. Nittotin ephphetoo beya bar taan aafa ephphetoona wuza. Taan ephphetoo beya bar dey taan wosi barin aafa ephphetoona wuza.» 17 Wostere hama naafunasire heppe asuni meya girak wolle yeesete. Yesusnik dey: «Daamiiso, kiina ayyanaasnu ne sunaasik ajachchewa» yisete. 18 Yesus baassok ekka yi: «Sexanaas kawunnimato den saman kere wor'difen biingwa. 19 Ese

zawasewa gamzatoose asin yer'atik gumantiisa hugna zuuttambaase asiista ha'suni hugna imingwa. Nittotin miir'oni wuza isanne aafawa. 20 Sinuntano kiina ayyanaas nittok ajachchobaasik girotiitawa. Sunnitii den sama tichchobaasik girotiwa» yi. 21 Es kabaasik Yesus Korto Ayyanani girak tuumme: «Samaasewa daase asi Daam sina Abataaso, han baron zuutira techummi meyakinnawa aruna meyakinna aachira han daag asuni meyak ammanon besita boor'a neen galatcefawungwa. Aa, Abataaso, han bar ne ma'a safaraasik siniwa. 22 «Zuuttambaase Abataaskin taak imtewa. Naas oo sinnamato Abaasteno oonu arifer aafe. Esiisimato dey Abaas oo sinnamato naas wedey bar amma besunak sholena barteno oom oonu arifer aafe» yi. 23 Dey Yesus nawobaasakitoniki yercere baasso baassok: «Han nitto biifeti baron biife baasso suustowa. 24 Nittok makefawungwa, showo raajjuni meenawa taate meena han nitto biifeti baron biyonek sholset feeseter. Sinuntano aane biyoto. Nitto odefeti baron odosonek sholset feeseter. Sinuntano aane odosoto» yi. 25 Isa wono Museni tumaasi aru Yesusnik ye. Barin fattanonak sholefaat: «Assinnyano, koi'ba foonto kaa dananak awu zugunak sholsifaso?» yire mamsi. (aiōnios g166) 26 Yesus wolgiire: «Tumaassi awu yisteranso tichchenari? Feretira aro aru danisso?» yi. 27 Asus wolgiire: «*Tumaas makefanaas Daama Ha'oneeson tuuma nibneesik, tuuma kaneesik, tuuma hugnaneesiknawa tuuma safaraneesikna shungwa* Dey: «Asu zuuttambaase asin ne ne teetaason shunfataasimato shungwa» yisteratu tichchewa» yi. 28 Yesus dey: «Ma'arontu wolgitwa. Ese ne dey esisimato zaguwa. Koi'ba foonto kaa dey danatawa» yi. 29 Sinuntano asus teetbaason ooko zuguk sholefaat: «Asu zuuttambaase oonso?» yi. 30 Yesus ekka yire wolgi: «Isa asu Yerusalemun kabire Iyyariko hamfeen uguntu bo'innyanyi meya danere maybaason gaa'e ichche kaa kaak ha'aat hamete. 31 Diinqone isa maag es ugnaasik hamaas ichchere kuni asusin biyat shaatere hami. 32 Esiisimato dey isa Lewi es ugnaasik hamaas biyat shaatere hami. 33 Isa Samariyani asu es ugnaasik hamaas asusin dani. Asusin biinayse barik kenashete. 34 Ek barki tai'sere mazabaasta woyinini ushnewa zayitine woshshire taar'i. Estan basa hanyaasta duusire irbani ha'ifena keer taamme kati. Estak mettaniisik sholsuuson zagi. 35 Wonotirik hep diinari kisire es irbani keyaasi abanik imaat: «Han asusin oodda metissuwa. Han imna baristian denalo waaga kisaatane ta yaafana kabaasik kaasuna» yi. 36 Eekin bo'innyanyaasa kushusi ichchere gande asusik ma'a wuza zagiis aaffer sinna neek bestefaso?» 37 Tumaasi aru: «Es barik kenashtere argasi barwa» yire wolgi. Yesus dey: «Ese ne dey hamfaat esisimato zaguwa»

yi. 38 Yesus basa nawoosneen ugunne hamere isa ke'esi kar'i. Es ke'eessi Maarta yiste isa asu barin keeba ephpha ham. 39 Bar dey Maarami yiste eetba faar. Maarami dey Yesus makefena baron odet wochobaassi diifar. 40 Sinuntano Maarta wostoba arkina boor'a diira odok aane chima. Yesusnikи yaara: «Daamiiso, eetnaas wostooson ta tayista ha'aat diifana kabaasik shaakkira biifa toso? Taan argasunak makowa» yi. 41 Sinuntano Yesus: «Maartane, Maartane, showo wuzak rakkatedifatarwe. Tii'r'o dey neen ephiwe. 42 Sinuntano sholsuus isa wuza koi'bawe. Maarami ma'a wuza koriwe. Es baron dey baristan ephnir oonu aafe» yire wolgi.

11 Isa wono Yesus isa dimta Ha'o shiiphet feer. Shiiphphobaason koi'sifena kabaasik nawobaasakitonisin isaas: «Daamiiso, Yohannis nawobaasakitonik Ha'oni shiipho assinaasimato ne dey innotin Ha'oni shiipho assuwa» yi. 2 Yesus dey: «Shiiphfeti kabaasik ekka utiwa: «Samak fe Abaniiso; sunnees ulfintefawungwa; taatonees yoongwa. 3 Wona wonaasik sholsu; muuniison innok imma; 4 Innotin miir'e baassotin; feeshun yifeniisimato; manguniison innok feeshun uwa; fatanasi innotin gedataata» [manguussin fu'totano]» yi. 5 Tusire dey Yesus nawobaasakitonik: «Isa beso, nittoossin isar zomoba feenari, wassi daani ganeyak zomobaaski hamme: «Zomotaaso keez muuma tusha taak ligessaywa. 6 Isa zomota ugnan taaki yewa. Barik imana muu tishiwa» yi. 7 Es zomobaas keer kunigedo: «Taan hopsutaatawa. Gamalaas kulufewa. Naanggotnaas dey taneen kuriwa. Kabira imanak aane chimut uninnoso?» 8 Nittok makefawungwa; zomoba sinna boor'a kabire ima beyfenak shimsubaasi boor'a kabire sholena baron zuutire imanawa. 9 «Es bari boor'a ta dey nittok makonaas haniisiwa: Shiiphphot, nittok imtona. Sholoti, danati. Gamalaason ki'ti, nittok gachchona. 10 Shiiphfefe bar zuuttere epphetoona. Sholefe bar dey danana. Gamalaason ki'fe barik gachchona. 11 Nitto ganeyaassin aba sinfaat nawubaas [tusha shiiphphen shu'a imniroonoso?] kurxummi shiiphphen zawa imniroonoso? 12 Wedey akoni kewa shiiphphen gamzato imniroonoso? 13 Nitto mangu asu sinfaat naanggotitiisik ma'a wuza ima arifaatine samak fe abantiis eekin shiiphfefe baassok Korto Ayyanaason aakkak arkissire ima beynirinso!» yi. 14 Isa wona Yesus niba taar'a kiina ayyana isa nibtaato asunisin kisit feer. Kiina ayyana kesnanneen orfo asus wollo ephi. Daraas dey es sina chowaasik diinqesete. 15 Sinuntano daraasasin isa isaas: «Kiina ayyanaason kisifenaas bari gaanyanya sina Beelzebulnikwa» yisete. 16 Oomiis dey Yesusni fattanok

den saman isa mallato besunak mamussete. 17 Sinuntano Yesus nibbesiisi safaranon arifaat: «Isa taato bagtera bare bare oor oor kesfaanane es taatoos tishirwa. Esiisimato dey isa keerki asu oor oor kesfaanane gander. 18 Nitto taan: «Bar kiina ayyanaason kisifenaas bari gaanyanya sina beelzebulnikwa» yitiwa. Sexana bare bare oor oor kesar sinfaanane taatobaas aakkak yeronirinso? 19 Ese ta kiina ayyanaason kisifanaas Beelzebulnik sinfaanane nitto naanggotaasikito ooni sunak kissongaso? Es bari boor'a nitto naanggotaas nittoosta mangsu kar'nirwa. 20 Sinuntano ta kiina ayyanaason kisifanaas Ha'oni hugnak sinfaanane Ha'osis taato nittoki yoobaason arutiwa. 21 Isa zag asu fa neeboni meebaason zuutire taar'ere keebaason oodfaanane fa waagbaas mai'siratu oodtonawa. 22 Sinuntano basaastan denalo chim asu yeere merefaanane es teetena neeboni meebaason kossire fa waagbaason boojere taamme haa'arwa. 23 Taneen ane sinnoy bar taan oomterwa. Taneen ane zuutunoy bar sikerwa. 24 «Kiina ayyanaas asusasin kesfana kabaasik beysa ephana dima sholet aka foonto ichma daassi biratefa. Turkifana kabaasik: «Zeemoti kesna keenaassi wolunawa» yifa. 25 Wolla yaafana kabaasik keyaas futtera hoorer afeen danfa. 26 Esseen orfo hamma ooma baristan akamanon manguuson naafun zagira ephpha yaara girira diifa. Es asusik zeemmatiistan orfot bar akamanon mangu sinfa» yi. 27 Yesus es baron makefeen daraasa ganesin isa mashkasu kaambaason teggira: «Neen naanerte magaasewa tamta tamaase suustowa» yi. 28 Sinuntano Yesus wolgi: «Suustoos Ha'osis kaamanon odere wostota feeshife baassowe» yi. 29 Showo asuni meya yeesere Yesusnikи zuutteseten ekka yi: «Han koontoos mangu koontowa. Mallato biyaktu sholefa. Sinuntano raajju Yonasni maallatoostan ooma mallato aafa imtona wuza. 30 Raajju Yonas Neneweki asuni meyak mallato sinnaasimato Asuni Naa dey han koontoosik mallato sinana. 31 Kawudaaki taatono Solomonni techmaason odok daasi dilsin kabira ya. Es bari boor'a manguni kar'ni wono han koontoosneen kabira baassosta mangsu kar'ana. Sinuntano Solomonniistan denalo hanta feerwa. 32 Neneweki asuni meya mangsu kar'ni wono han koontoosneen kabira baassosta mangsu kar'oner. Baasso Yonas makena Ha'osis kaamanon odesere boor'besiissin harmisete. Ese dey Yonasniistan denalo hanta feerwa.» 33 Tusire dey Yesus ekka yi: «Tona tonire aacho dimsi wedey gupkosi duusife asu aafe. Sinuntano keer girife asusik chaarsunak tega dimtatu duusife. 34 Atunesi tona aafneeswa. Aafnees fayya sinfaanane atune zuuttera chaarefatu sinana. Sinuntano aafnees mettana sinfaanane atune zuuttera talmutu sinana. 35 Es bari

boor'a neyissi fa chaarefaas talmonynamato aruwa. 36 Ese atune zuuttera chaarefak tuumma talma foonto sinfaanane atunesi zuuttera mai'sira saamfa tonnimatotu chaaronawa» yi. 37 Es baron makefeen isa Ferisawi muu muunak Yesusnin barki keer teege. Ferisawiisa keer girire ane muu muunak di. 38 Yesus muu muunoy zeemme kushubaason maso beyna boor'a Ferisawiis diinqe. 39 Estan Daamiis barik ekka yi: «Nitto Ferisawiis, toofosewa koranaase asi tukanontu kayimsira masefeti. Sinuntano sikalontiis bo'aknawa mangukna tuumawa. 40 Nitto gowwa, tukabaason tesi Ha'oos siklobaason aane tesuwanoso? 41 Ese toofontiissi fa baronnawa koranantiissi fa baronna tukamiisik imtiwa. Es kabaasik zuuttambaase nittok kayma sinana. 42 «Nitto Ferisawiis haybuntiwa! Azmachaassinnawa chirataassinna esiiisimato dey fuso fuso sausaassin asiriissin isaron Ha'ok imtir. Sinuntano futoni wostoosonnawa Ha'oosi keeshtananonna beytiwa. Es baron zagaat han baron beyti bar ma'artawa. 43 «Nitto Ferisawiis haybuntiwa! Ayhudni shiiphoni keyaassik ulfinni kodta duuktu sholefeti. Gabaasta dey asu nittotin arkissuni naga ooshshonak sholefetiwa. 44 Asuni meya arunoy tukabaasta kutisefe moogane feer sinti boor'a haybuntiwa!» 45 Tumaasi arunisin isaas: «Assinyynano, ekka unees innottinu me'i'tiwa» yi. 46 Yesus wolgi: «Tumaason arife nitto dey haybuntiwa! Asu wor'ak chimnoyna faya ba'a asuniista wossitir. Sinuntano nitto teentitiisik kushuntiisi waa'aknu aane ta'ifeti. 47 Esiisimato dey nitto abaasakito worsete raaajuni meeni moogaason gadasifeti boor'a haybuntiwa! 48 Ese nitto abaasakito worsete raaajuni meeni moogaason gadasifeti boor'a nitto dey baasso wostesete wostoosik isar sinnitiisontu besifetiwa. 49 Es bari boor'a Ha'oosi techma ekka yiwa: «Raaajuni meyanonnawa wosini meyanonna wosunawa. Baasso isa isaasin worsone. Oomiisin dey kalle kofuksonne. 50 Daa testenanseen kabira wuukte raaajuni meeni hannaasik Han koontoos mamustonirwa» 51 Futo nittok makefawungwa; Abelni hannaastaneen kabira shoo'aastanawa betemeqdesiissi ganesina wuukte Zakkariyasni hannaasta kar'ananneen han koontoos mamustonirwa. 52 «Tumaasi arife nitto haybuntiwa! Aruni gamalaasi gachonon ephti, sinuntano nitto teetaasik aane giruweti. Giruni baassotin dey kaletiwa» yi. 53 Estan Yesusnin noonobaassin kesfa kaamaasik barin fattanok Museni tumaasi assinnyyanawwa Ferisawini meena oomtoknawa showo mamsuni mamsukna kabsete.

12 Es kabaasik showo kum dara zuuttesete. Showobesiistan kabi chowa baassotna baassotna tugset feeseter. Yesus zeemme nawobaasakitonik ekka

yi: «Ferisawini meeni masoossin esiiis dey sinnoy sinne bestoossin teetnitiiison oodtiwa. 2 Geepo wuzaas ammanon kesa aafa beyana wuza. Aacho wuzaas dey arto aafa beyana wuza. 3 Es bari boor'a talmaassi wolleti bar zuuttera chaarefaasta odtona. Aacho dimsi saaksera wolleti bar dey tega dimta ammano maktona. 4 «Zomota sina nittok ekka yifawungwa, ashnitiison woraat esseen orfo ooma wuza zaguk chimonoy baassotin digotiitawa. 5 Sinuntano oonin digotik sholsifanamato nittok makonawa. Worinannee orfo geeni tir'maassi ha'uk hugnaba faana Ha'ooson digotiwa; aa bar baron digotiwa. (Geenna g1067) 6 «Uuch meejmar hep duudesi waagtertanoso? Barissin isaasnu Ha'osni sina aane daagtefawa. 7 Nitto somaasi fashanu faadtowa. Es bari boor'a digotiitawa, nitto showo meejmaristan denalowa.» 8 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nittok yifawungwa; asuni sina bar taar sinbaason zaala make barik Asuni Naa dey Ha'oosi wosiyani sinak barik zaal sinne makonawa. 9 Asuni sina taan mormefe barin Ha'oosi wosini sinak dey barin mormonawa. 10 «Asuni Naanita mei'ni kaama makefe bar oonu boor'baas feeshun ustona. Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni kaama makefe basa boor'baas aafa feeshun ustona wuza. 11 «Asuni meya nittotin Ayhudni shiiphoni keyaasikitiso wedey gaannye meyakinawa daa ha'sife baassokina ephphe taamefe kabaasic: «Awu wollonittaaso wedey aakkak wolgunittaaso» yit rakkatotita. 12 Es kabaasic Korto Ayyanaas makoti baron nittok assunawa» yi. 13 Daraasa ganesin isa asu Yesusni: «Assinyynano, aytaas abaniisa karranon taak haa'anak makowa» yi. 14 Sinuntano Yesus wolgi: «Ne han asu, nittoosta gaanyanya wedey abantiisa karranon haa'anak zagi oonso?» yi. 15 Dey tusire: «Asuni kaa teetenaas waagni aatamtantawa. Es bari boor'a eenantostan teetnitiiison oodtiwa» yi. 16 Estan tusire isa beso ekka yit make: «Buloba akama gaana gaanna isa otum asu feer. 17 Es asus dey: «Han effatena meenaason zuutira gaagana dima aafa sinna boor'a awu zagunarinso?» yit nibbaassi safare. 18 Dey ekka yi: «Fa botonaasikitono zuutira bogga ha'aat ooma taga taga boto mar'a meenaassonnawa fa wuznaassonna zuutira gaaganawa» 19 Esseen orfo ta taa teetaasic wolgi: «Showo neya kar'a hooroni otumna zuutin. Ese kaanaase diira muu, ush, giro una» yi. 20 Sinuntano Ha'oos barin: «Ne gowwa, hawungti waalaasic kaanees oottonirwa. Ese ne han zuutita bar oonik sinnirinso?» yi. 21 «Esiisimato han daastak teetbaasic otma zuutife bar Ha'oosi sina tukam sina asus esiiisne feerwa.» 22 Estan Yesus nawobaasakitonik: «Nittok yifawungwa, kaantiisik muuti baron wedey atuntiista mayati barik tiir'o ephanaataawa. 23 Esiis dey kaa muustan, atu mayaastan denalowa. 24

Kasaasikitono biitiwa; aane bukfa; aane kar'fa; meebaason zuutifana botoba aafa; sinuntano Ha'otu maasifar. Nitto kasaastan akamanon denalowa! **25** Nittoossin rakkatere neebaasta isa wona daysuk chimnir oonso? **26** Es kasho chowaason zuguk chimnoytir sinnanneen oomaasik awuniron ti'r nittotin ephfaso? **27** Fur'aas aakkak kayira dichfanamato biitiwa; aane hopifa; aane sukfa; sinuntano Solomonnu fa ulfintobaasik fur'aassin isaasne faaronnu aane mayewa. **28** Ha'oos hawung biistefaat wono geyaassi ha'toni kuwaason ekka maysinanneen amantonti yo'ina nittotin aakkane faaron arkissira maysuni! **29** «Es bari boor'a nitto: <Awu muunirinso? wedey awu ushanirinso?> yit rakkatotiitawa. **30** Es baron han daastaki fe asuni meya zuuttere sholeseter. Sinuntano samak fe Abantiis es bar zuuttambaase nittok sholsifanamato arir. **31** Es baron zagustan zeemma Ha'osii taatono sholot. Sholsuu zuuttera nittok imtona. **32** «Abantiis taatobaason nittok imanak ma'a safaraba sinna boor'a nitto garo wodo digotiita. **33** Nittoki fayiison kisira waagera tukamiisik imti. Wiis tai'sonoyna dimta, konymar miunoyna dimta, kur'unoy ha'matosi, ko'unoy otma den sama keer zuututi. **34** Waagnitiis faanaasta nibnitii dey esta foona.» **35** Tusire dey Jesus ekka yi: «Kawunanon teebera wostok hooroti. Tonnititiis dey chaaron. **36** Daambesiis sargini keerun wolunanneen oodfe wostinnyane feer sinti. Baasso dey daambesiis yeere gamalaason ki'fena kabaasik geregere gachak hoore fe asuni meyane feeseterwa. **37** Daambesiis yeefena kabaasik guzire oodde fe wostinnyani meya suustowa. Futok makefawungwa, daambesiis kawunanon teebere baassotin maddiisi biratota duusuna dey irbasunawa. **38** Daambesiis wassi wedey wassineen orfo yeere kar'fena kabaasik guzire oodde feeseten danfena wostinnyani meya suustowa. **39** Han baron dey arutiwa, wiis aage yoonamato keeni abaas ari sinfaanane keebaason yiishshe girifena kabaasik shaakkire biyana kabatawa. **40** Asuni Naa dey safaronoyti wonaktu yoona sinna boor'a nitto dey hoorera oodtiwa.» **41** Phexiros dey: «Daamiiso, han makefata besos inno innokingwa wedey oomisikneenninso?» yit mamsi. **42** Daamiis wolgire: «Ese keerkii asu zuuttambesiise asik muubesiison sholsifana kabaastak imanaknawa ha'sunakna daamiis taassina nibbarere amanamto wostinnya oonso? **43** Daambaa wolle yeere es maktenaasimato zagifeen danna wostinnyayaas suustowa. **44** Futo nittok makefawungwa, daambaa fa wuzba zuuttambaase asiistatu taassunawa. **45** Sinuntano es wostinnyayaas: <Daamtaas tai'ni aafa yoonawuza, woknir> yit ushet, zayet arqa wostinnyayaasinnawa mashka wostinnyayaasonna icha ephfe. **46** Es wostinnyayaas daam bar safaronoya wontanawa oodnoyna sa'atitana

yoona. Kace kacere ixabaason dey amanonoy baassoneen zaguna. **47** «Daambaasa safaranon arifegedo hooronoy wedey daumbaas sholefena wuzason zugunoy wostinnyaas mangu ke'otu ephphetoona. **48** Sinuntano daambaasa safaranon arunoy ke'ota katuni mangsu zagi bar garo ke'otu ephphetoona. Showo wuza imtena barkin showo wuzatu sholtefar. Akama adara imtena barkin akamatu oodtefar.» **49** Tusire dey Jesus ekka yi: «Ta han daasta geyatu ephpha yaanwa. Hash saami sinfaanane aakka girona kabano! **50** Sinuntano ta haphuktona shanani haphukto faarwa. Hamma ko'una kabaneen beysana aafawa. **51** Ta han daasta naga ephpha yaanarne faar sinna nittok bestefawoso? indaanewa, ta ephpha yaanay oor oor kisutano nagatawa. **52** Hash hawungneen kabira isa keyaassi feese uuch asuni meya oor oor kesonerwa. Keeziis heppiisata, heppiis keeziisata kabire wol faassosonewa. **53** Abaas naasata, Naas abaasata, Intoos nawaasta, Nawaas intoosta, Intoos naasa asuta, Naasa asu naasa intota kabsere wol faassere oor oor kesonewa.» **54** Dey Jesus daraasik ekka yi: «Shaaru awgirun kesin biffeti kabaasik geregere: <Hash hawung iro ichnirwa> yifeti. Es bar dey sinfa. **55** Siru kawudan kabira sirifana kabaasik: <hash hawung noi'sunirwa> yifeti. Es bar dey sinfa. **56** Sinnoy sinne bestefe nitto daasewa samaase asi gitonon biyak sinni baron aritirwa. Eekan han fa neyaasta sinni baron biire aru aakkak hopitiso? **57** Nitto teetnitiisik biira futoni mangsuni kar'a awagan kar'a beytiso? **58** Gumanes es neen malaten gaanyanya siña ta'atak hamfata kabaasik zeemma uguntak faagedo ganok duudowa. Eeku shakaatane neen zatte gaanyanyaaski taamarwa. Gaanyanyaas dey aatire meya taar'osik imana. Meya taar'oos dey taatoni keer gedana. **59** Neek makefawungwa, koi'ni duudeeson kaasunoy es taatoni keyaassin aafawa kesata wuza.»

13 Es kabaasik asuni meya Yesusniki yeessere: «Galiilaki asuni meya maa'a imfeen Pilatos wori; Harinbesiison dey maa'aasneen ane woi'si» yit maksete. **2** Yesus dey wolgire: «Eekin es Galiilaki asuni meya oom Galiilaki asusatan denalo boor'besi faanar sinne nittok bestefewoso? **3** Indaanewa, nitto dey boor'nitiison harmu shakaatine esiisimatotu tishutiwa yifawungwa. **4** Selehomki shu'nii keyaas shakira ichcha worina asire nangne asuni meeni chowaason awu safarefetiso? Baasso Yerusalemki fe asuni meya zuuttambesiise asiisatan denalo boor'ne feer sinne nittok bestefewoso? **5** Indaanewa; nitto dey boor'nitiison harmu shakaatine zuuttamnitise esiisimatotu tishutiwa yifawungwa» yi. **6** Yesus ekka yit han besoson make: «Isa asu wayinini foshbaasta isa belesi yiste i'oba faar.

Es belesiissin gaana kephanak hamme isanne aane dane. 7 Wayinini foshaasi wostinnyyanik: «Esenu gaana kephanak keez wogga han belesiiski yaara isanne aane danutwa. Es bari boor'a kar'a ha'uwa, awuniron baak daason mangsidifariso?» yi. 8 Wostinnyyaas wolgire: «Daamiiso, biratobaason yiishsha futu ha'ira biyanak hanetison beywa. 9 Wonne gaanfaanane ma'arwa, gaana shakaanane kar'a ha'utawa» yi. 10 Yesus isa beysani wonak Ayhudni shiiphoni keyaassi assit feer. 11 Estak asire nangne wogga kiina ayyana geshobaason kuupsina isa mashkasu faar. Bar dey kaanne kutuk aane chimfa. 12 Yesus baron biire barki teegefaat: «Ne han asuse meroneessin faritwe» yi. 13 Kushubaasic ta'in geregere kaanna yere. Ha'ooson dey galatte. 14 Sinuntano Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya Yesus beysani wonaasik fatubaasic gi'tere daraasic: «Issun wostoni wona faarwa. Es wostoni wonaasikitosi yaara farutitano beysani wonaasiktawa» yi. 15 Daamiis wolgire: «Sinnoy sinne bestefe nitto, nitto ganeyaasssin beysani wonaasik gachubaason wedey hanyabaason tuptenaastan kotte akani uhshusi ephphe hamnor oonso? 16 Han mashkasus Abrahamni zala sinna faagedo asire nangne wogga kiina ayyanak taatera faar. Eekin beysani wonaasik han asuson taatoossin kottonak aane sholsifanoso?» yi. 17 Ekka makobaasic barin oomtefe baassotin zuutire iichshi. Sinuntano daraas bar wosteni diinqi wostoosik zuuttere giresete. 18 Estan Yesus ekka yi: «Ha'oosi taato awune faarinso? Awuneen hoossira nittok makonarinso? 19 Isa asu ephphe taamme buloossi bukna fi'li'oni gaanane faarwa. Bar dey kayira dichcha i'o sini. Kasasas dey waabaaassi keeba keera di.» 20 Hepsa dey Yesus ekka yi: «Ha'oosi taatonon awuneen hoossunarinso? 21 Isa mashkasu tusho kesanak woisina masone faarwa» yi. 22 Esseen orfo Yesus Yerusalem hamfena kabaasic katama katamaassassinawa ke'e ke'eessina fe asusin assit aatet feer. 23 Isa asu yeere: «Daamiiso, faruniis garo asu koibanoso?» yi. Yesus dey ekka yire wolgi: 24 «Tugo finnyiissi giruk kabiota. Nitto makefawungwa, showobesiis giruk sholseter, sinuntano giruk aafa chimosone wuza. 25 Keyaasi aba kabire gamalaason kulfinanee orfo nitto gero yerefait: «Daamiiso gachaywa» iyaafa gamalaason ki'ati. Bar dey: «Nitto oo sintimatonawa ayin yaasetimatona aane arifatwa» yire wolguna. 26 Nitto dey: «Neneen aane maara ushniwa, zuuttoni dimaastak dey innotonin assitwa» uti. 27 Bar dey hepsa wolgire: «Nitto oo sintimatonawa ayin yaasetimatona aane arifatwa. Mangu wuza zagife nitto tayistan woktiwa» una. 28 «Abrahamnin, Yisaqnin Yaqobninnawa raajuni meyanonna zuutira Ha'oosi taatosi feeseten biyatiwa. Sinuntano nitto ek gero ha'tera waasnewa

ha'ni koyne nittok sinana. 29 Asuni meya awa kesnarkinnawa awa girinarkinna, yeeshdaannawa kawudaanna yeesere Ha'oosi taatoni kootanon muusonek tai'sosone. 30 Ese dey zeema baasso orfo wolser sinone; orfo wolse baasso dey zeemar sinone» yi. 31 Es kabaasic Ferisawini meyaasssin isa isar yeesere: «Herodis neen worunak sholediferwa kabira hantan hamma» yisete. 32 Bar wolgire: «Hamfaat es bowasik: «Esenu hawungnawa wonona kiina ayyanaaason asusasin kisunar, mettanni meyanon fatunar, keessinari wono dey wostoniaason koi'sunar» yiwa utiwa. 33 Raajjuus Yerusalemni gerakalo kitunak aane sholsifawa. Es bari boor'a hawungneen wononeen yoononeen ek Yerusalem hamanarwa. 34 Yerusalem Yerusalemne! Raajuni meyanon worifa ne! Neeki wostere yeese baassotin shu'ak keri ne! Ako nawubaason kosobaasi sikalosi zuutira geepefanaasimato naanggotneeson zuutuk apuna wolla sholen. Sinuntano neneen daraneesneen taan beyeti. 35 Esenu keentiis ona sinnatu fui'tona. Nitto makefawungwa: «Daamiisa sunak yeefe bar suustowa» utinneen hawungneen ekalo taan aafa biyati wuza» yi.

14 Isa beysani wonak Ferisawini meeni gaanynyaasasin isaaski Yesus muu muunak giri. Ferisawini meya bar zuguna wuzason biyonek oodet feeseter. 2 Estak dey isa atuba wolsina mettan asu feer. 3 Yesus Museni tumaasi aruni meyanonnawa Ferisawini meyanonna: «Tumaas beysani wonaasik mettaniisin fatu kalfawa wedey aane kalfanso?» yit mamsi. 4 Sinuntano baasso shaakisete. Yesus asusin ta'ire fatire gafki. 5 Dey Yesus: «Nittoossin isa asu nawuba wedey gachuba beysani wonak gawu girifaanane eelle kisunor oonso?» yi. 6 Baasso dey isa wuzane wolguk aane chimoto. 7 Yesus koota muusonek teegte asuni meya ulfinni dimta duuk kabsefeen biyaaat han besoson make: 8 «Isa asu sargi kootere teegefaanane ulfinni dimta duutatawa. Awuzakne neyistan ulfinto asu teegtere feer sinanak chimana. 9 Heptoniise asin teege asus yeere: «Han kodaason barik imma» iyaanane ne iichchet kerera daakalo duutawa. 10 «Sinuntano teegteree hamfata kabaasic daakaloki dimaasta duwa. Neen teege bar yeere: «Zomotaaso kabira denaloki ulfinto dimaasta duwa» una. Ne dey es kabaasic neneen aane teegte baasso sina ulfina danatawa. 11 Esiis dey teetbaason den teggunak sholefe bar daa hatona. Teetbaason daa hatessife bar den teguna.» 12 Yesus kootaason hoossi asusik dey: «Meshmeta wedey meeta'luni kootere hoossifata kabaasic koobaason wolgire kaasuk kootere teegoni zomoneesakitonin, ayneesa kitonin, koonneesakitonin wedey otum wolkonesakitonin tegotaatawa. 13 Sinuntano koota hoossifa ta kabaasic

tukamiisin, engitiisin, laafaasinnawa aafishusinna teegowa.

14 Baasso dey kowa kaasuk aafa chimone wuza sinna boor'a ne dey suustowa. Ookoni meya kitun kabsefe wono koobaason Ha'os neek kaasunawa» yi. 15 Yesusneen muuni muuk diise baassossin isaas es baron odaat: «Ha'osi taatoni kootanon muuk duuni bar aakk'a suustonsol» yi. 16 Yesus dey: «Isa asu akama meeta'un'i koota hoossire showo asunin teege. 17 Es Kootaas maastona sa'atti's kar'fana kabaasik kootaason hoossi bar: «Ese zuuttambaase hoorena boor'a yootiwa» yire teegonak wostinnyabaasin wosi. 18 Sinuntano zuuttambesiise kootaaski yoo beyonek chowa sholsete. Isaas: «Daa waagena boor'a hamma biyanak sholsuwa. Taak fakiya zaguwa» yi. 19 Oomiis dey: «Uuch kamada gachwa waagen sinna boor'a kamadera biyanarwa. Taak fakiya zaguwa» yi. 20 Oomiis dey: «Asu ephpha mari sinna boor'a yoonak aafa chimanawuza» yi. 21 «Wostinnyabaas wolle yeere es baron daambaasik make. Es kabaasik keyaasi daam gi'tere wostinnyabaasin: «Tai'nin ek katamaasi ari uguntannawa garo garo shaatoostanna kesfaat tukamiisin, laafaasin, aafishusin engitfe baassotin hang teegera yowa» yi. 22 Wostinnyaaas wolle yeere: «Daamiso, maketa baron zuutira zaginiwa. Sinuntano hashnu duustoni dima faarwa» yi. 23 Es bari boor'a daambaas wostinnyabaasin: «Keenaas tuumananneen ek katamaasi gerakalo fa ari ugnaastanawa shaatoostana kesfaat danta asus zuuttere yeere girsonek zaguwa. 24 Nittok makefawungwa, han teegtere beya asuni meyaassin isa asunu ta kootaason aafawa muusone wuza» yi. 25 Showo dara Yesusni orfoose hamefeen yergere baassok: 26 «Taaki yoonak shole bar zuuttere ababaasin, intobaason, asubaason, naanggotbaason, aybaasakitonin, eetbaasikitonon, kaabaason gedde oomto shakaanane ta nawo sinanak aafa chimanawuza. 27 Basa mesqeliison wor'e ta orfoose yoonoy bar nawota sinanak aafa chima wuza. 28 «Nittoossin isar shu'ni keya keer'anak sholefaanane es keyaason keer'e kisunak hooroni waaga foobaason zeemme diire awune fa waaga koi'sunamato safaronoy asu oonso? 29 Es baro zagu shakaat kaptaason yiishshe keer'e koi'su hopifaanane es keyaason biya asu zuuttere barin kanyarwa. 30 «Han asus keer'anak kabina keyaason keer'e koi'suk aane chimewa» yittu kanyosone. 31 Asir kum meya taar'oba feena isa taato hepasir kum meya taar'oba feena oom taatoosneen etere merok sholefaanane gumabaasin merobaasewa mero beybaase zeemme diire merkonor oonso? 32 Neebere wolguk hopunir sinfaanane es oom taatoos wokak feen kur'uni wosire ganok mamsifewa. 33 Esiisimato nittoossin fa wuzbaason zuutire taakwa yaat beynoy oonu sinfaanane nawota sinanak aafa chimanawuza. 34 «Kawoos ma'arwa; Sinuntano

kaar'baason turkifaanane aakkak kaar'ak chimnirinso? 35 Es effatena kawoos daasik taa'o aafa sinanawuza sinna boor'a ek gero kisiretu ha'sonewa. Odoni odoba feena bar odowowa» yi.

15 Girbo zuutife baassotnawa boor'ni meena odok zuuttesere Yesusni yeesete. 2 Ferisawini meenewa Museni tumaasi assinnyana: «Han asus boor'ni meyanon barki tai'sir. Baassoneen ane dey meer» yit Yesusniista unyisete. 3 Es bari boor'a Yesus han besoson ekka yit baassok make: 4 «Nitto ganeyaassin tiya fantuba faana isa asu, es fantubaassis isar tishfaanane izginesire feesh dimaasta ha'aat tishi baron danananneen sholok hamnor oonso? 5 Danfena kabaasik girere ogogbaasta wor'e keeba yeffewa. 6 Hamme keeba kar'fena kabaasik zomobaasakitoninnawa wolkobaasakitoninna isarik teegere: «Tishi fantunaason danna boor'a taneen ane girotiwa» una. 7 Nittok makefawungwa, esiiisimato dey harmiya sholsunoyna izginesire izgine ookoni meyaastan denalo harmire wolle isa boor' asusik den samak akama gira sinfawa» yi. 8 Tusire dey Yesus ekka yi: «birrikin wosuste asir saantibiba faana isa mashkasu asiriissin isaas tishfaanane danananneen tonatona keebaason futira sholony asu oonso? 9 Danfena kabaasik zomobaasakitononwawa wolkobaasakitononna isarik teegere: «Tishi birrini saantibinaason danna boor'a taneen ane giroti» una. 10 Nittok makefawungwa, harmi isa boor' asusik Ha'osi wosini sinak esiiisimato dey gira sinfawa.» 11 Tusire dey Yesus: «Hep naanggotba feena isa asu feer. 12 Hate naas ababaasin: *«Abataaso otumneessin taak kar'ni baron haa'a imma»* yi. Abaas dey otumbaason hep naanggotiisik haa'i. 13 Hate naas garo wonaneen orfo waagbaason ephphe woka dima ham. Es hamna dimaastak sholenamato sikere waagbaason tishki. 14 Fayiison zuutire koi'sinanneen orfo es daasta akama maka giri. Barin dey rakko ephi. 15 Es bari boor'a es daastak isa asuniki teete. Es asus dey muko keemanak zagi. 16 Naas dey mukoosi muunon muunak sholet feer. Sinuntano es baronnu barik ima asu aafe. 17 «Estan naas nibbaassi ekka yit safare: *«Abataasa keerk'i wostinnyaaas apuniso muu gawire fu'eferi? Sinuntano ta hantak makak kitunarwa! 18 Kabira abataaski hamfaat Abataaso; Ha'oosewa neena asi sina mangsingwa. 19 Hanneen ekalo ne naa sinna teegtonak aane sholsifawa. Sinuntano wostinnyanesasin isaasne feer zagira ephphatowa»* unawa. 20 Estan kabi ababaaski ham. Ababaas dey woksok yeffeen biire kenashte. Ek barki eelle idimme daame. 21 Naas: *«Abataaso, Ha'oosewa neena asi sina mangsingwa. Hawungneen ekalo ne naa*

sinna teegtonak aane sholsifawa» yi. 22 Sinuntano ababaas wostinnyanyaasaakitonik ekka yi: «Tai'nin oomaastan denalo gada maama teshshera maysutiwa. Kushubaassi dey gila yeetira, wochobaassi chaa'ma yetutiwa. 23 Faru zibicchaason teshshera shukti. Muuni, dey gironi. 24 Han naataas kitire feer. Hash dey kaak feer. Tishire feer. Hash dey beste» yi. Baasso dey girok kabsete. 25 «Es kabaasik arki naas buloni foshtatu fe. Yeere ke'e tai'sefena kabaasik surunewa ilichune asi kaama ode. 26 Wostinnyanyaasasin isarin teegere: «Han odefana wuzaas aambanso?» yit mamsi. 27 Wostinnyanyaas wolgire: «Aynees wolle yeena boor'awa. Abanees dey faru zibiccha barik shuktewa» yi. 28 «Arki aybaas gitere keer girunak aane sholowe. Ababaas keerun kesse keer girunak shiiphe. 29 Arki naas wolgire ababaasik: «Effatena showo neya neek wosten. Maketaason isanne aane bewut. Zomotaasneen ane maara gironak isa garo nor'oninne aane imewa. 30 Sinuntano han Naanees otumneeson gerkesa asuneeen sikere tishkaat yeen faru zibichcha barik shukit» yi. 31 Ababaas dey: «Naataaso, ne wonna wonna taneen anetu faatwa. Taar sina bar zuuttere neerwa. 32 Sinuntano han aynees kitire feer. Hash kaak feer. Tishire feyiis hash dey beste. Es bari boor'a gironik sholsifawa» » yi.

16 Yesus nawobaasakitonik: «Isa otum asu otumbaason ha'sife isa wostinnyaba feer. Asuni meya otum asusik: «Han otumneeson ha'sife bar otumneeson sikut feerwa» yit maksete. 2 Es otum asus otumbaason ha'sife barin teegere: «Han odefana ne chowaas aambanso? Hanneen ekalo ta otumnaason ha'sutak aafa chimata wuza sinna boor'a kushuneessi fa otumnaasi faadani tichanon taak imma» yi. 3 Otumbaason ha'sife bar dey nibbaassi: «Daamtaas han wostoossin taan kalle kisunir sinna boor'a awu zugunariso? Bulonak hugnana aafa. Shilphonak iichchonar. 4 Awu zugunamoto aringwa. Daamtaas wostoossin taan kisaanane keebesiissi taan ephonek zomoni hoossunawa» yi. 5 «Estan daambaasa kowa baassosta faana asuni meyanon isa isarbesiisin teegere. Tesuni asusin: «Daamtaasa kowa apuninso neyista faari?» yi. 6 Bar dey: «Isa tiya waasha zayitini kowatu faarwa» yi. Otumbaason ha'sife bar: «Effar foobaason besifa tichaasi wuli esewa; diifaat uuchasir waasha zayitini kowa faar yira tichuwa» yi. 7 Estan oomiisin: «Neyista fa kowa apuninso?» yi. Bar dey: «Tiya kumtali zagoni kowa faarwa» yi. Otumbaason ha'sife bar: «Effar sinbaason besifa wulini tichaas esewa; nangnasir kumtali yira tichuwa» yi. 8 Daambaas amanamtoba foonto wostinnyanyaasin haxxumabaasi techmanon diinqe. Ha'oni asusatan denalo han daastaki asuni meya han daastaki foobesiisik haxxe

sinobesiisontu besifa» yi. (aiōn g165) 9 «Nittok makefawungwa, han daastaki waagaas kabaasik sama keeruk nittotin ephonek han waagaasik zomontirin hoossutiwa. (aiōnos g166) 10 Garo wuzaasik amanamtoos inya wuzaasik amanamto sinana. Garo wuzaasik amanamtonoy bar inya wuzaasik aafawa amanamtona wuza. 11 Ese han daastaki waagaasik amanamto beyfaatine futoni waagaason oonso amanere nittok imniri? 12 Oom asusa waagaasik amanamto sina shakaatine nitto teetri waagaason oonso nittok imniri? 13 «Isa asu hep daamnik boz sinanak aafewa chimanawuza. Isaasin oomtefaat hepsaasin shunana. Isaasin ulfinsuna hepsaasi kashshuna. Ha'oosiknawa waaga asikna boz sinak aafa chimati wuza.» 14 Ferisawini meya waaga shuneter sinna boor'a es baron odaat Yesusnin kanyesete. 15 Yesus dey: «Nitto teetniitison asuni sina ooko zagifetiwa. Sinuntano Ha'oos nibittiisi safaranon arirwa. Asuni sinak ulfintoos Ha'oosi sinak oomtesterwa» yi. 16 Tusire dey Yesus: «Tumaasewa raajuni meeni tichaase Yohannisiista kar'ananneen maktet faar. Esseen hang dey Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaas makedifar. Asu zuuttere dey es Ha'oosi taatosi girunak kabedifewa. 17 Sinuntano tumaassin isa duktone yo'ubaastan samaasewa daase aatfaanane kashowa. 18 «Asubaason gafkaat ooma asu ephfe bar zuuttere gerkesowa. Esiisimato dey teegobaaskin gafukte asuson epha bar gerkesowa» yi. 19 Dey Yesus ekka yi: «waagba chima She'a maamnewa sesa maamne mayo isa otum asu feer. Bar dey wonna akama ge'aktu feefe. 20 Atuba zuuttere mazayena Alazar yiste tukam otum asusa finnynta kunfer. 21 Es tukam asus otum asusa madditan zigifa fufuntooson muunak sholet feer. Kanaasikito dey yaataafa mazabaason naarit faar. 22 «Es tukamiis dey kiti. Ha'oosi wosiyankito dey Abrahamni tesha ephpha taami. Otum asus dey kitire kabbarte. 23 Ke'oni dimaassi feefaat kaanne woksok Abrahamminnawa basa tesha fe Alazarninna bi. (Hadēs g86) 24 Es otum asus: «Aba Abrahamno, taak kenashowa. Han geyaasi winosi yerenar sinna boor'a kushubaasi sanak aka dukire terumnaason haatunak Alazarnin taaki wosuwa» yit chaagi. 25 «Abraham wolgire ekka yi: «Naataaso, ne daastaki fooneesi neyak ma'a wuza dantamato safarowa. Sinuntano Alazar dey daastak mangu wuza ephpheteena boor'a hash bar hanta ma'arik foona ne dey shanasi foota. 26 Es baristan denalo nittonawa innona asi ganeyaassi inya gawu faarwa. Es bari boor'a innokin nittoki dey nittokin innoki finak chimmir oonu aafewa.» 27 Otum asus dey ekka yi: «Ese Aba Abrahamno, Alazarnin abataasa keer wosutak shiiphefawungwa. 28 Uuch ayta feeseter sinna boor'a baasso dey han shanani dimaassi yoosonoytemato hamme

makowowa.» 29 «Sinuntano Abraham: «Baassok Musenawa raajjuni meena feeseterwa. Baassokin odosotowa» yi. 30 Otum asus dey: «Ekkatawa aba Abrahamno, isa asu kitun kabire hamme makefaanane harmusobesiwa» yi. 31 Abraham dey: «Museni tichaasonnawa raajjuni meeni matsafaonna odo beya baasso isa asu kitun kabire hamme makefenaknu aafawa odosone wuza.» »

17 Yesus nawobaasakitonik ekka yi: «Asuni meyanon tuusa'sira boor'a wostosonek zaguniwuza yoo beyana wuza aafawa. Sinuntano es boor'aassi tuusanon ephphe yooni asus yerefawowa. 2 Oonu han garo garo naanggotaassis Isaason tuusa'subaastan inya wooni shu'a suutbaasta taatera tir'maassi ha'tefaanane ma'arwa. 3 Es bari boor'a nitto teetaasik arutiwa. Ayne neen mii'refaanane ke'uwa. Es mangsubaasik gaabbefaaanane feeshun uwa. 4 Wonaassin naafuna wolle neen mii'refaanane nawa neeki wolle yeefafe: «Mangsunaasik gaabbengwaa; yaanane feeshun uwa.» 5 Wosibaasakito dey Daamiis: «Amantionis innok daysaywa?» yisete. 6 Daamiis dey wolgire: «fi'fi'oni gaanane fa garo amantonti fafaanane han di teyaason: «Waatera yeet tir'maassi toktowe» yifaatine nitto ajajamtonawa» yi. 7 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nitto ganeyaassisisaas bulinnyaba wedey fantuni keemerba feenar es wostinnyyaas wostobaassis wolle yeefena kabaasik geregere: «Hang tai'sera diira muuneson muwa» yifewoso? 8 Es baristan zeemme: «Meeta'u taak hoossuwa. Ta maara ushananneen taar'era taak wostowa. Esseen orfo ne dey maara ushata» utanosoyifenari? 9 Eekin es wostinnyyabaas daambaas makena baron ma'i yire wostobaasik daambaas galattefewoso? 10 Ese nitto dey makte baron zuutira zagi feti kabaasik: «Inno ke'noy wostinnyawa; Zagunik sholsi wostoosontu wosteniwa» utiwa.» 11 Yesus Yerusalem hamaas Samariyanewa Galiliane asi ganesi kamo aati. 12 Isa ke'esi kar'fena kabaasik asir awataatoni meroni mettanni meya barin huphsere woksok yeesesefaat: 13 «Yesus Daamniiso, innok kenashtefaywal» yiset tega kaamak maksete. 14 Yesus baassotin biyat: «Hamefaat atuntiison maagni meyak besutiwa» yi. Baasso dey hamefegedo ugnaastak farsete. 15 Baasso ganeyaassisisaas farubaason biinaase akama kaamak chaagge Ha'ooson galattet wolle ye. 16 Yesusni wochoossi kaa'hene galatte. Bar dey Samariyaki asu. 17 Yesus ekka yi: «Awataatoni merobesiissi fariis asir asutenoso? Eekin izginiis ayfeeseteso? 18 Han alaga asusteno oom Ha'ooson galattok wolle yeer aafenoso?» 19 Yesus es asusin: «Kabira hamma; amantonees neen fatiwa» yi. 20 Ferisawini meya Yesusnin: «Ha'oosi taato

aagenso yoonari?» yire mamussete. Bar dey ekka yire wolgi: «Ha'oosi taato asuni meya biisefeesne fa ugnak aafawa yoonawuza. 21 Hantawa wedey ek estawa uuk aafa chimone wuza. Ha'oosi taato han nitto ganeyaassisitu fawa.» 22 Tusire Yesus nawobaasakitonik ekka yi: «Asusa Naani wonaasikitosi Isaason biyak kaltoti wona yoona. Sinuntano aafa biyati wuza. 23 Asuni meya: «Kiristoos hantatu fewa wedey ek estatu fewa» yire nitto makson. Baasso orfone hamatiita dey zoonustotita. 24 Kawuna samaasta kawunna dilaneen dila katira chaarsifanaasimato Asuni Naa yeefena wono esiisimatotu sinana. 25 Sinuntano es bar sinbaasneen zeemma Asuni Naa akama shana ephphetoonaknawa han koontoosik dey kashistonakna sholsuwa. 26 Noohni neyaasic sinnaasimato Asuni Naa yeefena wono dey ekkatu sinana. 27 Nooh merkebiissi giruna wona kar'ananneen asuni meya meetnawa ushetna; ephethnawa giritna feeseter. Tishkuni akaas yaara zuuttambesiise asin tishki. 28 Looxni neyaasic dey esiisimatotu sini. Asuni meya meetnawa ushetna; keerun kisire waagetnawa geron waagere yeetna; toko toketnawa keya keer'etna feeseter. 29 Sinuntano Loox Sodomun kesna wono saman geenewa geeni kayone wootter zuuttambesiise asin tishki. 30 Asuni Naa wolle yoona wono ekkatu sinana. 31 «Es wono keyaasi tukta fe bar oonu sinfaanane keer fa wuzbaason ephanak keronaata. Buloni dimaasta fe asus keer wolunaata. 32 Looxni asus sinna baron safaroti. 33 Kaabaason fu'ok shole bar zuuttambaaase tishkuna. Sinuntano kaabaason aatire ima bar fu'ona. 34 Nitto makefawungwa; es wonoti waalaasik hep asu isa kuphota kunona; isaas oottona; isaas fui'tona. 35 Hep mashkasu isa dimta meya ni'ona; isaas oottona; Hepsaas fui'tona. [36 Hep asu buloni dimaasta wostosone; isaas oottona; hepsaas fui'tona] 37 Nawoni meya dey: «Daamiiso; oottore hamonees ayinso?» yit mamussete. Yesus dey: «Asha faanaastatu arikasa zuuttefawa» yit wolgi.

18 Yesus nawobaasakitonik hopunoy wonna wonna shiiphsonok sholsu sinnamato besuk han besoson ekka yit make: 2 «Isa katamaasi Ha'ooson digonor asunin dey iichchonoy isa gaanyanya feer. 3 Es katamaassi isa dicha asu faar. Bar dey gaanyanyaaski hamfaafa: «Taanawa ta gumaasnasi ganesi fa malataasik mangsu kar'wa» iyaafa shimsi. 4 Gaanyanyaas dey es kabaasik ma'i aane uwe. Sinuntano orfo nibbaassi ekka yi: «Ha'ooson digo beyfanak wedey asunin iichcho beyfanak han dicha asus taan shimsit faar sinna boor'a wonna wonna taan rakkisunoynamato barik mangsu kar'anawa» 6 Tusire dey Daamiis: «Mangu gaanyanyaas makena baro yaadatoti. 7

Ekin toone waalinne Ha'ooski chaaget feese bari korto asusin aafanoso baassok mangsu kar'anawuza? Baassotin argasunoy wokniroso? 8 Nittok makefawungwa; tapteratu mangsu kar'anawa. Sinuntano Asuni Naa wolle han daasta yeefena kabaasik amantoba faana asunin danungeso?» yi. 9 Tusire Yesus teetbesiison ooko zagire teetoknawa oomiisin dey kashshisefe baassokna han besoson make: 10 «Hep asuni meya shiiphok betemeqdesi hamete. Isaas Ferisawi; hepsaas girbo zuuti asu. 11 «Ferisawiis yerefaat nibbaassi ekka yit shiiphe: «Ha'oose; ta oom asuni meenimato bo'innya, mangu, gerkesar sina beyna boor'a neen galattefan. Han baristan denalo han girbo zuutife boor'innya asusne feer sina beyna boor'a neen galattefan. 12 Ta torbaniissin hep wona soomenar. Danfanaastan asiriissin isaron imnar» yi. 13 «Sinuntano girbo zuutife asus woksok yerefaat den sama kaanne biyanaknu aane chime. Nibbaason ki'et: «Ha'oose; ta boor'innyaasin fakuwe» yit shiiphe. 14 Nittok makefawungwa; Ferisawisatan denalo Ha'oosi sina ooko sinne faattere keeba hami. Teetbaason den teggife bar daa hatona. Sinuntano teetbaason daa hateessife bar den teguna.» 15 Yesus garo garo naanggotaason suusanak barki teshhesete. Nawobaasakito dey es baron biyaat kalesete. 16 Sinuntano Yesus garo garo naanggotaason barki teegere ekka yi: «Garo garo naanggota taaki yoonynamato kalatiita. Ha'oosi taato han barikitone feyisikwa. 17 Nittok futo makefawungwa; Ha'oosi taatonon han garo garo naanggotaasne faaron zagire ephphetoony bar aafawa giruna wuza.» 18 Ayhudni gaanyanye meyaassin isaas: «Garam assinnyano, koi'ba foonto kaak danak awu zugunariso?» yit mamsi. (aiōnios g166) 19 Yesus ekka yire wolgi: «Awuniron taan garam yifasso? Isa Ha'oosneen oom garam oonu aafewa. 20 «Gerkesataata; kaa worutaata, wiisotaata, esha zaala makotaata, abanesinnawa intoneesonna ulfinsu» yifa ajajiison aritarwa.» 21 Asus dey: «Es ajajiisikitonon daagnaseneen ooddatu fawungwa» yi. 22 Yesus es baron odenaase: «Ese isa wuza zaguta wuzatu fu'terwa, fa wuzneeson zuutira waagera tukamni meyak imma. Sama keeruk danatawa. Ekan taneen ane hamniwa» yi. 23 Sinuntano asus akama otumba faar sinna boor'a es baron odenaase akamanon suume. 24 Yesus asus akamanon suumenamato biyaat ekka yi: «Akama otumbesi faana baassok Ha'oosi taatosi giru awune fa tiir'onso? 25 Otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni aafsi kamo aatbaastu kashowa.» 26 Es baron ode asuni meya: «Ekin oonso faruk chimniri?» yisete. 27 Sinuntano Yesus wolgi: «Asunik chimtonoy wuzaas Ha'oosik chimterwa» yi. 28 Phexiros: «Ese inno fa wuzniison zuutira beyya neneen ane yaaniwa» yi. 29 Yesus

wolgire: «Futo nittok makefawungwa, Ha'oosi taatokwa iyaat keebaason wedey asubaason wedey aybaasakitonin wedey kooni aba intooson wedey naanggotbaason beya bar han daastak hep kushunon, yooni neyaasik koi'ba foonto kaa ephphetoonor oonu aafewa» yi. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Yesus asire heppe nawobaasakitonin oor kisaat baassok ekka yi: «Ese ek Yerusalem hamaniirwa. Asuni Naani chowaasik raajjuni meyaki kamo tichche bar ko'unirwa 32 Bar Aazabni meyak aattere imtonir. Baasso dey barin kashshusone, me'osone, tujosone. 33 Ichosone, estan worsone. Sinuntano bar keessinari wono kitun kabuna.» 34 Sinuntano nawobaasakitonik es makena chowaas zuuttera aane galowa. Bar makena chowaas baassok aachena boor'a awu makenamato aane arsoto. 35 Yesus Iyyariko tai'sefena kabaasik isa aiftishu ugunta diifaat shiiphedifer. 36 Aaftihuus teshba kamo aatfe daraasa kaamanon odefaat: «Han bar aambanso?» yire mamsi. 37 Baasso dey: «Naaziretki Yesustu hanta kamo aattiferwa» yisete. 38 Aaftihuus dey: «Dawitni naa Yesusno, taan fakifaywa» yit chaagi. 39 Sinaasta hamet fe asuni meya: «Shaakkuwa!» yit kalete. Sinuntano bar kaambaason teggire: «Dawitni naaso taan fakifaywa» yit chaagi. 40 Estan Yesus yerere asusin: «Hang taaki yowa» yit ajaje. Aaftihuus barki tai'sefena kabaasik: 41 «Neek awu zugunakinso sholefatari?» yire mamsi. Aaftihuus: «Daamiiso, biyanaktu sholefaungwa» yi. 42 Yesus dey: «Biwa, amantonees neen fatiwa» yi. 43 Aaftihuus geregere bi. Ha'ooson dey galatet Yesusneen ane hami. Daraas zuuttere es baron biyeteese Ha'ooson galattesete.

19 Yesus Iyyarikoni katamaassi kamo aatte hamdifer. 2 Estak Zakkwiwoos yiste girbo zuutife baasso gaanyyna sina otum asu feer. 3 Bar Yesus aaffer sinnamato biyanak sholet feer. Sinuntano yer'ba kawuna sinna boor'a daraasa showotan kabi chowa biyak aane chime. 4 Yesus aatte hamana ugnasta barin biyak sina eelle isa teeni i'ota kesi. 5 Yesus esta kar'fena kabaasik den kaanne biyaat: «Zakkwiwoosno, Taptera kerowa; hash hawung neeki keer feeshanak sholsuwa» yi. 6 Zakkwiwoos dey tapttere kerere girak Yesusnin keeba ephphe hami. 7 Es baron biya asuni meya zuuttere: «Boor' sina asusa keer muu muunak giriwa» yit Yesusniista unyisete. 8 Sinuntano Zakkwiwoos yerere Yesusnin: «Daamiiso, fa otumnaasi isa kununon tukamiisik imanawa. Asuniistan eshak ephna waaga fafaananeacheech kushu zagira wolgunawa» yi. 9 Yesus: «Asuni Naa tishi barin sholoknawa fu'oknatu yewa. Han asus dey Abrahamni naa sinna boor'a hash hawung faru han keyaasik siniwa» yi. 11 Darani meya es baron odeseefe Yesus isa beso baassok make. Bar Yerusalem tai'sena boor'a asuni

meyak Ha'oosi taato yaara kar'difanne faar sinna baassok beste. 12 Es bari boor'a ekka yi: «Taattere yoonak woka daa hama isa ulfinto asu fees. 13 Hamnoyfegedo zeemme wostinnyabaasasin asirin teegere: *«Ta wolla yoonanneen nagadera bu'sutiwa»* yit asir miinani imaat hami. 14 Sinuntano es daasi asuni meya barin oomtesete boor'a: *«Han asus innoosta taattonak aane sholefeni»* yire hamnanneen orfo wosinin wossete. 15 «Sinuntano es asus taattere daabaasta wolle ye. Es wostinnyabaasic imma waagaason nagadesere awune faaron buu'sisetemato arunak teegsi. 16 Issoonsa wostinnyaas yeere: *«Daamiiso, imta birriis asiron buu'ewa»* yi. 17 Daambaas: *«Ne ma'a wostinnya, ma'aron zagitwa. Garo wuzaasic amanamto sinna bestetwa. Asir katamaason ha'sutak ha'suni hugna neek imingwa»* yi. 18 Hepansi wostinnyaas dey yeere: *«Daamiiso imta birriis uuchon buu'ewa»* yi. 19 Daambaas dey: *«Ne uuch katamaason ha'sutak taassingwa»* yi. 20 «Oom wostinnyaas dey yeere ekka yi: *«Daamtaaso, erbesi birira kunsina birlinnes hanifawa. 21 Ne kunsunoyaason ephtar; Buknoyaason dey kar'tar; Ne keena budu asu sinta boor'a digengwa»* yi. 22 Daambaas dey ekka yi: *«Ne mangu wostinnya, han wolumneesik neysta mangsu kar'anawa. Ta kunsunoyaason ephar, buknoyaason kar'a keena budu asu sinnaason aritannen; 23 Ta yaara waagnaason koontobaasneen ephanak awagan baankini keer kunsu beyisso?» 24 Estan Daamiis esta yeese baassok: *«Waagaason barkin ephpha asir birri faana barik imtiwa»* yi. 25 Baasso wolgire: *«Daamiiso, barki asir birriba faarwa»* yisete. 26 Daamiis ekka yi: *«Nittok makefawungwa, faana barik daytera imterwa. Sinuntano foontoosatan barik fa barnu ootterwa. 27 Sinuntano ta baassosta taattonak sholnoy ta gumaasakititon hani teshshera taaki sina worutiwa.»» 28 Yesus es baron makananneen orfo ek Yerusalem hamak nawoni meeni sina zeemi. 29 Dabrazayitini kumaasi tesha fa Betefagenewa Bitaniyane sinfa katama tai'senaasee nawobaasasin heppin ekka yire wosi: 30 *«Ek sinnitiista fa ke'eessi hamtiwa. Estak oonu barista duunoyna hanyani nawa tuptera yerefene danati. Kotta yootiwa. 31 Oonu: *«Awuniron kottifetirinso?»* yisere mamussefatene: *«Daamiisik sholsu sinna boor'awa»* » uti. 32 Wostere hama baasso Yesus maktenaasimato danete. 33 Hanyaasi abani meya koteefen biyere: *«Awuniron kottifetirinso?»* yisete. 34 Baasso dey wolgire: *«Daamiisik sholsu sinna boor'awa»* yisete. 35 Estan hanyaason Yesusni ephphe yeesete. Geshobaasta maya kunussere Yesus duunak zagsete. 36 Asuni meya bar hamfena ugnaasta maybeisiison yiir'et feeseter. 37 Dabrazayitini kumaastan kerefa ugnaasta tai'sesefe kabaasic basa nawoni meya biisete biistera***

artonoy wuza zuuttambaase asik girak tuumere kaambesiison teggire Ha'ooson ekka yit galattesete. 38 *«Daamiisa sunak yeefe taatoos suustowa. Den samak naga, ulfina dey tegira fa Ha'oosik sinun»* yisete. 39 Daraasa ganesi fe isa isa Ferisawini meya Yesusni: *«Assinnyano, han nawoneesakito shaakkusonek zaguwa»* yisete. 40 Bar dey: *«Nittok makefawungwa, baasso shaakkisefeknu shu'aasikito chaagerwa»* yi. 41 Yesus Yerusalem katamaassi tai'sere katamaason biyaat barik waasi. 42 Ekka dey yi: *«Neek naga sinni baron hawung aamse arita! Sinuntano hash ne aafaassin aachewe. 43 Ne gumaas biratoneeson ojba ojje ganeya gedde neen shana bessone wona yoonirwe. 44 Ha'os neen fu'ok yaana baron aane aruwe sinna boor'a neennawa ne sikaloossi fa naanggotteesikitone asin worsone. Boktonoy isa shu'anu shu'aasta diira aafa bestona wuza.»* 45 Estan Yesus betemeqdesiissi girire estak nagadet fe baassotin kalle kisi. 46 Ekka dey yi: *«*«Ta keyaas Ha'o shiiptona keyatu sinana»* yisteratu tichche. Sinuntano nitto bo'innyani meeni dugadug zagseti»* yi. 47 Yesus wonna wonna es betemeqdesiissi assit fees. Maagni gaanynye meenewa tumaasi assinnyana, daraasin ha'sife oom asuni meena barin woruk sholset feeseter. 48 Sinuntano daraas zuutttere barki tai'sere odet feeseter sinna boor'a isa wuzane zuguk aane chimoto.

20 Isa wono Yesus betemeqdesiissi daraasin assifeennawa misirachchuni kaamaason makefeenna maagni gaanynye meenewa Museni tumaasi assinnyana dey kur'uni meena barki yeesere isa mamsu mamsusete: 2 *«Ne han baron zagifataas aro ha'suni hugnakinso? Wedey han baron zagutak ha'suni hugna neek imaas oonso makebbo?»* yisete. 3 Yesus dey wolgire ekka yi: *«Ta dey isa mamsu nittotin mamsunawa. Nitto dey wolgutia. 4 Yohannis haphqifena bar den samaningwa wedey asunikiniso?»* 5 Baassotna baassotna ekka yit merkesete: *«*«Den samanwa»* iyaanine: *«Ekin awuniron amano beytiso?»* unir, 6 *«Asunkingwa»* iyaanine daraas zuutttere Yohannis raajju sinbaason amaneseter sinna boor'a innotin shu'ak icheterwa»* yisete. 7 Estan: *«Ayin sinnamato aane aruweniwa»* yire wolugsete. 8 Yesus dey wolgire: *«Ese ta dey han baron aro ha'suni hugnak zagifanamato nittok aafawa makona wuza»* yi. 9 Tusire dey Yesus han besoson ekka yit daraasic make: *«Isa asu wayinini akakilti tokke bulinnyani meyak kiraba kaassonek imaat showo neya ooma daa hamme woki. 10 Gaana zuuttona wona kar'fana kabaasic gaanaason ephak wostinnyabaasin bulinnyani meyaki wosi. Sinuntano bulinnyani meya*

wostinnyaasin ichesere kushkush gafuksete. 11 Hepsak dey oom wostinnyanin wosi. Barin dey ichesere iishshire kushkush gafuksete. 12 Keessak dey oom wostinnyanin wosi. Dey ichche mazasire gero kissere ha'sete. 13 Woyiniisi foshni aba: «Eekin awu zagunarinso? Dey isa keeshtefana naataasin wosuna. Awuzakne barin digere ulfinsusonetto» yi. 14 Sinuntano bulinnyani meya naasi biyeteese baassotna baassotna: «Foshaas han bariktu kar'anawa, hani yaani woruniwa, estan foshaas innok sinanawa» yit merkesete. 15 Naasin wayiniisi foshni gerakalo kisire worsete. Ese Wayiniisi akakiltiisi aba es bulinnyani meyaasta awu zagunir sinna bestefaso? 16 Wayiniisi akakiltiisi aba yeere es bulinnyani meyanon woruna; wayinini foshanon oomnik imana.» Asuni meya es baron odeseteyse: «Es bar ekka sinanaatawa!» yisete. 17 Sinuntano Yesus baassoki biyat ekka yi: «Ese keyaason keer'fe baasso kashshire beyete i'oos keyaasik yeeto siniwa» yistera tichche bar aambanso? 18 Es yeetoosta heephete bar fulirwa. Basaasta gandena bar eester. 19 Museni tumaasi assinnyanawwa maagni gaanyanya makte besos baassosta sinbaason arsefaat es kabaasik barin ephak sholsete. Sinuntano daraasi digsete. 20 Estan Yesusnin ephone kar'o sholset feeseter. Ha'sife basa kushuussinawa taatosi ha'suni hugnaaskina aatire imonek chinuni kaama noonobaassin kesfaan ephak oodet feeseter. Es bari boor'a ma'a asune feer sinne barkin chowa kephni aafonin wossete. 21 Aafoni meya Yesusniki yeesere ekka yire mamussete: «Assinnyano, ne futooson makefatamatonawa assifamatatona; Ha'ossi ugnanon dey isa koruba foonton assifatamato arifenowi. 22 Ese Romanni taate meeni taato Keesarnik girboni ima sholsungwa aanenso?» 23 Sinuntano bar nibbesiisi mangu safaranon arifaat ekka yi: 24 «Isa duude taak besutiwa! Han barista fa gitosewa tichaase oonirinso?» Baasso dey: «Keesarnirwa» yisete. 25 Yesus wolgi: «Ese Keesarnir sina baron Keesarnik imti. Ha'osir sina baron Ha'osik imti» yi. 26 Es makena kaamaasik daraasa sinak barin ephak aane chimoto. Makena wolguusik diinqere shaakisete. 27 Kitun kabu aafawa yisefe isa isa Seduk'awini meya Yesusniki yeesere ekka yit mamussete: 28 «Assinnyano! Isar asu ephphe nawa koonunoy kitifaanane aybaas asuson ephphe kiti barik zala sinni nawa koonuwu» yire Muse tichiwa. 29 Ese naafun ayna ayna feeseter. Arkiis asu ephphe nawa koonunoy kiti. 30 Hepsaas dey es asuson ephphe koonunoy kiti. 31 Keessaas dey es asuson ephi. Naafunobaase esiisimato es asuson ephere naanggota koonunoy kiti. 32 Koi'baasta dey asuson kiti. 33 Ese naafunobesiise asuson ephete. Kitun kabuni wono ooni asunso sinanari?» 34 Yesus

baassok wolgi: «Han daasi naanggota asu ephete dey girseter. (aiōn g165) 35 Yooni daasta fook kitun kabsoni baasso aafa asu ephone wuza wedey girusone wuza. (aiōn g165) 36 Ha'oni wosiyane feer sinone sinna boor'a aafa kitusone wuza. Kitun kabsete boor'a baasso Ha'oni naanggotawa. 37 Kitun kabuni chowaasik Muse saabaassi kiichchoni tochoossi Daamiisin: «Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'o yire teegewa. 38 Zuuttambesiise barik hayew sinete boor'a bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa.» 39 Museni tumaasi assinnyani meyaassin isa isaas: «Assinnyano, ne ma'arontu maketwa» yisete. 40 Esseen orfo isa asunu Yesusnin mamsuk aane chimoto. 41 Estan Yesus baassok ekka yi: «Asuni meya Kiristoosni aakkakinso: «Dawitni naawa» yisefeyi? 42 Dawit teetbaasik gaamni tichaassi ekka yi: « «Daamiis Daamtaasik; gumaneesin wochoneesi sikalosi; yer'atak zagunanneen; ta hoi'taasta duwa» yiwa. 44 «Ese Dawit Daam yire teegenanneen aakkak Kiristoos nawuba sinnirinso?» 45 Asuni meya zuuttere odeseefen Yesus nawobaasakitonik ekka yi: 46 «Dicha maama mayere kutisefaat gabaasta asuni meya baassotin naga ooshshosonek sholset Ayhudni shiiphoni keyaassi dey ulfinni kodta duuk, koota maastefanaasta ulfinni dima sholsefe Museni tumaason assinnyani meyakin teetnitiison oodtiwa. 47 Baasso dicha asusi keyanon mere turuksuk asu taan biyowa iyaat shiiphobesiison dichisefe. Es baasso akama mangsuni kar'atu ephphetoosonewa.»

21 Yesus otumni meya waaga keptefana saxiniissi waagbesiison ha'seefen bi. 2 Esiisimato isa tukama dicha asu hep duude imdifeen biyat: 3 «Futo nittok makefawungwa, han tukama dicha asus zuuttambesiise asi denalo imiwa. 4 Asuni meya fa waagbesiistan fu'tesonu imete. Sinuntano han asus barik fayilson kol'siratu imi» yi. 5 Isa isa asuni meya betemeqdesiis keeshu keeshu shu'aknawa Ha'osik imte waaga asikna keeshira keetobaason wolumset feeseter. Sinuntano Yesus ekka yi: 6 «Han biifeti bar zuuttambaase shu'aas shu'aasta kopuktera keetenamato boktona wona yoona.» 7 Baasso dey: «Assinnyano! Han bar aagenso sinanari? Bar dey sinanak besoba aambanso?» yire mamussete. 8 Yesus ekka yire wolgi: «Daagonoytimato arutiwa. Showo asuni meya: «Ta Kiristooswa, wonaas ta'i» yit ta sunaasik yoosone. Sinuntano nitto baassok zoonustotiita. 9 Neeboosi odunonnawa daraasa mangu wolumni shorkone asin odefeti kabaasik nawotita. Es bar zeemma sinanak sholsuwa. Sinuntano koi'baas geregere aafa sinanawuza.» 10 Tisire Yesus ekka yi: «Dara daraasata, taatoosta kabuna. 11 Akama daani shorko sinana.

Daadaassi dey maknewa, showo tesa merone sinana. Den saman akama deessu beso sinana. 12 Sinuntano es bar zuuttambaase sinbaasneen zeemma asuni meya nittotin ephone dey kabugsone. Ayhudni shiipho keernawa taatoni keerna aatire imone. Ta sunaasi boor'a taatoni meyakinawa daason ha'sife baassokina taamone. 13 Es bar dey ta sunaasik zaala makotik ma'a ugna sinana. 14 Ese mamustoti mamsusik «Awu wolgunirinso?» yira zeemma safaronoytimato nibnitiissi ephтиwa. 15 Nitto gumaas wolguknawa merokna chimnoyna kaamnewa arune ta nittok imanawa. 16 Nittotin kooni baassonawa aynitiisakiton, koonitiisnawa zomontiisna nittotin aatire imone. Nittoossin isa isaas wortosone. 17 Ta sunaasi boor'a asu zuuttambaase nittotin oomtona. 18 Sinuntano somnitiisi ganesin isarnu aafa tishuna wuza. 19 Chimme yerok kaantiison fu'otiya.» 20 Tusire dey Yesus ekka yi: «Meya taar'oos gumaas Yerusalemnon biratere kuphobaason biifeti kabaasik bar tishunak ta'bason arutiwa. 21 Es kabaasik Yuudaki daasta feese baasso den aamaaski eeloto. Katamaassi fe baasso kesoto. Gerakalo feese baasso katamaassi girsonetea. 22 Tichchera fa raajis zuuttambaase ko'unak haniis gumanı kaastoni wonawa. 23 Es kabaasik naaner asusikitonewa nawa tanifa barikitone haybubawungwa! Daasta akama shana sinana. Daraasata dey Ha'oni gi'a yoona. 24 Baassossin showobesiis siifok kacchere kitusone. Boojchesere dey daadaassi hamone. Es Aazabni meeni neyaas ko'unanneen Yerusalem Aazabni yetona.» 25 Tusire dey Yesus ekka yi: «Awaasta, assaastanawa baakuraastana diinqi beso sinana. Baariisewa akaasi guibone asi deessu kaamaasikna daa zuuttambaase asiista fe daraasin tir'o ephana. 26 Samaastaki testoni shorkotan kabi chowa asuni meya han daasta yooni wuzason oodak digak shorkosone. 27 Es kabaasik Asuni Naa akama hugnaknawa akama ulfinakna shaaruusta yeefeen biyone. 28 Nitto dey es wuzaasikito sinanak tesifana kabaasik fui'tontiis tai'sena boor'a den kaanna biiti.» 29 Tusire dey Yesus ekka yit han beseson make: «Belesini i'oosewa ooma i'osikitononna biitiwa. 30 Tossa kotin biifeti kabaasik bega tai'senamato aruti. 31 Esiisimato es wuzaasikito sinin biifeti kabaasik Ha'oosi taato ta'bason aruti. 32 Futo nittok makefawungwa, es bar zuuttambaase ko'unanneen han koontoos aafa aatana wuza. 33 Samaasewa daase aatana. Sinuntano kaamnaas aafa aatana wuza.» 34 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nibnitiis ushak, zayyk, han daastaki fooson safarok hopunynamato arutiwa. Es baron shakaatine es wonaas dey diinqo eshminimatotu nittotin ephanawa. 35 Es wonaas han daasta fe asu zuuttambaase asin ephana. 36 Es wonaas boor'a yooni mangu wuzaassin aatatiknawa Asuni Naani sina

dey yerok chimatikna wonna wonna chimma shiiphotiwa.» 37 Yesus wonna wonna betemeqdesiissi assifaafe waali waalin Dabrazayitini kumaasta kesse ha'it feer. 38 Asuni meya dey barkin odok e'so e'so betemeqdesiissi hamet feeseter.

22 Ayhudni faasika yistefa kixxani heeboos zagtona wona ta'a faar. 2 Maagni gaanyne meenewa Museni tumaasi assinyanya daraasin digsefaat Yesusnin aakkak worsonemato ugna sholset feeseter. 3 Sexana asire heppe nawobaasa ganesin isa Askorotki Yuuda sinfe basaassi giri. 4 Estan Yuuda Maagni gaanyne meyakinawa betemeqdesiisi tasoni meeni ha'sinnyani meyakinha hamme Yesusnin aakkak aatire imanamato merke. 5 Baasso dey chowbaasik girere birri barik imonek wuli girsete. 6 Es wuliisik ma'i yire aatire imanak asu foonto kar'o oodet feer. 7 Esseen orfo Ayhudni faasikani fantu shuktona kixxani heeboos kar'i. 8 Yesus: «Faasikani meeta'uson muunik hamma hoossutiwa» yire Phexiros Yohannisna asin wosi. 9 Baasso dey wolgire: «Ayhudni faasikani meeta'uson ay hoossunkinso sholefa tari?» yit mamussete. 10 Bar dey: «Ek katamaassi girifeti kabaasik akan gima wor'o asuni danati. Orfobaase hamfaat bar girina keyaassi giruti. 11 Estan keeni abaasin: «Assinnyaas nawobaasneen ane Ayhudni faasikani meeta'uson muuna irbani keya ayfaso?» yifewa uti. 12 Asus irbanik hoorera di keeni tukta keete keya besuna. Nitto dey esta hoossuti.» 13 Es hep nawobaas dey hamere zuuttambaase Yesus makenaasimato sinin danere meeta'uson esta hoossiset. 14 Meeta'uni sa'atiis kar'fana kabaasik Yesus wosibaasakitoneen muunak kasayere di. 15 Yesus baassok ekka yi: «Tayista kar'ni shanaason ephphatoonaasneen zeemma han meeta'uson nittoneen muunak akamanon sholettu fawungwa. 16 Nitto makefawungwa, Ha'oosi taatosi han bari aacho chowaas ko'unanneen han faasikani meeta'uson hepsi aafa muuna wuza.» 17 Estan ushaason toofobaase ephphe Ha'o galattefaat: «Esewa, zuuttamnitise han baron haa'era ushtiwa. 18 Nitto makefawungwa, hashneen kabira Ha'oosi taato yoonanneen han wayiniisi ushanon aafawa ushanawuza.» 19 Tushaason dey ephphe Ha'o galattefaat batte imet: «Esewa, han bar nittok imtoni ashnaaswa. Han baron taan safaronir zagutiwa» yi. 20 Meeta'uneen orfo dey ushaason toofobaase ephphe: «Han ushati bar ta nittok wuukuna arinnaasne faarwa. Bar dey nittotin Ha'oneen ane gansuni gaddo teyyawa. 21 «Sinuntano taan aatire imni asusa kushu han maddiista taneentu fawa. 22 Asuni Naa zeemma Ha'oosi kaamsi maktera kunnaasimato kitunir. Sinuntano barin kituk aatire imni bar haybubawowa!» 23

Nawobaasakito dey: «Inno ganeyaassi han effatena wuzason zuguniis oonso?» yiset baassotna baassotna mamussesete. **24** Tusire nawobaasakito dey: «Inno ganeyaassin arkir oonso?» yit baassotna baassotna we'nisete. **25** Yesus baassok ekka yi: «Han daasi taatoni meya darabesiisata ha'suni hugnabesi faarwa. Ha'sife baasso dey ma'aron zagir yisteretu teegtesefewa. **26** Sinuntano nitto ekka zugutiiata. Nittoossin arkiis hater, dey ha'sife bar wostinnyane feer sinowa. **27** Muuk muunak tai'sere fe barnawa yerefait woshfe barna asiissin oonso arkiri? Muu muunak tai'sere fe bartenoso? Sinuntano ta nitto ganeyaassi isa wostinnyane faanarwa. **28** Nitto taan shana ephfana kabaasic chimma taneen yeretiwa. **29** Abataas taan taassinaasimato ta dey nittotin taassunawa. **30** Taatonaassi ta maddiistan muuti dey ushati. Kinawoosta diifaat asire heppe Israelni zalaasta mangsu kar'atiwa.» **31** Tusire dey Yesus ekka yi: «Simonno! Simonno! Sexana nittotin zago si'anne si'anak mamsiwa. **32** Sinuntano amantonees tishunoynamato neekwa uyaat Ha'o shiiphen. Ne taaki wolifa ta kabaasic ayneesakiton chinuwa.» **33** Simon wolgire: «Daamiiso, ta taatoni keer giruk, kituk neneen ane hooreratu fawungwa» yi. **34** Sinuntano Yesus: «phexiros Hash hawung ako oorunoyfeen keeza wolltaan mormotawa» yi. **35** Estan Yesus nawobaasakitonin: «Waagni kar'diddi, ha'mato, chaa'ma ephnoytiron nittotin wosina kabaasic yo'i wuza faaroso?» yi. Baasso dey: «Isanne yo'i wuza aafawa» yiset. **36** Yesus baassok ekka yi: «Ese hash waagni kar'diddinewa ha'matone faana bar ephowa. Siifoba foontoos maybaason kisire waagere siifo waagowo. **37** Nittok makefawungwa, ta chowaasic zeemmatichaassi: «Manguni meyaneen faadtewa» yiste bar ko'unak sholsuwa.» **38** Nawobaasakito dey: «Daamiiso, hantak hep siifo faarwa» yiset. Bar dey: «Hooronawa» yi. **39** Yesus ooma wonoti zugifenaasimato Dabrazayitini kumaasta ham. Nawobaasakito dey ane hamete. **40** Esta kar'efe kabaasic: «Fatanasi girunoytimato Ha'o shiophotiwa» yi. **41** Baassostan shu'a ha'tera kar'fanaasne fa dima wokke hamme kaa'here ekka yit shiiphe: **42** «Abataaso! Shunfaatane han ta ephphatoonak fa shanani toofooson tayistan shaalwa. Es bar dey ne shuntasimato sinuntano ta shunnaasimatota.» **43** Estan Ha'oosi wosiya dey saman yaara barin chini. **44** Es kabaasic akamanon tiir'o barin ephaan shiiphet feer. Chawobaas dey harinnimato daasta tokit faar. **45** Shiiphotan kabire nawobaaski wolle ye. Baasso dey suumotan kabi chowa kuneefeen danne ekka yi: **46** «Awagan kuntirinso? Fatanasi girunoytimato kabira shiophotiwa» yi. **47** Yesus es baro makefeen asire heppe nawobaasasin isa Yuuda sinfe bar showo asuni zoonsire yeere kar'i. Yuuda dey Yesusnin

daamok tai'se. **48** Sinuntano Yesus: «Yuudano! Asuni Naani daamoknoso aatira imatari?» yi. **49** Yesusneen ane fe nawoni meya es chowaason biyat: «Daamiiso! Siifok kaconiroso?» yisete. **50** Baassossin isaas maagni gaanynye meeni gaanynyani wostinnyasa hoi'ta odonon kace. **51** Sinuntano Yesus: «Beywa! Hepsa effatena wuza zugutaatawaa» uyaat asusa odonon ta'lre fati. **52** Estan Yesus barin ephak yeese maagni gaanynye meyanon, betemeqdesiisi tasoni meyanon ha'sife baassonawa kur'uni meyanonna ekka yi: «Bo'innyani ephni asunimato siifonewa mukne ephpha yaasetiyoso? **53** Wonna wonna betemeqdesiissi nittonen ane faana kabaasic aane ephoweti. Haye han bar nittotnawa talmaasi ha'sune asi wonawa.» **54** Estan Yesusni epha asuni meya Maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo taamete. Phexiros dey woksok barneen ane hamdifer. **55** Asuni meya Maagiisa ojni keerkalo geya sookere isarik diifaat besisedifer. Phexiros dey baasso ganeyaassi geeni besuk di. **56** Isa keeri wostinnyha Phexiros geeni diya diifin gasasira biyat: «Han asus Yesusneen ane feerwa» yi. **57** Sinuntano Phexiros: «Ne han asuse! Makefata barin aane arifatwe» yi. **58** Garono feere isa asu dey biire: «Ne baassossin isaaswa» yi. Phexiros: «Ne han asuso! Tatewal» yi. **59** Garo wonaneen orfo oom asu dey Phexirosni biyat: «Futok han asu Galilakir sinna boor'a barneen ane feerwa.» **60** Sinuntano Phexiros: «Ne han asuso! Makefata baron ta aane arifatwa.» Es baron makere koi'sunoyfeen geregere ako oori. **61** Es kabaasic Yesus yergere Phexirosni bi. Phexiros: «Hash hawung ako oorunoyfeen keeza wolltaan mormotawa» yire Daamiis makena kaamaason yaadate. **62** Ek gerakalo kesse akamanon suumere waasi. **63** Es kabaasic Yesusni ephaat fe asuni meya barin kanyere icheset feeseter. **64** Aaffaason ukaat: «Oonso neen ichari? Raajju sinfaatane aribbo?» yit feeseter. **65** Showo wuza maket me'et feeseter. **66** Wonfana kabaasic daraasa kur'uni meya, Maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi assinnyana zuuttesete. Estan Yesusni es baasso kuphamasta tai'sisete. **67** Ekka dey yisete: «Ne Kiristoososo? Innok makebbo.» Yesus wolgire ekka yi: «Makefanak aane amanefeti. **68** Mamsifanak aane wolgfeti. **69** Sinuntano hawungneen kabira Asuni Naa Ha'oosi hugnani hoi'ta ulfinto dimaasta duunirwa.» **70** Es kabaasic zuuttesere: «Eekin ne Ha'onи naanos?» yisete. Bar dey: «Aa, sinnaason nittonu maksetiwa» yi. **71** Baasso dey: «Hanneen ekalo oom zaal aane sholsifewa. Innonu basa noonoossin odeniwa» yisete.

23 Esta fe asuni meya zuuttesere kabi Yesusni ephere Pilatosnik taamete. **2** Ekka yit barin malatesete: «Han

asus daraniisin eshfeen, keesarnik girbo giribtonynamato kalfeen dey: «Ta Kристоос таатова» yifeen danni.» 3 Pilatos: «Ne Ayhudni таатоносо?» yire mamsi. Yesus dey: «Ne yitaasimatowa» yire wolgi. 4 Estan Pilatos maagni gaanynyaniknawa daraasikna ekka yi: «Ta han asusatan isa mangsune aane danutwa.» 5 Sinuntano baasso: «Han asus Galililan kabira hanta kar'ananneen, Yuudaki daa zuuttambaase asiissi daraasin manguk kabgit feerwa» yiset chinire malatesete. 6 Pilatos Galililan yiste baron odenaase: «Han bar Galilaki asunoso?» yit mamsi. 7 Yesus Herodisni ha'suussin yeer sinbaason Pilatos araat Herodisnik wosi. Es kabaasik Herodis Yerusalem yeere feer. 8 Herodis Yesusnin biyanak showo wona sholet feer sinna boor'a biinaase akamanon gire. Yesus zagit feefena biistera artonoy wuzason wosten biyanak sholet feer. 9 Es bari boor'a Yesusnin showo mamsu mamsi. Sinuntano Yesus isanne aane wolguwe. 10 Maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi assinyanya chinire malatet feeseter. 11 Herodis meya taar'obaasneen ane Yesusni kashshire kanynye keeshu maama maysire wolgire Pilatosnik gafki. 12 Herodisnawa Pilatosna zeemme faassere feyiis es wono ganere zomo sinete. 13 Estan Pilatos maagni gaanynyanin, daraasin ha'sife baassotnawa daraasinna isarik zuutire teege. 14 Ekka dey yi: «Han asu daraasin mangu ugnak zoonsiwa» yira taaki teshsheti. Ta nitto sinak tu'nira nitto maketi malataassin isa mangsu basaastan aane danut. 15 Esiisimato Herodis dey isa mangsu aane dane sinna boor'a innoki wolgire gafki. Ese han asusin kituta katuni mangsu aane zaguwe. 16 Es bari boor'a baak ichcha kotanawa.» 17 [Pilatos heeo heeboosi wonak isa taatonin baassok kotar.] 18 Estan dara zuuttere isarik: «Han asusin tishkaat Barbaannin innok kotwa» yit chaagete. 19 Barbaan katamaassi fe daraasin manguk kabgubaasiknawa kaa worubaasiknawa taatere fe asu. 20 Pilatos Yesusnin kotanak sholefaat hepsa daraasin mamsi. 21 Sinuntano daraas: «Suutwa! Suutwa!» yit chaagete. 22 Pilatos keezsa wolgire: «Han asu wostena mangsu aambanso? Ta barin kituta katuni mangsu aane danut sinna boor'a ichcha kotanawa?» yi. 23 Sinuntano baasso kaambesiison teggire: «Suutwa» yisete. Baasso chaagaas dey aatami. 24 Es bari boor'a Pilatos sholseteeson zagsonek baassok aatire imi. 25 Daraasi manguk kabgirenawa kaa worirena taatere fe Barbaannin kotanak mamussete. Es asusin dey baassok kotaat Yesusnin sholseteeson zagsonek aatire imi. 26 Yesusnin ephphe hamefeen Kerenaki asu Simon yiste ugunni wof balagarin katama yeefeen danere mesqeliison wossire basa orfoose hamanak zagsete. 27 Showo dara dey Yesusni orfoose hamedifer. Es baassossin nibbesiison ki'et,

waasset fa mashkasu faaser. 28 Sinuntano Yesus baassoki yerqere ekka yi: «Nitto Yerusalemki mashkasuse, nitto teetasiknawa naanggotiisikna waasutitano taak waasutiita. 29 Ese: «Zagiyaas, koonunoy magaasewa tanunoy tamaase suusto» ustona wona yoona. 30 Es kabaasik asuni meya aamaason: «Innoosta gandowe» Kumaason dey: «Innotin aachuve» uuk kabosone 31 Ese han baron kewa i'oosta ekka zagtenanneen ichmaasta awu zagsongkoso?» 32 Esiisimato mangu wosto woste hep asunin dey Yesusneen ane woruk ephphe hamete. 33 Keraniyo yiste dimaasta kar'eteese Yesusnin esta suutete. Dey mangu wosto woste asusakitonin isaasin hoitaasta, hepsaasin aldaasta suutete. 34 Esseen orfo Yesus: «Abataaso, zagsefe baron aane arsoto sinna boor'a feeshun uwa» yi. Meya taar'oni meya dey maybaasta ixa ha'sere haa'esete. 35 Es kabaasik daraas yerefa biidifer. Daraasin ha'sife baasso: «Oomiis fu'e, Ha'o barin korina Kристоос sinfaanane teetbaason fu'en biyaniwa» yit kanyesete. 36 Meya taar'osakito dey esiisimato kanyesete. Barki tai'sere suqaro wayinini usha imet: 37 Esiisimato dey: «Ne Ayhudni taato sinfaatane teetneeson fu'owa» yiset feeseter. 38 Suuttene mesqeliisi teetta: «Haniis Ayhudni таатова» yifa ticha tichire yeetisete. 39 Mangu wosto wostere suutte baassossin isaas Yesusnin: «Ne Kристоostenoso? Ese teetneesonnawa innotinna fu'owa» yit me'i. 40 Sinuntano hepsaas wolgire ekka yit ke'i: «Neyista kituni mangsu katera feen Ha'ooson aane digefenos? 41 Inno zagini mangsuusik sholsu ke'o ephpha taadifenir. Sinuntano han asus isa mangsu aane mangsuwewa» yi. 42 Tusi Yesusni: «Daamiiso! Taato sinna yaafata kabaasik taan safarowa» yi. 43 Yesus wolgire: «Neek futo makefawungwa, hash hawung taneen ane genneti footawa» yi. 44 Es kabaasik wonaasi issun sa'atin kabira izgin kar'ananneen daas zuuttera talme. 45 Awaas talme; betemeqdesiisi yinu heppik karate. 46 Yesus akama tega kaamak chaagge: «Abataaso! Kaanaason ne kushuussi adarak imingwa» yi. Es kabaasik geregere kaabaas kesi. 47 Tii meya taar'oni gaanynyaas sina chowaason biinaase: «Han asus futok ookowa» yit Ha'ooson galatte. 48 Es baron biyak esta zuuttere fe asus sina chowaason zuutire biyeteese nibbesiison ki'et wolsete. 49 Yesusnin tai'sonon arsefe baassonawa Galililan kabsere basa orfoose hama mashkasuse zuuttere woksok yersefaat sinfa wuzason bijet feeseter. 50 Ayhudni shongo zuuttesefe baassossin isa Yosef yiste ma'a ooko asu feer. 51 Es asus Yesusniista zagte kituni mangsuni kar'ni chowaassi aane giruwe. Bar dey Armatiyas yistefa Yuudani katamaassi Ha'oosi taatoni yoonon abdiq oodet feer. 52 Pilatosnik hamme Yesusni

dugnooson imanak shiiphe. 53 Estan dugnooson kessire maama kimme shu'ak katera hooore oonu kabbarthonoya moogsi kabbare. 54 Es baron zaginaas beysani wonni hooroni wonaasik. 55 Galililan kabsera Yesusni orfoose ya mashkasusikito Yosefneen hamera moogaason biye. Dugnobaas dey aakka kabbarrenomato biyete. 56 Estan keebesi wolsere dugnooson woshshuk kimaminewa shittone hoossisete. Tumaasimato beysani wonaasik beysa ephete.

24 Guddani wono wonsa waassiise mashka meya hoossisete shittooson ephere ek moogaaski hamete. 2 Moogaasta uktera kuni shu'aas bukalera kunfeen danete. 3 Sinuntano moogaassi mogire biyeten Yesusni dugnooson aane danoto. 4 Han bar aambanso iyaat diinqesefeen akamanon palpalu chaaret yere maya mayo hep asu baasso tesh a yere. 5 Mashka meya digsefaat daassi biyefeen asusakito baassok ekka yi: «Hayew sina barin awuniron kituni meeni ganeyaassin sholedifetirin? 6 Bar kabi! Hantak aafe. Galillaki feena kabaasik awu makenamato yaadatoti. 7 «Asuni Naa boor'ni meeni kushuussi aattere imtonak, suuttonaknawa keessinari wono kitun kabunakna sholsu yire makenar faar.» 8 Mashka meya dey Yesus makeda kaamaason yaadatesete. 9 Moogaasi estan wolsere biyete baron zuutire asire isse nawobaasiknawa oom meyakna maksete. 10 Es baron wosini meyak maksees megdelawitki Maarami, Yohannanewa Yaqobna asi into Maarami, dey ooma mashka meya feeseter. 11 Sinuntano baasso mashka meya maksete bar mitone faar sinna bestena boor'a aane amantosoto. 12 Sinuntano Phexiros kabi moogaaski eeli. Esta kar'faat sir mogire biin sesa kinoni maamaas bar bar kunfeen biyaaat diinqet wolle keer ye. 13 Es wono nawoni meyassini hep asu kabire Yerusalemun asire heppe kiilo meetiri wokba faana Hemawos yiste ke'esi hamedifir. 14 Baasso dey sina chowaason zuuttambaase kabgire wolumsedifer. 15 Es chowaason safaretnawa wolletna feeseten Yesus tai'sere baassoneen hamdifer. 16 Sinuntano aafbesiisik biyefet bar oo sinnamato aane arsoto. 17 Yesus dey: «Ugunne hamfaat nittotna nittotna wollefeti wuzaas aambanso?» yi. Baasso dey suumere shaakkire yessete. 18 Baassossin isa Keleyophaa yistefe asus ekka yi: «Hangnettaki wonaassi han Yerusalemuk sina chowaason arunoy asu nenenetu irbawa.» 19 Bar dey: «Sina chowaas aambanso?» yi. Baasso dey ekka yisete: «Naaziretki Yesusniista zagte barwa. Bar Ha'onewa asu zuuttambaase asi sinana wostoknawa kaamakna chim raajiuwa. 20 Barin maagni gaanynyanawa innotin ha'sife baassotna kituni mangsu kar'e aatire imere suutete. 21 Sinuntano inno

Israelnon furonirwa yira abdi zaginiis baringwa. Es bar sinnanneen hawung keez wonawa. 22 Inno ganeyaassin isa isa mashka meya innotin diinqisisetewa. Baasso wonsa waasi ek moogaaski hamere dugnobaason turuksete. Wolsere bar hayew sinbaason make Ha'oni wosini kaama odesenamato innok maksete. 24 Inno ganeyaassin isa isa meya ek moogaaski hamme es mashka meya makseteesimato sinin biyete. Sinuntano Yesusnin aane biyoto.» 25 Yesus dey baassok: «Nitto yaadatonoornawa raajuni meya maksete baron amanok nibnitiis taptonor. 26 Kirostos han shanaason ephphetoonaknawa den ulfinbaaski girunak aane sholsifano?» yi. 27 Estan Museni tumaassinnawa raajuni meeni tichaassinnna kabgire barik tichche baron korto ticha zuuttambaase asiissin kisaafe assi. 28 Baasso hamefe ke'eessi tai'sesefe kabaasik Yesus aatte hamninne feer sinne baassok beste. 29 Sinuntano baasso: «Gerok waali, awaas dey giridifar sinna boor'a innoneen ha'uwa» yit chinire shiiphsete. Bar dey baassoneen ha'uk keer giri. 30 Baassoneen ane muuk di. Tushaason dey ephphe galattefaat batte imi. 31 Es kabaasik aaffesiis gachchen Yesus sinbaason arsete. Sinuntano bar baasso sinan tishi. 32 Baassotha baassotna dey: «Ugnaasta faani innotin wolumsit kayma tichaassini kisaafe maken nibniison geenimato matanoso?» yisese. 33 Es kabaasik kabsere Yerusalem wolle hamete. Estak asire isse nawobaasnawa baassoneen feese baassotna asin isarik zuuttere feeseten danete. 34 Baasso dey: «Daamiis futok kabi! Simoonniknu bestewa» yisete. 35 Es hep nawoni meya ugnaasta sina barewa Yesus tushaason batfena kabaasik aakkak arsetematonamaksete. 36 Es baron wolumsefeen Yesus bar ganebesiissi yerefaat: «Naga nittok sinfawung!» yi. 37 Sinuntano baasso nayere kita biyetenne faar sinfaan digak tuumete. 38 Yesus dey ekka yi: «Awuniron nayedifetirinso? Awagan nibnitiissi mamefaso? 39 Kushunaasewa wochonaase asin biiti. Taptira ta sinnaason aruti. Taan biifetiisimato kitaas ashnewa megane barki aafawa.» 40 Es baron makefaat kushubaasewa wochobaase asin baassok besi. 41 Baasso dey giraknawa diinqokna tuumefaat bar sinbaason aane amanosoto. Yesus dey ekka yi: «Ila maastoni wuza faaroso?» yire mamsi. 42 Baasso dey kiichcho kurxummi imete. 43 Bar dey ephphe baasso sinak me. 44 Yesus ekka dey yi: «Nittoneen aane faana kabaasik Museni tumaassi raajuni meeni tichaassinnawa gaamni tichaassina taak tichche bar zuuttera ko'unak sholsu yira nittok makedaas haniiswa» yi. 45 Es kabaasik korto tichaason yaadatsonek nibbesiison gachi. 46 Ekka dey yi: «Kirostos shana ephphetoonamatonawa keezsinari wono dey kitun kabunamatona zeemma tichchera faar. 47 Esiisimato dey

Yerusalemun kabira dara zuuttambaase asik harminewa boor'ni fakine basa sunaasik awastonir yistera tichche. **48** Es barik nitto zaalwa. **49** Ta abataas nittok imna abdiison nittok wosuna. Nitto dey denun hugna imtona kabaneen Yerusalem katamaassi footi.» **50** Esseen orfo nawobaasakitonin ephphe Bitaniya ham. Kushubaason kabgire baassotin suusi. **51** Suusfet baassostan oor kesse den sama ham. **52** Baasso dey barik kaa'nere akama girak Yerusalem wolle hamete. **53** Ha'ooson galattet wonna wonna betemeqdesiissi aane tishisefe.

Yohannis

1 Zeemmaneen kaam feer. Bar dey Ha'ooskitu fe; Kaamiis dey Ha'o; **2** Bar dey zeemme Ha'oosneentu fe. **3** Zuuttambaase bariktu teste; teste wuzaas zuuttera barki kamotu teste; isa wuzane barneen gerakalo tester aafa. **4** Kaa barki faar; es kaas dey asunik chaarefa sinna faar. **5** Chaarefaas talmaassi chaarsir; talmaas baron aane merowa. **6** Ha'ooskin wostere ye sumba Yohannis yiste isa asu feer. **7** Zuuttambesiise barki kamo amanosonek bar chaarefaasi chowanon zaala makonaktu ye. **8** Chaarefaasi chowanon zaala makonaktu yeeteno bar chaarefte. **9** Asu zuuttambaase asik chaarsuni futoni chaarefa han daasta yaadifar. **10** Han daasta feer; han daas bariktu teste; sinfanaknu han daas aane ephphatowa. **11** Basa keen sina baassoki ye; sinuntano baasso barin aane ephphetoosoto. **12** Sinuntano ephpheteesere sunbaasik amanefe baasso zuuttere Ha'oni naanggota sinonek mabti imi. **13** Baasso Ha'oni naanggota sinetees asuni tumak wedey hannaakin wedey ashakin wedey teegoni fiqadik aane koontosoto. Baasso koontesetees Ha'okingwa. **14** Kaamiis asha sinne inno ganeyaassi ha'i. Inno dey Ababaaski feena kabaasik fa ulfinbaasne fa isa naa bar basa ulfinaason biini. Bar dey [Ha'oni otumaknawa futokna tuum]. **15** Yohannis basa chowaason zaala maket: «**16** Ta orfoosta yooni bar taneen sinak feer. Tayistan dey denalo; yira makenaas barwa» yire chaagi. **17** Basa tumaastan inno zuuttamniise otmaasta otma daysira ephphataani. **18** Tumaas Museniki kamo imte. Sinuntano otumnewa futone Yesus Kiristoosniki kamo ya. **19** Ha'ooson biyar oonu aafe. Sinuntano abani sina Ha'oosneen fe isa naas bar bar Ha'oos oo sinnamato innok ammanon besi. **20** Bar dey aachunoy: «Yoonir yiste muudtos tatewa» yire ammanon make. **21** Baasso dey: «Eekin ne oonso? Elyasnos?» yire mamussete. Bar dey: «Indaanewa» yire wolgi. Baasso dey: «Eekin raajjunoso?» yisete. Bar dey: «Indaanewa» yire wolgi. **22** Baasso dey: «Eekin ne oonso? Innotin wosi baassok hamma makonik ne teetaason oo yifasso?» yisete. **23** Bar: «Raajju Isayyasnissi maktenaasimato Daamiisa ugnanon zeep'ti» yire ichma daassi chaagfe asusa kaamatawa» yi. **24** Baasso wostere yeesetees Ferisawini meyakin. **25** Baasso dey Yohannisni: «Ese ne Kiristoos wedey Eeliyas wedey yoonir yiste raajjuus sina shakaatane awuniron haphqidifa?» yisere mamussete. **26** Yohannis wolgire: «Ta akaktu haphquna. Sinuntano nitto

arunoytir ganentiissi yereferwa. **27** Ta orfoosta yooni basa chaa'maasi taar'anon kotak sholsunoynar barwa.» **28** Han bar zuuttera sinnaas Yohannis haphqit feena Yordanosni akaasi yesalo awa kesnarki fa Bitaniyaktu sini. **29** Wonotirk Yesus Yohannisni yeefeen biyat ekka yi: «Ese han daasta fe asusa boor'anon baassostan tishkuni Ha'oni fantu **30** «Ta orfoosta yooni bar taneen sinak feer. Tayistan dey denalo» yira makenaas barwa. **31** Tanu es yooni barin aane arifatwa. Sinuntano ta akak haphqit yaanaas Israeli meyak barin arsonekwa.» **32** Yohannis ekka yire zaala make: «Korto Ayyana saman nakalone faar sinna basaasta kerefeen biin. **33** Akak haphqunak taan wosi bar: «Korto Ayyana kerefeennawa basaasta diifeenna biyata bartu Korto Ayyanak haphquniiswa» yira makena kabaneen tanu aane arutwa. **34** Ta dey biina boor'a bar Ha'oni naa sinbaason zaala makefan.» **35** Wonotirk Yohannis hep nawobaasneen esta yerefer. **36** Yesus estak aatfeen Yohannis biyat: «Ese haniis Ha'oosi fantuwa» yi. **37** Hep Yohannisi nawoosakito Yohannis es baron makefeen odesefaat Yesusni orfoose hamete. **38** Baasso Yesusni orfoose hamefeen yergere biyat «Awu sholedifetirinso?» yi. Baasso dey: «Rebi! Ayinso faafatari?» yisete. (Rebi! Uus assinnya uu.) **39** Bar dey: «Yaara biitiwa» yi. Hamere feefenamato biyere Es wono ane feeshete. Es kabaasik dey wonni asir sa'ati sinana. **40** Yohannis makena kaamaason odere barneen ane hame nawoosasin isa Simon Phexirosni ay sina Andriyas feer. **41** Bar zeemme ayba Simooniki hamme: «Mesiisin danniwa» yi. Mesi uus muudto uu. **42** Yesusni dey ephphe ye. Yesus barin biire: «Ne Yona'ani Simoonwa, ne hawungneen ekalo Keefayisteratu teegtotawa» yi. Kotbaas dey «Phexiros wedey Inya shu'a» uwa. **43** Wonotirk Yesus Galiila hamanak shole. Filiphosnir dey danne: «Taneen ane hamniwa» yi. **44** Filiphos dey Andriyasnawa Phexirosna asimato Betesayidaki katamaassitu feesefe. **45** Filiphos Naatinaelni danne: «Museni tumaassinawa raajjuni meya basa chowbaason tichisete barin danielwa. Esiis dey Yosefni naa Naaziretki Yesuswa» yi. **46** Naatinael dey: «Naaziretun ma'a wuza kesak chimniroso?» yi. Filiphos: «Yaara biwa» yi. **47** Yesus dey Naatinael hang barki yeefeen biyat: «Futoni Israeli asu hanifewa» yi. **48** Naatinael dey: «Taan ayik arifasso?» yit mamsi. Yesus wolgire: «Filiphos teegonoyfeen Belesini i'oosi diisi diifen biingwa» yi. **49** Naatinael wolgire: «Assinnyano! Ne Ha'oni naawa. Ne Israeli taatowa» yi. **50** Yesus wolgire: «Belesini i'oosi diisi diifen biingwa» yina boor'anoso amanetari? Haniistan denalo wuzanu biyatarwa. **51** Futok nittok makefawungwa;

Samaas gachchefaan Ha'oosi wosiya daa Asuni Naaski kerefeennawa kesfeenna biyatiwa» yi.

2 Keezsinari wono Galilani awurajaassi Qaanani katamaassi sargi faar. Yesusni intoos dey estak faar. **2** Yesusnawa nawoni meena es sargiista teegtesere feeseter. **3** Waynini ushaas ko'ifana kabaasik Yesusni intoos: «Waynini ushbesiis koi'faantu feesetewa!» yira Yesusnik make. **4** Yesus wolgire: «Intonaase! eekin taan awu zaguwa yifasse? Ta wonaas hashnu aane kar'awe» yi. **5** Yesusni intoos dey wostinnyani meyak: «Bar makeda baron zuutira zagutiwa» yi. **6** Ayhudni meya masere kayimefe tumaasimato issun shu'ni waasha esta diisefar. Isa isarbaas hep wedey keez gima akatu ephfa. **7** Yesus wostinnyani meyak: «Waashasikitosi aka tuunutiwa» yin noonobaastaneen katisere tuuniset. **8** Estan Yesus: «Hash kittaa kootaasi gaanyanyaik imtiwa» yin imete. **9** Gaanyyaas waynini usha sina akaason bechchire biin ayin yaanamato aane aruwe. Sinuntano akaason kita wostinnyani meya arsedifer. Gaanyyaas mariisin teegere **10** «Asu zuuttambaase zeemme ma'a waynini ushaasontu imfe. Estan ushshe zaysetenneen orfo manguuson imfe. Ne ma'a waynini ushaason hashneen duusaan diifar» yi. **11** Yesus es biistera artonoy wuzason zeemme Galilaki fa Qanak zuguk ulfinbaason ammanon besi. Nawoni meya dey barik amanesete. **12** Esseen orfo Yesus intobaasneen, aybaasakitonen, nawoni meyaneen ane Kifirnahom kersete. Estak garo wona diisete. **13** Ayhudni meeni faasikani heeoos tai'sera faar. Yesus Yerusalem kesi. **14** Betemeqdesi yabooosta miyaason, fantuuson, nakalooson waagsefe baassotin dani. Dey oom waaga soolefe baasso diisefa waaga soolesefen bi. **15** Gaaduni alangga ma'lire fantuusonnawa miyaasonna zuutire betemeqdesiis yabotan kalle kisi. Sooltefa waagbesiison dey sikere tarabbezaason shelgire ha'i. **16** Nakalo waagsefe baassotin: «Han baron hantan ephpha kesti! Abataasa keyanon nagadni keya zugutiital» yi. **17** Nawoni meya dey: «Keeneesik fa ta seektoos taan mawa» yistera tichchenamato gasasisete. **18** Ayhudni meya dey: «Han zugifata barik aro biistera artonoy wuza innok besutasso?» yisete. **19** Yesus wolgire: «Han betemeqdesiis kiddiste kiddusaninon bogaani ta keessinari wono wolgira keer'anawa» yi. **20** Ayhudni meya: «Han betemeqdesiis kiddiste kiddusaniacheechasire issune neya koi'siratu keetera kesi. Eekin ne aakkak keessinari wono keer'a?» yisete. **21** Sinuntano Yesus basa atusontu: «Betemeqdesi kiddiste kiddusani» yire make. **22** Es bari boor'a Ha'oos Yesusni kitun kabinanneen orfo nawoni meya es baron makanamato nibesiista keji. Estan tichaasewa

Yesus makeda kaamaasonna amanesete. **23** Yesus faasikani heeboosi wono Yerusalem zugina biistera artonoy wuzason biyete boor'a showo asuni meya barik amanesete. **24** Bar asusa nibsi fa wuzason zuutire arir sinna boor'a oonu asuni chowa barik makonak aane sholsifa. Yesus asuni meyanon zuutire arifena boor'a baassotin aane amanefe.

3 Ferisawini keen sina Ayhudni gaannyne meyaassin isa Nikodimos yiste asu feer. **2** Bar isa wono talmak Yesusniky yeere: «Assinnyano! Ha'o barneen sinna asu sina shakaanane han ne zugifata biistera artonoy wuzasikitonon zuguk chimmir aafewa. Es bari boor'a ne Ha'okin ye assinnya sintamato arifeniwa» yi. **3** Yesus wolgire: «Futo neek makefangwa: Asu hepsa koonto shakaanane Ha'oosi taatonon biyanak aafa chimanawuza» yi. **4** Nikodimos dey: «Asu kur'inanneen orfo aakkak hepsa koontok chimmirinso? Hepsak intobaasi keensi girire koontok chimniros?» yi. **5** Yesus wolgire: «Futo neek makefangwa: Asu akakinnawa Ha'oni ayyanakinna koonto shakaanane Ha'oosi taatosi giruk aafa chimanawuza. **6** Asunikan koonte bar asuwa. Sinuntano Ha'oosi Ayyanakin koonte bar Ha'ooskin gaddo kaa daniwa. **7** «Hepsi koontotik sholsuwa» yina boor'a diinqotaatawa. **8** Siru sholena daatu sirifawa. Kaambaasontu odota. Sinuntano ayin yaanamatonawa ay hamdifanamatona aane arifewa. Ha'oosi ayyanakin koonte bar zuuttambaase esii simatowa» yi. **9** Nikodimos: «Han bar aakkak sinanak chimmirinso?» yire mamsi. **10** Yesus wolgire: «Ne arto Israelni assinnya sinna faafaat han baron aane arifenos? **11** Futo neek makefangwa: Arifeni barontu makefeni, biini bariku zaala makefeni. Makefeni baronu aane ephpha taafeti. **12** Han daastaki chowanon makeda amanonoy nitto den samaki chowaason makefaanane aakkak amanoti? **13** Den saman kere Asuni Naasneen oom den sama kesar oonu aafewa. **14** Muse ichma daassi bittak wosuste zawuni besoson suutnaysimato Asuni Naa suuttonak sholsuwa. **15** Esiis dey Asuni Naanik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaaba foona kwa. (aiōnios g166) **16** Barik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaa dananaktano tishunoynamato Ha'oos isaa nawuba bar barin aatira imma han daason baak keeshewa. (aiōnios g166) **17** Ha'o isaa naabaasin han daasta wosinaas daasta mangsuni kar'ak sinnoynamato han daason barki kamo fu'okwa. **18** Barik amanefe basaasta mangsu aafa katona wuza. Sinuntano amanonoy bar isaa Ha'oosi naa bar barik amano beyna boor'a mangsu basaasta katewa. **19** Chaarefaas han daasta ya. Asuni meya wostobesiis mangu sinna boor'a chaarefaason beyfaat talmaason shunete. Esiistu mangsuni kar'aaswa. **20** Manguuson zagife

bar zuuttambaase chaarefaason oomterwa. Wostobaas ammanon kesnoynamato chaarefaaski aane yeefe. 21 Sinuntano Ha'o sholefana wostooson zagife bar wostobaas Ha'oosik ammanon bestonak chaarefaaski yeefewa» yi. 22 Esseen orfo Yesus nawoni meyaneen ane Yuudani daa hamete. Estak baassoneen ane feefaat haphqidifer. 23 Yohannis dey Salemni tai'soosta fa Henonuk showo aka faar sinna boor'a estak haphqit feer. Asuni meya haphuktok yeefaafe haphuktet feeseter. 24 Es bar sinnaas Yohannis taatoni keer girunoy feen. 25 Yohannisni nawoni meenawa isa Ayhudni asuna asi ganeyaassi Ayhudni meeni tumaassi fa kayimni chowaasik kirikkiri kabi. 26 Yohannisnik yeessere: «Assinnyano! Yordanosni akaasi yesalo awa kesnarki neneen ane feena kabaasik ne basa chowaason zaala maketa bar dey haphqidiferwa. Showo asuni meya dey barki hamediferwa» yi sete. 27 Yohannis wolgire: «Den saman imtonoyfeen asu isa wuza ephphetook aafawa chimanawuza. 28 «Yoonir yiste muudtos tatewa. Sinuntano basa sinaastatu wostera yaangwa» yira makenamato nittonu zaala makotiwa. 29 Mariyas mariisarwa, mariisin argasuk ane fe muzgitius mariisa kaamanon odefena kabaasik akamanontu girefrewa. Es giraas dey taarwa. Es giraas dey hash siniwa» yi. 30 Bar arkittonak, ta dey hatonak sholsuwa. 31 Denun yooni bar zuuttambaase asi denalowa. Han daastaki bar han daastakirwa. Han daastaki chowatu makefa. Saman yooni bar zuuttambaase asi denalowa. 32 Biina baronnawa odena baronnatu zaala makefa. Sinuntano zaalbaason oonu aane ephpheteefe. 33 Makefena zaalni kaambaason ephphete bar Ha'oos futo sinbaason gasasi. 34 Ha'oos Ayyanabaason tuunira imfana boor'a Ha'o wosina bar Ha'oosi kaamanontu makefewa. 35 Abaas naasin keeshter; zuuttambaase asin kushubaassi imi. 36 Nawubaasik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaaba faarwa. Nawubaasik amanonoy bar Ha'oosi gi'atu basaasta foonirtano kaason aafa danana wuza. (aiōnios g166)

4 Ferisawini meya Yesus Yohannisniitan arkissire showo asuni nawoba zagire haphqit feenamato odesete. 2 Sinuntano haphqiis Yesus sinnoynaron nawobaasakitutu haphqit feer. 3 Yesus dey es baron arinaase Yuudani awurajason beyfaat Galiläa hepsa wolle hami. 4 Samariyani awurajja kamo aatte hamana sholsira faar. 5 Es bari boor'a Yaqob nawuba Yosefnik imna dimaasi teshta fa «Sikar» yistefa Samariyani katama ye. 6 Estak Yaqobni anki doo'a faar. Yesus ugunne kutuk hopina boor'a es doo'aasi tesha di. Es kabaasik wonaasi issun sa'ati sinana. 7 Nawoni meya dey muuni waagosi katama hamete. Es kabaasik Samariyan isa

mashkasu anki kitak ya. Yesus barki: «Aka imin ushungwe» yi. 9 Es asu: «Ne Yuudani asu sinfaat ta Samariyani asu sina taakin aakkak aka shiiphotoso?» yi. Ayhudni meya samariyani asuni meyaneen isarbesi aafa sinna boor'atu es baron make. 10 Yesus wolgire: «Ha'oosi imanonnawa «Aka taak imin ushungwe» yiis oo sinnamato araatane shiiphonis newe. Eekan bar dey kaani aka neek imana kabawe» yi. 11 Asu dey wolgira ekka yi: «Ne kitata wuzne aafawa. Doo'aas dey yeet wokawa. Eekin kaani aka Ayin dana? 12 Ne han anki doo'aason innok ima abani Yaqobniistan arkutaroso? Barneen naanggotbaasneen waagbaasneen han barontu ushetewa.» 13 Yesus wolgire: «Han akaason ushfe baasso zuutttere hepsa wolletu iktosonewe. 14 Ta imana akaason ushni baasso zuutttere koi'ba foonto neya isanne aafa iktosone wuza. Ta imana akaason ushni barik [Ha'on] Ayyana basaassi koi'ba foonto kaani kor'atu sinana» yi. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Asu dey: «Han asuso! Iktonynamatonawa anki kissi hanta wollu yoonynamato es akaason taak imma» yi. 16 Yesus dey: «Hamfaat teegoneesin teegera wollu hanta yowe» yi. 17 Asu wolgira: «Teegota aafewa» yi. Yesus: «Teegota aafe» unees ma'aron maketwe. 18 Ne uuch teegoniki girira kestarwe. Hash neneen ane fe barnu teegonete sinna boor'a maketaas futowe» yi. 19 Asu dey: «Han asuso! Ne raajju sintamato aringwa. 20 Inno abani meya han aamaasiku sagadesetewa. Sinuntano nitto dey «Asuni meya sagadosonek sholsifanaas Yerusalemukwa» yisefeti» yi. 21 Yesus dey ekka yi: «Han asuse, han aamaasik wedey Yerusalemuk Abaasik sagadonooyti wona yoonamato amanowe. 22 Nitto Samirawiis arunoyti Ha'oktu sagadesefeti. Sinuntano faru yoonas Ayhudnikin sinna boor'a inno arifeni Ha'oosiktu sagadefeni. 23 Sinuntano futok sagadesefe baasso Abaasik kayma Ayyanaknawa futokna sagadosone wona yoona. Es bar dey hash siniwa. Abaas dey sagadosonek effatenaasontu sholefe. 24 Ha'oos korto Ayyanawa. Barik sagadesefe baasso dey korto Ayyanaknawa futoosikna sagadosonek sholsuwa.» 25 Asu dey: «Kiristoos yistefe Mesiis yoonamato arifawungwa. Bar yeere zuuttambaase asin innok makona» yi. 26 Yesus dey: «Han neneen wolefees ta barwe» yi. 27 Es kabaasik nawoni meya hameteessin wolle yeesete. Yesus mashkasusneen wollobaasik diinqesete. Sinuntano: «Awu sholedifa wedey Asusneen Awagan wollelida?» yire mamsir oonu aafe. 28 Estan asus gimaason estak beyfaat katama hamma asuni meyak: 29 «Ta zagina baron zuutire make asusin yaafaat biitiwa. Toogiso bar Kiristoos sina beyungeso?» yi. 30 Asuni meya dey katamaassin kesere barki yeesete. 31 Es kabaasik nawoni meya: «Assinnyano! Maktetwa muwa»

yit shiiphsete. 32 Sinuntano bar: «Nitto arunoytir ta muuna muu taak faarwa» yi. 33 Es bari boor'a nawoni meya: «Bar muuna muu ephphe ye asu feerteso?» yisesete. 34 Yesus baassok ekka yi: «Ta muu taan wosi basa safaraason zugunewa wostobaason koi'sunakwa. 35 Nitto «Meeni zuutu kar'anak aacheech assatu faarwa» yifetitanoso? Ese nittok makefawungwa «Kaanna hash meyaas katnamato fosshaason biitiwa» yifawungwa. 36 Kar'ni bar wostobaasi waaganon ephphetooniwa. Koi'ba foonto kaak sinni gaana zuutuna. Es bari boor'a bukni barnawa kar'ni barna aane girostone. Ese bukfeesewa kar'feese isaruk girsonekwa. (aiōnios g166) 37 «Isaas bukana isa ay kar'an» yifa kaamaas han baristik futo siniwa. 38 Ta nitto hopunoytiison kar'atik wosingwa. Oom meyaas hopsesete. Sinuntano nitto baasso hopsesete baron zuutiti.» 39 Mashkasus: «Ta zagina baron zuutire taak makewa» yira makena kaamaasik es katamaassi feese Samariyaki asuni meyaassin showobesiis barik amanesete. 40 Samariyaki asuni meya Yesusniky yeesefe kabaasik showo wona baassoneen aane foonak shiiphsete. Bar dey esta hep wona feeshi. 41 Yesus makena kaamaasik oom showo asuni meya amanesete. 42 Mashkasusik dey: «Hanneen ekalo ne maketa boor'a sinnoynamato inno teetniisik odeni boor'a bar futoknu han daason fatunir sinnamato ariniwe» yisete. 43 Hep wonaneen orfo estan wolle Galiila ham. 44 Yesus zeemme «Raajju basa daasta aane ulfintefe» yire makenar faar. 45 Sinuntano Galiila kar'fena kabaasik Galiilaki asuni meya faasikani heeoosik Jerusalem hamfena kabaasik Yesus zagina chowaason biyete boor'a barin ma'rik ephpheteesete. 46 Esseen orfo Yesus akaason wayinini usha zagire soolena daa Galiilaki Qaana hepsa wolle ye. Es kabaasik Kifirnahomuk naaba mettena isa taatoni herasho feer. 47 Herashoos Yesus Yuudan Galiila yeenamato ode. Naabaas kitunak akamanon mettere feer sinna boor'a Yesusniky yeere: «Kifirnahom kerera naataasin fataywa» yire shiiphphe. 48 Yesus dey: «Nitto biistera artonoy wuznewa diinqi chowne biya shakaatine isanne aane amanefetiwa» yi. 49 Herashoos dey: «Daamataso! Naataas kitunoy feen tai'ni kar'wa» yi. 50 Yesus barik: «Hamma! Naanees farunawa» yi. Asus Yesus barik makena kaamaason amanere ham. 51 Wolle hamfeen basa wostinnyanyi meya barin sholok kesere uguntu uphsere: «Naas fariwa» yisere maksete. 52 Bar: «Naas apun sa'atikinso farinari?» yire mamsin. Baasso wolugsere: «Hazo naafun sa'atiku atubaasi gumtana gafkiwa» yisete. 53 Naasa aba dey Yesus: «Naanees farunawa» yinaas es sa'attiista sinnamato ari. Barnawa keerkii asuni meyaneeen ane amanesete. 54 Esiis dey Yesus Yuudan Galiila yeere zagina hepsa biistera artonoy wuza.

5 Esseen orfo Ayhudni meeni heebo faar sinna boor'a Yesus den Yerusalem kesi. 2 Yerusalemuk fantuus girfaat kesfana finynyaasi tesha isa kuphira kuni aka faar. Es akaas Ibwani meeni kaamak «Betezata» yisteratu teegtefa. Bar dey uuch tukbaasta ukbare yere finoba faar. 3 Es finoossi showo mettan aafishu, laafanawa engite meena esta kunsefer. [Baasso dey akaasi shorkonon oodet feeseter. 4 Aat aatta daamiisa wosiya kuphira kuni akaassi keretaafa akaason shorkit faar. Es akaasi shorkoneen orfo zeemme akaassi giri asu aaffa tesa meroossinnu farit feer.] 5 Estak keezasire nangne neya laafa sinne fe isa asu feer. 6 Yesus es asusin kunfeen biyaat hashneen kar'e showo neya ekkak feenamato araat: «Farutak sholefatoso?» yi. 7 Mettan asus: «Daamataso! Akaas shorkefana kabaasik taan akaassi kessuni asuta aafewa; ta giruk hamfana kabaasik oom asu zeemfe» yi. 8 Yesus dey: «Kabira opponeeson wor'a hamma!» yi. 9 Mettan asus geregere farire oppobaason wor'e ham. Es bar sinnaas beysani wonakwa. 10 Ayhudni meya fari asusin: «Hash hawung beysani wona sinna boor'a opponeeson wor'atak aane chimsifawa» yisete. 11 Sinuntano bar: «Taan fati asus «Opponeeson wor'a hamma» yiwa» yire wolgi. 12 Baasso dey: ««Opponeeson wor'a hamma» yi asus bar oonso?» yire mamussete. 13 Yesus eksere daraasa ganesi giri sinna boor'a fari asus oo fatinamato aane aruwe. 14 Esseen orfo Yesus fatina asusin betemeqdesiissi danne: «Ese haye faritwa. Haniistan denalo wuza neysta kar'noynamato hanneen ekalo boor'a wostotaatawa» yi. 15 Asus hamme Ayhudni meyak: «Taan fatiis Yesuswa» yire make. 16 Beysani wonaasik es baron zagina boor'a Ayhudni meya Yesus kesse girunoynamato kalak sholset feeseter. 17 Sinuntano Yesus: «Abataas hash hawungneen kar'e wostedife. Ta dey wostenarwa» yire wolgi. 18 Esenu beysani wonaason ooda beybaas bar bar sinnoynamato teetbaason dey Ha'ooseen isar zagire: «Ha'oos taak abatawa» yina boor'a Ayhudni meya akamanon woruk sholset feeseter. 19 Tusire dey baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa, Abaas zagifeen biinaysontano naas teetbaasik isa wuzane zugunak aafa chimanawuza. Abaas zagifena barontu zuutire naas dey zagifewa. 20 Abaas naasin keeshter sinna boor'a bar zuguna baron zuutire besifewa. Nittonu diinqotimato haniistan denalo wostonu besuna. 21 Abaas kituussinnu kabgire kaa imfenasimato naas dey sholsefe baassok kaa imfewa. 22 Asu zuuttare Abaasin ulfinsifenasimato naasin dey ulfinsunak mangsuni kar'aason zuutire naabaasik aatire imiwa. Es bari boor'a Abaas ooniistanu sinfaanane aafa mangsu kar'anawuza. Naasin ulfinsunoy bar wosi Abaasin aafa ulfinsunawuza. 24 «Futo nittok makefawungwa,

kaamnaason odefe barnawa taan wosi barik amanefe barna koi'ba foonto kaaba faarwa. Bar kituni keeruntu kaani keer finiteno basaasta aafa mangsu katona wuza. (aiōnios g166) 25 Futo nittok makefawungwa, kituni meya Ha'oosi naani kaamanon odosone wona yoonawa. Wonaas dey hashwa. Odefe baassonu kaak foosone. 26 Aabaas teetbaasic kaaba faanamato naas dey teetbaasic kaaba foonak imiwa. 27 Asuni Naa sinna boor'a mangsuni kar'ni ha'suni hugna imiwa. 28 Es barik diinqotitawa, moogaassi fe baasso zuuttere kaambaason odosone dey moogaassin kesone wona yoona. 29 Ma'aron zagi baasso kitun kabire kaak foosone. Mangunon zagi baasso kitun kabiseten baassosta mangsu katona. 30 «Ta ta teetaasic isa wuzane zuguk aafa chimanawuza. Mangsu kar'anaas Abaaskin odena baron koi'bawa. Taan wosi basa safaraasontano ta safaraason zuguk aane sholefat sinna boor'a mangsuni kar'naas futowa. 31 Ta ta teetaasiron zaala makefaanane kaamnaason futo zagire ephphetoonir aafewa. 32 Taak zaala makoniis Abaaswa; Barnu taak makona zaalaas futonir sinnamato arifawungwa. 33 Nitto Yohannisiiki wosinin wositi. Yohannis dey futok zaala makewa. 34 Ta asuni zaala aane sholefat; Sinuntano nitto farutiku Yohannis mакена zaalaason makedifawungwa. 35 Yohannis saamfat chaarsi tonane feerwa. Nitto dey garo wona es chaarefaasic girok sholseti. 36 Sinfanaknu ta chowaason Yohannisiistan denalo makoni zaala faarwa. Ta koi'sunak Abataas taak imna wosto han zagiifana barwa. Abataas taan wosinamato zaala taak makonirwa. 37 Taan wosi Abaas taak zaala makewa. Nitto kaambaason isanne aane odosoweti. Gitobaasonnu aane biyosoweti. 38 Bar wosina barin amano beyti boor'a kaambaas nittoissi aafa foona wuza. 39 Nitto barik koi'ba foonto kaa danatinne faar sinna bestefaan tichaason wee'efetiwa. Es tichaasnu taaktu zaala makefawa. (aiōnios g166) 40 Sinfanaknu nitto kaanti foonak taaki yoo aane sholofeti. 41 «Ta asunikin ulfina aane sholefat. 42 Sinuntano Ha'ooson keeshto nibnitiissi aafa sinnamato arifawungwa. 43 Abataasa sunak ye taan aane ephphatoweti. Oomiis teetbari sunak yeen barin ephpha taasetir. 44 Nittotna nittotna wal ulfina sholet fe nitto isa Ha'ooskin bestoni ulfinaason aane sholefeti sinna boor'a aakkak amanok chimatirinso? 45 Ta Abaasa sina nittotin malatonanne faar sinna bestonaatawa. Nittotin malatoniis nitto abdatefuli Musewa. 46 Museni amaneseti sinfaanane taan dey amanoti kabawa. Bar ta chowaason tichire feer. 47 Tichaason amano shakfaatine kaamnaason aakkak amanotirinso?»

6 Esseen orfo Yesus Tiberiyados yistefa Galiilani baarisi yesalo hami. 2 Mettanni meyanon fatuk zagina biistera

artonoy wuza biisete boor'a showo dara barki hamete. 3 Yesus nawoni meyanen ane aamaasta kesse di. 4 Ayhudni faasikani heeboos tai'sera faar. 5 Yesus showo dara barki yeeseften kaanne biyat Filiphosnin: «Han baasso muusonek tusha Ayin waagonirinso?» yi. 6 Bar zuguna baron arifet Filiphosnin fattanok es baron mamsi. 7 Filiphos: «Garo garonon isa isarbesiis muusonek hep tiya wona wosuste wostoni waagni birrik waagte tusha aafawa hoorona wuza» yire wolgi. 8 Nawobaasaki tonisnisaas Simon Phexirosni ay sina Andriyas Yesusnik ekka yi: 9 «Uuch muuma tushnewa hep kurxummine epho naa hanta feerwa. Sinuntano effetena daranik Awagira kar'ni?» 10 Yesus: «Asuni meya duusonek zagutiwa» yi. Estak akama kuwa faar. Es diise baassossin arqasus uuch kum sinnir. 11 Yesus uuch tushaason ephphe galattefaat diise baassok hooroniison haa'osonek nawoni meyak imi. Kurxummiison dey esisimato. 12 Meesere gawsetenneen orfo Yesus nawoni meyanon: «Isanne zigunoynamato fu'tana battooson zuututiwa» yi. 13 Baasso dey maaste uuch hagewni tushaastan fu'te batto zuutire asire heppe masa tuumi. 14 Estan kabi chowa asuni meya Yesus zagina biistera artonoy wuzason biyeteese: «Han bar futok han daasta yoonak fe raajjuuswa» yisete. 15 Es bari boor'a Yesus yeessere barin ephere taato zuguk sholsetemato arifaat hepsa wolle bar bar den aamaasta hami. 16 Waalfana kabaasic nawoni meya yeet baariiski kersete. 17 Goonuussi diisere baarisi yesalo Kifirnahom finak kabsete. Es kaba talmera faar. Yesus dey baassoki aane yowe. 18 Akama hugnabare yere siru sirit faar sinna boor'a baariis shorke. 19 Uuch wedey issun kilometrine faaron hametenenneen orfo Yesus akaasta taarire kutit goonuuski tai'sefena kabaasic baasso biyat digsete. 20 Sinuntano bar: «Tawa! Digottiita!» yi. 21 Bar goonuussi girire duunak sholsete; geregerenu goonuus hamme kar'one dimaasta kar'i. 22 Wonotirk baarisi yesalo yere daraas isa goonu tano estak ooma goonu aafa sinnamatonawa nawoni meya baasso baassotu hamerteno Yesus baassoneen aane giruwe sinbaason arsete. 23 Sinuntano ooma goonuusikito Tiberiyadosni katamaassisn Yesus suusna tushaason meesete dimaasi tesha yeestete. 24 Asuni meya dey Yesus wedey nawoni meya estak aafsat sinbesiison araat goonuusikitosi diisere Yesusnin sholset Kifirnahom wolsete. 25 Es baarisi teshan danere: «Assinyanya! Hanta aagenso yaatari?» yisete. 26 Yesus wolgire: «Futo nittok makefawungwa, taan sholetiis tusha maara gawseti boor'atano biistera artonoy wuza biiti boor'atawa. 27 Tishuni tushaasic wostotitawa. Sinuntano Asuni Naa nittok imana koi'ba foonto kaak sinni tushaasic wostoti. Aba Ha'oos artoni maatama basaasta

ichi.» (aiōnios g166) 28 Baasso dey: «Eekin Ha'oosi wostonon wostonik awu zagunik sholsifaso?» yisete. 29 Yesus wolgiře: «Es Ha'oosi wostoos bar wosina barik amanotikwa» yi. 30 Es bari boor'a baasso dey ekka yisete: «Ese, inno biira amanonik ne aro biistera artonoy wuza zagutasso? Awunu wostotasso? 31 *Muuusonek den saman tusha baassok imiwa yistera tichchenaasimato abaniisakito ichma daassi Manna meesetewa.*» 32 Yesus ekka yi: «Futo nittok makefawungwa, saman tusha imaaš Musetewa. Futoni tusha saman imniis Abataaswa. 33 Ha'oosi tusha barnu saman kerera han daastaki fe asunik dey kaa imnirwa.» 34 Baasso dey: «Daamniiso! Es tushaason wonna wonnatu imatawa» yisete. 35 Yesus baassok ekka yi: «Kaa imni tusha tawa. Taaki yooni bar [kaa] isanne aafa maktona wuza. Taak amanefe bar wonna wonna isanne aafa iktona [kaa] wuza. 36 Sinuntano taan biira amano beyinitiisik han baron nittok makengwa. 37 Abataas imna baasso zuutttere taaki yoosone. Taaki yoosoni baassotin dey isanne gerakalo aafa kisuna wuza. 38 Ta sholena baron zugunaktawa, taan wosi basa safaranon zugunaktu saman kerengwa. 39 Taan wosi basa safara taak imna baassotin zuutira isanne tishkunoynamato mangsuni kar'ni wono kitun kabgunakwa. 40 Abataasa safara Naasin biire barik amanefe baasso zuutttesere koi'ba foonto kaa danonekwa. Es baassotinna ta mangsuni kar'ni wono kitun kabgunawa.» (aiōnios g166) 41 Ayhudni meya dey: «Saman kere kaani tusha tawa» ubaasil unyisete. 42 Ekka dey yisete: «Haniis ababaasinnawa intobaasona arifen Yosefn naa Yesusteno? Eekin aakkak: «Samantu kerengwa» yifesos?» 43 Yesus wolgiře ekka yi: «Nittotna nittotna unyutiitawa. 44 Taan wosi abataas zataananetano oonu taaki yook aafawa chimanawuza. Ta mangsuni kar'ni wono barin kitun kabgunawa. 45 Raajjuni tichaassi: «Zuuttambesiise Ha'okin arir sinonewa» yistera tichche. Esenu Abaaskin odere ari bar zuutttere taaki yoona. 46 Ha'ooskin sina shakaanane Abaasinnu biyar oonu aafewa. Abataaskin sina bar bartu biyarwa. 47 Futo nittok makefawungwa; Taak amanefe bar koi'ba foonto kaaba faarwa.» (aiōnios g166) 48 Kaani tusha tawa. 49 Abantiisakito ichma daassi Manna meesete. Sinuntano kitisete. 50 Saman kere tushaas haniiswa, Es tushaason muuni bar aafa kituna wuza. 51 Saman kere kaa imni tusha tawa. Asu han tushaason meefaanane koi'ba foonto kaaktu foona. Han daasi asunik kaa sinanak ta imana tushaas ashnaaswa.» (aiōnios g165) 52 Ayhudni meya dey: «Han asus ashbaason innok aakkak imak chimnirinso?» yit baassotna baassotna mai'sire karakkarsete. 53 Yesus baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; Asusa Naani ashaason muu shakaatine harinbaason dey usha shakaatine [Es maa'a

sina ashnaason] nitto kaanti aafawa. 54 Ashnaason meepe barnawa harinnaason ushfe barna koi'ba foonto kaaba faarwa. Ta koi'baasi wono barin kitun kabgunawa. (aiōnios g166) 55 Ashnaas futoni muu, harinnaas dey futoni ushawa. 56 Ashnaason meepe barnawa harinnaason dey ushfe barna taneentu foona. Ta dey barneentu foona. 57 Hayew abataas taan wosinamato ta dey barkin kabi chowa hayew sinnamato ta ashaason meepe bar dey taakin kabi chowa hayew sinana. 58 Saman kere tushaas haniiswa. Abantiisakito saman kere tushaason meesere kitiseteysimatotawa. Han tushaason meepe bar koi'ba foonto kaaktu foona.» (aiōnios g165) 59 Yesus Kifirnahomuk assifena kabaasic han baron Ayhudni shiiphoni keyaassic make. 60 Nawoni meyaassin showobesiis odeseafaat: «Han bar chima wollawa. Oonso ephphetook chimmiri?» yisete. 61 Sinuntano Yesus nawoni meya es kaamaasic unyisetemato nibbaassi arifaat ekka yi: «Han bar tuusa'suniroso? 62 Eeka Asuni Naa zeemme den feenaasta hamfeen biifeti kabaasic awu utiso? 63 Kaa imfaas Ha'oosi Ayyanawa; asuni hugnaas isanne aane ke'fawa. Ta makena kaamaas kaa imfa Ayyananewa kaanewa. 64 Sinuntano nittoossin amanonor isa isar feeseter» Yesus baassossin amanonor oo sinnamatonawa barin aatire imniis oo sinnamatona zeemmenu arire feer sinna boor'a es baron make. 65 Tusire dey: «Abaaskin imtonoynaron oonu taaki yook chimmir aafe sinna boor'atu es baron makengwa» yi. 66 Esseen orfo nawoni meyaassin showobesiis orfo wolsere barneen ane aane hamoto. 67 Yesus asire heppe nawobaasakitonin: «Nitto dey wolla hamatik sholefetiyoso?» yi. 68 Simon Phexiros: «Daamtaaso, ooki wolla hamanirinso? Neeki koi'ba foonto kaa imfa kaama faar. (aiōnios g166) 69 Ne Korto Ha'oosi Naa sintamato amaneni dey ariniwa» yi. 70 Yesus wolgiře: «Nitto asire heppesin koriis tatenoso? Nittoossin isaas Dabuloswa» yi. 71 Es yina bar dey Simonni naa sina Asqorotki Yuudaniningwa. Asire heppe nawoosasin isaas sinfenaknu aatire imniis bar sinna boor'atu make.

7 Esseen orfo Ayhudni meeni ha'sinyanyi meya Yesusnin woruk sholset feeseter sinna boor'a Yuudani daasta wolle hamaason beyfaat Galiliani daasta kutit feer. 2 Ayhudni meeni hafoni heeboos tai'sera faar. 3 Estan basa ayni meya: «Ne nawoosakito zagifata wostooson biyosonek hantan kabira Yuudaki daasta hamma! 4 Ammanon artok sholefe asu wostobaason aachok wostefer aafewa. Ne dey han wuzasikitonon zagifaatane teetneeson han daasi asunik ammanon besutawa» yisete. 5 Es baron yisetees aybaasakitonu barik amano beyete boor'a. 6 Yesus baassok ekka yi: «Ta wonaas hashnu aane kar'awa. Sinuntano

nitto wonaas wonna wonna ma'a faarwa. 7 Han daas nittotin oomtona ugna aafa. Sinuntano ta wostobesiis mangu sinbaason maket faanar sinna boor'a taan oomtesefe. 8 Nitto den heebooski hamti; ta wonaas hashne aane kar'a sinna boor'a den heebooski aafa hamana wuza» 9 Es baron makefaat Galilak fu'te. 10 Sinuntano aybaasakito heeboni dimaasta hametenneen orfo Yesus dey ammanon sinnynamato aachere hami. 11 Ayhudni meya: «Barki ayinso?» yiset heeboosik ye asusa ganesi sholsete feeseter. 12 Daraasa ganesinu basa chowaas akamanon unychedifar. Isa isaas: «Bar ma'aasuwa» yi. Oomiis: «Aanewa! Daraasin esharwa» yisete. 13 Sinuntano Ayhudni meeni gaannya meyanon digsete boor'a oonu basa chowaason ammanon aane wollowe. 14 Yesus heeboosi ganetak den betemeqdesiissi hamme assu ephi. 15 Ayhudni meya: «Han asus assinnyani meyakin arunoynaron tichaason aakkak aruk chimiso?» yit diinqesete. 16 Yesus wolgire ekka yi: «Ta assifana barnu taakintawa; taan wosi Ha'oopsingwa. 17 Basa fiqadiison zuguk sholefer feefaaanane han assus Ha'okin wedey ta teetakin sinbaason aruk chimana. 18 Basa teetaassin makefe bar teetbari ulfintotu sholefewa. Sinuntano wosi barin ulfinaason sholefe bar futonirwa. Basaassi esha wuza aafa. 19 Muse tumaason nittok aane imenos? Sinuntano nittoossin tumaason zagifer isanne aafewa. Taan woruk awuniron sholedifetiriso?» 20 Daraas wolugser: «Kiina ayyana neyissi faarwa! Dey neen oonso woruk sholediferi?» yisete. 21 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Isa biistera artonoy wuza zagina nitto zuuttera diinqeseti. 22 Muse haarkoni kunuusi tumanon nittok imiwa. Es tumaas dey yaanaas abani meyakintano Musenikintawa. Nittonu dey beysani wonak naanggota haarko kunsifete. 23 Ese Museni tumaas shaartonynamato beysani wonak naanggota haarko kunir sinnanneen ta asunin beysani wonak fatina boor'a tayista awagan gi'ifetiso? 24 Futoni mangsuni kar'a kar'titano asuni sina biyak mangsu kar'atiitawa.» 25 Es kaba Yerusalemuk feese isa isa asuni meya ekka yisete: «Woruk sholsefees han bartenoso? 26 Esenu bar han ammanon makedifewa, isa wuzane aane maksotowa. Gaannya meyanu han asus Kiristoos sinnamato futok arsetetaaso? 27 Sinuntano han bar koontena daas ay sinnamato arinirwa. Kiristoos yeefta kabaasik ayin sinnamato oonu aafa aruna wuza.» 28 Yesus betemeqdesiissi assifena kabaasik kaambaason teggire ekka yi: «Taan futok arsetirwa; ayin yaanamato dey arsetirwa; ta teetnak aane yootwa. Sinuntano taan wosi bar nitto arunoyti futonirwa. 29 Barkin yaana boor'anawa bar taan wosina boor'ana ta barin arifawungwa» 30 Es bari boor'a ephonek sholset

feeseter. Sinuntano bar oottona wonaas aane kar'a sinna boor'a oonu ephak aane kushubaason aane shongowe. 31 Sinuntano daraasasin showobesiis barik amanesete. Dey: «eekin Kiristoos yeefta kabaasik han bar zagina biistera artonoy wuzaasi denalo zagungeso?» yisete. 32 Ferisawini meya basa chowaason daraas unyisefen odesete. Maagni gaannya meenawa Ferisawini meena Yesusnephpho yoosonek betemeqdesi tasoni meyanon wossete. 33 Yesus dey ekka yi: «Nittoneen aane foonaas garo wonnirongwa; estan taan wosi barki hamnar. 34 Nitto taan sholoti; aafa danati wuza; ta faanaasta yook aafa chimati wuza.» 35 Ayhudni meya: «Inno barin dannoyni dima ay hamnirinso? Awuzakne Girikni meeni ganeyaassi siktore fe Ayhudni meyaki hamme Aazabni meyanon assunitongwa? 36 «Nitto taan sholoti; aafa danati wuza. Ta faanaasta yook aafa chimati wuza» yina kaamaas aambango?» yit baassotna baassotna wolumsete. 37 Heeboosi koi'ni wonoti arki wonaasta Yesus yerefaat kaambaason: «Oonu iker feefaaanane taaki yeefta usho. 38 Taan amanefe bar tichaas makenaasimato kaani akani kor'a basa nibaassin kesanawa» yit make. 39 Yesus es baron makenaas barik amanefe baasso ephphetoosonek fa Ha'oni Ayyanani chowaasikwa. Yesus aane ulfintowe sinna boor'a Korto Ayyanaas aane kerowa. 40 Daraasasin isa isa meya es kaamaason odeseteyle: «Han bar futok raajusosol» yisete. 41 Oomiis dey: «Han bar muudtowa» yisete. Sinuntano oomiis: «Kiristoos Galilian aafawa yoonawuza. 42 Muudtoss Dawitni zalaassin koontonamatonawa Dawit feefena katama Betelemun yoonamatona tichaassi aane tichchowanoso?» yisete. 43 Es bari boor'a basa chowaasik daraasa ganesi oor oor kesa sini. 44 Isa isaas barin ephak sholsete. Sinuntano ephak kushubaason basaasta shonger oonu aafe. 45 Estan betemeqdesiissi tasoni meya maagni gaannya meyakinawa Ferisawini meyakina wolle hameten ekka yire mamussete: «Awuni boor'a Yesusnephpho yoo beyetiso?» yisete. 46 Betemeqdesiissi tasoni meya: «Es asus wollefenaasimato woller oonu aafewa» yire wolugsete. 47 Ferisawini meya dey: «Nitto dey eshtetiyo? 48 Ha'sife baassossinawa Ferisawini meyaassinna barik amaner feesetertaaso? 49 Han Museni tumaason arunoy daraas erwuttowa» 50 Ferisawini meyaassin zeemo sinak Yesusniki hama Nikodimos yistefisaas: 51 «Inno tumaasimato zeemme isa asu malattena malataas odtonoyfeennawa awu zaginiamato artonoyfeenna mangsu aane katefawa» yi. 52 Baasso dey wolugser: «Ne dey Galilakinnoso? Raajju Galilian aafa kabuna wuza sinnamato tichaason tu'nira aruwa» yisete. 53 Estan isa isarbesiis keebesi keebesi hamete.

8 Estan Yesus Dabrazayitini kumaasta hami. 2 Wonotiri wono e'so betemeqdesiissi wolle ye. Daraas zuuttere barki yeesete. Bar dey diifaat baassotin assit feer. 3 Museni tumaasi assinyyanawa Ferisawini meena gerkesfeen ootte mashkasu teshsesete dara zuuttambaase asi sina yeetisete. 4 Yesunik dey ekka yisete: «Assinyyan! Han asus gerkesfeen oottewa. 5 Innok imte tumaassi es ekka zagifa asus shu'ak ichchera kitunak Muse ajajewa. Ne han bari chowaason awu utasso?» yisete. 6 Es baron ekka yisetees barkin malatoni chowa danne fattansonek sholsefaatwa. Sinuntano Yesus mugire kushubaasi waay'ak daasta tichi ephi. 7 Heppa heppa wolgire mamusobesiise kaanne: «Nittoossin boor'ba foontoos tesuni shu'aason barista ha'ire ichowa» yi. 8 Hepsa dey mugire daasta tichi. 9 Baasso dey es baron odeseteyse kur'usatan kabire na'oosata kar'e isa isarbesiis estan hamete. Yesus dey dara zuuttambaase asi sina yere Mashkasusneen Yesusneen esta fu'te. 10 Yesus kaanne: «Han asuse, neen malate baasso ay feesetese? Neyista mangsu kar'ar isanne aafenose?» yi. 11 Asus dey: «Daamtaaso! Isanne aafewa» yi. Yesus dey: «Ta dey neyista aafawee mangsu kar'anawuza; hamme; hawungneen ekalo gerkesataatawe» yi. 12 Hepsa dey Yesus baassok: «Ta han daasta fe asusik chaarefawa. Taaki yeefe bar zuuttambaase kaa imfa chaarefaasontu dananatano talmaassi aafa foona wuza» yire make. 13 Ferisawini meya dey: «Ne ne teetaasiku zaala makefatwa; es maketa zaalaas futotawa» yisete. 14 Yesus wolgire baassok ekka yi: «Ta ta teetaasi chowanon zaala makefaanane ayin yaanamatonawa ay hamamatonawa arifetiwa. 15 Nitto asunimatotu mangsu kar'feti. Ta isa asunita mangsu aafa kar'anawuza. 16 Mangsu kar'fanaknu taan wosi Abaas taneen anetu fe sinna boor'anawa mangsu kar'fana kabaasik dey ta ta sina beyna boor'ana es mangsuni kar'naas futowa. 17 Hep asu makeda zaala futo sinnamato nitto tumaassi tichchera faar. 18 Es bari boor'a ta teetaasiron tatu zaala makonira. Taan wosi abataas dey ta chowaasik zaala makona.» 19 Baasso dey: «Eekin abaneeski ayinso?» yisete. Yesus wolgire: «Taan wedey abataasin futo sinnamato arsefetiwa. Taan arseti sinfaanane abataasin dey aruti kabawa» yi. 20 Yesus han kaamaason makeda betemeqdesiisi waaga zuuttefana saaxiniisi tesha diifaat assifetwa. Sinuntano bar oottona wonaas aane kar'a sinna boor'a oonu barin aane ephe. 21 Yesus dey hepsa: «Ta hamamatu; nitto dey taan sholsoti. Sinuntano boor'nitiisik kitutir; ta hamana dimaassi nitto yootik aafa chimati wuza» yi. 22 Ayhudni meya: «*<Ta*

hamana dimaasta nitto yoosotik aafa chimati wuza> ubaas bar barin woruniroso?» yisete. 23 Bar dey ekka yi: «Nitto han daastakir; ta den samakirwa. Nitto han daastakir; ta han daastakirtewa. 24 Es bari boor'atu: «Nitto boor'nitiisik kitutirwa» yira makengwa. Ta oo sinnamato arira amano beyfaatine boor'nitiisik kitutirwa» yi. 25 Baasso dey: «Eekin ne oonso?» yisete. Yesus wolgire: «Zeemmeneen maket feyiis ta barwa. 26 Nittoosta showo makona wuznewa showo mangsu kar'ana wuzne faawa. Sinuntano taan wosi bar futonirwa. Ta dey barkin odena baron han daastaki asunik makefawungwa» yi. 27 Abaasa chowanon makenamato baasso aane arsoto. 28 Es bari boor'a Yesus ekka yi: «Nitto Asuni Naanin den teggifeti kabaasik ta bar sinnamato arutiwa. Esiisimato dey abataas taak assina barontu makentano ta taakin isa wuzane aane zagifat sinbaason yaadatotiwa. 29 Taan wosi bar taneen anewa. Ta wonna wonna zagifanaas barin girsuk sinna boor'a ta taan aane beye» yi. 30 Yesus es wuzasikitonon makobaase showobesiis barik amanesete. 31 Yesus barik amanese Ayhudni meyak: «Ta kaamaasik fafaatine futo nitto ta nawowa. 32 Futooson dey arutiwa; futoos dey birmadumma nittotin kisuna» yi. 33 Baasso wolugser: «Inno Abrahamni zalawa; isa asuniknu isanne boz aane sineniwa; aakkak ne innotin *<Bozoossin kesatirwa>* yifasso?» yisete. 34 Yesus wolgire ekka yi: «Futo nitto makefawungwa; boor'aason wostefe bar zuuttere boor'ni bozwa. 35 Boz wonna wonna keer aane feefe. Naastu wonna wonna keer feeferwa. (aiōn g165) 36 Ese Naas birmadumma kisaanane futo birmadumma kesati. 37 Abrahamni zala sinnitiison arifawungwa; sinuntano kaamnaason ephpha too beyeti boor'a taan worutik sholefeti. 38 Ta Abataaskin biina barontu makefan; nitto dey abantiiskin odeti barontu zagsefeti.» 39 Ayhudni meya dey barik: «Inno aba Abrahamwa» yisete. Yesus wolgire baassok: «Abrahamni naanggota sineti sinfaanane Abraham zagifenaasimato zuguti kabawa. 40 Ta Ha'ooskin odena futooson nitto maken. Sinuntano nitto taan woruk sholefeti. Abraham dey ekka aane zaguwe. 41 Nitto abantiisa wostonontu wostefetiwa» yi. Baasso dey: «Inno gerkesak aane koontoweniwa. Isa abani feer; es bar dey Ha'ooswa» yisete. 42 Yesus dey ekka yi: «Ha'oos abanti sini sinfaanane taan shunati kabawa. Ta Ha'ooskin yaana boor'a Ha'oostu taan wosirtano ta teetnak aane yootwa. 43 Awuni boor'anso ta wollaason gasasu beyfetiisi? Kaamnaason odok aane sholefetiwa. 44 Nitto abanti sina Dabulosni naanggotwa. Abanti sholefena barontu zuguk sholefeti. Bar zeemmeneen kaa worir. Futo barki aafa sinna boor'a futo aane yerefere. Bar eshinya, eshni aba sinna boor'a esha wollefena kabaasik teetbaassantu

wollefe. 45 Sinuntano ta futo wollefana boor'a nitto aane amanefetiwa. 46 Nittoossin: «Boor'a wostetwa» yire taan wee'ok chimnir oonso? Ta futo wollnenar sinfaanane awuniron amano beyfetiso? 47 Ha'ooskin sina bar Ha'oosi kaamanon oder. Nitto Ha'ooskin sina beyti boor'a aane odefetiso» 48 Ayhudni meya wolgire: « «Ne Samirawiwa, kiina ayyana dey neyissi faarwa» unii futotanoso makeniri?» yisete. 49 Yesus wolgire ekka yi: «Tayissi kiina ayyana aafawa. Ta abataasin ulfinsinar; sinuntano nitto taan kashshitir. 50 Sinfanaknu ta teetnaasi ulfinanor aane sholefat. Ta ulfinaason sholefernawa mangsu kar'nirna oom feer. 51 Futo nittok makefawungwa, kaamnaason oodfe bar isanne aafa kituna wuza.» (aiōn g165) 52 Ayhudni meya: «Neyissi kiina ayyana faanamato haye ariniwa. Abrahamnu kitiwa; raajuni meya dey kitisetewa. Sinuntano ne: «Kaamnaason oodfe bar isanne aafa kituna wuza» yifat. (aiōn g165) 53 Ne kiti abani Abrahamniistan arkutaroso? Raajuni meya kitise. Eekin ne teetneeson oo uu?» yisete. 54 Yesus wolgire: «Ta teetnaason ulfinsifaanane shimatru sinana. Taan ulfinsuniis nitto: «Ha'on» yisefeti abataaswa. 55 Nitto barin aane arsefeti; sinuntano ta barin mai'sira arinar. Aane arifat yifaanane nittoosimato eshinnyatu sinana. Sinuntano ta barin mai'sira arinar; kaambaaason dey oodnar. 56 Nitto abanti sina Abraham ta wonaason biyanak akamanon gire; dey biire gire» 57 Ayhudni meya dey: «Ne uuchasir woggane kar'noyfeen Abrahamnin biitoso?» yisete. 58 Yesus dey: «Futo nittok makefawungwa; Abraham koontonoy feen ta fawungwa» yi. 59 Estan barin ichak shu'a kabugsete; sinuntano Yesus aachere betemeqdesiissin kesse hami.

9 Yesus ugunne hamfet aiftishu sinne koonte asunin
bi. 2 Nawoni meya: «Assinyanyo! Han asus aiftishu sinne koontenaas oo wostena boor'aasikinso? Bar wostena boor'aasikingwa wedey barin kooni aba intoos wostesete boor'aasikinso?» yire mamussete. 3 Yesus ekka yire wolgi: «Han asus aiftishu sinne koontenaas bar wedey barin kooni aba intoos wostesete boor'aasiktawa. Ha'oosi wosto barki kamo ammanon bestonakwa. 4 Wonaas chaarefbaaase feen taan wosi basa wostonon wostonik sholsifawa. Oonu wostok chimnoyna talma yoonirwa. 5 Han daasta faana kabaasik ta han daasi chaarefawa.» 6 Es baron makefaat daasta tujere ho'a tushire haar'aasik aiftishuusa aafanon woshshaat: 7 «Ek hamfaat Silom yistefa kuphira kuni akaassi masowa» yi. Silom uusi kota: «Wostere hamar» uu. Es bari boor'a hamme dey masere biyet wolle ye. 8 Sinati kabaasik shiiphefeen biye asuni meenawa wolkobaasakitona: «Han asus zeemo sinak diifaat shiiphefeen biini bartenoso?»

yisete. 9 Isa isaas: «Barwa» yisete. Oomiis dey: «Indaanewa; gitobaastu barne feerwa» yisete. Asus: «Es aiftishuus tawa» yi. 10 Asuni meya dey: «Eekin aafnees aakkak biyak chimiso?» yisete. 11 Bar wolgire: «Yesus yistefe asus ho'a tushire haaraasik aafnaason woshshaat: «Silom yistefa kuphira kuni akaassi hamma masowa» yin; hamma masera biingwa» yi. 12 «Es asus ayinso feenari?» yisete. Bar dey: «Ay feenamato aane arutwa» yi. 13 Estan asuni meya sinak aiftishu sinne fe asusin ephere Ferisawini meyaki taamete. 14 Yesus es asusa aafanon ho'a tushire haaraasik woshshire fatinaas beysani wona. 15 Ferisawini meya: «Aakkak biyak chimiso?» yire hepsa asusin mamussete. Bar dey: «Aafnaason ho'a tushire haaraasik woshshire masera biyak chimingwa» yi. 16 Ferisawini meyaassin isa isaas: «Han asus beysani wonaason aane oodfe sinna boor'a Ha'ooskin yeertewa» yisete. Oomiis dey: «Boor'ba feena asu effatena biistera artonoy wuza aakkak zuguk chimnirinso?» yisete. Baasso ganeyaassi dey oor oor kesa sini. 17 Es bari boor'a Ferisawini meya sinak aiftishu sinne fe asusin: «Aafnees biyanak zagi asusa chowanon ne awu yifasso?» yit dey mamussete. Bar wolgire: «Raajjuwa» yi. 18 Ayhudni ha'sinyanyi meya es asus aiftishu sinnamatonawa orfo dey biinamatona basa abaasnawa intoose asin teegsere mamussonenneen aane amanosoto. 19 Abaasnawa intoose: «Aiftishu sinnetu koonte yisefeti nitto naas haniiso? Eekin hash aakkak biyak chimi?» yisere mamussete. 20 Abaasnawa intoose wolugsere: «Haniis inno naa; aiftishu sinne koontobaason arifenwi. 21 Sinuntano hash aakkak biinamatonawa affaason oo fatinamatona aane arifeni. Bar teetba chim asuwa; barin mamsuti. Basa chowaason bar makona» yisete. 22 «Kiristooswa» yire make asu feefaanane Ayhudni ha'sinyanyi meya Ayhudni zuuttoni keyaassin kalle kissonek zeemme merkesere feeseter sinna boor'a baassotin digsefaattu ekka maksete. 23 Es bari boor'a abaasnawa intoose: «Bar teetba chim asuwa; barin mamsuti» yisete. 24 Estan sinak aiftishu sinne fe asusin hepsak teegesere: «Ne futooson makera Ha'ooson ulfinsuwa. Han asus boor'sinbaason inno arifeniwa» yisete. 25 Sinak aiftishu sinne fe asus wolgire: «Boor'ba faarto aafato aane arifatwa. Ta arifanaas sinak aiftishu sinnaasewa hash dey biyak chimnaase koi'bawa» yi. 26 Baasso dey: «Aambanso neek zeginari? Aakkakinso aafneeson fatinari?» yisete. 27 Bar wolgire: «Zeemma nittok makengwa; odok aane sholoweti. Hepsa awuniron odotik sholetiso? Nitto dey basa nawo sinatik sholsedifetiroso?» yi. 28 Barin me'et: «Netu basa nawoteno inno Museni nawowa. 29 Ha'oos Museneen wullenamato inno arifeniwa. Sinuntano han asus ayin sinnamato aane arifeni»

yisete. 30 Asus wolgire ekka yi: «Han asus ayin sinnamato aru shakuntiis diinqi chowawa; sinuntano aafnaason fatiwa. 31 Ha'ooson digefe barinawa safarabaason dey zagife barinna Ha'os oderwa. Sinuntano boor'ba faana barin aane odefa sinnamato artowa. 32 Aaftishu sinne koonte asuni aafa onu fatidifen daa testenaneen kabira aane odtowa. (aiōn g165) 33 Han asus Ha'ooskin sina shaki sinfaanane isa wuzane zugunak aafa chimanawuza.» 34 Baasso dey: «Boor'ak koonte ne innotin assutaroso?» yisefaat Ayhudni shiiphoni keyaassin gerakalo kalle kissesete. 35 Yesus fari asusin Ayhudni shiiphoni keyaassin gerakalo kalle kissesetemato ode. Dey danne: «Asuni Naanik amanefatoso?» yi. 36 Bar wolgire: «Daamtaaso! Barik amanonak bar oonso?» yi. 37 Yesus dey: «Sina zeemma biipta; hash dey neneen ane wollefees ta barwa» yi. 38 Asus dey: «Daamtaaso! Amanonawa» yit barik sagade. 39 Yesus dey: «Ta han daasta yaanaas mangsuni kar'akwa. Aaftishu sina baasso biyonek; biidifiyi yisefi baasso dey aaftishu sinobesiison besukwa» yi. 40 Es kabaasik teshta yerse isa isa Ferisawini meya es baron odesere: «Eekan inno dey aaftishunoso?» yisete. 41 Yesus dey wolgire: «Aaftishu sinefaatine nittok boor'a sinana kabatawa; sinuntano <Biidifeni> yisefeti boor'a boor'nitiisneentu fui'totiwa» yi.

10 Dey Yesus: «Ta futo nittok makefawungwa; fantuusi olani finnyysi kamo girunoy ooma ugnak girife bar wiiswa; dey bo'innyawa. 2 Sinuntano finnyibaasik girife bar fantuusi keemerwa. 3 Barik finnyaaason oofde bar gachana. Fantusikito dey kaambaason odona. Basa fantusikitonon sunba sunbaasik teegere kisuna. 4 Basa teetni fantusikitonon zuutire kisinanneen orfo barikitoni sinaasta zeemana. Fantusikito dey kaambaason arser sinna boor'a orfobaase hamona. 5 Sinuntano oomiisa kaamanon aane arsefa sinna boor'a basaastan eelatu eelanatano isanne orfobaase aafa hamana wuza» 6 Yesus es besoson baassok make. Sinuntano baasso makena wuzaas awu sinnamato aane arsoto. 7 Hepsa dey Yesus ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; fantuusi finnya tawa. 8 Tayistan zeemme yeese baasso zuutttere wiis; dey bo'innyawa. Fantusikito dey baasso kaamaason aane odosowa. 9 «Finnyaaas tawa; taaki kamo girife bar faruna; giruna, kesana, feeshni dima dey danana. 10 Wiisiis wiisere shukke tishkunaktano baak aane yefe. Sinuntano ta baassok kaa sinanaknawa foobesiisik tuumma fu'te kaa danonektu yaangwa. 11 Ta ma'a keemerwa; ma'a keemerii kaabaason fantusikwa iyaat aatiim. 12 Waagak keemfe bar fantusikito basar sina beyna boor'a irrika yaafana kabaasik fantuuson ha'at eelfe. Iririkaas dey fantuuson ephin oomaas sikteta. 13 Es

keemerii waagaktu keemfe sinna boor'a fantuusik aane safarefe; dey teetbaasiku eelfe. 14 Ta ma'a keemerwa; ta fantunaason arinarwa. Fantunaasikito dey taan arserwa. 15 Ta barikitonon arifanaas Abaas taan arifenasimattonawa ta dey abataasin arifanasimatowa. Kaanaason dey fantunaasikwa iyaat aatiira imanar. 16 Han olaassi foonto gerok ooma fantuna faaser. Barikitonon dey ephpha yoonak sholsuwa. Barikito kaamnaason odosona. Isa wodo sinana; keemerii dey isar sinana. 17 Hepsa wollalphanak kaanaason dey aatiira imanar sinna boor'a abataas taan keeshter. 18 Kaanaason ta shunaasik aatiira imana; taakin dey oonu ephanak aafa chimanawuza. Kaanaason aatiira imaknawa wolgira dey ephanakna ha'suni hugnana faarwa. Es ajajiison dey dannaas abataaskingwa» 19 Es makena barik hepsa Ayhudni meeni ganeyaassi oor oor kesa sini. 20 Baassossin showobesiis: «kiina ayyana basaassi faarwa. Nifasewa; awuniron barin odedifetirinso?» yisete. 21 Oomiis dey: «Han basa wollalas kiina ayyana basaassi faana asuni wollatawa; kiina ayyana basaassi faana asu aaftishuni aafaason fatunak chimniroso?» yisete. 22 Yerusalemuk betemeqdesiison kayimsuni heeboos ulfintona wonaas kar'i; Es assaas dey yeesho. 23 Yesus betemeqdesiissi Solomonni kesfa giruni dagafiyo yistefi dimaasta kutit feer. 24 Es kabaasik Ayhudni meya Yesusin ganeya gedere ekka yisete: «Aageneenninso neen laphphebatet foonor? Ne Ha'oosi muudto sina Kiristoos sinneeson amma zagira innok makowa.» 25 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Nittok makena baron aane amanefetii; ta abataasa sunak wostefana wostoos ta oo sinnamato taak zaalawa. 26 Sinuntano nitto ta fantu sinabeyti boor'a aane amanefeti. 27 Ta fantusikito ta kaamaason odeser; ta dey barikitonon arinar. Taak dey zoonusteser. 28 Ta koi'ba foonto kaa barikitok imana; isanne aafa tishusonawuza. Ta kushuussin oonu aafa bo'ona wuza. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Barikitonon taak ima Abataas zuuttambaaase asi denalo. Abataasa kushusinnu barikitonon bo'onir oonu aafe. 30 Taanawa Abataasna inno isarwa.» 31 Hepsa dey Ayhudni meya barin ichche woruk shu'a ephete. 32 Yesus dey: «Abataaskin showo ma'a wosto nittok besin; eekin taan ichcha worutiis aaffa wostonasikinso?» yi. 33 Ayhudni meya dey wolgire: «Inno neen ichcha woruniis Ha'oosta mei'ni kaama maketa boor'atano ma'a wostonesiktawa. Ne asu sinna faagedo teetneeson Ha'o zagjita» yisete. 34 Yesus dey ekka yi: «Nitto tumaassi <Ha'oos nittotin> <Koo'lowa> yingwa yifar tichchera faartanoso? 35 Ese Ha'oosi korto matsafaason feeshuk aafawa chimtona wuza. Ha'oosi kaama yaana baassotin Ha'oosi kayma kaama <Nitto koo'lowa> yira teegenanneen; 36 Eekin Abaas korto zagina barinnawa

han daasta wosina barinna ‹Ta Ha'oni naawa› ubaasik awuni boor'a ‹Ha'oosta mei'ni kaama makewa› yifetiso? 37 Ta wostefana wostoos Abataasar sina shakaanane taan amanotiiwaa. 38 Sinuntano ta wostefana wostoos Abataasar sinfaanane taak amano beyfetiknu wostonaasik amanotiwa. Es barik Abaas tayissi feenamatonawa ta dey Abaasasi faanamatona mai'sira arsotixa» 39 Baasso dey hepsa ephonex sholsete; sinuntano bar kushubesiissin aatte kesse hami. 40 Hepsa dey Yesus Yordanosni akaason finne zeemoti Yohannis haphqit feena dimaasta hamme esta di. 41 Showo asuni meya barki yeesere: «Yohannis isa biistera artonoy wuzane aane zaguwe; sinuntano Yohannis han asusa chowanon makena wuzaas zuuttambaase futowa» yisesete. 42 Estak dey showobesiis Yesusnik amanesete.

11 Bitaniyak Alazar yiste isa asu mettere feer. Bitaniyak

Maaraminewa eetba Maartane feesefe ke'e. 2 Es Maarami sinfa bar Daamiisa wochonon shitto woshshira dey sombaasik ku'a bar. Es mettees dey bari ay sina Alazar. 3 Eete eete dey: «Daamiiso! Es ne shunfata bar mettewa» yisere Yesuniki wosisete. 4 Yesus es baron odenaase: «Han meroos barin woruni merotawa; sinuntano Ha'oosik ulfina sinanaknawa Ha'oosi naa dey han merosik ulfintonaknalu mettewa» yi. 5 Yesus Maartanon; eetba Maaraminonnawa aybesi Alazarninna shunar. 6 Sinuntano Yesus Alazarni mettonon odefaat feena dimaasta hep wona feeshi. 7 Esseen orfo nawoni meyak: «Hepsa wolla Yuudaki daasta hamniwa» yi. 8 Nawoni meya: «Assinyanya! Garo wonaneen sinak Ayhudni meya neen shu'ak ichonek sholset feeseterwa. Hepsa dey wolla esta hamatak sholeto?» yisete. 9 Yesus wolgire ekka yi: «Wonaassi asire heppe sa'atitanoso faari? Wonak kutife bar han daasi chaarefanon biidifer sinna boor'a aafawa tuusa'ona wuza. 10 Sinuntano talmaassi kutife bar chaarefa barki aafa sinna boor'a tuusa'erwa» yi. 11 Es baron makenanneen orfo: «Zomoni sina Alazar afay'tewa. Sinuntano ta hamma afay'nitan barin guzgunarwa» yi. 12 Nawoni meya dey: «Daamiiso! Afay'nin kunir sinfaanane farunawa» yisete. 13 Yesus Alazar kiti sinbaasontu baassok make. Sinuntano afay'nin kunnanne faar sinnatu baassok beste. 14 Es bari boor'a Yesus ammanon: «Alazar kitiwa. 15 Nitto amanotik esta fo beynaasik nittokwa iyaat girefawungwa. Sinuntano hash kabini barki hamniwa» yi. 16 Es kabaasik «Didimos» yistefe Tomas oom nawoni meyak: «Kabini Yesusneen ane kitunik inno dey hamniwa» yi. 17 Alazarni kituus kabbarthenanneen acheech wona kar'faan Yesus ye. Asuni meya dey Alazar kitubaason Yesusnik maksete. 18 Bitaniya Yerusalemniistan wokbaas keez kiilo meetiri sinana. 19 Showo Ayhudni meya Maartanewa Maaramine asi

aybesi kitifaan baassotin chinuk yeesere esta feeseter. 20 Maarta Yesus yoobaason odenaase uphonak kesi. Sinuntano Maarami keer diifar. 21 Maarta Yesusnik: «Daamiiso! Ne hanta faatar sinfaanane aytaas kituna kabatawa. 22 Sinuntano hashnu ne Ha'ooskin shiiphefata baron zuutira neek imanamato arifawungwa» yi. 23 Yesus dey barik: «Aynees kitun kabunawe» yi. 24 Maarta dey: «Koi'baasi wono kitun kabuni kabaasik kabunamato arifawungwa» yi. 25 Yesus dey barik: «Kitun kabunewa kaane tawe. Taak amanefe bar kitifenaknu hayewtu sinana. 26 Taak feefe barnawa taak amanefe barna zuutttere isanne aafa kituna wuza. Es baron amanefatose?» yi. (aiōn g165) 27 Bar dey: «Aa Daamiiso! Ne han daasta yooni Muudto Ha'oosi naa sintamato ta amanefawungwa» yi. 28 Maarta es baron makefaat hamma eetbaason aachok teegera: «Assinyanyaas yewe; neen dey sholedifer» yi. 29 Maarami odenyase taptak kabira barki hami. 30 Es kabaasik Yesus Maarta uphena dimaastatu feeteno hashnu hang ke'e aane giruwe. 31 Baron chinuk barneen ane keer diise Ayhudni meya Maarami taptera kabi kesbaase Alazarni moogaaski hamma waasunak hamarne faar sinfaan orfobaase hamete. 32 Maarami Yesus feenaasta hamma biinayse wochobaassi gandera: «Daamiiso! Ne hanta faatar sinfaanane aytaas kituna kabatawa» yi. 33 Yesus bar waasifeennawa barneen ane yeese Ayhudni meya waassefeen biyaat teetbaasiknu akamanon seektere suumere; 34 «Ayinso kunsitiri?» yi. Baasso dey: «Daamiiso! Yaara biwa» yisete. 35 Yesus arafa kessire waasi. 36 Es bari boor'a Ayhudni meya: «Awune faaron shunfenamato biitiwa» yisete. 37 Sinuntano baassossin isa isaas: «Aaftishuusa aafanon fati bar han asus kitunoynamato zuguk aafanosoo chimanawuza?» yisete. 38 Yesus teetbaasik hepsa dey akamanon seektere suumefaat moogaaski hami. Moogaas dey inya shu'ak uktera kuni dugadug. 39 Yesus: «Shu'aason kabgutiwa» yi. Kiti basa eet Maarta: «Daamiiso! Kitinanneen acheech wona sinna boor'a hash zeyarwa» yi. 40 Yesus dey: «Amanefaatane Ha'oosi ulfinanon biyatowe» yira neek aane makotose?» yi. 41 Asuni meya dey shu'aason kabugsete. Esseen orfo Yesus den kaanne: «Abataaso! Ta shiiphooon odeta boor'a galattefawungwa. 42 Wonna wonna dey shiiphonaason odefatamato arifawungwa. Sinuntano ekka makenaas ne taan wosuneson han yerse asuni meya amanosonekwa» yi. 43 Yesus es baron makefaat: «Alazarno! Hang keswa» yire akama tega kaamak teege. 44 Kiti Alazar kushubaasewa wochobaase zuuttena eekobaase kesi. Sinbaas dey maamak taatena eekobaasetu fa. Yesus asuni meyak: «Kotaani kutuwowa» yi. 45 Maaraminon chinuk yeese Ayhudni meyaassin showobesiis Yesus zagina

baron biyefaat barik amanesete. **46** Sinuntano baassossin isa Isaas Ferisawini meyaki hamere Yesus zagina baron maksete. **47** Es bari boor'a maagni gaanyny meenawa Ferisawini meena shonggosta zuutesefe baassotin zuutisere: «Han asus showo biistera artonoy wuza zagridifer sinna boor'a awu zagaanine wayyanso? **48** Baak beyfaanine asu zuuttere barik amanonir; Roomni meya dey yeessere inno betemeqdesiissonnawa asuniisinnna tishkiseseterwa» yisete. **49** Sinuntano es woggaassik maagni gaanyny meeni gaanynna sina Qeyyaffa yistefe baassossin Isaas: «Nitto isanne aane arifetiwa. **50** Dara zuuttere tishubaastan isa asu daraasa teetak kitifaanane nittok ma'ar sinnamato aane yaadatefetinoso?» yi. **51** Es baron dey makedaan basa teetaassin kisiretawa. Sinuntano es woggaassik bar maagni gaanyny meeni gaanynna sinna boor'a Yesus daraasa teetak kitunak feenamato besifena kabaasiku es raajiison make. **52** Yesus daraasa teetak kitunaas Ayhudni daranik koi'ba sinnoynamato Ha'oosik amanera daadaassi sikter faase naanggotaason dey isarik zuutunakwa. **53** Es wononeen kabsere Yesusni woruk merkesete. **54** Es bari boor'a Yesus Ayhudni meeni ganeyaassi ammanon kesse aane kutuve. Sinuntano essin kesse zaboosi tesha fa daa Efrem yistefa katamaassi ham. Estak dey nawoni meyaneen di. **55** Ayhudni meeni faasikani heeboos tai'sera faar. Showo asuni meya es heeboos kar'noyfeen zeemme masere kayimme hoorok feesefe daa daassin Yerusalem kesete. **56** Yesusni sholset feeseter sinna boor'a betemeqdesiissi yersefaat baassotna baassotna: «Awu safarefetiso? Han heeboosta yoonir sinna nittok aane bestefanoso?» yisete. **57** Maagni gaanyny meenawa Ferisawini meena Yesusni ephak bar feena dimaason arife asu feefaanane baassok makonak ajajesere feeseter.

12 Ayhudni faasikani heeboos zagtonak issun wona fu'tefana kabaasik Yesus kitun kabgina Alazar feefena Bitaniyi ham. **2** Estak feese asuni meya meeta'u barik hoossisete. Maarta dey wostotatu fa. Alazar dey Yesusneen ane muu muusonek tai'sere feese baassossin Isaaswa. **3** Es kabaasik Maarami akama chima waagak waagte kayma naardosik wosuste isa buttulle shitto ephpha Yesusni wochoosta wuukaat sombaasik dey wochobaason ku'i. Keyas dey naardosini shittoni sawak tuumi. **4** Nawobaasasin Isaas Yesusni aatire imni Askorotki Yuuda ekka yi: **5** «Han shittoosisa wogga wosuste wostoni birrisi waagterawuuni boor'a tukamnik imto beyiso?» **6** Bar ekka yinaas tukamnik safarere sinnoynaron wiis sinna boor'awa. Waaga ephfees bar sinna boor'a kar'diddiissi ha'tefa barissin ephphe distore

feer. **7** Yesus dey ekka yi: «Ashnaas kabbartona wonotibarikta taan hoossi sinna boor'a beytiwa.» **8** «Tukamni meya wonna wonna nittoneentu feesetewa. Sinuntano ta nittoneen wonna wonna aafa foona wuza.» **9** Es kabaasik showo Ayhudni meya Yesus Bitaniya foobaason odesfaat yeesete. Es yeesetes Yesus bar barin biya sinnoyanron kitun kabi Alazaminneen biyaktu yeesete. **10** Sinuntano Maagni gaanyny meya Alazarnin dey woruk merkesete. **11** Esiis dey Alazarnistan kabi chowa Ayhudni meyaassin showobesiis Yesusnik amaneset feeseter sinna boor'a. **12** Wonotirik Ayhudni faasikani heeboosik ye showo dara Yesus Yerusalem yoonir sinbaason odesete. **13** Es bari boor'a Deya kii're ephere barin uphok kesere: «Hosana! Daamiisa sunak yeefe Israelni taatoos suustowa» yit chaaget feeseter. **14** Yesus hanyani nawa danne barista di. Esiis dey: **15** «Ne Tsionni katama Yerusalemne digotaatawe! esenu taatones hanyani naata diire yoonir.» yistera tichchewa. **16** Nawoni meyak es chowaas zeemma baassok aane galowa. Sinuntano Yesus ulfintenanee orfo es tichaas barik tichchenamatonawa barik zagtenamato yaadatesete. **17** Yesus Alazarnin moogaassineegere kitun kabgifen kabaasik barneen ane fe asuni meya Yesusni chowaasik zaala makset feeseter. **18** Showo asuni meya uphok yeesetes es biistera artonoy wuzason zaginiamato odesere feeseter sinna boor'awa. **19** Estan Ferisawini meya baassotna baassotna: «Han daasta fe asu zuuttambaase basa orfoosehamiwal! Inno isa wuzanu zuguk aane chimeni sinnamato biyetiyoso?» yisete. **20** Heeboosik Ha'oni shiiphok Yerusalem yeese baasso ganeyaassin isa Isa Girikni asuni meya feeseter. **21** Baasso dey Galilaki Betesayidani asu sina Filiphosnik hamere: «Daamniiso! Yesusni biyanik sholefeniwa» yisete. **22** Filiphoo hamme Indriyasnik make. Indriyashnawa Filiphosna hamere Yesusnik maksete. **23** Yesus baassok wolgi ekka yi: «Asuni Naa ulfintonasat'iis kar'iwa. **24** Futo futo nittok yifawungwa, isa zagoni gaana ho'aassi zigira kitu shakaanane bar bartu fui'tonirwa. Sinuntano kitira kayifaanane showo gaanatu gaanana. **25** Kaabaason shunfe bar tishkir. Han daastak kaabaason oomtefe bar koi'ba foonto kaatu barin oodnir. (aiōnios g16) **26** Taak wostok sholefe bar tannean ane yowo. Ta faanaasta wostinnyataas dey foona. Taak wostefebarin dey Abaas ulfinsuna.» **27** Tusire dey Yesus: «Hash kaanaason tiir'o ephiwa. Awu unarinso? Abataaso! Han sa'atiesssin taan fu'aywa» unataaso? Sinuntano ekka unoynamato ta yaanay han shanani sa'atisikwa. **28** Abataaso! Ne sunneeson ulfinsuwa» yi. Esseen orfo saman: «Sunnaason ulfinsingwa, hepsa dey ulfinsunawa» yifa kaama odte. **29** Esta yere asuni meya es baron odefaat: «Dedowa» yisete. Oomiis

dey: «Ha'oosi wosiyatu barik wollerwa» yisete. 30 Yesus dey: «Es kaamaas odtenaas nittokwa iyaattano taaktawa» yi. 31 «Haye han daasi mangsuni kar'ni sa'atiis kar'iwa. Han daasi ha'sinya sina Sexana gerakalo ha'tonaas hayewa. 32 Ta han daastan den tegifana kabaasic asusin zuutira taaki yoonak zaguna» 33 Yesus aro kitu kitunak feenamato besuktu es kaamaason make. 34 Darani meya dey: «Inho tumaassi odeniis: <Kiristoos koi'ba foonto neya foonir> yifarwa. Eekin ne: «Asuni Naa den tegunak sholsifawa> yifataas aakkanso? Es Asuni Naas oonso?» yisete. (aiōn g165) 35 Yesus dey: «Hash garo wona nittoneen ane chaarefaas faarwa. Talma nittotin ephnoynamato chaarefaas faana kabaasic kututi. Talmaassi kutife bar ay hamdifenamato aane arife. 36 Nitto chaarefai naanggota sinotik chaarefaas faana kabaasic es chaarefaasic amanosotiwa» yi. Yesus es baron makananneen orfo baassostan shaate. 37 Yesus effatena showo biistera artonoy wuza baasso sina zagiifenaknu Ayhudni meya barik aane amanosoto. 38 Es bar dey sinnaas raajju Isayyas: «Daamiiso! Oonso makeni kaamaason amaneri? Ha'oosi hugna dey oonik ammanon besteso?» yire makena kaamaas ko'unakwa. 39 Hepsa dey raajju Isayyas baasso amano beyaasic ekka yit ammanon make: 40 «Aaffesiisik biiренава; nibbesiissiyyaадатерене; wolsonoytematonawa; fatunoynamatona; Ha'oos aaffesiison tishki; nibbesiison dey chini.» 41 Isayyas han baron yinaas basa ulfinaason biina boor'awa. Es bari boor'a Yesusni chowaasic es baron make. 42 Sinfanaknu Ayhudni meyanon ha'sife baassossin showobesiis Yesusnik amanesete. Sinuntano Ha'ooskin bestefa ulfinaastan asunikin bestefa ulfinaason shunesete boor'a Ferisawini meya Ayhudni shiiphoni keyaassis baassotin kalle kissonoytemato digsefaat amanobesiison ammanon aane maksoto. 44 Yesus kaambaason teggire ekka yi: «Taak amanefe bar taak koi'ba sinnognaron taan wosi barik dey amanewa. 45 Taan biya bar taan wosi barin dey biyanawa. 46 Taak amanefe bar zuuttere talmaassi foonoynamato ta chaarefa sinna han daasta yaangwa. 47 Kaamnaason odere wostota feeshunoy basaasta mangsu kar'niis tatewa. Ta yaanaas han daason fu'oktano han daasta mangsuni kar'aktawa. 48 Taan ephphetoo beyye kaamnaason dey wostota feeshunoy basaasta mangsu kar'nir feerwa. Ta makena kaamaas koi'ni wono basaasta mangsu kar'anawa. 49 Ta taakin aane makotwa. Sinuntano ta una baronnawa makona ajajiisonna imaaas taan wosi Abaaswa. 50 Basa ajajiis dey koi'ba foonto kaa sinnamato arifawungwa. Es bari boor'a Abaas taak makena baron nittok makengwa.» (aiōnios g166)

13 Wonaas dey Ayhudni faasikani heeboos zagtonoyfeen zeemmma. Yesus han daason beyye den ababaaski hamana wona kar'baason ari. Han daasta fe basar sina baassotin shunet feer. Dey kituk kar'ananneen shuni. 2 Yesusnawa basa nawoosna meeta'u meesedifer. Sinuntano Sexana Simonni naa Askorotki Yuudani nibaassi Yesusni aatiire imanak zagi. 3 Abaas ha'suni hugna zuuttambaase asin barik imnamatonawa Ha'ooskin yeenamatona; dey Ha'ooski wolle hamnir sinnamato Yesus arire feer. 4 Es bari boor'a meeta'ustan kabire tukaastaki mayna maamaason gaa'e kunsaat koyguni maama ephphe geshobaasta taar'e. 5 Esseen orfo gabatesi aka gedde nawobaasaktoni wochonon masi. Taar'ena maamaasik dey ku'l. 6 Simon Phexirosni masak yeen bar dey: «Daamiiso! Ne ta wochooson masataroso?» yi. 7 Yesus wolgiire: «Ta zagiifana baron ne hash aafawa aruta wuza. Sinuntano wolitu yaadatotawa» yi. 8 Phexiros dey: «Ne ta wochooson isanne aafawa masata wuzal!» yi. Yesus dey: «Wochoneeson masa shakaanane taakin ha'aone aafawa» yi. (aiōn g165) 9 Simon Phexiros dey: «Daamiiso! Ekka sinfaanane wochonaason koi'ba sinnognaron kushunaasewa teetnaase asin gedda maswa» yi. 10 Yesus dey: «Atubaason mase bar atuba zuuttera kayma sinna boor'a wochobaason masonaastano ooma aane sholsifawa. Nitto dey kayimwa. Sinuntano zuuttamnitiise kayimtewa» yi. 11 Yesus: «Zuuttamnitiise kayimtewa» yinaas barin aatiire imni bar oo sinnamato arire feer sinna boor'awa. 12 Baasso wochooson masse kesnanneen orfo maybaason mayye wolle ukkoti diinaasta di. Ekka dey yi: «Ta awu zaginiamato yaadatetiyoso? 13 Nitto taan: <Assinyyna wedey Daam> yisefeti. Ta assinnyyanawa Daamna sinna boor'a es makedtiis futowa. 14 Ese ta nitto Daamnawa assinnyanya sinfaat wochontiison masnanneen nitto dey nittotna nittotna wochontiison masotik sholsifawa. 15 Ta nittok zaginiysimato nitto dey zagsotiku beso nittok imingwa. 16 Futo nittok makefawungwa, wostinnya daambaasatan denalo aane sinfewa. Wostere hamfe bar dey barin wosi basaastan denalo aane sinfewa. 17 Es baron arira wostota feeshaatine nitto suustowa. 18 Han baron makefanaas zuuttamnitiise asi chowatawa. Ta korina nittotin arifawungwa. Sinuntano korto matsafaassi: <Tushnaason taneen me bar guma sinne tayista kabiwa> yiste bar ko'unak sholsifawa. 19 Han bar sinnoyeen zeemma nittok makenaas sinfana kabaasic ta Kiristoos sinnamato amanotikwa. 20 Futo futo nittok makefawungwa, ta wosina barin ephpheteefe bar taan dey ephphetoona. Taan ephpheteefe bar dey taan wosi barin ephphetoona.» 21 Yesus es baron makananneen orfo ayyanabaason tiir'o ephaan: «Futo futo nittok makefawungwa, nittoossin isaas taan aatiire

imnirwa» yit ammanon kisire make. 22 Nawobaasakito ooni chowa makenamato aane arsoto sinna boor'a aafe aafe biyesete. 23 Nawobaasakitonisin Yesus shunfena isa nawoos Yesusni tesha kasayere diifer. 24 Simon Phexiros es nawoosin aafa kiir'e: «Ooni chowa makenamato mamsibbo» yi. 25 Bar dey ek Yesusniki tai'sere: «Daamiiso, oonso neen aatire imniri?» yit mamsi. 26 Yesus dey wolgire: «Han tushaason utoossi dukira tuchuna barwa» yi. Estan tushaason utoossi dukire Askorotki Simoni naa sina Yuudanik tuchi. 27 Yuuda tushaason ephnanneen orfo geregere Sexana basaassi giri. Yesus dey Yuudanin: «Ese zugutak sholeta baron tai'nin zaguwa» yi. 28 Sinuntano esta muu muusonek kasayere diise baassossin es Yesus makefena bar awu sinnamato arir aafe. 29 Yuuda waaga ephar sinna boor'a nawoni meyaassinisa isaas Yesus: «Heeboosik sholsu wuzason waagowa wedey tukamni meyak ima imma» yinanne faartu sinna baassok beste. 30 Yuuda dey es tushaason ephnanneen orfo geregere kesse ham. Es kabaasik dey waala. 31 Yuuda kesse hamnanneen orfo Yesus ekka yi: «Haye Asuni Naa ulfintewa. Ha'oos dey barki kamo ulfintewa. 32 [Ha'oos barki kamo ulfintena boor'a Ha'oos dey barin ulfinsunawa. Geregere dey ulfinsunawa.] 33 Naanggotno! Akama wona nittoneen aane aafa foona wuza. Nitto dey taan sholsoti. Ayhudni ha'sinnyani meyak: «Ta hamana dimaassi nitto yootik aafa chimati wuza» yira makenaasimato hash nittok dey makefan. 34 Nittotna nittotna shunosotik gaddo ajaji nittok imana. Ta nittotin shunnaasimato nittotna nittotna dey shunosoti. 35 Nittotna nittotna shunesefaatine ta nawo sinetimato asuni meya zuuttessere arsonewa.» 36 Simon Phexiros Yesusnin: «Daamiiso! Ayinso hamatari?» yire mamsi. Yesus dey: «Hash ta hamana dimaassi ne yootak aafawa chimata wuza. Sinuntano woli yook chimatawaa» yire wolgi. 37 Phexiros dey: «Daamiiso! Hash ne orfoose yook chima beyanaas awuni boor'anso? Ta kaanaasonnu sinun neekwa iyaat aatira imanawa» yi. 38 Yesus ekka yire barik wolgi: «Kaaneeson taakwa iyaat aatira imataro? Futo futo neek makefawungwa, ako oorunoyfeen keeza wolla taan mormotawa.»

14 Yesus ekka yi: «Nibniitis nawonaata, Ha'oosik amanoti. Taak dey amanoti. 2 Showo fooni dima Abataasa keeruk faar. Ekka sina shakaanane: «Footi dima nitto hoossunak hamanarwa» yira nittok makona kabatawa. 3 Hamma footi dima hoossinanneen orfo ta faanaasta nitto dey footik hepsa wolla yaara nittotin ephpha hamana. 4 Ta hamana dimaassi zoonsuni ugnaason dey arsetir.» 5 Tomas: «Daamiiso! Ne hamata dimaason aane aruweniwa. Eekin ugnaason

aakkak arunisso?» yi. 6 Yesus dey Tomasnik: «Abaaski zoonsuni ugunnewa futone dey kaane tawa. Taaki kamo sina shakaanane oonu Abaaski hamnir aafewa. 7 Taan arseti sinfaanane Abataasin dey arutiwa. Sinuntano hawungneen ekalo arsotwa. Dey biyetiwa» yi. 8 Filiphos dey: «Daamiiso! Abaasin besuwa; innok hooronawa» yi. 9 Yesus wolgire: «Filiphosno! Effatena wona nittoneen aane faana taan aane aruwenoso? Taan biya bar Abaasin biwa. Eekin aakkak ne: «Abaasin innok besuwa yifasso? 10 Ta Abaasasi faanamato, Abaas dey tayissi feenamato aane amanefenos? Ta nittok makefana kaamaas ta teetaaskintawa. Sinuntano wostobaason wostefees tayissi feefe Abaaswa. 11 Ta Abaasasi faanamato, Abaas dey tayissi feenamato taak amanotiwa. Es baron shakaatine wostenra wostonaasi boor'a taak amanoti. 12 Futo futo nittok makefawungwa, ta Abaaski hamanar sinna boor'a taak amanefe bar ta wostefana wostooson dey woston. Es baristan denalonontu woston. 13 Abaas Naabaaski kamo ulfintonak ta sunaasik shiiphefeti shiiphooson zuuttambaase ta nittok zaguna. 14 Affa wuzasonnu ta sunaasik shiiphefaatine ta zaguna. 15 «Taan keeshtetir sinfaanane ajajinaason oodtiwa. 16 Ta Abaasin shiiphonawa. Bar dey koi'ba foontonon nittoneen aene fooni ooma nittotin chinuni baron imana. (aiōn g165) 17 Es bar dey futoni Ayyanaaswa. Han daas biyaknawa arunakna aafa chimanawuza sinna boor'a ephphetook aafa chimanawuza. Sinuntano bar nittoneen aene faar dey nittoossi foonir sinna boor'a nitto aruti. 18 «Ababa intoba foonto naanggotaasne faaron zagira nittotin aafa beyana wuza. Ta nittoni wolla yoonar. 19 Garo wonaneen orfo han daas taan aafa biyana wuza. Sinuntano hepsa wolla nitto taan biyati. Ta hayew sinna boor'a nitto dey hayew sinati. 20 Ta Abaasasi faanamato, nitto dey tayissi faatimato, ta dey nittoossi faanamato es wono arsot. 21 «Taan keeshtefebar ajajinaason ephpheteere wostota feeshife barwa. Abataas dey taan keeshtefebarin keeshtona. Ta dey barin keeshtona. Teetnaason dey barik ammanon besuna.» 22 Askorotki Yuuda sinnoy oom Yuuda: «Daamiiso! Han daasi asunik sinnoynaron innok teetneeson ammanon besutaas aakkakinso?» yi. 23 Yesus wolgire ekka yi: «Taan keeshtefebar kaamnaason oodar. Abataas dey barin keeshtona. Inno dey barki yaara barneen aene fooni. 24 Taan keeshtonoy bar kaamnaason aane oofde. Han odefeti kaamaas taan wosi Abaasartano taartawa. 25 «Nittoneen aene faana kabaasik han baron nitto maken. 26 Sinuntano Abaas ta sunaasik wosuna nittotin chinuni Korto Ayyanaas zuuttambaase asin assuna. Ta nitto makena baron yaadatotik nittotin zaguna. 27 «Nagaason nitto beyanawa. Naganaason nitto imana. Ta nitto imana nagaas

han daas imfana barne faartawa. Nibniitis nawonaata dey digonaata. 28 «Ta hamanar, wolla dey nittoki yoonar» yira makeda baron odeseti. Taan keeshtetir sinfaanane Abaas tayistan arkir sinna boor'a ta Abataaski hamnaasik girsoti kabawa. 29 Es bar sinfana kabaasik amanosotik zeemma nittok makengwa. 30 Han daason ha'sife Sexaniis yoonir sinna boor'a hawungneen ekalo akamanon nittoneen aafa wollona wuza. Bar tayista isa wuza zaguna hugnaba aafa. 31 Sinuntano ta Abaasin keeshtefanamoto han daas arunak Abaas taan ajajena baron zuutira zagunarwa. Hantan kabini hamniya» yi.

15 Tüsire dey: «Ta wayiniisi tuzanimatowa. Es wayiniisoon oofees Abataaswa. 2 Gaana gaannoy tayista fa waay'aason zuutire kar'e ha'unir. Gaana gaanfa waay'aason dey fanire mai'sira gaananak oodana. 3 Nitto ta makeda kaamaasik kayim sinetiwa. 4 Taneen ane footi. Ta dey nittoneen ane foona. Waay'aas wayiniisi tuzta fo shakaanane teetbaasik bar bar gaana gaanak aafa chimanawuza. Esiisimato nitto dey taneen ane fo shakaatine gaana gaanatik aafa chimati wuza. 5 «Ta wayinisikitoni tuzatowa. Nitto dey bari waay'awa. Taneen ane feefe barnawa ta dey barneen ane faana barnatu akama gaana gaannirwa. Ta foontonon isa wuzane zuguk aafa chimati wuza. 6 Taneen ane foonoj bar waay'asimato gerakalo ha'tere ichimana. Es Waay'aas dey kephtera geesi ha'tera kiichchona. 7 «Tayissi faasefaatinenawa kaamnaas dey nittoossi faafaaanena sholeti wuzason zuutira shiiphefaatine danati. 8 Akama gaana gaanna ta nawo sinefaatine es barik Abataas ulfinton. 9 Abaas taan keeshtenaasimato ta dey nittotin keeshtonawa. Es bari boor'a ta keeshtanaasik foosoti. 10 Ta Abataasa ajajinon zaginiyatona keeshtanbaasik faafanamatona nitto dey ajajinaason zagifaatine ta keeshtanaasik foosoti. 11 Han baron nittok makedaas ta giraas nittoossi foonaknawa nitto giraas dey tuuma sinanakwa. 12 Ta ajajis haniis: ta nittotin keeshtenaasimato nitto dey wal keeshtosotikwa. 13 Asu kaabaason zomobaasikwa iyaat aatire imaastan denalo keeshtana aafawa. 14 Nitto dey ta ajajena baron zagifaatine ta zomowa. 15 Wostinnyaas daambaas zagifena baron aane arife sinna boor'a hawungneen ekalo nittotin wostinnyaata aafa unawuza. Sinuntano Abataaskin odena baron zuuttambaase nittok maken sinna boor'a zomota yingwa. 16 Tat u nittotin korirteno nitto taan aane koruwetiwa. Hamma akama gaana gaanotik, gaannitiis dey foonak ta nittotin taassingwa. Es bari boor'a Abaas ta sunaasik shiipheti wuzason zuutire imana. 17 Ese ta nittotin ajajefanaas nittotna nittotna wal keeshtosotikwa. 18 «Han daas nittotin

oomtefaanane nittoostan zeemma taan oomtenamato aruti. 19 Han daastaki asuni meenimato sineti sinfaatine barisina baassotin shunana kabawa. Sinuntano nitto han daasir sinna beyti boor'anawa ta nittotin han daasi asunisin korina boor'anatu han daas nittotin oomtefa. 20 «Wostinnyaas Daambaasatan denalo aane sinfewa» yira nittok makeda baron gasasuti. Taan shanasi gedak kalle kofuksetenneen nittotin dey shanasi gedak kalle kofukseterwa. Kaamaason odesefaatene nitto kaamaason dey odosonewa. 21 Sinuntano taan wosi barin aane arsefe sinna boor'a han baron zuutire taar sinti boor'a nittoosta zagsone. 22 Ta yaara baassok mako shakin sinfaanane baassosta boor'a sinana kabatawa. Sinuntano hash boor'besiisik maksone wuza aafawa. 23 Taan oomtefe bar Abataasin dey oomter. 24 Oom asu wostonoya wostooson baasso ganeyaassi wosto shakin sinfaanane baassosta boor'a sinana kabatawa. Sinuntano hash han baron zuutire bijetinneen orfo taneen Abataasinneen oomtesete. 25 Esis dey sinnaas baasso tumaassi: «Shimaasiku taan oomtesete» yistera tichche kaamaas ko'unakwa. 26 «Sinuntano Abaaskin yooni barewa ta dey nittoki wosuna chinuni futoni Korto Ayyanaase yaara ta chowaasik zaala makona. 27 Nitto dey zeemmaneen taneen ane faasetir sinna boor'a ta chowaasik zaala maksoti.

16 Han baron nittok makedaas amantontiis tuusa'onoynamatowa. 2 Ayhudni shiiphoni keyaassin nittotin kalle kissone. Es baristan denalo dey nittotin wori bar zuuttambaase Ha'oosik wostesetenne faaron sinna faadtona wona yoona. 3 Abaasin wedey taan aane arsoto sinna boor'atu es baron ekka zagsese. 4 Sinuntano han baron nittok makedaas es wonaas kar'fana kabaasik ta awu nittok makedaas yaadatotikwa. Nittoneen ane faana boor'atu han baron zuutira zeemma nittok mako beyingwa. 5 «Sinuntano hash taan wosi barki hamanar. Nittoossin dey: «Ay hama?» yire taan mamsunir aafe. 6 Sinuntano han baron nittok makeda boor'a nibniitis suumok tuumi. 7 Sinuntano futooson nittok makefawungwa, ta hamaas nittok ma'arwa. Ta hama shakaanane chinuni korto Ayyanaas nittoki aafa yoonawuza. Sinuntano ta hamfaanane chinuni korto Ayyanaason nittok wosuna. 8 Bar yaara han daason boor'ni chowaasik, ookoni chowaasik, mangsuni kar'ni chowaassik wee'ona. 9 Taak amano beyobesiisiku boor'ni chowaasik wee'ona. 10 Ta Abaaski hamanar sinna boor'anawa hawungneen ekalo dey taan aafa biyati wuza sinna boor'anatu ookoni chowaasik wee'ona. 11 Han daason ha'sife basaasta mangsuni katena boor'atu mangsuni kar'ni chowaassik wee'ona. 12 «Nittok makona wuza akama faar. Sinuntano hash nittoosta fayar. 13 Futo sina Ha'oosi

chowanon ammanon kisira besuni Ayyanaas yaafana kabaasik futo zuuttambaase asiissi nittotin zoosuna. Bar odefana barontu nittok makonatano bari teetaassin kisira aafa makona wuza. Dey yooni wuzasikitonon nittok makona.

14 Bar taar sina baristantu epha nittok makona sinna boor'a taan ulfinsuna. 15 Abaasar sina bar zuuttera taar. Es bari boor'atu: «Taar sina baristantu epha nittok makona» yinwa.

16 «Garo wonaneen orfo taan aafa biyati wuza; dey garo wonaneen orfo hepsa taan biyati.» 17 Nawobaasakitonisin isa isaaS baassotna baassotna: «*Abataaski* dey hamanar sinna boor'a garo wonaneen orfo taan aafa biyati wuza; Dey garo wonaneen orfo hepsa taan biyati» yifenaas aambanso?» yisesete.

18 «Ese han «Garo wonaneen orfo» yifenaas aambanso? Makefena wuzason aane galowa» yisesete.

19 Yesus dey barin mamsuk sholsetemato arifaat ekka yi: «Nittotna nittotna «Garo wonaneen orfo taan aafa biyatiwuza; Dey garo wonaneen orfo taan biyati» yina boor'anoso wal mamussetei?» 20 Futo nittok makefawungwa, nitto chaaga waasuti. Sinuntano han daasi asuni meya girsone. Nitto suumoti, sinuntano suumontiis girak sooltona.

21 Mashka asu kophoni keektoni wonbaas kar'fana kabaasik suumefa. Sinuntano nawa kooninanneen orfo han daasta nawa koontena boor'a girabaastan kabi chowa aata shanabaason aane yaadatefa.

22 Esiisimato nitto hash suumotir, sinuntano hepsa wolla nittotin biyanar. Nibnitii dey girona. Es girantiis dey nittoostan ephnir aafe.

23 «Es wono taakin isa wuzane aafa shiiphobi wuza. Futo nittok makefan, Abaas ta sunaasik shiiphobeti wuzason zuutire nittok imana.

24 Hashneen kar'a ta sunaasik isa wuzane aane shiiphobeti. Girantiis tuuma sinanak shiiphobi danati.

25 «Esseen hawung besok makonoyna wona yoono. Sinuntano Abaasa chowanon nittok ammanon makona.

26 Es wono ta sunaasik shiiphobi. Ta dey: «Abaasin nittok shiiphonawa» aafa unawuza.

27 Esiis dey Abaas teetbaasik nittotin shunar. Bar dey shufenaas taan shunti boor'anawa Ha'ooskin yonnaason amaneseti boor'anawa.

28 Abaaskin kessa han daasta yaan. Hepsa dey han daason beyya Abataaski hamanar.» 29 Nawobaasakito dey: «Haye besok sinnoynaron ammanon maketwa.

30 Zuuttambaase aritar sinna boor'a oonu neen mamsunak aane sholsifa sinnamato haye ariniwa. Es bar dey ne Ha'ooskin yaatamatoo amanonik zagiwa» yisete.

31 Yesus ekka yire baassok wolgi: «Futoosik haye amanetyioso? 32 Ese isa isarnitiis sikteria keenti keenti hamati wonaasewa ta taan beyoti wonaase wuza. Es sa'atiis dey haye kar'iwa. Sinuntano Abaas taneen ane feena boor'a tatarewa.

33 Han baron nittok makenaas taneen ane faafaani naga nittok foonakwa. Han daasta

faafeti kabaasik shana nittok faar. Sinuntano harewa! Ta han daason merengwa.»

17 Yesus es baron makenanneen orfo sama biire ekka yi: «Abataaso! Haye wonaas kar'iwa. Ta ne Naas neen ulfinsunak Naaneesin ulfinsuwa.

2 Esiis dey asu zuuttambaase asiista ha'suni hugna imta boor'a barik imta baasso zuuttambesiise asik koi'ba foonto kaa imanak barin ulfinsutawa. (aiōnios g166)

3 Koi'ba foonto kaas dey ne ne futoni Ha'o sinnesonnawa wosita Yesus Kiristoosninha aruwa. (aiōnios g166)

4 Ne taak imta wostooson wostera koi'sira han daastak neen ulfinsingwa.

5 Abataaso! Han daas testonyofeen ne faataasta faana kabaasik fa ulfinaaski wolgira taan ulfinsuwa.

6 «Han daastan korira taak imta baassok ne oo sintamato besingwa. Baasso dey neerwa. Ne dey baassotin taak imitwa. Baasso dey kaamneeson oodesete.

7 Taak imta bar zuuttera neekin sinnamato baasso haye arsete.

8 Ne taak maketa kaamaason baassok maken. Baasso dey ephpheteesete. Ta neekin yaanamato dey futok arsete. Ne taan wositamato dey amanesete.

9 «Ne taak imanak imta nawoni meya neer sinete boor'atu shiiphobefantano han daasiktawa.

10 Taar sina baasso zuuttere neerwa. Neer sina baasso dey taarwa. Ta dey baassoktu ulfintona.

11 Hawungneen ekalo ta han daastak aafa foona wuza. Sinuntano baasso han daastatu foosone. Ta neeki yoonar. Korto Abataaso! Han taak imanak imta baassotin innomato isar sinonek ne taak imta sunneesik oodwa.

12 Baassoneen ane faana kabaasik baassotin ne sunaasik oodin; imanak taak imta baassotin dey oodin. Tichaasi kaama ko'unak tishuni naasteno baassossin oonu aane tishuwe.

13 Haye neeki yoonar. Ta giraas baassok tuuma sinanak han daastak faana kabaasik han baron makengwa.

14 Ta kaamneeson baassok maken. Ta han daastakir sina beynasimato baasso dey han daastakirtewa. Es bari boor'a han daas baassotin oomte.

15 Baassotin mangi sina bariissin oodataktano han daastan gero kisutak aafa shiiphobi wuza.

16 Ta han daastakir sina beynasimato baasso dey han daastakirtewa.

17 Futoosik baassotin korto zaguwa. Kaamnees futowa.

18 Ne taan han daasta fe asuski wositamato ta dey baassotin wosin.

19 Baasso futok ne wostoosik teetbesiison aatire imonek ta ta teetaason maa'a zagira baassok imingwa.

20 «Baasso kaamaasi boor'a taak amanefe baassokneentu shiiphedifantano nawotaasakitonik koi'batawa.

21 Ta shiiphobefanaas zuuttambesiise isar sinonekwa. Es barik ne taan wositamato han daas dey amanona. Esiis dey Abataaso! Ne tayissi faatamato ta dey neyissi faanamato baasso dey innoossi foosonekwa.

22

Inno isar sinniisimato baasso dey isar sinonek ne taak imta ulfinaason baassok imin. 23 Futok isar sinonees dey ta baassossi ne tayissi faatamatowa. Es barik ne taan wositamatonawa taan keeshetaasne faaron baassotin dey keeshetamatona han daas arunakwa. 24 «Abataaso! Han daas testonoyfeen taan keesheta boor'a ne taak imta ulfinaason biyonek han ne taak imta baasso dey ta faanaasta taneen ane foosonek sholefan. 25 Ooko Abataaso! Han daas neen aane aruwa. Sinuntano ta neen arinar. Han baasso dey ne taan wositamato arsete. 26 Ne taan keesheta keeshetanaas baassossi dey sinanaknawa ta dey baassossi foonakna baasso dey neen arsonek zagin. Dey arsonek zaguna.»

18 Yesus es baron shiiphenanneen orfo nawobaasakitoneen ane Kedironni kophaaasi yesalo hami. Yesusnawa nawobaasakitona akakiltiisi girsete. 2 Yesusnawa nawobaasakitona showo wona esta zuutteseter sinna boor'a aatire ima Yuuda es dimaason air. 3 Es bari boor'a Yuuda showo meya taar'oni meeni zuuttoneen dey maagni gaanyne meyakinnawa Ferisawini meyakinna wostere yeese oodfe baasso ha'sinyanya meyanonna zoonsire esta hami. Baasso dey faanosi, tonanewa neeboni meene ephaat feeseter. 4 Yesus dey basaasta kar'ni baron zuuttambaase arifaat baassoki hamme: «Ooniniso sholeteri?» yi. 5 Baasso dey: «Naaziretki Yesusnintu sholefeniwa» yisete. Bar dey: «Tawa» yi. Aatire ima Yuuda dey baassoneen ane yerefer. 6 Yesus: «Tawa» ubaase orfobesiisik hamere daasta gandesete. 7 Yesus hepsak dey: «Ooniniso sholeteri?» yire mamsi. Baasso dey: «Naaziretki Yesusnirwa» yisete. 8 Bar dey: «Tawa yinaaskaso; ese sholefetiis taan sinfaanane han taneen ane feese baassotin beyfaani hamotowa» yi. 9 Es bar dey sinnaas: «Abataaso! Han taak imta baassossin isarinna aane tishkutwa» yina kaamaas ko'unakwa. 10 Simon Phexiros kutesiko ephphe feer sinna boor'a kisire maagni gaanyne meeni gaanynyaasa wostinnyani oita odonon kace. Wostinnyasa suna dey Malkos. 11 Sinuntano Yesus Phexirosnin: «Kutesikoneeson zanbaassi wolgira gedwa. Abaas taak imna shanani ushaason aafa ushana wuzane faar sinna neek bestefawoso?» yi. 12 Esseen orfo meya taar'osneen baassotin ajajefe baassoneennawa Ayhudni meeni tasoni meeni ha'sinyanya meena Yesusnin ephere taar'ete. 13 Zeemme Haannaniki ephphe hamete. Es neyaasik Haanna maagni gaanyne meeni gaanynya sina Keyyaffanik naashba. 14 Keyyaffa: «Daraasa teetak isa asu kitifaanane ma'arwa» yire Ayhudni meyanon ha'sife

baassok zeemo sinakmekama ima asu. 15 Simon Phexiros oom nawoosna Yesusni orfoose hamete. Es oom nawoos dey maagni gaanyne meeni gaanynyaasik arto. Es bari boor'a bar maagni gaanyne meeni gaanynyani ojni keerkalo Yesusneen ane giri. 16 Sinuntano Phexiros gerakalo ojaasi finynyini tesha yerefer. Maagni gaanyne meeni gaanynyaasik arto nawoos kesse keyaason oodfa mashka wostinnyayaasik makere Phexirosnin keerkalo gedi. 17 Es keyaason oodfa mashka wostinnyayaas Phexirosnin: «Ne dey han asusa nawoosasin isaastenos?» yi. Bar wolgire: «Indaanewa» yi. 18 Gerok koocho sinna boor'a wostinnyani meenawa oodfe baasso ha'sinyanya kaa'oni geya sookere yerefaat bessedifer. Phexiros dey baassoneen ane yerefaat besidifer. 19 Es kabaasik maagni gaanyne meeni gaanynyaas Yesusnirwina nawobaasakitoni chowanonnawa basa assuse asin mamsi. 20 Yesus dey ekka yit wolgi: «Ta han daa zuuttambaase asik ammanontu maken. Ayhudni meya zuuttambesiise zuuttesefe Ayhudni shiiphoni keyaassik sinun wedey betemeqdesiissi wonna wonna assin. Aachok isa wuzane aane makot. 21 Eekan awuniron taan mamsifatso? Makefana kabaasik ode baassotin mamsuwa. Ta makedena baron baasso arseterwa.» 22 Yesus es baron makefena kabaasik esta yere oodfe baasso ha'sinyanyaasasin isaas: «Maagni gaanyne meeni gaanynyaasik ekka yitnoso wolgutari?» yit Yesusnir bochi. 23 Yesus dey: «Mangu kaama maken sinfaanane es makedena barik zaal sinna makowa. Makena bar futo sinfaanane awuni boor'a taan ichfasso?» yi. 24 Estan Haanna Yesusnir taatobaase wolgire maagni gaanyne meeni gaanynya sina Keyyaffaniki gafki. 25 Simon Phexiros yerefaat geya besidifer. Oom asuni meya dey: «Ne han asusa nawoosasin isaastenos?» yisete. Bar dey: «Indaanewa» yit morme. 26 Phexiros odobaason kacena basa koon sina maagni gaanyne meeni gaanynyaasa wostinnyayaasasin isaas: «Atakiltini dimaassi Yesusneen ane feen aane biyutoso?» yi. 27 Phexiros dey hepsa wolle morme; es kabaasik geregere ako oori. 28 Esseen orfo e'so wonsak Yesusnir Keyyaffaniki keerun ephere daa ha'sife Philaxosni ojni keerkalo taamete. Ayhudni meya faasikani heeboosi meeta'unon muusonek sholsu sinna boor'a kiinonoytemato uuk daa ha'sife basa ojni keerkalo aane girsoto. 29 Es bari boor'a daa ha'sife bar gero kesse: «Han asusata malateti malataas aambanso?» yit baassotin mamsi. 30 Baasso dey wolgire: «Han asus mangu wuzu zugu shaki sinfaanane aatira neek imani kabatawa» yisete. 31 Pilatos dey: «Nitto ephpha hamfaat tumantiisimato basaasta mangsu kar'tiwa» yi. Ayhudni meya dey: «Inno tumaasik asunin woru kaltowa» yisete. 32 Es bar dey sinaas

Yesus aro kitu kitunamato mакена kaamaas ko'unakwa. 33 Pilatos hepsa wolle ojni keerkalo giri. Yesusnin barki teegsire: «Ne Ayhudni meeni taatonoso?» yit mamsi. 34 Yesus wolgire: «Han ne makefata bar neekiningwa wedey oom asuni meya ta chowaason neek makseterinso?» yi. 35 Pilatos wolgire: «Ta Ayhudnoso? Neen taak aatire imaas ne keen sinna baassonawa maagni gaanyanyaasnawa. Ne awu mangsiso?» yi. 36 Yesus wolgire: «Ta taatoos han daastakirtawa; taatonaas han daastakir sini sinfaanane Ayhudni ha'sinnyani meeni kushusi aattera imtonoynamato ta meya taar'oni meya neebsonne kabawa. Sinuntano ta taatoos han daastakirtawa» yi. 37 Pilatos wolgire: «Ne eekin taatonoso?» yi. Yesus dey: «Ta taato sinnamato nenu maketwa. Ta koontenaasewa han daasta yaanaase futooson asuni meyak makonakwa. Futooskin sina bar zuuttere kaamnaason odonawa» yi. 38 Pilatos wolgire: «Futo aambanso?» yire mamsi. Estan Pilatos hepsa Ayhudni meyaki kesse: «Ta isa mangsune basaastan aane danut. 39 Sinuntano faasikani heeoosik isa taatonin ta nittok kotana bar artowa. Es bari boor'a Ayhudni meeni taatosin nittok kotanak sholefetiyoso?» yi. 40 Sinuntano baasso zuuttambesiise: «Barbaannintu kotatatano Yesusintawal» yiset chaagete. Barbaan dey bo'innya.

19 Esseen orfo Pilatos Yesusnin ichshi. 2 Meya taar'obaasakito dey seer'ani zawudi ma'ire teetbaasta guufsaat wayintajji maya mayisseyete. 3 Barki yeeseafafe: «Ayhudni taatooso! Naga neek sinfawungwa» yiset bochet feeseter. 4 Pilatos hepsa gero kesse baassok: «Esenu isa mangsune basaastan aane danut sinnamato arutik barin nittok gero kissunawa» yi. 5 Yesus seer'ani zawudi guufere wayintajji maya mayye gerakalo kesi. Pilatos: «Ese asus hanifewa» yi. 6 Maagni gaanyanye meenawa taar'oni meeni ha'sinnyanyaasna biyere: «Suutwa! Suutwa!» yiset chaagesete. Sinuntano Pilatos: «Ta isa mangsune basaastan aane danutwa. Nitto ephpha taamfaat suuttiwa» yi. 7 Ayhudni meya wolugser: «Inno tumani faarwa; han asus bar barin wolgire: <Ta Ha'oni naa> yina boor'a es tumaniisimato kitunaktu sholsifawa» yisete. 8 Pilatos es baron odenayse akamanon dige. 9 Wolle ojaasi keerkalo girifaat Yesusnin: «Ne ayininso yaatari?» yire mamsi. Sinuntano Yesus isa wuzane aane wolguwe. 10 Pilatos dey: «Taak aane makefenoso? Ta neen kotanak wedey suutanak ha'suni hugnana faanamato aane aruwenoso?» yi. 11 Yesus dey: «Ha'ooskin ha'suni hugnana neek imto shaki sinfaanane ne tayista isa hugnane aafawa. Taan neek aatire ima asus akama boor'ba faarwa.» 12 Pilatos es baro odenayse Yesusnin kotak shole. Sinuntano Ayhudni meya: «Han barin kotaatane ne Qeesarni keentewa.

Teetbaason taato zagi bar zuuttere Keesarni gumawa» yiset chaagete. 13 Pilatos es baron odere Yesusnin gerakalo kisaat: «Yiito shu'a» yistefa dimaasta mangsuni kar'n'i kodaasta di. Es dimaas Ibrayistini noonok «Gabata» yisteratu teegtefa. 14 Faasikani heeboosi hooroni wona sinna faar. Wonaas dey issun sa'ati sinana. Es kabaasik Philatos Ayhudni meyak: «Hanifewa taatontiis» yi. 15 Sinuntano baasso: «Tishkuwa! Tishkuwa! Suutwa!» yit chaagesete. Pilatos wolgire: «Taatontiis suutanaro?» yi. Maagni gaanyanye meya: «Keesarteno oom taatoni aafewa» yit wolugsete. 16 Es kabaasik Pilatos Yesusnin suuttonak aatire imi. Baasso dey Yesusnin ephphe hamete. 17 Yesus mesqeliison wor'e: «Teetni mega» yistefa dimaasta kesi. Es dimaas Ibrawini meeni noonok: «Golgotatu» yistefa. 18 Esta taamme suutete. Barneen ane oom hep asunin; isaasin aldaasta; isaasin hoi'taasta; Yesusnin ganeyaassi zagire suutete. 19 Pilatos dey: «Naaziretki Yesus Ayhudni taato» yifa ticha tichisere mesqeliisi teetta yeeti. 20 Yesus suuttena dimaas Yerusalemni katamaasik ta'a sinna boor'a showo Ayhudni meya es tichaason feretisete. Tichaas dey tichchenaas Ibrayistini meeni noonok; Roomni meeni noonoknawa Girikni meeni noonoknati tichche. 21 Ayhudni maagni gaanyanye meya Philoxosnin: «Ne Ayhudni meeni taatowa» yira tichutaatawa. Sinuntano han asus: «Ta Ayhudni meeni taatowa» yi yiratu tichutawa» yisete. 22 Pilatos: «Tichina baron tichingwa» yire wolgi. 23 Meya taar'osakito Yesusnin suutetenneen orfo maybaason isarba isarbaasik isa kushu kar'anak aceeched dimta bagesete. Gaag mayooson dey ephete. Es gaag mayoos denun kabira yeet kar'a shimanonikwichertano zootterta. 24 Es bari boor'a meya taar'osakito baassotna baassotna: «Oonik kar'nitto arunik ixxa ha'uniiinstano aafa karasuni wuza» yisesete. Esiis dey sinnaas: «Maynaason baassotna baassotna; Haa'esete; maynaasta ixxa ha'sesete.» Yifa tichaasi kaama ko'unak sinna boor'a meya taar'osakito dey ekka zagsete. 25 Yesus suuttena mesqeliisi teshta intobaasewa intobaasi eetne; Kilopani asu Maaraminewa Magdelawitki Maaramine esta yersefar. 26 Yesusni intoos bar shunfena nawoosa tesha yerefeen bi. Dey Intobaasik: «Intonaase! Naanees hanifewa» yi. 27 Esseen orfo nawoosin: «Intone hanifewa» yi. Esseen orfo nawoos Maaraminon ephphe keeba ham. 28 Estan Yesus zuuttambaase ko'animato arifaat tichchera kuni bar ko'unak: «Iktengwa» yi. 29 Estak suqaro waynini usha tuumma diina koda faar. Waynini ushaason aka ephak chima wuzaassi haphqire i'ota duusire noonobaassi tuchisete. 30 Yesus waynini ushaason suutire ushnayse: «Ko'iwa» yi. Estan teetbaason daa mugire kiti. 31 Beysani wonaasi

hooroni wona sinna boor'anawa es beysani wonaas dey akama heebo sinna boor'ana suutttere yere asusa dugno beysani wonaasik mesqeliista aane feeshfa. Es bari boor'a Ayhudni meeni ha'sinnyani meya suutttere yere baasso orgooson kii'r'essusonek ajajonak Philaxosni shiiphsete. 32 Estan meya taar'osakito yeessere Yesusneen ane suutttere yere tesuni basa orgonon kii'resete. Tusire dey hepsaasa orgonon kii'resete. 33 Sinuntano Yesusniki yeessefe kabaasik bar kitinamato biyaat orgobaason aane kii'r'oto. 34 Meya taar'osasin isaas teshbaason ebok kejin geregere harinnewa akane kesi. 35 Es baron biya bar nitto amanotik zaala make. Makena zaalaas dey futo. Makefena bar futo sinnamato bar arife. 36 Es bar dey sinnaas: «Basa megaassassin isarnu aafa kitona wuza» yifa tichaasi kaama ko'unakwa. 37 Dey ooma tichaasnu: «Kejete barin biyonewa» yifa. 38 Ayhudni ha'sinnyani meyanon digefaat aachok Yesusni nawo sina Armatiyaski Yosef Yesusni dugnooson ephanak Philaxosnini shiiph. Pilatos dey ephanak make. Estan Yosef hamme dugnooson ephi. 39 Zeemo sinak talmak Yesuniki ye Nikodimos fayba keezasir kiilo sinni Kumbinewa Reettine woi'to sawa wuza ephphe ye. 40 Yosefnawa Nikodimosna Yesusni dugnooson ephphe taamme Ayhudni meeni zutuni tumaasimato shitto woshshire wor'a maamak kimete. 41 Bar suuttene dimaas toktera di akakiltiisi teshta. Es toktera di akakiltiisi ganesi asuni dugno girunoyna gaddo shu'nii mooga faar. 42 Beysani wonaasi hooroni wona sinna boor'anawa moogaas dey ta'a sinna boor'ana Yesusni dugnooson esta kabbarsete.

20 Guddani wono she'u feteetunoyfeen Megdelawitki
Maarami moogaaski ham. Moogaasta uktera kuni inya shu'aas bukalera kunfeen bi. 2 Bar eelet Simon phexirosnikinawa Yesus shunfena oom nawooskina hamma: «Daamiisa dugnonon shu'nii moogaassassin ephetewa. Ay kunussetemato aane aruweniha» yi. 3 Estan Phexiros oom nawoosna kesere moogaaski hamete. 4 Hepobesiise eelet hameter. Sinuntano oom nawoos Phexirosnistan taptere eelle zeemme moogaasi esta kar'i. 5 Mogire biin Yesus kimtena maamaas kunfeen bi. Sinuntano sir aane giruve. 6 Simon Phexiros dey orfobaase yeere moogaassi girin kimtena maamaas kunfeen bi. 7 Dey teetbaasta marte maamaas kimte maamaasneen sinnoynaron teetbak birtera ooma dimta kunfeen bi. 8 Estan dey zeemme moogaaski ye oom nawoos girire biire dey amane. 9 «Bar kitun kabunak sholsifa» yifa tichaasi kaamanon hashnu aane yaadatosoto. 10 Esseen orfo nawoni meya wolle feesefe dimaasta hamete. 11 Megdelawitki Maarami moogaasi gerakalo yerefaat waasidifar. Waasifat moogaassi mogira bi. 12 Hep Ha'oni wosiya foro maya

mayera Yesusni dugno kunnaasta isaas boktaasta isaas chogoosta diisefeen bi. 13 Baasso dey: «Han asuse! Awuni boor'a waasidifatarinse?» yisete. Bar wolgira: «Daamtaasa dugnonon ephphe hamete. Ay kunussetemato aane arut» yi. 14 Es baron iyaat orfoba wolla biin Yesus yerefeen bi. Sinuntano bar sinbaason aane aruwa. 15 Yesus: «Han asuse! Awuni boor'a waasidifatarinse? Ooninise sholedifatari?» yi. Bar akakiltini tasowa iyaat: «Daamiiso! Ne ephaatane ay kunsitamato makowa. Ta ephpha hamanawa» yi. 16 Yesus baron: «Maaram» yi. Bar dey orfo wolla Ibrayistini noonok: «Rabuni» yi. Kotbaas dey: «Assinnyano» uu. 17 Yesus: «Hashne den Abaaski aane hamut sinna boor'a taan ta'utaatawe. Sinuntano aytaasakitoniki hamfaat: «Ta abataaskinawa abantiisikna, Ha'onaaskinawa Ha'ontiiskina hamanar yi» yira makowe» yi. 18 Estan Magdelawitki Maarami hamma nawoni meyak: «Daamiisin biingwa» yi. Dey bar barik awu makenamato baassok make. 19 Es guddani wono waalin nawoni meya Ayhudni meeni ha'sinnyani meyanon digesete boor'a gamalaasikitonon kultaat zuuttesere feeseter. Yesus yeere baasso ganeyaassi yerefaat: «Naga nittok sinfawungwa» yi. 20 Es baron makefaat kushubaasewa teshbaase asin baassok besi. Nawoni meya dey daamiisin biyeteysse akamanon girsete. 21 Yesus hepsa dey: «Naga nittok sinfawungwa. Abaas taan wosinaysimato ta dey nittotin wosunawa» yi. 22 Es baron makefaat baassosta fugin: «Korto Ayyanaason ephpheteesete. 23 Nitto asuni meeni boor'aason feeshun iyaatine boor'besiis feeshun ustona. Nitto asuni meeni boor'aason feeshun uu shakaatine aafa feeshun ustona wuza» yi. 24 Es kabaasik asire heppesasin isaas; Didimoos yistefe Tomas Yesus yeena kabaasik baassoneen ane aafe. 25 Oom nawoni meya Tomasnik: «Daamiisi biiniwa» yisete. Sinuntano bar: «Musmarik ichche kushubaastaki sakaasson kushunaasi waay'ak sir zugera biinoynawa dey kushunaasi waay'ak teshbaastaki mazanon taptira biinoyna isanne aafa amanona wuza» yi. 26 Hepsa dey nangrinsinari wono nawoni meya isarik feeseter. Tomas dey baassoneen ane feer. Gamalaasikito kuluftobaase feen Yesus yeere baasso ganeyaassi yerefaat: «Naga nittok sinfawungwa» yi. 27 Esseen orfo Tomasnin: «Kushunesi waay'anon teshshera kushunaasi sakaasta ta'ira biwa. Kushuneson teshshera teshnaastaki mazaason ta'uwa; amaner sintano amanonor sinatatawa» yi. 28 Tomas dey: «Daamataso! Ha'onaasel!» yire wolgi. 29 Yesus dey Tomasnin: «Ne biita boor'atu amanetwa. Biinoy amanefe baasso suustowa» yi. 30 Yesus han tichaassi tichchonoy showo biistera artonoy wuza nawoni meyanen ane feena kabaasik zagi. 31 Sinuntano Yesus bar Kiroostos Ha'oosi

Naa sinbaason amanotiknawa amanera dey basa sunaasik koi'ba foonto kaa danatiknatu han bar tichchewa.

21 Esseen orfo Yesus Galilaki baarisi tesha hepsa nawoni meyak ammanon beste. Es baassok ammanon bestenaas haniisimatowa. 2 Simon Phexiros, «Mano» yistefe Tomas, Galilak fa Qaanani katamaassiki Naatinael, Zabdiyosni naanggotiisnawa nawobaasasin oom hep nawoosna isarik feeseter. 3 Simon Phexiros baassok: «Kurxummni eshak hamnarwa» yi. Baasso dey: «Neneen ane hamaniwa» yisete. Kesere dey goonuussi girsete. Sinuntano es waalaasik isarinnu aane ephosoto. 4 Wonfana kabaasik Yesus es baarisi ha'a yere. Sinuntano nawoni meya Yesus sinbaason aane arsoto. 5 Yesus: «Naanggot! Isa eshsha ephti qurxummi faaroso?» yire mamsi. Baasso dey: «Aafawa» yire wolugsete. 6 Bar dey: «Yugudooson goonuusi o'i'ta teshta ha'utiwa; Estan danati» yi. Baasso dey ha'sete. Showo qurxummi ootte sinna boor'a zatte kisuk aane chimoto. 7 Yesus shunfena nawoos Phexirosnin: «Daamiiswabit!» yi. Es bari boor'a Simon Phexiros daamniis sinbaason odenayse atatubaase sinna boor'a maambaason mayye baariissi giri. 8 Sinuntano oom nawoni meya daastan woketesisa tiya metiritano akamanon aane wokoto. Qurxummi tuumma fa yugudooson zatet goonuussi diisere yeesete. 9 Goonuussin kersefe kabaasik kurxummi barista kunna kaa'oni geenewa tushne biyete. 10 Yesus: «Hashti eshsha ephti kurxummiissin teshshotiwa» yi. 11 Simon Phexiros goonuussi girire isa tiirewa uuchasire keeze inya inya qurxummiik tuumma fa yugudooson zatte daasta kisi. Effatena showo sinfanaknu yugudoos aane karatowa. 12 Yesus baassotin: «Yaara ufeshshu muutiwa» yi. Daamiis bar sinbaason arsete boor'a nawoosasin isarnu: «Ne oonso?» yire mamsuk chimar aafe. 13 Yesus yeere tushaason ephphe baassok imaat kesse kurxummiison dey imi. 14 Yesus kitun kabinanneen orfo nawoni meyak keessa wolle uphoba. 15 Ufeshshu meesetenneen orfo Yesus Simon Phexirosnin: «Yohanisni naa Simonno! Han baassostan denalo taan keeshtefatoso?» yire mamsi. Bar wolgiye: «Aa, Daamtaaso! Shunfanamato ne aritarwa» yi. Yesus dey: «Garo garo fantunaason keemma» yi. 16 Hepsa dey Yesus: «Yohannisni naa Simonno, taan keeshtefatoso?» yi. «Aa, Daamtaaso! Shunfanamato ne aritarwa» yi. Yesus wolgiye: «Fantunaasikitonon keemma» yi. 17 Keessak dey: «Yohannisni naa Simonno taan shunfa toso?» yi. Keessak dey: «Taan shunfa toso?» yina boor'a Phexiros suumere: «Daamtaaso! Ne zuuttambaase asin aritarwa. Shunfanamato dey ne aritarwa» yi. Yesus: «Fantunaasikitonon keemma. 18 Futo neek makefangwa:

Ne na'o asu sinfa ta kabaasik ne teetneesik geshoneeson talfak taar'era shunta dima hamet faatar. Sinuntano kur'ifata kabaasik kushuneson kabgira besaan oom asu taatuna. Ne shunnoyta dima dey taamana» yi. 19 Yesus ekka yinaas Phexiros aro kitire Ha'oooson ulfinsunamatotu besifa. Es baron iyaat: «Taneen ane hamniwa» yi. 20 Phexiros yerqere Yesus shunfena nawobaas basa orfoose hamfeen bi. Es bar dey meeta'u maastefana kabaasik Yesusnikai tai'sere: «Daamtaaso! Neen aatire imniis oonso?» yire mamsi barwa. 21 Phexiros Yesus shunfena nawobaasin biyaat Yesusnin: «Han asus awu sinni?» yi. 22 Yesus: «Ta wolla yoona kabaneen bar kaak foonak sholefaanane neen awu tiir'e. Ne taneen ane hamniwal!» yi. 23 Es bari boor'a nawoni meeni ganeyaassi: «Es nawoos aafa kituna wuza» yifa wolla zi'i. Sinuntano Yesus: «Ta wolla yoona kabaneen bar kaak foonak sholefaanane neen awu tiir'eso?» utu yiteno: «Aafa kituna wuza» aane uwe. 24 Es nawoos han chowaasikitonon zuutire zaala makere tichiwa. Bar makena zaalaas futo sinnamato arifeni. 25 Yesus zagina ooma showo wuza faar. Taak bestefanaysimato bar zagina wuzaas zuuttera isarba isarbaasik tichche sinfaanane es tichaason han daas teetbaasik wor'ak chimana kabatawa.

Wosini meeni wosto

1 Tewofilosno! Zeemoti tichina tichaasta Yesus wostena
wuzaasewa assina assuse asinna tichingwa. Es Tichinaas
dey Yesus wostobaason jammarena wonaastan kabgira, 2
Den sama hamana wononeen kar'a wostena wostosongwa.
Den sama hamnaas bar korina wosibaasik Korto Ayyanaaski
kamo ajajibaason innanneen orfowa. 3 Akama shanaason
ephpheteere kitinanneen orfo hayew sinne foobaason
showo ugnak ammanon biiste zaalaak kesse baassok
beste. Acheechasir wona kesse bestefaafe Ha'osi taatoni
chowanon baassok assi. 4 Baassoneen ane feena kabaasik
ekka yire ajaje: «Ta makeda Abaaskin imte abdiison
ooditano Yerusalemun kesatiita. 5 Yohannis akaktu haphqi;
sinuntano nitto garo wonaneen orfo Korto Ayyanaktu
haphuqtotyi. 6 Baasso Yesusneen ane isarik zuuttere
feeseten: «Daamiso! Israelni taatooson wolgira imata
wonaas hashnoso?» yit mamusete. 7 Yesus dey wolgire:
«Abaas basa ha'suni hugnaasik hoossina wonaaseewa
neyaase asin nitto arutik aafawa chimati wuza. 8 Sinuntano
Korto Ayyanaas nittoosta kerefana kabaasik hugna danatiwa.
Es kabaasik Yerusalemuk, Yuudak, Samariyaknawa hamma
daani dila kar'ananneenna taak zaal sinatiwa» yi. 9 Es
baron makenanneen orfo baasso biyefeen den sama hamti.
Shaaruus dey barin ephpha aaffesiissin aachi. 10 Bar den
sama hamfeen baasso dey den sama kootkire biyefeen
diinqone foro maama mayo hep asu baasso tesha yerefaat:
11 «Nitto Galilaki asu! Awagan den sama kootkira biyet
yeretirinso? Han den sama hamfeen biyeti Yesus den
sama hamfeen biyettiisimato wolle dey yoonirwa.» 12
Esseen orfo Dabrazayitini kumaastan Yerusalem wolsete. Es
Dabrazayitini kumaas Yerusalemiistan wokbaas isa beysani
wonni kutuni ugna sinana. 13 Yerusalem yeesere den diisefe
segenetiista kesete. Es kese baasso dey Phexiros, Yohannis,
Yaqob, Indiriyas, Filipoos, Tomas, Bertelomewos, Matiyos,
Ilfiyosi naa Yaqob, Kooner yistefo Simonnawa Yaqobni
naa Yuudana. 14 Es baasso zuuttambesiise isarik Ha'on'i
shiiphok wonna wonna zuutteset feeseter. Baassoneen ane
dey isa isa mashka meya Yesusni into Maarami esiiisimato
dey Yesusni ayni meya feeseter. 15 Es wono Phexiros
tiirewa hepasire sinni amanynyini meeni ganesi yerefaat
ekka yi: 16 «Ayni meyane! Yesusni ephpha baassok zoonsi
sina Yuudani chowaasik Korto Ayyanaas zeemma Dawitniki
kamo makeda tichaasi kaama ko'unak sholsuwa. 17 Yuuda
innoossin isar sinne faattere han inno wostefeni wostoooson
wostet feer. 18 Sinuntano han asus es wostena mangu
wostobaasi waagak daa waage. Estan sinbaasik gandere

kixxek karate. Kenashbaas dey fe'te. 19 Es chowaas dey
Yerusalemuk feese baasso zuuttambesiise asik odte. Es bari
boor'a es daas baasso noonoosik: «Akkeldaama» yistera
teegte. Kotbaas dey: «Harinni daa» uu. 20 Es bar sinnaas
gaamni matsafaassi: «Foona keebaas ona sinfawungwa;
oonu barissi foonaatawa» dey: «Barik imte wostoooson;
oom asu basaastan ephphe wostowowa.» yistera tichchena
boor'awa. 21 «Es bari boor'a Daam Yesus inno ganeyaassi
kutit feena kabaasik innoneen ane feese baassossin; 22
Esiisimato dey Yohannisi haphqustan kabira Daam Yesus
den sama hamna wonaastaneen kar'e ane feese asuni
meyaassin isa asu innoneen ane kitun kabubaasi chowaasik
zaal sinanak sholsuwa.» 23 Esseen orfo hep asunin ephphe
yeesete. Es baasso dey Barsabaas wedey lyosixos yistefo
Yosefnawa Matiyasna. 24 Ekka yisere shiiphsete: «Asu
zuuttambaaase asi nibanon arife Daamiiso! Han heppiiasin
oonin koritamato ne innok besuwa. 25 Shiihipheeniis Yuuda
beyye basa teetni dimaassi hamna wostoosewa wosi
sinaason ephphetooni barinna innok besutakwa» 26 Estan
ixaason hai'seten Matiyasnik kesi. Es bari boor'a bar asire
isse wosini meyaneen ane faatte.

2 Penxeckooste yiste heeboos kar'fana kabaasik nawoni
meya zuuttambesiise isarik isa dimta zuuttere feeseter. 2
Diinqo akama ipuwanri kaamane fa kaama den saman ya.
Baasso feesete keyaassi dey tuumi. 3 Termane fa geeni
wino baassok beste. Bagte bagtera isa isarbesiisata di. 4
Zuuttambesiise Korto Ayyanak tuutesete. Korto Ayyanaas
baassok imna aruu simato ooma noonok wolumsete. 5 Es
kabaasik daa daassin yeese Ha'oson digsefe Ayhudni meya
Yerusalemuk feeseter. 6 Es kaamaason odesepe kabaasik
showo asuni meya zuuttesete. Isarbesi isarbesiis baasso
teetni noonoosik wolumsefeen odesepe boor'a diinqesete. 7
Diinqoknawa dajokna ekka yisete: «Han ekka wolumsefe
baasso zuuttambesiise Galilaki asuteno? 8 Eekin inno
daani noonoosik wolumsefeen odeneeniis aakkanso? 9
Inno Partenaki, Meedki, Elamki, Mesopotomiyaki, Yuudaki,
Kepedokiyaki, Pantoski, Iisiyaki, 10 Firgiyaki, Punfiliyaki,
Giphtsiki, Kerenani tesha fa Libiyani awurajaasitu faafeni.
Inno Roomun ye Ayhudni meenawa Ayhud sina inno dey
faanir. 11 Esiisimato Qerxesni asuni meenawa Arabni
asuni meena zuuttere Ha'osi akama wostonon inno teetni
noonoosik wolumsefeen odedefeniwa» 12 Es bari boor'a
zuuttambesiise diinqesere: «Han wuzaas aambanso?»
yisete. 13 Sinuntano isa isaas: «Wayinini usha ushere
zaysetewa» yit kanyesete. 14 Es kabaasik Phexiros asire
isse wosini meyaneen yerefaat kaambaason teggiere daraasik

ekka yit make: «Nitto Yuudani daastaki asunawa Yerusalemuk feese nittona zuuttamnitii se han sina chowaason aruk sholefaatine ta makefana baron mai'sira odotia. 15 Hash wonnanneen keez sa'ati sinna boor'a nitto safarefetismato han baasso aane zaysotowa. 16 Sinuntano han bar sinnaas raajju lyyuel ekka yit makeda bar ko'unakwa: 17 « «Ha'oos koi'ni wonaasikitosi; Ayyanaaason asu zuuttambaase asiista kessunawa; arqaasnawa mashka naanggotnitii se raa ji maksone; na'oni meya dey raa'i biyone; kur'uni meya dey miito miitosone. 18 Esiisimato dey es wonaasikitosi; arqa wostinnyataasatanawa; mashka wostinnyanyaastana; Ayyanaaason kessunawa; baasso dey Raaji maksone. 19 Den samak diinqi wuzasikitonon; han daastak dey biistera artonoy wuza besunawa; hanna, geya, geeni ki'na dey bestona. 20 Akama dey diinqi sina Daamiisa wona yoonoyfeen; zeemma Awaas talmona; assaas dey hannane faar sinana. 21 Daamiisa sunanon teegefe bar zuuttere fui'tona» yiwa. 22 «Israelni asuni meeno! Han kaamaason odotia. Nitto teetaasik arifetismato Naazireti Yesus bar oo sinnamato Ha'oos nitto ganeyaassi barki kamo zagina akama akama wostoos, biistera artonoy wuzaasewa besose futo sinbaas artewa. 23 Bar teetaasik Ha'oos zeemma koppa'ena bariknawa arina barikna nittok aatttere imtewa. Nitto dey barin tumabesi foonto meeni kushusi suuttonak zagira worseti. 24 Sinuntano kituus barin ephpha fu'onak aane chima sinna boor'a Ha'oos kituusi shananon tishkira barin kitun kabgi. 25 Dawit dey basa chowaasik ekka yi: « «Daamiisin wonna wonna sinnaastatu biifawungwa; nawonoynamato bar hoi'ta teshnaastatu fewa. 26 Es bari boor'a nibnaas gire; noononaas dey girak tuunte; Esiisimato ashnaas dey abdiiku faafa. 27 Kaanaaason ke'oni dimaassi aafa beyana wuza; Kortoneesin dey; moogaassi kuuppe fui'tonak aafa zuguta wuza. (Hadēs g86) 28 Kaani ugnaason taak assitwa; ne taneen ane sintu boor'a; giranaas tuuma sinana.» 29 «Aytasakitonon! Zeemoti abani meeni ganeyaassiniisaas sina Dawit kitire kabbartenamato; moogbaas dey hawungneen kar'a innokik faanamato ammanon nittok makonawa. 30 Sinuntano Dawit es baron makenaas raajju sinna boor'anawa dey Ha'oos barik: «Ne zalaassin isaasin ne zigimoosta duusunawa» yit teyya girina abdini kaamaason arire feer sinna boor'awa. 31 Es bari boor'a: «Kirstoos» ke'oni dimaassi fui'tonoynamatonawa ashbaas dey moogaassi kuupnoynamatonatu zeemme biyat kitun kabuna bari chowaason make. (Hadēs g86) 32 Es Yesusnir Ha'oos kitun kabgiwa. Inno dey zuuttera es chowaasik zaalwa. 33 Ha'oosi hoi'ta teshta duuk den tegifena kabaasiknawa Korto Ayyanaasi abdinon Abaaskin ephna kabaasikna han biifeti

baronnawa odefeti baronna kessiwa. 34 Ese den sama kesaas Dawit sinna beybaason Dawit teetbaasik ekka yit makewa: « «Daamiis Daamtaasik; gumaneesin ne ha'suni hugnaasi sikalosi; zaguna kabaneen; hoi'ta teshnaasta duwa.» 35 «Ese han nitto suutti Yesusnir Ha'oos Daam dey Kirstoos zaginamato Israelni meeni daraas zuuttere futok aruwowa!» 36 Daraas dey es baron odesefe kabaasik nibbesiissi akamanon safarsere Phexirosninnawa oom wosini meyanonna: «Ayni meyan! Ekin awu zugunirinso?» yisete. 38 Phexiros dey ekka yi: «Harmutiwa; boor'nitiis dey feeshun ustonak isa isarnitiis Yesus Kirstoosni sunaasik haphuqtot. Ha'oosi ima sina Korto Ayyanaason ephphatoottiwa. 39 Abdini kaamaas nittoknawa naanggotnitii kikotkaw. Esiisimato dey Daama Ha'oos barki teegona woksok feese baasso zuuttambesiise asiknawa.» 40 Dey ooma showo kaama zaala maket: «Han elinga koontoosta yooni ke'oossin teetnitii son fu'otiwa» yire kiiti. 41 Baassossin showobesiis es kaamaason ephpheteesere haphuktesete. Es wono keez kum sinni asuni meya amanere daytesete. 42 Baasso dey wosini meeni assuuson odesere isarik fook, tushaason isarik muuknawa shiiphokna chimet feeseter. 43 Es kabaasik wosini meeni kushuussi showo biistera artonoy wuznewa diinqine zagtet faar sinna boor'a asu zuuttambaase dige. 44 Amanynini meya zuuttere isariku feesete. Fa wuzbesiis zuuttera gaara. 45 Fa wuzbesiisonnawa otumbesiisonna kisire waagefaafe es waagaason isarba isarbaasik sholsinamato haa'e imet feeseter. 46 Wonna wonna betemeqdesiissi zuutteset feeseter. Keebesi keebesiissik dey wol teegsefaafe isarik tushaason batte giraknawa ma'a nibakna meeset feeseter. 47 Daamiisin dey galatteset feeseter. Dara zuuttambaase dey baassotin ulfinsit feer. Ha'oos dey faruni asuni meyanon wonna wonna baassosta daysit faar.

3 Isa wona Phexirosnawa Yohannisna Ha'o shiiphtefana wonni izgin sa'atiista betemeqdesiissi kesete. 2 Estak «Gada» yistefaa betemeqdesiisi finnyi faar. Estak intobaasi keensin laafa sinne koonte isa asu feer. Bar dey betemeqdesiissi girife asuskin waaga shiiphonak wonna wonna asuni meya wor'e teshshosi duusit feeseter. 3 Es asus Phexiros Yohannisna betemeqdesiissi girseefen biyat waaga imonek baassotin shiiphe. 4 Phexiros Yohannisna asuski kootkire biyefaat Phexiros: «Hang innoki biwa» yi. 5 Asus dey baassokin isa wuzane imonerwa iyaat kootkire bi. 6 Sinuntano Phexiros: «Birrinewa warqene taakik aafawa. Sinuntano taaki fa baron neek imanawa. Naazireti Yesus Kirstoos sunaasik kabira kutuwa» yi. 7 Hoi'ta kushubaasi zatte kabgin geregere wochobaasewa kumarkushbaase zagi.

8 Kabire dey yere. Kutit baassoneen ane betemeqdesiissi giri. Bar dey kutit, fillet Ha'ooson galattet feer. 9 Daraasakito zuuttambesiise kutifeennawa Ha'ooson galattefeenna biyete. 10 «Gada finnya» yistera teegtefa betemeqdesiisi finnyita diifaat shiiphet fe bar sinnamato arsete. Basaastaki sina chowaasik akamanon dajesere diinqeset feeseter. 11 Fari asus Phexirosninnawa Yohannisnina asin zataat feen daraas zuuttere diinqok: «Solomonni dagafiy» yistef a dimaasta baassoki elet hamete. 12 Phexiros asuni meyanon biinayse ekka yi: «Israeln! daraaso! Han chowaasik awuni boor'a diinqedifetirin? Awuniron kootkira biidifetirin? Inno teetniri hugnak wedey Ha'ooson digoniisik han asus farire kutunak zaginiirne faar sinna nittok bestefawoso? 13 Inno abani meya Abraham Yisaqnawa Yaqobna asi Ha'o bari Naa Yesusnin ulfinswi. Sinuntano nitto kitunak Philaxosni sina aatira barin imetiwa. Pilatos dey kotanak sholen nitto: «Aane sholefeni» yiseti. 14 Nitto Kortoosinnawa ookoosinna: «Aane sholefeni» yisefaat kaa wori barin kotanak shiiphseti. 15 Kaa imfe barinworseti. Sinuntano Ha'oos barin kitun kabgi. Es chowaasik inno zaalwa. 16 Han biifeti asusinawa arifeti asusinna farire chima dannaas Yesusni sunaasik beste amantosikwa. Yesusnik amanobaasik zuuttamnitiiuse asi sina tuuma faru daniwa. 17 «Hashnu aytaasakiton! Han Yesusniista zagseti bar nittotin ha'sife baassosimato tugga'ok zagsetimato arifawungwa. 18 Sinuntano Ha'oos zeemma raajuni meya zuuttambesiise asiki kamo: «Kiristoos» shana ephphetoonak sholsifa yina kaamaas esiisik ko'unak zagiwa. 19 Ese boor'nitiis feeshun ustona harmira Daamiiski wolutiwa. 20 Daamiiskin hepsa wolla gaddo sinati wona nittok yoonak Daamiis zeemme korina Kiristoosni nittok wosuna. 21 Es Jesus den samak foonaas Ha'oos zeemma korto raajuni meyaki kamo makenaasimato han daas zuuttere hepsa wolla gaddo sinna wosustona kabaneengwa. (aiōn g165) 22 Muse dey ekka yiwa: «Daama Ha'oos taan kabginaasimato nitto ganeyaassin raajjunin nittok kabgunawa. Bar nittok makona baron zuutira odotiwa. 23 Es raajjuusin odo beya bar zuuttere daraasa ganesin oor kesse tishunawa.» 24 Samuelniistan kabire feesse raajuni meya zuuttere han wonaasi chowanon esiisimato maksetewa. 25 Raajuni meyak makte abdiis nittokwa; esiisimato dey Ha'oos Abrahamnik: «Han daasta fe darani meya zuuttere ne zalaasiku suustosonewa» yira abaniisakitoneen ane girina teyyaasi kaama nittoktu siniwa. 26 Es bari boor'a Ha'o zeemma nawubaasin kabgira wosinaas nittokwa. Es baron dey zaginaas nitto isarniti isarnitiis mangu wostontiissin wolini suusanakwa.»

4 Phexiros Yohannisna daraasik maksefeen maagni meenawa betemeqdesini tasoni gaanyanyaasna esiisimato dey Seduk'awini meya baassoki yeesete. 2 Es hep wosini meya daraasik Yesusni kitun kabuuson assubesiiknawa barki kamo kitun kabu foobaasonna kotte maksete boor'a akamanon gi'tesete. 3 Es bari boor'a Phexiros Yohannisna asin ephere gerok waala sinna boor'a wonananneen taatoni keer foosonek zagsete. 4 Sinuntano basakiton kaamaason ode baasso ganeyaassin showobesiis amanesete. Amane asuni meeni faadaas dey uuch kuma sinana. 5 Wonotirik Ayhudni meeni gaanyyne meenawa kur'uni meena dey Museni tumaasi assinnyanyi meya Yerusalemuk zuuttesete. 6 Zuuttese asuni meeni ganeyaassin maagni gaanyyne meeni gaanyyna Haannanawa Keyyaffana; Yohannisnawa Iskindironsa; maagni gaanyyne meeni gaanyynaasa keerki meyaneen zuuttere feeseter. 7 Baasso dey Phexiros Yohannisna asin ganebesiissi yeetaat: «Han baron zagsetiis aro hugnak wedey ooni sunakinso?» yit mamussete. 8 Es kabaasik Phexiros Korto Ayyanak tuuntere ekka yit wolgi: «Daraasa ha'sinnyanawa kur'uni meyane! 9 Hash hawung inno mamustoniisa laafa asusata zagte ma'a wostosewa aakkak farinamatonawa. 10 Han asus farire nitto sina yerenaas nitto suutni Ha'oos dey kitun kabgina Naazireti Yesus Kiristoosni sunaasik sinnamato nittonawa Israelni dara zuuttambaase asikna arto sinungwa. 11 Keyaason keer'fe nitto kashshira ha'iti shu'aas barwa; bar dey kajaasta duuni shu'awa. 12 Es bari boor'a faru ooma ookinnu aafawa. Inno farunik sholsina Ha'oos asunik imna suna barneen ooma samaneen daakuk oonu aafewa.» 13 Shonggoni meya Phexiros Yohannisna diga foontonon maksobesiison biyeteese arubesi foonto asu sinobesiison arseter sinna boor'a diinqesete. Yesusneen ane feeser sinobesiison dey arsete. 14 Fari asus Phexirosnneen Yohannisneen ane yerefeen biyaat maksone wuza turuksete. 15 Estan shonggoostan kesonek zagsefaat ekka yit merkesete: 16 «Eekin han asusakitonista awu zugunirinso? Yerusalemuk fe asu zuuttambaase asik baasso zagsete biistera artonoy wuzaas arto siniwa. Es bari boor'a mormonik aafawa chimani wuza. 17 Sinuntano han chowaas daraasa ganesi tagunoynamato hawungneen ekalo han Yesusni sunaason kabgire ooniknu maksonoytemato deessira kalaniwa» yisete. 18 Estan baassotin teegsere Yesusni sunaasik isanne maksonoytemato wedey assusonoytemato chinire ajajesete. 19 Sinuntano Phexiros Yohannisna wolgire ekka yisete: «Ha'oosik ajajamoostan nittok ajajamonik Ha'oosi sinak sholsunoso? Nitto teetnitiisik makebbetiso. 20 Inno biini baronnawa odeni baronna mako aafa

beyaniwuza» 21 Daraasa gaannya meenawa shongoosta diisefe baassona Phexirosninnawa Yohannisinna ke'uk isa chowane dano beybesiisik dey daraasin digsefaat hepsi dey deessire kotte gafuksete. Es baron dey zagsetees daraas zuutttere sina chowaasik Ha'ooson galattet feer sinna boor'awa. 22 Es biistera artonoy wuzaasik fari asus woggabaas acheechasicneen denalo. 23 Phexiros Yohannisa kottesetenneen orfo amanynyi sina zomobesiiski yeesere maagni gaannya meenawa kur'uni meena maksete baron zuutire maksete. 24 Baasso dey es baron odesetye isarik kaambesiison teggire Ha'ooski ekka yit shiiphsete: «Samaasewa daase; baariisewa siruk fa testoose asin zuutire tesi Daamiiso! 25 Korto Ayyanaaski kamo wostinnyanye sina abani Dawitni noonoossi: «Aazabni meya awuniron gi'teseteso? daraas awuniron shimak koppa'eseteso? 26 Daasta fe taate meya hooresere; daason ha'sife baasso dey isarik zuutesere; Daamiisatanawa basa Muudtosatana kabsete.» yira make Ha'oos newe. 27 «Futoosik Herodisnawa Pentenawi Pilatosna Aazabiisneen Israelni daraasneen han katamaassi Muudto zagita korto wostinnyanye Yesusniista kabsete. 28 Es bar dey ekka sinnaas ne zeemma ne hugnaasiknawa ne fiqadisikna koppa'eta baron ko'issonekwa. 29 Hashnu Daamniiso; fokkorabesiison biwa. Wostinnyaneesakito kaamneeson diga foontonon maksonek chima baassok imma. 30 Korto wostinnyanye Yesusni sunaasik mettanni meya farsoneknawa biistera artonoy wuzne; diinqine zagtonak kushuneson shonggowa» yisete. 31 Shiiphsetenneen orfo zuutttesere feesete dimaas shorke. Zuuttambesiise Korto Ayyanak tuutesete. Ha'oosi kaamanon diga foontonon maksete. 32 Amanynyini meya zuutttere isa nibaknawa isa safaraknatu feesefe. Oonu: «Haniis taarwa» yifena wuza aafa. Fa wuzbesiis zuutttere gaara. 33 Wosini meya dey Daam Yesusni kitun kabuuson akama hugnak zaala makset feeseter. Zuuttambesiise asiista akama Ha'oni otma faar. 34 Daason wedey keyaason waagefaafe waagbesiison isa baristatu teshshesefe sinna boor'a ganebesiissi isa rakkata aafe. 35 Waagaason teshshere wosini meyak imet feeseter. Isa isarbesiisik sholsinaasne faaron haa'et feeseter. 36 Koontena daabaas Qophiros sina Yosef yiste isa Lewi feer. Wosini meya barin: «Barnabas» yiretu teegsese. Kotbaas dey: «Chinuni naa» uu. 37 Bar dey daabaason waagere waagaason teshshere wosini meyak imi.

5 Hananiya yiste isa asu asuba Saphphiraneen daa kisire waagsete. 2 Asubaas arifeen es daa waagtene waagaassin fu'efaat taamme wosini meeni wochoossi kundi.

3 Sinuntano Phexiros: «Hananiyano! Korto Ayyanaason eshataknavwa daasi waagtan fu'otakna awuni boor'a Sexana nibneessi giriso. 4 Kisira waagonoyfeen daas neertanoso? Kisira waagetanneen orfo waagaas neertanoso? Eekin awuni boor'a han wuzason nibneessi safaretso? Ha'oosontu eshittano asunintawa» yi. 5 Hananiya es kaamaason odenayse kere wor'e kiti. Es baron ode asuni meya zuutttere akamanon digsete. 6 Na'on'i meya kabsere kitubaason kimme kabbarsete. 7 Keez sa'atineen orfo asubaas teegobaasata sina chowaason arunoy yaara kar'i. 8 Phexiros dey: «Makebbe; daantiison waagsetiis han waagaassinoze?» yi. Bar dey wolgira: «Aa; han barissitu waageniwa» yi. 9 Phexiros dey: «Daamiisa Ayyananon fattanok aakkak isarik merketise? Ese teegoneesin kabbare asuni meeni wochoos han finnyiissitu fawe. Neen dey ephphe kabbarsonerwe» yi. 10 Bar dey geregere wochobaassi kere wor'a kiti. Asuni meya dey girseten kitira kunfeen danne taamme teegobaasa moogni tesha kabbarsete. 11 Betekiristaniissinawa es baron ode asuni meya zuuttambesiise asiistana akama diga sini. 12 Daraasa ganesi showo biistera artonoy wuznewa diinqine wosini meeni kushuussi zagtet faar. Zuutttere isa nibak Solomonni dagafiyo yistefa dimaasta zuuttet feeseter. 13 Baassoneen oom asu baassossi wo'itok oonu chimfer aafe. Sinuntano daraas akamanon ulfinsit feer. 14 Daamiisik amanefe arqarnawa mashkare akamanon daytet feeseter. 15 Phexiros esta kamo hamfena kabaasik yirarabaasnu mettanni meyaasta kamo aatanak mettanni meyanon oppotanawa saa'otana wor'e uguta kisire kunsit feeseter. 16 Asuni meya Yerusalemni biratoosta faase katamaasikitios mettanni meyanonnawa kiina ayyana ephaan mettet fe baassotinna ephphe yeeset feeseter. Mettanni meya dey zuutttere farit feeseter. 17 Maagni gaannya meeni gaannyaasnawa barneen ane feesse Seduqwini meeni keen sina baassona zuutttere koonak wosini meyaasta kabsete. 18 Wosini meyanon ephere daraasa taatoni keer gedesete. 19 Sinuntano Daamiisa wosiya wassi taatoni keyaason gachcha baassotin kisaat: 20 «Hamfaat betemeqdesiisi yerefait han kaani kaamaason zuutira daraasik makotiwa» yi. 21 Wosini meya dey wonfana kabaasik baassok maktenaasimato betemeqdesiissi hamme assiset. Maagni gaannya meeni gaannyaasnawa barneen ane fe baassotha yeessere shonggosta diisefe baassotinnawa Ayhudni kur'uni meyanonna isarik zuutisete. Wosini meyanon dey ephphe yoosonek asunin taatoni keer wosisete. 22 Sinuntano tasoni meeni ha'sinyanyi meya taatoni keer hamere aane danoto. Wolle yeessere dey: 23 «Taatoni keyaasi gamala mai'sira kuluftera yerer; tasoos dey finnyibaasta

yerseefen biini. Sinuntano gachcha girira ooninnu aane daneni» yisete. **24** Betemeqdesini tasoni meyanon ajajefe barnawa maagni gaanyne meena es baron odeseteyse: «Han bar awutaaso?» yiset sina wuzaasik ephphe maksone wuza tishi. **25** Es kabaasik isa asu yeere: «Taatoni keer taatiti asusakito betemeqdesiissi yersefaat daraasin assidifewa» yi. **26** Estan tasoosa gaanyanyaawa basa wostinnyaasna hamme baassotin ephphe yeesete. Sinuntano daraas shu'ak baassotin ichnoynamato digsefaat hugnak aane ephoto. **27** Wosini meyanon ephpheteshsho shonggosi sina yeetisete. Maagni gaanyne meeni gaanyanyaas ekka yit mamsi: **28** «Han sunaasik daraasin assunoytimato kalla faanir; sinuntano nitto Yerusalemni daraasin assira koi'siti; dey Yesusnin woriis inno zagira basa hannaasik mamustonik sholsefeti!» **29** Phexiros oom wosisakitonawolgiye: «Asunik ajajamoonstan Ha'oosik ajajamoniktu sholsifawa. **30** Nitto i'oosta suutta worseti Yesusnin abaniisa Ha'o barin kitun kabgiwa. **31** Bar dey Israelni daraasik harminewa boor'aason feeshun une imanak Ha'oos barin zuuttambaase asi zoonsinawa fatunirna zagira o'itbaasta duunak zagi. **32** Inno dey es chowaasik zaalwa. Ha'oosik ajajamefe baassok imna Korto Ayyanaas dey zaalawa» yisete. **33** Shonggosta diise baasso dey es baron odeseteyse akamanon haaresere baassotin woruk sholsete. **34** Sinuntano dara zuuttambaase asi sina ulfinto tumaasi assinnya Gamaliya yiste shonggosta diisefe baassossin isa Farisawi kabire wosini meyanon gero kissonek zagi. **35** Estan shonggosta diisefe baassok ekka yi: «Israelni asuni meyane! Han asusakitonista zagutik safareti baristan teetnitiison oodtiwa. **36** Zeemo sinak Tewodas yiste asu teetbaason iny zagire kabin acheech tii asu dey barik zoonutesete. Sinuntano bar worte. Barneen zoonuste asusakito dey sikt. Koppa'ena wuzaas dey baak tishira fu'te. **37** Esseen orfo dey darani faada zagtena kabaasik Galilaki Yuuda kabire showo daranin barik zoonustonak zagi. Es asus dey worte. Barik zoonuste baasso dey siktete. **38** Es bari boor'a hash ta nittok makefanaas han asusakitonin beyatiknawa baassostan shaatotknawa. Han wostobesiis asuninkin sinfaanane tishutu tishuna. **39** Sinuntano Ha'ooskin sinfaanane baassotin yeetutik aafa chimati wuza. Dey Ha'oosneen faasser sinatiitawa» yi. Baasso dey basa kiitooson ephpheteesete. **40** Wosini meyanon hang baassoki teegsere ichaat Yesusni sunaason teegsere maksonoytemato ke'ire gafuksete. **41** Sinuntano wosini meya Yesusni sunaasik kashistoos sholsu zagire faadisete boor'a shonggosi sina giret kesete. **42** Wonna wonna betemeqdesiissinawa keya keyaassina Yesus Kiristosni chowaasik assuusonnawa misirachchuni kaamaason makoosonna aane yeetusoto.

6 Es wonaasi amanynyini meeni faadaas daytet hambaase. Girikni noono wollef Ayhudni meya Yuudaki Ayhudni meyaasta unyisete. Es unyisetees wonna wonna haachefa argasuni imaa baasso dicha asusikitok beytera faar sinna boor'awa. **2** Estan asire heppe wosini meya amanynyini meyanon zuutire ekka yisete: «Muuni haa'akwa iyaat Ha'oosi kaamanon mako beyanik aane sholsifawa. **3** Ese ayni meyane; nitto ganeyaassin ma'a amalabesi faana Korto Ayyanaknawa techmakna tuum naafun asunin korani han wostooson wostosonek imniwa. **4** Sinuntano inno shiiphoknawa kaamaason makokna chimani.» **5** Es kaamaas zuuttambesiise asin girs. Estan amantoknawa Korto Ayyanakna tuunto Isxifanosnin, Filiphosnin, Prokorosnin, Nikarosnin, Timonannin, Permenannin, Ayhudni meyaassi girefe Ansokiyaki Nikolawosnin korsete. **6** Es baassotin teshshore wosini meeni sina yeetisete. Wosini meya dey shiiphsetenneen orfo kushubesiison baassosta ta'isete. **7** Ha'oosi kaama dey tagit hamna boor'a amane asusa faada Yerusalemuk akamanon daytet hami. Maagni meyaassin dey showobesiis amanesete. **8** Isxifanos Ha'oni otmakanawa hugnakna tuumme daraasa ganesi diinqinewa biistera artonoy wuzne zagit feer. **9** Es kabaasik: «Birmadumma kesa asuni meeni zuuttoni keya» yistera teegtefa Ayhudni shiiphoni keyaasi asuni meya; Qerenaki asuni meenawa Iskindiriyaki asuni meena; Kilqiyannawa lisiyanna isa isa asuni meya kabsere Isxifanosneen ane karakkarsete. **10** Sinuntano Isxifanos maket feena techmaasonnawa Ayyanaasonna yeetuk aane chimoto. **11** Estan dey: «Isxifanos Museniistanawa Ha'oostana mei'ni kaama makefeen odeniwa» uni asuni meyanon aachok kabugsete. **12** Ekkak daraasin, kur'un meyanon, tumaasi assinnyani meyanon basaasta kabugsete. Isxifanosnin ephere shonggosi sina tai'sisete. **13** Basaasta esha zaala makoni asunin ephphe yeesete. Baasso dey: «Han asus han betemeqdesiistanawa tumaastana mei'ni kaama makooson aane beye. **14** Dey: «Han Naaziretki Yesus han betemeqdesiison bogni; Muse imna tumaason dey sooloni» yire makefeen odeni» yisete. **15** Es kabaasik shonggosta diise baasso zuuttere Isxifanosnin kootkire bijeten sinbaas Ha'oni wosini sinane faar sinna beste.

7 Maagni gaanyne meeni gaanyanyaas Isxifanosnin: «Han neysta maktefa chowaas futonoso?» yit mamsi. **2** Isxifanos wolgiye ekka yi: «Aytaasakitonawa abataasakitonawodotiwa! Abani Abraham Kaaran duuk hamnoy zeemme Mesepepetomiyak feen ulfinto Ha'oos barik ammanon bestera: **3** «Daaneestannawa koonneesasinna kessa ta besuna

dimaas hamma» yi. 4 Es kabaasik Keledawini meeni daastan kesse hamme Kaaran di. Estan ababa kitinanneen orfo hash han nitto faafeti daasta Ha'o barin teshshewa. 5 Ha'oos hantak wochobaasonnu yeetuna dima barik aane ima. Sinuntano han daason bariknawa barneen orfoki zalbaasikna imanak Ha'o teyya giriwa. Es teyyaason girinaas Abraham nawubaasin koonunoyfeengwa. 6 Zalbaas dey alaga daasta foonamatonawaacheech tiya wogga boza zagsere miir'ak ha'susonematona makera faarwa. 7 Estan dey: «Bozok yer'e ha'si daraasata mangsu kar'anar. Esseen orfo birmadumma kesere taan shiiphson» yira Ha'oos makewa. 8 Estak dey haarkoni kunni teyyaason barik imi. Es bari boor'a Abraham Isaqni koontenari nangirinsinari wono haarko kundi. Esiisimato dey Isaaq naaba Yaqobnin haarko kundi. Yaqob dey asire heppe zalaasi aba sina naanggotbaason haarko kundi. 9 «Yaqobni naanggotiis Yosefnista koonesere boz sinanak Giphtsi waagsete. Sinuntano Ha'oos barneen anetu fa. 10 Basaasta kar'a shana zuuttambaase asiissin barin kisi. Giphtski taato Fere'oni sina addanewa techumne imi. Fere'on dey Giphtsiniistanawa fa wuzbaastana ha'sunir zagi. 11 Es kabaasik Giphtsiniistanawa Kene'aniistana maknewa akama shanane sini. Abaniisakito dey muusone muu turuksete. 12 Yaqob dey Giphtsik meya foobaason odere zeemme abaniisakitonin Giphtsi wosi. 13 Hepsa wolle hamefe kabaasik Yosef aybaasakitonik ammanon kisire make. Fere'on dey Yosefni koon sinobesiison ari. 14 Esseen orfo Yosef wosire ababa Yaqobninnawa basa koonni meyanonna barki yoosonek zagi. Baasso dey faabesii naafunasire uuchche. 15 Estan Yaqob Giphtsi ham. Barnawa abaniisakitonan estak kitisete. 16 Kitubesii dey Sekem oottera hamma Abraham Hemorni naanggotaaskin basa birriisk waagena moogaassi kabbarte. 17 Ha'oos Abrahamnik teyyak imna abdiis ko'unak tai'set yaafana kabaasik Giphtski fe daraniisa faada arkit ham. 18 Es bar dey sinnaas Yosefni arunoy oom taato Giphtsik taattena wononeengwa. 19 Es ora taatoos daraniisin manguk kabire abaniisakitonin shana besi. Daaga naanggotbesiis kitunaknawa ek gero kissere ha'sonekna abaniisakitonin giddisi. 20 Es kabaasik Muse koonte. Bar dey Ha'oos sina keeshu daag naa sini. Keez assa ababaasa keer diire dichi. 21 Gero kesse kunsisetan taato Fere'oni nawaas danna ephpha bari naa zagira dichi. 22 Muse dey Giphtsini meeni techmaason zuutire ari. Wollaknawa wostokna chim asu sini. 23 «Acheechasir woggaba sinfana kabaasik ayba sina Israelni naanggotaason mamsunak nibbaassi safare. 24 Isa Giphtsini asu basa ayiisin miir'efeen danne Giphtsini asusin woruk guma kaaste. 25 Basa keen sina baasso Ha'oos barki kamo baassotin

birmadumma kisunir zagire biisediferne faar sinnatu barik bestedifa. Sinuntano baasso es baron aane arsoto. 26 Wonotirk hep Israelni asu barna barna faasseefeen danne gansunak sholefaat: «Nitto ayna aynawa, awuni boor'a nittotna nittotna faassedifetiriso?» yi. 27 Es zomobaasin miir'et fe bar Musenin ek tugire: «Ne innoosta mangsu kar'atknawa ha'sutakna zagiis oonso? 28 Hazoti Giphtsini asusin woritaasimato taan dey worutak sholedifataroso?» yi. 29 Muse es baron odenaase Midiyamni daa guuzze hamme di. Estak hep arqa naanggotn kooni. 30 «Muse es daastakacheechasir wogga tuumfana kabaasik Siinaki aamaasi tesha fa ichma daassiki saabaassi saamet fa geayaasi winoossi Ha'oni wosiya barik beste. 31 Muse es biina chowaasik diinqet ek barki tai'se. Estan ekka yifa Daamiisa kaamanon dey ode: 32 «Ta ne abasakiton Ha'owa, Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa» Muse dey digak biyanaknu aane chime. 33 Daamiis dey ekka yi: «Yereta dimaas korto daa sinna boor'a wochoneessin chaa'maneeson kisuwa. 34 Giphtski fedarataasa shananon futok biingwa. Rakkobesiisi chaaganon odengwa. Es bari boor'a fu'onak kerengwa. Hashnu hani yowa. Neen wolgira Giphtsi wosunawa.» 35 «Innoosta mangsu kar'atknawa ha'sutakna oonso neen zagi?» yit oomtesete. Sinuntano Ha'oos es Musenin saabaassi beste Ha'oosi wosiyaaski kamo ha'sunirnawa furonirna zagira baassoki wosi. 36 Es asus dey Giphtsiki daasta she'a baariistanawa ichma daassina diinqinewa biistera artonoy wuzne zagitacheechasir wogga baassotin zoonsi. 37 «Daama Ha'ontiis taan kabginaasimato nitto ganeyaassin raijunin nittok kabgunawa» yire Israelni meyak makees es musewa. 38 Zaboossi Israelni maabaraaasneen ane; Siinaki aamaasta make Ha'oosi wosiyanee ane esiisimato dey abaniisakitoneen ari feyiis Musewa. Kaani kaamaason dey ephphe innok aatiis es Musewa. 39 «Sinuntano abaniisakito barin oomtotu oomtesetetano aane ajajamosoto. Nibbesiissi dey Giphtsi wolle kerok safarsete. 40 Aaronni dey: «Giphtsin innitin zoonsire kisi Museniista awu kar'namato aane aruweni sinna boor'a inno sinaasta zeemma zoonsuni ha'osikitonon innok wostowa» yisete. 41 Es kabaasik alaqani gitok koo'lo hoo'e maa'a imete. Kushubesiisi wostok dey girsete. 42 Sinuntano Ha'o baassostan oor kesi. Samaasta fa baakuraasik sagadosonek aatira imi. Esiis dey raajuni meyaki kamo: «Nitto Israelni meyane!acheechasir wogga zaboossik shukti waagaasewa maa'aase taaknos? 43 Ephpha hamtiis Molokni durkaniisewa; Refam yiste ha'ontiisi baakurani suuraasewa; es bar dey kushuntiisik wostera; barik kaanet faati ha'ontiiswa; ta dey Baabilonni ekalok kabugtotik; nittotin zaguna yistera tichchenaasimato»

yi. 44 «Inno abani meya ichma daassi zaalni durkanibesi faarwa. Es durkaniison Ha'oos barik makanasimatonawa besinaasimatona wostees Musewa. 45 Ha'oos baasso sinaastan kalla eelsina aazabni meeni daason ephefe kabaasik Iyyasuneen ane durkaniison ephphe girsete. Dawitni neyas kar'ananneen esta di. 46 Dawit Ha'oosi sina ulfina danne Yaqobni Ha'oos ha'una keya keer'anak shiiphe. 47 Sinuntano Ha'oosik es keyaason keer'aas Solomonwa. 48 Sinuntano zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oos asuni kushuk keete keesi aane diifa. Es bar dey raajjuniki kamo: 49 «Samaas ta zigimuwa; han daas dey wochonaas yer'ana dimawa; eekin awune fa keyanso taak keer'atiri? beysa ephana keyaas dey awune faarinso?» yife Daamiis. 50 «Han baron zuutira wostees; ta kushustanoso?» yifawa Ha'oos. 51 «Nitto eling asuni meya, nibniti taato, odontitis odonor, nitto dey nitto abani meenimato Korto Ayyanaason wonna wonna oomtetir. 52 Raajjuni meyaassin nitto abani meya kabgusonoyer oonso? Baasso ookoosa yoonon zeemme makse baassotin worsesete. Nitto dey hash han ookoosin aatire imak worseti. 53 Nitto Ha'oosi wosiyaki kamo makte tumaason ephpha taaseti. Sinuntano aane oodeti.» 54 Shonggosta diise baasso es baron odeseteyse akamanon haaresere Isxifanosniista ha'besiison karmisete. 55 Sinuntano Isxifanos Korto Ayyanak tuumme den sama kootkire Ha'oosi ulfinanon bi. Yesusnin dey Ha'oosi hoi'ta teshta yerefeen bi. 56 Estan: «Sama gachchefaan Asuni Naa Ha'oosi o'itta yerefeen biidifawungwa» yi. 57 Es kabaasik akama kaamak chaagete. Odobesiison ukere ek barki eelete. 58 Barin ephphe katamaassin kissere shu'ak ichesete. Zaalni meya dey maybesiison oodanak ephphe taamme Sawul yistefi isa na'o asuni wochoossi kunussete. 59 Isxifanosnin ichesefeen: «Daam Yesusno! Kaanaason neeki ephwa» yit shiiphe. 60 Kaa'nere dey akama kaamak: «Daamiiso han boor'besiiso baassosta faadutaatawa» yit chaagi. Es baron yinaneeen orfo kiti.

8 Sawul Isxifanos wortobaasik gire. Es kabaasik Yerusalemuk fa betekiristaniista kabugto kabi. Wosini meya baasso baassoteno oom amanyynini meya zuuttere Yuudanawa Samariyaki daa zuuttambaase asiissi siktesete. 2 Shiiiphok chimme fe asuni meya Isxifanosnin dugnooson kabbarsete. Barik dey akamanon waassete. 3 Sinuntano Sawul betekiristaniison tishkuk kabet feer. Keya keyaassi girifaafe arqa kiristanaasinnawa mashka kiristanaassonna zatte kisitaafe taatoni keer gedet feer. 4 Sikte amanyynini meya hamete hamete daassi kaambaason makset feeseter. 5 Filiphoo dey Samariyani katamaassi hamme Kiristoosni

chowaason make. 6 Showo dara dey Filiphoo makena baron odetnawa zagifena biistera artonoy wuzasonna biyefaat gasasire barin odet feeseter. 7 Kiina ayvanaasikitio dey akama kaamak chaaget showo asuniissin keset faar. Showo laafanawa engitna farset feeseter. 8 Es bari boor'a es katamaassi akama gira sini. 9 Es katamaassi Simon yiste isa asu tolfta tolftafeafe Samariyaki daraasin diinqisit feer: Dey: «Ta arkitto asuwa» iyaafe maket feer. 10 Garosatan kabgire gaymasata kar'e fe asu zuuttere: «Han asu arkitto yistera teegtefa Ha'oni hugnawa» yiset gasasire odet feeseter. 11 Es gasasire odesefees showo wona tolftak baassotin diinqisit feer sinna boor'a. 12 Sinuntano Filiphoo Ha'oosi taatosonnawa Yesus Kiristoosni sunaasonna makena misirachchuni kaamaasonna odesere arqaas mashkaas amanere haphuktesete. 13 Tolfattu Simoonnu amanere haphuktere Filiphosneen ane isar sini. Zagtet fa diinqisewa akama biistera artonoy wuzason biire diinqet feer. 14 Yerusalemuk fe wosini meya Samariyaki daraas Ha'oosi kaamanon ephphetoosobesiison odefaat Phexirosninnawa Yohannisninna asin Samariya wossete. 15 Phexirosninnawa Yohannisninna dey hamere Samariyaki asuni meya Korto Ayyana ephphetoosonek Ha'o shiiphsete. 16 Esiis dey Daamni Yesusni sunaasiku haphuktesetetano Korto Ayyana baassosta aane kerowa. 17 Estan Phexiros Yohannisna kushubesiison baassosta ta'ubesiise Korto Ayyana ephpheteesete. 18 Wosini meya kushubesiison asuni meyaasta ta'iseten Korto Ayyana imtobaason biyat Simon waaga ephpheteshshore: 19 «Ta dey kushunaason ta'una asuni meya Korto Ayyana ephphetoosonek han ha'suni hugnaason taak imtiwa» yi. 20 Sinuntano Phexiros: «Ha'oosi imanon waagneesik waagotak safareta boor'a waagnees neneen ane tishungwa! 21 Nibnees Ha'oosi sina mangu sinna boor'a han wostoossi girira wostota dimnewa ixane neek aafawa. 22 Ese han manguneessin harmira Daamiiski wolua. Awuzakne han nibnees mangu safaranon feeshun unitto shiiphowa. 23 Ne suqaro koonak tuumma faatamatonawa boor'aasik taatera faatamatotu biidifawungwa» yi. 24 Simon dey: «Han makseti barissin isarnu tayista kar'noynamato nitto wolla Daamiisin taak shiiphotiwa» yi. 25 Phexiros Yohannisna zaala makserenawa Daamiisa kaamanon maksetenneen orfo showo Samariyani ke'eessi hamefaafe misirachchuni kaamaason makset Yerusalem wolle hamete. 26 Daamiisa wosiya Filiphosni: «Kabira Yerusalemun Gaaza katifa ichma daassiki ugna kawuda wolla hamma» yi. 27 Bar dey kabire ham. Hindake yistefi Itophiyani taatosi foonnawnwa waagbaassona ha'sife isa jandaraba Itophiyani asu Ha'ok kaa'nok Yerusalem yeere

feer. 28 Es jandarabaas wolle daaba hamfena kabaasik seregellata diifaat raaju Isayyasi tichaason feretif feer. 29 Estan Korto Ayyanaas Filiphosnin: «Ek saragalaski tai'sera uphowa» yi. 30 Estan Filiphoo dey taptere ek seregellaaski hamfeen Itophiyani asus raaju Isayyasi tichaason feretifeen odaat: «Han feretifa ta bar neek galedifaroso?» yi. 31 Itophiyani jandarabaas dey wolgire: «Taak kotte makoni asu foontonon aakkak taak galonirinso?» iyaat Filiphosnin: «Han seregellaasta kessa taneen ane duwa» yi. 32 Jandarabaas dey feretif feena tichaas ekkatu yifa: «Bar shuktok zattera hama fantune feer; esabaason kar'fe baasso sina shaakkife Fantusamato kaambaason aane kote. 33 Salphate; dey futoni mangsuni kar'a barik aane katowa; kaabaas han daastan kaltera tishina boor'a; Han koontoosi chowanon oo makok chimnirinso?» 34 Jandarabaas dey wolgire Filiphosnin: «Raajjuus han baron ooni chowanso makenari? Basa teetnirinwa wedey oom asunirinso? Taak makaaway» yi mamsi. 35 Filiphoo dey es tichaastan kabire Yesusni chowaason maket fa Ha'oosi kaamanon kotte make. 36 Hamere isa akani tesha kar'eten Jandarabaas: «Ese hanta aka faarwa, haphuktonak kalni wuza aambanso?» yi. [37 Filiphoo wolgire: «Tuuma nibneesik amanefaatane haphuktok chimatawa» yi. Jandarabaas dey: «Yesus Kiristoos Ha'oni naa sinnamato amanefawungwa» yi.] 38 Jandarabaas saragalaas yeronak ajaje. Hepobesiise yeet akaassi kersetan Filiphoo Jandarabaasin haphqi. 39 Akaassin kesepe kabaasik Daamiisa Ayyana Filiphosnin ephpha ham. Jandarabaas dey Filiphosnin esseen orfo aane biye. Giret ugunbaason ham. 40 Sinuntano Filiphoo Azaxonuk biiste. Qisariya hamme kar'ananneen aatfena katama katamaassi misirachchuni kaamanon make.

9 Es kabaasik Sawul Daamiisa nawoni meyanon worunak deessit maagni gaanynye meeni gaanynyaaski ham. 2 Daamiisa ugnak zoonustefe meyanon arqasinnawa mashkasonna danfena kabaasik taar'taafe Yerusalem teshshok chimanamato Demaskoki fa Ayhudni shiiphoni keyaasikitok ticha imtonak maagni meyanon mamsi. 3 Demasko hamme kar'fena kabaasik biratobaasta den saman diinqone chaarefa palpal. 4 Es kabaasik bar daa kere gande. Estan: «Sawulno, Sawulno, awuni boor'a taan kabgifikasi?» yifa kaama ode. 5 Sawul dey: «Daamiiso! Ne oonso?» yi. Bar dey wolgire: «Ta han ne kabgifikasi Yesuswa. 6 Sinuntano hash kabira ek katamaassi hamma. Zagutak sholsuuson estak neek maksonewa.» 7 Sawulneen ane hama asuni meya kaamaason odesete. Sinuntano ooninnu aane bijoto sinna boor'a maksone wuza tishifaan shaakkisere yersete. 8 Sawul

dey gandena dimaastan kabi. Sinuntano aaffaason woyin biyanak aane chima. Es bari boor'a asuni meya kushubaason zatte zoonsit Demasko katama ephphe hamete. 9 Keez wona kar'ananeen aafishu sinne muu muunoynawa ushnoyna di. 10 Es kabaasik Demaskok Hananiya yiste isa Daamiisa nawo feer. Daamiis raa'ik: «Hananiyano!» yire teege. Bar dey: «Abetwa; Daamiisob hantatu fawungwa» yit koyi. 11 Daamiis dey barik ekka yi: «Kabira zeepheto yistefha ugnaasik hamma. Estak Yihuda yistefha asusa keer Sawul yiste isa Terseski asusin sholowa. Hash bar shiiphottatu fewa» yi. 12 Sawul dey Hananiya yiste asu yeere kushubaason aaffaasta ta'fena kabaasik biyanamato raa'ik bi. 13 Sinuntano Hananiya wolgire ekka yi: «Daamtaaso! Han asus Yerusalemuk feese amanynyisata akama shana katinamato ta showo asunikin odengwa. 14 Hashnu han Demaskok feese ne sunaason teegesefe baassotin zuuttambesiise asin taar'anak maagni gaanynyasakitonikin fiqadi ephihiwa» 15 Daamiis dey Hananiyanik ekka yi: «Bar Aazabni meeni sina; taate meeni sinanawa Israelni daraasa sinana ta sunaason wor'hi ta korina korto kodana sinna boor'a barki hamma. 16 Ta sunaasik awune fa shana ephphetoonak feenamato ta barik ammanon besunawa» 17 Estan Hananiya hamme es bar feena keyaassi giri. Kushubaason Sawulniista ta'lire: «Aytu Sawulno! Hani yaafeen ugnasta ammanon neek uphe Daam Yesus aafnees biyanaknawa Korto Ayyanak tuuntotakna taan neeki wosiwa» yi. 18 Geregere Sawulni aaffaastan i'oni gongane fa wuza zigin biyak chimi; dey kabire haphukte. 19 Muu dey meere chimi. Demaskok feese nawoni meyanee ake garo wona di. 20 Geregere Sawul Demaskok: «Yesus Ha'oni Naawa» yi Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi assu ephi. 21 Ode baasso dey zuutttere diinqok: «Han asus Yerusalemuk han sunaason teegefe baassotin zuuttambesiise asin tishkit fe bartenos? Dey hani yeenaas baassotin taar'e maagni gaanynyasakitoniki taamme imaktanos?» yisete. 22 Sinuntano Sawul zeemotiistan daysire chimet ham. Demasko fe Ayhudni meya Yesus bar Kiristoos sinnamato kotte assubaasic maksone wuza turksit feer. 23 Showo wonaneen orfo Ayhudni meya Sawulni woruk merkesete. 24 Sinuntano bar baasso mangu mekamaason ari. Baasso dey barin woruk toone waalinne bar kesfena katamaasi finyanyaasi kitonon oodet feeseter. 25 Sinuntano basa nawoosakito wassi katamaasi shu'ni ojaasi kattosi kamo Sawulnин masasi duusire kessisete. 26 Sawul Yerusalem hamme kar'e estak feese Daamiisa nawoneen ake woi'tonak shole. Sinuntano Sawul Kiristoosnin amanobaas futo sinna baassok aane bestowa sinna boor'a zuutttere digesete. 27 Sinuntano Barnabas Sawulnин wosini

meyaki ephphe taamme uguntak feen Daamiis aakkak barik ammanon uphenamato; barneen dey wollenamatonawa Demaskok Daamiisa sunanon aakkak digaba foontonon assinamatona baassok make. 28 Es bari boor'a Sawul baassoneen ane feefaat Yerusalemniissi biratefaafe Daamiisa sunak dey digaba foontonon maket feer. 29 Girikni noono wollesefe Ayhudni meyanen wollefaafe karakkaret feer. Sinuntano baasso barin woruk hooresere feeseter. 30 Ayni meya es baron arseteyse Qisariya ephphe hamete. Estan Tersed hamanak zagi sete. 31 Es kabaasik Yuudak, Galilaknawa Samariyakna fa betekiristanii naga dani. Daamiisin ulfinsitnawa Korto Ayyanaasik chimetna faadbaas dey daytet hami. 32 Phexiros daadaassi biratet feena kabaasik Lida yiste daasta feese amanyyni meyaki hami. 33 Estak dey Eeniya yiste asu nangirin wogga laafa sinne mettere kuphota kunfeen dani. 34 Phexiros dey: «Eeniyan! Yesus Kiristoos neen fatunawa; kabira kuphoneeson yiir'wa» yin Bar dey geregere kabi. 35 Lidaniissinawa Seronaneessina feese asuni meya zuutte barin biyefaat Daamiiski wolsete. 36 Iyyopheni daastak dey Xabita yiste isa amanyyni faar. Sunbaasi kota dey Girikni noonok «Dorqa» uu. «Dorqa» uus dey «Gimuwa» uu. Bar dey wonna wonna ma'a wosto zaguk tukamni meyanon argasit faar. 37 Es kabaasik bar mettera kiti. Asuni meya dey dugnooson masse segenetiista kunussete. 38 Lida Iyyophek ta'a sinna boor'a Iyyophek feese nawoni meya Phexiros Lidak foobaason odeseteyse hep asuni wossere: «Adarawa taptera innoki yaafaywa» yiset. 39 Es bari boor'a Phexiros kabire wosineen ane hamme esta kar'fena kabaasik segenetiissi barin ephphe hamete. Dicha asusikito zuutte Dorqa kaak faana kabaasik wostena wondabosewa maamaase asin besaafa waasset faaser. 40 Sinuntano Phexiros zuuttambesiise asin keerun kisaat kaa'nere shiiphe. Ek dugnooski yergere: «Xabitane kabuwe» yi. Bar dey aaffaason woora Phexirosni biinaase kaanna di. 41 Bar kushubaason shongere zatte kabgi. Dicha mashkasikitoknawa oom amanyyni meyanonna teegere nawaason kaabareron baasso sinna tai'si. 42 Es chowaas Iyyophek daasta zuuttambaase asiissi zi'ira arte. Showo asuni meya dey Daamiisik amanesete. 43 Phexiros Simon yiste isa wooma kaa'a asunee ane Iyyophek showo wona di.

10 Qisariya yiste daa diife sunba Qornelewos yiste isa asu feer. Bar dey Romanni meeni taatosi siklosi fa Ixaliyani toray yistefä barissi tii meeni gaanyyna. 2 Bar dey basa keer feese asuni meyanen Ha'ooson shiiphoknawa digakna esiisimato dey tukamni meyak akama ima imet feer. Wonna

wonna dey Ha'ooski shiiphet feer. 3 Isawa izgin sa'ati kar'fana kabaasik Ha'oni wosiya barki yaara: «Qornelewosno!» yira teegefeen ammanon raa'ik bi. 4 Qornelewos Ha'oosi wosiyanon kootki biyaat nayere: «Daamiiso! Aambanso?» yi. Ha'oosi wosiya dey ekka yi: «Shiiphonesewa tukamni meyak imfata imneese Ha'oosi sina neen safaronir sinna den hamiwa. 5 Hashnu asutni meyanon ek Iyyophe wosira Phexiros yiste Simoonnin teegsuwa. 6 Bar hash dichaasi tesha fe googo kaa'fe Simonni keer irba sinne diifewa.» 7 Qornelewosnik han wosiyaason make Ha'oosi wosiya kessa hamnanneen orfo wostinnyabasakitonisin heppinnawa Qornelewos ha'sifena baassossin Ha'ooson digefe isa meyataar'oninna teegere 8 Zuuttambaase asin baassok makenanneen orfo baassotin Iyyophe wosi. 9 Wonotiri wono wostere hama asuni meya katamaaski tai'sesefe kabaasik issun sa'atik Phexiros Ha'o shiiphonak segenetiista kesi. 10 Es kabaasik Phexiros maktere muu muunak shole. Muu barik hoorefeen bar shaakkire diifaat raa'i bi. 11 Biina raa'iis dey samaas gachchefaan isa inya yinune fa wuza samaasiacheech fashbaasta oottera daasta kerefeen bi. 12 Es yinusta deyacheech wochobare yere kaabare yere wuza wochoba foonto daasta nibbaasik zayifa testoosewa den samaastak fulifa kasaasikitone faaser. 13 Es kabaasik: «phexiros Kabira han barikitonon shukka muwa» yifa kaamaode. 14 Sinuntano Phexiros: «Daamiiso! Aafawa sinanawuza. Ta kayma sinnoy wuza wedey kiina wuza maara aane biyutwa» yi. 15 Dey: «Ha'oos kayimsina baron ne kiinawa utak aane sholsifawa» yifa kaamaas hepsa barki ya. 16 Es bar dey keeza wolla maktenanneen orfo es erbeesne fa wuzaas geregere wolla den sama oottera hami. 17 Phexiros biina raa'iisi kota «Awutaaso?» yit nibbaassi safarefeen; Qornelewos wosina asuni meya Simonni keyaason sholere danne yeesere keyaasi finnyita yersefeer. 18 Teegere dey «Phexiros» yiste Simon irba sinne feenaas hantanoso? 19 Phexiros raa'iisi chowanon safaret feen Korto Ayyanaas barik ekka yi: «Ese keez asu neen sholsidifewa. 20 Baassotin tatu wosir sinna boor'a ek hang unoy kabira baassoneen aane hamma.» 21 Phexiros kerere: «Sholsefeti asus tawa. Yaati chowaas aambanso?» yi. 22 Baasso dey: «Tii meya taar'oni meyanon ha'sife Qornelewos yistefä barkintu wostera yaaniwa. Bar dey Ayhudni daraas zuutte barin ulfinsina Ha'ooson dige ma'a asuwa. Neen barki keerteege ne maketa baron odonak korto Ha'oni wosiyaas barik makewa» yiset. 23 Phexiros dey es wostere ye asuni meyanon keer gedde irbasire ha'sone dima dey shiiphore ha'si. Hepsinari wono kabire baassoneen ane hami. Iyyophek feese isa isa ayni meya barneen ane hamete. 24 Wonotiri wono

Kesariya kar'ete. Qornelewos dey basa koonisinnawa tai'so zomobaasinna asin zuutire teegere baassoneen ane oodet feer. 25 Phexiros keer girifena kabaasik Qornelewos barki tai'sere wochobaasi kaa'ne. 26 Sinuntano Phexiros: «Kabuwa ta dey neyiisimatoasuwa» yit kabgi. 27 Phexiros barin wolumsit ane keer girifena kabaasik showo asuni meya zuuttere feeseten bi. 28 Baassok dey ekka yi: «lsa Ayhudni meeni asu oom Aazabni meeni asunee ane isar sinne foonak wedey keebaasi girunoynamato inno tumaasic aane sholsifa sinnamato nitto teetnitistiknu arsetirwa. Sinuntanta ooninnu kiin wedey kayim unoynamato Ha'os taak ammanon makewa. 29 Es bari boor'a taaki wosifeti kabaasik ek hang unoytu kabira yaanwa. Ese awuni boor'a taan teegetimato arunak sholefawungwa» yi. 30 Qornelewos dey ekka yi: «Acheech wonaneen sinak han izgin sa'atiistik keenaassi shiiphefana diinqone isa chaaret yere maama mayo asu yeere sinna yere. 31 Ekka dey yi: «Qornelewosno! Ha'os shiiphoneson odewa. Tukamni meyak imfata imnees safartewa. 32 Ese ek lyophe wosini meyanon wosira Phexiros yistefe Simoonin teegowa. Bar baaris tesha fe googo kaa'fe Simonni keer irba sinne diifewa» 33 Estan ta dey geregere neeki wosini meyanon wosingwa. Ne dey yoonesik ma'arontu zagitwa. Ese inno zuuttamniise asik Ha'os makotak ajajena baron zuitira odonikna Ha'osi sina zuuttera faaniwa.» 34 Phexiros dey ekka yit mako ephi: «Futoosik Ha'os ooninnu aane korifa sinnamato aringwa. 35 Sinuntano aaffa daani asunu sinfenak Ha'osoon digefe barinnawa futu sina chowaason zugife asusinna Ha'os shunarwa. 36 Ha'os Israelni daraasik kaambaason wosubaas artowa. Asu zuuttambaase asi Daam sina Yesusniki kamo nagaason maket yaas Ha'ooswa. 37 Yohannisi haphquni chowaason makeda wonaastan kabira Galilian hamma Yuudani daasta kar'a sina wuzason arsedifetiwa. 38 Dey Ha'os Naaziretki Yesusnini Korto Ayyanak muudhamatonawa hugna barik imnamatona arsedifetiwa. Ha'os dey barneen ane faana boor'a ma'a wuzason zagitnawa Daabulos ephna baassotin zuutire fatit feer. 39 Yuudani daastanawa Yerusalemni katamaassina bar zagina chowaasik inno zuuttamniise zaalwa. Sinuntano asuni meya barin i'ota suutere worsete. 40 Sinuntano Ha'os keezsinari wono kitun kabira ammanon bestonak zagi. 41 Ammanon bestenaas dey zeemee Ha'o korina baassoktano dara zuuttambaase asiktawa. Bar kitun kabinanneen orfo barneen ane meere usha inno zaalwa. 42 Han baron zuitira daraasik makonik bar hayewni meyaastanawa kituni meyaastana mangsu kar'anak Ha'os barin taassinaas bar sinbaason zaala makonik bar innotin ajaje. 43 Barik amanefe bar zuuttambaase

sunbaasik boor'ani feeshun uuson ephphetoosonemato raajjuni meya zuuttere zaala maksetewa.» 44 Phexiros es baron makefeen kaambaason ode baasso zuuttambesiise asiista Korto Ayyanaas kere. 45 Phexirosneen ane yeese haarko kuni Ayhudni amanynini meya Aazabni meyanu Korto Ayyanaason ephphetoosobesiisik diinqesete. 46 Aazabni meyak Korto Ayyanaas imtenamato arsetees baasso ooma noonok wolumsefeennawa Ha'oson galattesefenna odesete boor'awa. Es kabaasik Phexiros: 47 «Han asuni meya innoosimato Korto Ayyanaason ephpheteesetewa. Ekan baasso akak haphuktoson ytemato kalmir oonso?» yi. 48 Estan Yesus Kiristoosni sunaasik haphuktosonek ajaje. Esseen orfo Phexiros garo wonanon baassoneen ane foonak shiiphsete.

11 Yuudak feese wosini meenawa ayni meena Aazabni meya Ha'osi kaamanon ephpheteesetemato odesete. 2 Phexiros Yerusalem wolle yeefta kabaasik haarko kunu sholsu sinnamato amanesefe Ayhudni meeni kiristanani meya Phexirosnin: 3 «Awuni boor'a haarko kununoy asuni meeni keer girira baassoneen ane muu maadifatarso?» yit wee'esete. 4 Sinuntano Phexiros ekka yit isarba isarbaasik zuuttambaase asin kotte baassok make: 5 «Ta lyopheni katamaassi Ha'oni shiiphota faana raa'i biin. Es biina raa'lis dey inya yinuni maamane fa wuzaacheech fashbaastan oottera den saman ta faana dimaasta keredifeen biin. 6 Es baron kootkira biifana es yinuni maamaastaacheech wochobare yeere kaabare yere wuza buur'uni gonyo, nibbak daasta zayifa testoosewa samaastaki fulifa kasaase asin biin. 7 «Phexirosn! Kabira han baron shukka muwa yifa kaama oden. 8 Sinuntano Daamiiso! Taak aafawa sinanawuza; Ta kiina wuza wedey zina wuza noononasi maara aane biyutwa. 9 Hepsa dey: «Ha'os kayma zagina baron ne kiinawa utak aane sholsifawa» yifa kaamaason den saman oden. 10 Es bar dey keeza wolla sinnanneen orfo es maamane fa wuzaas zuuttambaase wolla den sama oottera ham. 11 Es kabaasik Qisariyan keez asu taaki wostere ta faana keyaasi yeesete. 12 Isaronnu ek hang unoy baassoneen hamanak Korto Ayyanaas taak make. Han issun ayni meya dey tanee anetu feesete. Baassoneen ane dey Qornolosni keer girini. 13 Bar dey Ha'oni wosiya barki keer girira yeere feen biinamatonawa «Ek lyophe asunin wosira Phexiros yistefe Simoonin teegsuwa, bar dey 14 Yeere neenawa ne kee feese asuni meena zuuttere farusone kaama neek makonawa» yit barik makanamato innok make. 15 Ta dey makefana kabaasik Korto Ayyanaas zeemma innoosta kerenaasimato baassosta dey kere. 16 Es kabaasik: «Yohannis akaktu haphqiwa. Sinuntano nitto Korto Ayyanaku

haphuktotiwa» yit Daamiis makena kaamaason yaadaten. 17 Inno Daamni Yesus Kiristoosnin amanefeni kabaasik Ha'oos innok imna es imaason baassok dey imnanneen eekan Ha'ooson kalak chimnir ta oonso?» 18 Baasso dey es baron odeseteyse ephphe maksone wuza turuksefaat shaakkisete. «Ese Ha'oos Aazabni meya gaddo kaasi wolsonek baassotin zaguni boor'aassin harmiyaason baassok imiwa» uuk Ha'ooson galattesete. 19 Isxifanos shu'ak ichchere kitina kabaasik kar'a shanaasik sikte amanyyni meya Fiinqe, Kophphiros; hamma Ansokiya kar'ana kabaneen hamete. Ha'oosi kaamanon Ayhudni meyatano oom asuni meyak aane maksoto. 20 Sinuntano Koppirosunnawa Kerenanna yeese isa isa amanyyni meya Ansokiya hamefe kabaasik Girikni meyakneen Daam Yesusni ma'a odunon maksete. 21 Daamiis dey hugnabaasic baassotin argasit feer. Showo asuni meya dey amanere Daamiiski wolsete. 22 Yerusalemuk fa betekiristaniis es baron odenayse Barnabasnin Ansokiya wosi. 23 Bar dey hamme Ha'oos otumbaason darabaasic aakkak imnamato biinayse gire. Zuuttambesiise tuuma nibak amanere Daamiisik chimme yersonek kiiti. 24 Esiis dey Barnabas Korto Ayyanaknawa amantokna tuumme fe ma'a asu sinna boor'a faadbesi showo asuni meya Daamiiski wolsete. 25 Esseen orfo Barnabas Sawulnин sholonak Terses hami. 26 Dannaayse ek Ansokiya ephphe ham. Hepobesiise isa wogga betekiristaniisneen ane isarik showo asuni meyanon assisete. Es wonaastaneen kabira nawoni meya: «Kiristana» yistere teegtesete. 27 Es kabaasik isa isa raajuni meya Yerusalemun kabire Ansokiya hamete. 28 Baasso ganeyaassin isaas: «Agabos» yistefe bar kabire daa zuuttambaase asiissi akama maka sinanamato Korto Ayyanaas maken raaji make. Es bar dey sinnaas Kelawudos Keesarni taato sinna neyaasikwa. 29 Es bari boor'a Ansokiyak feesefe amanyyni meya Yuudak feese ayiisakitonik sinni argasu isa isarbesiise chimetemato waaga kissere baassok imtonak wollere buggisete. 30 Es argasuni waagaason dey Barnabasninkawa Sawulnikna Betekiristaniisi kur'unي meyak wosiset.

12 Es neyaasik Herodis yistefe taatoos isa isa amanyyni meyanon kabgu ephi. 2 Yohannisni ay Yaqobnni siifok wortonak zagi. 3 Es wuzaas Ayhudni meyanon girsinamato biinayse Phexirosnin dey ootire taati. Es bar sinnaas Ayhudni meya kixxani heeboos ulfintona wonaasikitosiwa. 4 Phexirosnin ootinanneen orfo taatoni keer gedi. Ayhudni faasikani heeboos aatnanneen orfo daraasa sina tai'sunanneen acheech acheech sinfaafe oodonek acheech meya taar'oni meyak aatire imi. 5 Estan Phexiros taatoni keyaassi oodtet feer. Sinuntano betekiristaniis zaggira

basa chowaasik Ha'ooski shiiphet faar. 6 Wonotiri wono Herodis Phexirosnin daraasik tai'sunak hoorere feen es waalaasic Phexiros hep shashsharak taatere hep meya taar'oni meeni ganesi kunfer. Oom tasoosakito taatoni keyaasi finnyyanon oodet feeseter. 7 Es kabaasik Daamiisa wosiya ammanon beste. Taatoni keyaassi dey chaarefaas chaare. Ha'oosi wosiya Phexirosni teshason ta'uk nuskira: «Taptera kabuwa» yi. Es kabaasic shashsharaas kushubaassis zigi. 8 Ha'oosi wosiya dey: «Maamneeson mayya cha'a'maneeson yer'wa» yi. Phexiros dey Ha'oosi wosiya maktenaa simato zagi. Estan Ha'oosi wosiyaas: «Wor'a maamneeson mayya tanneen ane yowa» yi. 9 Phexiros dey kesse barneen ane ham. Sinuntano raa'l biidifeenne faar sinnatu barik bestetano Ha'oosi wosiyaas zagina bar amma sinna barik aane bestowa. 10 Tesuniisewa hepsani tasoosinna aatere ek katamaassi taamfa bittani gamalaaski kar'ete. Gamalaas dey teetbak gachchen baasso dey kesere isa garo ugnak hamete. Diinqok Ha'oosi wosiya Phexirosnistan oor kessa ham. 11 Phexiros nibbaassi wolle: «Daamiis wosibaason wosire Herodisni kushuussinnawa Ayhud tayista safarena chowaassina kisinamato hash aringwa» yi. 12 Es baro arinaneeen orfo showo asuni meya isarik zuuttesere shiiphset feesete Marqos yiste Yohannisni into Maaramini keer ham. 13 Esta kar'e keyaasi gamalanon ki'in Roda yiste isa keeri wostinnya oo sinnamato gasasuk gamalaaski tai'se. 14 Phexirosni kaama sinbaaso araat girabaasi aatamtan kabira gamalaason gachnoy orfo wolla eella: «Phexiros finnyni yeref» yira make. 15 Asuni meya dey: «Nifasetwe, aakka ekka sinana» yisete. Sinuntano bar futo sinbaaso gasasira make. Baasso wolgire: «Basa wosiyaaswa» yisete. 16 Phexiros tusi tusire gamalaason ki'i. Baasso gamalaason gachche biyat diingesete. 17 Bar shaakkusonek zagaat Daamiis taatoni keerun aakkak barin kisinamato make. Estan: «Ta kesaason Yaqobniknawa ayiisakitonikna makoti» iyaat ooma dima ham. 18 Wono e'sotirik meya taar'osakito: «Phexiros ay hamiso» yiset ganebesiissi inya shorko kabi. 19 Herodis Phexirosnin sholere turkifaat tasoni meyanon tu'nire mamsinanneen orfo wortosonek ajaje. Esseen orfo Herodis Yuudan Qisariya hamme esta di. 20 Herodis Tiroskinawa Sidonakina fe asuni meyanee faassere feer. Daabesiis muu danfanaay taatoosa ha'suussin sinna boor'a taatoosa erasho sina Bilastoosnikin argasuni mekama dannanneen orfo isarik taatoosneen ane ganok mamsi. 21 Ootte wonaasta Herodis taatoni mayaason mayye taatoni zigimuusta diifaat daraasic wolle. 22 Daraas dey: «Han bar Ha'oni kaamatano asuni kaamatawa» yit chaagete. 23 Herodis Ha'oosik ulfina ima beyna boor'a Daamiisa wosiya geregere ichin towak

maastere kiti. 24 Sinuntano Ha'osoi kaama dichetnawa tagitna hami. 25 Barnabasnawa Sawulna wostobesiison koi'sire Yerusalemun wolsete. Marqos yistefe Yohannisnir zoonsire yeesete.

13 Ansokiya fa betekirstaniissi raajjuni meenawa kaambaasi assinnyana feeseter. Baasso dey Barnabas, kara yistefe Simon, Kerenaki Lukiyos, acheechsa daason ha'sife Herodisni zomo Minahenawa Sawulna feeseter. 2 Es baasso Daamiisik wostetnawa soomere shiiphsetna feeseten Korto Ayyana: «Barnabasnawa Sawulna asin ta teegena wostoosik oor kisuti» yi. 3 Baasso soomere shiiphsefaat kushubesiison baassosta ta're shiiphsetenneen orfo gafuksete. 4 Barnabasnawa Sawulna dey Korto Ayyanaas wosin ek Selewukiya kessete. Estan dey Merkebik Kophphiroes kessete. 5 Silmanak feesete kabaasic Ha'osoi kaamanon Ayhudni shiiphoni keyaassi maksete. Yohannis dey baassotin argasit feer. 6 Kophphiroes yistefa akak birato daason finere Paafu kar'efe kabaasic Beriyasus yiste isa Ayhudawi sina tolftattunin danete; bar dey eshininya raajju. 7 Bar dey Sergiyos Phawulos yiste daason ha'sife isa aru asusneen anetu feefe. Es daa ha'sife asus Ha'oni kaama odonak sholere Barnabasninnawa Sawulninha barki teegsi. 8 Sinuntano sunbaasi kota Helmas sina tolftattuus daason ha'sife asus amanonynamato sholefaat baassotin tugga'e. 9 Phawulos sinfe Sawul Korto Ayyanak tuumme kootki biyat: 10 «Ne ma'a wuzaasi guma! Eshnewa mangune neyissi tuumna Sexanni naa. Zeephto Daamiisa ugnanom elingsuuson aafanoso beyata wuza? 11 Daamiisa kushu neen ke'in aafishu sinatar. Garo wonniron awuni chaarefa aafa biyatawuza» yi. Geregere ki'nawena talumne basaasta kere. Kushubaason ephphe zoonsuni asuni sholok ek hang kuti. 12 Daason ha'sife asus sina chowaason biyat Daamiisa aruno diinqok amane. 13 Phawulosnawa zomobaasakitonona Phafun kabsere Pinifiliya fa Pergen hamete. Estan Yohannis baassostan oor kesse wolle Yerusalem hami. 14 Sinuntano baasso Pergenun kabsere Pisidiya fa Ansokiya hamete. Baysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi girsere diisete. 15 Museni tumaasewa raajjuni meeni tichaase ferettenanneen orfo Ayhudni shiiphoni keyaason ha'sife baasso: «Ayni meeno; duraasi merkon kaama nittoki fafaanane makotiwa» yit wossete. 16 Phawulos daakun kabire kushuni besuk: «Israeli asuni meyane, Ha'oson digefe nitto zuuttere odotia. 17 Han Israelni daraasa Ha'o abaniiaskitonin kori. Giphtsini daasta feeseten dey den teggi. Woribaasi hugnak estan kisi. 18 Acheechasir wogga ichma daassisik baassotin faki. 19 Kene'aki daasta fa naafun taatoosikitonon

tishkaat daabesiison bari daraas warasonak zagi. 20 Es bar zuuttera acheech tiirewa uuchasire woggaassiku ko'i. Esseen orfo raajju Samuelniista kar'ananneen ha'suni erashe meyanon imi. 21 Estan daraas taato baassosta taattonak shiiphsete. Ha'os dey Biniyamni keenaassin Qiisi naa Sawulni imin acheechasir wogga baassotin ha'si. 22 Sawulni kessianneen orfo Dawitnir baassok taassi. Barin dey: «Ta nibane feernawa ta sholenaason zuutire zaguni Isseyni naa Dawitnir daningwa» yi. 23 Ha'o girina teyyasimato es asusa zaltan fatir sina Yesusnin Israelik teshshe. 24 Yesus yoonoyfeen zeemma Yohannis Israelni dara zuuttere harmire haphuktosonek makere feer. 25 Yohannis wosibaason koi'sinaase: «Ta oo sinna nittok bestefanso? Ta bartewa. Sinuntano orgobaasi chaa'mani taar'anonnukotak chimnoynar taneeen orfo yoonirwa» yit feer. 26 Abrahamni zalaassin koonte ay sina nittonawa inno ganeyaassi Ha'oson digefe baasso zuuttambesiise asik han faruni kaama woste. 27 Sinuntano Yerusalemki asuni meenewa baassotin ha'sife baassotna Yesusnin aane arsoto. Beysa beysani wonaasik ferettefa raajjuni meeni tichaasi kaama ko'unak basaasta mangsu kar'esete. 28 Barin kituta katuni isa mangsune turuksefeknu Pilatos kituni mangsu basaasta kar'anak shiiphsete. 29 Barik tichche baron zuutire ko'issetenneen orfo mesqelistan kessisere moogaassi kabbarsete. 30 Sinuntano Ha'o barin kitun kabgi. 31 Galililan kabsere Yerusalem kar'ananneen barneen ane yeese baassok showo wona biiste. Baasso dey hash daraasa sina zaalwa. 32 Inno dey Ha'o abani meyak girina teyyani kaamaason nittok makeni. 33 Yesusni kitun kabgubaasic baassok girina teyyani kaamaason naanggotbesi sina innok zagi. Esis dey hepsa gaamni tichaassi ekka yistera tichchera faar: «Ne taak naatawa; Ta neen hash hawung koonin.» 34 Bar dey aane kuupe sinnamatonawa; Ha'os kitun kabgubaasonna gasasuk; «Korto amanamtera fa eebbaason; Dawitnik girina abdiison nittok imana» yi. 35 «Esiisimato ooma dimta: «Kortonees kuupanak aafa zagutawuza» yifawa. 36 «Dawit basa neyaasik Ha'osoi safaranon wostenanneen orfo kiti. Ababaasakitoneen kabbarte; ashbaas dey kuupi. 37 Sinuntano Ha'o kitun kabgina bar aane kuupe. 38 Ese aytasaakitonon; boor'ni fakiya bestefanaas Yesusniki kamo sinbaas nittok makte baron aruti. Barik amanefe bar zuuttere Museni tumaasic danonoyna ookooson danana. 40 Es bari boor'a raajjuni meyaki kamo: «Kanyfe nitto biitiwa; diinqoti, tishuti, oonu nittok makefenak amanonoyti wosto nitto neyaasik wostono» » yisete bar kar'noynamato teetnitiison aruti. 42 Phawulosnawa Barnabasna Ayhudni shiiphoni keyaassin kesefe kabaasic asuni meya es wuzason yooni

beysani wonaasik hepsi wolle maksonek shiiphsete. 43 Zuuttoos boktenanneen orfo showo Ayhudni meenawa amanok baassossi woi'tere Ha'o shiiphsefe asuni meena Phawulosnawa Barnabasna asi orfoose hamete. Basakito dey Ha'osi otmak chimme foosonekmekama ime. 44 Hepsani beysani wonaasik katamaassiki daraasasin arki sinar Ha'osi kaamanon odok zuuttesete. 45 Ayhudni meya akam darani biyeteese koonesete. Phawulosni wollaason tugga'ok me'esete. 46 Sinuntano Phawulosnawa Barnabasna diga foontonon: «Ha'osi kaama zeemma nittok maktonak sholsuwa. Sinuntano nitto kashshiseti. Dey koi'ba foonto kaa nittok sholsunoynamato teetnitiista mangsu kar'eti boor'a inno Aazabni meyaki hamnirwa. (aiōnios g166) 47 Daamiis kaambaassi: «Faruni kaamaason daasi diltaneen katutak Aazabni meyakneen chaarefa zaginiwa yire innotin ajaje» yisete. 48 Aazabni meya es baron odeseteyselgirsere Daamiisa kaamak ulfina imesete. Koi'ba foonto kaak hoore baasso zuutttere amanesete. (aiōnios g166) 49 Daamiisa kaama es biratoosta fa daa zuuttambaaase asista zi'i. 50 Sinuntano Ayhudni meya Ha'oson shiiphok dey ulfinto mashka meyanonnawa katamaassi feese otum asuni meyanonna Phawulosniistanawa Barnabasniistana kabugseredaabesiistan kalle kissete. 51 Phawulosnawa Barnabasna wochobesiistaki tulonon tebaat Iqoniyon hamete. 52 Amane baasso dey giraknawa Korto Ayyanakna tuumesete.

14 Ikoniyonuk Phawulosnawa Barnabasna hazozotiiisimato
Ayhudni shiiphoni keyaassi girsere mai'sire maksete boor'a Ayhudniissinnawa Girikniissinna akam showo asu amanesete. 2 Sinuntano amanonoy Ayhudni meya Aazabni meyanon kabugsera ayni meyanon oomtosonek zagsete. 3 Phawulosnawa Barnabasna Daamiisa chowanon diga foontonon maksete showo wona Ikoniyon diisete. Daamiis dey maksete Ha'osi otumni kaamanon biistera artonoy besoknawa diinqi wostoknna ammanon besit feer. 4 Katamaassi fe daraas heppik bagtere isa kunuus Ayhudni meyanee, isa kunuus dey wosini meyanee sini. 5 Es kabaasik Aazabni meenawa Ayhudni ha'sife baassotna isarik sinere wosini meyanon shu'ak ichak sholsete. 6 Baasso es baron arseteese Likoniyani awurajaassi faase Listira, Darbe yistefka katamaasikitoninawa biratobaastana shaatere hamete. 7 Estak Ha'osi kaamanon maksete. 8 Listirak koontenanneen kutire biinoy wochoba laafa asu feer. 9 Es asus Phawulosni wollaason odedifer. Phawulos kootkire barki biyat farunak amantoba foobaason aaraat akama kaamak: 10 «Kabira wochoneesik yerowa» yin

geregere fillere kabire taarire kuti. 11 Daraas Phawulos zagina chowaason biyeteyselgirsere Likaoniywini meeni kaamak: «ha'oosikito asune faar sinna inno ganeyaassi kerewal» yit chaagete. 12 Barnabasni dey Diya yisete. Arkiro makedifer Phawulos sinna boor'a Hermen yisete. 13 Katamaasi gerakalota fa Diyani betemeqdesiisi maag omorunewa taato fur'ane ephphe katamaasi finnynta daraasneen ane baassok maa'a imak shole. 14 Wosini meya Barnabasnawa Phawulosna es baron odeseteyselgirsere maybesiison karasisere daraasa ganesi eelese. Kaambesiison teggisere: 15 «Nitto han baron awagan ekka zagridifetirinso? Inno nittone fe asuwa. Nitto han foonto wuzaassin kessa samaason, daason, akasewa sir kuni testooson zuutira tesi hayewa Ha'oski wolutik kaambaason nittok makefeniwa. 16 Ha'os aata neyaassi darani meya zuutttere teetbesiri ugnak hamonek shaakkira beyi. 17 Sinuntano bar zaalbaason makefa ma'a wostooson wosto aane beya; saman iro ichanan zagi; maaraason baassok imi; muuknawa girakna nibbesiison gawusi» yisete. 18 Es baron zuutire maksefeknu akama kaboktu darani meya maa'a baassok imonoytemato kalete. 19 Sinuntano Ayhudni meya Ansokiyannawa Ikoniyonna yeessere daraasin eeshshisere Phawulosni shu'ak ichosone zagsete. Estan kitiba iyaat bokosire katamaassin gerakalo kissete. 20 Sinuntano nawoni meya ganeya gedde feeseten kabire katamaassi giri. Wonotirik Barnabasneen ane Derben hamil. 21 Phawulosnawa Barnabasna Derbenuk Ha'osi kaamanon maksere showo asunin amansisetenneen orfo Listiranewa Ikonoyonne asiissi aatte Pisidiya fa Ansokiyahamete. 22 Nawoni meyanon zagguk, Ha'osik chimme foosonek merkeset: «Ha'osi taatosi girunik showo shana ephphatoonik sholsifa» yit assisete. 23 Betekiristaniisikitosisur'uni meyanon korire taassisetenneen orfo soomere shiiphsefaat amanesete Daamiisik adara imete. 24 Pisidiya kamo aatere Pinifiliya yeestete. 25 Pergamonuk kaambaason maksetenneen orfo Ataliya kersetse. 26 Estak wostesete wostooson Ha'osi otmak koi'sisere baassok adara ima Ansokiy Merkebik hamete. 27 Hamme kar'e betekiristaniissi fe amanynyi meyanon zuutire Ha'o baassoneen faafaat zagina baron zuuttambaaase asinnawa Aazabni meya dey faruni ugna gachchobaason maksete. 28 Nawoni meyanee ane showo wona esta diisete.

15 Isa isa asuni meya Yuudan Ansokiyahamere: «Museni tumaasimato haarko kuno beyfaatine farutik aafa chimati wuza» yiset ayni meyanon assuk jammarsete. 2 Es barik Phawulosnawa Barnabasna baassoneen ane akama chima kirikkiri zagsete. Estan Phawulosnawa

Barnabasna Antsokiyak feese oom amanyyni meyaneen sinere Yerusalem hamere es chowaason wosini meyaknawa kur'uni meyakna maksonek zagte. 3 Betekiristanis ugunesiisik argasseten Aazabni meeni Ha'oki wolunon makset Feengenewa Samariyane asiissi aatesete. Ode ayni meya zuuttesere girtse. 4 Yerusalem kar'esefe kabaasik betekiristanis, wosini meenewa kur'uni meene sinne ephete. Baasso dey Ha'o baassoneen sinna wostena wostooson zuutire maksete. 5 Ferisawini keenaassin amane baasso isa isaas kabsere: «Aazabni meya haarko kunosoneknawa Museni tumaasi odonekna zagu sholsuwa» yiset. 6 Wosini meenewa kur'uni meena es chowaason tu'nusonek zuuttesete. 7 Akamanon karakkarsetenneen orfo Phexiros kabire baassok: «Ayni meyane; Ha'o showo wonaneen sinak nitto ganeyaassin taan korira Aazabni meya Ha'osis kaamanon taakin odere amanosonek zugubaason arsefetiwa. 8 Asusa nibanon arifa Ha'os Korto Ayyananon innok imnaasimato baassok dey imma baassotin ephpha toobaason besi. 9 Nibbesiison amantok kaynina boor'a baassotnawa innotna asi ganeyaassi aane dilowa. 10 Ese abaniisakitonawa innotna wor'ak chimnoyni waanjooson nawoni meeni ogogta wossuk hash awuni boor'a Ha'oson shimsidifetirinso? 11 Innonu faruuiis baassosimato Daamni Yesusni otmaasik amanokwa» yi. 12 Estan daraas zuutttere shaakki. Barnabasnawa Phawulosna Ha'o baassoki kamo Aazabni meeni ganeyasi zagina biistera artonoy diinqi chowaason makseten odesete. 13 Baasso dey maksere koi'sisetenneen orfo Yaqob kabire: «Ayni meyane; ese odotiw! 14 Ha'os barik teegtoni daranin baasso ganeyaassin korunak tesusta Aazabni meyaki aakkak yaanamato Simon innok makewa. 15 Raajjuni meyaki kamo dey: 16 «Esseen orfo wolunawa; Bogte Dawitni keyaason wolgira keer'ana; bogtera gande baron dey wolgira yeetuna; Hepsinu dey wolgira keer'ana. 17 Es baron dey zugunaas; Fu'te asuni meenawa; ta sunaasik teegte Aazabni meena; zuutttere ta Daamiisa sholsonekwa; zeemmaneen han bar zuutttere artonak zagiis; ta Daamiisa» yiste barneen isarwa. (aiðn g165) 19 «Es bari boor'a ta safaraas Ha'oski woli Aazabni meyanon shimsunoynimatowa. 20 Es baristan *koo'lloosik* maa'a sinna imtok kiina muuson muutiita; gerkesaastan wokti; geetera kiti baron muutiita; hanna muutiita» yira baassok tichunik sholsuwa. 21 Ibeneen Museni tumaas beysa beysani wonaasik Ayhudni shiiiphoni keyaassi ferettet faar; kaambaas dey katama katamaassina makterwa.» 22 Esseen orfo wosini meenawa kur'uni meena betekiristanini meyaneen ane sinere ganebesiissin garo asunin korisere Phawulosnawa Barnabasnawa ane Ansokiyka wosusonek buggisete. Ayni meeni

ganeyaassi ma'a ha'subaasik arto sina Bersabas yiste Yuudaninnawa Silasninna korisete. 23 Tichche tichaason Phawulosnkwala Barnabasnka wosisete; es bar dey ekka yifar: «Ayni meya; wosini meenawa kur'uni meena Aazabni meeni keenaassin amanere Ansokiyak; Soriyak; Kilqiya feese ayniisakitonono! Naga nittok ooshshefeniwa» 24 Isa isa asuni meya inno ajajonoyniron innoossin kesere maksete barik nitto nibaason shoruksetematonawa rakkisisetematonwa odeniwa. 25 Es bari boor'a isarik zuutera wolleninneen orfo asuni meyanon korira shunto ayni Barnabasneen Phawulosneen ane nittoki wosuk isar sinni. 26 Barnabasnawa Phawulosna Daamni Yesusni sunaasik kaabesiison aatire ima asuwa. 27 Nittok tichiniis baron kaamak kotte maksonek Yuudaninnawa Silasninna wosiniwa. 28 Han sholsu chowaasneen ooma ba'a nittoosta wossunoynimato Korto Ayyanaasewa innotna ma'ar sinnamato biiniwa. 29 Eslis dey koo'lloosik imtera kiina muu muutiita; hanna muutiita, geetera kiti waagni asha muutiita, gerkestan wokti; es effatena wuza zuuttambaase asiissin teetnitison oodatine ma'aron zagitiwa; maar'ongwa. 30 Woste asuni meya dey: «Maar'ongwa» iyaat Ansokiyka hamete; kiristanani meyanon isarik zuutire tichaason imete. 31 Baasso dey tichaason ephere feretisetenneen orfo danete ma'a mekamaasik girtse. 32 Yuudanawa Silasna teetbesiisik raajju sinete boor'a ayni meyanon akamanon merkere zaggisete dey chinisete. 33 Esta garo wona diisetenneen orfo ayni meya «ma'aron hamoti» yiseten wolle baassotin wosi baassoki hamete. 34 [Sinuntano Silas esta fui'tonak shole.] 35 Phawulosnawa Barnabasn oom showo amanyyni meyaneen Daamiisa kaamanon assitnawa maketna Ansokiyka garo wona diisete. 36 Garo wonaneen orfo Phawulos Barnabasn: «Kabin Daamiisa kaamanon makeni makeni katamaassi wolla hamma ayni meyanon mamsuniwa; aakkfa feesetemato dey biyaniwa» yi. 37 Barnabas dey Marqos yistefo Yohannis baassoneen ane hamanak shole. 38 Sinuntano Marqos sinak zeemme baassoneen ane wostoosi hama beyfaat Piniphiliyak oor kesse Yerusalem hamna boor'a Phawulos barin ephphe hamak aane sholowe. 39 Estan baassotna baassotna asi ganeyaassi kirikkiri kabin oor oor kesete. Es bari boor'a Barnabas Marqosnephphe merkebik Kophiros hami. 40 Sinuntano Phawulos dey Silasnin kori. Ayni meya dey Phawulosn Daamiisa otmak adara imetenneen orfo hami. 41 Betekiristanisikitonon chinit Soriyanewa Kilqiyanne asiissi kamo aatte hami.

16 Phawulos Derbenawa Listirane sinfa daasta hami. Estak Ximotiyos yiste amanyyni asu feer. Intobaas Ayhudni meeni kirstana. Sinuntano ababaas Girikni daani

asu. 2 Ximotiyos Listiranewa Iqoniyone asiissi fe ayni meeni ganeyaassi ma'ariku artefe. 3 Phawulos Ximotiyosnin ephphe barneen ane hamanak sholefaat es biratoosta fe Ayhudni meeni boor'a Ximotiyosnin haarko kunsi. Es baron dey zaginaas esta feese Ayhudni meya zuutttere Ximotiyosni abaas Girikni daani asu sinbaason arsere feeseter sinna boor'a. 4 Baasso dey isa katamaassin kesse ooma katamasi hamefe kabaasik Yerusalemuk feese wosini meenawa kur'uni meena wolumsere aatisete sitiriison amanynyini meyak assiset feeseter. Dey wostota feeshusonek makset feeseter. 5 Es bari boor'a Betekiristaniisikito amantobesiisik chimere faadbesiis dey wona wonaasik daytet faar. 6 Phawulosnawa barneen ane fe baassona lisiyak kaambaason maksonoytemato Korto Ayyanaas kalna boor'a Firgianewa Galatiyanissi kamo aatte hamete. 7 Miisiyani dilaasta kar'efe kabaasik Bitanya hamonek kabsete. Sinuntano Yesusni Ayyanaas esta kamo hamonoytemato kali. 8 Es bari boor'a Miisiya kamo aatte Tiroadda kersete. 9 Estan waalin isa Meqedoniyanu asu yerefata: «Hang Meqedoniya finfaat innotin argasuwa» yifeen Phawulos raa'ik bi. 10 Phawulos es raa'ison biinannee orfo geregere Meqedoniya hamak sholeni. Esiis dey Meqedoniyk feese asuni meyak misirachchuni kaamaason makonik Ha'oos innotin teegene faar sinna bestena boor'awa. 11 Tiroaddan Merkebisi diira Samotiraqe hamni. Wonotiri wono dey Naaphule hamni. 12 Estan kabira hamma Filiphisyus kar'ni. Filiphisyus dey Meqedoniyanu katama sinfaat Romanni ha'suusi sikalosi fa waradani katmawa. Es katamaassi garo wona diini. 13 Beysani wono dey shiiphok zuuttesefe dima katamaasi gerakalota fa wor'a akaasi ha'ta sinnamato safareni boor'a esta hamni. Esta diifaat zuuttesera faase mashkasusikitok Ha'oosi kaamanon makeni. 14 Odet faase mashkasusikitok Lidiya yiste isa asu faar. Bar dey Ha'ooson shiiphe asu. Tiyatironi katamaassin koonte wantajjini maamni naggadde. Daamiis nibbaason gachna boor'a Phawulos makefena kaamaason gasasira odet faar. 15 Barewa bari keerki baassotna zuutttere haphuktesetenneen orfo: «Daamiisik amanonaason gasasira arsetinneen taaki keer yaara duutiwa» yit chinira shiiphe. 16 Isawa shiiphoni dimaasta hamfeni hanneenti sinni wuza wollefa kiina ayyana ephna keeri wostinnya sina isa durba nawa innok uphe. Bar dey tolfatbaasik baron ha'sife baassok akama waaga danonek zagit faar. 17 Bar Phawulosnawa innotna asi orfoose yaafaafa: «Han baasso faruni ugnaason nittok makset feese zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosi wostinnyani meyawla!» yit chaaget faar. 18 Es baron dey showo wona zagi. Sinuntano Phawulos haarene yergere kiina ayyanaason: «Yesus Kiristoosni sunaasik barissin

kesatak ajajefan!» yi. Kiina ayyanaas dey es kabaasik kesi. 19 Baron ha'sife baasso buu'a danefe abdibesiis kessa hambaason biyeteyse Phawulosninnawa Silasninna ephete. Zatte dey yaboosta taamme gaannyne meeni sina tai'sisete. 20 Roomani daason ha'sisefe baassoki tai'sire ekka yisete: «Han baasso Ayhud meeni keengwa! Katamaniison dey naga turukisete. 21 Inno Roomki asu ephphatoonik wedey zagunik sholsunoy sitiriisornt maksefe.» 22 Daraas dey isarik Phawulosnawa Silasna asiista kabsete. Daa ha'sisefe baasso dey maybesiison gaa'ere haarok ichosonek ajajesete. 23 Akamanon ichesetenneen orfo taatoni keer gedesete. Tasoos mai'sire oodanak ajajesete. 24 Tasoos dey es ajajiison ephnanneen orfo taatoni keyaasi keerkalo fa keyaasi bagtosi gedde wochobesiison ginosi gedde sippe taar'i. 25 Wassi daani kixxek Phawulosnawa Silasna shiiphoknawa gaamakna Ha'ooson galatteset feeseter. Es kabaasik oom taatoni meya dey baassotin odesedifer. 26 Diinqone taatoni keyaasi kapta shorkonanneen akama daani shorko sini. Taatoni keyaasi gamala zuutte gachche. Taatoni meeni shahsaraas dey baak kotte. 27 Tasoos afay'nitan guzire taatoni keyaasi gamala gachchobaason biinayse taatoni meya aatte kesetenne faar sinna barik bestefaan bar barin wolgire worunak sikobason bokosire kisi. 28 Sinuntano Pawwulos kaambaason teggire chaagge: «Inno zuuttamniise hantatu faaniwa, ne neysta mangu wuza zugutaatawa» yi. 29 Tasoos tona ephphe yoosonek teegere eelle keerkalo giri. Korkit dey Phawulosnawa Silasna asi wochoossi gandere sagade. 30 Baassotin gero kisata: «Daamni meyane! Farunak awu zugunak sholsifaso?» yi. 31 Baasso dey: «Daam Yesusnik amanowa; neenawa neeki keerki asuni meena farsonewa» yisete. 32 Estan Daamiisa kaamanon bariknawa barki keer feese baasso zuuttambesiise asikna maksete. 33 Es sa'atiistik tasoos wassi Phawulosnawa Silasna asin ephphe taamme mazabesiison masi. Geregere dey barnawa barki keer feese baassotna zuutte haphuktesete. 34 Esseen orfo Taatoni keyaason tasoos Phawulosninnawa Silasninna keeba ephphe taamme muu maasi. Ha'ooson amanena boor'a basa keerki asuni meyaneen zuutte giresete. 35 Wonfana kabaasik daason ha'sife baasso: «Taatoni meyanon kotta gafkutiwa» yit baasso polisinin wosisete. 36 Tasoos bar dey: «Daason ha'sife baasso kottotik polisinin wosisete sinna boor'a kessa nagak hamtiwa» yit Phawulosnik make. 37 Sinuntano Phawulos: «Inno Roomki asu sinna faani daraasa sinak mangsu kar'ba foontonon yaboosta ichere innotin taatoni keer gedete. Hash dey aachok innotin taatoni keerun kisuk sholsefeso? Es bar aafawa sinanawuza baasso yeessere innotin kotte kissotowa!» yit wolgi. 38 Polisini

meya es kaamaason daason ha'sife baassok maksete. Daason ha'sife baasso Phawulosnawa Silasna Roomki asu sinobesiison arseteyse digsete. 39 Yeesere dey mangsini yisere taatoni keerun baassotin kissete; katamaassin dey kesse hamonek shiiphsete. 40 Phawulosnawa Silasna taatoni keerun kesere Lidiyani keer hamete. Estak hamme ayni meyanon danere chiniseaat katamaason gafkire kesse hamete.

17 Phawulosnawa Silasna Anfipholiyanewa Apholoniyanewa
asiissi kamo aatte Teselonqe hamete. Estak Ayhudni shiiphoni keya faar. 2 Phawulos hazozoti zaghifenaasimato Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. Keez beysani wona sinniron korto matsafaassassin kisaafe daraasik kotte maket feer. 3 Kiristoos shanaason ephphetoonaknawa kitun kabunak sholsu sinnamato kotte maket: «Han ta nittok makefana Yesus bar kiristooswa» yit feer. 4 Estan Ayhudniissin isa isaas kaambaason odesere Phawulosneen Silasneen ane isar sinete. Faadbesi akam showo Ha'ooson shiiphsefe Aazabni meenawa showo arto mashka meene kaambaason odesere baassoneen ane isar sinete. 5 Sinuntano Ayhudni meya koonesere naga tishkuni wostobesi foonto asuni meyanon zuutire baassosta kabugsete. Katamaassi dey naga tishunak zagsete. Phawulosnawa Silasna asin daraasik aatire imak Iyyasonni keyaason kephire zuutesete. 6 Sinuntano baassotin aane danoto sinna boor'a Iyyasonnawa ayni meyaassassin isa isaasin zatte katamaassi fe gaanynye meeni sina taamefaat: «Han asuni meya han daason zuutire naga turksi; hash dey hanta yeersetewa. 7 Iyyason dey baassotin ephphetewa: ‹Yesus yiste oom taato feerwa yisefaafe Keesarni ajajiison tugga'sedifewa› 8 Daraasnawa katamaason ha'sife baassotna es baron odeseteyse shaphareseete. 9 Estan Iyyasonnawwa oom meyanonna waasi teegsonek zagsere gafuksete. 10 Ayni meya geregere Phawulosnawa Silasna waalin Beriya hamonek zagsete. Esta kar'eteyle dey Ayhudni shiiphoni keyaassi girsete. 11 Beriyak fe asuni meya Teselonqeki asuni meyaastan ma'a yaadatbesi faar sinna boor'a kaambaason ma'arik ephpheteesete. Es kaamaas futo sinbaason arsere wonna wonna korto matsafaason ferere biyet feeseter. 12 Es bari boor'a baassossin showos amanesete. Dey showo Girikni daani otumba faana mashka meenewa arqa meena amanesete. 13 Sinuntano Teselonqek feesye Ayhudni meya Phawulos Ha'oosii kaamanon Beriyak makanamato arseteyse esta hamere daraasin manguk kabgire faasso kabugsete. 14 Es kabaasic ayni meya geregere Phawulosnin ek baaris tesha hamanak zagsete. Sinuntano Silasnawa Ximotiyosna

Beriay fu'tesete. 15 Phawulosnin ephphe kesa baasso dey barin Atena katisete. Estan Silasnawa Ximotiyosna taptere taaki yoosotowa yifa Phawulosni ajajiison ephphe Beriya wolsete. 16 Phawulos Atenak Silasninnawa Ximotiyosnina oodfeen katamaassi koo'llo tuuma feen biyaat ayanabaasik haare. 17 Es bari boor'a Ayhudni shiiphoni keyaassi Ayhudni meyanennawa Ha'ooson shiiphsefe asuni meyanenna gabaasta wonna wonna danfena asusakiton we'nit feer. 18 Ephikoros yistef baassonawa Istokos yistef baassotna barki yeeseafafe we'nit feeseter. Isa isa meya: «Han sinnoy wolla wollefle bar awunak sholefeso?» yisetem oomni meya dey: «Gaddo koo'loosi chowanontu makefewa» yit feeseter. Es baron dey makesetes Phawulos Yesusninnawa kitun kabuni odusonna makena boor'awa. 19 Es bari boor'a Phawulosnin Ariyosfagos yiste dimaasta zuuttera fa shonggosta ephphe hamfaat ekka yisete: «Han ne makefata gaddo assus awu sinnamato arunik innok makowa? 20 Isa isa gaddo gaddo wuza neekin inno odeni sinna boor'a es bar awu sinnamato arunik sholefeniwa.» 21 Es baron yise Atenaki asuni meenawa Atenak feese irbani meena gaddo gaddo wuza wolknawa odokna wonbesiison aatu shuneseter. 22 Es kabaasic Phawulos Ariyosfagosuk zuuttera fa shonggosi ganesi yerefaat ekka yi: «Han Atenaki asuni meyane! Nitto showo hugnak haymanotintison zaggira ephefetimato biingwa. 23 Nitto katamaassi biratefat Ha'o shiiphefeti dimaason biifana kabaasic: ‹Artonoy Ha'ok› yistera tichchera faana shoo'ason daningwa. Ese ta nittok makonaas es arunoy shiiphefeti Ha'oosongwa. 24 Es bar han daasewa han daasta fa testo zuuttambaase asin zuutira tesis samaasewa daase asi Daamawa. Bar asuni kushu keer'na betemeqdesiisi aane faafawa. 25 Kaasonnawa kaffen baronna dey ooma wuzasikitononu zuutira asunik imniis bar sinna boor'a isa wuzane barkin aane yo'ifawa. Asuni argasu dey barik aane sholsifawa. 26 Neebesiisonnawa foosone daasi dilanonna dileri imi. Asuni zalaason zuutira isa asunikintu tesi. Han daa zuuttambaase asista dey foosonek zagi. 27 Es baron zaginaas dey asuni meya Ha'ooson sholere tu'nire awuzakne baron danak chimonekwa. Sinfanaknu bar isarni isarniisatan wokatawa. 28 «Kaa danniis; shorkera kutifiis; dey faafeni foosnu barikwa» Esiis dey; Nittoossin gaama arsefe nitto aruni meya ‹Inno zuuttamniise Ha'oosi naanggotawa› yiseteysimatowa. 29 «Ese inno Ha'oni naanggota sinninneen bar asuni techmaknawa warqekna, birrik, wedey shu'ak wosuste gito zagira safaronik aane sholsifawa. 30 Ese Ha'oos asuni meya zeemoti daagni neyaasik zagsete baron baak aatira hash daadaassi fe asu zuuttere harmusonek ajaje. 31 Bar korina asuski kamo han daa zuuttambaase

asiista futok mangsu kar'ana wona duusi. Es baron besinaas es korina asusin kitun kabubaasikwa.» 32 «Kitun kabu» yifa kaamaason odeseteyse isa isaas kanyesete. Sinuntano oomiis: «Han chowaason hepsa neekin odonik sholefeniwa» yisete. 33 Esseen orfo Phawulos baasso ganeyaasssin kesse hami. 34 Sinuntano isa isa asuni meya Phawulos makeda chowaason ephpheteere amanesete. Amane baassossin Ariyosfagosni shonggota diisefe baasso Diyonasyus yiste asunawa Demaris yiste isa mashkasune dey oom asuni meya feeseter.

18 Esseen orfo Phawulos Atenan kabire Qoronxos hami. 2

Estak Phantoski asu sina aqila yiste isa Ayhudni meeni asunin dani. Bar dey: «Ayhud zuuttere Roomun keso» yit Roomki taate meeni taato Qelawudos ajajena boor'a asuba Phirisqilaneeen Ixaliyan yeenaas ta'a wonawa. Es bari boor'a Phawulos baassotin hamme wol ari. 3 Bar dey baassosimato durkani zoorir sinna boor'a baassoneen ane diifaat wostet feer. 4 Beysani beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi hamfaafe Ayhudni meyaknawa Girknii meyakna amanosonek kabet feer. 5 Silasnawa Ximotiyosna Meqedoniyen yeesefe kabaasik Phawulos: «Yesus bar Kiristooswa» yit Ayhudni meyak mai'sire zaala maket wonaasikitonon aatit feer. 6 Sinuntano Ayhudni meya barin tugga'esere me'esefe kabaasik maambaasi tulonon tebire: «Ese nitto hannaas teetnitistawa; ta aafa mamustonawuza. Hanneen ekalo Aazabni meyakitu hamanawa» yi. 7 Estan kesse Tilitos Iyyosikos yiste asuni keer hami. Es asus Ha'ooson shiiphet feer. Keebaas dey Ayhudni shiiphoni keyaasi tesha. 8 Qersiphos yiste Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanyna dey barki keerki meyaneen zuuttere Daamiisin amanesete. Showo Qoronxoski asuni meya dey Phawulos makefeen odesere amanere haphuktesete. 9 Daamiis dey waalin Phawulosnin raa'ik uphere ekka yi: «Digotaatawa! Makowa! Dey shaakutaata! 10 Ta neneen anetu fawungwa. Han katamaassi showo asuta feerwa. Oonu sinfaanane neyista isa miir'oni wuza katuk aafa chimanawuza.» 11 Estan Phawulos Ha'oosi kaamanon assit isa wogganewa issun assane esta di. 12 Gaaliyos Akayanon ha'sunak taatefena kabaasik Ayhudni meya isar sinere Phawulosniista kabsete. Phawulosnin ephphe mangsu katefana shonggota taamefaat: 13 «Han asus tumaason tugga'oni hugnak asuni meya Ha'ooson shiiphsonek zagit feerwa» yisete. 14 Phawulos wolguba makonak hoorefena kabaasik Gaaliyos Ayhudni mayak ekka yi: «Nitto Ayhudni keen sina meyane! Nittoosta miir'a wedey faya mangsu zagte sinfaanane malatitiison nibira odona kabawa. 15 Sinuntano merketi kaamnitiisiknawa,

sunnitiisikna dey tumantiisiknatu malatedifeti sinnanneen teetniisi girowa. Ta han barissi girira mangsu kar'anak aane sholefatwa» yi. 16 Ekka yire mangsuni kar'ni shongostan baassotin kisi. 17 Es kabaasik asu zuuttere Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanyna sina Soostensenin ephphe shonggota ichesete. Es bar zuuttera sinfana kabaasik Gaaliyos aane kalle shaakkire bi. 18 Phawulos showo wona Qoronxosuk ayni meyaneen diinaneeen orfo: «Maar'on» iyaat merkebisi diire Soriya hami. Phirisqilanawa Aqilane dey barneen ane feeseter. Phawulos gibaba faana boor'a Kinkiriya yiste dimaasta sombaason fiitte. 19 Efeson kar'efe kabaasik Phirisqilaninnawa Aqilanonna esta foosonek zagi. Sinuntano bar Ayhudni shiiphoni keyaassi girire Ayhudni meyaneen wollet feer. 20 Showo wona baassoneen anefoonak sholseten bar aane ma'i uwe. 21 Sinuntano bar: «Ha'o iyaanane hepsa wolla yoona» iyaat Efesonun kesse merkebisi diire hami. 22 Qisariya kar'faat Yerusalem hamme amanynyini meyanon naga ooshsheaat yeet wolle Ansokiya kere. 23 Ansokiak garo wona di. Esseen orfo kabire Galatiyanewa Firgiyane asiissi kutifaafe amanynyini meyanon chimonek zagi. 24 Koontoba Iskindiriyakir sinna Aphphilos yiste Ayhudni daani asu Efeson ye. Bar dey Korto matsafaason mai'sire aru; dey ma'a wolumni aruba feena asu. 25 Es asus Daamiisa ugnanon mai'sire assit dey Ayyanaasik kiichchet Yesusni chowaason maket feer. Sinuntano bar arifenaas Yohannisni haphquson koi'bawa 26 Bar digaba foontonon Ayhudni shiiphoni keyaassi kotte mako ephi. Sinuntano Phirisqilanawa aqilane odeseteyse keebesi ephphe taamme Ha'oosi ugnanon mai'sire kotte barik maksete. 27 Aphphilos Akaya hamanak safarefena kabaasik ayni meya dey es basa safaraason chinisere Akayak fe ayni meya ma'arik barin ephphetoosonek ticha tichire imete. Esta hamme Ha'oosi otmak amanynyi sinne fe baassotin akamanon argasi. 28 Yesus bar Kiristoos sinbaason korto matsafasin kisire makefaafe akama we'nuk Ayhudni meyanon makere meret feer.

19 Aphphilos Qoronxosuk feena kabaasik Phawulos tukaki daasta kamo aatte Efeson hamme kar'i. Estak faabbesi garo amanynyini meyanon danne: 2 «Amanefeti kabaasik Korto Ayyanaason ephpha taasetiyoso?» yit mamsi. Baasso dey: «Aane ephphatoweniwa. Korto Ayyanaas foobaasonnu aane odoweniwa» yisete. 3 Phawulos dey: «Eekan aro haphuqtonson haphuqtetiri?» yi. Baasso dey: «Yohannisni haphuqtosongwa» yisete. 4 Phawulos dey: «Yohannisni haphquus boor'ni harminirwa. Daraasik dey makenaas: «Ta orfoose yooni barik amanoti» yit feer. Es bar dey

Yesuswa!» yi. 5 Es baron odeseteyle Daam Yesusni sunaasik haphuktesete. 6 Phawulos kushubaason baassosta ta'ifena kabaasik Korto Ayyanaas baassosta keran gaddo noono wolumsesete. Raaji dey mako ephesete. 7 Es asuni meeni faadaas dey asire heppe sinana. 8 Phawulos Ayhudni shiiiphoni keyaassi hamme keez assa sinniron digaba foontonon Ha'ossi taatoni chowanon maketenawa assitna feer. 9 Sinuntano isa isa meya nibbesiison kalere Daamiisa ugnanon daraasa sina me'et aafawa amanoniwusa yisefe kabaasik baassostan woki. Amanynyi meyanon dey baasso baassotin oor kisire Xiranosni keerki assuni keyaassi wonna wonna assit feer. 10 Phawulos es baron zaginaas hep wogga sinana. Es kabaasik lisiyak feese Ayhudni meenawa Aazabni meena zuuttere Daamiisa kaamanon odosonek chimesete. 11 Ha'os Phawulosniki kamo akama biistera artonoy wuza zagit faar. 12 Atubaas ta'ina maamaasewa kushuni marabibaase asin ephphe taamme mettanni meyaasta kunusseten mettanni meya merobesiissin farit feeseter. Kiina ayyanaas dey asusasin keset faar. 13 Kiina ayyanaason asusasin kisset kutise isa isa Ayhudni meya: «Phawulos makefena Daam Yesusni sunaasik nittotin ajajefeni» uuk kiina ayyanaason asusasin kisuk kabet feeseter. 14 Ayhud sin a magni gaanyanyaasasin isa Asqewani naafun naanggotiis dey esii simato zagset feeseter. 15 Sinuntano kiina ayyanaas wolgira: «Yesusni arifan; Phawulosnir chowaason arifan; nitto oonso?» yi. 16 Kiina ayyanaas ephna asus dey fillere baassotin ephphe baassosta chimi dey mere. Mazayerenawa atatuna keerun eelle kesete. 17 Es wuzaaas dey Efesonuk feese Ayhudnawa Aazabni meena asik artena boor'a zuuttambesiise digesete. Daam Yesusni sunaas akamanon ulfinto sini. 18 Amane baassossin dey showo asu mangu wostobesiison ammanon kisire harmifaafe yeeset feeseter. 19 Showo tolftattuni meya dey tolftati matsafabesiison zuutire dara zuuttambesiise asi sina kiichisete. Es tolftati matsafaasi waaga dey gammatten uuchasir kuma shu'ni birri sini. 20 Esii simato Daamiisa kaama akama hugnak tagitnawa meretna hami. 21 Es bar zuutte sinnanneen orfo Phawulos Meqedoniyane. Akayane asiissi aatte Yerusalem hamanak ayyanabaassi safarefaat: «Esta kar'etenneen orfo Rooma hamaktu sholsuwa» yi. 22 Estan barin argassefe baassossin heppin Ximotiyosnawa Erasixosninha asin Meqedoniyana wosaat bar teetbaasik garo wona lisiyak di. 23 Es kabaasik Daamiisa uguntan kabi chowa Efesonuk naga tishi. 24 Dimexiros yiste birri wuukife asus Arxemisni Betemeqdesiisi gito birrik wostefaafe birri wuukife baassok akama buu'a danonek zagit feer. 25 Es bari boor'a es asus birri wuukife baassotinnawa basasne

fa wostobesi faana baassotinna isa dima zuutire ekka yi: «Asuni meyane! Inno otma danfeniis han wostoosik sinnamato arifetiwa. 26 Han Phawulos: «Kushuk wosuste gitoos bar Ha'otawa» yi Efesonuk koi'ba sinnoynaron garo daatu fu'tetano lisiyanon zuuttambaase asin showo daranin assinamatonawa amanosonek zagini matona nitto biiti dey odiwi. 27 Es effatena ugnaasik inno wostoos kashisterwa. Es bar koi'ba sinnoynaron lisiyanewa daa zuuttambaase asiissi fe asu zuuttere shiiphefena arki ha'o arxemisni betemeqdesiis ke'inor sinna fu'tobawa. Bari arkittoos dey shaarterwa.» 28 Asuni meya dey es baron odeseteyle gi'tesere: «Efesonki arxemis arkittowa» yit chaagesete. 29 Katamaas zuutte naga turki. Meqedoniyaki asuni meya dey hep Phawulosni zomo sina Gayiyosnawa Aristirokosna asin zatere daraasa zuuttoni dimaasta eelete. 30 Phawulos daraasa zuuttota hamanak sholet feer. Sinuntano nawoni meya kalesete. 31 Lisiyani daason ha'sife basa zomo sina baassossin isa isaas Phawulosniki aachok asunin wosire: «Daraasa zuuttoni dimta hamma ammanon kessa bestotatawa» yit shiiphefene. 32 Daraasa ganesi akama buuncho kabina boor'a arki sinaas awuniron zuuttenamato aane aruwe. Es bari boor'a isaas isa wuza oomii dey ooma wuza maket chaaget feeseter. 33 Ayhudni meya assin Iskindir yiste asusin tugire teshho daraasa sina yeetisete. Daraasa ganesin isa isaas mai'sire we'nunak chinire kiitisete. Bar dey daraas shaakkunak kushubaasik besire baassok wollowak hoore. 34 Sinuntano bar Ayhudni meeni keen sinbaason arseteyse zuuttere isa kaamak: «Efesonki arxemis arkittowa» yit hep sa'ati sinniron chaagesete. 35 Koi'baastak katamaasi ha'suni tichaason tichife bar daraas shaakkunak zagaat: «Nitto Efesonni asuni meyane! Efesonni katamaassi fe daraas arkitto arxemisni betemeqdesiisewa saman kere inya shu'aase asin oodfenamato asu zuuttambaase asik artowa. 36 Es baron mormonir oonu aafe sinna boor'a shaakkutiknawa taptera isa mangu wuza zugunoytimato teetnitiison oodatik sholsuwa. 37 Betemeqdesiison bo'oknawa ha'onii son mei'noy asuni meyanon ephpha hanta yaasetiwa. 38 Dimexirosnawa barneen ane feese birri wuukife baassotna malatosone asu feefaanane mangsu katona wonaas faarwa. Daason ha'sife baasso feeseter sinna boor'a estak malassotowa. 39 Ooma sholefei wuza faafaanane tumaasi shonggoni zuuttota biistonawa. 40 Haniistan ooma hawungti zagseti wuzaas: «Faasso kabgiwa» yistera mamustonoynimato digeniwa. Wedey «Han kabi faassoos awuni boor'a kabiso?» yistera mamustefaanine wolguni malsi aafawa.» 41 Es baron makefaat zuuttere fe daraasin boktosonek zagi.

20 Nagani tishuuus koochenanneen orfo Phawulos amanyyni meyanon isarik zuutire kiitire chinate: «Maar'on duuti» iyaat baassostan oor kesse Meqedoniya hami. 2 Es aatfena dima dimaassi amanyyni meyanon showo kiito kiitire chininanneen orfo Girikni daa ham. 3 Esta keez assa diinanneen orfo merkebi diire Soriya hamanak safare. Sinuntano Ayhudni meya basaasta chowa sholsetemato arinaayse Meqedoniya kamo wolle yoonak hoorere kabi. 4 Payirosni naa Beriyaki Susiphaxiros Teselonqeki Aristirokosnawa Sikondusna Derbenki Gayiyos, Ximotiyos, lisiyaki Tikiqosnawa Trofemosna ane hamete. 5 Es baasso sina zeemme hamefaat Xiroaddak innoton oodesete. 6 Sinuntano inno kixxani heeboos aatnanneen orfo Filphisiyusun merkebi diira uuch wonak baasso feesete Xiroadda kar'a esta naafun wona diini. 7 Guddani wono isarik Daamiisa meeta'unon muunik zuuttera diifeni kabaasik Phawulos wonotirk hamanak sholsu sinna boor'a baassoneen wollet feer. Wassi daani kixxe kar'ananeen wolumbaason dichi. 8 Inno zuuttera faani fooqiissi showo tona faar. 9 Awuxekis yiste isa na'o naa maskotiista diifer, Phawulos wolumbaason dichina boor'a es na'o naasin akama afay' ephaan fooqiistan gande. Asuni meya dey kitire kunfeen kabugsete. 10 Sinuntano Phawulos kerere naasin mugire idimfaat: «Kaaba faarwa digotiitawa» yi. 11 Phawulos wolle den fooqiista kesse amanyyni meyaneeen Daamiisa meeta'unon batte me. Wonana kabaneen asuni meyaneeen wollenanneen orfo kabire ham. 12 Asuni meya dey fari naasin ephphe keer hamete. Es barik dey akamanon giresete. 13 Inno Phawulosnin merkebisi duusunk sholeni boor'a zeemma merkebi diira Aason hamni. Es baron dey zaginiis Phawulos wochok hamanak sholena boor'a. 14 Aasonuk uphefeni kabaasik merkebisi duunak zagira Mixilini barneen ane hamni. 15 Wonotiri wono kabira merkebisi diira Kiyyuni sinaasta fa dimaasta kar'ni. Wonotir wono Samoon finna wonotiri wono Milixi kar'ni. 16 Phawulos lisiyak showo wona duuk aane sholowe sinna boor'a Efeson shaatonoy aatte ham. Es baron zaginaas Penkekosteni heeboosik Yerusalem hamme aatunak sholet feer sinna boor'a. 17 Phawulos milixinun asunin Efeson wosire betekiristanini kur'uni meyanon teegsi. 18 Barki yeesten ekka yi: «Han lisiya yaana wonaneen wonna wonna nittoneen ane aakkak aatinamato nitto teetnitiisik arifetiwa. 19 Ayhudni meeni chowni sholostan kabi chowa shana tayista katisefeknu futoni garamaknawa harafakna Daamiisik wostet faanarwa. 20 Yabooosta sinun nitto keentii keentissi nittok sholsifayson zuutiratu assintano isa wuzane makonoy aane fu'otwa. 21 Ayhudni meenawa Aazabni meena

boor'besiison harmire Ha'ooski wolsoneknawa Daamni Yesusnin amanosonekna mai'sira baassok makengwa. 22 Hashnu ta esta hamfana kabaasik awu tayista kar'nitto arunoy Korto Ayyanak ajachchera Yerusalem hamnarwa. 23 Sinuntano katama katamaassi taatonewa rakkone tayista kar'ana baron Korto Ayyanaas taak makewa. 24 Ha'oosi otumni misirachchuni kaamanon makonak Daam Yesusnikin ephna barik wostoni giiddiison koi'sanane kaanaas taak ke'nir yira aafawa faaduna wuza. 25 Hash hawungneen kar'a nitto ganeyaassi kutifaafa Ha'oosi taatoni kaamanon makettu fawungwa. Sinuntano hanneen ekalok oonu taan aafa biyana wuza sinnamato arifawungwa. 26 Es bari boor'a nittoossin isar tishifenaknu ta aafa mamustonawuza yit hash hawungti wonaasta nittok makefawungwa. 27 Ha'oosi fiqadinon zuutiratu nittok makentano isa fu'ena wuza aafawa. 28 Nittotin betekiristanini kur'u zagira Korto Ayyanaas kori. Ese nitto teetasiknawa keemfeti wodoosikna teetnitiison arutiwa. Ha'oos bari naasa hannah waagena betekiristanii osin mai'sira oodtiwa. 29 Ta hamnanneen orfo wodoosik kenashtonoy keena budu iririkasne fe asuni meya yoosonemato arifawungwa. 30 Esiisimato isa isa asuni meya nitto ganeyasin kabsere elinga assu assire amanyyni meyanon baassoki wolgusonerwa. 31 Es bari boor'a isa isarnitiisik keez wogga toonewa waalinne arafnaason wuukit nittotin kiitinamato yaadatefaat guzuti. 32 Hashnu kortoni meyaneeen ane risti nittok imanak chimni Ha'oosiknawa otumbaasi kaamak nittotin chinira yeetuni barik nittotin aatira adara imingwa. 33 Ta ookinnu birri, warqe wedey maama ephphatoonak aane fantot. 34 Kushunaasik wosto wostefaat taaknawa taneen fe zoomotaasakitoninna argasit faanamato nitto aridifeti. 35 <Ephpheteesefe basaastan imfe bar suustowa> yifa Daam Yesusni kaamanon safarok kushuniisik wostet hopini meyanon argasunik sholsu sinnamato showo ugnak nittok besifawungwa» yi. 36 Es baron iyaat kaa'here baassoneen shiiphe. 37 Zuuttere akamanon waassere Phawulosnin idimme daamesete. 38 Arkiron suumosonek zagiis «Hanneen ekalo taan aafa biyati wuza» yina boor'a. Estan merkebi diistefana dimaasta zoonsire geggesisete.

21 Baassostan oor kesse hamminneen orfo merkebisi diira Qos yiste dimta hamni; Wonotirk Ruud yiste dimta hamni; Estan Paxira yistefa katamasi hamni. 2 Estan Fiinge sinfa daa hamma merkebi danna barissi diira hamni. 3 Kophirosnon alda teshniista biyaat Soriya hamma Merkebiis wor'na ba'aason kessifana Xiroski wodebiiski hamni. 4 Estak amanyyni meyanon sholera danna naafun wona diini. Baasso dey Korto Ayyanak tuntesere

Pawulonin: «Yerusalem hamataatawa» yit makesete. 5 Estak fooni wonaas ko'ubaase amanynyini meyaastan oor kessa uggunniison hamni. Zuuttambesiise asubesiiseneen naanggotbesiseneen kesere katamaasi gerakalo kar'ananeen innotin geggesisete. Baarisi tesha kaa'hera baassoneen ane shiipheni. 6 Estan baassotin maar'on iyaat Inno merkebiissi girira diini. Baasso dey wolle keebesi hamete. 7 Inno Xirosun kabira Pentelemayis kar'n'i. Estak amanynyini meyaneen uphera naga ooshshefaat baassoneen ane isa wona feeshni. 8 Wonotiri wono estan kessa Qisariya hamni. Estak naafun daaqonynyisasin isar sinna Filiphos yistefe wongelawiisa keer girira barneen ane diini. 9 Barki keer raaji maksefaacheech durba naanggotba faaser. 10 Showo wona esta diifeni Agabos yiste raajju Yuudan innoki ye. 11 Es raajjuus innoki yeere Phawulosni talfaason ephphe basa teetni kushusonnawa wochoosonna taar'aat: «Korto Ayyanaas han talfaasi abanin Yerusalemuk feese Ayhudni meya haniisimato taar'ere Aazabni meyak aatire imonerwa yifawa» yi. 12 Es baron odeniise innotnawa esta feese baassotna Phawulos Yerusalem hamnoynamato shiipheni. 13 Sinuntano Phawulos wolgire: «Ekka waasira awuniron nibnaason shorkifetiso? Ta Daam Yesusni sunaasik Yerusalemuk taato koi'ba sinnoynaron kitunu sinfaanane hooreratu fawungwa» yi. 14 Kiitini kitooson ephphetoo beybaase: «Ese Daamiis yina bar sinungwa» iyaat beyni. 15 Estak garo wona diininneen orfo ba'aniison taar'a hoossira Yerusalem hamni. 16 Qisariyak feese amanynyini meyaassin isa isaas innoneen ayeesete. Baasso dey barki keer beysa ephanik Minasonni keer innotin zoonsisete. Bar dey zeemme amanere fe Kophiroski asusasin isaas. 17 Hamma Yerusalem kar'feni kabaasik amanynyini meya innotin girak ephete. 18 Wonotiri wono Phawulos innoneen aye Yaqobni keer hamti. Estak dey kur'un meya zuuttere feeseter. 19 Phawulos dey naga ooshshenanseen orfo Ha'oos barki kamo Aazabni meeni ganeyaassi zagina wuzason isarba isarbaasik baassok make. 20 Es baron odesetye Ha'ooson galattesete. Phawulosni dey ekka yiset: «Ayniiso! Showo kumak faadtoni Ayhudni meya amanesetematonawa zuuttambesiise dey Museni tumaasik ma'a koonabesi faanamato arifatwa. 21 Ne Aazabni meeni ganeyaassi feese Ayhudni meyanon: «Naanggotnitiiison haarko kunsutiita wedey tumaason zaguttiita» yit assunesik Museni tumaason zagsobeyonek zagitarwa yistet fa wollaason odesetewa. 22 Ese awu zagifaanine ma'ari? Ne yooson futoosik odeseterwa. 23 Es bari boor'a han inno neek makefeni baron zaguwa. Gibabesi faana acheech ase innoneen aye feeseterwa. 24 Baassotin ephpha Betemeqdesi hamfaat teetneeson kayimsuwa. Sombesiison dey fiittosonek

betemeqdesiisik imtefa imni waagaason baassok kaasuwa. Es baron zagaatane neysta volumte wollaas zuuttera shima sinbaasewa nenu teetneesik dey tumaasik ajajame asu sintamato zuuttambaase arunawa. 25 Sinuntano Aazabni meyaassin amane baassok: «Koo'loosik maa'a imte kiina muuson muutiita, hannaason muutiita, geetera kiti waagaasi ashanon muutiita, gerkesasin wokti» yifa tichaason wollera buggira baassok gafkiniwa» yiset. 26 Esseen orfo Phawulos asuni meyanon ephphe wonotrik baassoneen aye teetbaason kayimsi; kayimsone wonaas aage sinanamatonawa es wono isa isarbesiisa teetak imtefa gibani maa'aasi waaga aage kaastonamato yaadassuk betemeqdesiisi giri. 27 Naafunsa wonaas ko'unak kar'fana kabaasik lisiyan yeese Ayhudni meya Phawulosni betemeqdesiisi biyete boor'a daraasin zuutire basaasta kabgisere ephesete. 28 «Israelni asuni meyane!, Innotin argasutiwa, daraanisinnawa tumaanisonna, dey daa daasi fe asu zuuttambaase asin assit feyiis han asuswa. Es bar bariknu beynoy Aazabni meyanon betemeqdesiisi gedfaafe han kayma dimaason kiinsiwa» yit chaagesete. 29 Es baron makesetes zeemo sinak Efesonki Trofemos barneen aye katamaassi kutifeen biyete boor'a barin Phawulos betemeqdesiisi ephphe girine faar sinna baassok bestera faar. 30 Katamaas zuuttera naga turki. Dara dey zuuttere isarik eelle yeere Phawulosni ephphe zatte betemeqdesiissin kissete. Geregere betemeqdesiisi gamalanon kulufte. 31 Asuni meya Phawulosni Woruk sholsefe kabaasik: «Yerusalemni katama zuuttambaase asiissi naga tishiwa» yifa wosiyaas Romanni meya taar'oni meyanon ajajefe gaanyanyaaski hamma kar'i. 32 Estan bar meya taar'osakitoninnawa tii meeni gaanyanyaaskitoninna ephphe eelet hamme kar'i. Asuni meya dey meya taar'oni meyanon ajajefe gaanyanyaasnawa meya taar'oni meyanonna biyete Phawulosni ichaason beyete. 33 Es kabaasik meya taar'oni meyanon ajajefe gaanyanyaas tai'sere ephphe Phawulosni hep shashsharak taatonak ajaje. Esseen orfo bar oo sinnamatonawa awu zaginiyatona mamsi. 34 Darani meya dey isa isaas isa wuza yisten oomiis dey ooma wuza maket chaaget feeseter. Meya taar'oni meyanon ajajefe bar daraasa chaagatan kabi chowa futo sinna wuzason arunak aane chime sinna boor'a Phawulosni meya taar'oni meeni ke'e ephphe hamonek ajaje. 35 Phawulos gefaasta kar'fena kabaasik daraas zuuttere akama gi'ak kabsere barin miir'oni wuza basaasta katusonek feeseter sinna boor'a meya taar'osakito barin wor'e hamete. 36 Daraas dey: «Wortowowa» yit orfoose chaaget barneen aye hamete. 37 Meya taar'osakito barin ephphe hamere feesefe dimaasta kar'efe kabaasik Phawulos meya taar'oni

meyanon ajajefe gaanynyaasin: «Ta isa wuza neek makonak ma'i utaroso?» yi. Ajajefe gaanynyaas dey: «Girikni noono arifatoso? **38** Eekan zeemo sinak dara nuurunak zagire kaa woriacheech kum asuni meyanon ephphe ichma daa hama Giphtsini asus netenoso?» yi. **39** Phawulos dey: «Ta Kilqiya fa arto Tersesni katamaasssin koonte Ayhudawiwa. Adarawa daraasik makonak ma'i utak mamsifawungwa» yi. **40** Bar dey makowa ubaase Phawulos gefaasta yerefaat kushubaason kabgire daraas shaakunak zagi. Daraas dey shaakki. Phawulos Ibrayistini noonok ekka yit make.

22 «Nitto aytaasakitonawa abataasakitona! Hash nittok makona wolguni wolumnaason odotiwā» yi. **2** Ibrayistini noonok makefeen odeseteyse akamanon shaakkisete. Estan Phawulos dey ekka yi: **3** «Ta Kilqiyaki fa Terseski katamaasssin koonte Ayhudawiwa; sinuntano dichnaas han Yerusalemni katamaasswi; taan assiis Gamaliya sinfe asusuwa; abani meeni tumaason ma'sira arira dey han nitto zagifetismato hashnu Ha'losik akamanon koone asuwa. **4** Han ugnaasik zoonustefi baassotin kituta kar'one kabaneen kabgit faanar. Arqasinnawa mashkasonna taar'taafa aatira taatoni keer imet faanar. **5** Es bar futo sinbaason Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa kur'unii meeni shonggose taak zaalwa. Esiisimato dey Demaskok feese han asuni meyanon taar'a Yerusalem teshshera ke'o danonek Demaskok feese Ayhud sina ayni meyaki tichisete tichaason ephnaas han baassokingwa. **6** «Ta Demasko hamet katamaaski tai'sefana kabaasik toosta diinqone akama chaarefa saman biratonaasta palpalit chaare. **7** Es kabaasik daasta kere gandera: «Sawulno! Sawulno! Awuni boor'a taan kabgidifa?» yifa kaama oden. **8** Ta dey: «Daamiiso! Ne oonso?» yin. Bar dey: «Ta han ne kabgifikasi Naaziretki Yesuswa» yi. **9** Taneen ane feese baasso es chaarefaasontu biyetetano bar taan wolumsifena kaamaason aane odosoto. **10** Ta dey: «Daamiiso! Awu zagunarinso?» yina Daamiis dey: «Kabira Demasko hamma; zugut sholsi bar zuuttera estak neek maktonawa» yi. **11** Es chaarefaasi palpalutan kabi chowa biyanak aane chimut sinna boor'a taneen ane feese asuni meya kushunaassi zatere zoonsit Demasko katisete. **12** Estak Hananiya yiste isa asu feer. Bar dey Ayhudni meeni sinak ulfinto; tumaasik ha'i ayyantu asu. **13** Bar yeere teshna yerefaat: «Ayla Sawulno! Aafnees biyungwa!» yi. Aafnaas dey es kabaasik geregere gachche; barin dey biin. **14** Bar dey taak ekka yi: «Abaniisakitonu Ha'o bari safaraason arutak, ookoosin biyataknawa dey kaambaason noonobaassin odotakna neen zeemma koriwa. **15** Es baron dey zaginaas biita baronnawa odeta baronna asu zuuttambaase asi sina barik

zaal sinatakwa. **16** Eekan Hash awu oodaat diitarin? Kabira basa sunaason teegok haphukteria boor'neessin kayimwa» yi. **17** Esseen orfo Yerusalem wolla hamma betemeqdesiisi Ha'o shiiphefaat temesxok raa'l biin. **18** Daamiis dey bestere: «Ne ta chowaasik makota zaalaason aafa ephphetoosone wuza sinna boor'a taptera Yerusalemun keswa» yi. **19** Ta dey ekka yin: «Daamiiso! Ayhudni shiiphoni keya zuuttambaase asiissi hamfaafa Neek amanefe baassotin zuutira ephpha taatoni keer gednamatonawa ichnamatona baasso teetbesiisik arsedifewa. **20** Neek zaal sina Isxifanosni worsefe kabaasik ta dey baassoneen ane isar sinna teshbesi yerefaat baasso mayaason oodet faanarwa» **21** Daamiis dey: «Woka daak feese Aazabni meyaki neen wosunar sinna boor'a kabira hamma» yi. **22** Estaneen kar'e daraas zuuttere Phawulos makena wollaason odeset feeseter. Estan kaambesiison teggisere: «Han effeten asu kaak foonak aane sholsifa sinna boor'a daastan tishuwowa» yit chaagete. **23** Baasso dey chaaget; maybesiison kisire sirusta birassit; tulooson den sama buket feeseter. **24** Ajajefe gaanynyaas es baron biinayse Phawulosni meya taar'onii meya feesefe dimaassi ephphe hamonek ajaje. Daraas basaasta awuni boor'a effaron chaagetemato arunak ichchet mamustonak ajaje. **25** Sinuntano talfak taar'ere ichonek hooresefe kabaasik Phawulos teshba yere tii meeni gaanynjak: «Roomni asusnin mangsu kar'noyfeen ichatik sholsunoso?» yi. **26** Tii meeni gaanynyaas es baron odenayse ajajefe gaanynyaaski hamme: «Han asus Roomki daani asuwa; awu zugutakinso?» yi. **27** Es bari boor'a ajajefe gaanynyaas Phawulosni tai'sere: «Ne Roomki daani asunos? Taak makebbo» yi. Phawulos dey: «Aa, ta Roomki daani asuwa» yi. **28** Ajajefe gaanynyaas: «Ta Roomki asu sinanak akama waagatu kaasira waagengwa» yi. Sinuntano Phawulos: «Ta Roomni daastatu koontengwa» yi. **29** Estan barin tu'nuk hoorere feese baasso basaastan oor kesse hamete. Gaanynyaas dey Roomki asu sinbaason arinaayse shashsharak taatonak ajajobaasik dige. **30** Wonotiri wono ajajefe gaanynyaas Ayhudni meya Phawulosni malassete chowa futobaas awu sinnamato arunak shole. Estan maagni gaanynye meyanonnawa shonggota diisefe baassotinna zuutsonnek ajaje. Phawulosni taatoni keerun kotsire teshshe baasso sina tai'si.

23 Phawulos shonggosta diise baassotin kootkire biyat: «Aytaasakitono! Ta hawungneen kar'a Ha'osi sina faana foonaas ma'a kanukwa» yi. **2** Hananiya sinfe maagni gaanynye meeni gaanynya Phawulosni tesha yere asuni meyanon Phawulosni noonooson ichosonek

ajaje. 3 Es kabaasik Phawulos Hananiyanin: «Ne booro maattera di sawane faatarwa; Ha'oos neen ichnirwa! Ne tumaasimato mangsu kar'atak diifaat kessa tumaasneen gerakalo taan ichosonek ajajotaroso?» yi. 4 Esta yerse asuni meya: «Ha'oosi maagni gaanynye meeni gaanynyaasin me'fatoso?» yisete. 5 Phawulos dey: «Aytasakiton! Maagni gaanynye meeni gaanynya sinbaason aane arutwa. Ha'oosi kaamsi: «Daraasin ha'sife baassosta mangu kaama makotaatawa» yistera tichchera faarwa» yi. 6 Sinuntano Phawulos esta yere baassossin isa kunuus Seduqawi; isa kunuus Ferisawi sinobesiison arifaat: «Aytasakiton! Ta Ferisawini meeni keenaassin koonte Ferisawiwa. Hash ta mangsu kar'tefana dimaasta tai'senaas imte abdisiknawa kitun kabuni chowaasiknawa» yit zuuttoosi sina kaambaason teggire chaagi. 7 Es baron makobaase Ferisawini meenawa Seduqawini meena asi ganeyaassi faasso kabin shonggos heppik bagte. 8 Seduqawini meya: «Kitun kabu aafa; Ha'oosi wosiya dey aafa; Ayyanaas dey aafa» yifar; sinuntano Ferisawini meya: «Es bar zuuttambaase faarwa» yiretu amanesefe. 9 Es bari boor'a nagani tishu sini. Ferisawini meeni ganeyaassin isa isa Museni tumaason assife baasso kabsere: «Han asusata isa mangsune aane daneniwa. Awuzakne Ayyana wedey Ha'on'i wosiya barik make sinanawa» yit chinire we'nisete. 10 Faassoos arkit yoobaase asuni meya Phawulosnin buu'e tishuksonoytemato ajajefe bar digefaat meya taar'oni meya hamere asuni meeni ganeyasin kisire teshshore meya taar'oni meya feesefe dimaasta ephphe hamonek ajaje. 11 Wonotiri wono waalin Daamiis Phawulosni tesha yerefaat: «Digotaatawa! Yerusalemuk ta chowaason maketaasimato Room dey hamma ta chowaason makotak sholuwa» yi. 12 Wonfana kabaasik Ayhudni meya zuuttesere: «Phawulosnin worunoy muu aafa muuni wuza dey aka aafa ushani wuza» yit teyisesete. 13 Es baron merkeesacheechasir asunee denalo. 14 Es baasso dey maagni gaanynye meyakinawa kur'unii meyakina hamere: «Phawulosnin woruninnee: «Muu aafa muuni wuza» yit chinira teyiniwa. 15 Nitto dey shonggosneen ane isar sinna basa chowaason mai'sire tu'nuti wuza faarne faar zagira Phawulosnin nittoki tai'sunak ajajefe barin mamsutiwa. Inno dey hanta kar'noyfeen worunik hoorenawa» yisete. 16 Sinuntano Phawulosni eteti naa es mekamaason odefaat meya taar'oni meeni ke'e hamme Phawulosnik make. 17 Phawulos dey tii meeni gaanynyaasasin isarin teegere: «Han naas ajajefe gaanynyaasik makona wuza faar sinna boor'a gaanynyasneen uphsuwa» yi. 18 Tii meeni gaanynyaas dey naasin taamme ajajefe gaanynyaaski katifaat: «Han naas neek makona wuza faar sinna boor'a taato sina Phawulos

taan teegere neeki ephpha yoonak shiiphewa» yi. 19 Ajajefe gaanynyaas dey naasin kushubaassi zatte eksefaat: «Taak makota wuzaas aambanso?» yit mamsi. 20 Naas dey ekka yi: «Ayhudni meya Phawulosni chowaason chinire tu'nusonerne faar zaggere wono shonggosi sina tai'sutak neen mamsusonek merkesetewa. 21 Sinuntano ne ma'i utaatawa. Phawulosnin woruninnee muu aafa muuni wuza aka dey aafawa ushani wuza yisere teyiseteacheechasirneen denalo asu barin woruk oodediferwa. Hash baasso oodeset feesetees ne wolgusongwa» 22 Ajajefe gaanynyaas: «Han taak maketa chowaason ooniknu makotaatawa» iyaat naasin gafki. 23 Esseen orfo ajajefe gaanynyaas Tii meeni gaanynyaasasin heppin teegere: «Waalin keez sa'attiista Qisariya hamni hep tii meya taar'oninnawa, naafunasir faza eelsuni asuninna, dey hep tii ebo fokni asunin hoossutiwa. 24 Phawulosnik fazasiktonon hoossira daason ha'sife Filkisniku nagak kar'anak zugatiwa» yi. 25 Ekka yifa ticha dey tichire: 26 «Qelaudewos Lusiyosnikin arkitto daason ha'sife Filkisno! Naga neek sinfawungwa. 27 Han asusin Ayhudni meya worsone kabawa. Sinuntano bar Roomki daani asu sinbaason arina boor'a meya taar'oni meyaneen ane esta kar'a fu'engwa. 28 Barin awuni chowak malassetemato arunak sholefaat baasso shonggosta tai'sin. 29 Malassetees dey baasso tumaason biifa chowaasik sinbaason aringwa. Sinuntano kituta katuni wedey barin taatoni keer gedni chowatawa. 30 Han asusin woruk koppa'sere hooresetemato odenayse geregere neeki gafkingwa. Malatese baasso malatbesiison neeki sina tai'susonek makengwa» yi. 31 Estan meya taar'oni meya baassok maktenaa simato Phawulosnin waalin ephphe taamme Antiphatirisnik katisete. 32 Wonotiri wono faza eelsife asuni meya Phawulosneen ane hamonek zagifaat meya taar'oni meya feesefe dimaaski wolsete. 33 Faza eelsife asuni meya dey Qisariya kar'eteyle tichaason daason ha'sife barik imefaat Phawulosnin dey sinba tai'sisete. 34 Daason ha'sife bar tichaason feretinanneen orfo Phawulosnin: «Ne! Ayki daani asunso?» yit mamsi. Qilkiyaki daani asu sinbaason arinaayse: 35 «Neen malatesefe baasso yeeseafaten chowneeson baassokin dey odonawa» yi. Herodisni masaraassi oodtere foonaajaje.

24 Uuch wonaneen orfo maagni gaanynye meeni gaanynya Hananiya isa isa kur'unii meyaneen Tertelus yiste wobisneen ane Qesariya hami. Baasso dey Phawulosni chowaason daason ha'sife Filkisniku hamere malatesete. 2 Phawulos teegtere yeefena kabaasik Tertelus ekka yit malatonak kabire: «Ulfinto Filkisno! Neeki kamo akama naga danniwa, Han ne ma'a ha'susik daraaniis foobaas sooltewa.

3 Akamanon ulfinto Filkisno! Han ma'a wostoneeson daa daassinawa aagene aagenena akama galataktu ephpha taafeniwa. 4 Sinuntano haniistan denalo neen hopsunoynaron kawunbaase neek makona baron garamak innotin odotak shiiphefawungwa. 5 Han asus innoosta mangu mero siniwa. Han daa zuuttambaase asiissi fe Ayhudni meeni ganeyaassi naga tishki. Naazirawini meya yistefe baassok zoonsibesiwa. 6 Dey betmeqdesiison kiinuk kabfeen ephniwi. [Tumanisimato mangsu kar'anik sholera faanir. 7 Sinuntano meya taar'oni meyanon ajajefe gaanyanya Lusiyus yeere akama hugnak inno kushuussin ephi. 8 Barin malatesefe baassotin dey neeki yoosonek ajaje] Ne teetneesik barin tu'nira han inno barin malateni chowaason zuuttira arutak chimatawa.] 9 Ayhudni meya dey: «Han chowaas zuuttera futowa» yiset malataasik isar sinete. 10 Daason ha'sife Filkis Phawulos makonak kushubaason kabgire besi. Phawulos dey ekka yit mako ephi: «Showo neya han daraasata mangsu kar'et faatamato arinar sinna boor'a tayista malate malataasi wolgunon neek makonaas girakwa. 11 Ha'oni shiiphok Yerusalem hamnanneen asire heppe wonaastan aane daytowa sinnamato ne teetneesik arutak chimatawa. 12 Betemeqdesiissi sinun Ayhudni shiiphoni keyaassi wedey katamaassi ooneennu we'nifana wedey daraas naga turkunak zagiifana taan aane danoto. 13 Hash taan malatesete chowaasik isa zaala neek tai'susonek aafa chimone wuza. 14 Sinuntano han baron neek makonak sholefawungwa; baasso esjni ugna yisefe es ugnaasik ta inno abani meeni Ha'oosontu shiiphefawungwa. Museni tumaasi tichche baronnawa raajjuni meyaki kamo makte baronna zuutira amanenarwa. 15 Baasso dey abdi zagsfeysimato ta dey ookoni meenawa ooko sinnoy meena kitun kabsonemato Ha'oosik abdi zagiifawungwa. 16 Es bari boor'a ta Ha'oosi sinaknawa asuni sinakna kayma nibna foonak wonna wonna duudefawungwa. 17 Yerusalemun kesnanneen hang showo wogga aatnanneen orfo darataasik sinni argasuni waagnewa Ha'oosik imtoni imaason imanak yaangwa. 18 Betemeqdesiisik dey kayimni sitiriison zagit faanatu danetewa. Es kabaasik taneen ane daraas aafe. Dey nagani tishius aane kabuwa. 19 Sinuntano lisiyan yeese Ayhudni meya esta feeseter. Baasso tayista malatosone chowa fafaanane neeki sina tai'sere malatosotowa. 20 «Esseen orfo shonggosi sina tai'fana kabaasik danete mangsu fafaanane maksotowa. 21 Baasso ganeyaassi yerefaat: «Kituni meeni kitun kabu faarwa unaasiku hash hawung mangsu tayista katonak nitto sina ta'ingwa» yit tegaa kaamak chaagga makengwa. Esiistano ooma zagina wuza aafawa.» 22 Sinuntano Filkis Daamiisa ugnanon mai'sire arire feer

sinna boor'a: «Meya taar'oni meyanon ajajefe gaanyanya Lusiyos yeefena kabaasik nitto chowaason koi'sunawa» iyaat gafki. 23 Phawulosnin oodet fe tii meya taar'osin: «Birmadumma kahnoy mai'sira oodwa; dey koonbaasakito barik sholsi wuza ephphe yeesefe kabaasik kalataatawa» yit ajaje. 24 Garo wonaneen orfo Filkis Ayhudawi sina asuba Dirusillaneen ane ye. Phawulosnin teegsire Kiristoos Yesusnik amanoni chowaason maken ode. 25 Phawulos ookoni chowaasonnawa teetni ha'suse asi chowanonna dey yooni mangsuni kar'aasi chowanon makobaase Filkis digere: «Hash hantan hamma; taak ho'itna wononeen wosira teegsunawa» yi. 26 Filkis Phawulosnikin waaga muunak abdi zagit feer. Es bari boor'a showo wona teegsifaafe wolumsit feer. 27 Hep wogganeen orfo Porqiyos Fistros Filkisni kodaasta ha'sunir sinne taatte. Filkis Ayhudni meyanon girsunak sholefaat Phawulosnin kota beyi.

25 Fistros ha'sifena awurajaassi girire keez wona aatinanneen orfo Qisariyan Yerusalem ham. 2 Estak Maagni gaanynye meenawa isa isa Ayhudni meyanon zoonsife baassona Phawulosnin malatesete. 3 Phawulosnin ugunta oodde worsonek sholsefaat Fistrosnik: «Phawulosnin Yerusalem ootire teshshok innok ma'a wuza zaguwa» yit shiiphsete. 4 Sinuntano Fistros wolgi: «Phawulos Qisariyak taatoni keer oodtettu fewa; ta dey hash taptera esta hamnarwa. 5 Ese nittotin ha'sife meya taneen ane Qisariya hamotowa; estak Phawulos zagina mangsu fafaanane malatosotowa» yi. 6 Fistros dey nangirin wedey asir wona sinniron baassoneen ane aatinanneen orfo Qisariya ham. Wonotiri wono mangsuni kar'ni kodaasta diifaat Phawulosnin tai'susonek ajaje. 7 Phawulos tai'sefena kabaasik Yerusalemun ye Ayhudni meya ganeya gedde yersefaat showo zaalba foonto faya malata basaasta malatesete. 8 Phawulos dey: «Ayhudni tumaasta sinun betemeqdesista wedey Qesarniisa isa zagina mangsu aafa» yit malataasi wolgunon wolgi. 9 Fistros Ayhudni meyanon girsuk sholefaat Phawulosnin: «Yerusalem hamfaat han chowaasik mangsu katonak taaki sina ta'atak sholefatoso?» yi. 10 Sinuntano Phawulos wolgi: «Tayista mangsu kar'ak chimni Qeesarni mangsuni kar'ni kodaasi sina yerefawungwa. Ne mai'sira arifataasimato Ayhudni meyaasta isa mangsune aane katutwa. 11 Ese miir'anewa kituta katuni mangsune zegin sinfaanane kitun fui'tona aafa unawuza. Sinuntano baasso malataas shima sinfaanane taan baassok aatire imanak oonu aafa chimanawuza. Chownaas Qeesarni sina biistongwa» yinwa. 12 Es kabaasik Fistros barneen ane merkesefe baassoneen ane merkere: «Yigibanyi yitanneen

Qesarniki hamatawa» yi. 13 Garo wonaneen orfo taato Agriphanawa Berniqena Fistosnin «Ekku nagak yaata» uuk Qisariya yeesete. 14 Estak showo wona diisete boor'a Fistos Phawulosni chowaason ekka yit taato Agriphanik make: «Filkis taatire kunsina isa asu hantatu fe. 15 Ta Yerusalemuk faana kabaasik maagni gaanyanyaanawa Ayhudni kur'uni meena han asusa chowanon malatesere basaasta mangsu kar'anak taan mamussete. 16 Sinuntano ta: «Malatte asus malate baasso sina yerere malattena malataasi wolgunon imnogyfeen malate aatire ima Roomani meeni dubbiyotawa» yira baassok wolgingwa. 17 Estan malatese baasso hanta zuuttesefe kabaasik ta dey woknoy wonotiri wono mangsuni kar'ni kodaasta diifaat es asusin tai'susonek ajaben. 18 Malatese baasso dey teshba yersefaat maksefe kabaasik ta safarenaasne fa mangu wuza isanne basaasta aane maksoto. 19 Sinuntano barneen ane we'nit feesetees baasso teetni haymanotisiknawa Phawulos «Hayewwa» yifena kiti Yesusni chowaasiknawa. 20 Ta dey han effatena chowaason tu'hu taan rakkisina boor'a: Phawulosnin: «Yerusalem hamfaan estak han chowaasik mangsu neysta kar'anak sholefatoso?» yin. 21 Sinuntano Phawulos chowbaas Qesarnik biistonak sholefaat: «Yigibanyiy» ubaasik esta gafkunanneen taatere foonak ajaben.» 22 Agripa Fistosnin: «Ta han asus makefeen odonak sholefawungwa» yi. Fistos dey: «Wono makefeen odotawa» yi. 23 Estan wonotiri wono Agriphanawa Berniqena akama ulfinak meya taar'oni meeni gaanynyasakitoniknawa katamaassi fe arto meyakna geeptere yeessere mangsuni kar'ni addarashisi girsete. Esseen orfo Fistos Phawulosnin teegsi. 24 Fistos dey: «Taato Agriphano! Nitto innoneen ane fe asuni meya zuutte! «Han asus hanneen ekalok kaak foonak aane sholsifa» yit chaaget Yerusalemuknawa han Qisariyak feese Ayhudni meya basaasta mangsu kar'anak taan mamussete asus hanifewa. 25 Sinuntano ta barin kituta katuni mangsu aane danut. Bar dey: «Chownaas Qeeasnrik biistongwa» yina boor'a esta wosunak hooren. 26 Sinuntano basa chowaasik Daamtaasik tichuna amma wuza aafawa. Estan tu'nira biinninneen orfo tichuna wuza dananatto iyaat nitto sina arkiron dey taato Agriphano! Neeki sina tai'singwa. 27 Isa taato denalo fe taatoski wostere hamfena kabaasik malattena malataasi chowanon amma zagu beya ma'ar sinna taak aane bestowawa.»

26 Agripa dey Phawulosnin: «Chowneeson makotak chimatawa» yi. Phawulos kushubaason kabgire malatena malataasi wolgunon make. 2 «Taato Agriphano! Ayhudni meya taan malatesete malata zuuttambaase asik wolgubaason hash hawung neeki sina imfana kabaasik

ta ta teetaasik akamanontu girengwa. 3 Esis dey ne Ayhudni meeni sitirisewa karakkaroose asin mai'sira aritarwa. Es bari boor'a fakiyak taan odotak shiiphefawungwa. 4 «Garonaaseneen aakkak faanamato Ayhudni meya zuutttere arseterwa. Tesustan kabgira darataasa ganesinawa Yerusalemukna faana foonaason arseterwa. 5 Ta chowaasik zaala maksonek ma'i yisefaatene haymanotiniison akamanon zaggire oodefe Ferisawini meeni keen sinna faanamato tesustaneen kabire arseterwa. 6 Sinuntano hash mangsu tayista katonak hanta yerenaas Ha'oos abaniisakitonik imna teyyani kaamaasik abdi zagifana boor'awa. 7 Es abdiista kar'onek asire heppe inno asteseriis Ha'ooson toone waalinne chimme shiiphok oodedifer. Taatono! Taan Ayhudni meya malatesetees es abdiisikwa. 8 Ha'oos kituni meyanon kitun kabgunir sinbaas awuni boor'a nittoki amantoba foonto chowa sinniso? 9 «Ta dey ta teetaasik Naaziretki Yesusni sunaason chimmaasne faaron tugga'ok sholsu sinnamato safaret faanar. 10 Yerusalemuk zaginaas esiiisongwa. Maagni gaanynye meyakin ephna ha'suni hugnaasik amanyynyini meyaassin showonin taatoni keer taatin. Baassotin worsefe kabaasik baassoneen ane isar sinin. 11 Showo wona Ayhudni shiiphoni keya keyaasi hamfaafa ke'o ephphetoosoneknawa Daamiisata mei'ni kaama maksonekna kabet faanar. Baassosta akamanon haarer ooma geroni katamaassiu hamfaafa kabgit faanar. 12 «Han chowaasik maagni gaanynye meyakin ha'suni hugnanewa ajajine ephpha Demasko hamdifanar. 13 Taatono! Ugunaasta faana toosta awaasi chaarefatan denalo sina chaarefa biin. Es chaarefaas biratonaastanawa taneen ane hamet feese baasso biratoostana saman chaare. 14 Zuuttamniise daasta gandera kufeni Ayhudni meeni noonok: «Sawulno! Sawulno! Awuniron taan kabgidifa? kamo bittaasta yer'ana iyaatane teetnesontu miir'otawa» yifa kaamaason oden. 15 Ta dey: «Daamiiso! Ne oonso?» yin. Bar dey: «Ta; ne kabgifikasi Yesuswa; 16 Sinuntano hash kabira wochoneesik yerowa. Ta; neek bestenaas biita ta wuzasiknawa hanneen dey neek besunak fa wuzaasikna wostinynyata sinna zaala taak makotaktu neen taatsingwa. 17 Israelni daraasa kushusinnawa neen wosuna Aazabni meeni daraasa kushusinna neen oodana. 18 Aafbesiison gachataknawa talmaassin chaarefaasta kisutakna dey Sexanaasi ha'suni sikalosin Ha'ooski wolgutakna neen zugunawa. Baasso dey boor'besiisi fakiyanon danone. Taak amanobesiik dey korto sina baassoneen risti danone.» 19 «Taato Agriphano! Saman taak beste raa'isik aane ajajamo beyutwa. 20 Sinuntano zeemma Demaskok feese asuni meyak estan dey Yerusalemuknawa Yuudani daa

zuuttambaase asiissi fe baassokna esiiimato dey Aazabni meya harmusonek maken. Harmusobesiison besifa wosto wostosonek awasingwa. 21 Es bari boor'a Ayhudni meya betemeqdesiisik taan ephphe woruk kabsete. 22 Hash hawungneen kar'a Ha'oosi argasu tayistan aane tishuwa. Es bari boor'a garosiknawa gaymasikna han futooson maket hanta yerefawungwa. Raajjuni meenawa Musena zeemme ekka sinana yisere maksete baron makenastano ooma isa wuzane aane makotwa. 23 Baasso dey: «Kiristoos shanaason ephphetoona; kitun kabuusik dey tesunir sinne chaarefaason Israelni daraasiknawa Aazabni meyakna ammanon besuna yiseretu maksetewa.» 24 Phawulos es baron makefeen Fistos: «Phawulosno! Nifasetwa. Akamanon arunes nifaso sinatak neen zagiwa» yit chaagge make. 25 Sinuntano Phawulos: «Akamanon ulfinto Fistosno! Futosewa futo sina barontu makentano aane nifasotwa. 26 Basa sina ammanon makeda taatoos han baron arifewa. Es bar dey aachonor sina beyna boor'a taatoos arunamato arifawungwa. 27 Taato Agriphano! Raajjuni meyan amanees tatanoso? Ne dey amanefatamoto arifawungwa» 28 Agripha dey Phawulosniin: «Han garo kabisasi taan kiristana zugut sholedifatarwa bi» yi. 29 Phawulos dey: «Garo kabaasik sinun akama kabak ne ne sinnoytaron hash hawung ta wollaason ode baasso zuutttere han taatonaastano tane feer sinonek Ha'ooson shiiphefawungwa» yi. 30 Esseen orfo taato Agripha; daason ha'sife barnawa Berniqenonna dey baassoneen ane diise asuni meya zuutttesere kabsete. 31 Estan kesere hamefet baassotna baassotna: «Han asusin kituta wedey taatok katuni isa wuzane aane zaguwewa» yit wolumsete. 32 Agripha dey Fistosniin: «Han asus: Qesarniki yigibanyyi uu shaki sinfaanane baak kotana kabawa» yi.

27 Merkebik Ixaliya hamanik wonaas katobaase Phawulosnawa oom taatoni meena; taatoosa taatoni meya taar'osakitonisin isa Yuliyos yiste tii meeni gaanynyaasik taamme imete. 2 lisiyani baarisi ha'ta faase wodebiiski hamfa Adiramixiyonni merkebiiissi diira hamni. Teselonqek feefe Meqedoniyani daani asu sina Aristirokos dey innoneen ane feer. 3 Wonotiri wono Sidona hamma kar'ni, Yuliyos Phawulosnik kenashtefaat Phawulos hamme zomobaaskin barik sholsi argasu ephphe yoonak fiqadi imi. 4 Estan kabira sirus ek sinniistak sirit faar sinna boor'a baarisi ganesi kuni daa kophirosnon teetera hamni. 5 Qilqyanewa Pinifiliyane asi tesha fa baariison finninneen orfo Liqiyak fa Mura yistefaa katamasi kar'ni. 6 Estak tii meeni gaanynyaas Ixaliya hama Iskindiriyani merkebi danne barissi duunik zagi. 7 Showo wona nibi nibi kutira akama rakkok Qenidos yistefaa katamasi

kar'ni. Sirus ek sina hamnoynamato kalna boor'a Silmonani tesha kamo aatta baaris ganesi kuni daa Qerxesnon teetera hamni. 8 Akama rakkok teshba teshbaase aatninneen orfo Lasiya yistefaa katamaassi tesha fa «Ma'a wodebi» yistefaa dimaasta kar'ni. 9 Kutifeni kutuniis faya sinna boor'anawa soomonii wonaas aatna boor'ana es kabaasik merkebik kutuus adaga sinna boor'a Phawulos asuni meyak ekka yi: 10 «Asuni meyane! Hanneen ekaloki fa kutuniis akama adaga faar sinnatu taak bestedifawa. Feche ba'astanawa merkebiistana koi'ba sinnoynaron asuni kaatanu akama adaganewa tishune kar'nirwa» 11 Sinuntano tii meeni gaanynyaas Phawulos makeda baristan merkebiiissi fe asusin ajajefe barinnawa merkebiiisi abaninnatu odeder. 12 Es wodebiista yeeshuuson aatuk mangu sinbaasik yeesho esta yerok aane mai'fa sinna boor'a showo asuni meya: «Hama chimtefaanane kawudan awugirukinawa yeeshdaani awugirukina fa Feenqe yistefaa Qerxesni wedebiski kar'ere yeeshuuson aatuni» yisere maksete. 13 Garo kawudani sirus sirifeen biyeteyse baasso safareteesne faar sinna baassok bestefaan merkebiiis yeronak zagifa baron kabugserae hamak kabsete. Wedebiistan kabsere Qerxes kamo teshba teshbaase aatte hamete. 14 Sinuntano woknoyfeen «Yeeshdaani awukesaki ipuwa» yiste hugnaba faana ipuwa baarisi ganeyasi kuni daastan kabira baariiski ya. 15 Merkebiiis ipuwaasik tugtera ipuwaason tugire hamak aane chima sinna boor'a shaakkira ipuwaasik tugtet hamni. 16 «Qeda» yiste baarisi ganesi kuni daason teetera hamfeni kabaasik akama rakkok merkebiiis goonunon mai'sira zatta merkebiiison fu'ok chimni. 17 Merkebiiissi diise baasso goonuuuson hang merkebiski zatte kissetenneen orfo merkebiiisi biratonon gaaduk taar'esete. Merkebiiis: «Surtiis» yiste fuituni daasta gandonoytemato digsefaat sharaason kessisfaaten sirus merkebiiison kalin hamete. 18 Ipuwaas akamanon innoosta chimet hamna boor'a wonotiri wono merkebiista feche ba'aason kessisere baariissi ha'u ephesete. 19 Keezsinari wono merkebisiki ke'ni kodaason kushubesiisik kissere ha'sete. 20 Showo wona awa wedey baakura aane biistowa sinbaasik sirus innoosta chimet hamna boor'a: «Hanneen ekalok aafawa fui'toni wuza» yit abdi buggini. 21 Asuni meya dey isa muune muunoy showo wona diisete. Es bari boor'a Phawulos baasso ganeyasi yerefaat ekka yi: «Asuni meyane! Ta makeda baron odera Qerxesun kabu beyeti sinfaanane han adagasewa tishuuse nittoosta kar'ana kabatawa. 22 Hashnu han merkebiiis bar bartu miir'amonittano nittoossin oonu tishunir aafewa. Es bari boor'a «Harewa digotiiitawa» yit nittotin chinifawungwa. 23 Aata waalaasik barir sina ta shiiphefana Ha'oos wosina wosibaas teshna yerefaat: 24 «Phawulosno!

Digotaatawa; Qeesarni sina yerotak sholsuwa. Neneen ane hamfe baassotin dey zuutira Ha'oos neekwa iyaat kitun fu'onirwa» yit taak makewa. 25 Es bari boor'a asuni meyane! Digotiitawa! Taak makena baron zuuttambaase asin zagunamato Ha'oosik amanefawungwa. 26 Sinfanaknu sirus isa Baarini ganesi kuni daasi ha'ta taamma innotin ha'unा.» 27 Asire acheechche sinnari wono waalin Adiryan yiste baarisi ganeyata siruuistik ekna hangna tugtet hamfeni wassi daani kixxestak merkebiistaki wostinyanyi meya golo daasta kar'etene faar sinna baassok beste. 28 Es bari boor'a baarisi tir'manon hoossire biini gaaduuson baarisi ha'setenacheechasir meetiri sini. Garonor feesere hepsa dey hoossire biyak gaaduuson ha'seten keezasir meetiri sini. 29 Merkebiis baarisi ha'ta fa shu'aasneen heephtonoynamato digsefaat merkebiisi orfota merkebiison yeetuni wuza acheechon baariissi kessisete. Estan waalaas wonanak shiiphsete. 30 Merkebiissiki wostinyanyi meya sirun kesak sholsete boor'a merkebiison yeetuni wuzason ek sinaasta ha'unirne feer sinere goonuuson baariissi ha'sete. 31 Es kabaasik Phawulos tii meeni gaanynyaasinnawa taar'oni meyanonna: «Han Merkebiissi feese baasso merkebiissi shaakkisere du shakisfaatene nitto fui'tok aafa chimati wuza» yi. 32 Estan taar'oni meya goonuuson epha gaaduuson kar'eten goonus akaasta kunna hamanak gafuksete. 33 Waalaas wonanakfana kabaasik Phawulos zuuttambesiise muu muusonek shiiphe. Ekka dey yi: «Isa wuzane muunoy afurnitise asire acheechche wona kar'tiwa. 34 Es bari boor'a muu muutik shiiphefawungwa. Es bar dey kaak footik nittotin chinunawa isa miir'anu nittoosta aafa kar'anawuza» yi. 35 Es baron yinanneen orfo tusha ephphe zuuttambesiise asi sina Ha'o galattefaat batte muu ephi. 36 Es kabaasik zuuttambesiise chima danere muu ephphe meesete. 37 Merkebiissi fe inno zuuttamniise hep tiirewa naafunasire issune asu. 38 Zuuttambesiise meesere gawusetenneen orfo markabista feche zagooson baariissi ha'uk merkebiissi ba'a kashonak zagsete. 39 Wonfana kabaasik hamme kar'ete dimaason aane arsoto. Sinuntano fuutuusi teshta fa baarisi tugo daa biyete. Chimtefaanane merkebiison tugire esta katuk sholsete. 40 Merkebiison yeetifa gaaduuson kotere baariissi gafuksete. Es kabaasik merkebiison kalfa bari gaaduuson kotete. Hangkaloki fa sharaason siruski den teggire baarisi ha'ta kamo aatte kesak hamete. 41 Sinuntano merkebiis tultera di fuutuusta heephtena boor'a yeet tukna sheligte. Merkebiis sinbaasik fuutuussi kejja diina boor'a shorko beyi. Sinuntano orfobaas ipuwaasi tugutan kabi chowa mestet faar. 42 Taatoni meyaassin isarnu akaassi ichere kesse tishunoynamato taar'oni meya woruk sholsete.

43 Sinuntano tii meeni gaanynyaas Phawulosnin fu'onak sholena boor'a baasso safaraason aane ephphetowe. Es baristanakan ichche fina chimefe baasso merkebiissi kesere baarisi fillefaafe zeemme daasta kessonk ajaje. 44 Fu'te baasso dey merkebiisi zoodanonnawa merkebiisi mestoni kattosi kamona kesonek ajaje. Ekkak zuuttambesiise ma'arik daasta kar'ete.

28 Ma'arik daasta kar'ninneen orfo es baarisi ganesi kuni daas Malta yistefanamato arini. 2 Es daasta fe asuni meya akama diinqi ma'a innok zagsete. Es kabaasik iro ichin koochedifar sinna boor'a geysa sookere zuuttamniise besunik zagsete. 3 Sinuntano Phawulos waa'a zuutire geyaassi ha'ifeen geyaasi gumuton kabi chowa ufo kessa kushubaason saar'a here'tera yere. 4 Es daasta fe asuni meya Phawulosni kushuusta ufoos here'tera yerefeen biyeteyle baassotna baassotna wol: «Han asus futok kaa woraat ye asuwa! Baariistaki akami guubosin nagak kesfenaknu ooko Ha'oosii ke'osin aatte kaak foona aane chimewa» yisete. 5 Sinuntano Phawulos ufooson geyaassi tebire ha'i. Ufoosi saar'a barin isanne aane miir'owa. 6 Asuni meya dey: «Hashtu atubaas wolsuna wedey geregere kitire gandona» yiset oodeset feeseter. Sinuntano akama sa'ati oodesefeknu basaasta isa miir'a aane kar'a sinnamato biyeteyle safarabesiison soolesere: «Han bar ha'owa» yisete. 7 Es faani dimaas tesha baarisi ganesi kuni daasi ha'sinnya Puppeliyosni daa faar. Es asus innotin barki keer ephphe keez wona ma'arik irbasi. 8 Puppeliyosni aba gumtannewa keenni ichne meraan kunfer. Phawulos es asuski keer girire kushubaason ta're shiiphen fari. 9 Es bar sinnanneen orfo baarisi ganesi kuni daasta feesefe oom mettanni meya yeessere farisete. 10 Showo ima dey innok ephphe yeesete. Ulfinsubesiison dey innok bessete. Estan kabfeni kabaasik ugumniisik sholsi wuzason merkebiissi kunussete. 11 Keed assa diininneen orfo es yeeshuuson baarisi ganesi kuni daasta neetta Iskindiriyani merkebiissi diira hamni. Es merkebiista Diyosqoros yiste mano ha'oni gito barista faar. 12 Serakuski katamasi kar'a keez wona esta diini. 13 Estan baariison biratera hamma Regiyun katama kar'ni. Estak isa wona aatininneen orfo kawudani sirus sirina boor'a hepsinari wona Putiyolus hamni. 14 Estak ayni meyanon danna baassoneen ane naafun wona duunik innotin shiiphsete. Esseen orfo Room hamni. 15 Roomuk feese ayni meya inno yooson odeseteyse hamma Afiyusni gabaastanawa Keez ha'unı dimaastana kar'ere innotin ephak yeesete. Phawulos baassotin biinayse Ha'ooson galattere nibaas chima dani. 16 Room girifeni kabaasik Phawulosnin oodni taar'o imten bar

bar foonak fiqadi imte. 17 Keez wonaneen orfo Phawulos
esta feese Ayhudni meeni gayma meyanon barki teegsi.
Baasso zuutesefe kabaasik ekka yi: «Aytaasakitono! Ta
Israelni daraasatanawa abani meeni tumaastana zagina
mangsu isa wuzane aafawa. Sinuntano Yerusalemuk taatera
Romanni meeni kushuussi aattera imtengwa. 18 Roomni
meya taan tu'nisetenneen orfo kituta katuni mangsu aane
danoto sinna boor'a baak kottonek safarsete. 19 Sinuntano
Ayhudni meya baak kotnaason tugga'obesiise Qesarnik:
«Yigibanyyi» unak giddi siniwa. Sinfanaknu darataasin
malatonaktawa. 20 Hashnu nittotin teegsinaas nittotin
biyanaknawa han baron dey nittok makonaknawa. Ta han
shashsharaasik taatenaas Israelni meyak imte abdiisikwa.»
21 Baasso dey ekka yit wollugsete: «Yuudani daastan ne
chowaasik tichche ticha aane innok kar'awa. Hanta yeese
baassossin oonu ne chowaasik mangu wuza woller aafewa.
22 Sinuntano han ne faata haymanotiison daadaassi asuni
meya tugga'sefemato arifeniwa. Es bari boor'a ne safaraas
awu sinnamato neekin odonik sholefeniwa.» 23 Wona
duusisere showo asu sinere barki keer yeesete. Bar dey
e'son kabira hamma waalin kar'ana kabaneen Ha'oosi taatoni
chowanon make. Baassotin amansuk Museni tumaassinnawa
raajjuni meeni matsafasinna kisire Yesusni chowaason
ammanon baassok make. 24 Isa isa asuni meya makena
kaamaason amanesete. Sinuntano oomiis aane amanosoto.
25 Baasso dey baassotna baassotna aane isa niba sinoto.
Sinfanaknu oor oor kesonoy feeseten Phawulos koi'baasta
ekka yi: «Korto Ayyanaas raajju Isayyasniki kamo nitto abani
meyak makena bar futowa. 26 «Ek daraaski hamfaat;
odoson odesetir, sinuntano aane yaadatesefeti; biyason biitir,
sinuntano gazgira aane biifeti; nibnitiissi dey aane kunsifeti.
27 Han daraasa niba muumiwa; odobesiis dey oyewa;
aabbesiis dey simewa; ekka sina shaki sinfaanane aabbesiisik
biyere; odobesiisik odere; nibbesiissik yaadatesere taaki
wolseten; ta dey baassotin fatuna kabawa» yi. 28 «Ese han
Ha'oosi fatuni wosiya Aazabni meyak wostenamato arutiwa.
Baasso dey ma'i yisere ephphetoosone» 29 [Phawulos es
baron makobaase Ayhudni meya baassotna baassotna
akamanon we'niset kesse hamete] 30 Phawulos kira ephna
keyaassi hep wogga di. Barki keer yeesefe asuni meyanon
zuutire keebaassi ephet feer. 31 Oonu barin kalnoynaron
Ha'oosi taatonon maket Daam Yesus Kiristoosni chowaason
diga foontonon assit feer.

Roome

1 Kiristoos Yesusni wostinnya dey wosi sinanak teegtere Ha'osis misirachchuni kaamanon makonak kortere fe Phawulosnikin woste wosiya. **2** Es misirachchuni kaamaas Ha'os raajjuni meyaki kamo korto matsafaasikitiso zeemme imna abdini kaamawa. **3** Es misirachchuni kaamaas Ha'osis Naa ashak Dawitni zalaassin koontobaasontu makefa. **4** Esiisimato dey Daamni Yesus Kiristoos korto Ayyanan akama hugnak kitun kabubaasik Ha'oni Naa sinbaas arte. **5** Kiristoosni sunaasik Aazabni meya zuuttere amanosoneknawa ajajamosonekna zuguk barki kamo wosi sinna teegtoni Ha'oni otma danniwa. **6** Nitto dey Yesus Kiristoosnir sinatik Ha'os teegeni Aazabni meyaassin isaaswa. **7** Es bari boor'a Ha'oosik shunterenawa bari korto dara sinatik teegtere fe Roomanki asuni meya zuuttera: Abani sina Ha'os; Daam Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung. **8** Nitto amantoo si wolla han daasta zuuttera odtena boor'a zuuttambaase asiistan zeemma Yesus Kiristoosniki kamo zuuttamtiise asik Ha'onaason galattefan **9** Wonna wonna shiiphet faanamoto Naasa chowanon makefa misirachchuni kaamaason makok tuuma nibnaasik wostefana Ha'os zaalawa. **10** Hash dey koi'baasta nittoki yoonak Ha'osi fiqadi sinna ugunaas kaananak wanna wonna shiiphewungwa. **11** Amantok chimma footik zuguni ayyanani ima nittok haa'anak nittotin biyanak kalten. **12** Esiis dey ta nitto amantoozik nitto dey ta amantoozik innotna innotna chimanikwa. **13** Atyasakiton! Oom Aazabni meeni ganeyaassi showo amanyinyini dannaysimato nitto ganeyaassin dey amanyinyin dananak sholet faanar. Sinuntano nittoki yoonak showo wona hoorera kesna hashneen kar'a sina beynamato arutik sholefan. **14** Girikni asu sina baassotinnawa sinnoy baassotinna, ari baassotinnawa arunoy baassotinna asik makonak adara tayista faar. **15** Es bari boor'a Roomki feese nittok misirachchuni kaamaason makonak akamanontu sholefawungwa. **16** Ta misirachchuni kaamaasik aafa iichchonawuza. Misirachchuni kaamaas zeemma Ayhudni meyak dey Aazabni meyaknawa; esiis dey amanesefe baassotin zuutira fatuk chimni Ha'oni hugnawa. **17** Ookoos amantoku kaa danana yistera tichchewa. Ha'osi ooko dey misirachchuni kaamaasik ammanon bestena boor'a tesustan kabira hamma koi'ba kar'a asu ooko sinanaas amantokwa. **18** Asuni meya mangubesiisik futoos artonynamato zagsefe. Ha'oson digo beyobesiisiknawa mangubesiisi boor'ana zuuttambesiise asiista Ha'oni gi'a saman yoonawa. **19** Baassotin ke'unaas Ha'osi chowanon arsonek sholsi baron Ha'os baassok ammanon besin

arsere feeseter sinna boor'awa. **20** Han daas testenaneeen kabira asuni meyak bestonoy Ha'osi haala koi'ba foonto hugnabaasewa bar Ha'o sinbaase tesina testooski kamo ammano kessa bestena boor'a asuni meya mangsisefe mangsuusik teetone wuzbesi aafawa. (äidios g126) **21** Baasso Ha'oson arsere feesefet bar Ha'o sinbaasik sholsu ulfinnewa galatne barik aane imosoto. Safarabesiisik ke'hor sinete. Yaadatonoy nibbesiis dey talme. **22** «Techumni faar» yisefet gowwa sinete. **23** Koi'ba foonto Ha'oson ulfinsuustan aatni wuza sina asuni gitok, kasak, acheech wochoba faana waagak wedey daasta. bokotefa testoosi gitok wosuste suuraasik ulfina imete. **24** Es bari boor'a baassotna baassotna baasso ashaasta iichu wuza zagsonek Ha'os kiinak tuuma mangu eenantobesiisik ajajamosonek aatira imiwa. **25** Es bar dey sinaas Ha'osi futonon eshak soolsere tesi baron beyfaat testooson Ha'o zagire shiipsete boor'anawa barik dey wostesete boor'anawa. Sinuntano Ha'os koi'ba foontonon galatamtowa. Aamin. (aiön g165) **26** Asuni meya es baron zagsete boor'a Ha'os baassok sinnoy iichu eenantobesiisik aatira imi. Mashka asubesiisikito artera fa arqasuneen kunuson beyfaat artonoy ugnak soolsete. **27** Esiisimato arqasuni meya artera fa mashkasuneen kunuson beyye baassotna baassotna igak kiichchesete. Es bari boor'a arqasuni meya arqasuneen iichu wuza zagsete. Es mangu wostobesiisik sholsi ke'o baassosta kar'in ephphetoosoner. **28** Asuni meya Ha'oson aruk sholo beyete boor'a iichu wuza zagsonek Ha'os ke'noy kanuk aatira imi. **29** Es bari boor'a miir'ok, mangsuk, tiittanak, nuuruk, koonak, kaani woruk, faassok, eeshshuk, mangu safarakneen tuumme feer sinete. Esiisimato dey hamater sinone. **30** Asuni suna mangsir; Ha'oson oomter; asunin ulfinsunor; beeganto; tane fe asu aafe yir; mangu wuza wosto sholer; aba intobesiisik ajajamonorwa. **31** Yaadabesi foonto; wuli boker; keeshtambesi foonto keena buduwa. **32** «Es baron zagife baasso zuuttere kitusonek sholsifawa» yifa Ha'osi tumanon arsefet es baron zuutire zagsefe. Zagu koi'ba sinnoynaron esiiimato zagsefe baassotin dey chinisefewa.

2 Oom asuniista mangsu kar'fe ne teetneesik teetota wuzne aafawa. Oom asusata mangsu kar'fata kabaasik teetneestatu mangsu kar'difatwa. Ne asuniista mangsu kar'faat es asus zagifena barontu zagifatwa. **2** Es baron zagsefe baassosta Ha'os sholsu mangsu kar'fanamato arifeniwa. **3** Ese han asuso! Ne ekka zagsefe asuni meyaasta mangsu kar'faat baasso zagsefe baron zagifata kabaasik Ha'osi mangsuni kar'sin atta kesatanne faaroso? **4** Wedey Ha'osi ma'a, fakire oodbaas, fakibaas neek aatamubaason kashshitoso? Ha'os ma'baason arkissinaas

harmutak neen zoonsunak sinnamato aane aruwenoso? 5 Ese ne harmu beyneesiknawa xiiqi ephneesikna Ha'osin gi'newa futoni mangsuni kar'ne yaafana wono neyista kar'ni ke'oos arkunaktu zagifatwa. 6 Ha'os isarba isarbaasik wostobaasimato imanawa. 7 Ma'a wostooson chimme wostet ulfina; addanewa koi'ba foonto foone sholsefe baassok koi'ba foonto kaa imana. (aiōnios g166) 8 Sinuntano baasso teetaasik ke'ni wuza sholsefe baassok, futoosik ajajamonoy mangusuk ajajame baassosta Ha'oni gi'newa Ha'oni mangsuni kar'ne yoona. 9 Mangu wuza zagsefe Ayhudni meyaasta sinun Aazabni meyaasta shananewa rakkone yoona. 10 Sinuntano ma'a wuza wostesefe baasso Ayhud meyak sinun Aazabni meyak galata, ulfina dey naga imtona. 11 Ha'o asuni meeni ganesi aane korifa. 12 Museniki kamo imte tumabesi foonto boor'a wostesefe baasso zuuttere Museniki kamo imte tumbesi aafa sinfanaknu tishiseterwa. Sinuntano tumabesi feen boor'a wostesefe baassosta es tumaasimato mangsu katona. 13 Es bari boor'a Ha'osin sinak ooko sinniis tumaason odere wostota feeshife baassoteno odere wostota feeshunoy baassotewa. 14 Museniki kamo imte tumbesi foonto Aazabni meya testobesiisik tumaas ajajefana barontu zagsefe. Es bari boor'a tumabesi tishifanaknu nibbesiissi fa tumaasik zagsonek sholsi baron arseter. 15 Es bar dey besifanaas tumaas ajajefana bar zuuttere baasso nibaassi faar sinbaasonwa. Dey kanubesiis zaala maker. Isa isa wono kanubesiis baassotin we'er; isa isa wono dey aane we'efa. 16 Es bar dey ammanon kessa bestonaas han makefanaa misirachchuni kaamaasik Ha'os Kiristoos Yesusniksi kamo asuni meya wostesefe aacho wuzaasta mangsu kar'fana wonowa. 17 Ne dey: «Ta Ayhudwa» iyaat tumaasik teetefaat. Ha'osir sinneesik dey ge'fatwa. 18 Ne Ha'osin fiqadion aritar. Tumaason aritar sinna boor'a ma'aron zaguuson aritarwa. 19 Ta: «Aaftishuni meyanon zoonsinar; talmaassi fe baassok dey chaarefwa. 20 Arunoy baassok leeiji imnar; daaga naanggotaason assinar» yifat. Esiisimato dey: «Tumaasi arunknawa futokna tuumma faanarwa» yifatwa. 21 Eeka oomiisiin assifat ne teetaason awuni boor'a assu beyisso? Ne: «wiisotiita» yifat wiisefatoso? 22 Ne: «Gerkesatiita» yifat gerkesfatoso? Ne koo'looson oomtefaat betemeqdesiison bo'efatoso? 23 Ne Ha'osin tumanon aruk ge'fat; sinuntano bari tumaason bokok Ha'osik ulfina aane imfe. 24 Esiis dey: «Nitto Ayhudni meeni boor'a Ha'osin suna Aazabni sinak mechefea» yistera tichchenaasimatowa. 25 Haarkoni kunaas waagba foonaas tumaason zagitar sinfaananewa. Sinuntano tumaason boketar sinfaanane haarko kunnees haarko kunnoytar sinnatu faadtona. 26 Es bari boor'a haarko kunnoy Aazabni meeni keeniis tumaasi ajajinon zagir

sinfaanane haarko kunu beybaas haarko kuni sinnatanoso faadtonari? 27 Ne tichchera fa tumane feen dey haarko kunar sinfaat tumaason boker sinfaatane ashak haarko kunnoy sinfaat tumaason zagife Aazabni meeni keeniis neyista mangsu kar'eterwa. 28 Ese sunak Ayhud sina bar futoni Ayhudtewa. Esiisimato geroki biistefha ashni haarkoni kunuus futoni haarkoni kunutawa. 29 Futoni Ayhud sikalobaassik Ayhud sina barwa. Futoni haarkoni kunuus Ha'oni Ayyanak sinfa nibni haarkoni kunutano tumaassi tichchenaasimatofashni haarkoni kunuustawa. Es effeten asus dey galata ephpheteefenaas Ha'ooskintano asunirkintawa.

3 Eekin Ayhud sinaas awu ke'nirinso? Haarkoni kunuus waagba aambanso? 2 Futoosik Ayhud sina showo ugnak ke'arwa; arki chowaas Ha'os kaambaason Ayhudni meyak adara imbaaswa. 3 Eekin Ayhudni meyaassinisa isa meya amantobesi foonto sinefaatene baasso amano beyaas Ha'osin amanamtonon waagba turuksuniroso? 4 Isanne aafa turuksuna wuza! «Kaamneestan kabi chowa ne futowa; gumaneesin dey malatera dawotawa.» yistera tichchenaasimatofasu zuuttere eshinynsa sinfanaknu Ha'osin futo sinun. 5 Sinuntano inno mangsuus Ha'osin ookonon besunir sinfaanane awu unirinso? Ha'os inno mangsuusi boor'a innotin ke'ifaanane bar futoni mangsu aane kar'fa unoso? Han baron makefanaas asuni safaranimatowa. 6 Isanne ekkattawa; ekka sinfaanane Ha'os aakkak han daasta mangsu kar'hirin? 7 Sinuntano ta eshinynsa sinaas Ha'osin futonon ammanon besira ulfinbaasi arkunon besunir sinfaanane eekin ta boor'innyanimato awuni boor'a tayista mangsu katonirinso? 8 Isa isa asuni meya: «Ma'a wuza dananik mangu wuza zuguni» yira assinarne faaron zagire taan malatesefe. Es bari boor'a es effeten asuni meyaasta katon mangsuus likkiwa. 9 Eekin inno Ayhudiis Aazabni meyaastan denalo sinni unoso? Isanne indaanewa. Asuni meya zuuttere Ayhud sino Aazab sinefeknu boor'besi faanar sinetematotu zeemma nittok assiniwa. 10 Matsafaassi: «Isa ooko asunu aafe; isarnu aafewa. 11 Yaadatba feenar oonu aafe; Ha'oson sholefer isarnu aafe. 12 Zuuttambesiise ugnaastan shaatesete; isarik ke'nor sinete; ma'aron zagifer oonu aafe; isarnu aafe. 13 Asuni miir'oni mangu kaama makok; noonobesiis gachchera kuni moogane faarwa; terumbesiisiku eeshshisefe; Terumbesiisi wolla dey zawni kewanimato asuni miir'er. 14 Noonobesiis erwiyanaknawa suqarokna tuumma faar. 15 Wochobesiis asuni woruk tapter. 16 Ugunbesiista tishunewa shaantune faar. 17 Nagani ugnaason aane arsefe. 18 Ha'oson aane digsefe» yistera tichchenaasimatowa. 19 Museni tumaasi ajaji makefanaas

tumaasi daakalo feese baassotin sinnamato arifeni. Es bari boor'a asuni meya ephphe maksone wuza tishina boor'a shaakkisefe. Daa zuuttambaase Ha'oosi mangsuni kar'ni sikalosiwa. 20 Es bari boor'a oonu Ha'oosi sina tumaason zuguk aafa ooko sinanawuza. Tumaaski kamotu boor'as artefa. 21 Sinuntano hash Ha'oos asuni meyanon ooko zaguna ugnaas tumaas sholsunoynaron ammanon bestewa. Esiis dey Museni tumaassinawa raajjuni meyakinna zaala makte. 22 Es bari boor'a Ha'oos isa koruba foontonon Yesus Kiristoosnik amanefe baasso zuuttere ooko sinonek zagi. 23 Asuni meya zuuttere boor'a wostesete; Ha'oosi ulfina dey baassostan yo'i. 24 Es bari boor'a asuni meya zuuttere Kiristoos Yesus zagina furiiski kamo baak Ha'oosi otmaktu ooko sinone. 25 Ha'oos Yesus Kiristoosnin maa'a zagina imnaas barik amanefe baasso zuuttere harinbaasik boor'besisi fakiyanon danonekwa. Ha'oos es baron zaginaas fakibaasik zeemoti zagte boor'aason ke'unoy beynaas bari futoni mangsuni kar'aason ammanon kisira besunakwa. Han neyaassik dey Ha'o teetbaasik ooko sinbaason besinaas Yesus Kiristoosnik amanefe baassotin zutira ooko zugubaasikwa. 27 Eekin teetonu wuzni awu faarinso? Isa wuzaknu teetonik aafawa chimani wuza. Teeto beyaniis awuni boor'anso? Museni tumaason zagineboor'anso? Indaanewa. Sinuntano amantokwa. 28 Es bari boor'a Ha'oos asu ooko sinanak zaginiwas bar tumaasi ajajinon zagina boor'a sinnoynaron amantok sinbaasontu yaadatefeniwa. 29 Wedey Ha'oos Ayhudni meenir koi'banoso? Aazabni meyak dey Ha'otanoso? Futoosik Aazabni meyak dey Ha'owa. 30 Ha'oos isarwa; Ayhudni meyanon sinun Aazabni meyanon amantok ooko zuguniis barwa. 31 Eekin amantoni boor'a tumaason shaaronir unoso? Indaanewa; zaggiratu oodaniwa.

4 Ese ashak abani sina Abraham daniwa uni wuza aambanso? 2 Abraham ooko sinnaas wostok sini sinfoonane teetona wuza danana kabawa. Sinuntano Ha'oosi sina teetok aafa chimanawuza. 3 Korto matsafaas: «Abraham Ha'ooson amante, amantobaas dey ooko sinna faadte» yifatanoso? 4 Wosto wostefu asu barik sholsu wostoni waagaasontu daniteno baak imte imatawa. 5 Wostok dananawa unoy boor'ni meyanon ooko zagma Ha'oosik amanefaanane amantobaas ooko sinnatu faadtona. 6 Dawit teetbaasik Ha'oos wosto foontonon ooko zagma faadina asus awune faaron suusto sinbaason besuk: 7 «Mangsubesiis *feeshun* yistena baassonawa boor'besiis tishiktena asuni meena suustowa. 8 Daamiis boor'baason faadunoyna asu suustowa» yi. 9 Eekin Dawit makena es

suustoos haarko kune baassok koi'bangwa wedey haarko kunnoy baassokneenin? Haarko kunnoy baassokneengwa. Abraham Ha'oosik amanena boor'a amantobaas ooko sinna faadte yiniwa. 10 Eekin Abraham amantobaas ooko sinna faadtenaas aagenso? Haarko kunnoyfeeningwa wedey haarko kunfaninso? Haarko kunnoyfeentano haarko kunnanneentawa. 11 Abraham zeemme Haarko kunnoyfeen amantobaas ooko sinna faadtenamato aruna mallato sinanaktu haarko kuni. Es bari boor'a Abraham haarko kunnoy amanoni baassoknawa amantobesiis ooko sinna faadtona baasso zuuttambesiise asikna abawa. 12 Esiisimato Abraham haarko kune baassok dey abawa. Haarko kune baassok aba sinnaas dey haarko kunate boor'a koi'ba sinnoynaron bar haarko kunnoyfeena kabaasik fa amantobaasik zoonustesefe baassokwa. 13 Abrahamniknawa basa zalaasikna han daason warasonak Ha'oos abdi imnaas amantok danna ookosiktano tumaason zagina boor'atawa. 14 Abdiis warasoniis tumaason zagi baasso sinefaatene amantoos waagba aafa foona wuza. Abdiis dey waagba foontotu sinana. 15 Tumaas Ha'oni gi'atu ephpha yaafa. Sinuntano tuma tishifaanane tumaason zugunoy aata aafa foona wuza. 16 Es bari boor'a abdiis yerenaas amantostawa. Es abdiis dey Abrahamni zala zutira Ha'oosi otmak imter sinbaas es barik artewa. Esiis dey tumaasik zoonustefu asuni meyak koi'ba sinnoynaron Abrahamniisimato amane baasso zuuttambesiise asikwa. Esiisik Abraham inno zuuttamniise asik abawa. 17 Abrahamni chowaasik: «Neen showo asuni zalaasik aba zaginiwa» yistera tichche. Es abdiis Abrahamnik imtenaas kiti asuni meyanon kitun kabgifa Ha'oosiknawa foontoson faar zagma Ha'oosikna amanena boor'awa. 18 Abraham zalnees akamanon showona yistera maktenaasimato showo asuni zalaasik aba sinanak abdik amanenaas isa abdi zagma chimtonoya wuzaasikwa. 19 Abraham woggabaas tiya kar'a faar sinna boor'a ashbaasik hopire kitune feer sini. Koonuk dey aafa chimanawuza sinnamatonawa asuba Saara dey aafa koonuna wuza sinnamatona arifenaknu amantobaasik aane hopuwe. 20 Amantobaasik zagma sinnetu Ha'oosik ulfina imiteni Ha'oos imna abdiisik isanne ek hang aane uwe. 21 Ha'oos bar imna abdiis zagma sinnamato tuuma nibak amanere feerwa. 22 Es bari boor'atu Abrahamni amantoo ooko sinna faadte. 23 Sinuntano «Ooko sinne faadte» yistera tichche kaamaas tichchenaas Abrahamnik koi'ba sinnoynaron; 24 Innokeengwa; Daamni Yesusnin kitun kabgi Ha'oosik amanefe innok dey amantoniis ooko sinna faadtonawa. 25 Es Daamni Yesus inno boor'asik kituk aattere imtere innotin dey ooko zagma kitun kabiis barwa.

5 Ese inno ooko sinaason danniis amantok sinna boor'a Daamni Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosneen ane nagani faar. **2** Han amantok zagira faani Ha'osi otmasi giriniis barik sinna boor'a abdiik Ha'osi ulfinanon haa'er sinniisik teetefeni. **3** Es bar bar sinnoynaron shanaassim chima bester sinnamat arini boor'a ephpha taafeni shanaasik teetefeni. **4** Fakiyaassik fatanaason chima; chimaassim dey abdi bestefawa. **5** Innon imte Korto Ayyanaaski kamo Ha'osi keeshtanaas nibniissi tuumna boor'a innok imte abdiis aafa iishshuna wuza. **6** Inno hopi sinna faani Ha'osi wona kar'fana kabaasik Kiristoos boor'ni meyak kitwa. **7** Ookoni edde kituni asunin dana akamanon rakkowa; Sinfanaknu ma'a asuni edde kituk chimni asu awuzakne bestonak chimana. **8** Sinuntano inno boor'bare yere asu sinna faani Kiristoos inno eddeessi kitwa. Es bar dey Ha'os innotin keeshtena keeshtambaas awune fa akama sinnamatotu besifa. **9** Ese inno ooko sinniis Yesus Kiristoosni hannaasik sinfaanane dey daysira Ha'osi gi'sin fui'tok chimanii barki kamowa. **10** Inno Ha'osi guma sinna faani bari Naasa kituk barneen ane ganeniwa. Hash Ha'oosneen ane ganeninneen orfo dey daysira basa kaaski kamo faruni. **11** Es bar koi'ba sinnoynaron; Ha'oosneen ane ganooson danniis Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosik teetoniwa. **12** Isa asuniki kamo han daasta boor'a ya. Es boor'aaski kamo dey kitu ya. Esiisimato dey asu zuuttere wostenra boor'baasik kitu asu zuuttambaase asiista ya. **13** Museni tumaas imtonoyfeen zeemma boor'a han daasta faar. Sinuntano tumaas tishifaanane boor'aas boor'anee faar sinna aane faadtefa. **14** Sinuntano Addamniisimato tumaason aatak boor'a wostonoy asuni meyanonnu fu'onoy kitu Addamniistan kabira Museniki kar'a asu zuuttambaase asiista ha'suni hugnaba dani. Es Addam hanneenti yooni Kiristoosnik besowa. **15** Sinuntano Ha'osi otmani imaas asusa boor'nimatotawa. Isa asuni boor'aasik showni meya kitisetemato dey Ha'osi otmaknawa isa Yesus Kiristoosniki kamona beste Ha'osi ima showoni meyak dayistera imtewa. **16** Esiisimato baak Ha'os imna bari imaas teshshena otmaasi gaana isa asusa boor'a ephpha yaana gaanaasne faartawa. Isa asusa boor'ak imte mangsuni kar'aas ke'o ephpha ya. Showo boor'aasik baak imte imaas ooko ephpha ya. **17** Isa asusa boor'aasik kitu asu zuuttambaase asiisata ha'suni hugna dannanneen tuumma fu'te Ha'osi imanon ephphe ooko sine baasso zuuttere isa asu sina Yesus Kiristoosniki kamo merere kaak taattosone. **18** Ese isa Addamni boor'aas ke'oni mangsuni kar'a asu zuuttambaase asiista ephpha yaanamato isa Kiristoosni ooko wostoos showoni meyanon ke'oossin birmadumma kisira kaa imana. **19** Isa asu sina Addamni ajajamto beyaasik showni meya boor'besi faanar

sinetemato isa asu sina Kiristoosni ajajamtoosik showoni meya ooko sinone. **20** Boor'a arkunaku tuma ya. Sinuntano boor'aas arkinamato Ha'osi otma dey akamanon arki. **21** Es bar dey sinnaas boor'aas kituki kamo asu zuuttambaase asiista taattenamato Daamni Yesus Kiristoosniki kamo koi'ba foonto kaa bestonak Ha'osi otma ookooson imanak taattonawa. (aiōnios g166)

6 Eeka awu unisso? Ha'osi otma arkunak boor'a wosten fooniroso? **2** Indaanewa; Inno boor'aasik kitini; eekin aakkak boor'a wosten foonirinso? **3** Kiristoos Yesusneen ane isar sinak haphukte inno zuuttera bar kitinaasimato kitubaason besuk haphuktoniison aane aruwetinoso? **4** Haphuktok barneen ane kabbartefeni kabaasik basa kituuson besiniwa. Es bari boor'a Kiristoos Abaasa ulfinak kitun kabinamato inno dey gaddo kaak fooniwa. **5** Kitubaasik ekkak barneen ane isar sinnineen esiisimato kitun kabubaasik dey barneen ane isar sinaniwa. **6** Innoosta hugna dana boor'aas tishunaknawa boor'aasi boz sinne fooniis feeshanakna kur'u testoniis Kiristoosneen ane suuttenamato arifeniwa. **7** Kiti asu boor'aasi ha'suni sikulosin birmadumma kesiwa. **8** Esiisimato Kiristoosneen ane kitifaanine barneen ane dey kaak foomimato amnefeniwa. **9** Kiristoos kitun kabubaasik hepsa aafa kituna wuza sinnamatonawa kituus dey basaasta ha'suni hugnaba aafa sinnamatona arifeniwa. **10** Bar kitifena kabaasik boor'a basaasta ha'suni hugnaba foonynamato hepsa dey wolunynamato zagire isarga kitwa. Hashnu kaak feena foobaas Ha'oosikwa. **11** Ese nitto kiti asune faaron boor'aassin oor kesetimatonawa Kiristoos Yesusniki kamo dey Ha'oosik kaak faatimatona faaduti. **12** Ese boor'aas kituni atuntiista ha'suni hugnaba foonaknawa ashni eenantosikna ajajamer nittotin zugunak ma'i utiitawa. **13** Esiisimato atuntiisi billiton mangu wuza wostoni koda zagira boor'aasik ajajamonak zugutiita. Sinuntano kitun kabira hayew sinetimato zagira teetnitiiison Ha'oosik imti. Atuntiisi billiton zuutira ooko sina wuza wostoni koda zagira Ha'oosik ajajamonak zuguti. **14** Hash nitto faaseti foos Ha'osi otuman sikalositanu tumaasi daakalosi sina beyna boor'a boor'aas nittotin ha'sunak aane sholsifawa. **15** Eeka awu unirinso? Museni tumaasi sikalosi sinniis feeshfaan Ha'osi otuman sikalosi sinni boor'a boor'aason wostoni unoso? indaanewa! **16** Isa asunik bozba sinfaat ajajamok teetnitiiison imfeti kabaasik es ajajamefeti asusik basa boz sinnitiiison arsefeti. Esiisimato boor'aasik ajajamefaatine kitu nittoosta ephpha yooni boor'aasik bozbaytu sinatiwa. Sinuntano Ha'oosik ajajamefaatine ooko sina wuzason danatiwa. **17** Nitto zeemo sinak boor'aasi boz sinnatu faasetiwa. Sinuntano

hash ephpha taati aruuson nibnitiissin kamo ajajamontiisik Ha'oosik galata sinfawungwa. **18** Boor'aasik boz sinaasin birmadumma kessa ooko sina wuzaasi boz sintiwa. **19** Ta han ekka asunik galoni noonok makefanaas nitto safaraasi hopitan kabi chowawa. Zeemo sinak atuntiisi billiti zuuttera kiinnewa mangune asi boza zagira imesetimato hash dey atuntiisi billititon zuuttira korto sinanak ookoosi boza zagira imtiwa. **20** Boor'ni boz sinna faati kabaasik ooko sina wuzason zagutik giddinti aafawa. **21** Eekin es kabaasik aro ke'ni wuza dantiso? Hash nittotin iichuni wuzatano isa ke'ni wuza aane danetiwa. Es bari ko'aas dey kituwa. **22** Sinuntano hash boor'aasik boz sinaasin birmadumma kessa Ha'ooski boz sinnitiisik danati buu'aas korto sinawa. Es korto sinaasi ko'a dey koi'ba foonto kaawa. (aiōnios g166) **23** Boor'aasi wostosin bestoni waagaas kituwa. Sinuntano Ha'ooskin imtoni imaa Daamni Kiristoos Yesusniki kamo koi'ba foonto kaawa. (aiōnios g166)

7 Aytaasakitono! Han baron aane aruwetinoso? Makefanaas tumaason arife asuni meyakwa. Tumaas asuniista ha'suni hughnaba foonaas asu kaak feefena kabaasik koi'bawa. **2** Isa beso nittok makona; Girira di asu teegobaas kaak feena kabaasik barneen ane tumaasik taatera diirwa. Sinuntano teegobaas kitifaanane es taatena tumaassin birmadumma kesiwa. **3** Es bari boor'a teegobaas kaak feen oomniki girifaanane soolewa yistefä. Sinuntano teegobaas kitifaanane barneen ane taatena tumaassin birmadumma kesi sinna boor'a oom asuniki girifaanane soole aafa ustona wuza. **4** Aytaasakitono! Nitto chowaas dey esiiisimatowa. Nitto Kiristoosni atuni billiti sineti boor'a kituk oor kesane faaron tumaastan oor kestiwa. Es bari boor'a Ha'oosik wostok gaana gaananik kitun kabi Kiristoosni keen sinetiwa. **5** Ashni fiqadiisik faani kabaasik tumaas kabgifana mangu eenantooz kituni gaana gaananik atuniisi billitisi wostet faar. **6** Sinuntano hash innotonin taar'a fa tumaassin kitira oor kesni boor'a tumaasi taatosin birmadumma kesniwa. Es bari boor'a hanneen ekalo wostoniis gaddo sina Korto Ayyanaasi ugnaktano zeemmati tichche kur'u tumaasi ugnaktawa. **7** Ese awu unirinso? Tumaas teetbaasik boor'anoso? Indaanewa; Sinuntano boor'a awu sinnamato arunak zagiis tumaaswa. Tumaas «Eenantotaata» uu shaki sinfaanane eenanto awu sinnamato aruni kabatawa. **8** Boor'aas tumaaskin ya ajajiisik ugna danna eenanto tayissi foonak zagi. Sinuntano tumaas tishifaanane boor'aas kitu wuzawa. **9** Zeemma tumaas imtonoyfeen ta hayew sinnatu faafawungwa. Sinuntano tumaasi ajaji yaanneen orfo ta kitifaana boor'aas kaa dani. **10** Kaa imanak imte tumaasi ajaji tayista kitu ephpha

yawa. **11** Boor'aas tumaasi ajajiiski kamo ugna danna taan eshi. Ajajiiski kamo dey taan wori. **12** Tumaas kortowa; ajajiis dey korto, futonewa ma'arnewa. **13** Eekin han ma'ar sina wuzaas tayista kitu ephpha ya unoso? Indaanewa! Sinuntano boor'aas boor'a sinna ammano bestonak ma'a wuzaaski kamo kitu tayista ephpha ya. Esiisik boor'aas ajajiiski kamo boor'aas awune fa mangu sinnamato arte. **14** Tumaas Ha'ooskin yaar sinnamato arifenwa. Sinuntano ta boor'aasik boz sinanak kessa waagte asha mayowa. **15** Ta zagifana baron aane arifat. Shunfana wuzason zugu shakaatu oomtefana wuzason zagifawungwa. **16** Ese ta zagifanaas zuguk sholonoyna wuzason sinnanneen tumaas ma'ar sinbaason makonawa. **17** Zaguk sholonoyna wuzason zagifaas tayissi fa boor'aastano tatewa. **18** Tayissi wedey ashnaassi fa haalasi isanne ma'a wuza aafa sinnamato arifan. Ma'a wuzni zuguk sholefanaknu es ma'a wuzason zuguk aane chimfat. **19** Zagunak sholefana ma'a wuzason aane zagifat. Sinuntano zuguk sholonoyna mangu wuzasontu zagifan. **20** Zagunak sholonoyna mangu wuzason zugir sinnanneen es baron zagifaas tayissi fa boor'aastano tatewa uwa. **21** Es bari boor'a ooma tuma tayista wostet faanamato biingwa. Ma'a wuzason zugunak sholefaat mangu wuza zugunak tugtefan. **22** Sikalonaas Ha'oosi tumaktu girefa. **23** Sinuntano kanunaassi fa tumaasneen neebefaafta atunaasi billitisi wostefa boor'aasi tumak taato taan zagifa ooma testoni safara tayissi faanamato biingwa. **24** Ta awune faaron miir'am asunso? Han kituussi taamfa ashnaassin oo taan fu'onak chimmirinso? **25** Daamni Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosik galata sinfawungwa. Ese ta teetaasi kanuk Ha'oosi tumak ajajamer sinfaat ashnaasi haalak boor'aasik ajajamer sininingwa.

8 Es bari boor'a Kiristoos Yesusnik fe baasso haye aafa baassosta mangsu katona wuza. **2** Kiristoos Yesusniki kamo bestefa kaa imfa korto Ayyanaasi tuma boor'aassinnawa kituussinna birmadumma taan kisiwa. **3** Asuni haalani hopitan kabi chowa tumaas zuguk chimnoynaason Ha'oos zagiwa. Ha'o bari Naasin boor'ba faana asune feer zagira boor'aasik wosi. Ashbaasik dey boor'aason mangsu kar'e tishki. **4** Es baron dey zaginaas ashni safarak sinnoynaron Ayyanani safarasimato feefe innoki kamo futo sina tumaasi ajaji wostota feeshanakwa. **5** Ashni safarasimato feefe baasso ashni safarasontu safarsefe. Sinuntano Ayyanani safarasimato feesefe baasso ayyanani safarasontu safaresefe. **6** Ashni wuza sina baron safaroos kitutu ephpha yaafa. Sinuntano Ayyanani wuza sina baron safaroos kaanewa naganetu imfa. **7** Ashni wuza

sina baron safarefe asu Ha'oosi tumak aane ajajamefe; ajajamonak dey aafa chimanawuza sinna boor'a Ha'oosi gumawa. 8 Ashni eenantok zoonustesefe baasso Ha'ooson girsuk aafa chimone wuza. 9 Sinuntano nitto Ha'oosi Ayyana sikalontisi faar sinfaanane Ayyanani safarasiktano Ashni eenantoosimato aafa footi wuza. Kiristoosni Ayyana basaassi foonto asu Kiristoosni keentewa. 10 Sinuntano Kiristoos nittoossi feefaaanane awune faaronnu atuntiis boor'aastan kabi chowa kitunir sinfanaknu Ha'oos nittotin ooko zagina boor'a ayyanantiis hayewawa. 11 Yesusnin kitun kabgi Ha'oosi Ayyana nittoossi faar sinfaanane Kiristoosni kitun kabgi Ha'oos nittoossi fa Ayyanabaaski kamo kituni atuntiisik kaa imanawa. 12 Es bari boor'a aytaasakiton! Giddisuni wuza innoosta faarwa; sinuntano es giddisuni wuzaas ashni safarak fooniktawa. 13 Ashni safarak fafaatine kitutirwa. Sinuntano korto Ayyanaasi hugnak ashni wostontiison woraatine kaak footiwa. 14 Ha'oosi Ayyanak zoonustefi baasso zuuttera Ha'oosi naanggotawa. 15 Es bari boor'a: «Aabba! Abaniiso!» yira teegoti naawba sinati Ayyanatu ephpha taatitano digak fook hepsa wolla boz sinni ayyana aane ephphatoowetiwa. 16 Ha'oosi Ayyana inno ayyanaasneen aane sinna Ha'oosi naanggota sinniison innok zaala makefawa. 17 Ese Ha'oosi naanggota sinfaanine barir sina baron warasoniwa; Kiristoosneen ane dey warasonir; hash basa shanaason haa'er sinfaanine woli dey ulfinbaason haa'er sinaniwa. 18 Hashti fa shanaas hanneenti innok ammanon bestonak fa ulfinaasneen ane hoossifeni kabaasik isa wuzaneennu hoossunik aafa chimani wuza zagiratu faadifawungwa. 19 Testo zuuttera Ha'oosi naanggotni ammanon kesse bestooson akama kaltanaku oodtfawa. 20 Testo zuuttambaase ke'nor sinanak mangsu barista katewa. Esiis dey bari teetni shunak sinnoynaron abdiik oodanak zagi Ha'oosi fiqadikwa. 21 Es abdiis dey testo zuuttambaase teetbaasik tishuni bozoossin birmadumma kessa Ha'oosi naanggotak hoore birmadummanewa ulfinne asin haa'er sinamatowa. 22 Testo zuuttambaase isarik hawungneen kar'a keektoni merok oottera haanet foobaason arifiwi. 23 Sinuntano haanet fa testo bar bar koi'batawa; tesuni ima sina Korto Ayyanaason ephphete inno dey atuniisi furi sina Ha'oos ammanon kisira besunak fa Ha'oosi naanggota sinaason abdiik oodet sikaloki atuniissi haanettu faaniwa. 24 Inno fariniis es abdiisikwa; sinuntano abdizagifeni wuzaas biister sinfaanane abdi sinbaas feesharwa. Aafak biistefi baron oo abdi zugunirinso? 25 Sinuntano aafak biifeni wuzason abdi zagifaanine fakiyak oodani. 26 Esiimato aakkak shiiphok chimanimate aane arifen sinna boor'a Korto Ayyanaas hopiniison argasuna. Korto

Ayyanaas teetbaasik kaamak wollok chimnoyni haanok innok noonona. 27 Asusa nibanon tu'hira biiha Ha'oos Korto Ayyanaasi safara awu sinnamato arir. Korto Ayyanaas kortoni meyak noonefanaas Ha'oosi fiqadimatom. 28 Ha'ooson shunfe baassoknawa bari safaraasimatona teegte asuni meyakna Ha'oos zuuttambaase asin ma'arik zagunamato arifiwi. 29 Es bar dey sinnaas zeemma arina baasso Naasa gitononnawa Naas dey showo ayni meenii ganeyaassin uzza sinanak Ha'oos zeemma buggina boor'awa. 30 Zeemma korina baassotin teege; teegeni baassotin ooko zagi; ooko zagina baassotin dey ulfinsi. 31 Eekin han wuzason awu unirin? Ha'oos innoneen ane sinfaanane oo innotonin tuuga'ok chimnirinso? 32 Ha'oos bari Naasik kenashtonoy innokwa iyaat aatira imnanneen aakkak zuuttambaase asin Naasneen ane waagba foontonon ima beyririnso? 33 Ha'oos korina baassotin oo malatok chimnirinso? Ooko zاغنیا Ha'ooswa. 34 Oonso baassosta mangsu kar'niri? Kiristoos Yesus baassosta mangsu kar'niroso? Bar innokwa iyaat kitii; kitun kabire aba Ha'oosi ho'itta di; innok natifees dey barwa. 35 Kiristoosni keeshtanaastan oor kisuk chimniis oonso? Rakko wedey shananoso? Kabugto wedey makanoso? Atatu sinangwa wedey adagangwa? wedey siifon? 36 Es dey: «Ne boor'a wonaason zuutira kitusneen ane neebefeni; shuktoni fantusiktonimato faadtefeniwa.» yistera tichchenaasimatowa. 37 Ese innotonin shuna Kiristoosnik es wuzason zuutira merera innotonin neebera merefa wuza zuuttambaase asiistan denalo sinaniwa. 38 Es bari boor'a kitunu sinun, kaanu sinun, Ha'oosi wosiyani sinun, ha'suni hugnabesi faana baassonu sinoto, hashti fa bar sinun, hanneenti yooni bar sinun, hugnaba faana bar sinun, 39 Tegaas sinun, daaksoos sinun, aaffa testoosnu sinun Daamni Kiristoos Yesusnikin danni Ha'oosi keeshtanatan oor kisuni wuza aafa sinnamato gasasiratu fawungwa.

9 Kiristoosneen ane faafaat futooson makefan; Aafa dey eshana wuza. Ha'oosi Korto Ayyanak zoonustefi kanunaas dey aafa eshana wuza sinnamato taak zaala makona. 2 Akama suumonewa ko'unoy rakkone nibnaassi faarwa. 3 Ashak koonta sina inno meyakwa iyaat ta Kiristoosnistan oor kessa Ha'oosi eriya tayista kar'faanane shunana kabawa. 4 Baasso Israeli meyawa; Ha'oos dey baassotin naanggotba zagiwa. Ulfinbaason baassok ammanon kisira besiwa. Baassoneen ane dey teyya giri; tumaason dey baassok imi. Futoni Ha'oni shiiphosi sitirinon baassok besi; Abdini kaambaason dey baassok imi. 5 Baasso koontobesiisik asteserni abani meyakin yeeseterwa. Kiristoos dey ashak yeenaas baasso zalaassinwa. Bar zuuttambaase

asi denalowa; Koi'ba foontanon dey suusto Ha'owa; Aamin! (aiōn g165) 6 Israelni zala zuuttera futoni Israelni meyata sina beyna boor'a Ha'oozi kaama shaartewa utawa. 7 Esiisimato dey Abrahamni zala zuuttera Abrahamni naanggotawa utawa. Ha'os Abrahamnin: «Zalhees teegtonaas Yisaqni kamowa» yina boor'awa. 8 Es bari boor'a ashak Abrahamnikin koontesete boor'a Ha'oni naanggotatawa. Sinuntano zala sinna faadtoniis abdini kaamaasi naanggotaas koi'bawa. 9 Es bar dey Ha'os imna abdini kaamaas: «Hawungti wogga han kabaasta yoona; Saara dey arqa naanin kophona» yifarwa. 10 Es bar koi'ba sinnoynaron Ribqa asteserni abani sina Yisaqni mano naanggotrin naanertefana kabaasik; 11 Ha'oozi koru wostok sinnoynaron teegok sinbaason ammanon besunak hep naanggotiis koontobaasneen zeemma wedey ma'aronnawa mangunonna zagsobesiisneen sinak Ha'os Ribqak: «Arkiis hateesik ha'ir sinanawe» yi. 13 Esiis dey: «Yaqobnin shunin sinuntano Eesawunin oomten» yistera tichchenaasimatowa. 14 Eekin awu unirinso? Ha'o korir uuk chimaniroso? Isanne Ha'os korir uuk aafa chimani wuza. 15 Ha'os Musenin: «Feeshun unak sholena baassotin feeshun una; kenashhtonak sholena baassotin kenashtona» yiwa. 16 Ese han bar bestefanaas asuni fiqadiknawa wostokna sinnoynaron Ha'oozi fakiyakwa. 17 Es bari boor'a korto matsafaasi Giphtsini taatoosa chowak: «Neeki kamo hugnanaason besuknawa sunnaas dey daa zuuttambaase asiissi artonak zugukna neen taassingwa» yifa kaama tichchewa. 18 Es bari boor'a Ha'os fakunak sholena baassotin fakuna; sholena baassotin dey nibbesiis chimanak zugunawa. 19 Es bari boor'a: «Ha'oozi fiqadion oonu tugga'ok aafa chimanawuza. Eekin bar asuni meyanon mangu wostobesiisik awuni boor'a wee'efasso?» yira taan mamsutar sinana. 20 Ne han asuso! Ha'osneen karakkartak ne oonso? Kodaas baron hoo'i'fe barin: «Awuniron taan ekka zagira wostetso?» unak chimaniroso? 21 Kodaason hoo'i'fe bar isa tesa ho'aassin isa kodaason ulfinnir, oomaason dey sinnoy wostota feeshanak zugire wostonak mabtiba aafanos? 22 Ha'os gi'baason besuknawa hugnabaason ammanon kissira besunakna sholefaat tishuk hoorera fa gi'ni asusakitonik akamanon faki sinfaananekas? 23 Dey zeemma ulfinak hoossina feeshu yina asuni meyak ulfinbaasi arkonun ammanon kisira besunak sinfaananekas? 24 Feeshun yina asuni meya dey Ayhudni meyaassin koi'ba sinnoynaron Aazabni meyaassin dey teegegewa. 25 Es bar dey raajju Hoseniki kamo ekka yistenamatowa: «Ta dara sinnoy baassotin: <Darata> yira teegona; shuntonoy daraasin dey; <Shunto> yira teegona. 26 Baasso <Ta darate> yistere teegtesete dimaasta; <Hayewa Ha'oozi naanggota> yistere

teegtosone.» 27 Raajju Isayyas dey Israelni chowaasik ekka yit kaambaason teggire make: «Israelni naanggotaasi faada baarini fuutunimato arkifanaknu baassossin faruniis garo meya koi'besiwa. 28 Daamiis woknoy taptak han daasta mangsu kar'ana» 29 Esiisimato Isayyas: «Zuuttambaase asi denalo sina Daamis; innok zala fu'o shaki sinfaanane; Sodomni katamaasewa; Gamorani katamaas tishinaasimato; inno dey tishuni kabawa» yit zeemme makewa. 30 Eekin awu unirinso? Ooko sina wuzason danak wostonoy Aazabni meya ooko wuzason danetewa; es ooko wuzaas dey amantok bestefa barwa. 31 Sinuntano ooko sina wuzason dananik zagifa tumaasik zoonustet fe Israelni meya tumaason oodak aane chimoto sinna boor'a ookooski hamme aane kar'oto. 32 Es bar awuni boor'a ekka siniso? Ooko sina wuzaaski hamme kar'a beyetees baasso ooko sina wuzason danak sholsetees amantok sinnoynaron wostok sinna boor'awa. Es bari boor'a tuusa'suni shu'aasik tuusa'esete. 33 Esiis dey: «Ese asuni meyanon tuusa'suni shu'a Siyonuk duusuna; Es shu'aas asuni meyanon tuusa'sira gansuni kaa'owa. Barik amanefe bar aafa iichchona wuza.» yistera tichchenaasimatowa.

10 Aytaasakiton! Nibnaassi fa akama kaltanaasewa

Ha'oskiki tai'sit faana shiiphonaase Israelni meya farsonekwa. 2 Aruuus likki sina beybaastano baasso Ha'osik kaambaasimato fooni koona baassossi faanamato ta teetnaasik zaala sinanawa. 3 Ha'os asuni meyanon ooko zuguna ugnaason aane arsoto sinna boor'a teetbesiisi ookoni ugnaasiku zoonustetetano Ha'osi ooko ugnak aane zoonustosoto. 4 Amanefe asu zuuttere amantok ooko sinanak Museni tumaas Kiristoosniistak yerewa. 5 Tumaason oodak bestefa ookoosik Museni matsafaassi: «Tumaason zugife bar zuuttere kaak foonawa» yifarwa. 6 Sinuntano Ha'os asuni meyanon amantok ooko zugubaas ekka yistera tichchewa: «Nibneessi oo sama kesnirinso?» utaatawa. Esiis dey Kiristoosnin kessukwa. 7 Wedey nibneessi «Tiir'oni dimaassi oo keronirinso?» utaatawa. Esiis dey Kiristoosnin kitun kabgukwa. (Abyssos g12) 8 Dey ekka yistera tichchewa: «Ha'oozi kaama teshnetu fawa. Dey noononeessinawa nibneessinatu fawa» Es kaamaas dey inno makefeni amantoni kaamaaswa. 9 Yesus Daam sinbaason noononeesik zaala makefaatanenawa Ha'os barin kitun kabginamato nibneessi amanefaatana farutawa. 10 Asu nibbaassi amanere ooko sinana; noonobaasik dey zaala makere faruna. 11 Korto matsafaassi: «Barik amanefe bar zuuttere aafa iichchonawuza» yistenaasimatowa. 12 Ese isa Daamis zuuttambaase asi Daam sinna boor'a Ayhudni meeni ganeyaassinawa Aazabni meeni ganeyasina oor

oorba aafawa. Bar; barki shiiphsefe baasso zuuttambesiise asik otumbaason daysire imana. 13 «Daamiisa sunanon teegefē bar zuuttere farunawa» yistewa. 14 Sinuntano barin amanoy aakkak teegok chimone? Basa chowaason odonoy aakkak amanosone? Assinyanya foontonon dey aakkak odok chimone? 15 Assinyanya meya wostere hamonoy aakkak kaambaason assuk chimone? Esiis dey: «Misirachchuni oduuson maksefe baasso yoos aakka girsifasol!» yistera tichchenaasimatowa. 16 Sinuntano Isayyas: «Daamiiso! Makeni oduuson oonso amaneri?» yire makenaasimato misirachchuni oduuson ephpheteese baasso zuuttambesiisetawa. 17 Ese amanto bestefanaas Misirachchuni oduuson odokwa. Es oduus dey Kiristoosni chowaasik maktefa kaamaaswa. 18 Shakaan mamsungwa; eekin kaambaason aane odosoto unoso? Korto matsafaassi: «Kaambesiis daa zuuttambaase asiissi odte; makeseti kaamaas daasi ditta kar'i» yistera tichchenaasimato futoosik odesetewa. 19 Shakaan mamsungwa; dey Israelni meya kaambaason aane arsoto unoso? Ekka ustonyynamato Muse zeemme: «Kashisto daraasin koonotik zagira gaabbisunawa; yaadatonoy daraasik dey nittotin haarsuna» yiwa. 20 Raajju Isayyas dey: «Taan sholsonoy baassok besten; Ha'ooski ayinso?» yire mamsunoy baassok ammanon besten» yit digonoy makewa. 21 Sinuntano Israelni meeni chowaasik: «Ajajamonoy daraasnawa nuurife daraasna taaki yoonak wonaason zuutira kushunaason shongen» yiwa.

11 Shakaani dey mamsungwa; Ha'oos darabaasin ha'iyoso? Isanne aane ha'uwwawa. Ta teetnaasik Israelni daani asuwa; Abrahamni zala sina Binyamni keengwa. 2 Ha'oos zeemma korina daraasin aane ha'uwwawa. Korto matsafaas Eeliyasni chowaasik awu yinamoto aane yaadatowetinoso? Dey Eeliyas Israelni daraasin awu yire malatenamato aane aruwetinoso? 3 Es kabaasik Eeliyas: «Daamiiso! Raajjunesakitonin worsete; sho'aneesakitonon bogesete; ta dey ta ta fui'tengwa, taan dey worsonek sholsedifeer» yire feer. 4 Sinuntano Ha'oos awu yiranso barik wolginari?: «Baal yistefa koo'lousik kaa'honor naafun kum asunin taak fui'engwa» yiwa. 5 Han neyaasik dey sinfanaknu Ha'oosi otmak kortere fui'ter garo feeseterwa. 6 Ese bari koruuus Ha'oosi otmak sinfaanane wostoktawa uwa; wostok sini sinfaanane Ha'oosi otma futonir sinana kabatawa. 7 Eekin gaanbaas awu siniso? Israelni meya sholesete baron aane danoto; sinuntano kortese baasso danete; fui'te baasso dey nibbesiison chinisete. 8 Esiis dey: «Ha'oos nibbesiison muumsi; es bari boor'a hawungneen kar'a aafbesi biinoynamato; odobesi odonoynamatowa»

yistera tichchenaasimatowa. 9 Dawit dey: «Maddibesiis ephfa eshmiya; gansuni doo'a sinna baassotin rakkisawungwa; zagsete manguuus baassosta kar'fawungwa; 10 Aafbesi biinor sinna talmon; geshobesiis rakkok wonna wonna kuupufawung» yiwa. 11 Shakaani dey mamsungwa; Ayhudni meya gandesetees hepsa wolle kabsonoytematonoso? Indaanewa! Ayhudni mangsuusi boor'a Aazabni meya faru danetewa. Es bar dey sinaas Ayhudni meya Aazabni meyaasta koonosonek zagukwa. 12 Sinuntano Ayhudni meeni boor'aas han daasik eebba bestonak zagiwa. Baasso gandoos Aazabni meyak eebba siniwa. Ayhudni meya farsete sinfaanane eebbaas awune fa akama sinana kabano! 13 Ese hash makonaas Aazab sina nittokwa, Aazabni meeni wosi sinnamato wostefana wostoos ulfina sinnatu taak bestefawa. 14 Es baron dey zaginaas ta koon sina Ayhudni meyanon koonosonek zugunakwa. Es barik dey awuzakne baassossin isa isarin fatuk chimana sinana ukwa. 15 Ha'o baassotin hal'ifana kabaasik ooma han daasi daraas Ha'oosneen ane ganenanee Ha'oos baassotin ephpha taafana kabaasik awu sinana sinna nittok bestefaso? Es bar kitun kabune faarwa. 16 Isa tesa tushoossin tesuni bar Ha'oosik imtera korto sinfaanane, tushoos zuuttera kortowa; esii simato isa i'oos tasbaas korto sinfaanane waay'baas dey kortotu sinana. 17 Goorgu di bunaasi way'animato sina Ayhudni meya katere ha'tesetenneen nitto buur'u di bunaasi i'oni way'animato sina Aazabiis baasso eddesi girira es tasaas imfana eebbaason haa'er sinfaatine; 18 Nitto Aazabni meya; waay'asimato katere ha'te Ayhudni meyaasta ge'atiitawa, Sinuntano nitto ge'efaatine waa'a waa'a sineti boor'a tasaas nittotin wor'anastano nitto tasaason wor'ak aafa chimati wuza sinnamato yaadatoti. 19 Sinuntano: «Waa'asikito kiitera gandenaas ta bari edde girunakwa» uti sinanawa. 20 Likkiwa! Baasso katere gandesetees amano beyobesikwa. Sinuntano nitto chimma yeeretiis amaneseti boor'awa. Ese digitiistano ge'atik aane sholsifawa. 21 Ha'oos testoosik waay'a sina Ayhudni meyak kenashto shakaanane nitto dey aafa kenashtonwa wuza. 22 Ese Ha'oosi garamanonnawa deessubaasonna biitwa. Deessubaason besifanaas gande baassostawa. Sinuntano garambaason besifanaas nittokwa. Es baron dey zagifanaas bari garamaasik chimma yerefaatinewa. Chimma yero shakaatine nitto dey katera gandetirwa. 23 Ayhudni meya amano beyobesiissin wolsfaatene zeemoti katesete dimbesiista wolsnewa. Ha'oos zeemoti dimbesiista baassotin wolgunak chimanawa. 24 Sinuntano nitto Aazabni meya testontiisik buur'u di bunaasi waa'a sinna faani nitto goorgu di buna sinnoy dimaasta tokto chimitetinneen han

baasso testobesiisik goorguki bunni waa'a sina Ayhudni meya wolle zeemoti dimbesiista aakkak tokto beyone. 25 Aytaasakitono!: «Inno aruwa» yit teetotitawa. Ta nittok makona isa aacho chowa faarwa; Esii dey Israelhi meyaassin isa isaas nibbesiis chimnaas Ha'oos teegena Aazabni meya zuuttere Ha'ooski wolsone kabaneengwa. 26 Ese es barik Israelni darani meya zuuttere farusonewa. Ekka dey yistera tichchewa; «Fatunir Tsionun yoonawa; Yaqboni zala zuuttambaase asiissin manguuson tishkunawa. 27 Boor'besiison tishkifana kabaasik; Baassoneen ane giruna; teyyani kaamaas haniisa.» 28 Israelni meya misirachchuni kaamaason ephphetoo beyobesiisik nitto Aazabni meyanon ke'ak Ha'oosi guma sinetewa. Sinuntano Ha'o baassotin korubaastan kabi chowa asteseriisi abani meeni boor'a baasso Ha'oosi zomowa. 29 Ha'oos korira otumbaasi imanon imnanneen orfo zagina wuzaasik safarabaason aane gaabbefa. 30 Nitto Aazabni meya zeemo Ha'oosik ajajamonor sinna faatir. Sinuntano hash Ayhudni meya ajajamo beyete boor'a nitto fakiya daneti. 31 Nitto fakiya danesetiisne faaron baasso dey fakiya danonek hash baasso Ha'oosik ajajamonor sinete. 32 Ha'oos fakibaason asu zuuttambaase asik besukwa iyaat asuni meyanon zuutira ajajamo beyobesiisii taato sinonek zagiwa. (eleēsē g1653) 33 Ha'oosi techumnewa arune awune faaron akamanso! Mangsuni kar'baas dey tu'nustonor; ugunbaas dey aane artefawa! 34 «Daamiisa safaranon arifer oonso? Barin kiitunir oonso?» 35 «Ha'oosik liqsaat liqsiina baron wolgire ephnir oonso?» 36 Zuuttambaase yaanaas barkin, Barki kamonawa bariknawa. Koi'ba foontonon ulfina barik sinfawungwa; aamin! (aiōn g165)

12 Ese aytaasakitono! Atuntiison Ha'ooson girsuni hayewa imanewa korto maa'ane zagira Ha'oosik imatik Ha'oosi garamak shiiphawungwa. Es bar dey ma'a nibnitiissin kesfa futoni Ha'oni shiiphoswa. 2 Ma'a wuzaasewa girsuni wuzaase dey tuuma sina Ha'oosi fiqadion aru chimatiik kanuntiison gaddosuk nibnitiisi safarak sooltotitan han daastaki asuni meyane feer sinatiitawa. (aiōn g165) 3 Dey isa isarnitiis Ha'oos nittok imna amantosimato shuphak safarotitan nittok sholsistan denalo teetnitiisik beegantok safarotiita yira taak imte Ha'oosi otmak makefawungwa. 4 Isa atuniista showo billiti faar, Es atuniisi billiti dey teetba teetbaasik ooma ooma wostoba faar. 5 Esiisimato dey inno showo sinfaat Kiristoosnik isa atu sinniwa. Isa atuusi billiti sinni boor'a innnotna innotna isarwa. 6 Es bari boor'a Ha'oos otumbaasik innok imna showo tesa imaason wostota feeshuniwa. Es innok imte imas Ha'oosi kaamanon awasu

sinfaanane amantonisimato Ha'oosi kaamanon awasuni. 7 Innok imte imas oomni meyanon argasu sinfaanane chima argasuni. Innok imte imas asunin assu sinfaanane mai'sira assuni. 8 Innok imte imas chinu sinfaanane chinuni, Innok imte imas asunik ima sinfaanane ma'a nibak imani. Innok imte imas ha'su sinfaanane chima ha'suni, Innok imte imaskenashto sinfaanane es baron dey girak zaguni. 9 Sinnoy sinna bestoni uba foontonon futoni keeshtananti foon. Mangu wuzason oomtoti, Ma'a sina wuzasneen ane isar sinti. 10 Nittotna nittotna ayna ayna asi keeshtanaasik shunoti. Nittotna nittotna ulfinsuk taptoti. 11 Hopunoy guzu Ayyanaasik zoonustera Daamiisik wostotiwa. 12 Abdiisik girotiwa, Shana yaana wono fakuti. Wonna wonna shhiiphoti. 13 Amanyny ayni meyanon rakobesiisik argasuti. Irba sinne ye baassotin ephpha irbasuti. 14 Nittotin kabgife baassotin suusti, suustitano erwutitawa. 15 Girefe baassoneen ane girsoti, waassefe baassoneen ane waasutoti. 16 Nittotna nittotna isa safarak isar sinna footi. Teetnitiison tegguk beegantooson beyya tukamni meyaneen ane isarik foosoti, Teetnitiisik inno aru utiitawa. 17 Asu zuuttambaase asi sinak ma'ar sina wuza zagutitano asuni meya nittoosta mangu wuza zagsefe kabaasik wolgira mangu wuza baassosta zagutita. 18 Nittok chimter sinafaanane asu zuuttambaseneen ane nagak footik nittokin sholsi wuzason zuuttira zugusoti. 19 Koontaasakitono! Gi'ason Ha'oosik beytitano nitto wolla guma kaastotitawa: «Guma kaastoniisnawa gumani qowaason wolguniisna tawa yifawa Daama Ha'oos» yistera tichchewa. 20 Es bari boor'a gumani kaastostan gumeenes maktefaanane maasu iktefaanane dey ushu, Es baron zugunesik teetbaasta iichchannī geysa wotutawa. 21 Mangu wuzason ma'arik merotano mangu wuzaasik mertotaata.

13 Aaffa ha'suusnu sinun imtfanaas Ha'oosi fiqadik sinna boor'anawa hash dey feese ha'sinyanyi meya taatesetees Ha'oosik sinna boor'ana asu zuuttere basa denalo ha'sife baassok ajajamonak sholsuwa. 2 Es bari boor'a ha'sife baassotin tugga'efe bar zuuttere Ha'oosi ajajinontu tugga'efewa, Ajajamo beyfe bar dey basastatu ke'o ephphe yeefewa. 3 Ha'sife baasso digtesefees mangu wuza zagsefe baassoktano ma'a wuza zagsefe baassoktawa. Ha'sife baassotin digo beya sholefatoso? Ese ma'a wuza zaguwa, baassokin dey galata danatawa. 4 Ha'sife bar neek ma'a wuza zاغونك taate Ha'oni wostinynyawa. Ha'sife bar siifo taar'enaas shimak sina beyna boor'a mangu wuza zagir sinfaatane barin digowa. Bar mangu wuza zagife baassotin ke'uknawa Ha'oosi gumani kaastonon besunakna

Ha'oosi wostinnyawa. 5 Es bari boor'a dey Ha'oosi ke'onon digoos koi'ba sinnoynaron, haalantiis nittotin wee'ona boor'a ha'sife baassok ha'u sholsuwa. 6 Girbo kaasifetiis dey es bari boor'awa; ha'sife baasso es wostooson wostesefees Ha'oosik wostokwa. 7 Isarba isarbaasik sholsi wuzason zuguti. Girbo girbotik sholsina barik girbo girboti; karaxa sholsina barik karaxa kaasut; digitok sholsina barin digoti; ulfina sholsina barik ulfina imti. 8 Nittotna nittona keeshotosi tano ooni kowanu nittoosta foonata; Es bari boor'a asusin zuutire shunfe bar tumaason zagiwa. 9 «Gerkesataata, worutaata, wiisotaata, eenantotaata» yifa ajajisewa ooma ooma ajajiisikitone zuuttera: «Asu zuuttambaase asin ne ne teetaason shunfataysimato shungwa» yifa isa ajajiissi zuuttera giriwa. 10 Asusin shunfe bar es shunna asusata mangu wuza aane zagife. Es bari boor'a asunin shunfe bar ajajison zuutire zagiwa uwa. 11 Ese Afay'nitan guzuti wonaas hash kar'namato arutiwa. Zeemoti amaneni wonaastan hashti faruni wonaas mai'sira yaara innoki kar'iwa. 12 Waalaas aatdifarwa; wonaas dey ta'i; es bari boor'a talmaasi wostonon beyya chaarefaasi neeboni meyaason mayaniwa. 13 Yaahoknawa ushshe zawoknawa gerkesaknawa wojochoknawa faassoknawa mangu koonakna sinnoynaron wonaasi chaarefaassi feefe asuni meenimato ma'rik foosoti. 14 Es bari boor'a Daam Yesus Kiristoosnin maytitano ashnitisi kaltananon tuunuk safarotiitawa.

14 Nitto ganeyaassi amantobaasik hopi sina asusin ephphatootitano basa teetri safaraasta karakkaroitiita. 2 Isa beso biyani: isa asu beste wuzason zuutire muunak chinuni amantoba foona. Sinuntano amantobaasik zagu beya bar tokte toko bar barontu meefe; 3 Barin Ha'oos ephphata sinna boor'a beste wuzason zuutire meefe bar muunoy barin kashshunaattawa; muunoy bar dey meefe basaasta mangsu kar'anatawa. 4 Eekan oom asusa wostinnyanita mangsu kar'fees ne oonso? Bar yerefenak wedey gandefenak daambaasa girowa; dey Daamiis barin yeetu chimana sinna boor'a chimme yeronawa. 5 Esiisimato isa wonaas ooma wonaastan denalo ulfinto zagire safarefer feoonak chimanawa; Oomiis dey wonaas zuuttera isa kixxe ulfinbatu faartano wonaasikitoni ganesi oorba oorba aafawa yiretu safarefewa. Ese es barne fa wuzaasik asu isarba isarbaasik nibbaassi safarenaysimato zaguwowa. 6 Isa wonaason ooma wonaastan denalo zagire ulfinsifer feefaaanane Daamiisa ulfinakwa iyaatwa. Beste muusonnu zuutire meefe bar Daamiisa ulfinakwa iyaattu meefe, Meefena muusik dey Daamiisin galattefe. Beste muuson zuutire muunoy bar Daamiisa ulfinakwa iyaat aane meefe. Es muu beybaasik

dey Ha'ooson galattefe. 7 Innoossin teetbaasik kitifer wedey teetbaasik feefer aafewa. 8 Faafaanaine Daamiisiku fooni; kiitifaanaine dey Daamiisiku kiituni. Es bari boor'a kitifenik kaak faafenik inno teetniisik Daamiisarwa. 9 Es bari boor'a Kiristoos kitire kitun kabinaas hayewni meyaknawa kituni meyakna Daam sinanakwa. 10 Eekan ne ayneesata awagan mangsu kar'fasso? wedey Awagan ayneesin kashshifasso? Inno zuuttamniise Ha'oosi mangsuni kar'ni kodaasi sinte yeeronirwa. 11 Dey matsafaassi: «*Ta hayewawa* yifawa Ha'oos; ke'aas zuuttera ta sina kaa'nonawa; termaas dey; *Ta Ha'o sinnamato taak zaala makonawa* yistera tichchena boor'awa. 12 Es bari boor'a inno isarni isarniis teetnisi wostok Ha'oosi sina ta'a wolguba imanirwa. 13 Es bari boor'a isarniis oomiisata mangsu kar'anita; Sinuntano oonu aybaasa ugunta gansuni wuza wedey tuusa duusunoynamato teetbaason oodo. 14 Isa wuza zinawa yire safarefe asu es wuzaas bariktu zina sinanatano aaffa wuzanu teetbaasik kiina sina beynamato ta Daam Yesuniki kamo mai'sira aringwa. 15 Ne maafata muusi boor'a ayneesik tuusa sinatar sinfaanane keeshtanaas neyissi aafawa; Es bari boor'a Kiristoos barik kitina asusin maafata muusi boor'a tishunak zugutaatawa. 16 Ese nittokik ma'ar sina wuzason oomni meya kashshusonek zuguttiitawa. 17 Ha'oosi taato Korto Ayyanak bestefa ooko, naganewa giranetano muunewa ushne asi chowatawa. 18 Esiisimato Kiristoosnik wostefe asu Ha'oosontu girsife, asuni sinak dey galatamtowa. 19 Es bari boor'a nagaas bestefana wuzaasonnawa innotna innotna chimani wuzasonna sholoniwa. 20 Muuni boor'a Ha'oosi wostonon boganittawa. Muus zuuttera kaymawa; sinuntano oom asusin tuusa'suni muuson muus likkitawa. 21 Es bari boor'a ayneesin tuusa'sunoytamato asha muu beya wedey waynini usha usha beya wedey aaffa tuusa'suni wuza zugre beya ma'arwa. 22 Ese han amantonees neenawa Ha'oos asi ganeyasi sinungwa, Likkiwa yire amanena wuzason zegin kanubaas wee'onyona asu galatamtowa. 23 Sinuntano awuzakne yifet meefe asus zagina wuzaas amantok sina beyna boor'a mangsu basaasta katerwa, amantok zagtonoy wuzaas zuuttera boor'awa.

15 Amantok chim sina inno hopini meeni hopiyaason wor'aniktu sholsifatano inno teetniisom girsunik aane sholsifawa. 2 Isarni isarniis oom asusin amantobaasik chimanak barik ke'ni wuzaasewa barin girsuni wuzaase asin zuguniwa. 3 Kiristoos teetbaason aane girsuwe; sinuntano korto matsafaassi: «Asuni meya neen me'ete me'aas tayistatu kar'iwa» yifa kaama basaasta kar'i. 4 Korto matsafaassin danfeni fakiyaasewa chinuse abdini foona

zeemma tichchenaas innotin assukwa. 5 Fakinewa chinune imfa Ha'oos nittotna nittotna Kiristoos Yesusni besosik zoonustok oomiisneen isar sinne fooson nittok imangwa. 6 Es bar sinnaas Daamni Yesus Kiristoosni Aba Ha'ooson isa nibaknawa isa kaamakna ulfinsutkwa. 7 Kiristoos Ha'osi ulfinak nittotin ephpheteenamato, nitto zuuttamnitiseisaas oomiisn ephphatoosoti. 8 Han ta makefanaas Ha'oos zeema abani meyak girina teyyani kaamaas ko'unak Ha'osi futokwa iyaat Kiristoos Ayhudni meeni wostinnya siniwa. 9 Dey Aazabni meya Ha'ooson fakibaasik galattosonekwa. Tichaassi: «Es bari boor'a Aazabni meeni ganeyaassi neen galattonawa; sunneesik dey gaamak galata imanawa» yistera tichchenaasimatowa. 10 Dey: «Nitto Aazabni meyane! Ha'osi daraneen ane girotiwa» yistera tichchewa. 11 Hepsa dey: «Aazabni meyane! Zuuttera Daamiisin galattoti; daraas dey zuuttera Daamiisin galattoti» yistera tichchewa. 12 Esiimato dey raajju Isayyas dey: «Isseyni zalaassin koontonir yoona; Aazabni meeni zoonzi sinanak kabuna; baasso dey abdibesiison basaasta zagsone» yifawa. 13 Nitto abdiis Korto Ayyanaasi hugnak dichec haranak abdin Ha'ooson amantoniisik giranewa nagane tuunira nittok imangwa. 14 Aytaasakiton! Ma'ak tuuma nitto; tuuma aruk tuumesetiis; isaas oomiisir kiituk chimatik sinnamato ta aringwa. 15 Ha'o taak imna otmaasimato nittotin yadasunak sholefaat isa isa chowa digaba foontonon tichingwa. 16 Han Ha'osi otma taak imtenaas Ha'osi misirachchuni kaamanon Aazabni meyak makonak maagnimato sinna Kiristoos Yesusnik wostonakwa. Esiis dey Aazabni meya Korto Ayyanak kerteserenawa Ha'ooson dey girsuni maa'a sinerena tai'sosoneku wostedifawungwa. 17 Es bari boor'a Kiristoos Yesusnik kamo Ha'oosik wostonak chimnaasik teetefawungwa. 18 Aazabni meya ajajamer sinonek zugunak Kiristoos ta kaamaasiknawa ta wostoski kamona wostenra wuzasontano ooma isa wuzane makonak aafa chimanawuza. 19 Esiimato dey akama akama biistera artonoy wuzasiknawa diinqi wostoosikotkna dey Korto Ayyanaasi hugnak Yerusalemun kabira Eliwarqoni biratoostana kar'a Kiristoosni misirachchuni kaamaason makengwa. 20 Wonna wonna kaltfanaas dey oom asu kaputna kaptasta keer'ak sinnoynaron Kiristoosni sunaas teegtonyna dima zuuttambaase asiissi misirachchuni kaamaason makonakwa. 21 Esiis dey: «Zeemo sinak basa chowaason maktonoya asuni meya biyone; basa chowaason odonoy baasso yaadatosone» yistera tichchenaasimatowa. 22 Hashneen kar'a nittoki yoonoynamato showo wona kaltengwa. 23 Sinuntano hash han biratoosta faase daasta wostonak koi'sina boor'a; dey showo neyaastan

kabira nittotin biyanak akamanon kaltet faanar sinna boor'a, 24 Ispen hamfana kabaasik shaatera nittotin biyanak koppa'engwa. Garo wonanon nittoneen ane girak aatinanneen orfo ugunnaasik sinni argasu taak zagutimato abdi zaghifawungwa. 25 Sinuntano hash Ha'oni asuni meyak imtoni argasuni waaga ephpha Yerusalem hamnarwa. 26 Esiis dey Meqedoniyaknawa Akiyakna feese Ha'oni asuni meya Yerusalemuk feese tukamni meyak imtoni argasuni waaga wossonek buggire kabsete boor'awa. 27 Es argasuuuson baasso fiqadik imetees giddi sinna boor'awa. Aazabni meya Ayhudni meyaneen ane ayyanani eebba haa'er sineteneen Aazabni meya ashni foobesiisik Ayhudni meyanon argasusonek giddiwa. 28 Es bari boor'a han zuutte argasuni waagaason Yerusalem ephpha taamma imnanneen orfo nittoki kamo Ispen hamanawa. 29 Nittoki yaafana kabaasik Kiristoosni eebaason tuumanon ephpha yoonamato arifawungwa. 30 Aytaasakiton! Taak Ha'ooski shiiphok kabefana kabonaasik taan argasutimato Daamni Yesus Kiristoosniknawa Korto Ayyanaasi keeshtanakna nittotin shiiphewawungwa. 31 Es shiophotis dey Yuudani daasta feese amanony asuni meeni kushusin fui'tonaknawa Yerusalemuk fa wostonaknawa Ha'oni asuni meya ephphetoosonematowa. 32 Es bar dey sinnaneeen orfo Ha'o iendaanane girak nittoki yaara nittoneen ane halagalfatonak sholefawungwa. 33 Nagani Ha'oos zuuttamnitiseen ane sinfawungwa; Aamin!

16 Kinkirayasn katamaasi fa betekiristanisissi wostet fa Feeben amanamtio eetni sinbaason arutik sholefawungwa. 2 Bar taannawa oom showo asuni meyanonna argasir sinna boor'a amanynyini irbani meyanon ephphetoo sholsifanaysimato Daamiisa sunak ephpha taara barik sholsi wuza zuuttambaase asik argasutik adara yifawungwa. 3 Kiristoos Yesusni wostoosik taneen ane isar sinne wostet feese Prisklaniknawa Aqilakna naganaason maksoti. 4 Baasso dey zeemo sinak ta edde kitknu sinfanak hoorere feeseterwa. Es barik dey baassotin galattefawungwa. Ta ta ta sinnoynaron Aazab sinefaat kiristana sina amanynyini meeni betekiristanisikitoneen baassotin galattesedifewa. 5 Baassoki keer Ha'oni shiiphok zuuttesefe amanynyini meyak naganaason maksoti. Iisiyanidaastak zeemme Kiristoosnik amane bariknawa shunfana Ephenoetosniknawa naganaason makotiwa. 6 Nittok akamanon hopi Maaramik naga makoti. 7 Taneen ane taatere feese baassoknawa wosini meeni ganeyaasik arto sina Ayhud koontaasakitonikna dey Andronikosniknawa Yuuniyaasiknawa naga makoti. Baasso Kiristoosnik amanoosik tayistan zeemme feeseterwa. 8 Daamiisik shunfana Ampiliyatosnik

naganaason makotiwa. **9** Kiristoosni wostoosik innoneen ane isar sina Urbanosniknawa shunfana Istakusnikna naganaason makotiwa. **10** Kiristoosnik fa amantobaas fattantera zaala maktea Aphelisnik naganaason makoti. Aristobulosni keerki meya sine baassok dey naganaason makoti. **11** Ayhud sina koonta Herodiyank naganaason makoti. Narsiisni keeruk Daamiisik amanere feese meyak naganaason makoti. **12** Daamiisa wostok hopit faase mashka meyak; Tirufayknawa Tirufosakna naganaason makoti. Daamiisa wostok akamanon hopit fa barewa Kiristoosnik ta baron shunfana Persiisik naga makoti. **13** Daamiisa wostonon wostok akamanon arto sina Rufosnik naganaason makoti. Taan dey nawuba zagira shunfa intobaasik naganaason makoti. **14** Asinkiritosniknawa Felegonnikna, Hermesnik, Patrobasnik, Hermasnik dey, baassoneen ane feese ayni meyak naganaason makoti. **15** Filogosnik, Yuliyak, Neryaniknawa eetbaasikna naganaason makoti. Esiisimato dey Olumpasniknawa baassoneen ane feese amanynyini meya zuuttambesiise asikna naganaason makoti. **16** Korto daamok naga ooshshosoti. Kiristoosni betekiristaniisikito zuuttera naga nittok makse. **17** Aytasakiton! Ephpha taaseti assuuson tugga'er sinere nitto ganeyasi oor oor kesnewa rakkone ephphe yeesepe asuni meyaastan teetitiison oodiwa. Baassostan dey woktiwa. **18** Es effetena asuni meya teetbesiisirontano Daamni Kiristoosnik aane wostesefewa. Shupha wollaknawa ge'sire teegokna garamni meeni nibaason eeshshisefe. **19** Misirachchuni kaamaasik ajajamer sinnitiison asu zuuttambaase asi sinak arte sinbaasik girefanaknu ma'ar sina wuzaasik techum; mangu sina wuzaasik dey garam sinatik sholefawungwa. **20** Es baron zagiqaatine nagani Ha'oos ta'a wonaassi Sexanaason wochontiisi sikalosi yer'a eesuna. Daamni Yesusni otmaas nittoneen ane sinfawungwa. **21** Taneen ane wostefe Ximotiyos naga nittok make. Esiisimato Ayhud sina koonta Luqiyos, lyasonnawa Sosipatrosna naga nittok maksete. **22** Han wosiyaason tichi ta Xertiyo dey Daamiisik naga nittok makefawungwa. **23** Taanawa hantak fa betekiristaniisiktonon zuutire irbasife Gaayos naga nittok makedifewa. Katamaasi waaganon kunsife Erastos dey ayni sina Qo'artoos naga nittok make. **24** Daamni Yesus Kiristoosni otmaas zuuttamnitisneen ane sinfawungwa; Aamin! **25** Ibeneen aachera fa, hash dey ammanon kesa futoni aacho chowaaski kamo ta makefana Yesus Kiristoosni chowaasik makefa misirachchuni kaamaasik amantontiisik chimma yerotik nittotin zagunak chimanawa. (aiōnios g166) **26** Sinuntano hash es futoos ammanon kessa bestewa, Koi'ba foonto Ha'oosi ajajik zuuttambesiise amanere ajajamosonek raajjuni meeni

matsafaaski kamo daraas zuutte arsonek zagtewa. (aiōnios g166) **27** Bar bar techumba faana isa Ha'oosik, Yesus Kiristoosnik kamo koi'ba foontonon galata sinfawungwa; Aamin! (aiōn g165)

1 Qoronxos

1

Ha'oosi fiqadik Kiristoos Yesusni wosi sinanak teegte Phawulosnawa ayni sina Sostensikna; 2 Qoronxosni katamaassi fa Ha'oosi betekiristaniisik; barissi feese Kiristoos Yesusnik korto sine baassoknawa korto sinonek teegte baassoknawa; esiisimato dima dimaassi baassoknawa innokna Daam sina Daamni Yesus Kiristoosni sunaason teegsfe baasso zuuttambesiise asik; 3 Abani sina Ha'ooskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna otumnewa nagane nittok sinfawungwa. 4 Kiristoos Yesusniki kamo Ha'oos otumbaason nittok imna boor'a wonna wonna Ha'onaason galattekawungwa. 5 Zuuttambaase asik wollak sinun aruk Kiristoos Yesusnik otum sinetiwa. 6 Kiristoosni chowaasik makeni zaalaas nittokik zagiratu fawa. 7 Es bari boor'a Daamni Yesus Kiristoosni ammanon yooson oodet faafeseti kabaasik Ha'oosi Ayyanani imaassin isarnu nittok aafa yo'una wuza. 8 Daamni Yesus Kiristoos wolle yoona wono zinniti foonto sinna koi'baasta kar'ananneen chimma footik nittotin zagawowa. 9 Naaba sina Daamni Yesus Kiristoosneen ane isarniti foonak nittotin teege Ha'oos amanamtowa. 10 Aytasakiton! «Nitto ganeyaassi oor oor kesa foonata; zuuttamnitiiisa isa nibaknawa isa safarakna chimma footi» yira Daamni Yesus Kiristoosni sunaasik shiiphefawungwa. 11 Aytasakiton! Nitto ganeyaassi faasso faanamato Kelo'eni keer feese meyakin odengwa. 12 Esiis dey nitto isa isarnitiis: «Ta Phawulosnir, ta Aphphilosnir, ta Phexirosnir, ta Kiristoosnir» yisefeti. 13 Eekan Kiristoos bagtewoso? Phawulos nittokwa iyaat suuttewoso? wedey haphuktesetiis Phawulosni sunaasikoso? 14 Ta Qersiposnawa Gayosnatano nittoossin ooninnu aane haphqut sinna boor'a Ha'ooson galattekawungwa. 15 Es bari boor'a: «Ta Phawulosni sunaasik haphuktengwa» yire makok chimnir oonu aafe. [16 Futowa; Isxifanosni keerki meyanon haphqinqwa; es baassoneen oom haphqina asu foobaason aane yaadatotwa.] 17 Kiristoos taan wosinaas misirachchuni kaamaason makonaktano haphqunaktawa; Kiristoosni mesqeliis shima sinna fui'tonoynamato misirachchuni kaamaason makefanaas asuni techmak beste wollaktawa. 18 Mesqeliisi kaama tishuni baassok gowwumma sinnatu faadtefa; sinuntano faruni innok Ha'oni hugnawa. 19 «Techumni meeni techmaason tishkuna; aruni meeni aruuuson shima zuguna» yistera tichchewa. 20 Eekan techum ayfeso? Tumaasi aru dey ayfeso? Han neyaasi tu'ninyinya ayfeso? Ha'oos han daastaki techmaason gowwumma aane zuguanoso? (aiōn g165) 21 Han daastaki asuni meya baasso teetni techmaasik Ha'ooson aru chimonoytemato Ha'oos

techumbaasik kulfija. Sinuntano gowwanimate faadtefa inno makefeni Misirachchuni kaamaasik amanefe baassotin fatunak Ha'oosi fiqadi siniwa. 22 Aagenu sinfaanane Ayhudni meya biistera artonoy wuza biya sholseter; Girikni meya dey techmatu sholsefe. 23 Sinuntano inno Kiristoos innokwa iyaat suuttobaasontu makefeni; es bar dey Ayhudni meyak tuusa; Girikni meyak dey gowgumma. 24 Sinuntano teegte baassok Ayhud sinoto Girikni meya Kiristoos Ha'oosi hugnanewa techumnewa. 25 Esiis dey Ha'oosi gowgumma asuni meeni techmaastan denalowa; Ha'oosi hopiya asuni meeni hugnaastan denalowa. 26 Aytasakiton! Ha'oos nittotin teegeni kabaasik awune fe asu sinetimato yaadatotiwa. Asuni safarasimato nitto ganeyaassin showoni meya techum wedey chim wedey arto asu aafsetiwa. 27 Sinuntano Ha'oos techumni meyanon iishshunak han daastak gowwanimate faadtefa asuni meyanon koriwa; chim meyanon iishshunak han daasta feese hopinimato faadtefa baassotin koriwa. 28 Ha'oos han daastaki asuni meeni sinak ulfinto yiste wuzasikiton ulfintonor sinbaason besuk; han daastak daakalo sina baronnawa kashistosonna dey shima sina wuzason koriwa. 29 Es baron dey zaginaas oonu Ha'oosi sinak basa teetni safaraasik teetonynamatowa. 30 Sinuntano Ha'oos nittotin Kiristoos Yesusneen ane isarniti foonak zagi. Es bari boor'a Ha'oos Kiristoos Yesusni innok techumni; ookoni, kortoninawa furinina sinanak zagiwa. 31 Ese matsafaas dey: «Teetefe bar Daamiisik teetowowa» yistera tichchenamatowa.

2

Aytasakiton! Ta nittoki yaana kabaasik Ha'oosi aacho chowanon mакенаас wolumni chimak wedey akama techumni besuktawa. 2 Nittonen ane faana kabaasik Yesus Kiristoosnawa esiis dey mesqeliista suuttore kitubaasontano ooma isa wuzanu arunoynamato buggira faanar. 3 Es bari boor'a nittonen faana kabaasik hopi sinna digaknawa akama qorkuknatu faan. 4 Wolumnaasewa makonaase asuni techmaknawa wollumni kaatuk sinnoynaron Ha'oosi Ayyanani hugnanon ammanon besukwa. 5 Es baron dey zaginaas amantontiis asuni techumta kaputter sinnoynaron Ha'oni hugnak teetonakwa. 6 Sinuntano ayyanak fook chim asuni meyak techmaktu makefeni; sinfanaknu makefeniis dey han daastaki techma wedey tishuni meeni han daason ha'sisefe baasso techmaktawa. (aiōn g165) 7 Sinuntano inno makefeniis Ha'oos zeemma showo neyaneen inno ulfinaasik hoossina barewa aachera fa Ha'oosi aacho chowni techmanonwa. (aiōn g165) 8 Han daason ha'sife baasso ganeyaassin han techmaason arir oonu aafe; arisete sinfaanane ulfinni Daamiisin suutosone kabatawa. (aiōn g165) 9 Sinuntano

Matsafaassi: «Aafa binoyaason; odo odonoyaason, Asuni niba safaronoynaason; Ha'ooson shunfe baassok hoossiwa» yistera tichchenaasimato. 10 Sinuntano innok Ha'oos Ayyanbaaski kamo aacho chowaason ammanon besiwa. Ha'oosi Ayyana akamanon aacho sina Ha'oosi chowanonnu fu'onoy zuutira tu'nir. 11 Asuni chowaasik sinar sinfaanane basa teetni ayyanaastano ooma basaassi fa safaraason arifer onoso? Esiisimato Ha'oosi Ayyanatano Ha'oosi safaranon arunir oonu aafe. 12 Ha'ooskin imte wuzason arunik Ha'oosi Ayyananontu ephphataani tano han daasi ayyananon aane ephphatoweniwa. 13 Es bar dey ayyanani wuzason ayyanak feesefe baassok makefeniis asunikin bestefa techmaasik sinnoynaron Ha'oni Ayyanaaskin bestefa techmakwa. 14 Sinuntano Ha'oosi Ayyana basaassi tishifaan ashak feefe asu Ha'oni Ayyanaaskin imtefa wuzasikitonon aafa ephphetoona wuza. Es imte imaason tu'untefeniis Ha'oosi Ayyanaki kamo sinna boor'a es asus yaadatonak aafa chimanawuza. 15 Sinuntano Ha'oni Ayyana basaassi faana bar zuuttambaase asin tu'nir. Sinuntano bar teetbaasik ooniknu aane tu'untefe. 16 Esiis dey: «Daamiisa safaranon; oo aruk chimniriso? barin kiiuk chimnir oonso?» yistera tichchenaasimato, Sinfanaknu Kristoosni nibaas innoossi faarwa.

3 Aytaasakitono! Ta nittotin assifana kabaasik ashni safarak Kristoosnik hashnu chimma yeronoy daaga naanggota sinemimatotano Ha'oni kaamak feesefe baassosimato zagiratava. 2 Chima muuni muuk chimnroy daaga naanggota sineti boor'a ta nittotin shaabotano chima muu aane maasutwa; Hashnu sinfanak nitto chima muuni muuk chimnorwa. 3 Nitto hashnu ashni safarak fe asuwa; nittotna nittotna wol koononewa karakkarone faar sinna boor'a ashni safarak feer sinnititanoso? Wostet faaseti wostoos dey baaki asunimatotano? 4 Isar: «Ta Phawulosnirwa» oomiis dey: «Ta Aphphilosnirwa» yifena kabaasik baaki han daastaki asu sinnitisontano? 5 Shakafooti Aphilos aambenso? Phawulos aambenso? Baasso nitto amanotik zagi wostinnyawa; isa isarbesiis wostesefees Daamiisik baassok imna wostosongwa. 6 Ta tokin; Aphphilos aka ushi; sinuntano dichiis Ha'ooswa. 7 Es bari boor'a wostoosik arkiron sholsu sinaas dichi Ha'oostano toka bar sino aka ushi bar isa wuzanetawa. 8 Toka bar sino aka ushi bar isa barwa; isa isarbaas wostobaasimato teetbaasi waaganon ephphetoona. 9 Inno nittoneen ane Ha'oosik woste wostinnyawa; nitto dey Ha'oni foshnewa Ha'oni shu'uni keyanewa. 10 Ha'oos taak imna bari otmaasimato isa haxxe shu'ni keya keer'fe keer'innyanimato kaputta kunsin; oomiis dey ta kaputna kaptaastatu keer'ana. Sinuntano isarbaas

isarbaas es barista aakkak keer'anamato arunak sholsifa. 11 Isarga kaputte kaptaastan oonu ooma kapta kaputanak aafa chimanawuza; es kaptaas dey Yesus Kiristooswa. 12 Oonu es kaptaasta warqek wedey birrik; ma'a ulfinto shu'ak wedey i'ok; shaa'ak wedey agadak keer'ar feefaanane; 13 Asu isa isarbaasa wosto ammanon kessa bestona mangsuni kar'ni wona yoona; es wono isa isarbaasa wosto awunefaar sinnamato geyak fattantera biistona. 14 Isa shu'ni keya keer'innyas kaputna kaptaasta wostenia wostos geyak fattantera kiichchonoy fu'tefaanane shu'ni keyaason keer'a bar waagbaason danana. 15 Wostobaas geyak kiichchena keer'innyas danana waagbaason turkuna; sinuntano bar teetbaasik geyaassi kamo aatfaat kiichchonoy fu'te asunimato sinana. 16 Ha'oosi betemeqdesi sintimatotawa Ha'oosi Ayyana dey nittoossi faafamatona aane aruwetinoso? 17 Ese oonu Ha'oosi betemeqdesin boganane Ha'oos barin bogarwa; Ha'oosi betemeqdesi kortowa; es betemeqdesiis dey nittowa. 18 Nittoossin oonu teetbaason eshanaatawa; han daastaki techumni gefaasik techum sinne bester feefaanane Ha'oosi futo techmanon dananak teetbaason gowwa zugire faaduwowa. (aiōn g165) 19 Han daastaki techmaas Ha'oosi sinak gowwummawa; esis dey matsafaasi: «Ha'oos techumni meyanon mangubesisiik baassotin ephanawa» yistera tichchenaasimato. 20 Esiisimato dey: «Daamiis techumni meeni safaraas shima sinnamato arifewa» yistera tichchewa. 21 Es bari boor'a zuuttambaase nittor sinna boor'a oonu asunik teetonatava. 22 Phawulos sinfenak Aphilos sinfenak Phexiros sinfenak han daas sinfanak kaa sinun kitu sinun; hashti fa bar sinun yooni bar zuuttambaase nittorwa. 23 Sinuntano nitto Kiristoosnir; Kiristoos dey Ha'oniwa.

4 Ese asu zuuttambaase innotin kiristoosni wostinnya sinnimatotawa Ha'oosi aacho chowanon ammanon kisire makoni ha'suni hugna imtena adara epho asu zugire faadunak sholsuwa. 2 Adara epha asuni meya amanamto sinne bestosoneku sholsifawa. 3 Ta chowaasik sinfaanane nittonu tayista mangsu kar'efetik wedey oom asu tayista mangsu kar'fenak isa giddina aafawa. Futoosik ta ta teetaasik tayista mangsu kar'anak aafa chimanawuza. 4 Ta arifanaasimato sinfaanane kanunaas aane taan waqasefawa; sinuntano tayista mangsu kar'niis Daamiis koi'bawa. 5 Es bari boor'a wonbaas kar'noyeen wedey Daamiis mangsuni kar'ak yoonoyfeen ooniistanu mangsu kar'atiita; bar yeena wono talmaassi aachera fa aacho chowaason chaarefaasta kisunawa. Asuni meeni nibaassi aachera fa safaraason ammanon kisuna; es kabaasik asu isa isarbaasik Ha'ooskin sholsu galata dananawa. 6 Ayni meyane! Nittok ke'ni

wuzaasikwa iyaat han chowaasik taannawa Aphilosninha beso zagira makengwa; es baron dey zaginaas: «Tichche baristan aataata» yifa kiitooson innokin aruti iyaatwa. Es bari boor'a isa asunik teetefaat oomiisin kashshutik aane sholsifawa. 7 Ne oomiisatan awuk arkutasso? Oomiiskin ephphatoonota wuza aambanso? Eekan zuuttambaase asin ephpha tataas oomiiskin sinnanneen oomiiskin ephphetoonoy asunimato awuniron teetefasso? 8 Hashnu nittok sholsi wuzason zuutira dantiwa! Hashnu otum sinetiwa! Innoostan oor kessa taato sintiwa! Futok taato sineti sinfaanane inno dey nittoneen aye taatonir sinna boor'a ma'ar sinana kabawa. 9 Es bari boor'a Ha'oos wosi sina innotin kituni mangsuni kar'a baassosta ka'ten wortosone dima oottere hamefe asuni meeni ganeyaassin koi'niis inno sinnimatotu taak bestefawa. Es baristan kabi chowa han daa zuuttambaase asiissi Ha'oni wosiyano sinfanak asuni meeni sinaknu sinfanak biistoni wuznimato sinna bestefeniwa. 10 Inno Kiristoosnikwa iyaat gowwa sinniwa; sinuntano nitto Kiristoosnikami techumni meya sinetiwa; esii simato inno hopini meya sinniwa; sinuntano nitto dey chimni meya sinetiwa; nitto dey ulfinto sineti; sinuntano inno salphater sinni. 11 Es sa'atlisi kar'ana kabaneen maktefeni iktefeni; atatu sifeni; ichchefeni; duuni keeni turkuk rakkatefeni. 12 Inno teetni kushusik wostok hopifeni; Innotin erwisefen eebbisifeni; kabgisefen fakifeni; 13 Innotin me'eafeennawa sunniison mangsisefenna mal'ak baassok wolgifen; esseen hawung kar'a han daastaki ha'to wuznewa futtera ha'te diimne sinniwa. 14 Ta han baron nittok tichinaas shunto naanggotna sinetimato zagira kiiuntaktano nittotin iishshunak iyaaftawa. 15 Awunu sinun Kiristoosnikami showo zoonsinti feefenaknu showo abanti aafewa; sinuntano ta nittotin Kiristoos Yesusni misirachchuni kaamaasik kooningwa. 16 Es bari boor'a ta besosik zoonustotik shiiphefawungwa. 17 Es chowaasik shuntonawa amanamtona sina dey Daamiisik naata Ximotiyosninin nittok wosingwa. Daa daassinawa showo betekiristaniissina ta assifanaysimato bar ta Kiristoosnikami danna gaddo kaasi ajajinon nittok yaadassunawa. 18 Nittoossinisaas nittotin biyak yoo beyanarne faar sinna baassok bestefaan beegantek tuumesetewa. 19 Sinuntano Daamiisa fiqadi sinfaanane han ta'a wonaassi nittoki yoonawa. Es kabaasik es beegantefea baasso wollaason koi'ba sinnoynaron hugnabesisonnu arunak sholefawungwa. 20 Ha'oosi taato wolumni chowatawa; sinuntano Ha'oni hugnawa. 21 Sholefetiis aambanso? Ke'oni haaro ephpha nittoki yoonakingwa wedey keeshtanaknawa garamni ayyanakna yoonak sholefetiso?

5 Nitto ganeyaassi iichu sooloni zina faanamato wolumedifarwa. Es effatena sooloni zinaas Aazabni meeni ganeyaassina aane zagtefawa. Esiis dey tushni intobaason asu zagire epha asu feer yistewa. 2 Eekan es effatena iichu chowa nitto ganeyaassi feen awuniron begantefetiso? Esiistan han chowaasik suumotik aane sholsuwanoso? Es effatena wostooson zagi asusin nitto ganeyaassin oor kisutiwa. 3 Awune faaron ta ashak nittoneen aye fo beyfanaknu ayyanak nittoneen anetu fawungwa; nittoneen aye faanarimato sinna es effetena wostooson zagi asusata Daamiisa sunak mangsu kar'ingwa. 4 Zuuttetesefeti kabaasik ta dey Daam Yesusni hugnaasik nitto ganeyaassi ayyanak faanar sinna boor'a; 5 Boor'ak tuumme fe han asusa asha tishunak Sexanaasik aatira imatik sholsuwa. Es baron dey zugusotiis Daam Yesus mangsuni kar'ak yeefena wono es asusa kaa farunkawa. 6 Ese teetontiis ma'artawa; kiisku maso akama tushooson kisifanamato aane arifetinoso? 7 Hashti sintiisimato masoba foonto ora tushonimato sinatik hajifa di masooson tishkutiwa. Inno Faasikani fantu sina Kiristoos shuktewa. 8 Es bari boor'a mangunewa begantone tuumma hajira di masoosik sinnoynaron masoba foonto garamaknawa futokna kixxani eeboson ulfinsuniwa. 9 Zeemoti nittok tichina wosiyassa soolefe baassoneen aye isar sinatiita yira faanarwa. 10 Es baron yinaas zuuti ephpha han daastaki soolsefe meyaneen wedey joorsefe baassoneen wedey wiisni meyaneen wedey koo'loshiiphefese meyaneen aye footiita unatawa. 11 Sinuntano ta hash tichina Amanynyini meya yistefaat soolefe baassokin wedey jooresefe baassokin wedey koo'loshiiphefese baassokin wedey asuni suna mangsisefe baassokin wedey zayesefe baassokin wedey bo'esefe baassoneen aye isar sinatiitawa. Es effetena aye meyaneen aye muunu muuitiitawa. 12 Kiristanani meeni maabaraasi gerakalo feese aye meyaasta mangsu kar'niis ta oonso? Kiristanani meeni keerkalo feese aye meeni chowaasik nitto teetniisik mangsuni kar'a chimitirtanoso? 13 Gerok feese aye meeni chowaasik mangsu kar'niis Ha'ooswa; ese matsafaas: «Mangu asusin nitto ganeyaassin oor kisutiwa» yifawa.

6 Nittoossinisaas kiristana aye aybaasneen aye faassefaanane chowbaason kiristanani meya biyonek zagustan malatonak amanony meeni shonggosta hamanak aakkak chimo? 2 Ha'oni aye meya han daasta mangsu kar'onemato aye aruwetinoso? Eekan han daasta mangsu kar'atir sinfeen han garo wuzason mangsuni kar'a hoputiroso? 3 Ha'oni wosiyaastanu mangsu kar'anir sinnamato aye aruwetinoso? Eekan han daastaki chowaasik aakkak daysira

mangsu kar'a beyanisso? 4 Ese nittotna nittotna wol faassefaatine kiristanani meeni maabarasaasneen gerakalo sina kashisto asuni meeni sina chownitiison aakkak tai'sutisso? 5 Han baron makenaas iishshukwa uyaatwa. Shakafooti ganentiissi ayni meyanon mangsuni kar'a chimni aruba faana asu aafenos? 6 Sinuntano ay aybaasin malatere amanonoy meeni mangsu kar'ni keer ephphe hama sholsunoso? 7 Ese nitto ganeyaassi nittotna nittotna wol malatera karakkaret foontis teetbaasic salphinawa. Es baristan nitto miir'amefaatine wayyatanoso? Esiisimato nitto eshtefaatine wayyatanoso? 8 Sinuntano nitto ayniti sina kiristanani meyastanu miir'onewa eeshshune katidifetiwa. 9 Jallisife baasso Ha'oosi taatosi aafa girsonne wuza sinnamato aane arifetinoso? Es chowaasik eshtotiitawa; igife baasso; soolefa baasso wedey koo'llo shiiphsefe baasso wedey gerkesefe baasso wedey arqarna arqarna wol ephefe baasso; 10 Wedey wiisni meya, wedey joortuni meya, wedey zayini meya, wedey asuni suna mangsisefe meya, wedey bo'inyanyani meya Ha'oosi taatosi aafa girsonne wuza. 11 Nittoossin isa isaas esiisimato sinna faasetir. Sinuntano hash Daamni Yesus Kiristoosni sunaasiknawa Ha'oniisi Ayyanakna boor'ntiissin mastetiwa; Ha'osik korte korte dara sineti dey ooko sinetiwa. 12 «Zuuttambaase taak faqqadtewa; sinuntano zuuttambaase taak aafa ke'anawuza; zuuttambaase taak faqqadtewa; sinuntano aaffa wuzaasiknu boza sinna aafa ha'unna wuza. 13 Muu katnirwa; kataas dey muunirwa» eekan; Ha'oos muuson gedda kataason gedda tishkunirwa. Sinuntano atuniis Daamni Yesusnirwa, Daam Yesus dey inno atunisir sinna boor'a atuniis gerkesni wosto wostonak aane sholsifawa. 14 Ha'oos Daam Yesusnirwa kitun kabgiwa; innotin dey hugnabaasic kitun kabgunawa. 15 Atuntiis Kiristoosni atuni bagto sinnamato aritirtanoso? Eekan Kiristoosni atuuson ephpha taamma soolefa mashkasusi atuneen isar sinanak zagu sholsunoso? Isanne aane sholsifawa! 16 Soolefa mashkasusneen akeunfe asu barneen akeunisa isar sinbaason aritirtanoso? «Hepobesiise isar sinonewa» yistera tichchewa. 17 Sinuntano Daam Yesusneen akeun sinfe bar barneen akeun Ayyanaasic isar sinfe. 18 Es bari boor'a gerkesaastan wokti; asu zagifena boor'aas zuuttera atubaastan gerakalotu zagife; sinuntano gerkesfe asus basa teetni atuustatu boor'a wostef. 19 Nitto atuus Ha'ooskin ephpha taati barewa nittoossi fa Korto Ayyanaasi betemeqdesi sinnamato aritirtanoso? Ese nitto Ha'oosirteno nitto nittortewa. 20 Bar nittotin waagaktu waagewa; es bari boor'a atuntiisik Ha'ooson ulfinsuti.

7 Nitto taak tichiti chowaasik asu mashkasunee akeun kunu shakaanane ma'arwa. 2 Sinuntano gerkesaastan

wokak arqasu isarba isarbaas teetbari asuba foongwa; mashkasu isarba isarbaas teetbari teegobay foowo. 3 Teego asubaasic zugunak sholsi baron kalanaatawa; esiiisimato asus dey teegobaasic sholsi baron kalanaata. 4 Asus atubaas bar barirtawa; teegosarneengwa; ese dey teego atubaas bar basartawa; asubasirneengwa. 5 Chimma Ha'oni shiiphok hepontiise nittotna nittotna merkera garo wonniron sina shakaanane oor kesak isaas oomiisa mabtinon kalanaata. Es bari boor'a teetnitiison oodda hopira Sexanak fattantonoytimato wolla isarik footi. 6 Han baron yifanaas dey ajajini sinnoynaron kiitowa. 7 Asu zuuttere tayisimato asu ephnoy feefaanane shunana kabawa. Sinuntano isarba isarbaasic Ha'oos ooma ooma imatu imiwa; isaasik isa tesa ima, oomiisik dey ooma tesa ima faarwa. 8 Girunoysewa teegobesi kitina mashkasusikitone asik yifanaas dey ekkatu unawa; girunoytamoto sinna faasefaanane ma'arwa. 9 Sinuntano ashni eenantok kiichchoostan epha wayya sinna boor'a teetbesiison ha'su hopsefaatene ephotowa. 10 Epha baassok dey imana ajajis haniiswa; es ajajis dey Daamiisartano taartawa; giri asu teegobaasatan oor kesanaatawa. 11 Oor kesfaanane girunoynamato teetbak duun wedey teegobaasneen akeun ganon; esiisimato teego asubaason kofkunatawa. 12 Sinuntano oomni meyak Daamiis sinnoynaron ta teetnaasik yifanaas ekkawa; isa kiristana sina asu kiristana sinnoy asuba faafaananenawa akeun foonak sholefaananena gafkunaatawa. 13 Kiristana sina mashkasu kiristana sinnoy teegobay feefaanenewa akeun foonak sholefaananena barin kofkunatawa. 14 Kiristana sinnoy teegoos kiristana sina asubaasic boor'a Ha'oni asu sinana; kiristana sinnoy asus dey kiristana sina teegobaasa boor'a Ha'oni asu sinana; ekka sina shakaanane nitto naanggotaas Ha'oni naanggotaas sinanak aafa chimanawuza. Sinuntano es barik faasefaatine naanggotiis Ha'oni naanggotawa. 15 Kiristana sinnoy bar oor kesanak sholefaanane oor kesowa; sinuntano es barik kiristana sina teegoos sino kiristana sina asus aaffa chowaknu giddik aafa oodtona wuza. Ha'oos innotin teegenaas nagak foonikwa. 16 Ne kiristana mashkasuse; kiristana sinnoy teegoneesin awuzakne fu'otatto awu arifasse? Ne kiristana sina arqasuso! Kiristana sinnoy asuneson awuzakne fu'otatto awu arifasso? 17 Isa isarbaasic Daamiis barik imna imaasiknawa Ha'oos barin teegena kabaasic feena foosikna foowowa. Betekiristiisiikitok imna tumaas esiiwsa. 18 Oonu haarko kunnanneen orfo teegter sinfaanane haarko kunnoye feer sinne safaronata. Haarko kunnoy teegter sinfaanane haarko kunanak sholonatawa. 19 Haarkoni kuna sinun kunu beya waagba aafawa. Arki wuzaas Ha'oosi ajajinon oodawa. 20 Es bari boor'a asu

isa isarbaasik Ha'oos barin teegena kabaasik feenamato chimme foowowa. 21 Ha'oos neen teegena kabaasik boz sinna faataroso? Sinfatanewo giddiba aafa rakkatotaatawa. Sinuntano birmadumma kesni ixa danfaatane es ixaas neyistan atanatawa. 22 Boz sinne feen Daamiisik teegte asus Daamiisik birmadumma daniwa. Esiisimato dey birmadumma kesse feen teegte asus Kiristoosni bozwa. 23 Waagak waagteti boor'a asuni boz sinatiitawa. 24 Es bari boor'a aytasakitono! Asu isa isarbaasik teegtefena kabaasik feena foosimato Ha'ooseen ane zagire foowowa. 25 Girunoy wedey ephnoy diise baasso chowaasik Daamiisik ephna ajaji aafawa. Sinuntano Daamiisa fakiyak amanamto asu sinnamato ta kiitooson imanawa. 26 Hashti faani wonaas rakkoni wona sinna boor'a asu ephnoy wedey girunoy baak foos ma'arne faarwa. 27 Sinfanaknu asu ephit sinfaatane gafkuk sholotaata; asu aane ephe sinfaatane ephak shlotaata. 28 Sinuntano ne asu ephaatane boor'a sinar utawa. Esiisimato isa durba nawa girifaanane boor'a sinar utawa. Sinuntano asu ephfe baasso han daastak showo fooni rakkbaassotin epharwa. Ta safaraas dey es rakkossin fui'totikwa. 29 Ayni meyane! Ta nittok makonaas haniiswa; wonaas kawuniwa; Hanneen ekalok asuba feena bar asuba foontonimato sinne foowowa. 30 Waassefe baasso waasunoy baassosimato sinoto; girsefe baasso girosonoy baassone feer sinne foosoto. Koda waagsefe baasso isa kodabesi foonto zagire faadusoto. 31 Han daastaki baassok ke'fa wuzason baassok ke'hor zagire faadusoto. Hashti fa han daastaki wuzaa aatarwa. 32 Es bari boor'a isa safaraku rakkatonoy foosotik sholefawungwa. Asu ephnoy bar Daamiisin girsuna wuzatu sholefe sinna boor'a safarabaason Daamiisik sholsu wostotatu feeshifewa. 33 Sinuntano asu epha bar asubaason girsuk han daasta fa wuzasontu safarefe. 34 Es barik safarabaas heppik bagtewa uwa. Esiisimato girunoy mashkasus wedey durba nawa ashbaasiknawa kaabaasikna kortera Daamiisar sinak sholefana boor'a safarabaason Daamiisik sholsu wostostatu feeshifa. Sinuntano girira di mashkasus teegobaasin girsunak sholefana boor'a safarefana safaraas han daastaki wuzasongwa. 35 Ta nittok han baron makefanaas birmadummaniison kalak sinnoynaron nittok ke'ana ukwa. Safaranaas dey nitto ma'a fo footiknawa safarantiis bagtonoynaron tuuma nibak Daamiisik wostotiknawa. 36 Isa asu teegere duusina durba nawaason epha beyanak bugginanee orfo es baron zagubaas nawaasik ma'aron aane zaguwe sinbaason safarefanane baron ephak fa safarabaas zaga sinfaanane baasso ephne girune zaguus ma'ar sinna barik bestefaanane sholefanaasimato ephanane boor'a aafwa sinanawuza; epho.

37 Sinuntano isa asu nibbaassi zagifaanane giddisuni wuza tishifaanane bar sholena baron yetuk chimfaananenawa teegena nawaason epha beyanak buggifaanane ma'aron zagi. 38 Es bari boor'a asu ephpha bar ma'arontu zagi; sinuntano ephnoy bar dey akama ma'arontu zagi. 39 Girira di asus teegobaas kaak feenanee ephne girune asi tumaasik taatera fa. Sinuntano teegobaas kitifaanane bar sholena asuniki girunak birmadummaba faar; sinfanaknu giruna asus kiristana sinanak sholsuwa. 40 Sinuntano ta safaraasik girunoy baak diifanane arkiron girera foona. Ha'oosi Ayyana tayissi faarne faar sinnatu taak bestefawa.

8 Koo'llok shukte ashni chowaasik sinfaanane futoosik zuuttamniise aruni faarwa; aruu ge'sir; sinuntano keeshtanaas chinir. 2 «Aruna faar» yit safarefe asu feefaanane arunak sholsinaasne faaron hashnu aane aruwewa. 3 Sinuntano Ha'oonosun shunfe asus Ha'osisi sinak arto sinanawa. 4 Es bari boor'a koo'llok shukte ashni muuni chowaasik sinfaanane koo'loos teetbaasik kaaba foonto sinnamatonawa isa Ha'oostano ooma Ha'o aafa sinnamato arifenwa. 5 Awunu sinfanak ha'o sinnoy ha'o yistera teegtefa showo ha'onewa showo daamni meena den samak sinun daastak feeseter yistefa. 6 Sinuntano zuuttambaase asin tesi isa Aba Ha'o ko'iba innok faar; inno dey barir sinniwa. Esiisimato zuuttambaase bariki kamo testernawa inno dey barik faafeni isa Daam Yesus Kiristoos koi'bawa. 7 Sinuntano es baron arsefees asuni meya zuuttambaasetewa; isa isaas hashnu koo'loni shiiphoo dostenesete boor'a ashaason meesefees koo'lo shukter zagirewa. Es bari boor'a kanubesiis hopiya sinna boor'a kiinefe. 8 Ese Ha'ooski tai'suniis muutawa; muubeyfenik innok yo'uni wuzni aafa; maafenik buui'suni wuza aafa. 9 Sinfanaknu han birmadummanii amantok zagunoy asuni meyak tuusa sinnoynamato teetnitiison oodtiwa. 10 «Aruna faarwa» iyaat koo'llok shukte baron koo'loshiiphtefana dimaasta maafeen amantobaasik zagunoy asu neen biifanane es wosteta wostonees asus koo'llok shukte baron muunak zagitartanoso? 11 Es bari boor'a ne: «Ta aruwa» uneesik Kiristoos kitina barinnawa amantobaasik zagunoy kiristanaasinna tishkirwa uwa. 12 Esiisik kiristana ayntisakitonin miir'oknawa hopiya kanubesiisonna mazasuk Kiristoosin miir'efetiwa. 13 Es bari boor'a muus kiristana aytaasin tuusa'sunir sinfaanane aytasasin tuusa'sunasneen isanne asha aafa muuna wuza. (aiōn g165)

9 Ta birmadummana faana asutenoso? Ta wositenoso? Daamni Yesusnin aane biyutoso? Daamiiski kamo hopinaasi gaana nittotenoso? 2 Daamiisik ta wosi sinnaason besifa maatami nitto sineti boor'a oomni meyak wosi sina

beyfanaknu nittok futoosik ta wosiwa. 3 «Wosi sinni mabtine aafawa» yire taan fafessidifer feesefaatene makona wolguus haniiswa; 4 Eekan inno muuniknawa ushanikna mabtini aafanoso? 5 Ooma wosini meenimatonawa Daamiisa ayni meenimatona dey Kefaniisimato amane asu zoonsire kutuk mabtini aafanoso? 6 Wedey wostoni wostok kabet fo sholsinaas Barnabashnawa taakna koi'banoso? 7 Damozaba foontonon teetbari waagak meya taar'o sinne wostonir oonso? Wayini tokke gaanbaason muunor oonso? Miya keemfegedo miibaasi shaabonon ushnor oonso? 8 Han baron makefanaas asuni safaranimatonoso? Tumaas dey ekka aane makefanoso? 9 «Meyaason ichfa gachuwaasi noononon taar'ataatawa» yistera Museni tumaassi tichchewa; eekan Ha'oos es baron yinaas gachuwasikitok safarefaatnoso? 10 Ha'oos es baron yinaas innok safarena boor'atanoso? Bulefe bulinnyaas abdiq bulonak meyaason ichfe bar abdiq ichanak; zuuttambaase haa'obaason dananak es tichche bar futoosik inno boor'awa. 11 Inno nittoossi Ha'oosi chowanon bukaat nitto ashni eebbaason kar'anine akama wuza sinbanoso? 12 Oomni meya han wuzason nittokin haa'osone mabtibesi faar sinnanneen eekan inno aakkak es baristan denalo mabtini fo beynirin? Sinuntano inno han mabtison aane ephpha ke'eniwa. Es baron zaginiis dey Kiristoosni misirachchuni kaamaasi tagit hamaastan yeronynamato safarok zuuttambaase asin fakira chimani ukwa. 13 Betemeqdesiissi wostesefe baasso muubesiison betemeqdesiissi danesefematonawa shoo'aasta maa'a imefe baasso dey es maa'aastan haa'ere meesefematonana nitto arititanoso? 14 Esiisimato dey misirachchuni kaamaason maksefe baasso muubesiison es wostesefe wostoossin danonemato Daamiis ajajewa. 15 Sinuntano ta es mabtisikitosin isaronnu aane ephphatootwa. Han baron tichinaas es mabtinaas awuniron zagtonoy fui'teson uktawa. Asu ta teetena teetonaason shima zagubaastan kitifaanane taak wayyawa. 16 Misirachchuni kaamaason makonaasik aafa teetona wuza; makefanaas giddi sinna boor'awa. Misirachchuni kaamaason mako beyfaanane haybutangwa. 17 Misirachchuni kaamaason asu taan giddisunoynaron shunak makefaanane hopinaas waagba foonawa. Sinuntano giddik zagifaanane taak imte adarasontu koi'sintano ooma zagina wuza faarwa utawa. 18 Eekan, hopinaasi waaga aambanso? Ese hopinaasi waaga misirachchuni kaamaason makonaasik taak fa mabtinaason beyfaat misirachchuni kaamaasi makoni wostonaason kaastoni waaga foontonon baak makonaaswa. 19 Ta ooniknu boz sinnoy birmadumma kesse fe asuwa; Sinuntano taak chimtenaysimato showoni meyanon wolgukwa iyaat zuuttambesiise asi boz siningwa.

20 Ayhudni meyaneen sinfana kabaasik Ayhudni meyanon fu'onak Ayhud sinin; Ta tumaasi daakalo sina beyfanaknu tumaasi daakalo feese baassotin fu'onakwa iyaat tumaasi daakalo feese asuni meenimato siningwa. 21 Ta teetnaasik Ha'oosi tuma feenarnawa Kiristoosni tumaasi sikalosi fe asu sinfanaknu tumabesi foonto Aazabni meyanon fu'okwa iyaat tumaba foonto asunimato sinin. 22 Amantok hopi sina baassotin fu'okwa iyaat hopini meyane feer siningwa. Taak chimtenaasne faaron isa isaasin fu'okwa iyaat zuuttambesiisenee ane zuuttambaase asin sinin. 23 Es baron zuutira ekka zaginaas misirachchuni kaamaasi eebbanon haa'ak Misirachchuni kaamaasikwa iyaatwa. 24 Aato aato eelaasik zuuttambesiise eelefematonawa es eela baassossin isa bar bar wossumaaason ephpheteefenamatona arititanoso? Es bari boor'a nitto dey wossumaaason ephphetook eeltiwa. 25 Haato haatoni eelak hooresefe baasso zuuttere akamanon faya leejiitu ephhefe; Baasso ekka hopisefees tishuni ulfinni wossumaaason danonekwa. Sinuntano inno hopifeniis tishunoy koi'ba foontonon fooni ulfinni wossumaaason dananikwa. 26 Es bari boor'a ta hamma kar'anina dimaason arunoy asunimato shimanon aafa eelana wuza. Siruson gumme ki'fe asunimato baak aafa kabona wuza. 27 Es bari boor'a oomni meyanon aato aatooski teegenanneen orfo ta teetnaasik ha'ter sinnoynamato atunaason ke'ira taak ajajamonak zugunawa.

10 Aytaasakiton! Abaniisakito sharuusi daakalo zoonutesetematonawa zuuttambesiise she'a baariison finetesimatonana nittotin yaadassunak sholefawungwa. 2 Museneen ane isar sinak es sharuusinawa baariissina haphuqtesete. 3 Zuuttambesiise isa tesa ayyanani muuson meesete. 4 Zuuttambesiise isa tesa ayyanani ushaason ushete. Ushetees dey baassotin tustet fa ayyanani kaa'oossin kesa barongwa; es kaa'oos dey Kiristooswa. 5 Sinfanaknu Ha'oos showoni meyak aane girowa; es bari boor'a dugnobesiis ichma daassi hai'tera fu'te. 6 Baasso mangu wuza eenantesetesimato inno dey mangu wuzason eenantonoynimato han bar zuuttambaase innok teetnitiison oodti uni beso sini. 7 «Asuni meya muusoneknawa ushonekna diisete; likkineen denalo ushshe surire beceqok kabsete» yistera baasso chowaasik tichchenaasimato baasso koo'luk shiiphsetesimato nitto dey koo'lou shiiphooitawa. 8 Baassossin isa isa meya gerkesere boor'a wostesetesimato inno dey gerkesni boor'a wostoniita. Baasso es baron zagsobesiisik baassossin isa wonaassi hepasire keeze kum asuni meya kitiset. 9 Baassossin isa isaas Daamiis fattanesetesimatonawa zawk duptere kitisetematonawa

inno dey Kiristoosnin fattanonitawa. 10 [Baassossin isa isaaS unyisete boor'a betto ephpha ya Ha'oosi wosiyak tishisetemato nitto dey unyutiitawa] 11 Es bar zuuttera baassosta kar'naas innok teetnitiison oodti uni beso sinanakwa. Tichchenaas dey neyaasi koi'ta fe innotin ke'ukwa. (aiōn g165) 12 Es bari boor'a yerene feer sinne bestefe bar gandonoynamato teetbaason oodowa. 13 Asuniista kar'fa fatanastano ooma fatana aane nittoosta kar'awa; Ha'oos amanamtowa; es bari boor'a nitto giidostan denalo sina fatana nittoosta kar'anak aafa faqqadona. Fattantefeti kabaasic dey fakuti hugna nittok imak fatanaassim kesati ugna nittok hoossunawa. 14 Ese koontaasakiton! Koo'looson shiiphoostan woktiwa. 15 Han baron dey nittok makefanaas yaadatniti feenar sineti boor'awa. Es bari boor'a ta makefana baron nitto mangsu kar'tiwa. 16 Inno Ha'ooson galattok haa'efeni eebbani toofoos Kiristoosni hannaneen ane isarba faartanoso? Battera haa'oni kixxaas dey Kiristoosni ashaasneen ane isarba faartanoso? 17 Kixxaas isar sinbaasic inno dey han isa kixxaason haa'onir sinanneen awune faaron showo sifneniknu inno isa atuwa. 18 Ese Israelni daraas zagina baron biitiwa; imtefa maa'aason meesefe baasso shoo'asneen ane isarbesi aafanos? 19 Eekan; es baron yifeniis koo'luk shukte ashaas waagba faar unanoso? wedey koo'loos teetbaasic waagba faana wuzawa unanoso? 20 Indaanewa! Aazabni meya maa'a imfees Ha'oosik sinnoynaron kitaasicwa. Es bari boor'a nitto kitaasneen ane isarniti foona aane sholefatwa. 21 Daamiisa toofosin ushfat dey kitaasi toofosin ushatik aafa chimiati wuza. Daamiisa madditan haa'er sinfaat kitaasi madditan haa'er sinatik aane sholsifawa. 22 Eekan es baron zuguk Daamiis koononak zuguniroso? Inno basaastan denalonon chim sinaniroso? 23 Zuuttambaase faqqadtewa; sinuntano zuuttambaase aafa ke'anawuza; zuuttambaase faqqadtewa sinuntano zuuttambaase aane ke'fa. 24 Asu isa isarbaas oomisikneen ke'ni wuza safarowoteno bar barik ke'inilison sholonatawa. 25 Kanuntiissi safari shakaat gabaasta waagtefa aaffa ashaason laphphebaatonoy muuti. 26 Daasewa barista fa bare zuuttera Daamiisarwa. 27 Amanonoy asu muu nittotin maasunak teegefaanane hamatik dey sholefaatine teshshena aafa muuson kanuntiissi safari shakaat laphphebaatonoy muuti. 28 Sinuntano isa asu: «Han ashaas koo'luk shukte ashawa» iyaanane es baron make asusa boor'anawa kanuntiissi boor'ana ashaason muuitiitawa. 29 Kanu yifanaas asusa kanunon unatano nitto kanuuusun unatawa. Eekan oom asuni kanuni boor'a ta birmadummaasta mangsu kar'naas awuni boor'anso? 30 Ta Ha'ooson galattet muu maafaanane Ha'ooson galattena

wuzaasic awuni boor'a waqastonasso? 31 Ese maafeti barik sinun ushfeti barik wedey aafa wuzasonnu zagifeti kabaasic zuuttambaase asin Ha'oosi ulfinak zaguti. 32 Ayhudni meyanon sinun Aazabni meyanon sinun Ha'oosi betekiristaninon sinun tuusa'sutiita. 33 Ta zuuttambesiise fui'tosonek dey oomni meyak ke'nisontano taak ke'ni baron sholonoy asunik zuutira zagifana wuza zuuttambaase asik girsifanaasimato nitto dey esiisimato zaguti.

11 Ta Kiristoosni besosik zoonustenamato nitto dey ta besosik zoonustoti. 2 Zuuttambaase asik taan yaadatefeti boor'anawa ta nittok assina assuuson mai'sira epti boor'ana nittotin galattefawungwa. 3 Sinuntano arqasu zuuttambaase asi teet Kiristoos; mashkasusi teet dey arqasu; Kiristoosni teet Aba Ha'oos sinbaason arutik sholefan. 4 Teetbaason guufere Ha'o shiiphefe wedey raajini kaama makefe arqasu zuuttambaase teetbaason salphisifawa. 5 Esiisimato dey Teetbaason guufonoy Ha'o shiiphefa asu wedey raajini kaama makefa bar bari teetaasontu salphisifawa. Teetbaason guufonoy mashkasus sombaason fiittenarimatotu faadtefa. 6 Mashka asu teetbaason guufo shakaanane sombaason katongwa. Sinuntano sombaason kato wedey fiitto baron salphisuni wuza sinfaanane teetbaason guufongwa 7 Arqasu teetbaason guufonak aane sholsifawa; arqasu Ha'oosi besonewa Ha'oosi ulfinnewa. Sinuntano mashkasus arqasusa ulfinawa. 8 Mashkasus arqarnikintu bestetano arqasu mashkasunikin aane bestowe. 9 Esiisimato mashkasus arqasusiktu testetano arqasu mashkasusik aane testowe. 10 Es bari boor'anawa Ha'oni wosiyasi boor'ana mashkasu ha'suni hugnani mallato sina guufoson teetbaasta duusun. 11 Daamiisik fa kaaniisik mashkasus arqasu foontonon aafa foona wuza; arqasus dey mashkasu foontonon aafa foona wuza. 12 Mashkasus arqasunikin bestenamato arqasus dey mashkarkintu koontefe. Sinuntano arqasu sino mashkasu dey ooma wuzasnu zuuttera bestefanaas Ha'ooskingwa. 13 Ese nitto teetnitisik mangsu kar'tiwa; mashkasu teetbaason guufonoy Ha'oni shiiphobaas sholsunoso? 14 Arqasu sombaason dichifaanane salphina sinnamato testoos teetbaasic aane assifanos? 15 Sinuntano mashkasusik soma dichunak intenaas teetbaason ukanaak sinna boor'a sombaason dichifaanane barik ulfinbawa. 16 Han chowaasic karakkaronak shole asu feefaanane inno sifnenik wedey ooma Ha'oosi betekiristanisikito sinun es baristan ooma dosteni wuzni aafawa. 17 Sinuntano zuuttefeti kabaasic miir'anittano ma'ariri sina beyna boor'a han ajajiison imfanaas galattefatwa. 18 Zuuttambaase asiistan zeemma

isa kuphamak zuuttesefeti kabaasik nitto ganeyaassin oor
 oor kessa faanamato odengwa. Es odena wuzaas bagga
 futo sinnamato amanefawungwa. **19** Futo sina baasso oo
 sinetemato oor kortere artosonek nitto ganeyaassi oor oor
 kesa foobaas giddiwa. **20** Isarik kuphifeti kabaasik maafetiis
 Daamiisa meeta'utawa. **21** Maafeti kabaasik isaaas oomiisin
 oodnoy bar bar meeafe; es barik isaaas maktefeen oomiis
 zayefe. **22** Shakafooti diira muuti keenewa ushati keene
 turkitiyoso? Wedey Ha'oosi betekiristaninon kashshityoso?
 Ese awu nittok unarinso? Es bari boor'a han chowaasik
 nittotin galattonaroso? Isanne aafawa galattona wuza. **23**
 Daamiiskin ephna baron nittok aatira imingwa. Daam Yesus
 aatere imtena waalaasik kixxaason kabgire; **24** Galatni
 shiipho shiiphenanneen orfo batte: «Han bar nittok sinni
 atunaaswa; es baron taan yaadatonir zagutiwa» yi. **25**
 Esiisimato dey meeta'usneen orfo toofooson kabgire: «Han
 toofoos harinnaasik sinni gaddo teyyawa; han toofoossin
 ushfeti kabaasik es baron taan yaadatonir zagutiwa» yi.
26 Han kixxaason maafeti kabaasiknawa han toofoossin
 ushfeti kabaasikna wonna wonna Daamiis yoonanneen
 kitubaason makoti. **27** Ese oonu muunak sholsunoyfeen
 Daamiisa kixxanom meefaanenanewa Daamiisa toofosin
 ushfaananena; Daamiisa ashnewa harinne asin hatessina
 boor'a mamusterwa. **28** Es bari boor'a aaffe asunu
 han kixxaason muubaastannawa toofoossin ushbaastanna
 zeemme teetbaason tu'nuwowa. **29** Aaffe asunu Daamiisa
 atu awu sinnamato mai'sire arunoy Daamiisa meeta'unon
 meefaanenanewa Daamiisa toofoossin ushfaananena basa
 teetaasta mangsuni kar'atu ephphe yoona. **30** Nitto
 ganeyaassin showoni meya hopisetesewa mettesetese dey
 isa isa meya kitiseteesnu es bari boor'awa. **31** Inno teetaasta
 mangsu kar'ni sinafaanane mangsuni kar'aasi sikalosi
 gandoni kabatawa. **32** Sinuntano hanneen han daasneen
 ane mangsu innoosta katonynamato hash Daamiis mangsu
 kar'e innotin ke'ifewa. **33** Es bari boor'a aytasakiton!
 Daamiisa meeta'uni muuk zuuttefeti kabaasik nittotna
 wal oodtiwa. **34** Zuuttefeti zuuttoos mangsu nittoosta katonak
 zugunir sinnoynaron nitto ganeyaassin makter feefaanane
 keebaassik muwo. Fu'te wuzaasik nittoki yaana wono ooma
 sitiri nittok imanawa.

12 Aytaasakiton! Hash dey Korto Ayyanani imaason
 arumitato sholefawungwa. **2** Amantonti foonto sinna
 faati kabaasik arunoyti wuzaasik zoonustera wolla chimnay
 koo'looski hamet faatir sinamato arifeti. **3** Es bar boor'a
 Ha'oni Ayyanak zoonustefet Yesusnin erwunir oonu aafewa.

Esiisimato Korto Ayyanak sina shakaanane oonu «Yesus
 Daamma» yifer aafe sinamato ta nittok makefawungwa. **4**
 Oom ooma Korto Ayyanani ima faarwa. Sinuntano Korto
 Ayyanaas isarwa. **5** Oom ooma Ha'oni wosto faarwa;
 sinuntano Daamiis isarwa. **6** Wostobaas oom oomawa;
 sinuntano zuuttambaase asin zuutira zagifaas isa Ha'ooswa.
7 Isarba isarbaasik Korto Ayyanaason ammanon kotte
 makoni ima imfanaas zuuttamniise asik ke'anawa. **8** Korto
 Ayyanaas isaasik techmak makoni chima imar; oomiisik dey
 es Ayyanaas aruk wolloni chima imar. **9** Es isa Ayyanaas
 isaasik amanto imar; oomiisik dey fatuni ima imar. **10**
 Esiisimato isaasik biistera artonoy wuza zuguni hugna
 imar; oomiisik dey raajini kaamaason makoni chima imar;
 oomiisik dey es imaaskito Korto Ayyanaaskin wedey kiina
 ayyanaaskin sinbaason korire aruni chima imar; esiisimato
 dey isaasik ooma ooma noonok wolloni chima imar; oomiisik
 dey ooma ooma noonok volumte baron kotte makoni
 chima imfa. **11** [Sinuntano es baron zuutira zagifaas es
 isa Korto Ayyanaawsa. Korto Ayyanaas sholenamato asu
 isa isarbaasik ooma ooma ima imfa] **12** Isa asus showo
 atuni billitiba faar. Atuusi billiti showo sinna faanaas es
 isa atustawa. Esiisimato Kiristoos showo atuni billitiba
 faana isa atunimatowa. **13** Ayhud sinfenik; Girikni asu
 sinfenik; boz sinfenik; birmadumma kesa asu sinfenik inno
 zuuttamniise isa atu sinanik Korto Ayyanaasik haphuqteniwa.
 Zuuttamniise dey es isa Ayyanaaskin ushniwa. **14** Isa
 atu wosustenaas showo atuni billitiikintano isa atu bar
 barkin koi'batawa. **15** Wochoos: «Ta kushu sina shakina
 boor'a atuni billititawa» iyaanane eekan; ekka ubaasik atuusi
 billiti sinbaas feeshniroso? **16** Odoos dey: «Ta aafa sina
 shakina boor'a atuni billiti aafa sinanawuza» iyaanane;
 eekan ekka ubaasik atuni billiti sinbaas feeshniroso? **17**
 Isa atuus zuuttera aafa aafa sini sinfaanane awuk odtona
 kabanso? Isa atu zuuttambaase odo odo sini sinfaanane
 awuk sawustera biistona kabanso? **18** Sinuntano hash
 Ha'oos bar sholenamato isa atuus billitiis atuusik sholsi
 dimbaasta ephpha duunak zagiwa. **19** Zuuttambaase isa
 billiti sini sinfaanane tuuma atu ayin bestona kabanso! **20**
 Sinuntano hash showo billiti faafanaknu atuus isarwa. **21**
 Aafaas kushuson: «Ne taak aane sholsifewe!» unak aafa
 chimanawuza. Teetaas dey wochooson: «Ne taak aane
 sholsifewe!» unak aafa chimanawuza; **22** Es baristannu
 akamanon hopiyane faar sinna bestefa atuusi billitisikito
 oomaastan denalonon sholsuwa. **23** Garo ulfinba faarne
 faar sinna bestefa atuusi billitisikito arkiron ulfina imnirwa.
 Biyak iichune faar sinna bestefa atuusi billitisikito arkiron
 ulfina imma oodfeniwa. **24** Sinuntano biyak iichonoyni

atuusi billitisikitok es bar zuuttambaase aane sholsifa. Sinfanaknu Ha'oos biyak iichune faar sinna bestefa atuniisi billitinon arkiron ulfinak oodtonamato zagira atuusi billitis ke'iwa. 25 Es baron dey zaginaas atuusi billitini ganeyaassi oor oor kesa foonoynaron bare bare wal safaronakwa. 26 Isa atuusi billiti rakkateefen ooma atuusi billitisikit zuuttambaase dey anetu rakkatefawa. Isa atuusi billiti ulfintefana kabaasic ooma atuusi billitinikito dey ane girefa. 27 Nitto dey Kiristoosni atuni billitiwa; Isa isarnitiis basa atuusi billitiwa. 28 Es bari boor'a Ha'oos asu isa isarbaasin betekiristaniissi ooma ooma wostoba foonamato zagiwa. Es barik zeemma wosini meyanon; hepsaastak raajjuni meyanon; keezsastak assinnyani meyanon taatsiwa. Tusira dey biistera artonoy wuza zuguni baassotin; tusira dey fatuni ima baassok imtene baassotin; asunin argasuni ima baassok imtene baassotin; ha'suni meyanonnawa ooma ooma noonok wolumsoni asuni meyanon hoossiwa. 29 Zuuttambesiise wosinoso? Zuuttambesiise raajjunoso? Zuuttambesiise assinnyanoso? Zuuttambaase biistera artonoy wuza zagseteroso? 30 Zuuttambesiise asik fatuni ima baassok faaroso? Zuuttambesiise ooma ooma noonok maksone arubesi faaroso? 31 Es bari boor'a zuuttambaase asiistan denalo sina imaasikitonon danatik chimma sholotiwa. Hash dey zuuttambaase asiistan denalo sina ugnaason nittok besunawa. Hash dey zuuttambaase asiistan denalo sina imaason besunawa.

13 Asuni meeni noonoknawa Ha'oosi wosini noonokna wollefanknu keeshtanna tishifaanane shorukten sikel sikilit giilfa bitta wedey ashshiqe siningwa. 2 Raaji makoni ima taak imtefananenawa aacho wuzason zuutira arifaanane dey aru zuuttera taak faafaanane aamaason isa dimtan ooma dimta waar'a taamni amantona faafaan keeshtana tayissi tishifaanana shima siningwa. 3 Taak fa wuzason zuutira tukamni meyak haa'faanane; ashnaasnu fui'tonyrnaron geyak kiichchonak aatira imaat keeshtana tayissi tishfaanane aafa taak ke'anawuza. 4 Keeshtanaas fakir; keeshtanaas ma'aron zagr; keeshtanaas koononk aane zagr; keeshtanba faana asu basa teetaasik aane teetefe; keeshtanba faana asu aane beegantefe. 5 Keeshtanaas sitiriba foonto aane zagr; keeshtanba faana asu barik ke'nii bar baron aane sholefe; keeshtanba faana asu aane haarefe; keeshtanba faana asu miir'amfenaknu miir'ambaason aane faadife. 6 Keeshtanba faana asu futo sina wuzaastatu girefeteno futo sinnoy wuzaasta aane girefa. 7 Keeshtanba faana asu zuuttambaase asin chimar; zuuttambaase asiista amaner; zuuttambaase asiista abdi zagr; zuuttambaase asiista zagr

yer. 8 Keeshtamba faana asu aagene aagene aane gandefe; raaji makoni imaas aatar; ooma ooma noonok wolloni chimaas aatar; arusnu sinfaanane aatar. 9 Arifeni bar sinun raaji makefeni bar baggawa. 10 Sinuntano futo isa eshba foonto wuzaas yaafana kabaasic bagto sina bar feeshanawa. 11 Daaga nawa sinna faana kabaasic daaga naanimato wollet faanar; dey daaga naanimato safaret faanar, daaga naanimato tun'nit faanar, Sinuntano gayma asu sinfana kabaasic daaga naani amalanaason beyingwa. 12 Hash inkaliisik biifenismato xaqaxaqaaassitu biidifi. Sinuntano es kabaasic ammanon biyani. Hash arifanaas baggawa; sinuntano es kabaasic Ha'oos taan arifanaasne faaron tuuma aruna foonawa. 13 Ese amanto, abdi, keeshtanaas keezobaase zagiwa foona; sinuntano han barikitoni ganeyaassin arkiis keeshtanawa.

14 Ese keeshtanaasik zoonustotiwa; Korto Ayyanaasi imanon arkiron raajini makoosi imanon mai'sira sholoti. 2 Ooma ooma noonok wollefle bar Ha'oosiktano asunik aane makefe. Aacho sina chowaason Korto Ayyanaasi hugnak maktefana boor'a es makte kaamaason arifer aafe. 3 Sinuntano raajiison makefe bar oomiisin yeetuk, zagguknawa chinukna asuni meyak makefe. 4 Ooma ooma noonok wollefle asus basa teetaasontu zagiwa; sinuntano raaji makefe bar kiristanani meeni maabarasontu zagiwa. 5 Zuuttamnitise ooma ooma noonok wollefatiine shunana kabawa. Sinuntano es baristan mai'sira shunanaas raajiison makefaatinewa. Kiristanani meeni maabaraas zugunak ooma ooma noonok wollefle asusa wollanon kotte makoni asu tishifaanane raaji makefe bar denalowa. 6 Ese ayni meyane! Nittoki yaafana kabaasic ooma ooma noonok maket yaafanane awu nittok ke'nirinso? Es baristan nittok ke'hiis Ha'oosi aacho chowanon ammanon kisire makooson, aruuson, raajini makooson, assuuson ephpha yaafananewa. 7 Ulullenimatonawa kaamanimatona faase kaaba foonto suruni kodaasikitonu ooma ooma giilni kaama imanak duusto shakaanane imfana teechoni kaama awu sinnamato aakkak artonirinso? 8 Tuturuus artonoy kaamak fugtefaanane neebok oonso hooroniri? 9 Esiisimato noonok wollefeti kabaasic amma sina kaamak mako shakaatine wollefeti baron oo aruk chimnirinso? Siruusik makedifetirne faartu sinatiwa. 10 Ese han daastak showo tesa noono faar; kotba foonto noono dey aafawa. 11 Ese ta wollumtefa noonosi kotanon arunoynar sinfaanane wollefle asusik irbatu sinanawa; bar dey taak irbatu sinana. 12 Nitto dey Korto Ayyanaasi imanikitonon akamanon sholet faatir sinna boor'a arkiron sholotik sholsinaas betkiristiisi zaggifa

imaasikito showonakwa. 13 Es bari boor'a ooma ooma noonok wollefse asu kotte makoni chimba foonak shiiphphowa. 14 Ta ooma ooma noonok shiiphefaanane Ayyanaastu shiiphefartano kanunaas gaanba foontowa. 15 Ekka awu zugunak sholsifaso? Ayyanaasik shiiphona; kanunaasik dey shiiphona; dey Ayyanaasik gaama gaamanawa; kanunaasik dey gaama gaamnawa. 16 Ekka sina shakaanane ne Ayyanak Ha'ooson galattefata kabaasik ne makefata baron arunoy irba asu galatni shiiphoneesik: «Aamin» uuk aakkak chimnirinso? 17 Futoosik ne shiipheta galatni shiiphos ma'arikwa. Sinuntano oom asusin aafa zuguna wuza 18 Ta nitto zuuttamnitiiuse asiistan denalo ooma ooma noonok wollefana boor'a Ha'ooson galattefawungwa. 19 Sinuntano ooma ooma noonok showo kaamak faadtoni kaama makonaasneen oomni meyanon assukwa iyaat betekiristanisik uuch kaama arto noonok kanunaasik makonaku sholefawungwa. 20 Aytaasakiton! Mangu wuzaasik daaga naanggota sintitano safarantiisik daaga naanggotnimato sinatiitawa. Es baron shakaat safarantiisik aru sinati. 21 Esiis dey: «Ooma ooma noonok wollefse asuni meenawa; alaga asuni meeni noonokna; han daraasik makefawungwa; es barnu sinfofanak aafa taan odosone wuza» yifawa Daama Ha'oos» yistera tumaassi tichchewa. 22 Es bari boor'a ooma ooma noonok wollaas mallato sinnaas amanonoy asuni meyaktano amanesefse asuni meyaktawa. Sinuntano raajini kaama makoos mallato sinnaas amanesefse asuni meyaktano amanonoy asuni meyaktawa. 23 Ese betekiristanini amanyynini meya zuuttesefe kabaasik isarbesi isarbesiis ooma ooma noonok wollesefaatenenawa arunor wedey amanonoy asuni meya yeesefaaatenena es maksefe baassotin: «Han asuni meya nifasesetewa» aafanoso usone wuza? 24 Sinuntano zuuttere raajini kaama makefaahanenawa amanonor wedey arunor asu yeefananena odena kaama zuuttambaase waqasterwa. Esiisimato dey odena kaama zuuttambaase asik mangsu basaasta kater. 25 Nibbaassi aachera fa wuzaas ammanon kessa besterwa; sinbaasik gandere: «Futoosik Ha'oos baasso ganeyaassiwal» yit Ha'oosik sagadonawa. 26 Ayni meyane! Ese awu zugunik sholsifaso? Shijphok zuuttesefeti kabaasik nittoussin isaasik gaama faar; isaasik assu faar; isaasik aacho sina wuzason ammanon kisu faar; isaasik ooma ooma noonok mako faar; isaasik makte baron kotte mako faar. Es imaaas zuuttera kiristanani meyanon zaggunir sinanak sholsuwa. 27 Ooma ooma noonok makoni asuni meya feesefaaatene hep wedey arkifanane keez sinne tara tara maksoto, Baasso maksete baron oom asu kotte makowo. 28 Sinuntano kotte makoni asu tishifaanane ooma ooma noonok makesefe baasso zuuttoni dimaastak shaakkusoto. Baasso

teetasiknawa Ha'oosikna koi'ba maksoto. 29 Raajuni meya hep wedey keez sinere maksoto; oomiis dey makte baron odesere mai'sire maazzansoto. 30 Zuuttoosta diise oom asu isa wuza bestefaanane tesuni maket fe bar shaakkuwo. 31 Isa isarbaas arunaknawa zugunakna zuuttamnitiiuse tara tara Ha'oosi wosiyanon mako chimiatiwa. 32 Raajuni meeni raajini Ayyanaas raajini meyak ajajamer. 33 Ha'oni dara sina betekiristanisikito zuuttambaase asiissi zagtefanaysimato Ha'oos nagani Ha'oostano sasnii Ha'otawa. 34 Mashka meya Ha'o shiiphoni zuuttoni kabak shaakkusoto. Tumaas baassotin ajajefanaaysimato ajajamosonektano maksonek aane makowawa. 35 Isa isa wuza aruk sholsefaatene keebesiissik teegobesiis mamussoto; shiiphoni zuuttostak mashkasu wollefaanane iichiwa. 36 Shakafooti Ha'oosi kaama nittokinnoso? Wedey Ha'oosi kaama yaara kar'naas nitto nittoknos? 37 Ta raajjuwa wedey Ayyanani ima tayissi faarwa yife asu feefaanane han tichinaas Daamiisa ajaji sinbaason aruwowa. 38 Es baron arunor feefaanane bar dey aane artefewa. 39 Es bari boor'a ayni meyane! Raajini makooson mai'sira sholotiwa; ooma ooma noonok wollaason dey kalatiita. 40 Sinuntano zuuttambaase sholsinamatonawa sitirikna sinun.

15 Hash dey ayni meyane! Assina misirachchuni kaamaason yadasunak sholefawungwa, Es misirachchuni kaamaas dey nitto ephpha taaseti barewa zagira yeerseti barewa. 2 Ta nittotin assina misirachchuni kaamaason mai'sira ephaatine bariktu farutiwa, Ekka sina shakaanane amantontiis shimaasakiwa. 3 Ta ephphataana tesuni gefaasta fa baron nittok aatingwa, Ta nittok aatina wuzaas korto matsafaasi tichchenaasimato Kiristoos inno boor'aasik kiti; 4 Kabbarte; Korto matsafaasi tichchenaasimato keezsinari wono kitun kabi yifarwa. 5 Bar phexiros beste, orfo dey asire hep wosini meyak beste. 6 Uuch tiyaastan denalo sina basa zoonsiisik isarga beste; baassossin showobesiis hash hawung kar'e kaak feeseter. Sinuntano isa isaas kitisete. 7 Esseen orfo Yaqobnik beste, wosini meya zuuttambesiise asik beste. 8 Koi'astak nasune feer sina taak dey beste. 9 Ta Ha'oosi betekiristanin betira tishkit faanar sinna boor'a wosini meya zuuttambesiise asiissin hater dey wosi yistera teegtonak sholsunoynarwa. 10 Sinuntano ta hash sinna baron sinnaas Ha'oosi otmakwa. Taak imte otmaas gaanba foontonon aane fui'towa. Esiistan aatta oomiisatan arkiron wostok hopin. Sinuntano es baron zagiis taneen ane fa Ha'oosi otmatano tatewa. 11 Ese ta sinfofanak wedey baasso sinefek assifeniis es barongwa; nitto dey amanetiis es

barongwa. 12 Sinuntano Kiristoos kitun kabinamato makeni sinfaanane nittoossin isa isa meya kitun kabu aafawa aakkak yisefeso? 13 Kitun kabu tishifaanane Kiristoos kitun aane kabuwe uwa. 14 Kiristoos kitun kabu shakaanane inno assus sinun nitto amantoos shimaasik sinbawa. 15 Dey Ha'oos Kiristoosnin kitun kabgiwa yire assuniisik eshinynya Ha'oni zaal sini uwa. Ese kiti asuni meya kitun kabu shaksefaatene Ha'oos Kiristoosnin dey kitun aane kabguwa uwa. 16 Kiti asuni meya kitun kabu shaksefaatene Kiristoos kitun aane kabuwewa uwa. 17 Kiristoos kitun aane kabuwe sinfananane amantontiis shimaasikwa. Hashnu boor'aassitu faaseti uwa. 18 Kiristoosnik amanere kiti baasso tishisete uwa: 19 Kiristoosnik abdi zagifeniis han daastaki kaak koi'ba sinfaanane asu zuuttambaase asiissin arkiron innok suumoni asu sinanirwa. 20 Sinuntano Kiristoos kiti baassok kitun kabuni uzza sinne futok kitun kabiwa. 21 Kitu yaanaas isa asuniki kamo sinnamato kitun kabuus dey isa asuniki kamo siniwa. 22 Addamni boor'a asu zuuttambaase kitifenamato dey Kiristoosni boor'a asu zuuttambaase kaa danana. 23 Sinuntano es bar dey sinanaas isarba isarbaas tarabaasikwa. Kiristoos kitun kabubaasik uuzzawa. Hanneen dey Kiristoos yeefena kabaasik basar sina baasso dey kitun kabsone. 24 Tusire dey bar ha'susonnawa ha'suni hugnaasonna dey giidson zuutire tishkaat taatooson Aba Ha'oosik imfena kabaasik han daasi ko'a sinana. 25 Ha'oos gumabaasin zuutira ha'subaasi sikalosi zaguna kabaneen Kiristoos taattonak sholsuwa. 26 Mertera koi'baastak tishuniis guma sina kituuwsa. 27 «Ha'oos zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagiwa» yifar tichchewa. Sinuntano: «Zuuttambaase ha'subaasi sikalosi zagi» uus zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagi Aba Ha'ooson aane daysifa. 28 Wuza zuuttambaase Kiristoosni ha'suni sikalosi sinnanneen orfo Aba Ha'o zuutira zuuttambaase asiista sinanak Naas teetbaasik zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagi Aba Ha'oosi ha'suni sikalosi sinanawa. 29 Ese kiti asuni meya kitun kabso shaksoner sinfaatane kiti asuni meeni chowaasik haphuqtesefe baasso zuuttere buu'besiis aambanso? Kiti asuni meya isanne aafa kitun kabsone wuza sinfaanane asuni meya baasso edde awuniron haphuqtesefeso? 30 Innonu sinfenik sa'ati sa'attiissik adagata katuni wuzak aattera oodtet faaniis awuni boor'anso? 31 Ayni meyane! Taak wonna wanna kitu upherwa; han baron nittok makefanaas Daamni Yesus Kiristoosniko kamo nittoosta fa teetonaas futo sinna boor'awa. 32 Asuni safarasimato ta Efesonuk gonyoosneen ane kabonaas taak ke'haas aambanso? Kituni meya kitun kabu shaksoner sinefaatene: «Wono kitunir sinna boor'a hani yaani muuni; ushni» yistenaaysimato sinnirwa. 33

Eshtotitawa; «Mangu zoomoos ma'a amalaason mangsirwa» 34 Hang nibnitiiski woluti; boor'aason dey wostotiita; nitto ganeyaassi isa isa meya Ha'ooson arunor feeseter. Han baron ekka yifanaas nitto iichchotikwa. 35 Sinuntano isa asu: «Kiti asuni meya kabsonees aakkakinso? Kitun kabsefe kabaasik fooni atubesiis awune faarinso?» yire mamsuna sinana: 36 Ne gowwa! Bukta meyaas kitu shakaanane kaaba aafa foona wuza. 37 Ne bukfata kabaasik akakiltiison aane tokewa; sinuntano zalaas awuzakne zago wedey ooma wuza sinanak chimana. 38 Sinuntano Ha'oos sholenamato zalaasik atuba imfawa. Zala isa isarbaasik ooma ooma atu imfawa. 39 Asha zuuttera isa tesatawa; asuni ashaas isa tesa; kaabare yere waagaasi asha dey ooma tesawa; kasasikitoni asha ooma tesa; kurxummiisi asha dey ooma tesawa. 40 Esiisimato dey samaki atu faar; han daastaki atu dey faarwa. Sinuntano samaki atuusi ulfina isa tesawa; han daastaki atuusi ulfina dey ooma tesa. 41 Awaasi ulfina isa tesa; assaasi ulfina dey ooma tesa; baakuraasi ulfina dey ooma tesa; isa baakuraas ooma baakuraastan ooma ulfinba faar. 42 Kitun kabuni asuni meeni chowaas han barne faar. Kuupni atutu buktifar; kuuppa tishunor hayewa atutu sinna kabuna. 43 Salphinak bukte bar ulfinak kabuna; hopiya sinna bukte bar hugnabare yerer sinna kabuna. 44 Ashni atu sinna bukte bar Ayyanani atu sina kabuna. Ashni atu faananneen Ayyanani atu dey faar. 45 Es bari boor'a: «Tesuni asu Addam hayew testo sini» yistera tichchewa. Sinuntano ko'ni Addam sina Kiristoos dey kaa imni Ayyana sini. 46 Sinuntano tesusta yeysi asha mayoteno Ayyananirtewa. Ayyananiis yeenaas asha mayosneen orfowa. 47 Tesuni asus testenaas han daaskin sinna boor'a han daastakirwa; hepsani asu yeenaas samangwa. 48 Han daastakir sina baasso han daastan teste basasimatowa. Saman sina baasso saman ye basasimatowa. 49 Han daastaki asusa gitone feer sinnimato dey samaki asusa gitone feer sinanirwa. 50 Ayni meyane! Ta nittok makefanaas haniiswa; ashaasewa hannaase Ha'oosi taatonon aafa ephphatoona wuza. Esiisimato dey kituni atuus kitunoy hayewa atuuson aafa ephphatoona wuza. 51 Ese isa aacho wuza nittok makonawa; inno zuuttamniise aafawa kitun wuza; sinuntano zuuttamniise sooltoni. 52 Sooltoniis dey koi'ni tuturuus fugtefana kabaasik aafni walgaat yipgifeesne faaron isargakwa. Tuturuus fugtona; kiti asuni meya dey kitunoy hayew sinne kitun kabsone; inno dey sooltoni. 53 Han kuupni bar kuupnoyson han kituni bar kitunoysen mayanak sholsuwa. 54 Es kuupni bar kuupnoyson han kituni bar kitunoysen mayfana kabaasik: «Kituus tishi dey merte!» yistera tichche bar ko'unawa. 55 Esiisimato dey: «Kituse! Merere kabunees ayfase? Kituse!

Asuni miir'efata hugnanees ayfase?» yistewa. (Hadēs g86)
56 Kituusi kejni hugnaas boor'aaswa; boor'aasi hugna
dey tumaawsa. 57 Sinuntano Daamni Yesus Kiristoosnik
kamo meronik zagifa Ha'oosik galata sinfawungwa. 58
Es bari boor'a shunto ayaasakitono! Zagira yerotiwa; isa
wuzaknu sinfaanane shorkotita; Daamiisa wostok hopifeti
bar shimaasaki sina beybaason arira yeetunoy wonna wonna
Daamiisa wostonon wostok chimti.

16 Amanynyinik zagtefa waagni kisuni chowaasaki
Galatiyani betekiristanisikitorajajenaasimato nitt
dey ekka zaguti. 2 Ta yaafana kabaasaki waagni kisu
zagtonynamato gudda guddaasaki wono nitto ganeyaassini
isa isarbaasaki danfena waagastan kisire oor kunsuwo. 3
Ta nittoki yaafana kabaasaki nitto korira imeti asuni meya
kisiseti waagaason ephphe Yerusalem hamonek geggesuni
tichaneen ane wosuna. 4 Sholsifaanane ta dey hamana;
baasso taneen ane hamak chimone. 5 Maqedoniya kamo
hamak coppa'ena boor'a esta kamo aatfana kabaasaki
nittoki yoona. 6 Hamana dima aafarissinu ugunaasaki sinni
argasu taak zugutik awuzakne nittokene ane aatuna sinana.
7 Hash esta kamo aatfana kabaasaki nittotin biyanak aane
sholot; Daamiisa fiqadi sinfaanane garonon dicha wona
nittokene ane foonamato abdi zagifawungwa. 8 Sinuntano
penxekosteni heeb kar'ananeen Efesonuktu foona. 9 Showo
wostoni ugna taak gachche; sinuntano tugga'efe meya
showowa. 10 Ximotiyos nittoki yeefena kabaasaki digaba
foontonon nittokene ane foonak argasuti. Bar dey tayisimato
Daamiisa wostonontu wostefe. 11 Es bari boor'a oonu barin
kashshunynamato bar ayni meyaneen ane taaki wolle
yoonak oodet faanar sinna boor'a taaki nagak wolle yoonak
ugunbaasaki sholsi baron argasuti. 12 Ayni sina Aphphilos
oom ayni meyaneen ane nittotin yeesere biyosonek mai'sira
shiiphera faanar. Sinuntano bar hash nittoki yook aane
sholowe; barik mai'na wono yoona. 13 Guzuti; amantok
zagira yeroti; chimti; zaguti. 14 Zagifeti baron zuutira
keeshtanak zaguti. 15 Ayni meyane! Isxifanosni keerki meya
Akayani daastak tesuni amanynyini meya sinetematonawa
amanynyini meyanon wostok teetbesiison aatire imetematonawa
arifeti. 16 Es effeten asuni meyaknawa baassoneen
ane wostok hopit feesefe baasso zuuttambesiise asikna
ajajamosotik mai'sira yaadatsifawungwa. 17 Isxifanosniknawa
Ferdonaxisna dey Akayqosna baasso taaki yoos taan girsi.
Nitto taneen ane upho shakuntiisik baasso nitto edde taak
yo'i baron tuuniset. 18 Baassonawa nittona asi ayyanaasaki
beysa imete. Es bari boor'a es baassone fe asuni meya

ulfintosonek sholsifawa. 19 lisiyak fa betekiristanisikito naga
nittok ooshshesete. Aqelanewa Pirisqilane; dey keebesiissi
zuuttasese kiristanani meya dey zuuttere nibbesiissi kabi
naga nittok Daamiisa sunak ooshshesete. 20 Hantak feese
kiristanani meya zuuttere nittok naga ooshshesete; korto
daamok naga wol ooshshosoti. 21 Ta Phawulos han nagani
tichaason kushunaasaki tichingwa. 22 Daamiisin shunnor
feefaanane erwutter sinowa! Daamniiso! Yowa! 23 Daam
Yesusni otmaas nittoneen ane sinfawung. 24 Keeshtannaas
Kiristoos Yesusnik kamo zuuttamnisineen ane sinfawung;
Aamin!

2 Qoronxos

1 Ha'oosi fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna; Qoronxosuk fa betekiristaniisiknawa esiiismato Akayani daa zuuttambaase asiista feese kiristanani meya zuuttambesiise asikna; **2** Abani sina Ha'oniiskin; Daam Yesus Kiristoosnikin Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfawungwa. **3** Fakini abaasiknawa innok chimaason zuutira imfa barikna dey Daamni Yesus Kiristoosni aba Ha'oosik galata sinfawungwa. **4** Inno Ha'ooskin danfeni chimaasaki shanaassi feese baasso zuuttambesiise asin chinunik Ha'oos innoosta kar'fa shana zuuttambaase asik innotin chinifa. **5** Kiristoosni shanaasi showonon haa'enisimato basa chinuson dey daysira danani. **6** Inno shanaason ephpha taafeni kabaasik nitto chimnewa farune asin daneti. Inno chifeni kabaasik nitto dey inno ephphataani shanaasne faiyison fakiy ephpha taara chimiatiwa. **7** Innoosta kar'a shanaason haa'etisne faaron inno chimaason dey haa'otimato arifeni boor'a nittoosta fa abdinii akamawa. **8** Ayni meyane! Iisiyaki daasta faani kabaasik innoosta kar'a shanaason arusotik sholefeniwa. Es innoosta kar'a shanaas wor'ak chimnoyni faya sinna boor'a kaak fooni abdiisnu innoostan budiratu fa. **9** Esiisimato kituni mangsuni kar'a innoosta katenarne faar sinnatu innok beste, Es bar zuuttambaase innoosta kar'anaas amanefeniis kituni meyanon kitun kabgifa Ha'oosontano inno hugnaasikta sina beybaason yaadatonikwa. **10** Es bari boor'a bar kituta katuni adagaassin innotin fu'e; dey fu'ona; hanneen dey innotin fu'onamato abdinii basaastawa. **11** Nitto dey innotin shiiphontiisik argasutik sholsifawa. Akama shiiphosik inno Ha'oosi argasunon danfeni kabaasik showo asuni meya dey inno boor'a Ha'ooson galatesefewa. **12** Ese inno teetonik sholsi wuzaas haniiswa; es bar dey futo sinbaason kanuniis innok zaalawa; oom asuni meyakinnawa arkiron dey nittoneen ane fa isarniis Ha'ooskin danni kortosewa ma'aase asiistatu zagira yere. Es bar dey sinnaas Ha'oosi otmaktano asuni techmaktawa. **13** Feretira yaadatotik chimati wuzasontu tichintano isanne ooma wuza aane tichuweniwa. Zuuttambaase asin yaadatotik chimatimato abdi zagifawungwa. **14** Hash inno chowaasik arifetiis baggawa; sinuntano orfo mai'sira yaadatotimato abdi zagifawungwa. Es bari boor'a Daam Yesus yoona wono inno nittok teetefeniisimato nitto dey innok teetoti. **15** Es baron mai'sira arina boor'a hep kushunon nittok ke'anakwa iyaat zeemma nittotin yaara biyanak coppa'era faanar. **16** Nittotin biyanak coppa'enaas Meqedoniya hamfana kabaasiknawa estan wolla yaafana kabaasiknawa. Esiisik Yuudani daa

hamana ugunnaasik taan argasutik safarera faanarwa. **17** Es baron coppa'era kabifana kabaasik awu zugunak sholsinamato arunoy ek hang yit fe asune feer sinna nittok bestewoso? Wedey es baron coppa'onaasik: «Ee! Wedey Indaane» yit ek hang uuks asuni safarak zaginirne faar sinna nittok bestewoso? **18** Ha'oos amanamto sinna boor'a inno dey nittok makefeniis: «Ee! dey Indaane!» yifa ek hang uni kaamaktawa. **19** Taanawa Sillaasna dey Ximotiyos Ha'oosi Naa Yesus Kiristoosnin nittok makeniis wonna wonna: «Ee!» yifa kaamak koi'batano: «Ee! wedey Indaane» yifa ek hang uni kaamaasik aafa sinanawuza. **20** Ha'oos innok imna abdiis zuuttera: «Ee!» Sinanaas Kiristoosnik kamowa; es bari boor'atu Ha'oosi ulfinak Kiristoosniki kamo: «Aamin» yifeniwa. **21** Innotinnawa nittotinna Kiristoosnik chimma yeronik zagiis Ha'ooswa; wostok innotin koriis dey barwa. **22** Basar sinniisik zaala sinni maatamaason innoosta icha barewa hanneen innok imtoni otmaasik nibniissi Korto Ayyanabaason waasi zagira innok imaas barwa. **23** Ta wolla Qoronxos yoo beynaas nitto suumotik aafa zuguna wuza yira nittok kenashtefaatwa; es barik dey Ha'oos taak zaalawa. **24** Nitto amantontiisik chim sineti boor'a nittotin girsunki nittoneen ane wostonistano amantontiisik aafa nittotin ajajoni wuza.

2 Ese nitto suumotik zugunoynamato safarok nittotin biyak wolla aafa yoonawuza yira buggin. **2** Awune faaron ta nitto suumotik zagu beyfanaknu nittoteno oom taan girsunir oonso? **3** Zeemma nittok ekka tichinaas nittoki yaafana kabaasik taan girsusonek sholsina baasso ta suumonak zagonoytemato iyaatwa. Ta giraas nitto zuuttamnitiiise asi gira sinbaason amanefawungwa. **4** Akama suumoknawa nibnaassi rakkaterana dey akama harafa waasit han tichaason tichinaas akamanon nittotin shunnar sinnamato arutik iyaattano nitto suumotik zugunak yiratawa. **5** Asunin suumonak zagir oonu feefaanane suumonak zaginaas taan taan sinnoynaron zuuttamnitiiise asingwa; chowaason arkissinartawa; nitto ganeyaassinnu showoni meyanontu suumosonek zagiwa. **6** Es effe asusik nitto ganeyaassini showoni meya basaasta mangsu kar'ete ke'oos barik hooronawa. **7** Es bari boor'a es asus akamanon suumobaastan kabi chowa abdi buggunoynamato feeshun yira barin chinutik sholsifawa. **8** Esiisimato barin shuntir sinnitiison hepsa wolla barik besutik nittotin shiiphewungwa. **9** Es wosiyaaason dey nittok tichinaas fattantera zuuttambaase asik ajajamer sinnitiison arunak sholefaatwa. **10** Nitto feeshun yiseti asusin ta dey barik feeshun unawa. Feeshun una miir'aba faafaanane ta Kiristoosni sinak barin feeshun unaas nitto boor'awa. **11** Es baron dey zagifeniis Sexanaasi

kopponon arifeni boor'a Sexanaas innotin eshnoynamatowa. 12 Esseen orfo Kiristoosni misirachchuni kaamaason makonak Xiroadda hamfana kabaasik Daamiis taga wostoni ugna taak gachi. 13 Sinuntano ayta Tiitonin aane danut sinna boor'a ayananaas beysa aane dana. Es bari boor'a esta feese kiristanani meyanon maar'o duuti ıyaat Meqedoniya hamin. 14 Sinuntano wonna wonna Kiristoos merena barik innotin zoonsira ma'a sawubare yere shittonimato Kiristoosni chowaasik fa aruuoson daadaassi katunik zagifa Ha'osik galata sinfoawngwa. 15 Inno faruni baassok sinfoanak tishuni baassok ma'a sawuba faanar sinna Kiristoosni kamo Ha'oski tai'niwa. 16 Inno isaasik worifa kituni sawa sawunir; oomiiik kaa imfa kaani sawa sawunir; eekan han wostoosik hooro sinnir oonso? 17 Inno Ha'osi kaamanon nagadni koda zagire shelgire nagadesefe showo meenimatotawa; sinuntano Ha'oskin woste ma'a wosi sinna Kiristoosni kamo Ha'osi sina makefeniwa.

3 Hepsa wolla inno teetniison galattonik kabuniros?

Wedey isa isa meya zagisefesimato nittok wedey nittokin tichche argasuni ticha inno sholsungaso? 2 Asu zuutttere arifenaasewa feretit feenaase inno nibaassi tichche inno argasuni tichaas nittowa. 3 Nitto dey inno wostoosik yeese Kiristoosni wosiya sinnitiis ammawa. Han wosiyaas tichchenaas hayewa Ha'osi Ayyanaktano kalamiktawa. Esiisimato asuni danara nibaastatano danara shu'aasta tichchertawa. 4 Es baron mакенаас Kiristoosni kamo Ha'osta amantoni faar sinna boor'awa. 5 Wostoniison koi'suk chimanik hooro zuguniis Ha'oostano inno teetniisik isa wuzane zugunik chimni aafawa. 6 Gaddo teyyaasi wostinnya sinanik hugna inno imaas barwa. Esiis dey mallatok tichche tumaasik sinnognaron Korto Ayyanaasi argasukwa. Mallatok tichche tumaas kitu tesher. Sinuntano Korto Ayyanaas kaa imar. 7 Tuma tumtenaas danara shu'aasta malatokwa. Tumaas imtena kabaasik fa chaarefaas tishit hamar sinfoanaknu Israelni daraas Museni sinaason mai'sire biyak aane chimoto. Ese kituuson ephpha ya tumaas effatena ulfinak yaananneen, 8 Eekan Korto Ayyanaaski kamo beste wostoos akamanon ulfinba aafano foona wuza? 9 Asuni meya boor' sinete wostoos effatenaron ulfinba faar sinnanneen asuni meya ooko sinone wostoos aakkak akamanon ulfinba fo beynirinso? 10 Orfoti ulfinaas akamanon arkir sinbaastan kabi chowa aatta ulfinaas isanne aafane faar sinnatu faadtona. 11 Es xaqxaqit hama bar effatena ulfinba faar sinnanneen koi'ba foontonon chimma fooni bar aakkak akamanon ulfinba fo beynirin? 12 Effatena abdini faana boor'atu digo beyfeni. 13 Hopit hama Museni sinaasi palpalu

tishuna kabaneen Israelni meya biisonoytemato sinbaason uket feer, Sinuntano inno esisimatotewa. 14 Baasso nibaas futoosik tachiwa, Hash hawungneen kar'a kur'u teyyaasi matsafanon feretisefe kabaasik nibbesiis es yinusik geepobesiisetu feesetewa, Es yinuu tishunaas Kiristoosni kamo koi'bawa. 15 Hashneen kar'a tumaasi matsafanon feretisefe kabaasik nibbesiis es yinusik geepetewa. 16 Sinuntano asu Daamiiski wolifena kabaasiku es yinuu kabuna. 17 Daamiis Ayyanawa; Daamiisa Ayyana faana dimaastak birmadummaas faarwa. 18 Inno zuuttamniise geetonoy sinak faafaat inkaliissi biistefanaasimato Daamiisa ulfinan palpulgira besuniwa. Inno Ayyana sina Daamiisa gitonon sinne bestok ulfinaastan ulfinata sooltoniwa.

4 Ha'os fakibaasik han bari wostooson inno boor'a abdi aafa bugguniwuza. 2 Aacho sina baronnawa iichu sina wuzasonna beyni, jallisuk aafa wostoniwuza, Ha'osi kaamanon dey aafa sooloni wuza, Es baristan futooson ammanon kisiratu besuni, teetniison asu zuuttambaase asi kanuk Ha'osi sina amma zagifeni. 3 Inno assini misirachchuni kaamaas awuzakne aacho sinfoanaknu aachenaas tishuni baassokwa. 4 Han daasi ha'sinunya sina Sexanaas amanony asuni meeni nibaason taar', Es bari boor'a Ha'osi gitok ammanon beste Kiristoosni ulfinani misirachchuni kaamaas chaarsuna chaarefaason biiyosonoytemato zagi. (aiōn g165) 5 Inno assifiensis Yesus Kiristoos Daam sinbaasonnawa inno teetniisik Yesusni chowaasik nitto wostinnya sinniisontano inno teetaasi chowanon aafa makoni wuza. 6 «Chaarefaas talmaassin kessa chaaron» yira make Ha'os Kiristoosni gitoosik chaarsifa Ha'osi ulfinan aruni chaarefa inno imanak chaarefbas nibniissi chaaronak zagi. 7 Sinuntano han zuuttambaase asiistan denalo sina hugnaas Ha'oosirtano innor sinna beybaason artonak han ulfinto wuzason hoocho kodaassi faarwa. 8 Shanaas daa daassin innoosta kar'fa; sinuntano aafa mertoni wuza; showo wona zuguniwuza tishifa; Sinuntano abdi aane buggifeni. 9 Gumanis innotin kalle kofuksefe; sinuntano wadajarin turkira aane biyeni; ichchera ha'tet faanir; sinuntano aane kitifeni. 10 Yesusni kaas inno atuusta ammanon kessa bestonak Yesusni kituuson inno dey atuniista wonna wonna wor'aat kutifeni. 11 Yesusni kaas kituni atuniista ammanon kessa bestonak hayew sina inno Yesusni chowaasik wonna wonna kituk aattera imtenir. 12 Es bari boor'a kituus innoosta wostedifar; sinuntano kaas nittoossi wostedifar. 13 Sinfoanaknu: «Amanen; es bari boor'a dey maken» yistera tichchenaasimato inno dey es isa amantoni Ayyanaas innoossi faana boor'a amanefeni; dey es bari boor'a makefeni. 14 Daam Yesusnin kitun kabgi

Ha'oos innotin dey Yesusneen ane kitun kabgunamatonawa nittonenee ane dey bari sina yeetunamatona arifeniwa. **15** Es bar zuuttambaase nittok ke'nir sina Ha'oosi otma tuumma fui'tera showo asuni meyak kar'fana kabaasik Ha'oosik sinni galataas arkunakwa. **16** Es bari boor'a abdi aafa bugguniwuza; awune faaronnu geroki atuniis tishifanaknu sirk'i atuniis wonna wonna gaddo sinnatu fa. **17** Han kashosewa hashti kabaasire sina shananiis barik kixxatoni wuzuba foonto ko'ini akama ulfinaason dananik zaguna. (aiōnios g166) **18** Inno oodet faaniis biistonyoy wuzasontano biistef a Wuzaasontawa; biistef a bar hashtirwa; sinuntano biistonyoy bar koi'ba foontowa. (aiōnios g166)

5 Han durkanisimato hashti kabnir sina han daastaki ashniis bogtefana kabaasik asuni kushuk keetonor Ha'on'i kushuk keete koi'ba foonto fooni keya samaki faanamato arifeniwa. (aiōnios g166) **2** Es kabaneen samaki atuuson mayanik kaltok kabet faanirwa. **3** Es baron mayfeni kabaasik atatu sinna aafa bestoni wuza. **4** Han daastaki durkanisimato sina atuniisiik faani kabaasik fayfaan haanet faanirwa; haanet faaniis kituus kaak sooltonak samaki atuuson mayaniktano han daastaki ashniistan oor kesanik sholefaattawa. **5** Es barik innotin hoossiis Ha'ooswa; es baristan denalo innok imtoniwuza zuuttambaase asik ooto sinanak Ayyanabaason innok imaas barwa. **6** Han daasta ashak faani kabaasik Daamiisatan wokka fooniison arifeniknu wonna wonna bariktu amanefeniwa. **7** Inno faafeni foos Daamiisin amantoktano barin biiratawa. **8** Ashniistan oor kessa Daamiiski fa keeniissi foos innok ma'arwa; es bari boor'a amantoktu faafeniwa. **9** Han ashniisnen faafenik wedey oor kesfenik inno sholeniis Daamiisin girsuwa. **10** Asu isarba isarbaasik han daasta feena kabaasik mangu wosto sinun ma'ar wostobaasik waagbaason ephphetoonak inno zuuttamniise Kiristoosni mangsuni kar'ni kodaasi sina ta'anirwa. **11** Daamiisin digoos awu sinnamato arifeni boor'a asuni meya ephphetoosonek zagifeni. Inno oo sinnimato Ha'oos arifawa; nitto dey nibnitiissi inno oo sinnimato arsefetimato abdi zagifawungwa. **12** Nibesiissi fa barik sinnoynaron biistef a barik teetesefe baassok wolgu ima chimatiktu innok teetotik zagunitano hepsa wolla inno innotin nitto sina aafa galattoni wuza. **13** Nifaso sifnenik Ha'oosik iyaatwa; kanubare yere asu sifnenik nittok iyaatwa. **14** Isarga Kiristoos asu zuuttambaase asik kitubaasonnawa zuuttere kitisetemato arini boor'ana Kiristoosni keeshtanaas wostonik giddisfawa. **15** Kaak feese baasso kiti bariknawa kitun dey kabi barikna foosonektano hanneen ekalok baasso teetaasik foosonoytemato Kiristoos zuuttambesiise asik kiti. **16** Hanneen ekalok inno ooninnu

ashni safarak aafawa biyaniwuza. Zeemo sinak Kiristoosni mazaneniis baaki asunimato ashni aafak sinfaanane yooni wonaasik ekka aafa mazanoniwuza. **17** Es bari boor'a oonu Kiristoosni sinfaanane gaddo testowa; kur'u testoos aati es bari eddeessi gaddo testo giri. **18** Es bar zuuttambaase sinnaas innotin barneen ane Kiristoosni kamo gansira gansuni wosto innok ima Ha'ooskingwa. **19** Esiis dey Ha'oos Kiristoosni kamo han daastaki asuni meyanon zuuttira barneen ane gansi uwa. Mangsubesiison aane faaduwa; dey asusin Daamiisneen ane gansuni kaama innok imi. **20** Ha'oos asuni meyanon innoki kamo teegonir sinna boor'a inno Kiristoosni kaamaasi ambasaderiwa. Es bari boor'a: «Ha'oosneen ganoti» yira Kiristoosni sunaasik shiiphefeniwa. **21** Inno Kiristoosni kamo Ha'oosi oonkon haa'er sinanik Ha'oos boor'ba foonto Kiristoosni inno boor'aason bar wor'anak zagi.

6 Ha'oosneen ane wostet faanir sinniisimato nitto ephpha taati Ha'oosi otmanon ke'nor zagira fu'otititawa yira shiiphefeniwa. **2** Ha'oos: «Sholsu sa'attiista neen oden; faruni wonaasta neen argasin!» yifana boor'a. «Ese sholsu wonaas hashwa; faruni wonaas dey hashwa.» **3** Inno wostefeni Ha'oosi wosto kashistonoynamato isa wuzakne ooniknu tuusa aafa siinani wuza. **4** Es baristan shanaasonnawa rakkosonna dey tiir'oson fakit Ha'on'i wostinnyanimato teetniison zuuttambaase asik Ha'oosik tai'sidifeniwa. **5** Ha'on'i wostinnyya sinniison ammanon kisira besuniis ichchok, taatok, rakkatok, wosto wostere hopuk afay'nin turkuknawa maktoknawa. **6** Esiisimato dey kaymak, aruk, fakiyak, ma'ak, Korto Ayyanaasik zoonustoknawa tane fe asu aafe uba foonto keeshtanakna; **7** Futoni kaamaasiknawa Ha'oosi hugnakna ookooson alda kushuknawa hoi'ta kushukna neeboni meya zagira ephpha; **8** Ulfinaknawa salphinakna, waqastoknawa galatni danaknatu faani. Futonir sinna faani eshar yisteni. **9** Arto sinna faani artonor sinni; kitisetewa yistefenik hayew sinnatu bestefeni, ichchefeniknu aane wortoweni. **10** Suumo innoosta kar'fanaknu wonna wonna giret faanir; tukam sinna faagedo showoni meyanon otum zagini; isa wuzni foonto sinna faafenik zuuttambaase innok faar. **11** Nitto Qoronxosuk feese asuni meyan! Ese ammanon nittok makeniwa; nibniison taggira nittok gachniwa. **12** Nittotu keeshtannitiison kalettenu inno keeshtanniison aane kaleniwa. **13** Aba naanggotbaasik makefenaaysimato makefaat kessa inno nibniison taggira sirk'i safaraniison ammanon gachcha besinisimato nitto dey ekka zaguti. **14** Sinno ugnak amanonoy asuni meyanen ane isa waanjosi girutiitawa. Ookonewa boor'ne aakkak isar sinak chimnirinso?

Chaarefasewa talmaase aakkak isa daa fook chimnirinso? 15 Kiristosnawa Dabulosna aakkak isar sinak chimonerinso? Amane baassotnawa amanonoy baassotna aakkak isar sinak chimonerinso? 16 Ha'oosi betemeqdesiis koo'loosikitoneen ane awuni isarba faarinso? Ha'oos dey; «Foona dimaason darataasa ganesi zaguna; baassoneen ane foona; ta baassok Ha'obesi sinana; baasso dey taak darata sinone.» yira makenaasimato inno hayewa Ha'oosi betemeqdesiwa. 17 Dey Daamiis: «Baasso ganeyaassin kortera oor kesti; zina sina wuzason ta'lutiita; ta dey nittotin ephphatoona; 18 Ta nittok aba sinana; nitto dey taak arqa naanggotnawa; mashka naanggotne sinati; yifawa zuuttambaase asin chimfa Ha'oos» yiwa.

7 Ese koontaasakitono! Es abdiis zuuttambaase imtenaa innok sinna boor'a ashasonnawa Ayyanaasonna asin kiinsuni wuzaassin teetniison kayimsuniwa; Ha'ooson digok dey koto sinniison tuuma sinanak zaguni. 2 Nibniitissin innotin ephphatootiwa; inno ooninnu aane miir'oweniwa; ooninnu mangussi aane zoonsuweni; oonikinnu ephpha innok ke'anak aane zuguwensi. 3 Es baron yifanaas nittoosta mangsu kar'anaktawa; zeemo sinak makenaasimato nitto inno nibaassitu faasetiwa; es bari boor'a kaak sinun kituk nittoostan aafa oor kesani wuza. 4 Nittoosta fa amantonaas akamawa; nittoosta teetefana teetoos inyawa; nittoki kamotu chima danfawungwa; innoosta kar'fa shana zuuttambaase asik akamanontu girefawungwa. 5 Meqedoniya hamma kar'feni kabaasiknu showo ugnan rakkoo innoosta kar'naastano isa beysa aane daneni; gerok faasso nibniissik dey digatu innoosta kar'ar. 6 Sinuntano suume baassotin chinifa Ha'oos Tiiton yoosik innotin chini. 7 Chimniis bar yeena bar barik sinnoynamato nitto barin chiniti baron odeni boor'aneengwa. Nitto taak safaret faaseti kaltanaasewa suumoose asin innok makena kabaasik daysira girengwa. 8 Zeemo sinak nittok tichina wosiyaaas nitto suumotik zagir sinfanaknu es wosiyaaason tichunaasik aafa gaabbona wuza; gaabbefanaknu gaabbenaas tichina wosiyaaas nitto garo wonniron suumotik zagina boor'awa. 9 Sinuntano hash girengwa; es girenaas nitto suumotik zagina boor'a sinnoynamato suumeti suumoosik harmiti boor'awa; ese suumontiis Ha'oosi fiqadanimato sinna boor'a inno isanne aane nittotin miir'oweniwa uwa. 10 Ha'oosi fiqadanimato sina suumoos faruni ugnaaski zoonsifa harmuk bestefa sooltoson teshefana boor'a aane gaabbisifawa. Sinuntano han daastaki suumoos kitutu ephpha yaafa. 11 Han suumontiis Ha'oosi fiqadik sinbaasik aakkane fa mamsuni wolguuson, aakkane fa chimaason, aakkane fa tai'nin gi'tooson, aakkane fa

digaason, aakkane fa kaltanaason, aakkane fa koonaason, aakkane fa ke'o nittoosta ephpha yaanamato gasasira biitiwa. Nitto dey zuuttambaase asik es chowaassi aafsetiwa. 12 Es bari boor'a awune faaronnu nittok tichifanak ta nittok tichinaas inno chowaasik fa chimaas Ha'oosi sina amma sinanak iyaattano miir'e asusiknawa miir'ame asusikna iyaattawa. 13 Chima dannistan denalo Tiito danna giraasik daysira gireniwa; es gireniis dey zuuttamnitise Tiitonin chiniseti boor'anawa ayyanabaas beysa dananak zugiseti boor'anawa. 14 Nittoosta fa teetonaason Tiitonik makera faanar. Nitto dey ta iichchonak aane zuguweti. Inno wonna wonna nittok futooson maket faanir. Esiis dey nitto chowaason Tiitonik makeni teetonis futo sinbaas artewa. 15 Zuuttamnitise ajajametir sintimattonawa; digak, korkukna dey ephpha taatimatona Tiito yaadatefena kabaasik nittok fa keeshtamaas akama siniwa. 16 Ta dey zuuttambaase asik nittotin amantok chimnaasik daysira girengwa.

8 Ayni meyane! Meqedoniya faase betekiristaniisikitok Ha'oos imna bari otmaason arusotik sholefeniwa. 2 Baasso showo shanak fattantesetewa. Sinuntano girabesiis akamawa; akamanon tukam sinefeknu akama imatu imete. 3 Chimeteesne faaronnawa baasso chimaastan denalo fiqadibesiisik imetemato ta zaal sinanawa. 4 Yuudak feese kiristanani meyanon argasuni hugna kalnoynimato mai'siretu shiiphste. 5 Baasso zugsetees inno oodni baristan denalowa. Zeemme teetbesiison Daamiisik imete; tusire dey Ha'oosi fiqadik teetbesiison innok imete. 6 Han wostooson zeemme wosteess Tiito sinna boor'a hashnu es imni wostontiison taamme koi'baasta katunak barin shiipheniwa. 7 Nitto amantok, wollak, aruk, chimme wostok, innok dey besiseti keeshtana zuuttambaase asi denalo sinti; han imni wostoosik dey denalo sintiwa. 8 Ese han baron makefanaas nittotin ajajonaktawa. Sinuntano oomni meya imefe imaasewa nitto imefeti imaase asin hoossira nitto keeshtanaas futo sinbaason arunakwa iyaatwa. 9 Nitto Daamni Yesus Kiristosni otmaason arsetirwa. Bar awune faaron otum sinfenak basa tukam sinaasik nitto otum sinatik bar nittok iyaatwa tukam sini. 10 Es chowaasik nittok ma'ar sinna taak beste kiito nittok imfawungwa. Aata woggaassik ima koi'ba sinnoynaron es baron zeemme zuguk sholees nittowa. 11 Es bari boor'a asunik imak sholeti safarantiis wostota feeshsha koi'baasta kar'anak nitto chimiisne faaron es safareti baron hash zuguti. 12 Asunik imanak ma'a fiqadiba fafaanane es asusa ima oodteraa taaster sinanaas basa hugnaasne faaron imananetano barki foontoson imfena kabaasiktawa. 13 Es baro yifanaas nitto zuuttamnitise isa kixxe sinatiktano nitto

imak rakkatefeni oomni meya beysa danotowa iyaattawa. 14 Nitto rakkatefeti kabaasik baasso otmaas nitto rakkosik argasunak hash nitto otmaas baasso rakkoson argasunir sinun; es barik nitto ganeyaassi isa kixxe sina foona. 15 Esiis dey: «Akamanon zuuti barik aane fui'towa; garonon zuuti barik dey aane yo'uwa» yistera tichchenaasimatowa. 16 Ta nittok safarefanaasne faaron Tiito dey nibbaassin nittok safaronak zagi Ha'osik galata sinfawungwa. 17 Tiito nittoki yoonaas basa teetri fiqadik giraku kabire yeeteno inno barin shiipheni bar barkita. 18 Misirachchuni kaamaason makobaasik betekiristaniisikito zuuttambaase asiissi galatamo ayiisin barneen ane gafkuniwa. 19 Es baristan denalo es ayiis inno han ma'a wostooson Daamiisa ulfinak wostera zagifeni kabaasiknawa wostonik fa ma'a fiqadiniisonna makeni innoneen ane hamme es wostoosi arga sinanak betekiristaniisikitosin korterwa. 20 Han asunik imtonak zuutte waagaason ephpha kunsifeni kabaasik isa wuzakne inno hamattonoynimato teetniison oodtifenir. 21 Inno alamaas Daamiisa sinak koi'ba sinnoynaron asuni meeni sinak dey ma'ar sina wuzason zaguwa. 22 Showo wona showo ugnak fattantere chim sinne beste ayniisin Tiitoneen ane nittoki wosiniis es bari boor'awa, Bar nittoosta fa amantobaas akama sinna boor'a hash han wostooson argasunak fa safarbaas zeemotiistan akamawa. 23 Tiiton chowaason aruk sholsifaanane nittotin argasunak taneen ane wostet fe wostoni zoomotawa, Barneen ane yoosoni oom ayni meeni chowaasik sinfaanane baasso betekiristaniisiktoni edde sinne Kiristoosni ulfinaasik yerseterwa. 24 Es bari boor'a keeshtannitiiseva baassok besuti; es barik keeshtannitiiseva nittoosta fa inno teetoniise ke'nor sina beybaason betekiristaniisikito zuuttambaase asik besutiwa.

9 Yuudak feese kiristanani meyak zagtefa waagni chowaasik nittok tichunak aane sholsifawa. 2 «Akayak feese asuni meya aata woggaastan kabgire argasuk hoorere feeseterwa» yira Meqedonyaki asuni meyak nitto chowaasik teetefanaas chimnitiison arifana boor'awa. Nitto chimaas oom asuni meyanon imosonek kabgiwa. 3 Han wuzaasik nittoosta fa inno teetoos ke'nor sinna fui'tonyonamato han ayni meyanon nittoki wosunawa. Nitto dey zeemoti ta makanasimato hoorera odoti. 4 Meqedonyaki asuni meya taneen ane nittoki yeesefe kabaasik hooronoy diifeni biyefaatene inno nittoosta teetefeni teetoosik iichchenirwa, Nittonu akamanontu iichchotowi. 5 Es bari boor'a imatik maketi kamnitiisimato es imaason zeemma hoossutik nittotin yaadassusonek han ayni meya tayistan zeemme nittoki yoosone bar sholsu sinna taak bestewa. Es barik ta yaafana

kabaasik imati imaa hoorera foona; nitto dey imatiis giddik sinnoynaron fiqadintiisik sinbaasontu besifa. 6 «Garonon buka bar garo meyatu zuutife; akamanon buka bar akama meyatu zuutife» yiste baron yaadatoti. 7 Es bari boor'a Ha'o shunfanaas girak imfe barin sinna boor'a asu isarba isarbaasik nibbaassi imanak sholena baron girak imoteno ek hang uuk wedey giddik imanaata. 8 Wonna wonna wuza zuuttambaase asik teetniison chimma ma'a wosto zuuttambaase asiista feeshu chimatik Ha'os eebbaaason arkissira imanak chimanawa. 9 «Esiis dey tukamni meyak garamak imi; ookobaas dey koi'ba foontonon foona» yistera tichchenaasimatowa. (aiōn g165) 10 Bukfe barik zala; muuni barik tusha imfa Ha'os bukati zalaason arkissira nittok imanawa; garamak imti imaasi gaananon dey arkissuna. 11 Nitto imeti imaa innoki kamo imtona asuni meya zuutttere Ha'oson galattosonek wonna wonna imatik Ha'os wuza zuuttambesiise asik otum sinatik zagawungwa. 12 Es imfeti imni wostoos kiristanani meyanon rakkossin kisubaastan denalo asuni meya Ha'osik akama galata imosonek zagrwa. 13 Han nitto imfeti imni wostoos Kiristoosni misirachchuni kaamaasik ajajamera amanamto sinfaat baassok sinun oomiisik imetimato besuaasik zuuttambesiise Ha'oson galattesedifewa. 14 Baasso dey Ha'os nittok imna akama otumbaastan kabi chowa nittotin keeshtesefe boor'a nittok shiiphsonewa. 15 Asuni kaamak wolumtonak chimitnoy bari imaasik Ha'osik galata sinfawungwa.

10 Ta Phawulos nitto sina faana kabaasik iichcher yisten.

Sinuntano nittoostan wokfana kabaasik iichchonor yisten; Kiristoosni garamaasiknawa ma'aasikna nittotin shiiphefawungwa. 2 Nittotin shiiphefanaas nittoki yaafana kabaasik digonoy makonak taan zagutikwa; sinuntano ashni safarak kutit faanir zagire safarsefe isa isa asuni meeni sinak digonoy makonak sholefawungwa. 3 Awune faaronnu han daasta faafenik neebefeni neeboos han daastaki neebosimatotawa. 4 Es neeboni meenii dey gosmaason boganik Ha'oni hugnaba faanartano han daastaki neeboni meyasne faartawa. 5 Ha'oson aruni chowaasta tuusa sinna kabifa we'husewa beegantoose asin bogani; asusa safaranon zuutira boojera Kiristoosnik ajajamonak zaguni. 6 Nitto ajajamoos tuma sinfana kabaasik ajajamo beyaason zuutira ke'uk hoorer siinani. 7 Nitto biifetiis geroki bestefa baron koi'bawa; oonu ta Kiristoosnir yire barik amanefaanane hepsa wolle safarowowa. Inno dey basaaysimato Kiristoosnir sinnimato yaadatowo. 8 Daamiis innok imna ha'suni hugnaasik akamanon teetefaanane aafawa iichchonawuza. Han ha'suni hugnaas innok imtenaas

nittotin chinunktano boganktawa. 9 Wosinaasik nittotin deessunarde faar sinna nittok bestonaatawa. 10 Isa isa meya: «Phawulosni wosiyaasikito faya dey chimawa. Sinuntano bar teetbaasik innoneen ane feena kabaasik hopi wolumbaas dey kashistowa» yiset feeseter sinana. 11 Es baron yisefe asuni meya inno woksok faagedo wosiyaniisik makefeni barewa tai'sonor nittoneen ane faagedo wostefeni bare asi ganesi oor oor kesba aafa sinbaason yaadatsotowa. 12 Sinuntano teetbesiison galateseфе isa isa asuni meyanee ane faadtonik wedey hoossunik aafa chimani wuza. Sinuntano baasso teetbesiison wolgire teetbesiisneen ane maazzanobesiisiknawa hoossubesiisikna baasso yaadatse asutewa. 13 Sinuntano inno nittoki kar'aninnee Ha'oos innok imna wostoosi dilaktu teetefenitano teetonik sholsistan denalo aane teetefeni. 14 Nitto dey faatiis inno wostoni dilaassi sinna boor'a Kiristoosni misirachchuni kaamaason assuk nittoki yaafeni kabaasik es dilaassin aane aatta keseniwa. 15 Es bari boor'a Ha'oos innok dilera imna dilaastan aatta oomni meya wostesete wostoosik aafa teetoniuwa, Es baristan amantontiis dichanaknawa inno wostoos dey Ha'oos innok dilen aila nitto ganeyaassi daysira tagunakna abdi zqidifeniwa. 16 Ese oom asusa wostoni dilasi girira zeemoti wosuste wostoosik teetonoy nittostan ekalo faase daasikitosi misirachchuni kaamaason mako chimaniwa. 17 Sinuntano: «Teetefe bar Daamiisik teetowowa». 18 Esiis dey asu galata dananak chimfenaas Daamiis barin galattefena kabaasiktano asu bar barin wolgire galattefena kabaasiktawa.

11 Garo gowwanaason taak fokusotimato abdi zqidifawungwa; adarawa taan fakutiwa. 2 Isa durbanawa durbummabaase feen teegoosik teegetefanaysimato ta dey nittotin Kiristoosnik teegera duusina boor'a nitto chowaasik ayyanani konna koonefawungwa. 3 Zawaas mangubaasik Hewannon daagsinasimato nitto safaraas dey awuzakne mangira Kiristoosnik fa ma'a dey kayma sina amanamtontiison beyatitto iyaat digefawungwa. 4 Isa asu nittoki yeere inno nittok makeni baron sinnoynaron oom Yesusnir nittok makefaanane wedey nitto ephpha taati Ayyanaason sinnoynaron ooma ayyana ephpha taasefaatine wedey ephpha taati misirachchuni kaamaason sinnoynaron ooma misirachchuni kaama ephpha taasefaatine shaakkira merteti uwa. 5 Sinuntano ta han iny iny wosini meeni ganeyaassin isa wuzakne hater sinnaas taak aane bestefawa. 6 Wolumni techmaasik aru sina beyfanaknu aruna aane hatowa. Es baron dey showo ugnak nittok ammanon kisira makeniwa. 7 Ta Ha'oosi misirachchuni kaamaason damoza taak kaastonoynaron nittok makonaasewa nittotin teggunak

ta teetaason hatessunaase awuzakne boor'a sinna tayista faattetaaso? 8 Nittok wostok ooma betekiristanisikitokin argasuni waaga ephnaasik baassotin bo'engwa. 9 Nittoneen ane faana rakko tayista kar'fana kabaasik Meqedoniyan yeese ayni meya taak sholsu sina wuza zuuttambaase asik argasit feeseter sinna boor'a ooniistanu aane ba'a sinut. Hash hawungneen kar'a nittoosta isa wuzakne aane ba'a sinut. Hanneennu nittoosta aafa ba'a sinanawuza. 10 Kiristoosni futoos tayissi foobaasik teetonoynamato taan zuguniwuza Akayaki daastak oonu aafe. 11 Es bar awuni boor'anso? Nittotin shuna beyna boor'anso? Nittotin shunfanamato Ha'oos arifawa. 12 Ese oom wosini meya: «Inno baassosimato wostenir» yit teetesefe chowaason tishkuk hashti zagit faana baron hanneen dey zugunawa. 13 Es effeten aasuni meya Kiristoosni wosini meyanee feer sinne bestok teetbesiison soolsefe eshtu wosinawa eeshshisefe wostinnyani meyanawa. 14 Es bar dey diinqisuni wuzatawa, Sexanaasnu chaarefani wosiya sinne bestok teetbaason soolerwa. 15 Es bari boor'a han Sexanaasi wostinnyani meya ooko wostinnyani meyanon sinne bestok teetbesiison soolsefek aafa diinqisiusa wuza. Koi'baastak wostobesiisi waaganon danone. 16 «Ooniku ta gowwane feer sinna barik bestonaata» yira hepsa dey makefawungwa. Gowwa sinna nittok bestefanaknu garonon teetonak gowwane feer zagira faadutiwa. 17 Esiisimato teetok makefana kabaasik es makefana bar Daamiisa fiqadanimato sinnoynamato gowwane feer sinnawa. 18 Showoni meya ashni chowaasik teetesefe boor'a ta dey teetefan. 19 Nitto techumniti faanar sintimato gowwani meyanon girak fakuti. 20 Esiisimato oonu nittotin boznimato zagaanane; oonu nittooson meefaanane; oonu nittoyson basar zagaanane; oonu nittotin kashshifaanane; oonu gachnitiison bochaanane fakifeti. 21 Taan iishshunir sinfanaknu han wuzasikitonon zuguk chim sina beynimato nittok ammanon makonawa. Sinuntano oonu chimme teetonii feefaanane ta dey basaasimato chimma teetonawa. Es baron yifanaas hashnu gowwanimato sinnawa. 22 Baasso Ibwani meyanoso? Ta dey Ibwawiwa. Baasso Israeli meyanoso? Ta dey Israelawiwa. Baasso Abrahamni zalaaskinnoso? Ta dey Abrahamni zalaassiwua. 23 Baasso Kiristoosni wostinnyanos? Ta dey baassostan denalo Kiristoosni wostinnyawa. Han baron makefanaas nifasone feer sinnawa. Baassostan denalo showo wona wostok hopin, Showo wona taaten, Showo wona suusten, Showo wona kituta kar'in. 24 Ayhudni meya uucha wolle keezasire izgine keezasire izginen alanggak taan suusise. 25 Keeza wolla harok ichchen. Isarga shu'ak ichchen. Keeza wolla Markabini adaga tayista kar'i; isa waalnewa isa wonne

baariistatu faan. 26 Ugunni kutunaasi aatamatak wor'a akanii adaga dey bo'innyani meenii adaga tayista kar'i. Ayhud sina ta keeniiskinnawa Aazabni meyakinna adaga tayista kar'i, Katamaassinnawa zaboossina dey baaristan adaga tayista kar'i. Esiisimato dey esh amanyynini meyakin adaga tayista kar'i. 27 Showo wostonewa hopine tayista faar. Showo wona afay'ni turkin, Makaknawa akanii iktanakna rakkaten. Showo wona muu turkin. Koochonewa atatu kutune tayista kar'i. 28 Oomasonneen zuutira faadunoy betekiristaniisikito zuuttambaase asi chowanon wonna wonna safarok rakkaten faanar. 29 Isa asu hopifena kabaasik ta dey aye hopunoyna wona aagenso? Isa asu boor'aasik tuusa'efena kabaasik ta dey haaronoya wona aagenso? 30 Teetok sholsir sinfaanane ta teetonaas hopinaason besifa wuzaasikitokwa. 31 Koi'ba foontonon galatba faana Daamni Yesusni Aba Ha'oos ta aafa eshana wuza sinnamato arifawa. (aiōn g165) 32 Demaskoni katamaassi faana kabaasik taato Aretaasnii ha'suni sikalosi fe ha'sinnyaas taan ephphe taar'anak sholefaat katamaasi finnyanon tasoni meyak oodsit feer. 33 Sinuntano asuni meya masasi duusire ojaasi maskotisi kamo kessiseten es ha'sinnyaasa kushusin aatta kesin.

12 Awune faaron teetoos ke'ana wuzba tishfanaknu teeto sholsifaanane Daamiis taak imna ammanon besina wuzaasewa raa'ise asik teetonawa. 2 Kiristoosnir sina isa asunin arifawungwa, Es asus asire acheechche wogganeen sinak keessa samaasta ottore hamme kar'i, (Ottore hamnaas dey ashbaasnengwa wedey aaneto? aane arut, Ha'oostu arifar.) 3 Sinuntano es asus ottore hamnamato arifawungwa. Ashbaasnengwa wedey aaneto? aane arut, Ha'oostu arifar. 4 Bar genneti ottore hamme asuni kaamak maktoknawa asu wollonakna chimnoyna wuzason ode. 5 Es effetenasne fe asusiktu teetona, Sinuntano ta chowaasik hopinaastan ooma teetona wuzna aafawa. 6 Eekan ta futooson makefana boor'a teetonak sholefaanane gowwa aafa sinanawuza. Sinuntano oonu tayistan biina baristannawa taakin dey odena baristanna denalonon gimmiti imnoynamatowa iyaat teetoson beyfawungwa. 7 Han taak ammanon kessa beste inya inya wuzasikitotan kabi chowa teetera ge'hoynamato ashnaason ser'nimato kejna shana taak imte, Es bar dey Sexanaasi wosiya sinna taan kejja rakkisit ge'hoynamato zagifa. 8 Han bar tayistan kabunkan Daamiiski keeza wolla shiiphen. 9 Sinuntano bar: «Ta hugnaas ma'sira neyista wostonaa ne hopiyaski kamo sinna boor'a otumnaas neek hooronawa» yi. Es bari boor'a Kiristoosni hugnaas tayissi foonak aagenu sinfanak hopinaasik giret teetonak sholefawungwa. 10 Ta hugna danfanaas hopifana

kabaasik sinna boor'a Kiristoosnikwa iyaat hopifana kabaasik, mechefana kabaasik, rakkatefana kabaasik; kabugtefana kabaasik; shana biifana kabaasiknatu girefawungwa. 11 Gowwanimoto sinin! Ekka sinanak zagiis nittowa, Baak sinfaanane ta chowaasik makoniis nittowa, Ta oo sinnamato artonoy asu sinfanaknu arto yiste wosini meyaastan isa wuzaknu aafawa hatona wuza. 12 Ta futoni wosi sinnaason assifa wuzaasikito mallatoosewa diinqi wuzaasikitone dey biistera artonoy wuzaase ta nitto ganeyasi faana kabaasik fakiyak wostenra wostootsikitowa. 13 Nittoosta ba'a sinnoy foonastano ooma betekiristaniisikitosin nittotin awukinsu hatessinari? Es bar dey mangsu sinna bestefaanane taak feeshun utiwa. 14 Nittoki yoonak hoorere kabunaas haniis keezsawa. Ta nittoosta ba'a sinanak aane sholefatwa, Ta nittokin sholefanaas nittotintano waagnitiisontawa. Naanggotbesiisik otma zuuttusonek sholsifanaas kooni abaasnawa intosetano naanggotaas kooni abaasiknawa intoosikna otma aane zuutifa. 15 Nitto chowaasik waagnaason koi'batawa teetnaasonnu aatira imfaanane akamanontu taan girsifawa, Eekan ta effaron nittotin shunnaneen nitto taan shunatiis kiiskunnonoso? 16 Es bar sinun han bar sinfanak ta nittoosta ba'a aane sinutwa, Eekan jallisuknawa eeshshukna nittotin ajajenarne faar sinnatu nittok bestefa. 17 Nittok wosini asusasin isaaski kamonu ephpha taak ke'inoso? 18 Tiito nittoki yoonak shiiphengwa, Es ayniisin dey barneen aane wosin, Eekan Tiito nittokin bo'ewoso? Taanawa barna nittok wosteniis isa Ayyanaasiktanoso? taaruniis dey isartanoso? 19 Nitto zuuttamnitiihe hashneen kar'a safaret faasetiis inno nitto sinak inno chowaasik teetniison oodak tugga'et faanir zagiranoso? Inno Kiristoosniissi faafaat makefeniis Ha'oosi sinakwa. Koontaasakiton! Inno han baron zuuttira maket faaniis nittotin chinunik iyaatwa. 20 Ta nittoki yaafana kabaasik awuzakne nitto taak sinatik sholefanaaysimato sinnoytiron, Ta dey nitto sholefetiiysimato sinnoynaron uphonitto iyaat digefawungwa, Esiisimato nittokik faasso, koona, gi'a, manguk kabu, asuni sunni mangsu, asunin hamato, beegantonewa sasne foonitto iyaat digefawungwa. 21 Hepsa wola nittoki yaafana kabaasik Ha'onaas awuzakne nitto sina taan salpisunitto iyaat digefawungwa, Zeemo sinak boor'a wostesere, es wostesete ziinaasik, gerkesete barik, gafo sinobesiisik harmu beya asuni meenii boor'a suumonatto iyaattu digefawungwa.

13 Ese nittoki haniis keezsa wolle yoonawa, Aagenu chowa zuuttambaase futo sinnamato artefanaas hep wedey keez zaalnikwa. 2 Hepsa wolla nittotin biyanak yaana kabaasik teetniition oodatik makera faanar, Hashnu dey woksok faafaat zeemoti boor'a woste baassoknawa oomni

meyakna teetbesiison oodosonek makefawungwa, Hash
nittoki wolla yaafana kabaasik ooniknu aafa kenashtona
wuza. 3 Esiis dey taaki kamo makefees Kiristoos sinbaason
gasasuk sholontiisikwa. Bar nitto ganeyaassi hugnaba
feenarteno hopitewa. 4 Bar maskalista suuttere kitinaas
hopiyak sinfanaknu hash Ha'osi hugnak hayew sinne
fewa. Inno dey barneen ane hopi sinniwa; Sinuntano
nittoneen ane fa isarniisik barneen ane heyew sinna
foonirwa. 5 Amantontiisik zag sinnitiison arusotik teetnitiison
biitiwa, Teetnitiison fattanoti, Yesus Kiristoos nittoossi
feenamato aane gasasuwetinoso? Es bar sina shakaanane
fatanaasik gandetiwa uwa. 6 Inno fatanaasik gando beynison
gasasutimato abdi zagiferiwa. 7 Mangu wuza zugunoytimato
Ha'ooski shiiphefeniwa, Es shiiphefeniis dey awune faaron
inno chim sinna besto beyfeniknu nitto wonna wonna ma'ar
sina wuzason zugusotiktano inno chim sinniison nittok
besunktawa. 8 Inno futoni chowaasiku wostefenitano
futoosneen ane isar sinnoywusa aane wostefeni. 9 Sinuntano
inno hopi sinfaani nitto chim sinefeti kabaasik girefeniwa, Inno
shiiphoos nitto yo'unti foonto sinatikwa. 10 Han wosiyaason
nittoostan wokka faagedo tichinaas es bari boor'awa, Es
barik ta nittoki yaafana kabaasik Daamiis taak imana
ha'suni hugnaasik nittotin aafawa rakkisunawuza, Daamiis
ha'suni hugna taak imnaas nittotin chinunaktano nittotin
boganktawa. 11 Koi'baastak aytasakitono! Maar'ongwa;
faati foontiison mai'sutiwa, Kitonaason ephphatooti, Nittotna
nittotna isar sinti, Nagak dey foosoti, Keeshtanni Ha'oosewa
nagani Ha'oose nittoneen ane sinana. 12 Korto daamok
wol daameset naga ooshhosoti, 13 Amanynyini meya
zuutttere naga nittok wosisete. 14 Daamini Yesus Kiristoosni
otmaas, Ha'osi keeshtana, Korto Ayyanaasi isar sina nitto
zuuttamnitisneen ane sinfawungwa.

Galatiya

1

Asunikin wedey asuniki kamo woste wosiyak sinnoynaron Yesus Kiristoosnikawa barin kitun kabgi Aba Ha'osikna wosi sinne woste ta Phawulosnikin; 2 Dey taneen ane feese ayni meya zuuttambesiise asiiskin Galatiyak faase betekiristaniisikitok woste naga, 3 Abani sina Ha'oniiskin Daam Yesus Kiristoosnikin Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfoawungwa. 4 Han mangu neyaassin innotin fu'onak Ha'oniisi fiqadimatonawa Abaniisa fiqadimatonawa Yesus Kiristoos showo boor'niisik teetbaason aatire imi. (aiōn g165) 5 Koi'baneen koi'bawa foontonon Aba Ha'oosik ulfina sinfoawung! Aamin. (aiōn g165) 6 Kiristoosni otmaasik nittotin teege Ha'oskin ekka taptera oor kesnitiseewa ooma misirachchuni kaamaaski woluntiise taan diinqisiwa. 7 Es baron yinaas nittotin daagsiserenawa Kiristoosni misirachchuni kaamaason elingsuk sholsefe isa isa meya feeseter sinna boor'atano ooma misirachchuni kaama aafawa. 8 Sinuntano innonu sinfoenik wedey samaki Ha'oosi wosiyaru sinfoanak inno makeni misirachchuni kaamaastan ooma misirachchuni kaama nittok makefaanane erwutto sinowa. 9 Zeemo sinak makenaasimato hash dey hepsa makefawungwa; nitto ephpha taaseti misirachchuni kaamaastan ooma misirachchuni kaama oonu nittok makefaanane erwutto sino. 10 Eekan ta sholefanaas asu taan galattonakoso? Wedey Ha'oos taan galattonakoso? Wedey asunin girsunk sholenar sinna nittok bestewoso? Asuni meyanon girsunk sholet faanar sinafaanane Kiristoosni wostinnya sina beyana kabawa. 11 Aytasakitono! Ta nittok makena misirachchuni kaamaas asunikin bester sina beynamato arsotik sholefawungwa. 12 Han misirachchuni kaamaason Yesus Kiristoost taak ammanon kisire besitteno aaffe asunikinu aane ephut wedey aaffe asunu taan aane assuwe. 13 Zeemo Ayhudni amantoosik zoonustefana kabaasik aakkak faanamato nitto odesetiwa, Ha'oosi betekiritaniison akamanon kabgira tishkunak kabet faanar. 14 Ayhudni amantooson oodak es neyaasik feese Ayhudni meya zuuttambesiise asiistan ta denalowa; abani meeni dubbiyoosik dey akamanon koonet faanar. 15 Sinuntano koontonasneen zeemma Ha'oos taan kori; otumbaasik dey taan teege. 16 Aazabni meyak Naasa chowani misirachchuni kaamaason makonak Ha'oos Naabaasin taak ammanon besunak buggina kabaasik geregere ooneennu aane merkot. 17 Wedey tayistan zeemme wosi sina baassotin uphonak Jerusalem aane hamut. Sinuntano zeemma Arabani meeni daatu hamin. Hepsa dey Demasko wolin. 18 Tusira dey keez wogganeen orfo Keefa yistefe Phexirosnin biyanak Jerusalem hamin. Estak

dey barneen ane asire uuchche wona diin. 19 Daamiisa ay Yaqobnintu biintano oom wosini meyaassin ooninnu aane biyut. 20 Han ta nittok tichifana bar esha sina beybaason Ha'oosi sina nittok chinira makefawungwa. 21 Esseen orfo Soriyanı daastanawa Qiliqiyani daastana hamin. 22 Yuudani daasta faase Kiristoosni betekiristaniisikitok taneen ane aafe aafe biire aane arsoto. 23 Baasso odesetees: «Es zeemoti innotin kabgit fe asus es tishkunak kabina amantoon hash wolle makedifewa» yifa kaamaason koi'bawa. 24 Ta boor'a Ha'ooson galatset feeseter.

2

Asire aachechche wogganeen orfo Barnabasneen ane hepsa wolla Yerusalem hamin. Dey Titonin ephphatu hamin. 2 Hamnaas dey Ha'oos taak ammanon besinamatowa. Zeemo sinak wostenra bar sinun hashti wostonra bar ke'inor sinna fui'tonoynamato uuk Aazabni meyak misirachchuni kaamaason akam akam zoonsini meyak maken. 3 Taneen ane fe Tiito awune faaronnu Girikni daani asu sinfoenak haarko kunanak aane giddistowe. 4 Sinuntano inno ganeyaassi aachok aatte giri isa isa eshinnya ayni meya Kiristoosnista fa birmadummanison aafoknawa bozosi wolgukna safaresefaatwa. 5 Sinuntano inno misirachchuni kaamaasi futo nittoossi zagira foongwa iyaat garo kabanonnu baassok aane kushu imeniwa. 6 Sinuntano zoensi sinetemato arto meyak Ha'oos asuni sina biira aane korifa sinna boor'a baasso chowaasik giddina aafa; es zoonsini meya yiste baasso taak isa wuza aane daysusotowa. 7 Esiisimato Ha'oos Phexirosnin Ayhudni meyak misirachchuni kaamaason makonak wostenasnefaron taan dey misirachchuni kaamaason Aazabni meyak makonak wosinamato yaadaten. 8 Es bari boor'a Phexiros Ayhudni meeni wosi sinne wostonak zagi Ha'oos taan dey Aazabni meeni wosi sinna wostonak zagiwa. 9 Yeeto sinne artesef zoonsini meya Yaqob, Phexirosnaw Yohannisna Ha'oos otumbaasik han ooma wostoni ixa taak imtenamato arseteese taaknawa Barnabasnikna isar sinbesiison besifa mallato sina hoi'ta kushubesiison innok imete. Inno Aazabni meyaki hamani; baasso dey Ayhudni meyaki hamonek ma'i yisete. 10 Baasso ganeyasi feese tukamni meyanon yaadatonik adara yisete; es bar dey ta sholefana wuzaawa. 11 Phexiros Ansokiya yeefta kabaasik ammanon daagere feer sinna boor'a sine sine uphera barin ke'in. 12 Yaqobnikin isa isa asuni meya Ansokiya yoosonoy feeseten zeemma Aazabni meeni ganeyaassin amane baassoneen ane meet feer; sinuntano baasso yeestenenne orfo «Aazabni meeni keen sinefaat amane baasso haarko kunusonek sholsuwa» yisefe baassotin digfaat orfo wolle aazabni

meyaastan oor kesi. 13 Oom Ayhudni meeni keen sina kiristanani meya Phexiros tane feer aafe uusneen isar sinete; Barnabasnu fui'tonyonaron tane fe asu aafe uussi girire feer. 14 Baasso wostoos misirachchuni kaamaasi futoneen isar sina beybaason biinayse Phexirosnin: «Ne Ayhudni meeni keen sinna faagedo Aazabni meeni sitiriisik faatarwa; eekan Aazabni meya Ayhudni meeni sitiriisik foosonek awuniron giddisifasso?» yira zuuttambesiise asi sina ke'in. 15 Futoosik inno koontoniisik Ayhudwa; inno boor'ni meya sina Aazabni Meyatewa. 16 Sinuntano asu ooko sinfenaas Yesus Kiristoosnin amanoktano tumaason zuguk sinnoynamato arifenwi; inno dey tumaason zuguk sinnoynaron Kiristoosnik amanera ooko sinanik Yesus Kiristoosnin amaneniwa. Oonu tumaason zuguk ooko aafa sinanawuza. 17 Kiristoosnik ooko sinanik sholsinanneen inno teetniisik boor'inyanya sinniisontu besifawa; eekan Kiristoos boor'aasik wostinnyanos? Isanne indaanewa. 18 Ta teetnaasik bogna tumaasi sitirinon wolgira keer'anar sinfaanane ta wollta teetnaasik tumaason boga asu siningwa uwa. 19 Ha'oosik foonak tumaaski kamo kitira tumaastan oor kesingwa. 20 Ta Kiristoosneen ane suuttenarne faar zagira faadin sinna boor'a hanneen ekalok Kiristoos tayissitu foonatano ta ta teetni kaak foonartawa. Hash ashak faana kaas; taan shuna bariknawa taakwa iyaat teetbaason aatire ima Ha'oosi Naanik amanok bestefa kaasikwa. 21 Ha'oosi otmanon ke'nor zagira aafa ha'una wuza; asu ooko sinfenaas tumaason zuguk sinfaanane Kiristoosni kituus ke'nor sini uwa.

3 Nitto gowwa Galatiyaki asuni meyane! Oonso nittoosta tolwata wosteri? Zeemo sinak Yesus Kiristoos mesqeliista suuttere sinnitiista ammanon bestet feer. 2 Nitto kin arunak sholenaas es baron koi'bawa. Shakafoota; Korto Ayyanaason ephpha taasetiis tumaason zugukingwa wedey misirachchuni kaamaason odere amanokinso? 3 Nitto Ha'oosi Ayyanak jammarefaat hash ashni kabok koi'suk sholsetiwa. Nitto estaneen kar'a gowwawa! 4 Misirachchuni kaamaasi boor'a ephpha taaseti shana zuuttambaaase ke'nor sinna fu'te unoso? Ashak zagseti sinfaanane futoosiktu ke'nor siniwa. 5 Ha'oos Ayyanabaason nittok imnaasewa nittokik dey biistera artonoy wuza zagtenaas tumaason oodeseti boor'anos? Wedey Misirachchuni kaamaason odera amaneseti boor'anos? 6 Ese Abrahamnik biitiwa: «Ha'oosik amane; amantobaas dey ooko sinna barik faadte» yistera tichchenaasimato. 7 Amanef baasso zuuttere Abrahamni naanggotawa. 8 Ha'oos Aazabni meyanon amantok ooko zugunamato korto matsafaas zeemma biyat: «Daraas zuuttere neeki kamotu eebbitosonewa» uuk zeemma Abrahamnik misirachchuni

kaamaason odsi. 9 Es bari boor'a amanefe baasso zuuttere amane Abrahamneen ane eebbitosonewa. 10 «Tumaas tichchena matsafaassi fa ajaji zuuttambaaase asin oodak foonoy barnawa wostota feeshunoy barna erwuttowa» yistera tichchena boor'a tumaason oodak ooko siinani yisefe baasso zuuttere erwuttowa. 11 «Sinuntano ooko amantoktu kaa danana» yistera tichchenaasimato tumaason oodak aaffe asunu Ha'oosi sina ooko sina aafa chimanawuza sinbaas ammawa. 12 Tumaas amantosta kaputtera yeerertawa. Esiisimato dey: «Asu tumaasik fo chimanaas tumaasi ajajinikitonon zuuttire zagifaananewa» yistera tichchewa. 13 «l'oosta suuttere kitife asu zuuttere erwuttowa» yistera tichchena boor'a Kiristoos innok erwutto asunimato sinne tumaas innoosta ephpha yoona erwiyaassin furewa. 14 Es bar dey sinnaas Ha'oos Abrahamnik imna eebbaas Kiristoos Yesusniki kamo Aazabni meyak kar'anakwa; esiis dey inno Ha'oos nittok imanawa yina Korto Ayyanaason amantok ephphatoonikwa. 15 Aytaasakitono! Ese han wuzaas asu dosteni wuzasneen ane hoossutiwa, Isa asu girina teyyani kaamaasnu wolumtera budinanneen orfo oonu sharonak wedey daysunak aafa chimanawuza. 16 Ha'oos Abrahamniknawa basa zalaasikitokna abdini kaama imnaas haniisimatowa; matsafaas abdini kaamaas Abrahamneen orfo imtenaas showoni meyak sinnamato zagira «Zalneesikitok» aane yifawa, Sinuntano isarik sinnarimato zagira «Zalneesiktu» yifawa, Es «Zalnees» yiste bar Kiristooswa. 17 Ese ta makefanaaas esiiisongwa, Acheech tiire keezasire wogganeen orfo zeemma Ha'oos imna teyyani kaamaason sharok abdini kaamaason tishkunak aafa chimanawuza. 18 Risti warastefanaas tumaaski kamo sini sinfaanane Ha'oos imna abdini kaamaaski kamo sinbaas feeshana kabawa. Sinuntano Ha'oos Abraham warasonak zaginaas abdini kaamaaski kamowa. 19 Ekan tumaas imtenaas awuni boor'anso? Tuma dayistenaas Abrahamnik abdini kaamak imtenaas zalaas yoona kabaneen mangu wostoos awu sinnamato besunakwa. Tumaas Ha'oni wosiyaki kamo imten wostota feeshnaas ganeyaassi fe isa asuniki kamowa. 20 Sinuntano ganeyaasta fe bar hepobesiise asiktano isaasik koi'ba aane wostefewa. Sinuntano Ha'oos isarwa. 21 Ese tumaas Ha'oosi abdini kaamanon tugga'eroso? Isanne aane tugga'efawa! Kaa imfa tuma imte sinfaanane ooko sinnaas tumaaski kamo bestona kabawa. 22 Sinuntano Yesus Kiristoosnin amantok bestefa abdini kaamaason amanesefe baassok imtonak korto matsafaas makefanaysimato han daa zuuttambaaase boor'ak ha'uk boor'aasik taatera faar siniwa. 23 Amantoo yoonoyfeen zeemma tumaasi tiishosi oodter faanir; es bar

dey amantoos yoona kabaneen tumaasi oodni sikalositu faani. 24 Es bari boor'a amantok ooko sinanik Kiristoos yoona kabaneen inno tumaasik zoonustet faanirwa. 25 Sinuntano hash amantoos yaana boor'a tumaasi oodni sikalosi foonis feeshiwa. 26 Kiristoos Yesusnik amanok nitto zuuttamnitise Ha'oni naanggotawa. 27 Haphuktok Kiristoosneen ane isar sina nitto zuuttamnitise Kiristoosnin maama zagira maytiwa. 28 Zuuttamnitise Kiristoos Yesusnik isar sineti boor'a Ayhudni meeni ganeyaassinawa Girikni meeni ganeyaassina, bozni meeni ganeyaassinawa birmadummaba feena asuni meeni ganeyaassina dey arqasunawa mashkasuni ganeyaassina isanne oor oor kesba aafawa. 29 Ese Kiristoosnir sinfaatine nitto Abrahamni zalawa, Abdini kaamaasimato dey warasotiwa.

4 Hashnu ta nittok makonaas haniiswa, Warasoni bar daag naa sinne feena kabaasik otma zuuttambaase asi aba sinfenaknu boz sinaastan isanne aane oor kese. 2 Sinuntano ababaas barik duusina wonaas yoona kabaneen oodni baasso sikalosinawa barin maasife baassotna asi sikalositu foonawa. 3 Esiisimato inno ayyanani chowaasik daaga naanggotane feer sinna faani kabaasik han daastaki fooni sitirisik ha'uk boz sinna faanir. 4 Sinuntano es makte neyaas yaara kar'baase Ha'oos Nawubaasin innok wosi, bar mashkasuskin koonte, dey tumaasi sikalosi koonte. 5 Es baron zaginaas tumaasi sikalosi feese baassotin furonaknawa innotin dey Ha'oni naanggota sinanik zugunaknawa. 6 Ha'oni naanggota sinniisik Ha'ooson «Aabba! Aabba!» yit teegefa Nawubaasa Ayyananon inno nibaassi wosi. 7 Es bari boor'a hanneen ekalok ne naateno boztewa. Bari naa sintanneen Ha'oosir sina baron zuutira warasetarwa. 8 Zeemo sinak Ha'ooson aru beyeti boor'a amalabaasik ha'o sinnoy barik boza sinna ha'it faasetir. 9 Sinuntano hash Ha'ooson arsetiwa, Es baristan denalo Ha'oos nittotin ariwa. Eekan es hopiyaskinawa ke'noy han daastaki sitiriiskina aakkak wolsetiso? Aakkak hepsa wollu barikitoni boza sinatik sholsefetiso? 10 kortera kesa wonaasikitoknawa assaasikitokna dey woggaasi bagtoknawa woggaasikitononna oodak; foonto ulfina imefeti. 11 Nitto ganeyaassi wostok hopina hopiyas zuuttera ke'noy sinna fui'tonitto iyaat digefawungwa. 12 Ayni meyan! Ta nittone feer sinna boor'a nitto dey tane feer sinti yira shiiphefawungwa. Nitto taan isanne aane mii'oweti. 13 Tesuni kabaastak misirachchuni kaamaason nittok makonak chimnaas mettera faana kabaasik sinnamato arsefetiwa. 14 Awune faaron meronaas nittoosta fatana sinfanaknu aane taan kashshuweti, Wedey aane taan oomtoweti. Es baristan Ha'oosi wosiyanon ephpha taafetiisne faaron taan

ephpha taasetiwa. Esiisimato Kiristoos Yesusni ephpha taasetimato taan dey ephpha taasetiwa. 15 Zeemo sinati fa girantiis zuuttera ayinso hamnari? Nittok chimtefaanane aafnitisikitononu kisira taak imatik faatimato ta teetnaasik zaala makonawa. 16 Eekan hash futooson nittok mакена boor'a guma sinna nittok bestenos? 17 Oom asuni meya nitto chowaasik rakkatesere safarseterwa, sinuntano es baron zagsefees ma'ariktawa; baasso sholsefees nitto innoostan oor kesatiknawa baassok mai'sira safarotiknawa. 18 Alamabaas mai'nir sinfaanane ma'arwa, Sinuntano han chimitiis ta nittoneen ane faana kabaasik koi'ba sinanaatawa. 19 Naanggotnaasel! Kiristoos nitto foossi ammanon kesse bestona kabaneen nitto chowaasik ta hepsa wollu kophoni keektotatu fawungwa. 20 Zeemotistan ooma ugnak hash nitto ganeyaassi faara wollefaanane aakka shunana kabanso? Sinuntano awu zugunak sholsinamato arunak taan daagsaan rakkatengwa. 21 Tumaasi sikalosi ha'ir sinne fook sholefe nitto! Ese taak makebbetiso! Tumaas makefana baron aane odefetinos? 22 Korto matsafaassi Abraham hep naanggotba faar, isaas koontenaas bozaaskin oomiis dey koontenaas birmadummaba faana asubaaskin yistera tichchenaysimatowa. 23 Bozaaskin koonte naas ashni dubbiyoosimatotu koonte, Sinuntano birmadummaba faana asubaaskin koonte bar imte abdini kaamaaskintu koonte. 24 Es hep mashkasusikito hep teyyani kaamaasi besowa, Siinani aamaastan sina teyyaasi besos Aggarwa, bar naanggotabaasikitonon kooninaas boza sinonekwa. 25 Aggar Arabni meeni daasta fa Siinani aamaasi besowa, es barik hashti fa Yerusalemneen ane hoosusterwa, bar naanggotbaasneen ane bozositu faafawa. 26 Sinuntano den samakir sina Yerusalem birmadummaba faarwa, bar inno zuuttamniise asik intowa. 27 «Ne tanonooy zagiyaase; girowe! keektera biinoy ne ilisuwe! teegoba faana mashkasustan teegoba foonto asus showo naanggotba faarwa» yistera tichchewa. 28 Aytasasikitono! Nitto dey Yisaqnismato abdini kaamaasi naanggotwa. 29 Sinuntano es kabaasik ashni fiqadik koonte bar Ayyanani fiqadik koonte barin kabginaasimato hash hawungnu dey esiisimatowa. 30 Sinuntano Korto matsafaas makefanaas awunso?: «Bozaaskin koonte naas birmadumma kesa barkin koonte barneen ane aafa warasona wuza sinna boor'a bozaason nawubaasneen ane keerun kisuwa» yiifa. 31 Es bari boor'a aytasasikitono! Inno birmadumma kesa asusi naanggotatano bozaasi naanggotatawa.

5 Kiristoos innotin birmadumma kisinaas birmadummak foonikwa. Es bari boor'a chimma yerotiwa, Hepsa

wolla bozoni waanjosi kamattotiita. 2 Ese ta Phawulos nittok makonaas haniwsa: «Haarkoni kunu sholsuwa» yira haarko kunesefaatine Kiristoos nittok isanne aafa ke'anawuza. 3 «Haarkoni kunu taak sholsuwa» yire haarko kunte bar zuutttere «Tumaason zuutire oodanak sholsuwa» yira hepsa ammanon makefawungwa. 4 Tumaason oodak ooko sina sholefe nitto zuuttamitiise Kiristoosnistan oor kesetiwa, Ha'osis otumtan dey akamanon woketiwa. 5 Sinuntano inno Ha'osis Ayyanak ooko sinaasi abdinon amantok oodet faanir. 6 Esiis dey Kiristoos Yesusnik feefe barik keeshtanaasta kaputtera wostefa amantoostano haarkoni kuna sinun haarkoni kuna beya isanne aafa ke'anawuza. 7 Ma'aron kutit faasetirwa eekan hash futoosik ajajamonoytimato nittotin kalaas onso? 8 Es effatena kiitoos nittotin teege Ha'ooskin yaartawa. 9 Esiis dey: «Garo masoos tushooson zuutire kesanak zagiwa» yistefanaaysimatowa. 10 Sinuntano han baristan ooma safaranti aafa foona wuza sinnamato aira Daamiisik amanefawungwa; nittotin daagsifer oonu feefaanane ke'obaason ephphetoonawa. 11 Aytaasakitono! Ta hashneen kar'a maket faanaas: «Faruk haarkoni kunu sholsuwa» yit maken sinfaanane awuni boor'a taan kabugsefeso? Ekka sini sinfaanane Kiristoosni masqaliis asuni meyak tuusa sinbaas feeshana kabawa. 12 Ese han nittotin daagsit feese asuni meya sholsefaatene haarkoni kuna koiba sinnoynaron baasso teetbesiisik arqarbesiison du'ubaassi katosotowa. 13 Aytaasakitono! Nitto birmadummak foosotiku teegtetiwa. Sinuntano isaas oomiisin keeshtanak barik wostowoteno es birmadummantiis ashnitiiisi eenantonon zugunir sinanaatawa. 14 Tumaas zuutttere: «Ne neen shunfataasimato asusin shun» yifa isa kaamaasiku koifa. 15 Sinuntano nittotna nittotna wol saar'etnawa faassetna faasetir sinfaanane nittotna nittotna tishunoytimato teetnitiison oodti. 16 Ese Ayyanaasik zoonusteria footiwa; ashaasi eenantonon isanne zugutitawa yifawungwa. 17 Ashaasi eenanto Ayyanaasi eenantoneen tugga'er. Ayyanaasewa ashaase bare bare wol tugga'er. Es bari boor'a nitto sholeti baron zugutik aafa chimiati wuza. 18 Sinuntano Ayyanaasik zoonustefaatine tumaasik ha'ir aafa sinatiwuza, 19 Ashni wostoos artowa. Es barikito dey gerkesa, kiina, gafo, 20 koo'loni shiipho, tolftata, gumawo, faasso, kooma, gi'a, teetni shuna, oor oor kesa, asunita mangu wuzni wosto, 21 Kiichchhana, zayya, gerkesni suru; es effatenasne faaserwa. Zeemo sinak teetnitiison oodti yira makenaasimato hashnu dey teetnitiison oodatik makefawungwa. Es effatena wuzasikitonon zugisefe asuni meya Ha'osis taatonon aafa warasone wuza. 22 Sinuntano Ayyanaasi gaana: keeshtana, gira, naga, fakiya, ma'a, ma'aron zagu, amanamto sina, 23

Garama, teetni ha'suwa. Es effatena wuzasikitonon kalni tuma aafa. 24 Kiristoos Yesusnir sina baasso ashaason bari iguusonnawa bari eenantosona suutesetewa. 25 Ayyanaasik faanir sinfaanane Ayyanaasik zoonustoni. 26 Isaas oomiisin mangu wuzak kabgit innotna innotra wol koonefaafa baak ke'noy wuzak teetonita.

6 Ayni meyane! Isa asu daagere isa mangu wuza wostere bestefaanane ayyanak feefe nitto garamak wolgutik sholsifa. Sinuntano ne dey es effa fatanaassi gandonoytamato teetneeson oodwa. 2 Nittoossin isaas oomiisa faya ba'anon wor'owa; es barik Kiristoosni tumaason zagir sinati. 3 Aaffe asunu isa wuza simnoy ta denalowa yire bestefaanane teetbaasontu eshdifewa. 4 Asu isa isarbaas teetbaasi wostonon tu'hire teetbaason fattanowowa. Esseen orfo teetbaason oom asusneen ane hoossuk sinnoynaron teetbaasik teetonawuzba danana. 5 Es bari boor'a asu isarba isarbaas teetbaasi ba'anon wor'anak sholsifawa. 6 Kaamaason arit fe asus assinnyasneen ane ma'a wuzason zuutire haa'onawa. 7 Teetnitiison eshatiitawa; asu bukna barontu kar'fe sinna boor'a Ha'oosta koosawotiita. 8 Ashbaason girsunak bukfe bar ashbaaskin kitutu kar'ana; Ayyanaasoon girsunak bukfe bar Ayyanaaskin Koi'ba foonto kaatu kar'ana (aiōnios g166) 9 Abdi buggu shakaanine wonbaas kar'fana kabaasic maaraason kar'anir sinna boor'a ma'a wostooson wostoostan awujawoniitawa. 10 Ma'a kaba danfeni kabaasic asu zuuttambaase asik arkiron dey amanesefe asuni meyak ma'a wuzason zuguniwa. 11 Awune fa inya inya mallatok han baron kushunaasik tichinamato biitiwa. 12 Haarko kunatik nittotin giddisisefe baasso gerok ma'ar sinne bestok sholsefe asuni meyawa. Es baron zugisefees Kiristoosni masqalis boor'a kabugto baassota kar'noynamato koi'bawa. 13 Baasso nitto ashaasic teetokwa iyaattu haarko kunatik sholsetetano haarko kuna baassonu teetbesiisik tumaason aane zugsefe. 14 Daamni Yesus Kiristoosni masqalistano ooma teetona teetoos tayistan wokungwa. Han masqaliisik han daas taak suutte; ta dey han daasic suutten. 15 Es bari boor'a haarkoni kunu sinun haarkoni kunu beya isa ke'ana wuzba aafa; ke'niis gaddo testo sinaaswa 16 Han ajajiisik zoonustesefe baasso zuuttambesiise asiknawa Ha'oni keen sina Israeli meyakna naganewa fakine sinfawungwa. 17 Atunaastak fa ichchoni sakaas Yesusni wostininya sinnaason besifana boor'a hanneen ekalok oonu taan rakkisunata. 18 Ayni meyane! Daamni Yesus Kiristoosni otmaas ayyanantiisneen ane sinfawungwa! Aamin.

Efeson

1 Ha'oni fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin; Yesus Kiristoosnik amanamtio sina Efesonuk feese kortoni meyak; **2** Aba Ha'oniiskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna ottumaasewa nagaase nittok sinfawungwa. **3** Den samak fa Ayyanani eebba zuuttambaase asik Kiristoosniki kamo innotin eebbisi Daamni Yesus Kiristoosni aba sina Ha'oosik galata sinfawungwa. **4** Kortonawa zinaba foontona sinanik han daas testonoyfeen zeemma Kiristoosniki kamo innotin kori. **5** Ha'oni ma'a fiqadi sinin Yesus Kiristoosniki kamo bari naanggota sinanik zeemma keeshtanbaasik innotin kori. **6** Es baron dey zaginaas shunto nawubaaski kamo baak innok imna ulfinto otumbaas galatamtonakwa. **7** Es baron dey zaginaas Ha'oosi otumni arkutan kabi chowa innotin shunna Nawubaasa hannah furtera miir'aniisi fakiyanon danni. **8** Techma zuuttambaase asiknawa yaadatka; **9** Ha'oos alamabaasik Kiristoosniki kamo zeemma koppa'enamato fiqadibaasi aacho chowanon arunik zagi. **10** Wonbaas kar'fana kabaasik wostota feeshuna koppobaas samakanawa han daastakna faase testo zuuttambaase isarik isa Kiristoosni ha'suni sikalosi sinanakwa. **11** Zuuttambaase asin fiqadibaasi kiitonimato wostefa Ha'oos zeemma innok koppa'ena kopposimato Kiristoosniki kamo basa keen sinanik innotin kori. **12** Es bar dey sinnaas Kiristoosnin abdini zuguk tesunir sina innoki kamo Ha'oosi ulfina galatamtonakwa. **13** Nitto dey futoni kaamaason; es bar dey faruni misirachchuni kaamaason odera amaneti kabaasik nittok abdi girte Korto Ayyanaasik maatama ichchetiwa. **14** Es Ayyanaas ulfinbaasik galata sinanak Ha'oos barir sina baassotin zuutira furona kabaneen dananik fa ristiniisik kabdiniwa. **15** Es bari boor'a Daamni Yesusnik fa amantontiisewa kortoni meya zuuttambesiise asik fa keeshtannitiise asin odera; **16** Shiiphonaasik nittotin yaadatet nitto boor'a Ha'ooson galattoson aane beyut. **17** Ulfinni Aba Daamni Yesus Kiristoosni Ha'ooson mai'sira arusotik techumnewa amma kisire biini ayyanaase nittok imtonak shiiphefawungwa. **18** Esiisimato awune fa abdiik teegtesetimatonawa kortoni meya warasonek fa ulfinto ristiis awune fa akama sinnamatona arusotik nibnitii aafa gachchonak shiiphefawungwa. **19** Hoosustonoo akama hugnabaas amanefe innok awune fa inya sinbaason arutik shiiphefawungwa; es akama hugnaason wostok besinaas kitun kabgira samaki dimaastaki oi'ta teshbaasta duusina Kiristoosniki kamowa. **21** Aba Ha'oos Kiristoosnin samaki oi'ta teshbaasta duusinaas aaffa ha'sutanawa ha'suni hugnaastana dey hugnanewa Daam sinaastan denalone dey esiisimato han daastak koi'ba

sinnoynaron yooni daastak sunaneen denalo sina suna immawa. (aiōn g165) **22** Ha'oos zuuttambaase basa ha'susi sikalosi ha'unak zagi. Betekiristaniisik dey zuuttambaase asiistan denalo sinanak teet zagi. **23** Betekiristaniis dey bar zuuttambaase asin aaffa ugnaknu zuutire tuunifena basa tuuma atubaawsa.

2 Nitto boor'nitiiisiknawa mangsuntiisikna kitira faasetir.

2 Es kabaasic han daastaki mangu ugnaasik faat faasetir; esiisimato dey samaastak faase kiina ayyanaasi hugnanon ha'sifa barik ajajamet faasetir. Bar Ha'oosik ajajamo beya asuni meyaasta wostet fa ayyanaaswa. (aiōn g165) **3** Inno zuuttamniise zeemo sinak baasso ganeyaassi ashniisi fiqadiknawa kanuniisi safarakna zoonustet ashniisi eenantok faat faanir; oom meenimato dey testoniisik Ha'oosi gi'nii sikalositu faani. **4** Sinuntano Ha'oosi fakiya akama sinna boor'anawa innok fa keeshtanbaas akama sinbaastan kabi chowa; **5** Mangsuniisik kitira faafeniknu Ha'oos Kiristoosneen ane foonik zagi; nitto dey farisetiis han Ha'oosi otmakwa. **6** Ha'oos Kiristoos Yesusniki kamo barneen ane kitun kabgira samaki dimaasta innotin duusi. **7** Es baron dey zaginaas Yesus Kiristoosniki kamo innok ammanon besina garambaasewa hoossoba foonto otumbaasi arkunon yooni neyaasik innok besunakwa. (aiōn g165) **8** Nitto farisetiis amantooeki kamo Ha'oosi otmakwa. Es bar dey Ha'oni imatano nitto wostoosik bestertawa. **9** Oonu teetonynamato faruni otmaas bestenaas wostoktawa. **10** Inno Ha'oos zeemma hoossina ma'a wostooson wostonik Yesus Kiristoosniki kamo hepsa teste Ha'oosi testowa. **11** Es bari boor'a zeemo nitto koontontiisik Aazab sinna faasetirwa; Ayhudni meya asuni kushuk haarko kunobesiisik teetefaafe nittotin haarko kunnor yit feeseter sinnamato yaadatotiwa. **12** Nitto Israeli daraasa keen sinnor; abdini teyyani kaamaasik irba sinna han daastak dey isa abdinti foonto sinna; Ha'oosneen ane foonor; Kiristoosnistan dey oor kessa faasetir sinetimato yaadatoti. **13** Sinuntano hash nitto zeemo sinak wokka faaseti baron hash Yesus Kiristoosniki kamo basa hannaasik tai'tiwa. **14** Innotin oor kisi faassoni sawaason bogge Ayhudni meyanonnawa Aazabni meyanonna isar zagire nagani sinaas Kiristooswa. **15** Hep daraasin barneen ane isar zagire isa gaddo daranin tesunak tumaasi ajajisikitononnawa sitirisikitononna ashbaasil sharere naga zagi. **16** Masqalista kituk guma sinaason tishki. Hepobesiise asin isa billit zagi Ha'oosneen ane gansi. **17** Yeere dey wokke fe nittoknawa tai'sere feese Ayhudni meyakna nagani misirachchuni kaamaason make. **18** Inno zuuttamniise barki kamo isa Ayyanaasik

zoonusteria Abaaski ta'aniwa. 19 Es bari boor'a nitto kortoni meyaneen ane isa daani asuwa. Dey Ha'oni keerki meyateno hanneen ekalok nitto irba wedey oogotewa. 20 Wosini meeni kaptaastanawa raaajuni meeni kaptaastana kaputtera yeretirwa. Kajaasta diifa shu'aas dey Yesus Kiristooswa. 21 Shu'ni keyaas zuuttambaase es shu'aasik keetera Daamiisa betemeqdesi sinanak dichfa. 22 Ha'oos Ayyanabaasic nittoossi foona shu'ni keya sinatik nitto dey ane Kiristoosnik keetotiwa.

3 Es bari boor'a ta Phawulos Yesus kiristoosnik taato sinnaas nitto Aazabni meyakwa iyaatwa. 2 Nittok ke'ungwa iyaat Ha'oos otumbaasic taak imna wostooson futok odesetiwa. 3 Zeemma kawunanon nittok tichinaasimato Ha'oos aacho chowaason ammanon kisira raa'ik taak besiwa. 4 Han nittok tichina baron feretifeti kabaasic ta yaadatena Kiristoosni aacho chowaason nitto dey yaadatotik chimatiwa. 5 Es aacho chowaas dey Ha'oosi Ayyanak karto sina wosini meyaknawa raaajuni meyakna hashti ammanon kessa bestenaasne faaron aata neyaassi feese asuni meyak aane ammanon kessa bestowa. 6 Es bar dey besifanaas Aazabni meya Ayhudni meyaneen ane ristibaason warasoneknawa isa atuni billiti sinne Ha'oos imna abdini misirachchuni kaamaaski kamo dey Yesus Kiristoosniki kamo haa'er sinobesiisongwa. 7 Ha'oos hugnabaasi wostonimato taak imna bari otmaasi imak ta dey han misirachchuni kaamaasi wostinnya siningwa. 8 Ta kortoni meya zuuttambesiise asiissin hater sinfanaknu dilba foonto Kiristoosni otum sinaason Aazabni meyak awasunak Ha'oosi otmak han wostoos taak imte. 9 Esiisimato dey aata neyaasic zuuttambaase asin tesi Ha'ooskik aachera fa aacho Ha'oosi koppo awu sinnamato asu zuuttambaase asik ammanon kisira makonakwa. (aiōn g165) 10 Es bar dey sinnaas hashti kabaasic betekiristanii kamo samak feese gaanynyasakitonawa ha'sinnyayaasakitona Ha'oosi techmanon gito gitobaasic arsonekwa. 11 Ha'oos Daamni Yesus Kiristoosniki kamo han baron zaginaas koi'ba foonto koppobaasimatomawa. (aiōn g165) 12 Kiristoosnir sinniisiknawa barik amanoniisikna Ha'oosi sinak diga foontononnawa barik amantokna ta'ak chima danniwa. 13 Ta nitto boor'a ephphataat faana shanaas nittok ulfinitti sinna boor'a abdi buggutitawa yira shiiphefawungwa. 14 Ese Aba Ha'oosi sina ke'naasic kaa'nera shiiphefanaas han bari boor'awa. 15 Samaknawa han daastakna feese Ha'oni keerki meya isarbesi isarbesiis futoni suntosone sunbesiison danetees Ha'ooskingwa. 16 Ha'oos sirkil atuntiison chinuni hugna Ayyanabaasic kamo ulfinbaasi otumtan nittok imanak shiiphefawungwa. 17 Esiisimato dey Kiristoos amantok nibnitiissi foonaknawa nitto dey tasa fokka keeshtanak chimme yerer sinatiknawa. 18

Yo'uba foonto Ha'oosi tuumta kar'a tuumtotik tagbaasewa dichbaase dey tegbaasewa doo'obaase asuni arustan denalo sina Kiristoosni keeshtanaason kortoni meyaneen ane yaadato chimatik shiiphefawungwa. 20 Es bari boor'a innoossi wostet fa hugnabaaski kamo mamsifeni baristannawa safarefeni baristanna denalonak akamanon daysira zugunak chimfa Ha'oosik; 21 Barik betekiristanii kamonawa Yesus Kiristoosniki kamona koonto zuuttambaase asik koi'ba foontonon ulfina sinfawungwa! Aamin! (aiōn g165)

4 Ese Daamiisa wostonon wostenan boor'a taatere fe ta! Nitto teegtei teegtoosik sholsi fo foosotik shiiphefawungwa. 2 Keeshtanak nittotna nittotna fakiyak wonna wonna shuphak; garamak chimma foosoti. 3 Nagak zatera Ha'oni Ayyanaaskin bestefa isar sinaason oodak chimi. 4 Teegtesefeti kabaasic isa abdiisik teegtesetimato isa atunewa isa Ayyanane; 5 Isa Daam, isa amanto; isa haphukto; 6 Zuuttambaase asiistan denalo sina bar; zuuttambaase asiissi wostefi bar; zuuttambaase asiissi faafar zuuttambaase asi Aba sina isa Ha'oos faar. 7 Sinuntano Kiristoos imanak sholenasimato isarni isarniisik Ha'oosi otmani imanon innok imte. 8 Esiisimato dey: «Den kesfena kabaasic; showo boojo booje; asuni meyak dey ima imi» yistenaysimatowa. 9 Eekan: «Den sama kesi» yifa kaamaas zeemma han daasta dey yeet daassi kere uu sina shakaanane awu unso? 10 Han yeet kere bar es zuuttambaase asin tuunuk samaasikito zuuttambaase asi denalo kesa barwa. 11 Bar dey isa isaasin wosi; isa isaasin raaiju; isa isaasin misirachchuni kaamaason maksonir; isa isaasin amanynyini meyanon keemernawa assinnynyani meena sinonek imaasikitonon baassok imi. 12 Es baron dey zaginaas Kiristoosni atu sina betekiristanii sikitonon chinuk; amanynyini meyanon dey wostok hoossukwa. 13 Esiisimato dey Ha'oosi Naanin aruk; amanok bestefa isar sinnaasta kar'a; Kiristoos tuum sinnaasne faaron inno dey tuum sinanika. 14 Hawungneen ekalok asuni meeni jallinni eeshshuuisknawa eshasikkna hoore daagsifa assusi siruk ek hang shorket daaga naanggota aafa sinaniwuza. 15 Es baristan futooson keeshtanak maked wuza zuuttambaase asik teet sina Kiristoosniki dichani. 16 Showo atuni billitiis isa barista uphefanaas Kiristoosnkw. Atuu zuuttambaase dey isa barista zatenaas ke'oba ke'obaasicika. Es bari boor'a atu isarba isarbaasi billiti barik imte wostooson mai'sira wostefana kabaasic atuu zuuttera dichfa; keeshtanaasic dey chimma yerefawa. 17 Hawungneen ekalok safarabesi ke'nor sina Aazabni meenimato footiitawa yira Daamiisa sunak nittotin kiitifawungwa. 18 Baasso kanuus talme; nibbesiisi muumtan kabi chowa aru beybesiisik Ha'oosi kaastan oor kesetewa. 19 Ilichchanni kanubesii tishina

boor'a kiina wuzasikitonon zuutire zuguk teetbesiison ashni eenantobesiisik aatire imete. 20 Sinuntano nitto Kiristoosni chowaason arisetiis ekkatawa. 21 Futoosik basa chowaason odetiwa; Yesusniissi fa futooson barkin aritiwa. 22 Es bari boor'a nittotin eeshshira boor'aassi zoonsifa eenantooosik mangu zeemmati faati fooson; kur'u testoni amalaason eenantobaasneen ane kisira ha'utiwa. 23 Kanuntiisi Ayyanak gaddo sinti. 24 Futoni ookoosiknawa kortoosikna Ha'oosi gitok teste gaddo atuuson mayti. 25 Es bari boor'a esha wolla wollotiita. Zuuttamniise isa atuusi billiti sinni boor'a innotna innotna wol futo wuzasontu wolloni. 26 Gi'toti; sinuntano es gi'aasik boor'aason wostotiita; gi'nitiis keronoyleen awa girunaata. 27 Dabulosnik dey giruna katto besutiita. 28 Zeemo wiiset fe bar hanneen ekalok wiisonaata. Es baristan tukamni meyak imana waagba foonak bar teetbaasik ma'a wosto sina baron wostowo. 29 Odefe baassotin girsira zagguni kaamatano noonontiissin isanne mangu kaama kesanaata. 30 Furtoti wonaasik maatama ichcheti Korto Ha'oosi Ayyana suumonak zagutiita. 31 Suqaro sina, haari, gi'a, sasa mei'newa aaffa mangu wuzas zuuttera nittoostan wokun. 32 Es baristan nittotna nittotna wol ma'ar dey asunik safarer; kenashter sinti. Ha'oos Kiristoosniki kamo nittotin feeshun yinaasimato nitto dey nittotna nittotna wol feeshun usoti.

5 Ese shunto naanggotnimato nitto dey Ha'oosi ugnak zoonustoti. 2 Kiristoos innotin shunaasimatonawa Ha'ooson girsuni sawuba faana mabanewa maa'anézagire kaabaason innok aatire imnamatona nitto dey keeshtanak footi. 3 Es effatena wuzas kiristanani meyak aane mai'fa sinna boor'a gerkesa wedey aaffa tesa zinanu sinun wedey joortu sinaas wolumbaasn nitto ganeyaassi odtonak aane sholsifawa. 4 Es baristan Ha'oosik galata imtitano asu giistonaknawa gowwani meeni wollakna wedey kanyini wollakna wollotik aane sholsifawa; es effatena wuzas nittok ma'ba aafawa. 5 Gerkesa sinun wedey awune fa zina sina wosto zagit fe asu feefaanane wedey kool'onii shiiphone fa joora sinun Kiristoosnikinawa Ha'oosi taatosina ristiba aafa sinnamato arutiwa. 6 Han wuzasikitoni boor'a ajajamonoy asuni meyaasta Ha'onii gi'a yoonir sinna boor'a oonu ke'noy wollak nittotin eshanaata. 7 Es bari boor'a ajajamonoy asuni meyaneen ane isar sinatiitawa. 8 Zeemo nitto talmasitu faafeti; sinuntano hash Daamiisar sineti boor'a nitto chaarefawa. Es bari boor'a chaarefaassi feese asuni meenimato foosotiwa. 9 Chaarefaasi gaana bestefanaas ma'aron zuguknawa ooko sina wuzasiknawa. 10 Es bari boor'a Daamiisin girsuni wuzas awu sinnamato tu'nusoti. 11

Chaarefaasta ammanon kessa bestonak zagutitano gaanba foonto sina talmuni wostosneen ane isar sinatiita. 12 Talmaassi feesefe asuni meya aachonon zagsefe wuzas wollaknu iichiwa. 13 Zuuttambaase chaarefaasta kesfana kabaasik futoni gitobaas ammanon bestefa. 14 Ammanon kessa bestefa bar zuuttambaase chaarefa. Es bari boor'a «Afayte ne guzuwa! Kitun dey kabuwa! Kiristoos dey neek chaarsunawa» yistewa. 15 Ese aakkak footimato mai'sira yaadatotiwa. Techumni meenimatomatano gowwani meenimato footitawa. 16 Wonaasikito mangu sinna boor'a aagene aagene wonaason wostota feeshuti. 17 Es bari boor'a Daamiisa fiqadi awu sinnamato yaadatotitano gowwa sinatiita. 18 Tishuni ugnaassi nittotin taamnir sinna boor'a waynini ushak zawotita. Es baristan Korto Ayyanaasik tuumtoti. 19 Gaamaknawa we'sokna; Ayyanani teeckok nittotna nittotna wol wollostot; we'soknawa gaamaknawa tuuma nibnitiiisik Daamiisin galattot. 20 Daamni Yesus Kiristoosni sunaasik wuza zuuttambaase asik Aba sina Ha'ooson wonna wonna galattot. 21 Kiristoosni ulfinaasikwa iyaat nittoossin isaas oomiisik ajajamowo. 22 Keerinyani meyane! Daam Yesusnik ajajamefetiisimato teegontisakitonik ajajamoti. 23 Kiristoos betekiristaniisik teet sinnamatonawa atuba sina betekiristaniison fatunir sinnamatona teegoos dey asubaasi teetwa. 24 Betekiristaniis Kiristoosnik ajajamefanamato keerinyaasikito dey zuuttambaase asik teegobesiisik ajajamosoto. 25 Teegoni meyane! Kiristoos betekiritaniison shunnamatonawa teetbaason barikwa iyaat aatire imnamatona nitto dey keerinyatiisikitonon shunti. 26 Kiristoos es baron zaginaas betekiristiison korte zagunak sholefaatwa. Korto zaginaas dey kaambaaski kamo akak massewa. 27 Es barik kiina wedey aafski karawo wedey es barne fa ooma mangu wuza barista bestonoynamato korte; mudaba foonto gada zagire barki tai'sunakwa. 28 Esiisimato teegoni meya baasso teetbesiison shunfeysimato keerinyabesiisikitonon shunonek sholsuwa. Asubaason shunfe bar teetbaason tu shunfe. 29 Basa teetni atuuson oomtefe asu oonu aafe; es baristan ooma Kiristoos betekiristaniisik zugifenaysimato basa teetaason maasir; dey ferer. 30 Inno dey Kiristoosni atuni billitiwa. 31 Es bari boor'a «Asu intobaasonnawa ababaasinna beyye keerinyaabasneen ane taphtefe; hepobesiise dey isa atu sinefe» yistewa. 32 Han aacho chowaas akamanon inyawa. Es baron yinaas Kiristoosninnawa betekiristanionna beso zagirawa. 33 Sinuntano han wuzas nittotin dey biyar sinna boor'a teegoos keerinyaabason basa teettason shunfenaasimato shuno; keerinyaas dey teegobaysin ulfinsun.

6 Naanggotaasikitone! Sholsir sinna boor'a Daamiisikwa iyaat kooni aba intontiisik ajajamosoti. 2 «Abanesinnawa intoneesonna ulfinsu» yifa ajajiis tesunirwa; es ajajiis dey: 3 «Zuuttambaase neek ma'ar sinana; han daastak dey wogganees dichana» yifa abdini kaamba faanarwa. 4 Nitto dey kooni abanawa intoni meyane! Daamila sitirinon assuk; kaanuknawa ke'ukna dichutitano naanggotnitiiison haarsuk jiina'osonak zagutiita. 5 Nitto bozni meeno! Han daastak nitto daam sina baassok digaknawa korkukna ajajamosoti; Kiristoosnik ajajamefetiisne faaron ma'a nibak ajajamosoti. 6 Ajajamotiis dey Ha'oosi fiqadion nibaassin kabi safarak wostesefe Kiristoosni wostinnyasamatotano asunin girsukwa iyaat biistok zagutiita. 7 Asunin sinnoynaron Daamiisik wostet faatimato zagira girak wostoti. 8 Boz sifnenak birmadu isa isarbaas wostenma ma'a wostoosi wossumanon Daamiiskin ephphetoonamato arifetiwa. 9 Daamni meyane! Asuni sina biire teshshunoy nittor sina Daamiisnawa baassor sina Daamiisna samak feenamato yaadatok fokkorontiison beyfaat boznitiisakitonik ma'a wuza zagutiwa. 10 Ese han baristan fu'te barik Daamiisknawa basa akama hugnaasikna chimi. 11 Dabulosni mangu wostooson tugga'o chimatik Ha'oosi neeboni meyaason zuutira mayti. 12 Inno neebefeni neeboos asuni meyaneen ane sinnoynaron han talma daasta wostet feese ha'sife baasso; ha'sinnyani meenawa han daastaki hugnaasneenna dey den samak faase kiina ayyanaasikitoni taar'osheengwa. (aiōn g165) 13 Es bari boor'a mangu wonaasik gumantiisa hugnanon wolguk chimatiknawa zuuttambaase asin wostota feeshira zagira yero chimatikna Ha'oosi neeboni meyanon zuutira kabguti. 14 Ese futooson zinnara zagira geshontiista taar'era; ookooson nibbaastaki xiruri zagira mayti. 15 Nagani misirachchuni kaamaason chaa'manimato zagira yer'a hoorera yeroti. 16 Es baristan denalo geenimato saamma wobawobtet fa Dabulosni manguni yeegason zuutira tishku chimati amantooson geebanimato zagira ephti. 17 Faruuson gufta zagira teetnitiista guufoti; esii simato dey Korto Ayyanaaskin bestefa siifoson; es bar dey Ha'oosi kaamanon ephti. 18 Wonna wonna Korto Ayyanaasik zoonustok shiiphonewa mamsune asin tai'suti. Es barik kortoni meyak guzira chimma shiiphoti. 19 Misirachchuni kaamaasi wosi sinnaasik shashsharak taatena bari aacho chowanon diga foontonon ammanon kisira makonak kaama taak imtonak shiiphoti. 20 Es bari boor'a misirachchuni kaamaason makonak sholsinasimato diga foontonon makonak taak shiiphotiwa. 21 Shunto ayniisnawa Daam Yesusni wostosik amanamtoto wostinnya sina Tikiqos ta chowaas aakka sinnamatonawa awu wostet faanamatona zuuttambaase asin nittok makonawa. 22 Es bari boor'a inno

aakkak faanimato arutknawa nittotin dey chinunakna iyaattu barin nittoki wosingwa. 23 Ha'o Abaaskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna naganewa keeshtanne dey amantooseen ane ayni meyak sinfawungwa. 24 Maajunoy wedey ko'unoy keeshtanaasik Daamni Yesus Kiristoosni shunfe baasso zuuttambesiise asik basa otma sinfawungwa.

Filiphisiyus

1 Yesus Kiristoosni wostinnyani meya sina Phawulosnikinnawa Ximotiyosnikinna Filiphisiyusni katamaasi feesefe Yesus Kiristoosnik amanere Ha'oni asu sina baasso zuuttambesiise asik dey betekiristaniison ha'sife kur'unii meyaknawa daaqonyini meyaknawa; **2** Abani sina Ha'ooskinnawa Daamni Yesus Kiristoosnikinna otumnewa nagane nittok sinfawungwa. **3** Nittotin yaadatefana kabaasik wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa, **4** Nitto zuuttamniitise asik shiiphefana kaba zuuttambaase asik shiiphefana shiiphonaas girak tuumtowa. **5** Tesuni wonaastan kabira hash hawung kar'ana kabaneen misirachchuni kaamaason makok wostonaaason argasir sineti boor'a Ha'ooson galattefawungwa. **6** Han ma'a wostooson wostotik zagi Ha'oos; Yesus Kiristoos wolle yoona koi'ni wonaasta katunamato mai'sira arifawungwa. **7** Hash taatoni keer faana kabaasiknawa taatoni keer girunoy faana kabaasikna misirachchuni kaamaasi futonon oodanaknawa es baron dey chinunakna Ha'oos otumbaasik taak imna ixaason nitto zuuttamniitise haa'er sineti boor'a wonna wonna nibnaassitu faasetiwa. Es bari boor'a nitto chowaasik taak bestet fa bar likkiwa. **8** Yesus Kiristoosni keeshtanaasik nitto zuuttamniitise asin awune faaron kaltet faanamato Ha'oos taak zaalawa. **9** Keeshtannitiis aruknawa yaadataknna tuuma sinna dicheit hamanak shiiphefawungwa. **10** Esiis dey ma'ar sina wuzaas awu sinnamato tu'nira arutiknawa; Kiristoos wolle yoona wono kayimnawa zinanti foontona sinna bestotikwa. **11** Es barik kaantiis Yesus Kiristoosnikin bestefa ooko sina wuzaasik tuumar sinna Ha'oosik ulfinnewa galatne imar sinatiwa. **12** Ayni meyane! Tayista kar'a wuzaas misirachchuni kaamaas mai'sira tagunak zaginamato arutik sholefawungwa. **13** Ta dey taatenaas Kiristoosnik wostenaa boor'a sinnamato taate meeni masaraason oodefe tasoni meenawa oom asuni meena zuuttere arseterwa. **14** Ta taatoni keer giruusi boor'a amanere fe ayni meyaassin showobesiis Daamiisik teetosonek siniwa. Es bari boor'a Ha'oosi kaamanon diga foontonon makok zeemotiistian daysire chima danetewa. **15** Sinuntano isa isa meya Kiristoosni Misirachchuni kaamaason maksefees koonakwa; oomni meya dey tayistu mero uni safarakwa; sinuntano oomni meya misirachchuni kaamaason maksefees ma'a nibakwa. **16** Han baasso Ha'oosi kaamanon ma'a nibak maksefees keeshtanakwa; baasso dey ta misirachchuni kaamaasi futo tishunoynamatowa iyaat hanta ha'tenamatoo arsete boor'awa. **17** Sinuntano ek baasso Kiristoosni chowaason eelingsire maksefees ma'a nibak sinnoynaron

teetni shunaknawa ta taatoosta ooma rakko daysusonek safarsefaatwa. **18** Ma'a nibak sinun mangu nibak Kiristoos maktobaasik akamanon girefawungwa; hanneen dey gironar. **19** Es girefanaas dey nitto shiiphoosiknawa Yesus Kiristoosni Ayyanaasi argasuuusikna birmadumma kesanamato arifana boor'awa. **20** Wonaasik isanne aafa iichchonawuza sinnamato abdiq oodtifawungwa. Sinuntano wonna wonna zagit faanasimatowana hawung dey kaak faafanak wedey kitifanak Kiristoos tayissi ulfintonawa yira digonoy makefawungwa. **21** Es bari boor'a taak kaa uus Kiristoosnik foowa. Kituus dey taak buu'awa. **22** Sinuntano hantak kaak foonar sinfaanane gaanbarere wosto wostonak sholsifa; sinfanaknu kaak foostannawa kituustanna aaffaron korunamato aane arutiwa. **23** Es hep safaraasik rakkatedifan. Isa hamnarik Kiristoosneen ane foos zuuttambaase asiistan denalo sinna boor'a han kaastan oor kessa Kiristoosneen ane foonak kaltefawungwa; esiis dey Kiristoosneen ane foos akamanon ma'ar sinna boor'awa. **24** Ooma ugnak kaak foonaaas nittok akamanon sholsuwa. **25** Es barik teetok kitutan fui'tera amantointiisik dichatiknawa gira danatikna nitto zuuttamnitiseen ane foona baron arifawungwa. **26** Ta hepsa wolla nittoki yaafana kabaasik ta boor'a fa teetontiis Yesus Kiristoosneen ane foontiisik arkunawa. **27** Ese Zuuttambaase asiistan kaantiisik Kiristoosni misirachchuni kaamaasik sholsu fo footi. Es bar dey ta yaara biifanak wedey wokfanak isa alamat chimme yeerontiisonnawa misirachchuni kaamaason isarik katuk kabontiisonna odonawa. **28** Nittotin tugga'sefe baassotin isanne digitotitawa; sinuntano es chimiitiiis baassok tishuni beso sinfana kabaasik nittok Ha'ooskin imte faruni besowa. **29** Kiristoosnik wostotik imte ixaas barik amanotik koi'ba sinnnoynaron basa chowaasik shana ephphatootiknengwa. **30** Es bari boor'a hash taneen ane shanaason haa'er sinetiwa; es shanaas dey zeemo sinak tayista kar'in bijeti barewa hashnu dey tayista kar'et faanamato odet faati barewa.

2 Nittotna nittotna Kiristoosnik chinit fo faafaanane; keeshtanbaasik dey chimeset faasetir sinfaanane dey Korto Ayyanaasneen ane isarniti faafaanane; dey nittotna nittotna ma'a wuza zugunewa kenash tone besisefaatine; **2** Es bari boor'a safarak; keeshtanak; ayanaknawa alamatna isar sinna ta giraas tuuma sinanak zaguti. **3** Teetnitiison daa ephpha oom asuni meya nittoostan wayya sinetemato faadutitano teetniison shunak wedey «Tane fe asu aafe» yifa teetok isa wuzane zagutiita. **4** Esiisimato asu isarba isarbaas basa teetak ke'ni wuzason koi'ba sinnoynaron

oom asusik ke'ni wuzason safarowo. 5 Es barik Kiristoos Yesusniissi fa safaraas nittoossi dey foonak sholsuwa. 6 Bar Ha'oni haalak feefet Ha'oosneen ane isa kixxe sinni; Ha'oni haalason hugnak ephanak aane sholowe. 7 Es baristan barik fa ulfinaason zuutire beyye; boznimato sinne beste; Asunimato dey koonte; asuni gitok ammanon beste. 8 Teetbaason daa ephi; kituta kar'ana kabaneen; es barnu masqlita suuttere; kituna kabaneen ajajamer sini. 9 Es bari boor'a Ha'oos zuuttambaase asin denalo; barin den teggi; suna zuuttambaase asiistan denalo; sina suna barik imi. 10 Es bari boor'a Yesusni sunaasi ulfinak; samaknawa daakna; dey daasi sikulosi faase barikito zuuttera; ke'baasik barik kaa'nona. 11 Asuni meeni termaas zuuttera: «Yesus Kiristoos Daamwa» yira zaalni makok Aba Ha'oosik ulfina imana. 12 Koontaasakitono! Ta nittooneen ane faana kabaasik wonna wonna ajajamer sinetimato hash ta nittoostan wokfana kabaasik es baristan denalo ajajamer sinatik yaadatsifawungwa. Es bari boor'a isa isarnitiis faruntiison besifa wostooson digaknawa ulfinakna chimma wostoti. 13 Es bari boor'a bar sinanak sholefana baron sholotiknawa zagutikna nittoossi wostet fayii Ha'ooswa. 14 Aaffa wostoosonnu wostefeti kabaasik unyusotiita wedey karakkarsotiita. 15 Es bar dey sinfaanane han elinga dey mangu koontoosi ganesi zinanewa muudane foonto kayim Ha'oni naanggota sinna han daastak baakuranimato chaarsutiwa. 16 Es bar dey sinanaas kaa bestefana kaamaason yeetunoy mai'sira ephatinewa. Esiisimato eelnaasewa wostonaae ke'nor sinna fui'tonynamato Kiristoos wolle yeffena kabaasik teetona wuzna faarwa uwa. 17 Ha'oosik wostontiisewa amanontiise asin maa'aasta ta kaas dey dayistera maa'a sinna imtefaananenu girefawungwa. Nitto dey ta giraason haa'er sinati. 18 Esiisimato nitto dey girera taan dey girantiison haa'er zagutiwa. 19 Ta nitto chowaason odera gironak Ximotiyosnin taptera nittoni wosu chimanak Daam Yesusnik abdi zagifan. 20 Nitto chowaasik nibbaassin safareees Ximotiyosteno oom asu taak aafewa. 21 Sinuntano oom asuni meya baasso teetak ke'hi wuzasontu zuguk eelefetano Yesus Kiristoosni wostoosik giddibesi aafawa. 22 Ximotiyos amanamtio asu sinbaas fattantera zaala makter sinnamato taneen ane dey abanawa naana asimato isar sinna misirachchuni kaamaason assuk ane wostet faanimato nitto teetnitiisk arsetiwa. 23 Es bari boor'a ta chowaas ayta hamma kar'nitto arinanneen orfo Ximotiyosnin taptera nittoni wosunamato abdi zagifanwa. 24 Esiisimatou ta teetaasik nittoni yoo chimanak Daamiis taan argasunawa yira amanefawungwa. 25 Esiisimato taak sholsi wuza zuuttambaase asik taan argasunak wosiseti ayta

Ephafirotitusnin wolgira nittok wosuna bar sholsu sinna taak bestewa; bar taneen ane taar'eere yere meya taar'onawa wostoni zomotana sinne wostet fe asuwa. 26 Barin nittoni wosunaas bar nitto zuuttamnitiise asin biyanak kaltena boor'anawa basa mettooson dey nitto odeseti boor'a digere safaret feena boor'awa. 27 Futoosik bar akamanon mettere kitunak kar'iwa; sinuntano Ha'oos barik fakiya zagiwa. Es bar dey bar barik sinnoynaron suumosta suumo tayista kopuktonynamato taakneentu Ha'oos fakiya zagiwa. 28 Es bari boor'a barin biira girotiknawa ta suumoos kashonakna barin nittoni wosunawa yira akamanon sholengwa. 29 Ese Daamiisin amanere fe asu sinna boor'a girak ephphatootiwa. Barne fe oom meyanon zuutira ulfinsuti. 30 Nitto tai'sera bestera taak zagu beyeti argasuuson bar taak tuunukwa iyaat Kiristoosni wostoosi boor'a kaabaasonnu keeshtonoy kituta katire feerwa.

3 Koi'baastak aytaasakitono! Daamiisik girotiwa. Es zeemoti nittoni tichina wuzason hepsa wolgira nittoni tichifaanane taan aane oomsuwawa. Es bar dey nittoni eshaassin oodanak chimanawa. 2 Kannimato haanet feese mangu wuzason zagisefe baassostan teetnitiison oodti; haarko kuno sholsuwa yisefe baassostan teetnitiison oodti. 3 Inno Ha'ooson Ayyanak shiiphet faaniis geroki biistoni sitiriisik sinnoynaron Yesus Kiristoos bar barik teetet faanir sinna boor'a futoosik haarko kuniwi. 4 Teetok sholsir sinfaanane ta showo wuzak teetonak chimanawa; geroki bestefa sitiriisik teetefe asu feefaaanane ta basaastan denalonon teetona wuzna faarwa. 5 Ta koontenari nangirinsinari wonotu haarko kuni; koontonaasik dey Binyamni asteseriisin sina Israelawiwa. Es baristan kabi chowa ta isa mudaba foonto Ibrawiwa. Ayhudni tumaasi oodni chowaasik sinfaanane ta Ferisawiwa. 6 Ayhudni meeni haymanotiisi chowak koono sinfaanane betekristianiison boget faanar. Tumaason oodde ooko sinni chowaasik sinfaanane zinaba foontonantu faafangwa. 7 Es zeemo sinak taak ke'nirwa yira amanet faana wuzaasikito zuuttera Kiristoosni chowaasikwa iyaat ke'noy wuza zagiratu faadingwa. 8 Es baristan ooma Daamta Yesus Kiristoosnin arustan denalo ooma wuza aafa sinnamato amanefana boor'a zuuttambaase asin ke'nor zagiratu faadingwa; barikwa iyaat zuuttambaase asin turkin; Kiristoosnin danakwa iyaat zuuttambaase asin diima zagira faadin. 9 Esiis dey tumaasimato fa ta ookooson beyfaat amantoo simato fa Ha'oosi oookonon Kiristoosnin amantok dananaknawa barneen ane dey foonknatu zaginiwa. 10 Kiristoosninnawa Kiristoosni kitun kabuni hugnaasonna arunak; dey shanabaason haa'er sinanaknawa kitubaasiknu

dey basaaysimato sinanakna kaltefawungwa. 11 Esiisimato dey kitinanneen orfo kabira kaak foonak abdi zagifawungwa. 12 Han baron zuutira aane ephut wedey han barikito zuuttambaase asin daningwa uuk aafa chimanawuza. Sinuntano Yesus Kiristoos taan basar zagire taak hoossina wossumaaason dananak ek sina eelanak duudonawa. 13 Ayni meyane! Hashnu ta hamma kar'ingwa yira aafa faaduna wuza; sinuntano isa wuza zuguna; orfonaki baron daaget sinnaastaki fa barki hamma kar'anak shongonawa. 14 Wossumanaason dananak sinnaasta fa koi'ni dimaasta hamma kar'anak eelana. Es wossumaaason dey Ha'oos Kiristoos YesusnikI kamo taak den samak imana koi'ba foonto kaaswa. 15 Ese Ayyanani foosik chima inno es effatena yaadata innok foonak sholsuwa; nittotin oor oor kisuni safara ganentiissi fafaanane es safaraason Ha'oos amma nittok zugunawa. 16 Aaffarnu sinun Ha'oos innok ammanon besina futoosik ek sina hamani. 17 Aytaasakitono! Ta besina zalfaasik zoonustotik ma'i utiwa; inno besini zalfaasik zoonustesefe baassotin dey mai'sira biitiwa. 18 Zeemo sinak showo kaba nittok mакенаасимато hashnu dey harafnaason wuukit makonawa; showoni meya feesefe foobesiisik Kiristoosni mesqeliisi guma sinetewa. 19 Katbesiis baassok ha'obesiwa; iichu wuzaas baassok ulfinbesiwa; safarabesiis han daastakirwa; es bari boor'a baasso ko'aas tishuwa. 20 Sinuntano inno daaniis samawa. Denun yooni fatir sina Daamni Yesus Kiristoosni kaltanak oodet faanirwa. 21 Bar han kuupni atuniison soolok basa ulfinni atuuismato sinanak zuguna; es baron dey zugunaas zuuttambaase asin ha'suni hugnabaasi sikalosi zugunak barin chinifa hugnabaasikwa.

4 Shunfana nitto; kaltefana giranaasewa teetonaase sina aytaasikitono! Daamiisik chimma yerotiwa. 2 Ewodiyenewa Sinxikiyane bare bare Daamiisik eete eete isar sinera foosonak shiiphefawungwa. 3 Estak fe amanto wostoni zomota sina ne dey es mashkasusikitonon argasutak shiiphefawungwa. Es mashkasusikito taneen ane Qelementosneennawa sunbesiis kaani matsafaassi tichchena oom wostoni zoomotaasakitoneenna ane sinera misirachchuni kaamaason katuk kabenewe. 4 Daamiisar sineti boor'a wonna wonna giroti. Hepsa wolla dey «Giroti» yifawungwa. 5 Garamnitius asu zuuttambaase asik arter sinun. Daamiis wolle yoonak tai'se. 6 Es bari boor'a zuuttambaase asik shiiphok; noonere shiiphoknawa galatakna Ha'oso sine tai'sutitano isa wuzaknu rakkatotiita. 7 Asuni yaadata zuuttambaase asiistan denalo sine Ha'osi naga nibnitiisonnawa kanutiisonnawa Yesus Kiristoosneen ane sineti boor'a nittotin oodanawa. 8 Kanuntiis han

zuuttambaase asiistan denalo sine bariknawa galatbarere ma'a wuzaasikitokna tuumar sinun. Koi'baasta dey ayni meyane! Futo sina baron; ulfinba faana baron; likki sina baron; kayma sina baron; girsu sina baronnawa ma'ar sina wuzasonna zuutira safaroti. 9 Taakin ariseti baronnawa ephpha taaseti baronna dey taakin odeseti baronnawa biyeseti baronna zuutira zaguti. Nagani Ha'oos nittoneen ane sinana. 10 Showo wonaneen orfo hepsa ta rakkoon son safareseti boor'a Daamiisik akama gira girengwa. Es baron yinaas safareti baron wostok besuk ma'a ugna aane danetiwa unatano ta rakkoon son safari beytiwa unatawa. 11 Dey es baron yifanaas turkina boor'atawa. Ta: «Taak fa bar hoorona» uson arira faanar. 12 Es bari boor'a danaason sinun turkuson arinar. Aaffa dimaastanu sinun aaffa kabaastak meere gawunewa maktone asin dey dannewa turkune asi aacho chowanon arin. 13 Hugna taak imfe Kiristoosnik zuuttambaase asin zagu chimanawa. 14 Sinuntano nitto rakkonaason argasir sineti boor'a ma'arontu zagsetiwa. 15 Misirachchuni kaamaason makonak tesira Meqedoniyen kesfana kabaasik nitto Filiphisiyus feese betekiristaniistano imak sinun ephak taneen ane isar sinne woster ooma betekiristani aafa sinnamato nitto teentitiisik arisetiwa. 16 Teselonqek faana kabaasik taak sholsu wuzason arsera heppa heppa wolla argasseti. 17 Es baron dey unaas nitto imaason ephanak akamanon sholok sinnoynaron asunik immitiisi gaana arkunak sholefaatwa. 18 Taak sholsi baronnawa taak sholsi baristan denalononna wosseti imaason Afiroditusni kushuussin ephingwa. Es nitto imaas ma'a sawuba faana maa'asimato Ha'oos ephpha taara dey gironarwa. 19 Es bari boor'a Ha'onaas otumbaasi arkunimato Yesus Kiristoosni kamo nittok sholsi baron zuutira tuununawa. 20 Abaniisiknawa Ha'oniisikna koi'ba foontonon ulfina barik sinfawung; Aamin. (aión g165) 21 Amanyinyi meya zuuttambesiise asik Yesus Kiristoosni sunaasik naga katuti. Taneen ane feese ayni meya dey naga wosisete. 22 Oom amanyinyi meya zuutttere arkiron dey Roomni taate meeni taatoosa keerki meya sine baasso naga wosisete. 23 Daam Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawung.

Qolasiyas

1 Ha'oni safarak Yesus Kiristoosni wosi sina Phawuloskinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna. **2** Qolasiyasuk feese Kiristoosneen ane fook amanamto sina amanyynini meyak abani sina Ha'ooskin otumnewa nagane nittok sinfawungwa. **3** Nittok shiiphefeni kabaasik Daamni Yesus Kiristoosni aba sina Ha'ooson wonna wanna galattefeniwa. **4** Yesus Kiristoosnista fa amantontiisewa amanyynini meya zuuttambesiise asik besseti keeshtanaase asin odeniwa. **5** Futoni kaama sina misirachchuni kaamaas zeemma nittoki kar'fana kabaasik es barissi fa abdiisoon odetiwa; es bari boor'a amantontiisewa keeshtannitiise kaputtera yerenaas den samak hoorera nittotin oodni abdiistawa. **6** Nitto misirachchuni kaamaason odeseti wononeennawa Ha'oosi otma futo sinnamato ariti wononeenna kabira han misirachchuni kaamaas nitto ganeyaassik daa zuuttambaase asiissi gaanba gaanet dey tagitu fa. **7** Esiis dey inno edde amanto Kiristoosni wostinnya sinaasnawa innoneen ane dey wostefe shunto Ephafira nittok make. **8** Esiisimato dey bar Ha'oosi Ayyanak nittok imte keeshtanaasik nittotna nittotna keeshtet faatimato innok makewa. **9** Es bari boor'a inno es baron odeni wonaastan kabgira nitto ayyanani foosi techmaknawa yaadatka Ha'oosi safaranon gasasuti tuuma arunti foonak nittok Ha'ooson shiipho aane beyeniwa. **10** Esiisimato dey Daamiisik sholsu sina fo faarabarın girsutik dey ma'ar sina wostoni wostok gaana gaanatiknawa Ha'ooson aruk dichtet harnatiknati shiiphefeniwa. **11** Daamiis akama tega hugnabaasik chimbaason zuuttire nittok imowa. Zuuttambaase asin fakiyak chimma girak hoorere feer sinatik nittotin zagawowa. **12** Dey chaarefaasi taatosi kortoni meyanee ane haa'o danatik nittotin zagi Aba Ha'ooson galattotiwa. **13** Bar talmaasi ha'suni hugnaassin fu'era shunto bari Naasa taatosi girunik zagi. **14** Bar innotin furen boor'nisi fakiyanon danniwa. **15** Kiristoos biistonoy Ha'oosik futoni besowa. Bar teste testo zuuttambaase asiistan denalo dey uzunwa. **16** Den samaknwa han daastakna fayis biistefä barewa biistonoy bare; samaki hugnaasewa zoonsife baassotna; gaannya meenawa ha'suni hugnabesi faana baassotna zuuttambesiise testesetees barikwa; Ha'oos zuuttambaase asin tesinaas barki kamonawa bariknawa. **17** Kiristoos zuuttambaase asiistan zeemme feer. Sina chowa zuuttambaase wol ephera yerenaas barikwa. **18** Bar basa atu sina betekiristianiisi teetwa. Zuuttambaase asik sina zeemar sinanak kitun kabubaasik dey tesunirwa. **19** Es bar dey Ha'oos bari tumaas Naabaasata foonak Aba

Ha'oosi fiqadiwa. **20** Barki kamo den samako sinun han daastak faase wuzasikitonon zuuttire Ha'oosneen ane gansi. Masqalista wuukte Naabaasa hannak naga zagi. **21** Zeemma Ha'oostan wokka faasetir. Nibnitii mangu safaragnawa mangu wostontiisikna kabi chowa Ha'oosi guma sinna faasetir. **22** Sinuntano hash nitto kortoni meenawa kayimni meena dey zinaba foonto asu zagira sinba tai'sunak Naabaas ashak kitubaastan kabi chowa Ha'oos barneen ane nittotin gansiwa. **23** Es bar dey sinanaas misirachchuni kaamaaski kamo beste abdiisik amantok zagira yeerefaatine koi'bawa. Es odeti misirachchuni kaamaas han daa zuuttambaase asiista feese asuni meyak maktewa. Ta Phawulos dey han misirachchuni kaamaasiku wostinnya siningwa. **24** Hash nitto boor'a ephphataana shanaasik girefawungwa. Basa atu sina betekiristianiisik Kiristoos ephpheteena shanasin yo'i baron ashnaasik tuununawa. **25** Ha'oosi kaamanon zuuttira nittok ammanon kotta makonak Ha'ooskin taak imte adarasimato Betekiristianiisik wostinnya singwa. **26** Aata neyaasik Ha'oosi kaama koontoosik aacheratu fawa. Sinuntano hash Ha'oos amanefe baasso zuuttambesiise asik ammanon kissira besiwa. (aiōn g165) **27** Ha'oos dey kortoni meyak ammanon kisira besuk sholenaas han aacho chowaasi ulfinni otmaas Aazab sina nitto ganeyasi awune fa akama sinbaasongwa. Es aacho chowaas dey abdiik oodet faani ulfinaas bestefana Kiristoos nittoossi foobaaswa. **28** Asu isarba isarbaas Kiristoosnik chimme yere asu sinne bestonak zagunik asu zuuttambaase asik techmaason zuuttira assunikonawa ke'uknatu Kiristoosni chowaason makefeniwa. **29** Ha'oos akama hugnabaasik tayissi wostet faana boor'a es hugnaaski kamo es alamabaas ko'unak kabet akamanon hopidifawungwa.

2 Nittoknawa Lodoqiyak feese asuni meeni boor'ana esiiisimato dey aafe aafe uphera biinoyni asuni meyakneen awune fa akama kabo zagit faanamato arutik sholefawungwa. **2** Kabet faanaas dey nibbesiis chima dananaknawa keeshtanak isar sinonekna dey futoni yaadata danere Ha'oosi aacho chowa sina Kiristoosni arsonekwa. **3** Techmaasewa aruni otmaase aachera faanaas Kiristoosnissiwa. **4** Es baron nittok makefanaas oonu shima wollak nittotin eshnoynamato iyaatwa. **5** Ashak nittoostan wokfanaknu ayyanak nittoneentu fawungwa. Sitirik foontisewa Kiristoosnista fa chima amantontise asin biyat girengwa. **6** Daam Yesus Kiristoosni ephpha taasetimato dey barneen ane isarik foosoti. **7** Basaasta kaputteranawa chimma arseti aruuismato amantontiisik chimma foosoti. Tuumma fui'te galata barik imoti. **8** Kiristoosnista kaputtonoy asuni meeni tumastanawa

han daastaki ke'noy siitiristana kaputtana yere dey asu kisina shima eshak oonu nittotin eshnoynamato teetnitiison oodtiwa. 9 Ha'oos oo sinnamato tuumma faanaas Kiristoosnissiwa. 10 Nitto dey tuuma kaa daanetiis testo zuuttambaase asiista ha'sunewa ha'suni hugnaasi teet sina Kiristoosnikingwa. 11 Barik amantontiisik haarko kunetiwa. Es kuneti haarkoos boor'ba faana amalaason tishkuk Kiristoosniki kamo zagte wuzatano asuni kushuk zagte wuzatawa. 12 Haphuktesefeti kabaasik Kiristoosneen ane kabbartesetiwa. Barneen ane dey kitun kabsetiwa; kitun kabsetiis dey Kiristoosnini kitun kabgi Ha'oosi hugnak amaneseti boor'awa. 13 Boor'a wosteseti boor'anawa boor'ba faana ashnitiis Kiristoosnini amanok haarko kunu beyna boor'ana ayyanak kitu sinna faasetir. Sinuntano hash Ha'oos Kiristoosneen ane nittotin hayewa zagiwa. Boor'nitiison dey zuutira feeshun yiwa. 14 Bar es innotin malatet fa barewa innotin tugga'et fa tumaassiki kowani tichanon zuutire ku'e tishki. Masqalista musmarisik ichchere suutere innoostan kabgi. 15 Hugnaasikitononnawa ha'sife baassotinna masqaliisik merere taar'esete meenei taar'oson kotsinaneen orfo kushu imar sinobesiison ammanon kessa biistonak zagi. 16 Ese muuk wedey ushak eeboson ulfinsuk wedey tesira besi assaason wedey beysani wonaason ulfinsuni chowaasik oonu nittoosta mangsu kar'anatawa. 17 Es bar zuuttambaase hanneenti yooni bari yirarawa. Sinuntano futoos Kiristooswa. 18 Sinnoy garamnewa Ha'oosi wosiyanon shiiphok teetefe baasso waagba foonto zagire nittotin fu'onynamato teetnitiison oodtiwa. Es effe asus biifena raa'isik teetbaason den teggifaat sinnoy shima ashni safarak begantefewa. 19 Es effe asus teet sina Kiristoosneen ane isarba aafawa. Atu zuuttambaase asik ke'oba ke'obaasiknawa tasba tasbaasikna isa daa tusira maasifaas teetaswa. Atu zuuttambaase dichanak Ha'oos zagifanaas esiiismatowa. 20 Kiristoosneen ane kitira han daastaki ke'noy sitirissin oor kesetinneen hash awuni boor'a han daastaki wuzaasin oor kesnoyne feer sinna effatena ajajisik ha'ifetiso? 21 Es ajajis dey: «Ephataata, Bechchutaata, Zoogutaata» yifa barwa. 22 Es bar zuuttambaase asu tumena sitirinewa assune asiista kaputtera yerer sinna boor'a wostota feeshanneen orfo tishunirwa. 23 Es ajajisikito asuni nibtan kabi shiiphonewa sinnoy garamne dey atuni miir'ok yerer sinna boor'a techumba faarne faar sinna bestonak chimanawa. Sinuntano ashni kaltanaason oodak isarne aane ke'fawa.

3 Ese Kiristoosneen ane kitun kabsetinneen Kiristoos
Ha'oosi oi'ta teshta diina dimaasta den samak fa wuzasikitonon sholotiya. 2 Wonna wonna den samaki faase wuzasikitonon safarotitanu han daasta fa wuzasikitonon safarotiitawa. 3 Nitto boor'ba faana ashnitiisik kititiwa;

kaantiis Kiristoosniki kamo Ha'ooski aachewa. 4 Kaanti sina Kiristoos yeefena kabaasik nitto dey barneen ane ulfinak ammanon kessa bestotiwa. 5 Es bari boor'a nittoossi faase han daastaki fooni eenantonson zuutira woruti; es barikito dey: «Gerkesa, kiina wosto, Igu, mangu kaltana, kool'oni shiiphone fa eenantooswa» 6 Es wuzaasikitoni boor'a Ha'oosi gi'a Ha'oosik ajajamonoy asuni meyaasta yoonir. 7 Nitto teetnitiisik dey zeemo sinak es wuzasikitonon zagit faasetir. 8 Sinuntano hash gi'ason, haarison, nuuruson, asuni sunni mangsuuson nittoossin tishkuti; iichu wollanu noonontiissin kesanaata. 9 Kur'u amalaason wostobaasneen ane gaa'a ha'seti boor'a nittotna nittotna esha wolla wollotita. 10 Tesi Ha'oosi gitok aruk gaddo sinet hamfa gaddo amalaason maytiwa. 11 Es gaddo kaassi Girikni daani asu wedey Ayhudni daani asu; haarko kuna asu wedey haarko kunnoy asu; aruba foonto wedey aruba feenar; Ha'o arunor; birmadummaba feenar wedey birmadummaba foonto asusa ganeyasi kortoba aafa. Kiristoos zuuttambaase asikwa; Kiristoos zuuttambaase asiissitu fewa. 12 Ese Ha'oos korina nittotnawa kortoni meena; Ha'oosik shunto sinetisimato kenashtooson, garamaason, teetni daa ephaason, ma'aason fakiyaason maytiwa. 13 Nittotna nittotna wol chimiti nittoossin Isaas oomiisata gi'tena wuza faafaanane wol feeshun uti. Daamiis nittotin feeshun yinaasimato nitto dey wol feeshun uti. 14 Es baristan denalo zuuttambaase asin zuutira taar'a yo'uba foontonon isar zagifa keeshhanaason mayti. 15 Isa atuni billiti sinna futok teegtetiis han nagaasik sinna boor'a Kiristoosni nagaas nitto nibaassi taatton; Ha'ooson dey galatter sinti. 16 Kiristoosni kaamaas nitto nibaassi tuumma foont; techmak nittotna nittotna ane aruti; dey merkoti; gaamaknawa kaphsukna dey kayma we'sok Ha'ooson futok nibitiissin galattet gaama gaamosoti. 17 Yesusniki kamo aba Ha'ooson galattet kaamaknawa wostokna zagifeti baron zuutira Daam Yesusni sunaasik zaguti. Es barik aba Ha'ooson galattoti. 18 Keerinyani meyane! Amanynyini meyak sholsu sinna boor'a teegontisakitonik ajajamoti. 19 Teegoni meyane! Keerinyantiisikitonon shunti. Baassosta keena buduttiita. 20 Naanggotaasikitone! Es bar Daamiisin girsuni wuza zuuttambaase asik kooni abantiisiknawa intontiisikna ajajamoti. 21 Kooni abani meenawa kooni intoni meyane! Abdi buggusonynamato naanggotnitisikitonon haarsusotiitawa. 22 Bozni meyane! Han daasta feese daamnitiiisik sina chowa zuuttambaase asik ajajamoti. Es ajajamotiis dey baasso nittotin biyefe boor'a asunin girsuk sinnoynaron Daamiisin digoknawa ma'a nibakna sinun. 23 Zagifeti baron zuutira asunik sinnoynaron Daamiisik zagifetisne faaron tuuma nibak zaguti. 24 Es barik Daamiis ristiison wossumma zagire nittok

imanamato arifeti. Wostet faatiis Daam Kiristoosnikwa. 25
Ha'osi sina teshshu aafa sinna boor'a mangu wosto wostefe
bar wostenan mangu wostobaasi waaganon ephphetoona.

4 Daamni meyane! Nitto dey den samak nitto Daam
feenamato arira boznitisakitonin ma'ariknawa isa kixxekna
ha'suti. 2 Ha'oosik chimma galattok yeetunoy shiiphoti. 3
Es barneen ane Ha'osi kaamanon makoni ugna innok
gachanknawa ta basa boor'a taatera faana Kiristoosni aacho
chowaason mako chimanikna innok shiiphsotiwa. 4 Ta dey
makonak sholsinasimato kaambaason ammanon makonak
taak shiiphotiwa. 5 Affa ugnaknu sinun amanonoy asuni
meeni ganeyaassi techmak foosoti. 6 Asu isarba isarbaasik
sholsu wolgu ima chimatik wonna wonna wolumnitii
ma'a kaar'a sinun. 7 Tikiqos ta chowaason zuutire nittok
makonawa. Bar shunto ay dey amanamto wostinnya;
taneen ane dey Daamiisa wostoni zoomotawa. 8 Barin
nittoki wosinaas inno chowaason nittok makonaknawa nitto
nibaason chinunaknawa. 9 Barneen ane dey nitto keen sina
amanamto dey shunto ay sina Onesmos nittoki yoonir. Baasso
yeesefaat hanta fa chowaason zuutire nittok maksone. 10
Taneen ane taatere fe Aristirokos naga nittotin oochediferwa.
Zeemo: «Nittoki yeefena kabaasik ephphatooti» yit makena
Barnabasni ishni naa Marqos dey naga nittok oochedifewa.
11 Iyyusxos yistere teegtefe Iyyasu naga nittok oochedife.
Ha'osi taatoni wostonon taneen ane wostesefe asuni meeni
ganeyasin Ayhudni meeni keen sina baasso han baasso
koi'besiwa; taan dey chinisetewa. 12 Nitto keen sina Yesus
Kiristoosni wostinnya Ephphafira nittok naga oochedifewa;
kayma foosik chimma yeerotiknawa Ha'osi safaranon
zuutira koi'sutikna bar wonna wonna nittok shiiphedifewa.
13 Nitto boor'a Lodoqiyani katamaassinawa Yirapolisni
katamaassina feese asuni meyak akamanon hopit foobaason
ta zaala makonawa. 14 Shunto Hakimi sina Luqasnawa
Deemasna nittok naga ooshshesedifewa. 15 Lodoqiyak
feese amanyinyini meyak Nifumiya yistefa mashkasusiknawa
bari keyaassi fa betekiristaniisikna naganaason katutiwa.
16 Han tichaason nitto feretitinneen orfo Lodoqiyak fa
betekiristaniisi feretonak zaguti; nitto dey Lodoqiyani nittoki
woste wosiyaason feretuti. 17 Arkiphasnin dey: «Daamiiskin
neek imte wostooson koi'sutak chimma» yira makotiwa. 18
Han nagani tichaason ta kushusik tichiis ta Phawuloswa.
Ta shasharak taatera faanamato yaadatsoti. Ha'osi otma
nittonen ane sinfawungwa.

1 Teselonqe

1 Aba Ha'osonnawa Daam Yesus kiristoosninha amanere Teselonqeki betekiristaniissi feese amanynyini meyak Phawulosnikin; Sillasnikinnawa Ximotiyosnikinna woste wosiya. Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfawungwa. 2 Inno wonna wonna shiiphoniisik nittotin yaadatefaafa Ha'ooson galattet faanir. 3 Ha'oniisi sinaknawa Abaniisa sinakna amantoniis wostefana wostoos; keeshtanak zagsefeti barewa Daamni Yesus Kiristoosnista fa nitto abdiison fakiyak oodet foontiisik wonna wonna yaadatet faanirwa. 4 Ha'oosik shunto ayni meyane! Ha'oos nittotin korinamato inno arifenwiwa. 5 Inno misirachchuni kaamaason nittok makeniis wolla wollak sinnoynaron hugnaknawa Korto Ayyanakna dey misirachchuni kaamaasi chowa futu sinbaason mai'sire arukwa. Nittoneen ane faani kabaasik nittokwa iyaat aakkak faanimato nitto arsedifetiwa. 6 Showo shana nittoosta kar'fanaknu Korto Ayyanaaskin beste giraski kamo kaambaason ephpha taara innotinnawa Daam Yesus Kiristoosni ugnaaskna zoonuster sinetiwa. 7 Es bari boor'a Meqedonyaknawa Akiyakna feese amanynyini meya zuuttambesiise asik ma'a beso sinetiwa. 8 Daamiisa kaama nittokin kessa odtenaas Meqedonyaknawa Akiyakna koi'ba sinnoynaron Ha'oosta fa nitto amantoos daa zuuttambaase asiissi artera faarwa. Es bari boor'a han chowaasik inno isa wuzane makonik aane sholsifawa. 9 Nittoki yaafeni kabaasik innotin aakkak ephpha taasetimato hayewa dey futu sina Ha'oosik wostok koo'loni shiiphooassin oor kessa Ha'ooski aakkak wolsetimato es asuni meya teetbesiisik zaala sinonewa. 10 Esiisimato Ha'oos kitun kabgina barin yooni gi'assinek innotin fu'oni Nawuba Yesus kiristoosni saman yooson oodet faanirwa.

2 Ayni meyane! Inno nittoki yoos ke'noy wuza sina beynamato nitto teetnitiisik arsefetiwa. 2 Nitto arsefetisimato zeemo Filiphisyus katamaassi faani kabaasik shananewa mei'ne innoosta kar'iwa. Sinuntano akama tugga'o innoosta kar'fanaknu misirachchuni kaamaason nittok makonik Ha'oniis innok hugna imiwa. 3 Inno nittotin kiitiniis daagsuk wedey mangu ugnak zoonusteratawa. Nittotin eeshshunik zagini wuza isarne aafawa. 4 Esiistan Ha'oos innok gireranawa misirachchuni kaamaason innok adarak imnaas innotin amanera sinna boor'atu makefeniwa. Es baron dey zagifienee nibniison fattanera biifa Ha'ooson girsuni uuktano asunin girsunktawa. 5 Isa wonaknu eeshshuk wedey waagni keeshtana innotin ephaan makeni wona aafa sinnamato nitto teetnitiisik aridifetiwa. Ha'oos

dey innok zaalawa. 6 Nittokin sinun oomnikinu ulfina aane sholoweniwa. 7 Inno Kiristoosni wosi sinniisimato innok sholsi wuzason nittokin mamsira ephak chimani kabawa. Sinuntano naanggotbaasikitonon mai'sira oodfa intonimatotu garamak nitto ganeyaassi kutiniwa. 8 Esiisimato akamanon nittotin shunfeni boor'a Ha'oosi misirachchuni kaamanon nittok mako koi'ba sinnoynaron kaanisonnu nittok imanik hooreratu faaniwa; nitto inno sinak shunto sinna faatir sinna boor'awa. 9 Ayni meyane! Aakkak wostenimatonawa aakkak hopinimatona nitto arsefetiwa. Ha'oosi misirachchuni kaamanon nittok makefeni kabaasik nittoossin ooniistanu ba'a sinnoynimato wonnewa waalne wostok hopit faanirwa. 10 Nitto amanynyini meeni ganeyasi faani kabaasik inno foos awune fa kortoknawa ooko zinaba foonto kaakna faanimato nitto zaalwa; Ha'oos dey innok zaalawa. 11 Aba naanggotbaasik zagifénaysimato inno dey nitto isarnitiisik zaginiimato nitto arsetiwa. 12 Wonna wonna nittotin kiititnawa chinitna; Ha'oosi taatononnawa ulfinbaasonna haa'osotik nittotin teege Ha'oos girona fo foosotik adara yinimato arsedifetiwa. 13 Innokin odeseti Ha'oosi kaamanon ephpha taafeti kabaasik nittoossi wostet fa han Ha'oosi kaamanon asuni kaamnimato sinnoynaron futoni Ha'oosi kaama zagiratu ephpha taasetiwa. Futoosik dey Ha'oni kaamawa; es barik dey Ha'ooson yeetunoy galattefeniwa. 14 Ayni meyane! Nitto dey Yuudani daasta feese Yesus Kiristoosni kamo Ha'oosi betekiristaniisiktoni ugnak zoonutesetiwa. Baasso Ayhudni meyaki kamo shana baassosta kar'naasimato nittoosta dey nitto keen sina baassokin shana kar'iwa. 15 Ayhudni meya Daam Yesusninnawa raajjuni meyanonna worsete. Innotin dey kabgire gafuksees baassowa. Baasso Ha'ooson girsunor asu zuuttambaase asin oomte meyawa. 16 Aazabni meya farsone kaamaasonnu makonoynamatotu innotin kalefewa. Es effa wuza zagit boor'aasta ooma boor'a daysit hameter. Es bari boor'atu koi'baastak Ha'oosi gi'a baassosta ya. 17 Sinuntano ayni meyane! Inno Ayyanak sinnoynaron ashak garo wona nittoostan wokfeniknu nittok fa kaltanni akama sinna boor'a showo wona aafe aafe nittotin biyanik akamanon kabeniwa. 18 Nittoki dey yoonik sholet faanir; es baristannu ta Phawulos showo wona nittoki yoonak heppa heppa sholen. Sinuntano Sexanaas nittoki yoonynamato innotin kali. 19 Eekan abdiniis wedey giraniis wedey Daamniis Yesus yeefena kabaasik basa sinak teetonu akililiniis nittotenoso? 20 Futoosik ulfinniisewa giraniise innok nittowa.

3 Es bari boor'a hanneen ekalok fakuk aane chimeni sinna boor'a Atenani katamaassi inno inno foonik ma'ar

sinna innok beste. 2 Amantontiisik chimma yerotik nittotin kiitunak inno ay dey Ha'oosi wostinya sinne Kiristoosni misirachchuni kaamaason makok innok wostoni zomo sina Ximotiyosnin wosiniwa. 3 Esiis dey nittoosta kar'a shanaasik shorkonoytimato nittotin zaguna. Es shanaas innok hoorera imter sinbaason nitto teetnitisk arsetir. 4 Esiisimatou inno nittoneen aane faani kabaasik shana innoosta kar'anamato zeemma nittok makeniwa. Es shanaas arsefetisimato innoosta kar'iwa. 5 Es bari boor'a hanneen ekalok fakiyak oodanak aane chimut sinna boor'a nitto amantontiisi chowanon arunak sholefaattu Ximotiyosnin nittoki wosingwa. Es barin nittoki wosinaas awuzakne Sexana ooma ugnak nittotin fattane sinana dey inno wostoos dey ke'nor sinna fu'tonirwa yira digena boor'awa. 6 Sinuntano hash Ximotiyos nittokin wolle innoki yeere nitto amantooosi chowanonnawa nitto keeshtanaase asik gironi odu innok make. Esiisimato dey nitto wonna wonna ma'arik innotin safaret faasetimatowana inno nittotin biyanik kaltet faanisimato nitto dey innotin biyatik kaltet faatimatona innok make. 7 Es bari boor'a ayni meyane! Inno faaniis rakkosinawa shanasina sifanaknu nitto amantooosik inno chima danniwa. 8 Nitto Daam Yesusnik chimme foos innok kaaniwa. 9 Ese hash nitto chowaasik galata imfeni. Nitto boor'a basa sina fa giraniisik Ha'oniison galattefeni. 10 Wonnewa waalne akama chima shiiphok shiiphet faaniis aafe aafe biyaniknawa amantontiissi yo'l wuzason tuunu chimanikwa. 11 Hashnu Ha'onisewa Abaniise; Daamni Yesus teetbaasik nittoki yoonik ugungiison kaanawowa. 12 Inno nittotin keeshtet faanisimato Daamiis nittotna nittotna dey oomni meyakneen fa keeshtannitiis dichanaknawa tuumma fu'tonakna zagawowa. 13 Es barik Daamni Yesus kortoni meyaneen ane yeefera kabaasik Ha'oniisi sinaknawa Abaniisa sinakna nibnitiis mudaba foonto korto sinanak nittotin chinunawa.

4 Koi'baastak ayni meyane! Ha'ooson girsutik aakkak footik sholsifanamato innokin aritiwa; hash dey footiis esiisimatowa; Daam Yesusni sunaasik nittotin shiiphifenisewa kiitifienee zeemo sinak zagiti baristan denalonon daysira zugutikwa. 2 Daam Yesusni sunaasik aro ajaji nittok imnimato arsedifetiwa. 3 Ha'oosi fiqadi nitto kortotiknawa gerkesaastan wokatiknawa. 4 Nittoossin asu zuuttambaase asubaasneen ane kortoknawa ulfinakna oodana baron aruwowa. 5 Ha'ooson arunoy asuni meenimato iguni eenantonti foonaatawa. 6 Han wuaasik onu aatte oom aybaasin miir'onatawa. Zeemo sinak nittok makeniisimatowana teetnitiison oodatik zaginiisimatona es

effatena wuzason zagisefe baassotin Daamiis ke'irwa. 7 Ha'oos innotin teegenaas korto fo fooniktano kiina fo fooniktawa. 8 Es bari boor'a han kiitooson tugga'efe bar tugga'enaas Korto Ayyanabaason nittok imni Ha'oosontano asunintawa. 9 Nittotna nittotna keeshtoni chowaason nitto teetnitiiisik Ha'ooskin arseti sinna boor'a han chowaasik oonu tichunak aane sholsifawa. 10 Meqedoniyaki daa zuuttambaase asiista feese ayni meyanon zuutira keeshtesetir; sifanaknu ayni meyane! Hash nittotin kiitifieneis esiistian denalonon daysira keeshtosotikwa. 11 Shaakkire fook kabotknawa nitto teetri chowaason safarotik dey zeemo sinak nittotin ajajenisimato nitto teetri kushusik wostotikwa. 12 Es barik amanonoy asuni meeni sinak ulfinter sinatiwa. Ooniistanu teeter aafa sinatiwuza. 13 Ayni meyane! Kiti asuni meeni chowaasik abdibesi foonto asuni meenimato suumonoytimato futooson arusotik sholefeniwa. 14 Yesus kitnamatonawa kitun dey kabinamatona amanefeniwa; Es bari boor'a Yesusnik amanere kiti baassotin Ha'oos barneen aye teshonawa. 15 Daamiis ephphataani kaamaasimato nittok makefeniis esiisongwa. Daamiis yoona kabaneen hayew sinne fooni inno kiti baassotin aafawa zeemaniwuza. 16 Ajajini kaamak; Ha'oosi wosini gaanynyani kaamak; dey Ha'oni markata odtona; Daamiis dey teetbaasik es baassok geeptere saman kerona. Kiristoosnin amanere kiti baasso zeemme kabsone. 17 Esseen orfo kaak fe inno Daamiisneen aye sirusta uphok baassoneen ane shaaruusta den oottoni, koi'ba foontonon dey Daamiisneen ane fooni. 18 Es bari boor'a han kaamaasik nittotna nittotna wol chimoti.

5 Ayni meyane! Es bar sinana neyaasewa sa'atiise asin isa wuzane nittok tichunak aane sholsifawa. 2 Daamiisa wona yoonaas wiis waalak yeefenaysimato sinbaason nitto teetnitiiisik mai'sira arsefetiwa. 3 Asuni meya: «Zuuttambaase naga dey ma'ar» yisfeen naaner asuson keekto ephfanasimato tishuni wonaas diinqone baassosta yoonawa. Isanne aafa aatte kesone wuza. 4 Sinuntano ayni meyane! Nitto faasetiis talmaassitawa. Es bari boor'a es wonaas wiisnimato aafa nittoosta yoonawuza. 5 Nitto zuuttamnitise chaarefaassi fe asuwa; dey wonni asuwa. Inno waalaassi wedey talmaassi fe asutewa. 6 Es bari boor'a guzuniwa, Teetniison ha'suk innok fayiis hoorona uuk foonistano oom asuni meenimato afay'toni wuza aafawa. 7 Afay'tesefe baasso waalintu afay'tesefe. Zayesefe baasso dey waalintu zayesefe. 8 Sinuntano inno chaarefaassi fe asu sinni boor'a teetniison ha'suk innok fayiis hoorona uuk fooni; amantooonnawa keeshtanaasonna Xirurinimato zagira mayani; faruni abdiison teetaastaki kittani guftaasimato zagira guufoni. 9 Ha'oos innotin teegenaas bari gi'aasik

tishunik sinnoynaron Daamni Yesus Kiristoosniki kamo inno faru dananikwa. **10** Kiristoos inno boor'a kitinaas kaak faafenik wedey kitifenik barneen ane foonikwa. **11** Es bari boor'a hashti zagit faasetisimato nittotna chinusoti dey zaggusoti. **12** Ayni meyane! Nitto ganeyaassi Daamiisa wostok hopit feese baassotin, Daamiiski kamo nitto gaannye meyanonnawa nittotin kiitife baassotinna ulfinsusotik nittotin shiiphefawungwa. **13** Wostobesiistan kabi chowa baassotin akama keeshtanak ulfinsusoti. Nitto dey nittotna nittotna nagak foosoti. **14** Ayni meyane! Awujani meyanon ke'uti; digefe baassotin chinuti; hopini meyanon argasuti;asu zuuttambaase asin fakutiwa. **15** Aaffe asunu sinfenak mangu wuzaasi edde mangu wuza wolgunoynamato teetitiison oodti. Es baristan wonna wonna nittotna nittotnanu sinfanak oom asuni meyak zuuttira ma'a wuza zuguk kaboti. **16** Wonna wonna giroti. **17** Yeetunoy shiiphoti. **18** Sina chowa zuuttambaase asik Ha'ooson galattoti; Yesus Kiristoosniki kamo fa kaantiisik Ha'oos nittokin sholefanaas esiiisongwa. **19** Korto Ayyanaasi geyanon uuchutita. **20** Raajini wosiyaason kashshutiita. **21** Chowa zuuttambaase asin fattanoti; ma'ar sina baron ephphatooti. **22** Mangu sina wuza zuuttambaase asiissin wokti. **23** Nagani Ha'oos bar teetbaasik sina chowa zuuttambaase asik nittotin korto zagawungwa. Ayyantiis, kaantiisewa atuntiise zuuttera Daamni Yesus Kiristoos yeefena wono zinaba foonto sinna oodtera foon. **24** Es nittotin teege bar amanto sinna boor'a han baron zagunawa. **25** Ayni meyane! Innok dey shiiphosoti. **26** Ayni meyanon zuutira korto sina daamok naga ooshshosoti. **27** Han wosiyaas amanyinyi meya zuuttambesiise asik ferettonak Daamiisa sunak adara yifawungwa. **28** Daamni Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawungwa; Aamin!

2 Teselonqe

1 Aba Ha'oosir sina baassotnawa Daamni Yesus Kiristoosnir sina Teselonqeni betekiristaniisi feese amanyynini meyak Phawulosnik; Silasnikinnawa Ximotiyosnikinna woste wosiya; **2** Aba Ha'oniiskinnawa Daam Yesus Kiristoosnir amantonitiis wonna wonna dichtet hambaasiknawa nittotna nittotna asi keeshtanaas dey daysit hamdifar sinna boor'ana Ha'ooson mai'sira galattonik sholsuwa. **4** Es bari boor'a awune faaronnu akama rakkonewa shanane nittoosta kar'fanaknu nitto aakkak faksetimatonawa amantonitisik dey aakkak chimesetimatona Ha'oni betekiristaniisiktoni ganeyaassi faani kabaasik nittoktu teetefeniwa. **5** Es bar zuuttambaase besifanaas Ha'oosi mangsuni kar'a foto sinbaasonnawa shana ephpha taaseti Ha'oosi taatosi giruk chimme hoorere feer zugukwa. **6** Ha'oos futok mangsu kar'ar sinna boor'a nittoosta shana katisefe baassosta shana teshok waagbesiison kaasunawa. **7** Hash shana ephpheteese nittok dey innoneen ane beysa imanawa. Es bar dey sinanaas Daam Yesus akama hugnabesi faana wosibaasikitoneen ane saman yeefena kabaasikwa. **8** Es kabaasik saamet di geyak Ha'ooson arunoy baassotinnawa Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni kaamaasik ajajamonoy baassotinna ke'una. **9** Baasso Daamiisa sintannawa akama hugnabaasi ulfintanna oor kesere koi'ba foonto tishuni ke'o ephphetoosone. (aiōnios g166) **10** Es wono Daamiis kortoni meyak ulfintonaknawa barik amanefe baasso zuuttambesiise asik diinqostonakna yeefena kabaasikwa. Nitto dey inno makeri zaalaason ephpha taara amaneseti boor'a kortoni meyanee anetu faadtosotiwa. **11** Es baron safarok nitto chowaasik wonna wonna yeetunoy shiiphet faaniis Ha'oniis nittotin teegena teegoosik hoorer sinatiknawa ma'aron zaguk fa fiqadintiisewa amantoni wostontiison zuutire hugnabaasik koi'sunakwa. **12** Esiisimato dey Daamni Yesus Kiristoosni sunaas nittok ulfintonaknawa nitto dey Ha'oni sina Daamni Yesusni otmaasik kaputtera barik ulfintotiknalu shiipheleniwa.

2 Ayni meyane! Daamni Yesus Kiristoosni yoosewa inno dey barneen ane sinanik zuuttoni bari chowaasiku nittotin shiipheleniis; **2** Raajik wedey kaamak maktenaasimato wedey innokin tichche wosiyane faaron zagira: «Daamiis wolle yoona wonaas kar'» yit kanuntiis shorkonaata wedey nawonaata. **3** Oonu aaffa ugnaknu nittotin eshanaatawa; zeemma mormoos yoonoyfeen; geeni keer giruni mangu wostoni asus ammanon kesse bestonoyfen es wonaas aafa yoonawuza. **4** Es mangu wostoni asus ha'o yistera shiipheta

barikito zuuttambaase asiistan denalo teetbaason tegguna. Bar dey: «Ta Ha'o» yit Ha'oosi betemeqdesiissinu dey diire awastonak zuguna. **5** Nittoneen ane faana kabaasik es wuzason nittok makena baron aane yaadatowetinoso? **6** Wonbaas kar'in ammanon kesse bestona wona kar'ana kabaneen hash ammanon kesse bestonoynamato barin awu kalnamato nitto arsedifetiwa. **7** Mangu wostoosi aacho hugna hashnu wostettu fa; sinuntano hash baron kalnir faarwa; es bar dey sinanaas es baron kalfa bar ugnaastan shaatona kabaneengwa. **8** Esseen orfo Daam Yesus noonobaassin katfena kataasik tishkuna barewa addak yoobaasik tishkuna mangu wostoni asusna ammanon kesse bestona. **9** Es mangu wostoni asus yoonaas Sexanani hugnak daagsuni biistera artonoy wuznewa besone dey diinqi wuzakitone asinna zugukwa. **10** Esiisimato es tishuni asuni meyanon eshanaas showo tesa mangu wuzasikiton Zagitwa. Es asuni meya tishhonees dey farsonek zaguni futooson shunne ephphetoo beyete boor'awa. **11** Es bari boor'a Ha'oos eshaasik amanosonek daagsuni hugna baassosta wosuna. **12** Es bar dey sinanaas futooson aafa amanoniwuza yisfaat boor'besiisik girsefe baasso zuuttambesiise asiista mangsu katonakwa. **13** Daamiis shunto ayni meyane! Inno wonna wonna nitto boor'a Ha'ooson galattonik sholsifawa; Ha'oos Ayyanabaasik korto zagina boor'anawa futoosik amanera farusotik zeemma nittotin korina boor'awa. **14** Daamni Yesus Kiristoosni ulfinaason haa'osotiku inno nittok makeni misirachchuni kaamaaski kamo nittotin teegewa. **15** Es boor'a aytaasakitono! Chimma yerotiwa; kaamniisik sinun wosiniisik inno nittok makeni assuuson zaggira ephotiwa. **16** Daamni Yesus Kiristoosnawa innnotin shuna; otumbaasik koi'ba foonto chimaason; ma'a abdiison innok ima Aba Ha'oniise; (aiōnios g166) **17** Ma'ar sina wuzason zuutira zugutknawa makotikna nibnitiiison chinawungwa; ma'a wuzason zuutira zugutknawa wollotikna nittotin chinawungwa.

3 Koi'baastak dey ayni meyane! Nittokik sinnaysimato Daamiisa kaama taptera zi'unaknawa ulfintonakna innok shiiphotiwa. **2** Esiisimato dey kaambaason ode baasso zuuttambesiise amanosonirtewa; es bari boor'a eling asuni meyakinnawa mangu asuni meyakinnua fui'tonik innok shiiphotiwa. **3** Sinuntano Daamiis amanamtowa; bar nittotin chinuna; Sexanaaskin dey nittotin oodanawa. **4** Nittok ajajeni baron hash sinun hanneen zagsotimato Daamiisik nittotin amanefeniwa. **5** Daamiis nibnitiiison Ha'oosi keeshtanaaskinawa Kiristoosni fakiyaaskina nittotin zoonsawawa. **6** Ayni meyane! Wosto kotefe baassostannawa innokin makte assusimato foony kirstana zuuttambaase

asisatanna oor kesatik Daam Yesus Kiristoosni sunaasik nittotin ajajefeni. 7 Inno besini besosik zoonustotik sholsifanamoto nitto teetnitiisik arsefetiwa. Inno nittoneen ane faani kabaasik wosto kota asu aane sineniwa. 8 Dey aaffe asuni tushanu baak aane muweni; sinuntano nittuoossi onniistanu ba'a sinnoyimato waalaknawa wonakna hopitnawa kabetna wostet faanir. 9 Es baron zaginiis inno besini besosik zoonustoti uuktano nittokin innok argasu dananik mabtini tishifaantawa. 10 Nittoneen ane faani kabaasik: «Wosto shunnoy bar muunaataawa» yifa tuma nittok imma faanir. 11 Es baron yiniis nitto ganeyaassi isa isa meya wostoni kotinyyna feeseter sinnamato odefaatwa; es asuni meya baassotin tiir'onoy wuzaassi girsefaafe oomni meyanon rakkisutano aane wostesefe. 12 Es effetena ane meya diire wostosoneknawa foobesiisik sholsuuson danonekna Daam Yesus Kiristoosni sunaasik baassotin ajajefeni; dey kiitifeni. 13 Sinuntano nitto ayni meyane! Ma'a wostoni wostooosta mikishotiita. 14 Han wosiyaassi nittok makeni kiitooson ephphetoony asu feefaanane es asusin gasasutiwa; wostobaasik iichchonak barneen ane isar sinatiita. 15 Sinuntano ay zagira ke'utitano guma zagira faadutiita. 16 Nagani Daamiis teetbaasik wonna wonna zuuttambaase asik nittok nagaason imawowa; Daamiis zuuttamnitiseen ane sinfawowa. 17 Han nagani ooshshoni tichaason kushunaasik tichiis ta Phawuloswa; ta wosiya zuuttambaase asiissi fa mallatoos haniiswa; tichifanaas dey ekkawa. 18 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas zuuttamnitiiseen ane sinfawungwa.

1 Timotiyos

1

Innoti fati Ha'oosik; abdini sina Yesus Kiristoosni ajajiisik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin; 2 Amanok futoni naata sina Ximotiyosnik abani sina Ha'ooskin dey Daamni Yesus Kiristoosni otmaasewa fakiyaase dey nagaase neek sinfawung. 3 Meqedoniya hamfaat neek adara yinamoto esta feese isa isa asuni meya esha assu assunoytemato zagutak Efesonuk duwa. 4 Ke'hoy tochonewa koi'ba foonto sina koontoni faadaassi wolsere girsonoytemato ajajowa. Es wuzaasikito kirikkirito ephpha yaafatano amanok zagtefa Ha'oosi wostok aane ke'fa. 5 Han ajajisi alama dey kayma nibsin; ma'a kanusin, futoni amantotan beste keeshtanawa. 6 Isa isa asuni meya han effatena chowaastan oor kesere ke'noy wollaasi wolsete. 7 Es baron zagsefees tumaasi assinynya sinak sholsefaatwa. Sinuntano maksefe baron aane arsefe wedey inno futowa yisefe wuzason aane yaadatesefewa. 8 Asu mai'sire wostefaanane tumaas ma'ar sinbaason arifeniwa. 9 Esiisimato dey tumaas tumtenaa ma'a asuni meyak sina shakinamoto arifeniwa. Tuma tumtenaa manguni meyaknawa tumaassi foonto wuza zagsefe baassok; Ha'ooson shiiphoo beyfe boor'ni meyak; kortobesi foonto Ha'oosi kaaminimoto fooson kashshife baassok; aba intooson worsefe baassoknawa kaa worsefe baassoknawa 10 Esiisimato dey gerkesefe baassoknawa arqarna arqarna wol ephefe baassokna; asunin ukke ephphe taamme waagefe naggaddeni meenawa eshtuni meenawa. Eshak teyife baassoknawa futoni assuuson alda zagsefe baassokwa. 11 Futoni assus Ha'bos taak adarak imna ulfinto misirachchuni kaamaasneen isarba faarwa. 12 Taan wostok korire amanamtio asu zugire faadire taak hugna ima Daamni Yesus Kiristoosnin galattefawungwa. 13 Awune faaron sinun zeemo sinak Kiristoosnin me'ar; kabgir; salphisir sinfanaknu bar taak faki. Bar dey taak fakinaas ta es wuzasikitonon zuutira arunoynawa amanonoyna zaginiar sinna boor'awa. 14 Ha'oniisi otma Yesus Kiristoosnikin sina amantosewa keeshhanaase ane dayistera taak imte. 15 «Yesus Kiristoos boor'ni meyanon fatuk han daasta yewa» yifa kaama futonewa asu zuuttere ephphetoonaakna sholsuwa. Boor'ni meyaassin arkiron boor'ba feenaas tawa. 16 Sinuntano taak fakiya zagtewa. Fakiya zagtenaa Yesus Kiristoos koi'ba foonto fakibaason asu zuuttambaase asiistan arkiron boor' sina tayista besubaasikwa. Esiis dey barik amanefe baasso koi'ba foonto kaa danosoni baassok beso sinanakwa. (aiōnios g166) 17 Es bari boor'a koi'ba foonto taato; kitunoy barik, biistonoy barik; isa Ha'oosik ulfinnewa galatne hawungneen kabira hamma koi'ba foontonon sinfawungwa!

Aamin. (aiōn g165) 18 Naata Ximotiyosno! Zeemo sinak neek raajik maktenaasimato han ajajiison adarak neek imanawa. Es raajisik zoonustefaa ma'a neebo neebowa. 19 Amanonewa ma'a kanune neek faafawungwa. Isa isa asuni meya kanubesiison oodonoy merkebiison ipuwaas kalla tishkifanamato amantobesiison tishkise. 20 Es baassossin Hemenewosnawa Iskindirna feeseter. Baasso Ha'oosta mei'ni kaama maksonoytemato arsonek Sexanaasik aatira imingwa.

2

Ha'ooson shiiphoknawa ulfinbare yere kaakna mamsu, shiiphoo, natunewa galatne asu zuuttambaase asik zagonak kiitifawungwa. 2 Ha'ooson digoknawa ma'a amalak zoonustokna; nagaknawa koochonor foonik dey arkiron taatoni meyaknawa ha'suni hugnabesi faana tega dimaasta feese baassok zuutira shiiphoti. 3 Es effa shiiphooes innnotin fati Ha'oosi sina ma'ar dey girsu wuzawa 4 Ha'oosi safara asuni meya zuuttere farsoneknawa futooson arsonekwa. 5 Ha'oos isarwa; ganeyaassi feefaat Ha'oosewa asusna asin gansifees dey isarwa. Es bar dey asu sina Yesus Kiristooswa. 6 Asuni meyanon zuutire boor'besiissin furok teetbaason furi zugire imaa barwa. Esiis dey futoni wonba kar'fana kabaasic Ha'oosi fatuni wostooson besifa zaalawa. 7 Ta dey amantoni kaamaasonnawa futoni kaamaasonna makok wosinawa assinynya sinna Aazabni meyaki wostenas es bari boor'awa. Es baron dey makefana kabaasic futosontu makefantano eshanontawa. 8 Ese aaffa dimaastanu fe arqasuni meya gi'newa faassone beyye teetbesiison Ha'oosik korire kushubsiison kabugsere shiiphosonek sholefawungwa. 9 Esiisimato dey mashka meya sombesiison keeshshuk wedey warqek wedey inquk wedey waagba chima maamni mayak sinnoynaron digaknawa teetri daa ephnak baassok sholsu sina maama mayoto. 10 Ha'ooson shiiphofeni yisefa mashka meya zagsonek sholsu ugnak ma'a wostok teetbesiison keeshshusoto. 11 Mashka asu digoknawa ajajamokna arun. 12 Mashka asu arqasunin assunak wedey arqasusata ha'suni hugnaba foonak ta aafa ma'i unawuza. Bar shaakkunak sholsifa. 13 Zeemme testees addaamwa; orfotu Hewan dey teste. 14 Dey esheetsnawa Ha'oosi tumanon aataasna mashkaastano esheets Addamtewa. 15 Sinuntano mashkasu amanoknawa keeshtanakna dey kortok teetbaason oodda faara naani kophoktu farunawa.

3

Isa asu: «Betekiristanini kur'u sinanak sholefaanane ulfinto wostotu kaltefewa» yifa kaamaas futowa. 2 Es bari boor'a betekiristanini kur'u sina asu zinaba foonto, isa asuni teego, ma'arik feefer, teetbaason ha'sir, sholsu ugnaasik woster, irbani ephar, assuk chimba feenar; 3 zayonor, kirikkiri shunner,

garam, chowa sholonor, waaga keeshtonor; 4 Basa keerki asuni meyanon mai'sire ha'suk chimar, naanggotbaas sholsu ulfina imet ajajamer sinanak sholsifa. 5 Asu basa keerki asuni meyanon ha'suk chimnor sinfaanane Ha'oni betekiristaniison aakkak ha'suk chimnirin? 6 Beegantok teetbaason teggire dabulosniista mangsu katenaasimato sinnoynamato gaddo amanyiyis betekiristaniisi zoonsi sinanaatawa. 7 Zinaknawa sexanani eshmisi girunoynamatona amanonoy asuni meeni sina ma'a sunba foonak sholsifa. 8 Esiisimato Daaqonynyini meya ulfintonawa wolumbesiisik zagi; akama wayinini usha ushnor; waaga jooronor sinanak sholsifa. 9 Dey amantoni aacho chowaason kayma kanuk oodar sinanak sholsifa. 10 Baasso dey zeemme fattantosoto; estan zinabesi foonto sinere bestesefaatene daqonyyi sinne wostosoto. 11 Esiisimato asubesiisikito ulfinto; asunin hamatonor; ma'arik faar; zuuttambaase asiistik amanamter sinanak sholsifa. 12 Daaqonynyini meya isa isarbesiis isa asuni teego sinonek sholsifa. Naanggotbesiisonnawa keerki baassotinna ma'arik ha'susonek sholsifa. 13 Daaqonynyini wostooson ma'arik wostesefe baasso akama ulfina sholsifa. Yesus Kiristoosnista fa amantobesiisik dey diga foontonon makoni chima danosone. 14 Neeki yoonak abdi zagifanaknu han ajajiison neek tichifawungwa. 15 Es baron dey tichunaas ta wokfanaknu asuni meya Ha'oosi keer aakkak foosonemato arutakwa. Keyaas dey hayewa Ha'oosi betekiristaniwa. Bar dey futoni yeetonewa kaputnewa. 16 Futoni haymanotiniisi aacho chowaas ek hang uba foontonon akamawa. Es bar dey Ha'os: «Asu sinne ammanon beste; futo sinbaas Ayyanak arte; Ha'oni wosiyak beste; dara zuuttambaase asik makte; han daastaki fe asuni meya amanesete; ulfinak den sama hami» yifarwa.

4 Korto Ayyanaas ammanon: «Orfoostaki neyaassi isa isa asuni meya eshtu daagsifa ayyanaasonnawa kiinaasi assukna zoonustesere haymanotibesiison mormosonewa» yifa. 2 Es effatena assusi kor'a tane fe asu aafe uus; eshanon wollesefe kabaasik kiichu bittak kiichcherne faaron taacha kanubesi faana asuni meyakingwa. 3 Es effetena asuni meya ephne girune asin kalettu feesefe. Amanefe baassonawa futooson arsefe baassonna baron galateset muusonek Ha'os tesina muuson: «Muutiita» yit kalefe. 4 Ha'os tesina muus zuuttera ma'arwa. Galatak ephpheteesefaatene ha'toni wuza isanne aafa. 5 Ha'oosi kaamknawa shiiphokna kayma sinanawa. 6 Han aruuson amanyiyini meyak assaatane Yesus Kiristoosni ma'a wostinyyna sinatawa. Es futoni kaamaasik zoonustefatane dichneeson amanon besutawa. 7 Ha'ooson shiipho sinnoy han daastaki tochostan wokwa.

Ha'ooson shiiphok teetnees dostonak zaguwa. 8 Atu chimanak zagifa assusik teetnees dostonak zagu ke'fanaas garonongwa. Sinuntano Ha'ooson shiiphok teetnees dostonak zaguus hashti bariknawa yooni kaasikna abdiba faar sinna boor'a zuuttambaase asik ke'arwa. 9 Han kaamaas asu zuutttere ephphetoonak sholsu futo wollawa. 10 Inno asu zuuttambaase asin arkiron dey amanefe baassotin zuutira fatuni hayewa Ha'oosik abdi zagir sinni boor'a wostok hopifeni dey kabefeni. 11 Han wuzasikiton ajaajo dey assu. 12 Na'o asu sintu boor'a oonu neen kashshunaata. Sinuntano wollak, fook, keeshtanak, amanoknawa kortokna amanesefe meyak beso singwa. 13 Ta yoona kabaneen karto matsafaason asuni meyak feretuk; makoknawa assukna chimma. 14 Neek raaji maktena wononeennawa betekiristaniisi kur'uni meena neysta kushubesiison ta'ire shiiphesete wonoti imte Ha'oosi otumni imanon daagotaatawa. 15 Ne dichaason asuni meya zuutttere biyonek es wuzaasta chimma. Es wuzasikiton wostota feeshuk atuneeson zuutira baassok imma. 16 Ne teetasiknawa assifata assusikna aruwa. Es wuzaasikitota chimma. Es baron zagaatane teetneesonnawa odefe baassotinna fu'otawa.

5 Kur'u asusin aba zagira kiitutano ke'utaatawa. Na'o arqasuni meyanon ayni meya zagira ephwa. 2 Esiisimato kur'u meyanon into zagira dey na'o mashka naanggotaason eet zagira ma'a kaymak biwa. 3 Teegobesi kitifaan futok argasu sholsina dicha asusikiton ulfinsuwa. 4 Aaffa teegoba kitina dicha asus naanggotba wedey naabaasi naanggotba faafaanane es naanggotaas zeemma keerki meyanon argasunak; kooni baassoknawa aponi meyakna dichisete kowaason wolgunak Ha'oni kaamnimato sholsu sinbaason aruuson. Es bar dey Ha'ooson girsu wuzawa. 5 Dicha sinna teebak faafa asus abdibaason Ha'oosta zagira waalaknawa wonakna Ha'oni argasu danak shiiphok chimma foona. 6 Sinuntano han daastaki fooni giraason sholefa dicha asu yerobaase faagedo kituwa. 7 Zina foonto sinne foosonek asuni meyanon assuwa. 8 Isa asu basa teetni kooniis wedey arkiron tai'so basa keerki asuni meyanon argasunor sinfaanane haymanotibaason morme asuwa; dey amanonoy asusatan denalo manguwa. 9 Woggabaas issunasesireneen daakalo sina teegobaas kitina asuson dicha asusikitoni faadaassi tichutaatawa. Dey isa teegoniki girira faar sinanak sholsifa. 10 Bar naanggotni dichuk; irbanin ephphetook, amanyiyini meeni wocho masak, rakkossi feese baassotin argasuknawa ma'a amalakna teetbaason imakna ma'a wostok arto sinanak sholsifa. 11 Baasso ashni eenantoos baassotin merera Kiristoosnista fa keeshtanbesiis yo'ifana kabaasik

teegoniki giruk sholseter sinna boor'a na'o dicha asusikitonon mazgabiis tichutaata. 12 Es dicha asusikito zeemmeti girsete teyyaason ooda beyeter sinna boor'a baassosta mangsu katerwa. 13 Es baristan dey wostoni kotak arseter; es bar koi'ba sinnoynaron isa keerun isa keer hamefaafe baassok sholsunoy wolla wolleset hamatethawa asuni chowusi girser sineter. 14 Es bari boor'a na'o sinne feeseten teegobesi kitina mashka meya girsere naanggota koonusonek; keebesiison ha'susonek kiitifan. Es barik gumaas sunni mangsuni ugna turkuna. 15 Zeemo sinak teegoba kitina isa isa mashka meya Sexanaasik zoonutesere amantonii ugnastaan shaatesete. 16 Kiristana sina isa asu keebaassik teegoba kitina dicha asusikito faasefaanane betekiristaniisik ba'a sinonoytemato es asusikitonon argasun. Ekkak betekiristaniisik argasuni asuba foonto dicha asusikitonon argasuk chimana. 17 Betekiristaniisik mai'sire ha'sife baasso arkiron dey kaambaason makoknawa assukna hopisefe kur'uni meyak akama ulfina baassok sholsirwa. 18 Korto matsafaassi: «Meya ichfa gachwaasi noononon taar'ataata» yi. Esiisimato dey: «Wostinyaasik damozaba kaastonak sholsir» yifa. 19 Hep wedey keez asuni meya zaala makosonoyerteron betekiristaniini kur'usata kar'fa malataason ephphatoata. 20 Oomni meya digsonek boor'a woste asusin asu zuuttambaase asi sinak ke'uwa. 21 Zagfata wuza zuuttambaase asiista isaasin oomiisatan arkissunoy wedey ooninnu korunoy han kiitifana baron zugutak Ha'oosi sinanawa Yesus Kiristoosnik korte Ha'oosi wosini sina adara yifawungwa. 22 Kushuneson asuniista ta'ire taassuk taptotaata. Teetneeson kaymak oodtano oom asuni meyaneen boor'ni wostosneen ane isar sinataata. 23 Katneessiki merosiknawa wonna wonna merefa meroneesikna garo wayinini usha ushtano aka aka ushataata. 24 Isa isa asuni meeni boor'aas amma sinbaasik tai'nin mangsu katonir sinbaason besifa. Sinuntano oom asuni meeni boor'aas ammanon bestefanaas wokkawa. 25 Esiisimato ma'a wostos dey ammawa; amma sinnoy bar dey aachera aafa ful'tona wuza.

6 Ha'oosi sunnewa inno assuse mechonynamato bozni meya zuuttere Daambesiisakitonik sholsifanamato ulfinsusoto. 2 Daambesiis amanyny sine bozni meya Daam Yesusniki kamo ay sinete boor'a kashshusosoneetawa. Es baristan wostesefe wostoostan buu'a danefe Daamni meya amanyny dey shunto ayni meya sinete boor'a zeemotiistan arkissire baassok wostosoto. Ne dey assutaknawa kiitutakna sholsinaas esiiisongwa. 3 Futoni Ha'ooson shiiphoni assusnen ane isar sina baron; Daamni Yesus Kiristoosni kayma kaamaason beyfaat ooma assu assife bar; 4 Es asus

beegantok kitte isa wuzanu aane arife. Sinuntano sinnoy kaamni karakkaronewa faassonek asi mangu eenanto basaassi faarwa. Es bar dey mangu konna, faasso, me'a, mangu laphebaatonewa; 5 Es wuzaasikito dey futooson oomte asuni meeni ganeyaassi zagtefa budunoy kirikkirisontu ephpha yaafa. Es effetena asuni meya Ha'ooson shiiphos baassok otumni danni ugna sinnatu bestefa. 6 Sinuntano: «Fayiis taak hoorona» yife asusa Ha'onii shiiphos barik akama buu'abawa. 7 Inno han daasta isa wuzane aane ephpha yoweni. Isa wuza dey ephphe han daastan ephpha hamanir aafa. 8 Es bari boor'a muunewa maamne innok faafaanane hoorona. 9 Sinuntano otum asu sinak sholsefe meya fatanasitu gandese. Asuni meyanon mangsira tishkifa ke'noy akama mangu eenantoni eshmyiaasik ottosesefo. 10 Isa isa meya es baron eenantesere haymanottiistan shatesere akama shanasi gandese. Es bar dey sinfanaas birrini shunaas mangu zuuttambaase asi tuza sinna boor'awa. 11 Ha'onii asuno! Ne es bar zuuttambaase asiistan shaatowa. Ooko sinaason, futoni Ha'oosi kaamnimato fooson, amantoon, keeshhanaason, fakiyaason, chimme yeroosonnawa garamaasonna sholowa. 12 Ma'a amantonii neebooson neebowa. Showo zaalni meeni sina futoni zaala maketa koi'ba foonto kaason zaggira ephwa. (aiōnios g166) 13 Zuuttambaase asik kaa imfa Ha'oosiknawa Pentenawi Philaxosni sina ma'a amantok zaala make Yesus Kiristoosni sinak neen ajajefawungwa. 14 Daamni Yesus Kiristoos ammanon bestona kabaneen han ajajiis onnanewa zinane foontona sinna oodwa. 15 Es Kiristoosni amma bestoos suustonewa bar bar ha'sinnyra sina taatoni meeni taato, Daamni meeni Daam sina bar duusina wonaasta sinana. 16 Bar bartu kitunorwa; oonu ta'e biyak chimnoyna chaarefaassitu feefe. Barin biyar isar oonu aafe; oonu dey barin biyanak aafa chimanawuza. Ulfinnewa koi'ba foonto hugnane barik sinfawung, Aamin. (aiōnios g166) 17 Han daastaki otumni meya tishuni otumbesiisik ge'onoytemato wedey abdibesiis sinnoy otmaasta zagsnoytemato ajajowa. Abdibesiis innotin girsunak zuuttambaase asin arkissira imfa Ha'oosta zagsonek ajajowa. (aiōn g165) 18 Dey ma'a wosto wostosonek baassok fa baron dey ha'a imak mal'i usonek ajajowa. 19 Es barik futo sina kaason danonek yooni neyaasik zaga kaputba faana otma baasso teetaasik zuutusone. 20 Ximotiyosno! Adarak neek imte baron oodwa; Ha'ooson ulfinsunor baaki wollaassinnawa tugga'ok eshni aru sina techmaassin wokwa. 21 Es effatena aruni faar yiset feese isa isa asuni meya es baron zuguk amantonii ugnastaan shaatesete. Ha'oosi otma nittonene ane sinfawungwa.

2 Timotiyos

1 Yesus Kiristoosnikin beste kaani abdiisik Ha'osis fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin woste wosiya; **2** Shunto naata Ximotiyosnik; aba Ha'oniiskinnawa Daamni Yesus Kiristoosnikinna otumnewa fakine dey nagane neek sinfawungwa. **3** Wonna wonna wonne waalne shiiphonaasik neen safarefana kabaasik ta abani meya zagsetesimato ta dey kayma kanuk barik wostefana Ha'ooson galattefawungwa. **4** Arafneeson yaadatedifawungwa; es bari boor'a akamanon gironak neen biyanak kaltefawungwa. **5** Neekik fa futoni amantoonoson yaadatedifan. Effatena amantoon zeemma afane Loyidniki dey intone Ewunqeiktu fawa. Neekik dey faanamoto aringwa. **6** Es bari boor'a kushunaason neyista ta'ifana kabaasik neek imte geenimato sinna neyissi fa Ha'osis imanon hepsa wolgira geenimato saamma daysit hamanak yaadatsifawungwa. **7** Ha'o innok imna imaas hugnanir, keeshannir, dey teetni ha'suni Korto Ayyanatano digani ayanatawa. **8** Ese Daamniisa chowanon makooson iichchotaata. Basa boor'a taatere fe taak dey iichchotaata. Sinuntano Ha'o neek imana hugnaasik misirachchuni kaamaasi boor'a yooni shanaason ephphatowa. **9** Bar innzagini ma'a wostok sinnoynamato teetbaasi shunaknawa otumbaasikna innotin fati. Korto sinna foonik innotin teege. Es otmaason neyaneen sinak Yesus Kiristoosnikin kamo innok imi. (aiōnios g166) **10** Es otmaas innotin fati Yesus Kiristoos yoobaasik ammanon beste. Bar kituusi hugnanon tishkire misirachchuni kaamaaski kamo kitunoy koi'ba foonto kaa ammanon innok besi. **11** Ta dey es misirachchuni kaamaason makoni wosi; assinyra sinna teegten. **12** Han rakkoonos ephphataat faanaas es bari boor'awa. Sinuntano oonin amanenamato arifana boor'a aafa iichchonawuza. Ta imna adaraason Kiristoos wolle yoona kabaneen bar ooda chimanamoto arifawungwa. **13** Taakin arita amanamto kaamaason beso zagira Yesus Kiristoosnikin fa amantooniknawa keeshhanaasikna oodwa. **14** Innoossi faafa korto Ayyanaaski kamo neek imte ma'a adaraason oodwa. **15** lisiyani awurajaassi fe baasso zuutttere taan beyye hametemato arifatwa. Baasso ganeyaassisin Figelusnawa Hermogenesna feeseter. **16** Daamiis Onesiforni keerki meyak fakibaason imawowa. Bar showo wona taan chini. Taatonaasiknu aane iichchowе. **17** Roomki katama yeena kabaasik dey sholefe sholefetu taan dani. **18** Mangsuni kar'ni wono Daamiis fakibaason imawowa. Efesonuk faana kabaasik awune faaron taan argasinamato ne teetneesik mai'sira arifatwa.

2 Ese naataaso! Yesus Kiristoosnikin bestefa otmaasik chimwa. **2** Showo zaalni meeni sinak taakin arita aruuson oomni meyanon assuk chimni baassoknawa amanamto asuni meyakna adara imma. **3** Ne dey Yesus Kiristoosni ma'a meya taar'o sinna taneean ane shanaason ephphatowa. **4** Taar'o sinne wostefe asu meya taar'oosa gaanyyanin girsuk hooro sinanaktu sholsifatano taar'oos teetbari wostoossi aane girife. **5** Esiisimato aato aato eelfe asu tumbaasimato eela shakaanane merere es merena bari wosuma aafa danana wuza. **6** Wostok hopife bulinnyaas wostenra gaanaassin tesuniison dananak sholsifawa. **7** Daamiis zuuttambaase asik yaadata neek imana sinna boor'a ta makefana baron mai'sira yaadatowa. **8** Kitun kabi barinnawa Dawitni zalaassin sina Yesus Kiristoosni yaadatowa. Ta makefana misirachchuni kaamaas esiiswa. **9** Es misirachchuni kaamaasi boor'a mangsi asunimato shashsharak taatera shana ephpha taadifangwa. Sinuntano Ha'osis kaama aafawa taatona wuza. **10** Es bari boor'a baasso dey Yesus Kiristoosnikin fa faruuksi kamo bestefa koi'ba foonto ulfina danonek Ha'o korina asuni meyakwa iyaat zuuttambaase asin fakifaan. (aiōnios g166) **11** Ekka yifa kaamaas amantowa; «Barneen ane kitifaanine; barneen ane dey kaak fooni. **12** Fakiy chima yerefaanine; barneen ane taattoni; mormefaanine bar dey; innotin mormonawa. **13** Inno amanamto asu; sina shakaanine; bar teetbaason; aafa mormona wuza sinna boor'a; aagenu amanamto sinnetu foona.» **14** Han chowaason yaadatsonek zugawa. Kaamtan kabi chowa karakkaronoytemato Ha'osis sina teetbesiison oodosonek zugawa. Es kaamni karakkaroos odesepe asuni meyanontu tishkunatano isa wuzaknu aane ke'fa. **15** Futoni Ha'osis kaamanon likkik katife asunimattonawa wostobaasik iichchonoy wostinnya sinna teetneeson Ha'osis sina tai'sukna dey girsu asu sinatak duudowa. **16** Han daastaki chownewa shima sina wollaastan wokwa. Es effatena wollaas asuni meyanon Ha'oostan daysire wokosoneku zugifawa. **17** Es baasso assus farunoy mazanimatotu tagit hamfa. Es baasso ganeyaassisin Hemenewosnawa Filtosna feeseter. **18** Es asuni meya: «Kitun kabu zeemo sinaktu siniwa» yit karakkarak futoostan wokete. Dey isa isa asuni meeni amantoonos shorkisefewa. **19** Sinuntano «Daamiis basar sina baassotin arifewa» Esiisimatonu: «Daamiisa sunanon teegefe baasso zuutttere mangustan wokosoto» yistera tichchera shorkonoy Ha'osis kaptaasta maatamak ichchewa. **20** Inya keyaassi warqecknawa birrikna wosuste koda koi'ba sinnoynaron i'okin wosuste kodanewa ooche kodane faaser. Es barissin isa isaas ulfinto wostok; isa isaas ulfinba foonto wostotatu feeshfa. **21** Es mangu wuzaassin kortere kesse kayim sinne feefe asus ulfinto

wostota feeshfa kodaasne feer sinana. Ma'a wostok hooore bar Daamiisik korto sinne feere ke'ni koda sinana. 22 Na'oni meeni mangu eenantostan wokwa. Kayma nibak Daamiisin teegsese asuni meyaneen ane sinna ookooson, amantoonoson, keeshtanaason, nagaason sholowa. 23 Chowha ephpha yoonamato arira gowwa sinaastannawa ke'hoy shima karakkarostan wokwa. 24 Daamni wostinnya sina asu zuuttambaase asik garam, assuk chimarnawa fakirna sinanaktu sholsifatano faassonak aane sholsifawa. 25 Bar tugga'esefe baassotin garamak kiitir sinanak sholsifa. Awuzakne futooson arsonek Ha'oos harmini ugna baassok imak chimana. 26 Esiisimato nibbesiiski wolsera Daabulos basa fiqadiison zagsonek baassotin ephni eshmiyaassin atte kesonewa.

3 Koi'ni wono rakkisuni wona yoonamato aruwa. 2 Asuni meya teetbesiison keeshter, Waagni danak joorer, ge'esar, beganter, me'esar, aba intoosik ajajamonor, galatbesi foonto, kortobesi foonto, 3 Keeshtanbesi foonto, feeshun usonor, asuni suna mangsiser, teetbesiison ha'sunor, keena budu, ma'ar sina wuzason oomteser, 4 Mormeser, teetbesi oodnor, beegantok tuumme feeser, Ha'ooson shunaastan ashbesiison girsu shunar sinone. 5 Ha'ooson shiiphediferne feer sinnetu bestesefe; sinuntano Ha'oosi shiiphoni hugnanon mormesef. Es effeten asuni meyaastan wokwa. 6 Es asuni meya keya keyaassi atte girifaafe showo boor'besi tuultera faana showo tesa igak zoonustesefa hopiya ayyanabesi faana mashkasuson baasso ha'suussi zagsefe asuni meyane feeseterwa. 7 Es effatena mashkasusikito wonna wonnatum arsesefe; sinuntano futooson aruta kar'ak aane chimefe. 8 Iyyanesnawa Iyyanberesna Musenin tugga'sesetemato han baasso kanubesiis mangiranawa amantoni chowaasik gandesere feeseter sinna boor'a futooson tugga'esefe. 9 Iyyanesnawa Iyyanberesna asi gowwaas ammanon bestenamato han baasso gowwaas dey asu zuuttambaase asi sina ammanon bestonir sinna boor'a aafa wostota feeshana wuza. 10 Sinuntano ne ta assuuson, ta fooson, ta alamaason, ta amantoonoson, ta fakiyason, ta keeshtanaason, ephna barik chimme yeronaason arifatwa. 11 Esiisimato dey kabugtonaasonnawa ephphataana shananaasonna arifatwa. Ansokiyaknawa Ikonyokna, dey Listirak tayista kar'a chowaasewa fakiyak ephphataana kabugtoose arifatwa. Sinuntano Daamiis zuuttambaase asiissin taan fu'ewa. 12 Futok Kiristoos Yesusnir sinne Ha'ooson girsire foook sholsefe baasso zuuttere kabugteseterwa. 13 Sinuntano mangu asuni meenawa eshtuni meena asuni meyanon eshetnawa teetbesiisk daagesetna manguusta mangu daysiset hamefe. 14 Sinuntano ne ookin aritamato aritar sinna boor'a es arita

bariknawa amaneta futoosik zaguwa. 15 Daagneestanneen kabira Yesus Kiristoosnik amanok faru bestefanamato techma imfa korto matsafaasikitonon aritwa. 16 Korto matsafaasikitonon zuuttere Ha'oosi Ayyanani zoonsiyak tichchervwa. Es bar dey futooson assuk; daage baassotin ke'uk; daaget fooson kaanuknawa ma'a fook sinni ugna imak ke'arwa. 17 Es ke'fanaas dey Ha'oni asu zag sinanaknawa aaffa ma'a wostooson dey wostok hoorer sinne bestonakwa.

4 Ha'oosi sinaknawa dey taatobaason yeetifena kabaasik hayewni meyaastanawa kituni meyaastana mangsu kar'ni Yesus Kiristoosni sina adara yifan. 2 Kaambaason mako; mai'fanak mangifanak aagenu sinun chimma wostowa; assit, ke'itnawa kiititna; fakiyaknawa assukna chimwa. 3 Asuni meya kaa imfa assuuson odok oomtosone wona yoona. Sinuntano baasso sholsefe wuzason makoni assinnyabesirin zuutusone. 4 Es bari boor'a futosi chowanon odo beyefaat raajini odok sholsefe. 5 Sinuntano ne zuuttambaase asiistan teetneeson ood. Shanani ephphetook zugu; Misirachchuni kaamaasi makoni wostooson wosto. Neek imte wostooson zuutira koi'su. 6 Ta maa'a sinanak hooreratu fawa; han daastan dey oor kessa hamana wona kar'i. 7 Neebooson ma'arik neeben; aatatoni eelaason koi'ba kar'a eelin; amantonaason oodin. 8 Hanneen ekalo ookoni akilili taak hoorera faar. Es akiliilison futok mangsu kar'fe Daamiis es kabaasik taak imana. Imanaas dey taak koi'ba sinnoynaron basa ammanon bestooson kaltesefe baassokneengwa. 9 Taptera hang taaki yootak duudowa. 10 Deemas han daasta fa wuzason shunne tayistan oor kesse Teselonqe ham; Kerqiis Galatiya ham; Tiito dey Dilmatiya ham. (aiōn g165) 11 Taneen ane feyiis Luqas koi'ba. Marqos Ha'oni wostok ke'nir sinna boor'a cholera taak ephpha yowa. 12 Tikiqosnin Efeson wosingwa. 13 Yaafata kabaasik Tiroaddak Karpusniki esta kunsina kombortaason taak ephpha yowa. Matsafaasikitonon arkiron dey Birannani matsafaason taak ephpha yowa. 14 Bitta ki'fe Iskindir akama miir'a tayista kati. Daamiis wostobaasimato barik kaasuna. 15 Bar inno makefeni baron mai'sire tugga'er sinna boor'a nenu teetneeson basaastan oodwa. 16 Ta malattena chowaasik tesuni malsiison wolgfana kabaasik zuuttambesiisu tayistan woketetano taneen ane yerere taan argasir oonu aafe. Es baron dey Ha'oos mangsu zagira baassosta faadunaata. 17 Sinuntano wosiyaas taaki kamo zuuttere maktonaknawa Aazabni meya zuuttere odosonek Daamiis taneen ane sinne taan chini. Eetoosa noonosin dey fu'ten. 18 Daamiis mangu wuza zuuttambaase asiissin taan fu'ona. Samak fa taatobaasta taan taamme katuna. Barik koi'ba foontonon ulfina sinfawungwa! Aamin.

(aiōn g165) 19 Prisqillaknawa Aqilakna; Onesiforimni keerki
meyak naganaason mako. 20 Erastos Qoronxos katama
fu'te; Trofomos mettena boor'a Miixin beyya yaan. 21 Yeeshu
girunoyfen taaki tapttere yook duudowa. Ewubulus, Phudes,
Linos, Kilawudiy'anewa amanyinyini meene zuutttere naga
maksedife. 22 Daamiis neneen ane sino. Ha'oosi otma
nittoneen ane sinfawung.

Tito

1 Ha'oos korina asuni meyanon amantobesiisik chimoneknawa amantoni chowaasi futoni ayyanak fooson arsonekna zuguk Ha'oosi boznawa Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnakin woste wosiya. **2** Es amantoos koi'ba foonto kaani abdiista kaputtera yererwa; eshnoy Ha'oos han kaason imanak showo neyaneen sinak zeemma teyya innok giri. (aiōnios g166) **3** Es neyaas kar'fana kabaasic innotin fati Ha'oosi ajajinimato taak imte adaraasic misirachchuni kaamaason makonak Ha'oos kaambaason taak ammanon kisira besi. **4** Innok gaara sina amantoosik futoni naata Tiitonik; Aba Ha'ooskinnawa innotin fati Yesus Kiristoosnakin otumaasewa nagaase nittok sinfoawungwa. **5** Neen Qerxesuk footak zaginaas; ma'istonoy wuzasikitonon mai'sutaknawa ta neen ajajenaasimato betekiristanii kur'uni meyanon katama katamaassi taatsutakwa. **6** Betekiristanini kur'u sinni asus kashistonornawa isa asuni teego sinar; gafo sineranawa ajajamto beyakna hamattonoy naanggotba faanar sinanaktu sholsifawa. **7** Betekiristanini kur'uus Ha'oosi wostonon adarak ephaat feer sinna boor'a kashistonor sinanaktu sholsiwa. Esiisimato dey ge'hor, tai'non gi'tonor, zawonor, faassonor, waagni jooraba foonto sinanaktu sholsifawa. **8** Es baristan ooma keebaasic irbanin irbasuk; ma'ar sina wuzason shunar; teetbaason ha'sir; ma'ar; Ha'oosi wostok teetbaason korir; foonaas hoore yire fook chimar sinanak sholsifawa. **9** Futoni assuuson assit; kiutknawa tugga'sefe baassok wolguba ima chimatak ne arita aruni kaamaasic chimma yerowa. **10** Showo asuni meya Ayhudni keen sina amanyynini meya; haarko kunsuni sitiriisik hamnor; ajajamonor; shimaasic sasetnawa eshetna feese asuni meya feeseterwa. **11** Es baasso shaakkusonek zagunkitu sholsifawa; baasso sinnoy ugnak danosonek sholsunoy wuzasikitonon assifaafe asusa keyanon zuuttambaase asin shorkit feeseterwa. **12** Baasso ganeyaassin baasso raajju sina bar: «Qerxeski asuni meya aagenu sinfanak eshinnya dey mangu gonyo; wosto kotinnya dey joortuwa» yiwa. **13** Han zaalaas dey futowa; es bari boor'a tuuma amantobesi foonak baassotin ke'uwa. **14** Ayhudni meeni tochooson ephphetoosonoytematonawa futooson tugga'sefe baasso ajajison odosonoytematona mai'sira ke'uwa. **15** Kayimni meyak zuuttambaase kaymawa. Sinuntano kiina wuza wostesefe meyaknawa amano beyefe asuni meyakna kayma sina wuza isanne aafawa. Esiisimato dey kanubesiis sinun yaadatbesiis kiinawa. **16** «Ha'ooson arifenwi» yiseter; sinuntano wostobesiisiku mormesef; es baasso salphattu; ajajamtonor dey ma'a wosto wostok chimonoy asuni meyawa.

2 Sinuntano ne futo sina assuuson assuwa. **2** Kur'u arqasuni meya baassok fa foobesiisik feeser; ulfinbesiisoon oodar; teetbesiisoon ha'unor; amantoknawa keeshtanakna dey fakiyak zag sinonek kiituwa. **3** Esiisimato kur'u mashka meya amalabesiisik ma'ar; ulfinto sinne foosonektano asusin hamateset ushni suusik oodtosonoytemato ma'a assuuson assusonek baassotin kiituwa. **4** Esiisimato dey na'o mashkasusikito teegobesiisinnawa naanggotbesisonna keeshtosonek; **5** Teetbesiisoon oodak kayma; ma'ar dey teegobesiisik ajajamter sinonek assusotowa. Es baron dey zagsonees Ha'oosi kaama kashistonoynamatowa. **6** Esiisimato dey gayma meya teetbesiisoon ha'susonek kiituwa. **7** Ne dey ma'a wuza sina baron zagit chowa zuuttambaase asik baassok beso singwa. Assunesik dey futooson, amanamto sinneeson baassok ammanon besuwa. **8** Kashistonoy ma'a wolumneeson ammanon baassok besuwa. Es baron zuguk tugga'sefe baasso innoosta mangu wuza turksefe kabaasic iichchosonewa. **9** Bozni meya dey daambesiisik ajajamosonek; chowa zuuttambaase asik girsusonek; mangu kaama wolgusonetawa. **10** Dey daambesiisa waaganon wiisosonoytemato kiituwa; es baristan dey innotin fati Ha'oosi assunon chowa zuuttambaase asik ulfintonak wonna wonna yo'i'uba foonto amanamtobesiisoon besusoto. **11** Asu zuuttambaase asin fatuni Ha'oosi otma ammanon kessa beste. **12** Es Ha'oosi otma dey mormosonnawa ashaasi eenantosonna beyya teetniison oodda Ha'ooson girsuni fo han daasta fooniktu innotin assifawa. (aiōn g165) **13** Esiisimato eebbisto abdiniiison dey arkitto Ha'oniisi; innotin fati Yesus Kiristoosni ulfinak yooson oodtifenirwa. **14** Kiristoos mangu wuza zuuttambaase asiissin innotin fu'onaknawa ma'a wostooson wostok chimma barik kortera kessa kayim dara sinaniknatu bar innotin kaynunak teetbaason aatire imi. **15** Ese; es wuzasikitonon assuwa; tuuma ha'suni hugnak kiitu; dey ke'u; oonu neen kashshunaatawa.

3 Asuni meya zuuttambesiise baassotin ha'sife gaanyne meyak shuphphe ha'usoneknawa ajajamosonekna; ma'a wostooson zuuttambaase asin wostok hoorer sinosonek makowa. **2** Ooniistanu sinfanak mangu wolla wolumsonoytemato zagira makowa. Es baristan denalo asuneen ane faassonoy garam; futoni teetni da ephaason asu zuuttambaase asik besir sinoto. **3** Inno dey zeemo sinak yaadatni foonto, ajajamtonor, uggunniison daager, ooma ooma eenantok ashni girak ha'it manguknawa asuniista mangu wuza safaretna innotna innotna faasset faanir. **4** Sinuntano innok etni sina Ha'oosi ma'anewa

keeshtannek tuuma kenashtobaase ammanon bestefana kabaasik; 5 Inno wosteni ooko wostoniisik sinnoynaron bar fakibaasik innotin fu'e. Innotin fu'enaas dey hepsa koontere masoknawa Korto Ayyanaaski kamo beste gaddo sinaasikwa. 6 Ha'oos garambaasik innotin fu'e Yesus Kiristoosnik kamo Ayyanabaason innok daysira wuuki. 7 Es baron zaginaas inno bari otmaasik ooko sinna abdiq oodet faani koi'ba foonto kaason warasonikwa. (aiōnios g166) 8 Es bar dey amanamto wollawa; Ha'oosik amane asuni meya ma'a wostooson wostok chimonek han baron zuutira baassok zaggira makotak sholefawungwa. Es wuzaasikito ma'ar dey asu isarba isarbaasik ke'arwa. 9 Sinuntano gowwani meeni karakkaroossin; koontoni tuzni faadunon; faassooson; tumaassi chowak kabifa faassoossin teetneeson oodwa. Es wuzaasikito ke'nor dey waagba foontowa. 10 Oor oor kesaason ephphe yeefe asusin isarga kiitu; hepsa dey ke'itanneen orfo basaastan wokwa. 11 Es effe asus eling dey boor'innyawa. Bar basaasta wolgire mangsu kar'i sinnamato aruwa. 12 Arxemaasnin wedey Tikiqosnin neeki wosifana kabaasik taptera ta faana dima Niqophiliyon yowa. Ta han yeeshuuson esta aatunak buggingwa. 13 Tumaason arife Zeenasnawa Aphphilosna ugna kutuk kabsonek zaguwa. Baassok sholsi wuza zuuttambaase asin argasuwa. 14 Inno asus dey gaanbesi foonto sinne fui'tosonoytematonawa fooni rakkoson chime aatak chimosonekna ma'a wostooson wostosonek arusotowa. 15 Taneen ane feese baasso zuuttambesiise naga neek wossetewa. Amantosik innoneen ane haa'er sina innotin shunefe baassok zuutira naganiiison katuwa. Ha'oosi otma zuuttamitiiseneen ane sinfawungwa.

Filmona

1 Kiristoos Yesusni chowaasik taato sina Phawulosnikinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna; shunto aynisiknawa innoneen ane wostefe Filmonanikna: **2** Esiisimato dey neeki keer zuuttesefe amanynyini meyak eetni sina Afibiyak innoneen ane Kiristoosni meya taar'o sina Arkiphanik; **3** Aba Ha'oniiskin; Daamni Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawungwa. **4** Shiiiphonaasik neen safaret wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa. **5** Daamni Yesusniista fa amantonesewa amanynyini meyak fa keeshtanneese asin odengwa. **6** Kiristoosnr sinniisik danni ma'a wuzaas zuuttera ammanon arutak amantoneeson oomni meya haa'ak chimatak shiiphefawungwa. **7** Aytaaso! Amanynyini meeni nibaas neyista beysa danna boor'a keeshtanneestan taak akama giranewa chimne daningwa. **8** Es bari boor'a wostoneeson koi'suwa yira neen ajajok Kiristoosniki kamo chima daningwa. **9** Sinfanaknu es baron zagustan Yesus Kiristoosni chowaasik taato sina ta kur'u Phawulos keeshtanak shiiphosontu sholefawungwa. **10** Ta taatoni keer faagedo danna naata sina Onesmosni chowaasik neen shiiphefawungwa. **11** Zeemo sinak Onesmos neek ke'nor sinne feer; sinuntano hash neeknen taakneen ke'nirwa. **12** Barin neeki wolgira wosingwa; barin neeki wosinaas ta nibaasi safaranon zuguni asunin zugiratu faadifawungwa. **13** Misirachchuni kaamaasi boor'a taatera faana kabaasik ne edde sinne taan argasunak bar taneen ane feefaanane girona kabawa. **14** Sinuntano ne zugifata ma'a wostoos shunaktano giddik sinnoynamato iyaat neneen ane merkonoy isa wuzane zuguk aane sholotwa. **15** Onesmos garo wonniron neyistan oor kesnaas awuzakne hawungneen ekalo neyistan oor kesnoy neneen ane foona sinanawa. (aiōnios g166) **16** Sinuntano hawungneen ekalo bar neneen ane foonaas boznimato sinnoynaron boziisatan denalo shunto ay sinnewa. Bar taak shunto aytawa; sinuntano ashak feena kabaasik wostefena wostoos neek ke'nir sinna boor'a ayyanabaasik dey Kiristoosniki kamo ayne sinna boor'a neek arkiron shuntowa. **17** Ese taan ay zugira faaditannen barin dey tane feer zugira ephphatowa. **18** Bar neen mii'rena wuza wedey kowa faafaanane tayista faaduwa. **19** Ta Phawulos kowaason neek kaasuna yira kushunaasik neek tichingwa. Sinfanak kaaneesi chowak nenu teetneesik ta kowa neyista faanamato ta neen yaadassunak aane sholsifawa. **20** Ese aytaaso! Han ma'a wuzason taak zugutak Daamiisa sunak shiiphefawungwa. Adarawa Kiristoosniki kamo nibnaasik beysa imaywa. **21** Han baron neek tichinaas ma'i utar sinneeson amanefaatwa.

Ta neen mamsinaastan denalo zugutamato arifawungwa. **22** Es baristan denalo Ha'os shiiphontiison odera nittoki yoonak zugunak abdina faar sinna boor'a beysa ephana keya taak hoossuwa. **23** Kiristoos Yesusni boor'a taneen ane taatere fe Ephphafira neek naga wosiwa. **24** Esiisimato dey taneen ane wostesefe meya: Marqos, Aristirokos, Deemasnawa Luqasna naga neek wossetewa. **25** Daamni Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawungwa.

Ibrawiyān

1 Ha'oos zeemoti neyaassi showo ugnak; raaajuni meyaki kamo inno abani meyak showo kaba maket faar. **2** Sinuntano hash orfotí neyaassi zuuttambaase asin warasonir zagina nawubaaski kamo innok make. Han daason dey zuuttambaase asin tesinaas barikwa. (aiōn g165) **3** Bar Ha'oosi ulfinanon palpalgire besir. Bar haalabaasic Ha'oosneen ane mai'sire isarwa. Kaambarasi hugnak han daason zuutire teebbe ephiwa. Asuni meyanon dey boor'besiissin kayimsinanneen orfo samak hugnaba faana Ha'oosi ho'itta di. **4** Barik imte sunaas Ha'oosi wosiyati suntan denalo sinnamato Ha'oosi Naa Ha'oosi wosiyati akamanon denalowa. **5** Ha'oos bari wosiyasi ganeyasin: «Ne Naatawa; hawung neen koonin» hepsa dey: «Ta barik aba sinana; bar dey taak Naata sinana» yinaas ooniniso? **6** Ha'oos uzza Nawubaasin han daasta wosifana kabaasic; «Ha'oosi wosiyati zuuttera; barik sagadona» yifawa. **7** Sinuntano Ha'oosi wosiyani chowaasic; dey: «Ha'oosi wosiyankitonon Ayyananikito; Ha'oosik wostesefe baassotin; dey geeni winonikito zagunir» yifawa. **8** Sinuntano Naasa chowak; «Ha'oose; zigimunes koi'ba foontonon foonir; taatonees dey ookoni haaro. (aiōn g165) **9** Ookooson shunit; manguuson dey oomtet; es bari boor'a Daama Ha'onees; omoneesatan denalonon gira; imfa muudak neen muudi» yifa. **10** Esiisimato dey: «Daamiiso! Ne zeemma daason tesitwa; samaasikito dey kushuneesi wostowa. **11** Es barikito zuuttera tishunir; sinuntano ne footar; zuuttambaase maamnimato kur'una. **12** Maamnimato zagira biruta; barikito dey maamnimato sinna sooltona; sinuntano ne aagene aagene sinfanak; ne; neneesik koi'ba aafa» yifa. **13** Ha'oos bari wosiyasikitoni ganeyasin: «Gumaneesakitonin wochoneesi; sikalosi zuguna kabaneen; ta hoi'ta teshaasta duwa» yinaas ooniniso? **14** Eekan Ha'oosi wosiyati zuuttera faruni asuni meyak wostonak wostera ya Ha'oni wostinnya sina Ayyananikitotonoso?

2 Es bari boor'a odeni chowaastan mor'orera gandonoynimato odeni wuzaasi chowanon mai'sira oodanik sholsuwa. **2** Ha'oosi wosiyaki kamo makte kaamaas futo siniwa. Es kaamaason aatfe barnawa han kaamaasic ajajamtonoy barna sholsu ke'ooson ephphetoona. **3** Eekin inno han akama faruuson arifaat beyfaanine aakkak aatta kesak chimanirinso? Han faruuson zeemme makees Daamiiswa. Barkin ode asuni meya han baronnu gasasisere maksetewa. **4** Ha'oos dey mallatoosikitonon; diinqi chowaasicitonon; showo tesa biistera artonoy wuzasikitonon zuguknawa bari fiqadiisimato imte Korto Ayyanaason imak

baasso zaalaas futo sinbaason besiwa. **5** Ha'oos hanneenti yooni baron han wollet faani daason Ha'oosi wosiya ha'sunak aane zugua. **6** Esiisimato isa dimta ekka yiste: «Ne barik safarotak asu aambenso? Barin dey oodatak asuni naa aambenso? **7** Garo wonniron Ha'oosi wosiyati hatessit. Ulfinnewa galatne asi zawudi guufsit. **8** Zuuttambaase asin; basa ha'suusi sikalosi zagit.» Zuuttambaase asin basa ha'suusi sikalosi zugifana kabaasic basa ha'suusi sikalosi zugunoy fu'enar isa wuzne aafawa. Sinuntano hashti fa bar zuuttambaase basa ha'suusi sikalosi sinnamato hashnu aane biyeni. **9** Sinuntano hash Ha'oosi wosiyati garo wonniron hatere fe barin kituni shanaason ephpheteena boor'a ulfinnewa galatni zawudine asin guufe Yesusni biyani. Bar Ha'oosi otmak inno zuuttamniise asik kitiwa. **10** Wuza zuuttambaase bariknawa basarna sinna testenaas Ha'oos showo naanggota hang ulfinaaski ephpha yoonak baasso faruusi zoonsi sina Yesus shanaassic mai'sire zag sinne yeronak sholsi. **11** Asuni meyanon korto zagifa barewa barik korto sina asuni meya dey isa abani naanggotwa. Es bari boor'a Yesus baassotin: «Aytaasakitonon!» yire teegonak aane iichchefe. **12** Esiisik korto matsafaassi: «Sunneeson aytaasakitonik makonawa; maabaraasi ganesi teechok galattona» yifawa. **13** Esiisimato dey: «Amantonaason basaasta ha'unawa» yifa. Hepsa dey: «Ese tanawa Ha'oos taak imna naanggotnaase hanta faani» yifa. **14** Es bari boor'a han naanggotaasikito harinbarewa ashbare faana asu sinete boor'a Yesus dey baassosimato asu sini. Es baron zuginaas kitubaaski kamo kituustak ha'suni hugnaba faana Dabulosni tishkunakwa. **15** Esiisimatonu kituuson digsete boor'a neebesiison zuutire bozoosi sikalosi feese baassotin birmadumma kisunakwa. **16** Yesus argasunak sholenaas Ha'oosi wosiyanon sinnoynaron Abrahamni zalaason sinbaas ammawa. **17** Es bari boor'a wuza zuuttambaase asik aybaasakitonimato sinanak sholsi. Es barik asuni meeni boor'aason tishkuni maa'ani imak Ha'oosik wostok amanamtonawa faki maagni gaanyanye meeni gaanyanya sini. **18** Bar teetbaasic fattantere shanaason ephpheteena boor'a fattantesefe baassotin argasunak chimanawa.

3 Es bari boor'a samaki teegtooson haa'onir sina korto aytaasakiton! Amantoniisi wosi sina barinnawa maagni gaanyanye meeni gaanyanya sina Yesusninna safarotiwa. **2** Muse Ha'oosi keya zuuttambaase asiista amanamto sinnamato Yesus dey barin taatsi Ha'oosik amanamtowa. **3** Keyaason keer'fe bar keyaastan denalonon ulfina faanamato Yesusnik dey Museniistan denalonon ulfina sholsirwa. **4** Futoosik keya isarba isarbaasic baron keer'a asuba

feerwa. Sinuntano zuuttambaase asin keer'aas Ha'ooswa. 5 Hanneenti maktoni wuzaasik zaala sinanak Muse Ha'oosi keya zuuttambaase asiista wostinnyanimato amanamto sinne fees. 6 Sinuntano Kiristoos Ha'oosi keeruk amanamto sinnaas Naanimato sinnewa. Es keyaas dey innowa. Bari keya sinaniis amanefeni wuzaasewa teetefeni abdiise asin mai'sira ephfaninewa. 7 Es bari boor'a koto Ayyanaas makefanaasimato: «Hash hawung kaambaason odefeti kabaasik; 8 Zaboossik fattantefeti kabaasik; manguk tayista kabseteesimato; nibnitiison ephphetoo beyar zagutiita. 9 Es kabaasik zeemoti abantiisakito taan fattanesete; Dey taan tu'nisete; Acheechasir wogga zagina baron dey biyete» yifawa Ha'oos. 10 «Es bari boor'a es koontoosta haaren: «Nibbesiis wonna wonna daagettu faafa; ugumnaason dey aane arsoto» yingwa. 11 Dey: «〈Ta baassok imanak fa beysani dimaasta; isanne aafa girsone wuza!〉 yira; gi'naasik teyingwa» yi. 12 Aytaasakiton! Nitto ganeyaassin oonu hayewa Ha'oostan woksuni mangunewa amanonoy nibne foonynamato teetniison oodtiwa. 13 Es baristan denalo nittoossin boor'aasik eshtere nibbaason ephpha too beyar zugunoynamato: «Hash hawung» yistera teegte wonaas faana kabaasik wonna wonna merkotia. 14 Tesustak fa amantoniiison hamma koi'baasta kar'anee kabaneen zaggira ephfaanine Kiristoosneen ane warasertu siinani. 15 Esiis dey: «Hash hawung kaambaason defeti kabaasik; es nuurifeti kabaasik zagsetiisne faaron; nibnitiison ephpha too beyar zagutiita» yistera maktenaasimato. 16 Eeka es baasso kaambaason odesetenneen orfo nuuriis oona oonanso? Es baasso Muse zoonsin Giphtsini daastan kesa baasso zuutteretenoso? 17 Ha'oosonacheechasir wogga tuumanon gi'tonak zagit feeses oona oonanso? Es baasso boor'a woste baassonawa dugnobesiis ichma daassi gandera fu'tena baassotenoso? 18 Dey es ajajamo beya baassotin sina shakaanane: «Beysanaaski aafa girsone wuza» yira teyinaas oona oonanso? 19 Ese giru chima beyetes amanto beyobesiistan kabi chowa sinbaasontu biifeniwa.

4 Es bari boor'a bar innok imana beysani dimaassi girunik ephphataani abdiis hashnu zagira faar sinna boor'a nittoossin es beysani dimaassi giruni ixa dannoy fui'tonynamato inno zuuttamniise teetniison oodaniwa. 2 Ma'a oduuson baasso odeseteesimato inno dey odeniwa. Sinuntano baasso odesete kaamaason amantok aane ephphetoosoto sinna boor'a baassok aane ke'a. 3 Basa wostoos han daas testenaneeen kabira koi'ra faar sinfanaknu: «〈Ta baassok imana beysani dimaassi isanne aafa girsone wuza〉 yira gi'naasik teyingwa» yinaasimato

hashnu amanefe inno es Ha'o innok imana beysani dimaassi giruniwa. 4 Naafunsa wonaasi chowak isa dimta: «Ha'oos wostet faana wostoosikitotan naafunsinari wono beysa ephi» yistewa. 5 Esiisimato han dimaasta hepsa dey: «Ta baassok imana beysani dimaassi isanne aafa girsone wuza» yiwa. 6 Es baasso ma'a oduuson zeemme odese baasso ajajamo beyobesiistan kabi chowa aane girsoto. Sinfanaknu ek girsonek faqqadtena isa isa meya feeseter. 7 Es bar dey zeemma maktenaasimato «Hawung kaambaason odefeti kabaasik; nibnitiison odo beyar zagutiita.» yit Ha'oos showo neyanen orfo Dawitniku kamo makena kaamaas «Hawung» yistera teegte wonaas budubaasik futo sinnamato arte. 8 Ilyasu beysani dimaason baassok imi sinfaanane Ha'oos hepsa «Hawung» uuk ooma wonni chowa makona kabatawa. 9 Ese Ha'oos beysa ephnaasne fa beysa daraasik hashnu fui'tera faarwa. 10 Ha'oos wostet faana wostoostan beysa ephnamato dey Ha'oos imana dimaassi girsoni baasso dey wostet feesete wostobesiistan beysa ephone. 11 Es bari boor'a oonu es asuni meeni ajajamo beyaasik zoonustere gandonynamato ek Ha'oosi beysani dimaassi girunik kaboniwa. 12 Ha'oosi kaama hayewa dey wosterwa. Hep kadba faana siifootan denalonon kaagawa. Kaasonnawa ayyanaasonna; atussiki ribusonnawa go'usonna oor oor kisunanneen kar'arwa. Nibaassi aachera fa safaraasewa eenantoose asin tu'nira mangsu kar'ar. 13 Ha'oosi sinan aachoni testo isanne aafa. Bari sinaasta zuuttambaase amma dey atatu sinnatu bestefa. Inno dey wolguba imaniis es bari sinawa. 14 Ese samaasikitonon aatte den sama kesa akam Maagni gaanyne meeni gaanynya innok feer sinna boor'a amantoniiison zaggira ephaniwa. Es maagni gaanyne meeni gaanynyaas dey Ha'oosi Naa Yesuswa. 15 Innok fe maagni gaanyne meeni gaanynyaas inno hopiyaasik kenashtok chimarwa. Bar zuuttambaase asik innoosimato fattante. Sinuntano isa boor'anu aane wostowe. 16 Ese fakiya ephphatooniknawa argasu innok sholsifana kabaasikna otumbaason dananik otumbaas faana ek Ha'oosi zigimoki isa diga foontonon tai'soni.

5 Maagni gaanyne meeni gaanynyaas isarba isarbaas asuni meeni ganeyaassin kortere Ha'oosneen ane uphsuni chowaasik asuni meeni edde sinne mabaassonnawa maa'aasonna imaktu taattefe. 2 Bar teetbaasik hopiba faanar sinna boor'a arunoy baassotinnawa daagefe baassotinna kenashtok biyanak chimana. 3 Bar teetbaasik hopibaasi boor'a boor'ni fakiya bestonak zاغifa maa'aason imanak sholsinaas daraasik koi'ba sinnoynaron basa teetaasikneengwa. 4 Aaronniisimato Ha'oosik teegter sina shakaanane oonu han ulfinaason basa teetaasik

ephphetoonak aafa chimanawuza. 5 Esiisimato Kiristoos maagni gaanyne meeni gaanynya sinaason basa teetaason aane ulfinsuwe. Sinuntano bar maagni gaanyne meeni gaanynya sinaasi ulfinaason dannaas: Ne taak naatawa: «Ta hawung neen kooningwa» yi Ha'ooskingwa. 6 Ooma dimaasta dey Ha'oos: «Melkesedeqni maag sinaasimato; ne koi'ba foontonon maagwa» yifa. (aiōn g165) 7 Yesus asu sinne han daasta feena kabaasic kitun fu'onak chimni Ha'ooski akama chaagknawa akama harafakna mamsunewa shiiphone zagi. Garamak teetbaason ajajamer zugubaasic Ha'oos shiiphobaason ode. 8 Ha'oni Naa sinfenaknu ephpheteena shanaassin ajajamtoson ari. 9 Yo'uba foonto sinne bestenanneen orfo ajajamefe baasso zuuttambesiise asik koi'ba foonto faruusik ugna sini. (aiōnios g166) 10 Es bari boor'a dey Ha'oos Melkesedeqni maag sinne taattoosne faaron maagni gaanyne meeni gaanynya zagira taatsi. 11 Han chowaasic makoni wuza showo faarwa; sinuntano yaadatoni hughnantiis garo sinna boor'a nittok assus rakkowa. 12 Hashneen kar'a fa effatena wonaasic nitto assinnya sinati kabawa; sinuntano Ha'oosi kaamni tesuni assuuson oom asu hepsa assunak sholsuwa. Es bari boor'a nittok sholsifaas shaabotano chima muutawa. 13 Shaabo keeshtefa bar zuuttera daaga nawa sinna boor'a ma'aason manguustan korire aru aafa chimanawuza. 14 Sinuntano chima muu sholsina baasso ma'a wuzaasewa mangu wuzaase asin korire kisuni arubesi faana asuni meywawa.

6 Ese Kiristoosni chowaasic imte tesuni assustan aatta ek chima assuski hamaniwa; kitu wostoossin harmuni chowaasicnawa Ha'oosik amantoni chowaasicnawa asi kaptaason hepsa wollu kaputaniita. 2 Esiisimato haphuqtooson, kushuk ta'uuson, kitun kabuuson, koi'ba foonto mangsuni kar'aasi assuni chowaason hepsa wollu kaputaniita. (aiōnios g166) 3 Ha'lo iyaanane es baron zaguni. 4 Amantbesiison morme asuni meyanon harmire wolsonek zagu aakkak chimtonirinso? Es effetena asuni meya zeemo baassok chaarefa chaarera faar. Samaki imaason bechchire biire feeseter. Korto Ayyanaasneen ane haa'er sinne feeseter. 5 Ha'oosi ma'a kaamanonnawa hanneenti yooni wonaasi hugnanonna bechchire biire feeseter. (aiōn g165) 6 Es effetena asuni meya amantbesiison mormesefaatene baasso teetbesiik Ha'oosi Naanin hepsa wolle suutesefee boor'anawa ammanon salphisefee boor'ana baassoton harmusonek zagu aafa chimtona wuza. 7 Showo wona barista keret fa irooson ushfa barewa bulefe barik dey gaana imfa daase Ha'ooskin eebba danana. 8 Sinuntano

seer'newa asewne kayaanane waagba foontotu sinana; erwuttonak dey ta'i; bari ko'as dey geesi kiichchowa. 9 Shunto meyane! Han baron makefanaknu nitto faruntiison ephpha yooni ma'a wuzniti faanamato inno futok arifeniwa. 10 Ha'oos futoktu mangsu kar'fa. Es bari boor'a wostontiisewa zeemo sinun hashti fa kortoni meyanon argasuntiise asik bari sunaasic zagseti keeshtanaason aafa daagona wuza. 11 Nitto zuuttamnitiiise abdiq oodet faaseti wuzason kushuntiissi ephpha gedati kabaneen duudontiison hamma koi'baasta kar'ana kabaneen besutiku chinira eenantefeniwa. 12 Eenantefeniis amantoknawa fakiyakna zagire yerok imte abdiison warasoni asuni meyane feer sinatiktano awuja sinatiktawa. 13 Ha'oos Abrahannik abdi imfana kabaasic bar teegera tewunak baristan denalo oom oonu aafe sinna boor'a ekka yit bar bari teetaasic teyi: 14 «Futoosik neen eebbisuna; zalneeson dey showosunawa» 15 Abraham fakiyak oddde barik imte abdiison dani. 16 Asuni meya teyisefe kabaasic baassostan denalo sina suna teegseretu teyisefe. Wolumbesiison teyyak zaggisere baasso ganeyaassi fa kirikkiriison zuutire tishkisefe. 17 Esiisimato Ha'ooskin budi alamabaas sooltonor sinbaason ammanon besunak sholefaat abdiison ephphetooni baassok teyyak zaggi. 18 Esiisimato Ha'oos han hep sooltonoy bari abdiisonnawa teyyaasonna innok imi; es bar dey Ha'oos eshak aane chimfa sinna boor'a sinniista fa abdiison zaggira ephak barki eelle hama inno akama chimatu danniwa. 19 Es abdiis kaaniisik markabiis shorkonoynamato zatta yeetifa bittaasimatowa. Es abdiis yinuson aatta sirki bagtoossi giri. 20 Yesus Melkesedeqni maag sinne taattoosimato koi'ba foontonon maagni gaanyne meeni gaanynya sinne innokwa iyaat zeemme sir giriwa. (aiōn g165)

7 Melkesedeq Salemni taato; dey zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi maagwa. Es Melketsedeq Abraham taate meyanon merere wolifena kabaasic ugnaastak uphere eebbi. 2 Abraham dey ephna wuza zuuttambaase asiistan asiriissin isaron kisire imi. Melkesedeqni sunaasi kota issoonsa: «Ooko taato» Ooma: «Salemni taato» wedey «Nagani taato» uwa. 3 Melkesedeq tichak arte abanawa intone wedey koontoni tuzba aafa; neebaasi tesu; kaak foona woggabaasic koi'ba aafa. Es Melkesedeq Ha'oosi Naani besonimato koi'ba foontonon maag sinne foona. 4 Han asus aakkane fe akam asu sinnamato biitiwa; asteseriisi tuzni aba sina Abrahamnu boojok danna wuzaassin asiriissin isaron kisire imi. 5 Es baasso maagni meeni wostosta wostosonek faadtefees Lewini zalaasikitina daraasasin abrahamni zalaassin esiisnu dey aybesiisakitonikin asiriissin isaron

ephonek tumaasi baassok ajachchewa. 6 Es Melkesedeq Lewini meeni zala sina beyfenaknu Abrahamnikin asiriissin isaron ephi. Abdini kaama imtena Abrahamnin dey eebbisi. 7 Garoos arkiisatan eebba ephphetoona bar ek hang uba aafawa. 8 Isa kadbaasik asiriissin isaron ephefees kitunir sina baassowa. Sinuntano ooma ugnaasik dey asiriissin isaron ephefe bar hayew sinne foonamato zaala maktena Melkesedeqwa. 9 Ese Melkesedeq Abrahamnin uphena kabaasik Lewi ababa Abrahamnikin hashnu aane koontowe sinna boor'a asiratiison ephanak sholsinaas Lewi teetbak Abrahamniki kamo asiriissin isaron kaasiwa uwa. 11 Ese daraasik tuma imtenaas Lewini maag sinne wostoski kamowa. Es Lewini meeni wostoosik tuuma sini sinfaanane Aaronni maag sinne taattos sinnoynaron Melkesedeqni maag sinni taattoba feena oom maag yoona bar sholsuna kabatawa. 12 Maag sinni tuzaas sooltefana kabaasik tumaas dey aye sooltonak sholsuwa. 13 Han bar zuuttambaase barik maktena maagiis ooma asteserikingwa. Es asteseriissin shoo'aasta tai'sere woster oonu aafewa. 14 Daamniis Yuudani meeni asteseriissin sinbaas artowa. Sinfanaknu Museni maag sinni chowaasik makefena kaba Yuudani meeni asteseriison besira makena wuza isanne aafawa. 15 Han wuzaas amma sinna foonaas Melketsedeqniisimato oom maag kabifena kabaasikwa. 16 Bar maagni meeni taattooson ephnaas tishunoy koi'ba foonto kaani hugnaasiktano zalaasi tuzakin ya tumaasi sitiriktawa. 17 «Melkesedeqni maagni taattoosimato ne koi'ba foontonon maagwa» yistera barik zaala maktena. (aiōn g165) 18 Zeemmati ajajiis hopiya dey ke'nor sinna boor'a shaartewa. 19 Museni tumaas ooninnu isanne tuuma zuguk aane chima. Sinuntano hash Ha'ooski ta'anik akama abdi innok imtewa. 20 Es baristan ooma han maag sinaaas Ha'oosi teyyaas foontonon aane sinawa. Es zeemo sinak maag sine baasso teyyaba foontonontu sinetewa. 21 Sinuntano Yesus maag sinnaas Ha'oosi teyyakwa. Esiis dey: «Daamiis: <Ne koi'ba foontonon maagwa> yire teyi; es safarabaas dey aafa soolona wuza» yistera barik maktenaasimatowa. (aiōn g165) 22 Es teyyaasi boor'a Yesus es baristan denalo teyyani kaamaasik waasi siniwa. 23 Kituusi boor'a isa maag sooltonoyfeen wostefena wostobaastak koi'ba foontonon foook aafa chimanawuza sinna boor'a zeemoti maagni meya faadbesiis showowa. 24 Sinuntano Yesus koi'ba foontonon foonir sinna boor'a maag sinbaas sooltonorwa. (aiōn g165) 25 Es bari boor'a baassok natuk koi'ba foontonon hayew sinne foonir sinna boor'a barki kamo Ha'ooski yeesefe baassotin zuutire fatuk chimanawa. 26 Esiisne fe korto; zinaba foonto, kayim, boor'ni meyaastan oor kesse korto, samastan denalo teg sina maagni gaanynye meeni gaanynyaas

innok sholsuwa. 27 Bar oom maagni gaanynye meeni gaanynyanimato zeemme basa teetni boor'aasik; orfo dey daraasa boor'ni boor'aasik wonna wonna maa'a imanak aane sholsifawa. Teetbaason maa'a zagire imna kabaasik han wuzason hepsa wolunoynamato zagire koi'siwa. 28 Tumaas maagni gaanynye meeni gaanynya zagira taatsifanaas hopi sina asuni meyanongwa. Sinuntano tumaasneen orfo ya teyyaas koi'ba foontonon tuuma sina Ha'oosi Naanin taatsiwa. (aiōn g165)

8 Ese wolloni wuzaaskitosin arkiis haniiswa: Samak zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi zigimuni hoi'ta teshasta di effetenma maagni gaanynye meeni gaanynyani innok feerwa. 2 Bar wostet feenaas futoni durkani sina Meqdesiissiwa. Es durkaniis toktenaas asuni kushuk sinnoynaron Daamiisikwa. 3 Maagni gaanynye meeni gaanynya isarba isarbaasik taatfenaas mabanewa maa'ane asin imanakwa. Es bari boor'a es maagiis dey imana isa wuzba foonak sholsuwa. 4 Tumaasimato Mabaason imefe maagni meya feeseter sinna boor'a bar han daastakir sini sinfaanane maag sinana kabatawa. 5 Han maagni meya wostesefe durkaniis samak fa bari besonewa yirarane asik koi'bawa. Es bar dey sinnaas Muse durkaniison wostefena kabaasik Ha'oos: «Aamaastak ammanon neek besinaasne faaron zuuttambaase mai'sira odda zaguwa» yira ajajenaasimatowa. 6 Sinuntano hash Yesus ganenir dey isar zagina teyyaas kur'u teyyaastan denalo sina abdiista yerer sinnamato barik imte wostoos dey arkirwa. 7 Zeemmati teyyaas zinaba foonto sinna beste sinfaanane hepsani teyyaas sholsuna kabatawa. 8 Ha'bos darabaasata zina foobaason besuk ekka yifawa: «Ese Israelni daraasneennawa Yuudani daraasneenna; gaddo teyyani kaama; Giruna wona yoonawa» yifewa Daamiis. 9 «Es teyyaas dey kushubesiison ephpha Giphtsini meeni daastan; baassotin kisifana kabaasik; baasso abaaasneen girina teyyaasne faartawa. Baasso ta teyyani kaamaasik aane yerosoto sinna boor'a; ta dey kashshingwa» yifewa Daamiis. 10 «Ese han wonaasneen orfo; Israelni daraasneen ane; girina teyyani kaamaas haniiswa; yifewa Daamiis; ta tumnaason baasso; kanuussi foonak zaguna; nibbesiissi dey tichuna. Ta dey baassok Ha'obesi sinana; baasso dey ta dara sinone. 11 «Daamiis aruwa» yire wolkobaasin sinun; aybaasin assunir oonu aafa foona wuza; garosatan kabira hamma; arkiisata kar'ana kabaneen; zuutttere taan arsone. 12 Mangsubesiison feeshun una; boor'besiison dey; aafa wolla yaadatona wuza.» 13 Ese: «Gaddo teyyani kaama» yifana kabaasik sinati teyyani kaamaason kur'u zagiwa uwa. Es bari boor'a kur'i barewa kur'u wuza zuuttambaase tishuna wonaas tai'sewa.

9 Tesuni teyyani kaamaas shiiphoni sitiribarewa han daastak dey Meqdesibare faarwa. 2 Hep bagtoba faana durkani hoorera faar; maqrezinewa tarabbezane; dey maa'anii daabboose barissi faana tesuni bagtoos: «Korto» yistet faar. 3 Hepsani yinuusi orfosi fa sirki bagtoos «Kortoosi korto» yistet faar. 4 Es bagtoossi warqeni kirqiddanewa warqe maatto teyyani kaamni taabotabaas sir faar. Es teyyani kaamni tabotaassi mannaba siruk faana warqeni masubi; tshuba kotta di Aaronni haaroos; dey asir ajajisikito tichchera faana kato shu'aas siruk faaser. 5 Taabotaastak dey fa boor'ni kayimsuni ukaason kosobesiisik yinuni ulfinani kirubeliis dey faaser. Sinuntano es wuzasikitonon zuutira hash isarba isarbaasik makok aafa chimani wuza. 6 Zuuttambaase esiiismato hoorenanneen orfo maagni meya kaynuni wostobesiison koi'suk durkaniisi tesuni bagtoossi wonna wonna girsefe. 7 Sinuntano hepsani bagtoossi fa sirki bagtoossi giruniis maagni gaanyne meeni gaanynya sina bar bar koi'bawa. Sir girunaas dey woggaassim koyi'ba. Bar dey teetbaasi boor'aknawa daraas daagak zagina boor'aasikna imana hannaason ephnoy sir aane girife. 8 Tesuni durkaniis faana kabaneen kortoosi korto ephpha hamni ugnaas hashnu ammanon aane kessa bestowa sinnamato korto Ayyanaas besifa. 9 Es bar dey han fa wonaasik besowa. Es effatena wuzaasik imtefa mabaasikitonewa maa'aasikitone shiiphsefe baasso kanuuson koi'ba foontonon kaynunak aane chimfa. 10 Muuni chownewa ushni chowne dey ooma ooma kayimni chowaasikito wostet faanaas han gaddo sitiriis yoona kabaneen koi'bawa. 11 Sinuntano Kiristoos yoonak faase ma'a wuzaasikito maagni gaanyne meeni gaanynya sinne ammanon kesse beste. Bar girina durkaniis akamanon inya dey yo'uba foonto. Es durkaniis asuni kushuk wosustonor dey han testooskin sinnorwa. 12 Bar kortoosi kortosi hepsa wolunoynamato isarga basa hannaasontu ephphe giriteno fizoosikitoni hannanewa zibichchaasikitoni hannane asin aane ephphe giruwewa. Es effatena wuzaasik koi'ba foonto faruni furiison innok imi. (aiōnos g166) 13 Fizoosikitoni hannanewa omorusikitoni hannane maa'ak kiichche azata miini bedhaas boor'ak kiina asuni meyaasta wir'tefana kabaasik ashni zinaassin baassotin kaynira korto zugunir sinnanneen; 14 Koi'ba foonto Ayyanaaski kamo teetbaason zinaba foonto maa'a zagire Ha'oosik imna Kiristoosni hannaas hayewa Ha'oosik wostonik kanuniison kitu wostoossin awune faaron arkissira kayimsunggas? (aiōnos g166) 15 Es teegte baasso Ha'oos abdiq imna koi'ba foonto ristiison ephphetoosonek Kiristoos gaddo teyyani kaamaasi ganeya siniwa. Es bar dey sinnaas asuni meya tesuni teyyani kaamaasi sikalosi feesefaat wostesete

boor'aassin fu'onak kitubaasikwa. (aiōnos g166) 16 Makte faaf faananneen es faafooson make asus kitubaason gasasu sholsifawa. 17 Faafte kaamaas wostota feeshanaas faafe bar kitinanneen orfowa. Sinuntano faafe asus kaak feen faafena kaamaas waagba aafawa. 18 Es bari boor'a tesuni teyyani kaamaas hanna foontonon aafa zaguna wuza. 19 Tesusta Muse tumaasi ajajinon dara zuuttambaase asik make. Esseen orfo zibicchani harinnewa fizoni harinne akaneen ane woi'sire tumaasi matsafatanawa daraasatana zuutire hisoppiknawa she'a fantuni esakna wir'i. 20 Es wir'naas dey: «Ha'oos nittok ajajena teyyani kaamaasi hanna haniiswa» yirewa. 21 Esiisimato durkaniissinawa barissi wosustefa koda zuuttambaase asiistana wir'i. 22 Futok Museni tumaasimato garo wuzatano zuuttambaase hannaktu kayimfa. Hanna wuuktonoyfeen boor'ni feeshun uu aafa. 23 Ese han samaki wuzaasikitoni beso sina bar zuuttera han sitiriisimato kayimsonk sholsu sinna faar. Sinuntano saman sina wuzaasikito han baristan chaala sina maa'ak kayimanak sholsifawa. 24 Kiristoos futoni betemeqdesiisi beso sina barissinawa asuni kushuk keete kortoosi kortosi aane giruve. Bar hash inno boor'a Ha'oosii sina biistonak sama hamme giri. 25 Ayhudni maagni gaanyne meeni gaanynya sina bar basar sinnoy hannaason ephphe wogga woggaasik kortoosi kortosi girifenaasimato bar teetbaason showo wona maa'a zagire imak aane giruve. 26 Ekka sini sinfaanane han daas testenaneeen kabira showo wona shana ephphetoona bar sholsuna kabawa. Sinuntano hash neyaasi koi'tak boor'aason tishkunak teetbaason maa'a zagire isarga ammanon kesse bestewa. (aiōn g165) 27 Asunik isarga kitius imtra faar; kituneen orfo dey mangsu basaasta katonak tai'nir. 28 Esiisimato Kiristoos showoni meeni boor'aason tishkunak isarga kiti. Dey boor'aason wor'anak sinnoynaron barin oodet fe baassotin fu'onak hepsa wolle yoonir.

10 Tumaas hanneenti yooni ma'a wuzaasik yiraratano futoni gitobaastawa. Es bari boor'a wogga woggaasik imtefa maa'aasikitonon ephphe Ha'ooski ta'efe asuni meyanon koi'sira kayim aane zagifa. 2 Tumaas koi'sira kayimsuk chimar sinfaanane shiiphok ta'efe asuni meya hepsa wolgunoy ugnak boor'aassin kayimete boor'anawa boor'besi foonto sinobesiison kanubesissi arter sinna boor'a maa'aasi imanon beyone kaba. 3 Sinuntano es maa'aasikitono wogga woggaasik boor'aason safarosonek zagirwa. 4 Omorunewa fizone asi hanna boor'aason feeshun uuk aafa chimanawuza. 5 Es bari boor'a Kiristoos; han daasta yeefena kabaasik ekka yi; maa'aasikitononnawa mabaasikitononna; neekin aane sholefat; sinuntano atuuson taak hoossit. 6 Kiichchoni

maa'aasikitoknawa boor'aason feeshun uukna; dey imtefa maa'aasikitok aane girowe. 7 Es kabaasik ta: «*Ha'onaase! Matsafaassik ta chowaasik tichchenaasimato; ne fiqadiison koi'suktu yaanwa*» yin. 8 Bar dey tesusta es wuzaasikito tumaasimato awaster sinfanaknu: «*Maa'aasikitononnawa mabaasikitonna; kiichchera maa'aasikitonewa boor'aason feeshun uuk imtefa maa'aasikitone asin aane sholowe.* Es barikitok dey aane girowe» yi. 9 Tusire dey: «*Ese, ta fiqadineeson koi'suktu yaanwa*» yi. Esiisik hepsaniison eddebaassi wolguk tesuniison shaarefa. 10 Es fiqadineesik Yesus Kiristoos ashak isarga maa'a sinne imtena boor'a inno korto sinniwa. 11 Maagiis isarba isarbaas boor'aason tishkuk chimnay es maa'aasikitonon wolitaafe imet wonna wonna wostefe. 12 Sinuntano Kiristoos boor'aasik isa maa'aason koi'ba foontonon isarga imnanneen orfo Ha'oosi hoi'ta teshta di. 13 Hanneen ekalo gumabaasakito basa wochoosi sikalosi sinonenneen oodana. 14 Es bar dey sinnaas korto sina baassotin isa maa'aaski kamo tuum zagina boor'awa. 15 Korto Ayyanaasnu han chowaasik innok zaala makona. Tesusta: 16 «*Es wonaasikitoneen orfo; baassoneen ane giruna teyyani kaamaas; haniiswa yifewa Daamiis; ta tumaason nibbesiissi foonak zuguna; baasso kanuussi dey tichuna*» yi. 17 Tusire dey: «*Boor'besiissonnawa nuurubesiisonna; hanneen ekalo; aafa wolla safarona wuza*» yife. 18 Es bari boor'a boor'as zuuttera feeshun yistenanneen orfo boor'ni feeshun uuk imtefa maa'aas hanneen ekalo aafa foono wuza. 19 Ese aytaasakitono! Yesusni hannaaski kamo kortoosi kortosi girunik chima danniwa. 20 Giruniis yinuussi kamo; esis dey basa ashaaski kamo gachna gaddo dey hayewa sina ugnaasikwa. 21 Ha'oosi keeta ha'suni hugnaba faana akam maagni feerwa. 22 Es bari boor'a mangu kanuussin kayimanik nibniison wir'tera; atuniison dey kayma akak masera; kayma nibnewa tuuma amantone ephpha Ha'ooski tai'soni. 23 Abdini kaamaason ima bar amanamto sinna boor'a amaneni abdiison ek hang unoy zaggira ephani. 24 Keeshtanaknawa ma'a wostokna guzira foonik isaas isaasik yaadassuwo. 25 Wonna wonna uphefaafa innotna innotna zuganniistano isa isa meya zagsefeesimato zuuttefenei baron beyani; arkissiranu dey Daamiis yoona wonaas ta'baason yaadatefaat es baron mai'sira zaguti. 26 Futoni aruuuson ephpha taaninneen orfo arifat sholera boor'a wostefaanine hanneen ekalo boor'ni chowaasik imtoni isa maa'a aafa. 27 Sinuntano hash fu'te bar hanneenti sinni digsu mangsuni kar'aasewa oomtesefe baassotin muuni digsu geayaasewa. 28 Museni tumaason aata basaasta hep wedey keez asuni meya zaala maksefaatene fakiya foontonon kitunak zagter. 29 Eekin Ha'oosi Naanin kashshi bar; akorto sinna teyyani

kaamaasi hannaason kiinsi bar; baak imte Ayyanaason me'a bar aakkane fa akama ke'o barik sholsu sinna nittok bestefaso? 30 «*Kooni kaasto taarwa; ta sholsu kowaason kaasuna*» yi bar oo sinnamato arifeni. Esiisimato: «*Ha'oos bari daraasata mangsu kar'ar*» yife Daamiis. 31 Es bari boor'a hayewa Ha'oosi kushusi gando akamanon digsuwa. 32 Chaarefa nittok chaarenanneen hankalo showo shana ephpha taara fakiseti zeemoti wonaasikitonon yaadatosoti. 33 Isa isa wono asuni sina mecheti; rakkateti. Isa isa wona dey es effatena shana kar'na asuni meyaneen ane zomo sineti boor'a shana ephpha taaseti. 34 Nitto ma'ar dey wonna wonna fooni otmanti samak faanamato ariti boor'a taatoni meyak kenashetzi. Nitto sina foontiis oottefana kabaasik fakira es wuzason girak ephpha taati. 35 Ese akama wossumma danati amantoonson ha'utiita. 36 Ha'oosi fiqadinon zagira Ha'oos nittok imanak girina abdini kaamaason danak fakiy ooda sholsifa. 37 Es barik dey ekka yistera tichche: «*Es yooni bar garo wonaneen orfo yoona; aafa dey wokana wuza.* 38 Taar sina ooko asus amantok kaak foona; sinuntano orfo wolifaanane; barik aafa girona wuza.» 39 Sinuntano inno amanere farsoni baasso keenteno orfo wolsera tishuni asuni meeni keentewa.

11 Amanto uus abdiq oodet faani wuzason han bar futok sinana uuk ephphetoowa. Aafak biistonoy wuzasonnu biister zagira faaduwa. 2 Ibeti asuni meya galata danetees amantokwa. 3 Han daas Ha'oosi kaamak testenamato aruniis amantokwa. Es bari boor'a biistefi wuza zuuttera biistonooskin wosustenamato arifeni. (aiōn g165) 4 Abel Kayelni maa'aastan wayya maa'a Ha'oosik imnaas amantokwa. Ha'oos Abelni imaason girak ephpha taafana kabaasik Abel amantok ooko sinbaason zaala makte. Abel kitifenaknu amantobaaski kamo hashnu maktedifewa. 5 Henok kitu basaasta kar'noynamato den sama oodtenas amantokwa. Ha'oos barin ephna boor'a aane bestowe. Den oodtobaasneen sinak dey Ha'ooson girsinamato zaala maktewa. 6 Amanto foonto Ha'ooson girsuk aafa chimtona wuza. Ha'ooski tai'sefe asu Ha'oos foobaasonnawa baron sholsefe asuni meyak dey wossumma sinbaason amanonak sholsifa. 7 Hashnu aafak biistonoy wuzaasi chowak Ha'oos Noohnin teetneesoon oodwa yina kabaasik Nooh Ha'ooson digok basa keerki baassotin fu'ok Merkebi wostenaas amantokwa. Nooh amantobaasil han daas boor'aasik mangsu barista katonak zagi. Nooh amantok bestefa ookooson warase. 8 Abraham kesse ristiba zagire ephphetoona dimaasta hamanak teegtefena kabaasik ay hamdifnamato aru beyfenaknu hamanak ajajamenaas

amantokwa. 9 Yisaqniisimatona Yaqobniisimatona abdini daasta irba sinne durkaniissi diinaas amantokwa. 10 Es baron dey zaginaas zaga kaptaba faana Ha'oos koppa'ena baronnawa wostena es katamaasonna oodet feer sinna boor'awa. 11 Saara dey abdi barik ima Ha'oos amanamtio sinnamato arina boor'a awune faaronnu neebaas aatfaan kophok chimnor sinfanaknu naanertonak hugna dannaas amantokwa. 12 Es bari boor'a kiti asunimato faadtefa isa Abrahamnikin samaki baakuraasimato arkira dey baarisi tesha fa fuutuusimato faadtonoy zala beste. 13 Es baasso zuuttere amanobesiisetu kitisete. Ha'oos baasso imanak teyyani kaama girina baron aane danoto. Sinuntano woksok biyaat moosesete. Han daastak irba dey oogo sinobesiison arsete. 14 Ekka maksefe asuni meya baassor sina daason oodet feesetemato ammanon besisefe. 15 Es beyye kesete daason yaadatesete sinfaanane ek wolle hamak chimone kabawa. 16 Sinuntano hash baristan denalo sina samak fa daasontu kaltesefe. Es bari boor'a Ha'oos baassok katama hoossina boor'a «Ha'oni» yire teegsefaatene baron aafa iichuna wuza. 17 Abraham fattantefena kabaasik Yisaqni maa'a zagire imnaas amantokwa. Es abdini kaamaason ephphete Abraham isa naabaasin maa'a zagire shukanak hoorere feerwa. 18 Esiisik Ha'oos: «Yisaqni zalaasiku teegtona» yit makera faar. 19 Ha'oos kitun kabguk chimar sinbaason Abraham amanobaasik kitun kabinanne fa besok Yisaqni hepса dani. 20 Yisaq hanneenti sinni wuzason safarok Yaqobninnawa Hesawuninna suusnaas amantokwa. 21 Yaqob kituna wona kar'fana kabaasik Yosefni naanggotaasikitonon isarba isarbaasik suusnaasewa haaroosik gimere sagadenaas amantokwa. 22 Yosef dey kituna wona kar'fana kabaasik Israelni meya Gibtsin kesonemato makenaas dey megabaaasi chowanon awu zagsomemato ajaji imnaas amantokwa. 23 Museni kooni baasso koontefena kabaasik gada naa sinbaason biyete boor'a taatoosa ajajinon digonoy keez assa aachisetees amantokwa. 24 Muse dichnanneen orfo: «Fere'oni naani naa» yistere teegtooson beynaas amantokwa. 25 Es bari boor'a bar boor'ak bestefa garo wonni giraastan Ha'osi asunee ane shana ephphetooson kori. 26 Hanneenti danana wossumaason biina boor'a Giphtsiki otmaastan denalo muudtosa boor'a salphatoos akama otma sinbaason safare. 27 Taatoosa gi'anon dey digonoy Giphtsini daason gafkire kesnaas amantokwa. Aafak biistonoy Ha'ooson biinanne faaron zagire safarabaasik zagi. 28 Uzza naanggotaasikitonon worunak ajajamte Ha'osi wosiya Israelni meeni uzza naanggotaasikitonon worunoynamato faasikanewa harinni wir'ne asi tumaason

zaginaas amantokwa. 29 Israelni meya ichma daasta finfeesne faaron sinne she'a baariison finesetees amantokwa. Sinuntano Giphtsini asuni meya ekka zuguk kabesefeen zuuttambesiise asin koor'i. 30 Israelni meya Iyyarikoni ojaason naafun wona biratesetennen orfo ojaas bogteneas amantokwa. 31 Gerkesfa Rahab aafoni meyanon nagak ephphataana boor'a ajajamonoy baassoneen ane kituussin fu'tenaas amantokwa. 32 Es baristan ooma awu unarinso? Gedewonni chowaason; Barakni chowaason; Samsonni chowaason; Yoftaheni chowaason; Dawitni chowaason; Samuelni chowaason; dey raajjuni meeni chowaasi tochonon makona iyaanane wona aafa hoorona wuza. 33 Baasso amantok taatoosikitonon merset. Futok mangsu kar'ete; imte abdiison dey danete. Eetoosa noononon kulfisete. 34 Geyaasi hugnanon tishkisete; kaaga ichma daassin aatete; hopibesiissin zag sinete. Neebok chim sinete; betire tishkuk ye gumaasin kalle kofuksete. 35 Mashkasusikito baasso keen sinfaat kiti baasotin kitun kabseten danese. Oomni meya dey es baristan denalo sina kitun kabuuson danak birmadumma kesaason beyfaat showo tesa shana ephpheteesete. 36 Oomiis dey kashistere ichchesete; oomiis wochoni ginok taatere taatoni keer ha'tesete. 37 Shu'ak ichchesete; magazik kalastesete; siifok wortesete; fantunewa fizone asi koma mayere akamanon shana ephpheteesere kabugter sinere biratesete. 38 Zaboossi; aamaasta; daasi sikalosi fa dugadugiissineen raata'sete. Han daas baassok aane malowa. 39 Es baasso zuuttere amantobesiisi boor'a baassok zaala makter sinfanaknu imte abdiison aane danoto. 40 Ha'oos innok akama ma'a wuza koppe'e. Es bari boor'a innoneen anetano baasso baasso tuum sinonek aane chimosoto.

12 Shaarunimato biratoniista fa showo zaalaasikito faananneen innoosta ba'animato fayya fa wuzason zuutira dey innoosta taphtera fa boor'aason tishkira sinniista fa aato aatoni eelaason fakiy zagira eelani. 2 Eelaniis dey inno amantooson kaputte dey koi'ba katunir sina Yesusnin biirawa. Bar sinbaastaki fa giraasikwa iyaat mesqelistaki kituni salphinaason isa wuzane zagire faadunoy mesqelistaki shanani kituuson faki. Ha'osi zigimuni hoi'taasta di. 3 Ese oomtonoynawa abdi buggunoya han boor'nii meeni tugga'ooson faki Yesusnin biiti. 4 Nitto boor'aneen ane kabok harinni wuukutaneeen kar'a aane tugga'oweseti. 5 Ha'oos naanggotbarimato zagira ekka yit kiitina kiitooson daagetiwa. «Naataaso! Daamiisa ke'onon kashshutaatawa; neen ke'ifena kabaasik abdi buggutaatawa; 6 Daamiis shunna barin ke'ir; naaba zagire biifena barin dey suusir.» 7

Ha'oos naanggotbarimato zagira faadifana boor'a ke'ooson fakuti. Ababaas ke'unyna naa aafferinso? 8 Naanggota sina barikito zuuttera ephpha taasefana ke'ooson nitto dey ephpha too shakaatine oom abanikin koontertano keerki naanggotata. 9 Es barneen denalo innotin ke'uni kooni abani meya feeseter. Baassotin dey ulfinsitu faafeni. Eekin kaak fook ayyanaasiton abaniis in akamanon ajajamonik aakkak sholsu beynirinso! 10 Baassok ma'ar sinna bestenaasimato garo wonanon innotin ke'isesete. Sinuntano Ha'oos bari kortooson haa'er sinanik innok ke'ni wuzaktu ke'ifa. 11 Ke'oos zuuttera es kabaasik asu suumonaktu zagifatano gironak zugunir sinna aane bestefa. Sinuntano leejjistere ari asuni meyak naga tuumna ooko sinak bestefa gaanaason danonek zagifa. 12 Es bari boor'a goodba shaki kushuntiisonnawa hopi giidosonna zagguti. 13 Engita bar farunaktano dimbaastan shaatera shorkonyamato wochontiisik zeepheto ugnah oossuti. 14 Korto fook foonooy oonu Daamiis biyak aafa chimanawuza sinna boor'a asu zuuttambaasenee ane nagak footi. Korto fooni fook dey duudosoti. 15 Nittoossin oonu Ha'oosi otma yo'unynamato teetnitiison oodti. Esiisimato dey isa suqaroni tasa ganentiissi kayunoynamatonawa rakkisunoynamaton showoni meyanon dey kiinsunoynamato teetnitooson oodti. 16 Wobeta sinna wedey isarga muuna muusikwa iyaat uzun sinbaason waage Heesawniisimato zinaba feena asu foonoynamato teetnitiison oodti. 17 Orfo dey Heesaw hepsa eebba dananak sholefena kabaasik es eebaas kaltenamat arifeti. Waositnu es eebaason guzire sholefenaknu danak aane chime. Harmire woluknu isa ixa aane dane. 18 Nitto kushuk tai'tef a dey kichchet fa Siinaki aamaaski; ek ki'naaski; dey ek talmaaski; ek ipuwaaski aane kar'eti; 19 Ulullenkaama wedey maktet fa kaamaas odtefanaaski aane kar'eti. Es kaamaason ode asuni meya: «Hanneen ekalo ooma kaama innok maktonaata» yit shiiphsete. 20 «Waaga aamaason ta'ifaanane shu'ak ichchera kitun.» yifa ajajis fayna boor'a wor'ak aane chimoto. 21 Biiste wuzaas akamanon digsu sinna boor'a; Musenu: «Digen; dey korkin» yi. 22 Sinuntano nitto Tsiiyonki aamaaski tai'setiwa; bar dey hayewa Ha'oosi katama samaki Yerusalemwa. Girak zuuttese showo kuma faadtoni Ha'on'i wosiyaaasikitoki tai'seseti. 23 Sunbesiis samak tichchena; uuzzani meeni maabaraaski; zuuttambaase asiista mangsu kar'ni Ha'ooskinawa tuum sinaason dane ookoni meeni ayyanaasikitokina tai'setiwa. 24 Gaddo teyyani kaamni ganeya sina Yesusnik; Abelni hannaastan wayya sina baron makefa barkinawa wir'te hannaaskina tai'seti. 25 Es baron makefa baron aafa ephphatooni wuza unoystimat arutiwa. Es Ha'o asuniki kamo daastak makefana kabaasik aafa odoni wuza yise baasso aatte kesa shaksetennen

eekin arutiwa yistera saman makte baron ephpha too shakaanine aakkak aatte kesak chimanirinso? 26 Es kabaasik kaambaas daason shorki. Sinuntano hash «Daason koi'ba sinnoynaron isarga hepsa samaason gedda shorkuna» yit teyya giri. 27 Es: «Isarga» yifa kaamaas besifanaas shorkony wuzaasikito zagira foonak; shorkefa bar wedey teste wuzaasikito tishiktonir sinbaasongwa. 28 Ese inno shorkony taatooson ephphatoonir sinna boor'a Ha'ooson galattoniwa. Barin girsuni ugnak ulfinaknawa digak barik wostoni. 29 Futoosik Ha'oniis kiichifa geyawa.

13 Wonna wonna nittotna nittotna ayna ayna asi keeshanniti foon. 2 Irbani ephphe irbasuuson daagotiita. Ekka irbani meyanon ephpheteesere irbasit feeseten isa isa meya arunoy Ha'oosi wosiyanon ephphe irbasisete. 3 Baassoneen ane taatetine faaron zagira taatoni meyanon safaroti. Nitto dey baassosimato shana ephpheteerne feer sinna shana ephpheteesefe baassotin safaroti. 4 Ephne girune zuuttambaase asik ulfinto sinun. Wobeta sinefe baassostanawa gerkesefe baassostana Ha'oos mangsu kar'nir sinna boor'a abane intone amanto yo'gisere ephne girune asin kiinsusoneeta. 5 Waagni keeshhanaastan wokti; Nittok fayis hoorona; Ha'oos: «Aafa ha'una wuza; dey isanne aafa beyana wuza» yiwa. 6 Es bari boor'a amantok; «Daamiis taan argasuna; aafa digona wuza; asu taan awu zuguk chimanirin?» yifeni. 7 Ha'oosi kaamanon zeemme nitok make zoonsintisakitonin daagotiita; baasso foosonnawa wostobesiisi gaananonna safarok amantobesiisik zoonustosoti. 8 Yesus Kiristoos hazo sinun hawung dey koi'baneen kar'e barnurwa. (aiōn g165) 9 Ora ora tesa assuk oottera hamatiita. Nibniis muuni sitiriison oodak sinnoynamato Ha'oosi otmak sinfaanine ma'arwa. Es muuni sitiriisik zoonuste asuni meyak aane ke'a. 10 Inno imfeni shoo'a faar. Sinuntano durkaniissi wostesefe maagni meya es maa'a imtefana shoo'aasta fa muuson ephphe muu aane faqqadtowa. 11 Ayhudni meeni maagni gaanyne meeni gaanynyaas boor'ni fakini dana imfa waagni hannaason ephphe kortoosi kortosi girife. Sinuntano kiti waagaasi asha ke'eessin gero kessa kiichchera. 12 Esiisimato Yesus daraasin basa teetni hannaasik karto zuguk katamaasi finnyanyeeng gerakalo shana ephphete. 13 Ese inno dey ke'eessin kessa barki hamani. Bar ephpheteena Salphinaason haa'er siinani. 14 Inno hanneenti yooni katamaasontu oodtifenitano han daastak zagira fooni katamani aafawa. 15 Ese Yesus Kiristoosnik kamo galatni maa'aason yeetunoy Ha'oosik imani. Esiis dey sunbaasik zaala makefa noonooskin imtoni galatni gaanaaswa. 16

Ma'a wuza zugusonnawa nittok fayiison oomiisik haa'asonna daagotita. Ha'ooson girsifaas es effatena maa'aaswa. 17 Nitto zoonsiisakitonik ajajamoti. Baasso ha'suuusi sikalosi sinoti. Baasso nitto kaasi chowak mamustosone wuza faar sinna boor'a guziretu yersefe. Nitto baassok ajajamefaatine wostobesiison girak wostosone. Es bar sina shakaanane wostobesiison suumoktu wostosone. Es bar dey nittotin miir'er. 18 Innok shiiphoti; kayma kanuni faar sinnamato futok ariratu faani. Aaffa ugnaknu sinun ma'a amalak fooniku safarefeni. 19 Akamanon guzira shiiphotik zaggira mamsifanaas taptak nittoki wolla yoonakwa. 20 Fantuusikitoni keemer sina arki Daamni Yesusnin koi'ba foonto teyyani kaamni hannah kitun kabgi nagani Ha'oos; (aiōnios g166) 21 Fiqadibaason koi'suk chimatik ma'a wuza zuuttambaase asik nittotin tuum zagawung. Baron girsuni wuzason dey Yesus Kiristoosniki kamo innoossi zagun. Yesus Kiristoosnik koi'ba foontonon ulfina sinun! Aamin! (aiōn g165) 22 Ayni meyane! Han nittok kawunanon tichina han kitoni wosiyaason fakiyak ephphatootik zaggira shiiphefawungwa. 23 Ayni Ximotiyos taatoni keerun kesnamato arutik sholefaungwa. Tai'non hani yeefaanane barneen ane yaara nittotin biyanawa. 24 Nittotin zoonsife baassoknawa Ha'oni asuni meyakna zuutira naga makoti. Xaliyanun sina baasso naga nittok ooshshesete. 25 Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawungwa! Aamin!

Yaqob

1 Daasi biratota boktere feese asire heppe asteserisikitor Ha'oosirewa Daamni Yesus Kiristoosni wostinynya sina Yaqobnikin woste wosiya; naga nittok sinfawung.

2 Aytaasakitono! Showo tesa fatana nittoosta kar'fana kabaasik nittotin girsuni wuza dantinne faar zagira faaduti.

3 Amantontiisi fattanto fakiyak chimme fooson arutikwa.

4 Fakiyak chimme foontiis isanne yo'unoynamato tuum sinna footik zagir sinungwa.

5 Nitto ganeyaassi techmaba yo'ina asu feefaanane korunoy garamak imfa Ha'ooson shiiphowowa. Bar dey imanawa.

6 Sinuntano hep safaraba feena bar siru tugaan ekna hangna shorket kuni baarini akane peer sinna boor'a ek hang unoy amantok shiiphowowa.

7 Hep safaraba feena bar ugunbaastak ekna hangna shorket yerefe bar Ha'ooskin isa wuzane danninne faar sinna barik bestonaatawa.

9 Foobaasik tukam sinne fe ayiis Ha'oos barin den teggnur sinna boor'a girowowa.

10 Esiisimato dey foobaasik ottore fe ayiis Ha'o daa kessaanane girowowa

11 Asuni otma kuwani fur'nimato woottonir; awa kiichifana kabaasik kuwaasonnawa fur'asonna ichinsir; fur'aas dey wootterga gadabaas tishir. Esiisimato otum asu wostok ek hang yifet tishifewa.

12 Fatanaason fakiyak chima barik Daamiis abdini kaambaasimato Ha'ooson shunefe baassok kaani akililiison imana. Es bari boor'a fatana basaasta kar'fana kabaasik chimme aatfe asus suustowa.

13 Ha'oos mangu wuzak aane fattantefa; esiiismato bar dey ooninnu mangu wuza zagunak aane fattanefa. Es bari boor'a oonu sinfaanane fattantefena kabaasik: «Ha'oos taan fattanewa» unatawa.

14 Sinuntano asu teetbaasi mangu eenantok zatterenawa eshtefena kabaasiknatu fattantefewa.

15 Estan mangu eenantobaas naanertera boor'aason koonifa; boor'aas dey dichcha kitu teshshefa.

16 Keeshtefana aytaasakitono; eshtotitawa.

17 Ma'a imaasewa tuuma eebaase zuuttera den Ha'ooskingwa. Es bar dey yiraranimato shaatonoy wedey sooltoba foonto chaarefni aba Ha'ooskingwa.

18 Ha'o teste zuuttambaase asi uizza sinanik bari fiqadiisimato futoni kaambaasik innnotin tanewa.

19 Keeshtefana aytaasakitono! Asu isarba isarbaas odok tapter sino. Wolloknawa gi'tokna taptonor sino.

20 Esiis dey asuni gi'a Ha'oos sholefana ooko sinne fooson foonik aane zagifa.

21 Es bari boor'a kiinaasonnawa tuumma fa manguusonna zuutira nittoostan woksaat Ha'oos nitto nibaassi kunsina kaantiison fatuk chimni kaambaason ma'a nibak ephphatooti.

22 Kaambaason odere wostota feeshir sintitano teetniisik eshet baak oder sinatiita.

23 Kaambaason odere wostota feeshunoy asu teetbaasi gitonon inkaliissi biya asune

feerwa.

24 Es asus aafbaassi biire hamfaat geregere dey bar awunefeer sinnamato daagefe.

25 Sinuntano birmadumma kisuni yo'uba foonto tumaason gasasire biire barik chimme fe bar odere daager sinnoynamato wostota feeshife bar wostefena wostoosik suustowa.

26 Terumbaason oodnoy: «Ha'oosontu shiiphedifanr» yife asus teetbaasontu eshfewa. Basa Ha'oni shiiphoos dey waagba aafawa.

27 Aba Ha'ooni sina kiinba foonto shiiphoos: «Aba intobaas kitina naanggotaasikitonon; esiiismato dey teegobesi kitina mashkasikitonon rakkobesiisik argasu; teetniison dey han daastaki fa kiina wuzaassin oodawa.»

2 Aytaasakitono! Ulfinto Daamni Yesus Kiristoosnik amaner sinfaatine asunin korutitawa.

2 Ese hep asuni meya nitto zuulterga faatiista yoose; isaas Warqeni gila yettonawa gada maya mayo otum asu; hepsaas kiina maya mayo tukam asu;

3 Gada maama mayo asusin ulfinsuk: «Han tega dimaasta duwa» iyaat tukamiisin dey: «Ne Ekesta yerowa wedey da wochonaassi duwa» yifetiwa.

4 Eekin nitto ganeyaassi asunin koru faanamatotanoso besifanari? Dey asunin korire mangsu kar'fe daanynyane faatirtanoso?

5 Shunto aytaasakitono! Odotiwa! Ha'oos baron amanok otum sinoneknawa baron shunefe baassok abdiik imna bari taatoossi girsonekna han daastaki fe tukamiisin aane teegowanoso?

6 Sinuntano nitto tukamiisin kashshitir; nittoosta rakkatifeesnawa mangsuni kar'ni keer taamefees otumni meyatenoso?

7 Nitto teegtefeti ulfinto Kiristoosni sunaason me'esefees baassotenoso?

8 Korto matsafaassik: «Asusin zuutira ne teetaason shunfataasimato shunwa» yistera tichchenaasimato Ha'oosi taatoni tumanon oodfaatine ma'aron zagitiwa.

9 Sinuntano asunin korifaatine boor'a wostetirwa. Tumaason dey aatnitisiik waqastetirwa.

10 Ha'oosi tumanon zuutire oodaat isaron yo'gaanane zuuttambaase asin oodnor sinnetu faadtona.

11 «Gerkesatiita» yi Daamiis: «Worutiita» yiwa. Gerkesa beyfaat worifaatine tumaason aane oodetiwa.

12 Wolumntiisewa wostontiise birmadumma kisuni tumaas mangsu kar'ana asuni meenimato sinti.

13 Ha'oosi mangsuni kar'a fakiya zagunoy asusik fakiya aane zagifa. Fakiyas dey mangsuni kar'aason mererwa.

14 Aytaasakitono! Isa asu: «Amantona faar» iyaat es amantobaason wostok besu shakaanane basa amantoo awu ke'nirinso? amantobaas barin fatuk chimniroso?

15 Mayone maamnewa muusone muuone turkse ay wedey eet faasefaanane;

16 Nittoossin isar: «Maar'on hamoti, nittok gumun; gawuti» iyaat muusone baron wedey atubesiista mayone baron ima shakaanane baassok awu ke'nirinso?

17 Esiisimato wosto foonto amantoo teetbaasik kituwa.

18

Sinuntano isa asu: «Ne amantone faar; ta dey wostona faar; amantoneeson wostoneestan oor kisira besuwa» yifer feefaanane ta dey: «amantonaason wostonaasik besunawa» una. 19 Ha'oos isar sinnamato amanetar; es bar dey ma'ar; kiina ayyanaas dey es baron amaner; digera korkir. 20 Ne gowwa asu! Wosto foonto amantooos ke'nirne faar sinna neek bestefawoso? 21 Abani Abraham naaba Yisaqniin maa'a zagire shoo'aasta imna kabaasik wostok Ha'oosi sinak ooko sinne aane bestowenoso? 22 Es bari boor'a amantobaasewa wostobaase isarik hamnamatonawa amantobaason dey wostok yo'uba foonto zagire besinamato aane biyenos? 23 Matsafaassi: «Abraham Ha'ooson amane; amantobaas dey ooko sinna faadte» yiste bar ko'i. Bar dey Ha'oni koon sinne teege. 24 Ese asu ooko sinne faadtonaas amanto bar barik sinnoynamato wostokneen sinnamato biyatawa. 25 Esiisimato gerkesa sina Rahab sinfa asus Israelni aafoni meyanon ephpha aachira ooma ugnak kofkubaasik wostok ooko sinna aane faadtowanoso? 26 Kaa sirun kesna ashaas kitu sinnamato wosto foonto amanto dey kituwa.

3 Aytaasakitono! Assynnya sina innoosta akama mangsuni kar'a yoonir sinnamato arsetir sinna boor'a nittoossin showobesiis assynnya sinoneetawa. 2 Inno zuuttamniise showo wuzak daagenirwa. Wollumbaasik tuusa'onor feefaanane termabaason dey oodak teetbaason hai'suk chima zag asuwa. 3 Fazaasikito innok ajajamtonak noonobaassi lugama gedfeni; estan fazaason sholeni daa zatfeni. 4 Merkebiisikitonon dey biitwa; awune faaron akama sinfanaknawa dey akama hugnaba faana siruk tugter sinfanakna merkebiison kalfe bar kiisku marik bar sholena daa kalfewa. 5 Esiisimato terma atuussin kiisku sinfaat showo wuza zagini yittu ge'fa. Akama buur'us garo kiisku geyak aakkak kiichchera tishifanamato gasasutiwa. 6 Termaas dey geyane faarwa; atuniisi billitiissin bar mangu wuzak tuumma fa han daasne faarwa. Atuniison zuuttira kiinir. Geeni tir'maassin kesfa geenimato asusa foonon kiichir; bar dey kiichcher. (Geenna g1067) 7 Han daasta fa gonyo, kasa, nibbaasik zayifa barewa, akaassiki fa testoose zuuttera leejjiste. Barikitonon dey leejjisiwa. 8 Sinuntano termabaason leejjisunak chimar oonu aafewa. Bar dey kiichira worifa marzi barissi tuumma faana beysaba foonto mangu wuzawa. 9 Barik Daama Ha'ooson galattefeni. Dey Ha'oosi gitok teste asusin erwifeni. 10 Isa noonoossin galatnewa erwine kesfa; aytaasakitono! Es bar ekka sinanak aane sholsifawa. 11 Isa kor'aassin mangu akanewa ma'a akane kesak chimniroso? 12 aytaasakitono, Balasini i'oos bunni gaana gaananak chimniroso? Wedey wayinini i'oos balasini gaana gaanak

chimniroso? Esiisimato mangu kor'aassin ma'a aka kesak aane chimfawa. 13 Nittoossin techum wedey gasasuba faana asu oonso? Ese techumaknawa shuphakna wostenia wostobaason ma'a foobaasik besuwowa. 14 Sinuntano mangu koonanewa teetni shunne nibnitiissi fafaanane es techmaasik teetotiita; futoosta dey eshatitawa. 15 Effatena techma bestefanaas han daastan; asuninkinnawa; sexanaaskinnatano Ha'ooskintawa. 16 Koonanewa teetni shunne faana dimaasta nagani turkunewa mangu wostone zuuttera faarwa. 17 Sinuntano den Ha'ooskin yaafa techmaas zeemma kayma, naga shunar, garama, ajajamer, fakiya zagir, ma'a gaanba faanar, korunewa tane feer aafe uba foontowa. 18 Naga sholsefe baasso naga bukere ooko sinni gaana zuutisefe.

4 Nittoossin techum wedey gasasuba faana

Nibnitiissi neebefa ashnitiiisi mangu eenantoskintanos? 2 Isa wuzni danak eenantetir; sinuntano aafa danati wuza. Dey Koonetir faassetir; es baristan denalo dey asunin woritir; aane shiiphefeti sinna boor'a aafa danati wuza. 3 Shiiphontiis mangu safarak ashnitiiison girsunak sinna boor'a shiiphontiisi wolgunon aafa danati wuza. 4 Amanamtonti foonto nittono! Han daastaki wuzaaso shuna Ha'oosneen faasso sinnamato aane aruwetinos? Ese han daastaki wuzason shunfe bar zuuttere Ha'oosi guma siniwa. 5 Eekin karto matsafaassi: «Ha'oos innoossi kunsina bari ayyanaas barik foonik mai'siratu koonefawa» yira makenaas baaknoso? 6 Esiisimato dey matsafaassi: «Ha'oos ge'fe baassotin oomter; sinuntano shuphefe baassok otumbaason imana» yifana boor'a Ha'oos imfana otmaas zuuttambaase asiistan denalowa. 7 Ese Ha'oosik ha'uti; sexanaason guwoti; bar dey nittoostan wokana. 8 Ha'ooski tai'soti; bar dey nittoki tai'sona. Nitto boor'ni meyane! Kushuntiison kaynuti; hep safaranti faana nitto nibnitiison kaynuti. 9 Mai'sira rakkatoti, suumoti, waasuti. Mi'niitis waasak soolton; girantiis dey suumok soolton. 10 Daamiisa sina teetnitiiison daa ephti; bar dey nittotin den tegguna. 11 Aytaasakitono! Nittotna nittootna hamatotitawa. Aybaasin me'fe bar wedey aybaasata mangsu kar'fe bar Ha'oosi tumani mangunontu makefe; dey tumaastatu mangsu kar'fe. Ne tumaasta mangsu kar'faatane tumaasta mangsu kar'artu sinatatano tumaason oodar aafa sinata wuza. 12 Tumaason imniisewa mangsu kar'niise isa Ha'ooswa. Fu'oknawa tishkukna chimniis dey bar barwa. Eekin asusata mangsu kar'fees ne oonso? 13 Ese odoti: «Hash hawung wedey wono hantan kabira isa katamasi hamaniwa; isa woggga esta diira nagadera buu'suniwa» yifeti. 14 Sinuntano wono sinni baron aane arifeti; kaantiis aambanso? isarga biistefaat wolla tishfa furutusne faatirwa.

15 Es baristan zeemma: «Daamiisa fiqadi sinfaanane han baron wedey ek baron zaguni» utik sholsifawa. **16** Sinuntando nitto es baron shakaattu teetnitiisik ge'feti dey teetefeti; es effatena teetoos manguwa. **17** Ese ma'aron zagunak sholsi sinbaason arifet zagu beybaas es bar barik boor'awa.

5 Ese nitto otumni meya odotiwa! Akama shana nittoosta yoonir sinna boor'a chaagga waasuti. **2** Otumnitiis zuuttera kuupana; maynitiison dey konymar muuna. **3** Warqentiisewa birrintise shiira mangiwa. Bari shiyaas dey nittoosta zaalawa. Ashnitiison dey geenimato kiichuna. Han ko'i wonaassik otma zuuttiwa. **4** Ese odotiwa! Foshnitiison zuuti wostinnyaasa waaga nittoosta kunfaat chaqtifawa. Es baasso chaagaason zuuttambaase asiista hughnaba faana Daamiis odewa. **5** Ma'a fooknawa girakna atuntiison shuktonak hoorera yere miinimato kuulsitiwa. **6** Nittotin tugga'onoy kayim mangsubesi foonto meyanon mangsu baassosta kar'eti dey woritiwa. **7** Aytaasakitono! Daamiis yoona kabaneen fakutiwa. Bulinyaas daabaas begani iroosewa yeeshuni iroose asin danin ma'a gaana imananneen fakiyaktu foshbaasi gaananon oodfewa. **8** Daamiis yoonak ta'i sinna boor'a nitto dey esiiismato fakira abdi kchimi. **9** Aytaasakitono! Nittoosta mangsu katonynamato nittotna nittotna unyusotiitawa. Mangsu kar'ni bar yoona wona kar'iwa. **10** Aytaasakitono! Daamiisa sunak makse raajuni meya shanaason fakiyak ephphetook beso sina baassotin biitiwa. **11** Esiisimato dey fakiyak chimme aata baassotin: «Suustowa» yifeniwa. Iyyob dey aakkak fakinamato odetiwa. Daamiis dey koi'baasta barik zagina baron biitiwa. Daamiis fakir dey kenasher sinbaasontu besifa. **12** Aytaasakitono! Zuuttambaase asiistan denalo den samak wedey han daastak wedey ooma isa wuzakne tewutiita. Wolumnitiis Aa sinfaanane Aa; indaane sinfaanane indaane uti. Ekka sina shakaanane nittoosta mangsu katerwa. **13** Nitto ganeyaassi rakko basaasta kar'na asu feefaanane shiiphowowa. Giret fe asu feefaanane bar Ha'oosik galatni gaama gaamowowa. **14** Nitto ganeyaassin mette asu feefaanane betekiristanini kur'uni meyanon barki teegowowa. Baasso dey Daamiisa sunak zayiti woshshire barik shiiphosoto. **15** Amanere shiiphoos mettaniisin fatir. Daamiis dey es merobaassin fatuna; Boor'ba faafaanane feeshun ustona. **16** Nittotna nittotna boor'nitiison harmuti. Merontiissin farutik isaas oomiisik shiiphowo. Ooko asuni shiipho gaanba faar dey akama hughnaba faarwa. **17** Eeliyas innone fe asuwa; iro ichnoynamato zaggire shiiphen keez wogganewa issun assane daasta iro aane icha. **18** Hepsa dey wolle shiiphen saman iro kere. Daas dey meya kaygi. **19** Aytaasakitono!

Nittoossin isar futoni ugnaastan shaatefan oomii es asusin wolgifaanane; **20** Boor'innyaasin boor'baassin wolgife bar boor'innyaasa kaanon kituussin fu'enamatonawa akama boor'baasi fakiyanon dananak zaginiyatona aruwowa.

1 Phexiros

1 Yesus Kiristoosni wosi sina Phexirosnikin, Pantos, Galatiya, Kephadokiya, lisiyanawa Bitaniyana asiissin siketere irba sinere feese Ha'o korina baassok; **2** Aba Ha'oos zeemma arira Yesus Kiristoosnik ajajamtok harinbaasik wir'tera Korto Ayyanaaski kamo korto sina nittok; Ha'oosi otumnewa nagane nittok arkifawungwa. **3** Yesus Kiristoos kitun kabubaasik hayewa sina abdiison innok imma; akama fakibaasik gaddo koontok innotin bari naanggota zagi Daamni Yesus Kiristoosni Aba Ha'oosik galata sinfawungwa. **4** Bar den samak tishunor; mangunoy dey kur'unoy hoorera fa risti nittok hoossi. **5** Nitto dey koi'ni wonaasta yooni faruuson amantoooski kamo Ha'oosi hugnak oodtera faasetir. **6** Hash showo tesa fatanak garo wonniron fattantefetiknu es fatanaasik girotiwa. **7** Es fatanaas nittoosta kar'naas nitto amantooos zaga sinbaason besukwa; tishuni warqeessnu geesi giriratu kesfawa; warqeestan denalo sina ulfinto amantontiis esiiisimato fattantonak sholsifawa. Es fattantera kesa amantontiis Yesus Kiristoos ammanon wolle yeefena kabaasik galata, ulfinnewa kaphustone nittok imana. **8** Yesusnin biinoyaagedo shunfetiwa; hash biya beyfetiknu barik amanesetiwa; ekka yistera makok chimitony ulfinto gira girotiwa. **9** Amanera oofdeti kaantiisi farunon danatiwa. **10** Nittok imtoni Ha'oosi otmani raajiison make raajjuni meya han faruusi chowanon mai'sire tu'nit feeseter. **11** Baassossi fa Kiristoosni Ayyanaas Kiristoosnistu kar'ni shanaasonnawa es shanaasneen orfo danana ulfinaason besira faar. Baasso dey es wuzaas zuuttambaase aagenawa aakkakna sinanamato tu'nire feeseter. **12** Es raajjuni meya wostet feesetees nittoktano baasso teetaasikta sinnamato baassok ammanon bestera faarwa. Nittok wostesetees saman wostera ya Korto Ayyanaaski kamo misirachchuni kaamaason hashti nittok makse asuni meya maksete baron ammanon kisire besukwa. Es baron dey Ha'oosi wosiyasikitonu biyosonak eenantet faaserwa. **13** Es bari boor'a nibnitiison guzgira hoorotu; teetnitiison ha'suti; Yesus Kiristoos ammanon wolle yeefena kabaasik danati akama faruusi otmanon danatik tuuma abdinti foon. **14** Ajajame naanggota sintitano arunoy zeemoti faafeti manu eenantoosik zoonustotiita. **15** Sinuntano nittotin teege Ha'oos korto sinnamato nitto dey foonti zuuttambaase asik korto sintiwa. **16** Korto matsafaassi: «Ta korto sinna boor'a nitto dey korto sinti» yistera tichchewa. **17** Ooninnu korunoy isarba isarbaasik wostobaasimato mangsu kar'ni Ha'ooson: «Aba» yira teegsetir sinfaanane han daastak irba sinna faafeti kabaasik Ha'ooson digak footi. **18** Nitto abantiisatan waraseti ke'hoy foossin furtetiis tishuni birrik wedey warqek

sina beybaason arsefetiwa. **19** Sinuntano nitto furtesetiis zina wedey mudaba foonto kayma fantu sina Kiristoosni ulfinto hannaasikwa. **20** Bar kortenaas han daas testonoyfeen zeemma sinfanaknu hash koi'ni neyaastak nittokwa iyaat ammanon kesse beste. **21** Yesusnin kitun kabgira ulfina ima Ha'oosik amanosotiwa; esiiik amantontiisewa abdintiise Ha'oosta sinanawa. **22** Amanyny meyak keeshtannitiis kayma keenak sinanak futoosik ajajamok kaantiison kayitiwa. Es bari boor'a nittotna nittotna zaggira nibnitiissin keeshotosotiwa. **23** Hepsa koontesetiis hayewa sina koi'ba foontonon zagira faafaa Ha'oosi kaamak tishunoy zalaassintano tishuni zalaassintawa. (aiōn g165) **24** Matsafaassi maktenaasimato: «Asu zuuttambaase kuunimatowa; ulfinbaas dey buur'uni fur'aasimato; kuwaas ichimana; fur'aas dey woottona. **25** Sinuntano Daamiisa kaama; koi'ba foontonon zagira foona» Nittok makte misirachchuni kaamaas esiiawa. (aiōn g165)

2 Ese mangu wuzason zuutira, eshaason zuutira, sinnoy sinne bestooson, koonaason, hamatooson zuutira kisira ha'utiwa. **2** Hash koonte daaga naanggota shaabo sholefanaasimato nitto dey faruntiis dichet hamanak kayma Ha'oosi kaamanon sholoti. **3** Es baron dey zuguk chimatiis: «Daamiis ma'ar sinbaason bechchira biyatinewa» **4** Es bari boor'a hayewa shu'a sina Daam Yesusni tai'soti; es shu'aas asuni meya kashshisere ha'seter; sinuntano Ha'oosi sinak ulfinto waagba faanarwa. **5** Daam Yesusni tai'sosotiis es heyewa shu'aasimato Ayyanani keya sinna keetotikwa; esiiik Yesus Kiristoosnik kamo girsuni Ayyanani maa'a Ha'oosik imatik korto maagni meya sinatiwa. **6** Korto matsafaassi: «Ese kortonewa ulfintone; sina kajjaastaki shu'aason; tsionuk duusunawa; barik amanefe bar; isanne aafa iichchonawuza» yistera tichchewa. **7** Ese amanefe nittok han shu'aas ulfintowa; Sinuntano amanonoy baassok matsafaassi: «Shu'ni keyaason keer'efe baasso kashshisete shu'aas; keyaasik kajjani shu'a sini» yiifa. **8** Dey: «Asuni meyanon tuusa'suni shu'a; dey gansuni kaa'o sini.» Es tuusa'sonees dey kaambaason ajajamo beyete boor'awa; imtesetees es barikwa. **9** Sinuntano talmaassin diinqi chaarefbasaki nittotin teege Ha'oosi diinqi wostonon awasutik korte koonto; taatoni maag; Ha'oosi korto darawa. **10** Nitto zeemo Ha'oosi daratewa; Sinuntano hash Ha'oosi darawa. Zeemo fakiya aane danoweti; sinuntano hash fakiya daneti. **11** Inno meyane! Han daastak nitto irba dey geroni asu sineti boor'a kaantiison neebefa ashnitisi eenantoossin wokatik shiiphefawungwa. **12** Awuzakne: «Mangu wuza zagse meyawa» yisere hamatesefeknu Ha'oosi mangsuni kar'ni wono amanonoy asuni meya ma'a wostontiison

biisere Ha'ooson galattosonek baasso ganeyaassi faafeti kabaasik ma'a amalanti foongwa. 13 Daamiisikwa iyaat ha'sife meyak ajajamtosoti; es baristan dey nittoostan denalo sinete boor'a taate meyak ajajamoti. 14 Daason ha'sife baassok dey ajajamoti; es baasso mangu wuzason zagsefe baassotin ke'usonek; ma'a wuzason zagsefe meyak suusonek taate meeni taatoos wosina meyawa. 15 Es bari boor'a ma'a wuzason zuguk gowwani meeni ke'noy wollaason shaakkusonek zugutik Ha'oosi fiqadiwa. 16 Ha'oosi wostinnyanimato sinna dey birmadumma kesa asuni meenimato footitano birmadummantison mangu wuzaasi yinu zugusotiitawa. 17 Asu zuuttambaase asin ulfinsuti; ayni meyanon keeshtoti, Ha'ooson digosoti, taatosin ulfinsuti. 18 Wostinnyani meyane; Daamnitisa kitonin ulfinsuk ajajamosotik sholsifa. Es ajajamotiis dey ma'a meyaknawa garam meyakna sinnoynaron manguni meyaknengwa. 19 Asu galata danfenaas mangsunoy shana ephpheteefena kabaasik Ha'oosikwa iyaat fakifaannewa. 20 Mangu wuza wostefaani ke'o kar'in fakifaatine aro galata danatirinso? Sinuntano ma'a wuza wostefaat shana ephpha taafeti kabaasik fakifaatine Ha'ooskin galata danatiwa. 21 Nitto teegtesetiis es barikwa; basa ugnaasik zoonustotik Kiristoos nittokwa iyaat shanaason ephpheteere nittok beso siniwa. 22 Bar isa boor'a aane wostowe; noonobaassin dey esha wolla aane kesa. 23 Barin me'efe kabaasik wolgire aane me'e; shanaason ephpheteefena kabaasik futok mangsu kar'ni Ha'oosiku teetbaason aatire imiteno aane fokkorowe. 24 Boor'aasik kitira oook foonik bar teetbaasik ashbaasik inno boor'aason mesqeliista wor'i. Basa mazaasik nitto farisetiwa. 25 Nitto zeemo tishi fantunimato yoonja'et faasetir; sinuntano hash kaantiison keemer sina barkinawa oodfer sina barkina wolsetiwa.

3 Esiisimato keerinnyayaasikitone! Keeni abantiisakitonik ajajamoti; isa isa meya Ha'oosi kaamak amanonor sinefeknu kaambaason maksonoy feeseten asubesiisiktoni amalak wolsonewa. 2 Wolsok chimonees kayma dey asunin ulfinsi kaantiison biyefaatenewa. 3 Nitto gadaas somni shapto; warqeni yeetire keeshshuknawa waagba chima maamni mayakna gerok biistefa wuzaasta sinanaatawa. 4 Sinuntano nitto gadaas Ha'oosi sinak akamanon ulfinto sina tishunoy keeshshuisik nibama ayyanak nibnitiissi aachera fa sikaloki atuntiis sinun. 5 Zeemoti kabaasik abdibesiison Ha'oosta ha'se korto mashka meya teetbesiison keeshshisesetees esiisimatowa; keeni abaasakitonik dey ajajamet feeseter. 6 Saara Abrahamniin: «Daamtaasol» yit ajajamet faar; nitto dey ma'a wuzasikitonon zugisefaatinenawa isa diga foontonon

sinfaitinen bari naanggotawe. 7 Esiisimato keeni abani meyane! Keerinnyantiisneen yaadatik foosoti; nittoostan hopiya testo sinete boor'anawa nittoneen ane dey kaani otmaason warasosoner sinna boor'ana ulfinsusoti. Esiisik shiiphontiisik tuusa'suni wuza aafa foona wuza. 8 Koi'baastak zuuttamnitise nittotna nittotna isar sinna foosoti; oomiisa rakkonon nitto teetnir zugira faadusoti; ayna ayna asi keeshtanak wal keeshtosoti; kenasher dey garam asu sinoti. 9 Eebbisutano mangu wuzason mangu wuzak; me'ason dey me'ak wolgutita; nitto teegtesetiis es baron zuguk eeba warasokwa. 10 Korto matsafaas makefanaasimato: «Kaason shunfe barnawa; ma'a wonaasikitonon; biyanak sholefe barna; terumbaas mangu wuza wollonoynamato; noonobaas esha wuza makonoynamato kalowa. 11 Mangu wuzaassin woko; ma'a wuzason zaguwo; nagaason sholowo dey nagaasik zoonustowo. 12 Daamiisa aafa ookoni meyakitu biifa; odobaas dey; shiiphobesiison odonak gachchowa; sinuntano mangu wuzason wostesefe baassosta; Daamiis gi'ni sinbaasontu besuna.» 13 Ma'a wuzasikitonon wostok kabifaatine oonso nittotin miir'oniri? 14 Ma'a wuza zugifaat shana ephpha taafaatine eebbatu danatiwa; asuni meeni fokkoraason digitita dey rakkatotiiawa. 15 Kiristoosnib niftiissi ulfinsuti; dey kaantiisik Daamnitizaguti; Nittoossi fa abdiisi boor'a nittotin mamusese baassok wolguba imatik wonna wonna hoorere feer sinti. Sinuntano nitto wolguus garamaknawa ulfinsukna sinun. 16 Kiristoosnir sinna daneti nitto ma'a foontiison mangunon wollesefe baasso es wolumsete barik iichchosonek ma'a kanunti foon. 17 Ha'oosi fiqadi sinnanneen mangu wuzason wostefaat shanani ephphatoontiistan ma'a wuzason wostefaat shanaason ephpha taafaatine wayyawa. 18 Kiristoos innotin Ha'ooski tai'suk bar ooko sinne feegedo ookoni foonto inno boor'aasik hepsa wolunoynaron isarga shanaason ephpheteere kitiwa. Bar ashak kiti; sinuntano Korto ayyanak hayew sini. 19 Es Ayyanaasik taatoni keer hamme taatera faase kaasikitok Misirachchuni kaamaason awasi. 20 Es taatoni keer feese kaani meya zeemoti Noohni neyaasik merkebiis hoosustefana kabaasik Ha'oos fakiyak oodfeen aafa ajajamoni wuza yise baassowa. Es merkebiissi girire akaaski kamo fu'te baasso faadbesiis nangirin sinni garo asuni meya koi'besiwa. 21 Es akaas hash haphquni beso sinna nittotin fu'onirwa. Es bar dey attuustaki kiinaason kaynuk sinnoynaron kayma kanuni danak Ha'oosi sina giruni teyyaasawa. Fatunaas dey Yesus Kiristoosni kitun kabuuski kamowa. 22 Bar dey den sama hamme Ha'oosi oita teshaastatu fewa. Ha'oosi wosiyankitonewa ha'suni hugnabesi faana baasso zuuttambesiise basa sikaloossi ha'isesetewa.

4 Kiristoos ashbaasik shanaason ephphete sinna boor'a nitto dey es safaraasik chima hooroti. Ashbaasik shanaason ephphete asus boor'aasi wostonon yeetiwa. **2** Hanneen ekalok han daastak fu'te foosik ashni mangu eenantoosi safaranon zuguk sinnoynaron Ha'oosi fiqadiong zugukwa. **3** Aazabni meya zagsefeysimato gafo fook; iguk; ushshe zawk; sinnoy yaahok, hoore uba foontanon ushshe suruknawa iichu sina koo'loni shiiphokna aatiseti neyaas hooronawa. **4** Es iichu wuzasikitonon zuguk baassoneen ane wo'i'to beynitiisik diinqesefe dey sunnitison mangsise. **5** Sinuntano kaak feese baassostanawa kiti baassostana mangsu kar'anak hoorere fe barik wolgubaason imonerwa. **6** Kiti baassoknen misirachchuni kaamaas maktenaas es bari boor'awa. Es barik ashbesiista asu zuuttambaase asiista mangsu katefanasimato baassosta dey mangsu katonirwa. Sinuntano ayyanabesiisik Ha'oos faafana foosne faaron kaak foosone. **7** Ese zuuttambaase asi ko'aas tai'sewa; guzire shiiphoo chimatik nibama kanunti foongwa; teetnitison ha'sir sinti. **8** Keeshtanaas showo boor'aason ukar sinna boor'a zuuttambaase asiistan nittotna nittotna nibnitiissin wol keeshtoti. **9** Unyunoy nittotna nittotna irbani ephphatooti. **10** Showo tesa Ha'oosi otmani imanon amanamto wostinnyanimato sinne isarba isarbaas es barik imte Ha'oosi otmak oomiisik wostowowa. **11** Nittoossin assife bar Ha'oosi kaamanon assuwo; Ha'oosik wostefee bar Ha'oos barik imna hugnaasik wostowo. Esiisik Ha'oos Yesus Kiristoosniki kamo chowa zuuttambaase asik Ha'oos ulfintona. Ulfinaasewa hugnaase koi'ba foontanon barik sinfawung, Aamin. (aiōn g165) **12** Inno meyane! Geenimato nittotin fattanoni shana ephpha taafeti kabaasik artonoy irba wuza nittoosta kar'narne faaron zagira diinqotitawa. **13** Kiristoos ulfinabaasik wolle yeefena kaba akamanon girotik basa shanaason haa'er sineti boor'a girotiwa. **14** Kiristoosni sunaasik asu nittotin me'faanane ulfinani Ayyana sina Ha'oosi Ayyana nittoosta kerteri sinna boor'a girotiwa. **15** Nittoossin oonu shanaason ephpheteefee bar kaa worir wedey wiis wedey mangu wuza woster wedey asuni chowusi girir sinne shana ephphetoonatawa. **16** Kiristana sinna boor'a shana basaasta kar'faanane es barik Ha'ooson galattowoteno iichchonaatawa. **17** Mangsuni kar'aas kabuna wonaas kar'i. Es mangsuni kar'aas kabunaas Ha'onis asusatawa. Eekin es mangsuni kar'aas innokin kabunir sinnanneen misirachchuni kaamaasik ajajamtonoy asuni meeni ko'aas awu sinungaso? **18** Korto matsafaassi makefanaasimato: «Ookoosnu faruk chimanaas; rakkok sinnanneen; nuurife baassonawa; boor'innyani meena aakka sinungoso?» **19** Es bari boor'a amanamto sina tesi bari fiqadionmato

shana ephpheteesefe baasso zuuttambesiise kaabesiison amanamto Ha'oosik adara imaat ma'a wuzason zagit foostan orfo wolsoneeta.

5 Ese baassoneen ane betekiristanini kur'u sina ta; dey Kiristoosni shanaasi zaal sina ta; esiiisimato dey hanneent ammanon bestoni ulfinaason haa'oni ta; nitto ganeyaassi feese betekiristanini kur'uni meyanon kiitifawungwa. **2** Adarak nittok imte wodooson oodti; es wodooson oodatiis giddik sinnoynaron Ha'oosi fiqadionmato shunaktano; birrini joorak sinnoynaron Ha'oosik wostok fa ma'a safarantiisik sinun. **3** Esiisimato adarak nittok imte wodoosik nitto baassok ma'a beso sinatiistano baassosta ha'suni hugnantiisik besuk sinanaatawa. **4** Ekka zagifaatine keemerisa gaanyyna wolle yeefena kabaasik tishunoy ulfinni akiliisiom ephphatoosotiwa. **5** Esiisimato nitto na'on meyane; gayma meyak ajajamosoti; zuuttamnitiise teetni daa ephaason maama zagira mayfaat isaas oomiisik wostowo. «Ha'oos beegantefe baassotin oomter; sinuntano garamni meyak bari otmaason imar» yistera tichchewa. **6** Es bari boor'a bar yina wonaastak nittotin den teggunak hugnaba faana Ha'oosi kushuni sikaloossi teetnitiiison daa ephti. **7** Bar nittok safarer sinna boor'a nittotin rakkisifa wuzasikitonon zuutira barista ha'uti. **8** Innok fayis hoorona uuk footi; dey guzuti; gumanti sina Daabulos ephphe koor'anak sholefaat buurife eetoosamato biratontiista biratedifer. **9** Han daa zuuttambaase asiista feese ayritisakito es effatena shanaason ephphetoosone baron arifaat amantok chima guwoti. **10** Garo wonniron shanaason ephpha taasetinneen orfo Kiristoosniki kamo koi'ba foonto ulfinaaski nittotin teege otma zuuttambaase asi Ha'o sina bar ephpha taaseti shanaassin nittotin fu'ona; teebana; chinuna dey zagguna. (aiōnios g166) **11** Koi'banean koi'ba foontanon ha'suni hugnaas barik sinfawung; aamin. (aiōn g165) **12** Amanamto aywa yira safarefana Silwanosniki kamo han wosiyaaason kawunsira nittok tichingwa. Tichinaas dey nittotin kiitunaknawa han bar futoni Ha'oosi otma sinbaason nittok kotta makona iyaatwa; es bari boor'a han Ha'oosi otmak chimma yerotiwa. **13** Nittoosimato kortera fa Baabilonki betekiristanis nittok naga ooshshedifa; naata Marqos dey nittok naga ooshshedifa. **14** Kiristanan meeni keeshtanaasik nittotna daamet naga ooshshosoti; Kiristoosnir sina nitto zuuttamnitiise asik naga sinfawungwa.

2 Phexiros

1 Yesus Kiristoosni wostinnyyanawa wosina sina ta Simon phexiros; Ha'oniiskinnawa hetni sina Yesus Kiristoosnikinna bestefa ookooski kamo danniisne fa ulfinto amanto dana nittok; **2** Ha'oosonnawa Daamni Yesusninna aruk Ha'oosi otumnewa nagane nittok arkifawungwa. **3** Ulfinbaasiknawa mai'baasikna innotin teege baron aruniisik Ha'o sinbaasi hugna kaaknawa Ha'ooson girsuni fo foornikna zuuttambaase asin innok imi. **4** Ulfinbaasiknawa garambaasik ulfinto waagba faana akama inya sina abdiison danni. Es baki kamo mangu safaraastan kabi chowa han daasta fa mangu eenantoossin kessa Ha'oosi haalanon haa'er sinetiwa. **5** Es bari boor'a han wuzaasikito nittok daytonak chimti; amantosta ma'aason; ma'aasta aruuos; **6** Arusta dey teetni ha'suuson; teetni ha'suusta dey fakiyak chimme fooson; fakiyak chimme foosta dey Ha'oni shiiphooson; **7** Ha'oni shiiphosta dey ayna ayna asi shunooson; ayna ayna asi shunoosta keeshtanaason daysuti. **8** Es barikito arkira nittok faafaanane Daamni Yesus Kiristoosni arusik ke'nor wedey gaanniti foonto sinnoytimato nittotin oodanawa. **9** Sinuntano es effatena wuzaasikito basaassi tishina asu wokanon fa wuzason biyak chimnoy aafitihuwa; aata boor'baassin kayimbaason daagewa. **10** Es bari boor'a ayni meyane! Teegontisonnawa kortontiisonna zagguk zeemotiistan arkissira chimtiwa. Ekka zagaatine aafe tuusa'oti wuza. **11** Es barik Koi'ba foontonon fooni Daamniiskinawa het sina Yesus Kiristoosni taatoossina girutik tuumanon nittok imtona. (aiōnios g166) **12** Es wuzasikitonon awune faaron arifetiknu ephpha taati futoosik dey zagira yerefetiknu han wuzasikitonon nittok yaadassuuson aafa beyana wuza. **13** Han daasta kaak faana kabaasik nittotin wonna wonna guzguus likki sinnatu taak bestefa. **14** Daamni Yesus Kiristoos ammanon kisire makenaasimato woknoy kaanaas ashnaastan oor kesanamato arifawungwa. **15** Hash han ta nittotin guzgit faanaas kitinanneen orfo han wuzasikitonon wonna wonna yaadatok chimatikwa. **16** Daamni Yesus Kiristoosni hugnaasewa hepsa yoona bare nittok makefeni kabaasik inno teetriisik addabaason aafriisik biini boor'atu zaala makenitano asuni techmak makte tochok zoonusteratawa. **17** «Barik girefana dey shunfana naata haniiswa» yifa kaama arkitto ulfinaas barik yaafana kabaasik Aba Ha'ooskin ulfinnewa addane ephphetewa. **18** Inno dey barneen ane kayma aamaasta faani kabaasik es kaamaas den saman ya. **19** Es barikito zuuttambaase raajjuni meya makesete bar futo sinnamato artewa. Es bari boor'a talmasa wonanakfana kabaasiknawa wonni masko nitto nibaassi

chaarona kabaneen talmaassi fa tonas tishunoynamato oodtefanasimato nitto dey han kaamaason oodfaatine ma'aron zagitiwa. **20** Zuuttambaase asiistan zeemma es baron arutik sholsuwa; korto matsafaassi fa raajini kaama zuuttambaase asin oonu basa teetni ugnak kotanak aafa chimanawuza. **21** Aaffa raajiisnu asuni safarak isanne aane yowawa. Sinuntano raajiison Korto Ayanan zoonuste asuni meya Ha'ooskin odere makseterwa.

2 Sinuntano esha raajjuni meya daraasa ganeyasi feesetemato nitto ganeyaassi dey esh raajjuni meya foosonek chimonewa. Baasso tishu ephpha yaafa esha assu aachonon zi'unak zagsefe. Baassotin fure Daamiisin mormesere teetbesiista tishu baassosta teshshesefe. **2** Showobesiis iichu ugnak hamefe boor'a baasso wostoosik futoni ugnas mechefa. **3** Es eshni assinnyani meya waagni joorabesiistan teetbesiri tochooson wolumsefaafe nittotin meesefe. Showo wonaneen sinak mangsuni kar'a baassosta hoorera faarwa; futok tishutu baassotin oodaat faarwa. **4** Ha'oosi wosiyankitonu boor'aason wostesefe kabaasik Ha'oos kenashtonoy talma doo'aassi mangsuni kar'ni wonaason oodonek shashsharak taar'a ke'oni dimaassi ha'i. (Tartaroō g5020) **5** Esiimato ookoosi chowanon maket fe Noohnin ooma naafun asuni meyaneen ane fu'eafat Ha'ooson shiiphony asuni meya feesete daasta tishuni aka ephphe yaafana kabaasik keenashtera aane beya. **6** Dey Ha'ooson shiiphony baassok ke'o sinonek Sodomnonnawa Gamoranonna kiichira bedna sinna tishuna kabaneen mangsuni baassosta kar'i. **7** Sinuntano tumaassi foonto mangu wostobesiistik diget fe ooko Looxnin fu'e. **8** Es ooko asu baasso ganeyaassi feena kabaasik odet feena bariknawa biyet feena barikna kaabaas wonna wonna rakkatet faar. **9** Ese han bar zuuttambaase ekka sinnanneen Daamiis barin shiipheth feese asuni meyanon fatanaassimato aakkak fu'onamatonawa boor'ni meyanon dey aakkak ke'unamatonawa mangsuni kar'ni wonaasik oodde feenamatona arirwa uwa. **10** Arkiron dey kiina sina ashni igubesiistik zoonustet Ha'oosi ha'suni hugnanon kashshit feese baassotin mangsuni kar'ni wonaasik ooddatu fa. Es esh assinnyani meya digonornawa beeganteser sinete boor'a den samaki ulfinto testoosikitonon me'esefe kabaasik aane digesefe. **11** Ha'oosi wosiyankito hugnaknawa ha'sukna baassostan denalo sinefeknu Daamiisa sina me'i ni kaamak aane maksoto. **12** Sinuntano es esh assinnyani meya yaadatok chimonoyte wuzason me'esefewa. Es baasso oodtoknawa wortokna testoni safarabaasik faasefa kanuba foonto waagaasimatowa. Es waagaasikito tishifanaasimato baasso dey tishusone.

13 Wostesete boor'aasik waagbesiison ephphetoosonewa; ashbesiison girsuk toosta sursefe kabaasik ma'a wuza zagsere faadisefe. Nittoneen ane muusonek teegtesefe kabaasik zinabesi feenar dey kiin sinefe. 14 Wonna wonna gerkesni boor'aason sholet fa aafbesi faarwa. Amantooosik chimme yeronoy asuni meyanon dey esheterwa; dey eenanteseter; waaga jooreseter, dey erwutto Meyawa. 15 Baasso ma'a ugnaason beyye daagsesetewa. Mangu wuzni wostok bestefa waagaason shuna Bi'orni naa Bala'amni ugnaasik hamete. 16 Sinuntano Bala'amnin boor'baasi boor'a Ha'oos barin ke'i. Wollok chimnoy hanyaas asuni noonok wollera raajjuusa nifaso wostonon yeeti. 17 Es asuni meya akaba foonto kor'aasne feeseterwa. Ipuwaasik tugtera hamfa sharuusne feeseterwa. Baassotin akama sititu talmatu oodaat faarwa. 18 Daagak feesefo asuni meeni ganeyaassim tesire kesa asuni meyanon ge'nii kaama maksefaafe ashak iguni safarak eshesefe. 19 Baasso teetbesiisik boor'aasi boz sinere feefaat: «Birmadumma kesatiirwa» yisefaafe ke'noy abdi imefe. Asu mertefena kabaasik es mere barik boz sinne waagtefenaasimato baasso dey boor'aasi bozwa. 20 Daamniisinnawa innotin fati Yesus Kiristoosinna arsera han daastaki kiinaassim oor kesetenneen orfo hepsa wolle es zeemoti kiinaasik oodtesere mertesefaatene zeemotiistan denalon hepsani bartu akamanon baassosta faynirwa. 21 Ookoni ugnaason arsetennen hankalo baassok imte korto ajajistan orfo wolobesiistan ookoni ugnaason aru shaksete sinfaanane baassok ma'ar sinana kabawa. 22 «Kanaas tooshna toshaason muunak wolla hamfa» Esiisimato dey «Mukoos mastenanneen orfo wolla chamaassi bukalefa» yifa futoni besos baassosta kar'iwa.

3 Inno meyane! Hash ta nittok tichinaas han hepsani wosiyaasongwa; han hep wosiyaason nittok tichinaas es wuzasikitonon yaadatok ma'a safaranti foonak nittotin guzgunakwa. 2 Zeemoti korto raajjuni meya maksete kaamaasewa nitto wosini meyaki kamo daneti Daamni dey hetni sina basa ajajise asin yaadatotik sholefawungwa. 3 Zuuttambaase asiistan zeemma han baron yaadatotiwa; koi'ni neyaastak mangu koosa koosayefe meenawa baasso teetni mangu eenantoosik zoonustoni kanyebe meena yoosonewa. 4 Baasso dey: «Daam Yesus yoonir yistera makte abdiis ayfaso? Zeemoti abani meya kitisetenneen hang testoos testenanneen kabira fa bar eekobaasetu fawa» yisefo. 5 Es baasso showo neyaneen sinak samaas Ha'oosi kaamak testobaason; daas dey testenaas akakinnawa akalna sinbaason arifettu mormesefewa. 6 Es bari boor'a es kabati fa daason aka koor'a tishki. 7 Ha'ooson shiiphoo

beyefe asuni meya; hashti fa samaasewa daase tishuna mangsuni kar'ni wonaasta es kaamaasik geyak hooreratu fawa. 8 Inno meyane! Daamiiskik isa wonaas isa kuma wogga; isa kuma woggaas dey isa wona sinnamato es baron daagotiitawa. 9 Isa isa asuni meyak yoo woknirne feer sinnetu bestefo; sinuntano Daamiis abdini kaambaason zuguk aafa wokana wuza. Oonu tishunoynamatonawa asu zuuttambaase harmusonek sholefaattu nitto boor'a fakire fewa. 10 Sinuntano Daamiisa wona diinqone wiisnimatotu yonna. Es wono han samaasikito akama kaamaktu tishusona. Testo zuuttambaase geyak kiichchera tishuna. Han daasewa barista faase wuzaasikitone zuuttera kiichchona. 11 Ese es wuzaasikitone zuuttambaase esiisimato tishunir sinnanneen eekin nittok korto foosewa Ha'ooson shiiphet foone aakkak sholsu beynirinso? 12 Ese Ha'oosi wonni yoonon kaltanak oodet feernawa tai'nin dey yoonak wostet feerna sintiwa. Es wono samaas geyak kiichchera tishuna; testoos dey geayaasi kiichuk faalana. 13 Sinuntano inno bar imna abdiisik ooko foos kaputtona gaddo samaasewa gaddo daase asintu oodet faani. 14 Es bari boor'a inno meyane! Es wuzaasikitone sinana wonaason oodet faatir sinfaanane Daamiis zinanti wedey mudanti foonto sinna nagak faani dananak guzira footiwa. 15 Daamiisa fakiya nitto farutik sinnamato aruti. Shunto ayni Phawulos barik imte techmaasik nittok tichinaas esiisongwa. 16 Bar es wuzaasik basa wosiyaasikitonon haniisimato tichi. Wosiyaasikitonin isa isar galonor faaser. Arubesi yo'ina ek hang yisefo baasso ooma ooma korto matsafaasikitonon elingsisefeesimato han wuzasikitonon dey elingsisefo. Es baron dey zagsefes teetbesiisik tishusonekwa. 17 Sinuntano inno meyane! Es baron zeemma arseti boor'a manguni meeni daagsuuusik zattera chimma yereti baristan gandonoytimato teetnitiison oodtiwa. 18 Es baristan denalo Daamni dey hetni sina Yesus Kiristoosni otmaasiknawa barin dey arukna dichchi. Barik hashnu koi'ba foontanon ulfina sinfawung; aamin. (aiōn g165)

1 Yohannis

1 Zeemmaneen fa kaani chowaasi kaamanon nittok tichifeniwa; es kaani kaamaas dey odeni barewa aafniisik biini bare; gazgira biini barewa kushuniisik dey ta'ira biini barewa. **2** Es kaas dey ammanon kessa beste; inno dey biini; biini baron dey zaala makoni. Abaaskik fa baronnawa innok dey ammanon kessa beste baronna koi'ba foonto kaason nittok makeferiwa. (aiōnios g166) **3** Innoneen ane isarniti foonaak biini baronnawa odeni baronna nittok makeferiwa. Isar sinniis dey Abaasnennawa Naa Yesus Kiristoosneennawa. **4** Giraniis tuuma sinanak han baron nittok tichifeniwa. **5** Barkin odeniis dey nittok makefeni wosiyaas: «Ha'oos chaarefawa; talma dey barkik isanne aafawa» yifarwa. **6** Es bari boor'a: «Ha'oosneen ane isarni faarwa» yifat talmaassi faanir sinfaanane eshinyanya; futoosik dey aane faafeniwa uwa. **7** Sinuntano bar chaarefaassi feenamato inno dey chaarefaassi faafaanine innotna innotna isarni foona. Dey Nawuba Yesus Kiristoosni hannaas boor'a zuuttambaase asiissin innotin kaynunawa. **8** Boor'n'i aafa iyaanine teetnisoru eshdifi. Futoos dey innoossi aafa. **9** Boor'niison Ha'oosik harmifaanine bar amanamtio dey ooko sinna boor'a boor'niison zuuttambaase asin feeshun una. Mangsuni zuuttambaase asiissin innotin kaynunawa. **10** Boor'a aane wostoweni iyaanine Ha'ooson eshinyanya zaginiwra; kaambaa dey innoossi aafawa.

2 Naanggotnaase! Han baron nittok tichifanaas nitto boor'a wostonoytimato iyaatwa. Sinuntano oonu boor'a wostefaanane Abaasa sinak wobini feerwa. Es bar dey ooko sina Yesus Kiristooswa. **2** Bar inno boor'aasik maa'a sini; inno boor'aas bar bar koi'ba sinnognaron han daasta fe asusa boor'aas zuuttambaase kuchera tishunaas barikwa. **3** Ha'oosii ajajinikitonon zaginir sinfaanane baron aruniis futo sinnamato aruniwa. **4** «Ha'ooson arifawungwa» yifet bari ajajiison zugunor feefaanane bar eshinyanya; futoos dey es asusasi aafawa. **5** Sinuntano Ha'oosii kaamak ajajamefe bar zuutttere Ha'oosta fa keeshtambaas tuumawa. Futok barneen ane fooniis es bariktu artona. **6** Ha'oosik faan yife asu Kiristoos feere aatnaasimato foona sholsuwa. **7** Inno meyane! Han tichifana ajajiis nittokik fa bartano gaddo ajajitawa. Es bar dey zeemoti odeti kaamaawsa. **8** Sinuntano Kiristoosniissinawa nittuoossina futo sinna beste gaddo ajajiison nittok tichifawungwa. Talmaas tishifaan futoni chaarefaas hashnu chaaredifawa. **9** Chaarefaassitu faangwa yifet aybaasin oomtefe bar hashnu talmaassitu fewa. **10** Aybaasin shunfe bar chaarefaassitu

fewa; basaassi asuni tuusa'suni wuza aafa foona wuza. **11** Sinuntano aybaasin oomtefe bar talmaassitu fewa; Dey talmaassitu kutidife; talmaas dey aaffaason tishkina boor'a hamdifena dimaason aane arife. **12** Naanggotnaasikitone! Boor'nitiis Yesusni sunaasik feeshun yistena boor'a nittok tichifawungwa. **13** Abani meyane! Zeemmaneen fe barin ariseti boor'a nittok tichifawungwa. Na'onii meyane! Sexanaason mereseti boor'a nittok tichifawungwa. **14** Naanggotnaasikitone! Abaasin ariseti sinna boor'a nittok tichifawungwa; abani meyane! Zeemmaneen fa baron ariseti sinna boor'a nittok tichifawungwa. Na'onii meyane! Chim sineti boor'anawa Ha'oosi kaama nibnitiissi faar sinna boor'ana; dey Sexanaason mereti boor'a nittok tichifawungwa. **15** Han daason wedey han daastaki wuzason zuuttambaase asin shunatiita. Han daason shunfe bar Aba Ha'ooson aane shunfe. **16** Han daasta fa bar zuuttambaase ashni eenanto, aafak keeshto, fook teeto han daastakirtano Aba Ha'ooskintawa. **17** Han daasewa barista feefe asuni meeni eenantoosee aatnir; sinuntano Ha'oosi fiqadion zagine bar koi'ba foontonon foona. (aiōnios g165) **18** Naanggotnaasikitone! Han bar koi'ni sa'atiwa; «Kiristoosnin tugga'oni bar yoonir» yistefeen odetiwa; hashnu showo Kiristoosnin tugga'oni baasso kabsetewa. Es bari boor'a koi'ni sa'ati sinnamato aruniwa. **19** Baasso kesetees inno ganeyaasingwa; sinnutano zeemmenu baasso inno keentewa. Inno keen sinete sinfaanane innoneen ane chimme foosone kabawa. Sinuntano zuuttambesiise inno keen sina shaksetemato artonak ganeniissin kortere kesetewa. **20** Sinuntano nittotin Kiristoos korto Ayyanak muudiwa. Es bari boor'a futooson zuutira arsetirwa. **21** Nittok tichifanaas futooson aane arsefeti iyaattawa. Nitto futooson arsetirwa; futoossi dey esha aafa sinnamato arsefetiwa. **22** Ese Yesus muudto sinbaason mormefe barteno oom eshinya oonso? Kiristoosnin tugga'eefees barwa; Abaasinna Naasinna mormefewa. **23** Naasin mormefe bar Abaasin aane ephpheteefewa. Naasik amanefe bar Abaasik dey amanerwa. **24** Tesustan kagbira odeseti bar nibnitiissi zugira foongwa. Tesustan kagbira odeti bar nibnitiissi zugira fafaanane Naasneennawa Abaasneenna isarniti foona. **25** Esiis dey Kiristoos innotin imna abdiis koi'ba foonto kaawa. (aiōnios g166) **26** Nittotin eeshshisefe meeni chowaasik han baron nittok tichingwa. **27** Kiristoosnikin ephpha taaseti Korto Ayyanaas nittuoossi faar sinna boor'a oom assinya nittok aane sholsifewa. Bar zuuttambaase asin nittok assunawa. Es assunaas dey futoosontano eshaasontawa. Es bari boor'a Korto Ayyanaas nittotin assinaasimato Kiristoosnik footi. **28** Ese naanggotnaasikitone! Bar ammanon yoona

wono digonoy chimma barin biyaniknawa yoona wonaasta iichchonoynamatona barik footi. 29 Bar ooko sinbaason arisetinneen ooko wuzason zagife bar zuutttere Ha'ooskin koontter sinnamato arsoti.

3 Ha'osi naanggota yistera teegtonik Aba Ha'oos awune fa keeshtanbaason innok imnamato biipta! Futoosik inno Ha'oni naanggotawa; han daas Ha'oson aru beyna boor'a innotin dey aafawa aruna wuza. 2 Inno meyane! Hash inno Ha'osi naanggotawa; hanneen awu sinanimato hashnu aane artowawa; Sinuntano Kiristoos ammanon wolle yoona wono futoni gitobaason biyanir sinna boor'a barne feer sinanimato arifeniwa. 3 Es bar sinanamato Kiristoosnik abdi zagife bar zuutttere Kiristoos kayim sinnamato bar dey teetbaason kayimsuwo. 4 Boor'a uus Ha'osi tumanon boga sinna boor'a boor'aason wostefe bar zuutttere Ha'osi tumanontu bogfewa. 5 Kiristoos asuni meeni boor'aason tishkunak yeenamatonawa bar dey boor'ba foonto sinnamatona arsetirwa. 6 Es bari boor'a Kiristoosnik fe asu zuutttere boor'aason zagit aane feefewa. Boor'aason wostefe asus Kiristoosni aane biyewa wedey aane aruwewa. 7 Naanggotaase! Oonu nittotin eshanaata; Kiristoos ooko sinnamato ooko wuzason wostefe bar zuutttere ookowa. 8 Daabulos zeemmanee kabira boor'a woster sinna boor'a boor'aason wostefe bar zuutttere Dabulosni keengwa. Ha'osi Naa ammanon yeenaas Dabulosni wostooson boganakwa. 9 Ha'osi haala basaassi faar sinna boor'anawa Ha'ooskin koontter sinna boor'ana Ha'osi naa sina bar boor'a aane wostefe; wostonak dey aafa chimanawuza. 10 Ha'osi naanggotaasewa Dabulosni naanggotaase oor kessa artefanaas es barikwa; ooko wuzason zugunoy barnawa aybaasin shunnoy barna zuutttere Ha'oni naatewa. 11 Tesubaastan kabira odeseti wosiyaas: «Innotna innotna keeshtoniwa» yifarwa. 12 Sexanaasi keen sinne aybaasin wori Kaa'elniisimato sinanik aane sholsifawa. Bar aybaasin worinaas awuni boor'anso? basa wostoos mangu sinfaan aybaasa wosto ma'ar sinna boor'awa. 13 Ayni meyane! Han daas nittotin oomtefaanane diinqotitiwa. 14 Inno aynisakitonin shunnir sinna boor'a kituussin kessa kaaki aatnimato arifeniwa. Keeshtamba foonto asu kituni tiishoossitu fewa. 15 Aybaasin oomtefe bar zuutttere kaa wori asuwa; kaa wori asu koi'ba foonto kaaba aafa sinnamato arsefetiwa. (aiōnios g166) 16 Keeshtanaas awu sinnamato arniis Yesus Kiristoos kaabaason innok aatire imna boor'awa. Inno dey kaaniison ayni meyakwa iyaat aatira imaniku sholsifawa. 17 Asu han daasta waagba feen rakkataasin biire kenashtonoy: «Ha'oson shunfawungwa» uuk aakkak chimnirinso? 18 Naanggotaase! Keeshtanniis

futo dey wostok ammanon kessa bester sinuntano kaamak wedey wollak koi'ba sinanata. 19 Es barik inno futoni asu sinniisonnawa Ha'osi sina digonoy amantok ta'ak chimanir sinniisonna aruniwa. 20 Nibniis innotin wee'efanaknu Ha'os inno niibaastan denalowa; Bar zuuttambaase asin arirwa. 21 Inno meyane! Nibniis innotin wee'o beyfaanane Ha'osi sinak tuuma amantoni foonawa. 22 Ha'osi ajajinon zagini dey baron girsuni wuzason wostenir sinni boor'a shiiphefeni wuzason zuutira dananiwa. 23 Ha'osi ajaji Naaba Yesus Kiristoosni sunaasik amanoniknawa Kiristoos innotin ajajenaasimato innotna innotna keeshtoniknawa. 24 Ha'osi ajajinon zagife baasso zuutttere Ha'osiktu feesefewa. Ha'os dey baassossitu faafa. Ha'os innoossi foobaason aruniis bar innok imna korto Ayyanabaasikwa.

4 Inno meyane! Han daastak showo eshinya raajjuni meya kabsete boor'a Ha'osi Ayyanaas tayissi faar yisefe baasso zuuttambesiise asin amanotitawa. Es baristan Ayyanaasikito Ha'oni sinbaasewa sina beybaase tun'nira biipta. 2 Ha'osi Ayyananon oor kisira arsotis es barikwa. Yesus Kiristoos asu sinne asha mayye yoobaason amanefa Ayyanaas zuutttera Ha'oni Ayyanawa. 3 Yesus asu sinne asha mayye yoobaason amanonoy Ayyanaas zuutttera Ha'oni ayyanatawa. Es Ayyanaas yoonir yistefeen odeseti Kiristoosni tugga'efa Ayyanaaswa. Bar dey hashnu han daastak faarwa. 4 Naanggotaase! Nitto Ha'oni; nittoossi fa korto Ayyanaas han daasta fa ayyanaastan denalowa. Es bari boor'a eshinya raajjuni meyanon mersetiwa. 5 Eshinya raajjuni meya han daastakirwa; maksefe bar dey han daastaki wuzasongwa. Han daas dey baassotin oderwa. 6 Inno Ha'oniwa; Ha'oson arife bar zuutttere innotin oderwa; Sinuntano Ha'oni sinna beya bar innotin aane odefe; futoni Ayyanaasewa eshni Ayyanaase asin oor kisira aruniis es barikwa. 7 Inno meyane! Keeshtanaas Ha'ooskin sinna boor'a innotna innotna wol keeshtoni. Keeshtefi bar zuuttambaase Ha'oni naawa; Ha'oson dey arirwa. 8 Ha'os keeshtana sinna boor'a asunin keeshtonoy bar zuutttere Ha'oson aane arifewa. 9 Nawubaaski kamo kaa dananik Ha'os isa Naabaasin han daasta wosiwa. Es barik Ha'osi keeshtana inno ganeyaassi ammanon kessa bestewa. 10 Inno Ha'oson shunni boor'a sinnoyaron bar innotin shunna boor'niison tishkunak Naabaasin maa'a zagira innok wosiwa. Keeshtana uus dey esiiwsa. 11 Inno meyane! Ha'os ekka innotin keeshtenanee inno dey innotna innotna wol keeshtoniku sholsifawa. 12 Ha'oson biyar oonu aafewa. Inno innotna innotna wol keeshtefaanine Ha'os innoossi foonawa; Keeshtambaas dey innoossi tuuma sinana. 13 Ha'os Ayyanabaason innok imna boor'a es barik dey

faafenimatonawa bar dey innoossi faanamatona arifeniwa. 14 Abaas han daason fatunir zagire Nawubaasin wosinamato inno biini dey zaala makoni. 15 Yesus Ha'oni Naa sinnamato amanefe asusasi Ha'oos faafa; bar dey Ha'oosik feefe. 16 Es bari boor'a Ha'oos innok fa keeshtanbaason aruni dey amanefeni. Ha'oos keeshtana; keeshtanak feefe bar Ha'oosiktu feefe; Ha'oos dey basaassi faafa. 17 Han daastak inno faafeniis Kiristoos feefenamato sinna keeshtanniis tuuma sinfaanane mangsuni kar'ni wono diga foontonon basa sina ta'anik chimaniwa. 18 Tuuma keeshtana digaason kisira ha'ifatano keeshtanaassi diga aafa. Diga ke'oosneen ane yaar sinna boor'a digefe asus keeshtanbaas tumatawa. 19 Ha'oos zeemma innotin keeshtena boor'atu inno dey keeshtefeniwa. 20 Ha'ooson shunfan iyaafe aybaasin oomte bar eshinnyawa. Biina aybaasin shunnor sinfaanane biinoya Ha'ooson shunak aafa chimanawuza. 21 Es bari boor'a Kiristoos innok imna ajajis: «Ha'ooson shunfe bar aybaasin shunowa» yifarwa.

5 Yesus bar Kiristoos sinbaason amanefe bar zuutttere Ha'osi naawa. Abaasin shunfe bar zuutttere Naasin dey shunar. 2 Inno Ha'osi naanggotanon shunnir sinnamato aruniis Ha'ooson shunna dey ajajibaason zagifaaninewa. 3 Ha'ooson shuna uus ajajibaason zaguwa; ajajibaasikito dey fayatawa. 4 Ha'oni naanggota sina bar zuutttere han daason meronawa. Han daason meroniis dey amantoniisikwa. 5 Yesus Ha'oni Naa sinnamato amanefe barteno oom han daason meroniis oonso? 6 Haphuktobaason besifa akaknawa kitubaason besifa hannaasikna yeysi Yesus Kiristooswa. Bar yeenaas akak koi'ba sinnoynaron akaknawa hannaknawa. Es bar futo sinna boor'a futo sinbaason Korto Ayyanaas zaala makefa. 7 Keez zaalni meya feeseterwa; 8 Es barikito dey Ayyana;akanewa harinnewa; es keez zaalni meya dey isarbesi faarwa. 9 Asuni meya makesefe zaalaason ephpha taanirwa; sinuntano Ha'oos makena zaalaas zuuttambaase asiistan denalowa. Ha'oos Nawubaasik makena zaalaas haniiswa. 10 Ha'osi Naanik amanefe basaassi es zaalaas nibbaassi faarwa. Sinuntano Ha'ooson amanonoy bar Ha'oos Nawubaasik makena zaalaason amano beyna boor'a Ha'ooson eshinnywa zagiwa. 11 Es zaalaas Ha'oos koi'ba foonto kaa innok immamatonawa es kaas dey nawubaasasi faanamatonatu makefa. (aiōnios g166) 12 Ha'oni Naa basaassi feena bar kaaba faar. Sinuntano Ha'oni Naa basaassi foontoos kaaba aafa. 13 Ha'osi Naani sunak amanefe nitto zuuttamnitise koi'ba foonto kaanti faar sinnamato arsotik han baron zuutira nittok tichifawungwa. (aiōnios g166) 14 Aaffa wuzasonnu sinfanak bari fiqadiisimato

shiiphefaanine odonamato amanefeniwa. 15 Shiiphefeni baron zuuttambaase odonamato arininneen barkin shiipheni baron zuuttambaase asin ephpha taanimato arifeniwa. 16 Oonu aybaas kituta katunoy boor'a wostefeen biyanane barik shiiphewo. Boor'baas kituta katunor sinfaanane Ha'oos kaa barik imana. Sinuntano kituta katifa boor'a faar. Es effatena boor'aasik shiiphewowa aafa unawuza. 17 Mangu wosto zuuttambaase boor'awa; kituta katunoy boor'a dey faarwa. 18 Ha'oos Na barin oodfena boor'a Ha'oni naa sina bar zuutttere boor'a wostet aane feefe sinnamato arifeniwa; Sexanaas dey barin aafa zooguna wuza. 19 Inno Ha'onir sinnimato arifeniwa. Sinuntano han daas zuuttambaase Sexanaasik ha'ir siniwa. 20 Ha'oni Naa yeenamatonawa futoni Ha'ooson arunik yaadatoni niba innok imtenamatona arifeniwa. Inno futoni Ha'oosneennawa Nawuba Yesus Kiristoosneenna isarni faarwa. Yesus Kiristoos futoni Ha'o dey koi'ba foonto kaawa. (aiōnios g166) 21 Naanggotaase! Koo'loosikitonon shiiphewostan teetnitiison oodtiwa.

2 Yohannis

1 Kortera fa keerinnyaasiknawa naanggotbaasikna betekiristanini kur'u sina taakin woste wosiya: ta futoosik nittotin shunfawungwe; ta ta sinnoynaron futooson arsefe baasso zuutttere nittotin shuneter. **2** Es futoos inno ganeyaassi faar; hanneen dey koi'ba foontonon innoneen ane foonirwa.

(aiōn g165) **3** Aba Ha'oosewa Naa Yesus Kiristoosni otmaas, fakiyaasewa nagaase futoknawa keeshtanakna innoneen ane sinfawung. **4** Naanggotneesikitosin isa isaas Abaas innotin ajajenaasimato futoosik chimma yerseefen danna boor'a akamanon giren. **5** Keerinnyaase! Hashnu adarawe; han neek tichifana tichaas gaddo ajaji sinna neek bestonaatawe; han neek tichifanaas: «Innotna innotna wol shunoni» yifa tesubaastan kabira innok imte ajajiswe. **6** Futoni keeshtana uus Ha'oosi ajajinon zaguwe. Es ajajis dey tesustan kabgira odetsetiisimato «keeshtanak footi» yifa barwe. **7** Yesus Kiristoos asu sinne yoobaason amonor daagsisefe showo meya han daastak kabsete. Es effetena asus eshinnya dey Kiristoosnin tugga'efe barwe. **8** Sinuntano nitto tuuma waagnitiison ephphatootik chimtiwe; wosteti wostoos tishunoynamato aruti. **9** Kiristoosni assusik chimme foonoy barnawa basa assustan wokke hamfe barna Ha'oba aafawa. Sinuntano Kiristoosni assusik chimme yerefe barneen ane Abaasnawa Naasna feeseterwa. **10** Han assuuson ephnoy oonu nittoki yeefaanane keentiissi ephphatootita; naganu dey ooshshotiita. **11** Es asusin naga ooshshefe bar basa mangu wostooson haa'ertu sinana. **12** Nittok tichunak sholena showo wuza faar; sinuntano zuuttambaase asin dabdabbek tichunak aane sholot; ese baristan giraniis tuuma sinanak nittoki yaara nittoneen ane uphera wollonak abdi zagifawungwa. **13** Kortera fa eetneesи naanggotaasikito naga neek ooshshesedifawe.

3 Yohannis

1 Betekiristanini kur'u sina keeshtefena shunto Gayiyosnik; Kur'u asu sina taakin woste wosiya; **2** Zomotaaso! Foonees zuuttera ho'itanak fayyane foonaknawa esiiismato dey kaanees ma'arik foonak shiiphefawungwa. **3** Futoni amantonesewa futoosik fooneese asin isa isa kiristana ayni meya yeesere makseten odefana kabaasik akamanontu girengwa. **4** Naanggotnaasikito futoosik kessa girset foobaason odoostan denalo taan girsifa wuza aafa. **5** Zomotaaso! Neek irba sinefeknu ayni meyak amanamto wosto wostetarwa. **6** Baasso dey ne zagita keeshtanni wostoosik amanynyini zuuttoozi sina neek zaala maksetewa. Hashnu dey hamone ugnaasik Ha'ooson girsuni wuzason baassok argasifaatane ma'arwa. **7** Baasso Kiristoosnik wostosonek kesefe kabaasik Aazabni meyakin isa argasunu aane ephotowa. **8** Futoni wostooson haa'er sinanik es effetenä asuni meyanon argasunik sholsuwa. **9** Zeemo sinak betekiristaniisik dabdabbe tichingwa; sinuntano Betekiristanini zoonsi sinanak sholefe Diyotrofis innotin aane ephphetowe. **10** Es bari boor'a nittoki yaafana kabaasik bar innotin me'fetnawa salphsifetna zagina mangu wostooson zuutira asu zuuttambesiise asik makona; es bar hooro shakaan bar teetbaasik ayni meyanon aane ephpheteeffe. Oomni meya dey ephphetoosonoytemato kalfe dey betekiristaniissin kalle kisife. **11** Zomotaaso! Ma'a wuzaasne feer sintano mangu wuzaasne feer sinatatawa. Ma'a wostooson wostefe bar zuuttambaase Ha'ooskingwa. Sinuntano mangu wostooson wostefe bar zuuttambaase Ha'ooson aane arifewa. **12** Dimexirosnik asu zuuttambaase ma'ariku zaala makedifewa. Futoos dey teetbaasik zaala makedifa. Inno dey barik zaala makefeniwa; zaalniis futo sinnamato arifatwa. **13** Neek tichunak sholefana showo wuza faarwa; sinuntano dabdabbek tichunak aane sholotwa. **14** Han ta'anon neen uphonamato abdi zagiawungwa; es kabaasik aafe aafe biira wolloniwa. Naga neek sinfawungwa; zomoneesakito neek naga ooshshesedife; ne dey zomoniisakito isarbesi isarbesiisik naganiison baassok makowa.

Yuuda

1 Yesus Kiristoosni wostinnyanawa Yaqobni ay sina ta Yuudanikin; Teegte nittok; Aba Ha'oosik shunte nittok; Yesus Kiristoosnin oodere fe nitto zuuttamnitise asik; **2** Fakiya; naganewa keeshtanne nittok arkifawungwa. **3** Inno meyane! Zuuttamniise asi faruusi chowanon tichunak akamanon sholera faanar. Sinuntano hash hepsa wolunoyna ugnak Ha'o darabaasik isarga imna amantooosik mai'sira kabotik nittotin kuituni ticha tichunak sholsu sini. **4** Zeemo sinak baassosta mangsu katonir sinnamato tichchena isa isa asuni meya nittoossi aatte girsetewa. Es baasso Ha'oniisi otmanon gafok soolsere Ha'ooson shiiphonoy asuni meyawa. Bar bar inno ha'sinnyanawa Daamni sina Yesus Kiristoosninha mormesefe. **5** Han baron zuuttambaase zeemo sinak arsetir sinfanaknu daraasin Giphitsin kisira fu'enamatonawa amanonoy baassotin dey orfo tishkinamato nittotin yaadassunak sholefan. **6** Esiisimato baassok imte ha'suni hugnaason ooda shaksefaat feesete dimaason gafkise Ha'osi wosiyankitonon yaadatotiwa. Es barikito Ha'oos arki mangsuni kar'ni wonaas kar'ananneen koi'ba foonto taatoni keer; sitiit talmaassi oodtesera foosonak zugi. (aiōnos g126) **7** Esiisimato Sodomnewa Gamorane; dey bari biratoosta faase katamaasikitone wobeta sini. Testoosik imte sitriistan gerakalo gerkesete. Es bari boor'a tishunoy geyaasik kiichchoni baassok beso sinete. (aiōnos g166) **8** Esiisimato es asuni meya miitbesiisik zoonustesefaafe ashbesiison kiiinsife; ha'suni hugnabesi faana baassok aane ajajamefe dey samak ulfinbesi faana baassotin me'efe. **9** Ha'osi wosiyaktoni gaanyanya sina Mikaelinu Museni dugnoosi chowak Dabulosnen ane karakkarena kabaasik: «Daamii neen ke'ifawo» utu yittano aane mei'ni kaama makowa. **10** Sinuntano es asuni meya arso hopsete wuza zuuttambaase asik me'efe. Kanuba foonto waagaasimato testobesiisik arsefe wuza faafanaknu es barik tishusone. **11** Haybubesiwat Kayelni ugnaasik hamesete boor'a; birrini joorakwa iyaat Bala'amni daagaassi girsete boor'a; Qore tugga'enaasimato tugga'esete boor'a tishisetewa. **12** Es asuni meya iichchana foontonon nitto keeshtanni kootaasta yeesere tuusa sinefe kiin meyawa; baasso safarsefees baasso teetaasik koi'bawa; siruk tugtefa iroba foonto shaaruwa. Gaana gaanana assaasta gaanba foonto; tasbaas waatera hepsa wolla ichima i'owa. **13** Es iichu wostobesiisik gusa kar'fa gi'tera kabi baarisi guubowa; sitiit talma koi'ba foontonon baassotin oodnr dey beysabesi foonto baakurawa. (aiōn g165) **14** Addamniistan kabira naafunsa koonto sina Henok makefena kabaasik: «Ese Ha'oos showo kuma korto wosibaasikitoneen

sinna zuuttambaase asiista mangsuni kar'ak yoonir. **15** Es Ha'ooson shiiphophoy beyefe asuni meyanon zagsete mangu wostobesiisik baassotin ke'unir. Ha'os dey futoosik baron shiiphophoy beyefe boor'ni meya barista maksete mangu wuzaasikito zuuttambaase asik baassosta mangsu kar'nir» yi. **16** Es asuni meya wonna wonna unyiset isa wuzaknu aane girsefe. Baasso mangu eenantobesiisiku zoonustesefe; noonobesiis begantoni wollak tuuma; teetbesiisik ke'ni wuzani sholok asuni eeshshisefe. **17** Sinuntano inno meyane! Daamni Yesus Kiristoosni wosini meya zeemo sinak maksete kaamaason yaadatosoti. **18** Baasso «koi'ni neyaassi Ha'osi fiqaditan wokke Ha'ooson girsunoy teetbesiisi mangu eenantooosik zoonustesere kanyesefe meya yoosone» yire maksere feeseter. **19** Es baasso asunin korife; ashni eenantok zoonustesefe; Korto Ayyanabesi foonto asuni meyawa. **20** Sinuntano inno meyane! Korto amantontiisik teetnitiison zagguk chimoti. Korto Ayyanaasi hugnak shiiphosoti. **21** Daamni Yesus Kiristoos dey fakibaasik koi'ba foonto kaasta katunak teetnitiison Ha'osi keeshtanak oodtiwa. (aiōnos g166) **22** Awuzakne yisefe asuni meyak kenashtotiwa. **23** Isa isa meyanon geyaassin zatta kisira fu'oti; oomni meyak digak kenashtoti; sinuntano boor'ak kiina atubesiison ta'i maambesiisonnen fu'ony oomtosoti. **24** Gandonoytimato oodni bariknawa zinanti foonto sinna girak ulfinbaasi sina tai'sunak chimni barikna; **25** Bar koi'ba hetni sina Ha'osik; Daamni Yesus Kiristoosniki kamo ibeneen hawung kar'a hashnu koi'ba foontonon ulfinnewa addane; hugnanewa ha'suni hugnane barik sinfawung! Aamin. (aiōn g165)

Yohannisni raa'i

1 Han raa'iis ta'a wonaassi sinni chowaason wostinnyabaasakitonik besunak Ha'oos Yesus Kiristoosnik imnarwa; Yesus Kiristoos dey basa wosiyaason wosire Ha'oosi wostinnya sina Yohannisnik ammanon kisire besi. **2** Yohannis dey Ha'oosi kaamanonnawa Yesus Kiristoos makeda zaalasonna; esiiimato dey bar biina wuza zuuttambaase asin zaala make. **3** Es bar zuuttambaase ko'una wonaas ta'a sinna boor'a han raajini kaamaason feretife bar suustowa. Esiiimato dey raajini kaamaason oodesefe baassonawa raajini matsafaassi tichche baron zagsefe baassona dey suustowa. **4** Yohannisnikin lisiyaki naafun betekiristanisikitok; zeemme feyiskin; fe barkinnawa; yooni Ha'ooskin; zigimoosi sina faase naafun Ayyanaasikitokin; esiiimato dey kitun kabubaasic uzun sina han daasi taatoni meene ha'sinnya; amanamto zaal; innotin shunne harinbaasic boor'niissin birmadumma kisi Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaasee nittok sinfofung. **6** Yesus Kiristoosni aba Ha'oosik wostinnya sinanik innotin taatosi maagni meya zagi Yesus Kiristoosnik koi'ba foontonon ulfinnewa hugnane barik sinfofung! Aamin! (aiōn g165) **7** Ese samaki shaaruusta kamo yoonir; barin keja asuni meyanu fui'tonoy asu zuuttere barin biyanawa; han daastaki darani meya zuuttere basa boor'a waassonewa; es bar dey futowa; aamin! **8** Feyiis, fe bar, yooni barnawa zuuttambaase asin chimfe Daam Ha'oos «Alfanewa oomegane; tesuni barnawa koi'ni barna tawa» yife. **9** Yesus Kiristoosni shanaasonnawa basa taatosonna; esiiimato dey fakibaason nittonen ane haa'er sina nitto ayta Yohannis Ha'oosi kaamni chowaknawa Yesusni zaalaasi chowakna taatera. Fitimo yiste akani ganesi kuni daatatu faan. **10** Daamiisa wonak ayyanak tuumma faana markatani kaamane fa akama kaama orfonaasta: **11** «Biita baron matsafata tichira naafun betekiristanisikitok esiiis dey Efesonik, Semernesik, Pergamonik, Tiyatironik, Serdesik, Filadelfiyaknawa Lodoqiyakna wosuwa» yifeen oden. **12** Taak makefees oo sinnamato arunak orfo yerqen; yerqefana kabaasic warqeni naafun meqirezison biin. **13** Es meqirezisi ganesi Asuni Naane fe asunin biin; bar wochobaassineen kar'a dicha maama mayo; nibbaasta dey warqeni talfani taar'a taar'o. **14** Teetbaasewa sombaase ironi she'anee fa foro; aafbaas dey geeni winone faar. **15** Wochobaas dey geeni kayosin kesa naasini bittane faar; kaambaas dey akamanon goset kuni akani fuusani kaamane faar. **16** Hoi'ita kushubaassi naafun baakuraasicitonon epho; kadbaas heppik koogto siifo noonobaassin kesdifar; sinbaas zuuttera

akamanon palpalit fa awuni chaarefane faar. **17** Biinayse kitu asune feer sinna wochobaassi ganden; sinuntano bar hoi'ita kushubaason tayista ta'ire ekka yi: «Digotaatawa; tesuniisawa koi'niisna tawa. **18** Ta hayewwa; zeemo kitin; sinuntano koi'ba foontonon ta hayewwa; kituustanawa ke'oni dimaastana ha'suni hugnana faar. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Ese es biita wuzason; hash fa baronnawa woliti yooni baronna tichuwa. **20** Hoi'ita kushunaassi biita naafun baakuraasewa naafun warqeni meqireziise asi aacho chowa haniiswa; naafun baakuraasicito naafun betekiristanisikitok woste Ha'on'i wosiyawa; naafun meqirezisikitok naafun betekiristanisikitowa.»

2 Efesonki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira wosuwa: «Han naafun baakuraasicitonon hoi'ita kushubaassi epha barkinnawa warqeni meqirezisikitoni ganeyaassi kutife barkinna makte wosiya. **2** Wostoneeson; kaboneesonnawa fakineesonna arifawungwa; dey manguni meyanon beleshki biira aane beye; wosini meya sinnoy inno wosi yisefe baassotin tu'nira eshinnya sineten dantamato arifawungwa. **3** Fakiyak chimneesonnawa ta sunaasic shanaason oomtonoy ephphetooneesonna arifawungwa. **4** Sinuntano ta neen isa wee'ona wuza faarwa; esiiis dey zeemoti keeshanneeson beyitwa. **5** Awune fa tega dimaastan gandetamato yaadatowa; harmira zeemoti zagit faata baron zaguwa. Sinuntano es baron zuutira zagu shakaatane ta neeki yoonar; harmu shakaatane meqirezineeson es dimbaastan kabguna. **6** Sinuntano ma'a wuzne faarwa; esiiis dey ta oomtefana Niqolawini meene wostoonon ne dey oomtetwa. **7** «Ayyana betekiristanisikitok makefana baron odoba feenay odowowa! «Neebere meroni barik Ha'oosi gennetiissi fa kaani i'oosi gaananon muunak zaguna.» **8** «Semerneski betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa: «Han bar tesuniisawa koi'niisna; dey kitifaat kitun kabire hayew sina barkin makte wosiyawa. **9** Shananeesonnawa tukamneesonna arifan; sinuntano ne otumwa; Ayhud sinnoy inno Ayhud yisefe sexanani maabara sina baasso sunneeson mangisetemato arifan. **10** Neyista kar'ni shanaason digotaatawa; ese nitto fattantotik nittoossin isa isaasin daabulos taatoni keer gednir; asir wona shana ephphatoositor; hamma kituta kar'ata kabaneen amanamto sin; kaani wossummaason neek imana. **11** «Ayyanaas betekiristanisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa! Neebere meroni bar hepsani kitusik aafa miir'amona wuza. **12** «Pergamonki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa: «Han bar kadba heppik koogto siifoson kushubaassi epha barkin makter; **13** Ne sexanani zigimoos faana dimaasta fooneeson arifan; sinuntano

sunnaason zaggira ephitwa; taak fa amantoneeson aane mormowe. Amanamto zaalta sina Antiphas sexana faafana nitto katamaassi wortena kabaasiknu taak fa amantoneeson aane beye. **14** Sinuntano neekik isa isa oomtena wuza faaserwa; esii dey Bala'amni assuuson epho isa isa asuni meya nitto ganeyaassi feeseterwa; es Bala'am Israelni daraas koo'lok imte muuson meesere gerkesere tuusa'sonek Balaqni kiiti asuwa. **15** Esiisimato Niqolawini meeni assuuson ephpheteese asuni meya nitto ganeyaassi feeseter. **16** Es bari boor'a harmuwa; es baron shakaatane taptera neeki yaara noononaassin kesfa siifone fa kaamaasik baassotin neebona. **17** «Ayyanaas betekiristanisikitok makefana baron odoba feena bar odowo; neebere meroni barik aachera fa mannaason imana; gaddo suna barista tichchena foro shu'a dey barik imana; es baron aruniis ephni barteno oom oonu aafe. **18** «Tiyatronki betekiristanini Ha'osi wosiyak ekka yira tichuwa: «Han wosiyas geeni winone fa aafba faana barkinnawa kawo geesi girira kesa naasini bittane fa wochoba faana Ha'osi Naanikinna makter. **19** Wostoneeson, keeshtanneeson, amantoneeson, Ha'oosik fa wostoneeson, fakiyak chimneeson arifawungwa; zeemoti wostoneestan hashti bar arkir sinnamato arifawungwa. **20** Sinuntano neekin isa isa oomtena wuza faarwa; Esiis dey *«Ta raajju»* yifa mashkasu Eelzabelnon beleshki biyaat beyneeswa; bar ta wostinyanyaasakito gerkesoneknawa koo'loosik imte muuson muusonekna assira baassotin daagsi. **21** Harmunak barik wona imin; sinuntano bar gerkesbaassin harmira wolunak aane sholowa. **22** Es bari boor'a shanani kupoosta ha'un; barneen ane gerkesefe baasso es mangu wostobesiissin harmu shaksefaatene akama faya shana baassosta teshshona. **23** Naanggotbaason dey kituk ke'un; betekiristanisikitok dey zuutira asuni meeni nibaasonnawa safaraasonna tu'nifees ta sinnamato arsона; isarniti isarnitiisik wostontiisimato kaasuna. **24** «Tiyatronuk feese nittoknawa es mangu assuuson ephphetoonoy nitto zuuttamnitise; esiiimato dey isa isa meya: *«Sexanaasi chima aacho chowawa»* yisefe baassok zoonustonoy nittok ooma ba'a aafa wossuna wuza. **25** Sinfanaknu ta yoona kabaneen nittokik fa baron mai'sira ephti. **26** Neebere meroni barik; wostonaason wostere koi'ba kar'ni barik darani meyanon ha'suna hugna imanawa. **27** «Bittani haaroosik baassotin ha'suna; hoocho kodanimato zagire ki'e eesuna» Es ha'suni hugnaas ta Abataaskin ephna barne faarwa. **28** Wonni maskoosin dey barik imana. **29** «Ayyanaas betekiristanisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa.»

3 «SerdESki betekiristanini Ha'osi wosiyak ekka yira tichuwa: Han Ha'osi naafun ayyanaasikitononnawa naafun baakuraasikitononna kushubaassi epha barkin makter. Wostoneeson arifan; sunak ne hayew; sinuntano kitit. **2** Es bari boor'a guzuwa; kituk kar'a baron nawa fu'te garo hugnaneesonna zaggwu; Ha'onaasi sina wostonees tuumin aane biyut. **3** Ese aro assu ephpha taatamatonawa odetamatona yaadatowa; dey ood; harmu; guzu shakaatane wiisnimato neeki yoona; aaffa sa'atista neeki yoonamato aafa aruta wuza. **4** Sinuntano maambesiison kiinsunoy faabdesi garo asuni meya Serdesuk neneen ane feeseter. Baasso foro maya mayonek sholsu sinna boor'a foro maama mayere taneen ane hamosonerwa. **5** Neebere meroni bar es baassoosimato foro maama mayana; sunbaason Abataasa sinaknawa Ha'osi wosyaniktoni sinakna artonak zuguna; hayewni meeni sunaa tichchefana kaani matsafaassi barin aafa ku'a tishkunawuza. **6** Ayyanaas betekiristanisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa. **7** «Filadelfiyaki betekiristanini Ha'osi wosiyak ekka yira tichuwa: Han Korto sina barkinnawa futo sina barkinna; Dawitni keyaasi gachonon kushubaassi epha barkin makter; bar gachna baron oonu aafa kulfuna wuza; bar kulfina baron oonu aafa gachana wuza. **8** «Wostoneeson arifawungwa; ese oonu kulfunki chimnoyna gamala ne sinaasta gachingwa; hugnanees garo sinbaason arifawungwa; sinuntano kaamnaason oodit; sunnaason dey aane mormowewa. **9** Ese Ayhud sinnoy inno Ayhud yisefe es sexanani maabarassin sina eshinnyanyi meya neeki yeessere wochoneessi gandosonek zuguna; dey ta neen shunnamato arsonek zugunawa. **10** Fakir singwa yit makena kaamnaason oodta boor'a ta dey han daasta feese baassotin fattanonak han daa zuuttambaase asiista yooni shanani sa'atiistik neen oodana. **11** Ese taptera yoona; aklilineeson oonu neystan ephnoynamato neeki fa baron mai'sira ephwa. **12** Neebere meroni barin Ha'onaasi betemeqdesiisi yeeto zuguna; essin isanne aafa kesana wuza; Ha'onaasi sunanonnawa Ha'onaasi katamani sunanonna basaasta tichuna; es katamaas dey samaki Ha'onaaskin keroni gaddo Yerusalemwa; ta gaddo sunaason dey basaasta tichuna. **13** «Ayyanaas betekiristanisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa. **14** «Lodoqiyaki betekiristanini Ha'osi wosiyak ekka yira tichuwa: Han aamin sina amanamto dey futo zaal sina barkin; Ha'os tesina testoos zuuttambaase barki kamo bestena barkin makter. **15** Wostoneeson arifawungwa; koocho wedey kiichu aane sine; Koocho wedey kiichu sinifaaanane ma'ar sinana kaba. **16** Koocho wedey kiichu sina beyfaat bor'a sintia boor'a noononaassin kisira tujonarwa. **17** *«Ta otum;*

akama otumna faar; taaki yo'i wuzna aafa> yifat. Sinuntano ne miir'am, rakkattu, tukam aafishu dey atatu sinneeson aane aruwe; 18 Otum sinatak geesi faalla kesa warqeesson taakin waagotak; atatu sinna iichcheta baron geepatak foro maama waagotak; biya chimatak aafni eta waagera wochutak neen kiitifawungwa. 19 Ta shunfana baassotin zuutira ke'inar dey kaxxasinar. Es bari boor'a guzu; harmu. 20 Ese ta finnyasta yerefaat ki'ana; oonu kaammaason odere gamalaason gachfaanane barki keer girira barneen ane muu muuna; bar dey taneen ane muuna. 21 Ta neebera merera abataasneen ane zigimoosta diinaasimato dey neebere meroni bar taneen ane zigimonaasta duunak zuguna. 22 Ayyana betekiristaniisikitok makefana baron odoba feena bar odowowa.»

4 Esseen orfo samaastak gachcho gamala biin; zeemmaa odenaas markatani kaamane fa kaamaas: «Hang yowa; hanneenti sinni wuzasikiton neek besuna» yi. 2 Geregere ayyanak tuumin; samaastak dey zigimo biin; es zigimoosta dey isar diifen biin. 3 Es zigimoosta di basa gitoos dey lyyasphidni inqunewa Serdinonni inqune faar; zigimoosi biratota Mergidni inqune fa amshiishone faar. 4 Esiisimato zigimoosi biratota hepasire aceechechde zigimo diisefer; es zigimoosikitota foro maama mayere teetbesiista dey warqenii aklili guufse hepasire aceechechde kur'uni meya diisefer. 5 Es zigimoossin kawunaneen dedoni kaamanen kesdifar; zigimoosi sintaa saamet di naafun tona faaser; es barikito dey Ha'osi ayyananikitowa. 6 Zigimoosi sintaa woshshifa palpalu inkaline fa baari faar; zigimoosi ganetanawa biratobaastana; sinaknawa orfokna showo aafba faana aceechee kaabarere wuza faaser. 7 Tesuni kaabarere wuzaas eetone faar; hepsani bar dey gachwane faar; keezsani bar dey asuni sinane fa sinba faar; aceechechsan bar dey fulit hama armane faar. 8 Kaabarere wuzaasikito aceechechobaase isarbaa isarbaas issun kosoba faanar; gerakalosewa sikalobaassina aafak tuumma faar; waalaknawa wonakna: «Korto, korto, korto; Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'o; fayiis faabarewa yooni bare» uustan aane yeetisefaa. 9 Es kaabarere wuzaasikito zigimoosta di bariknawa koi'banean koi'ba foontonon fooni barikna arkitto, ulfinnewa, galatne imesefe kabaasil: (aiōn g165) 10 Hepasire aceechechde kur'uni meya koi'banean koi'ba foontonon fooni barik; zigimoosta di basa sina sinbesiisik sagadosone; akililibesiison dey zigimoosi sina kunsaat: (aiōn g165) 11 «Daamniisnawa Ha'oniise; zuuttambaase asin tesita boor'a; zuuttambaase testenaasewa kaa dannaase; dey ne fiqadik sinna boor'a arkitto; ulfinnewa hugnane ephphatootak neek sholsirwa» yit feeseter.

5 Zigimoosta di basa hoi'ta kushuussi siruknawa tukakna tichcho naafun maatamak kulufu birannani birto matsafa biin. 2 Isa hugnaba faana Ha'osi wosiya akama kaamak: «Maatamaason gachanaknawa birannani birto matsafaason wowanakna sholsinaas oonso?» yit awasifen biin. 3 Sinuntano samak sinun daasta wedey daasi sikulosi birannani birto matsafaason gachanaknawa sikalobaason biyanakna chimir oonu aafe. 4 Birannani birto matsafaason wowanaknawa siruk fa baron biyanakna sholsinar besto beyna boor'a akamanon waasin. 5 Es kabaasik kur'uni meyaassin isar: «Waaasutaatava; Yuudani zalaassin sina Dawitni koontoosi tuzasin kesa eetoos merewa; bar birannani birto matsafaasonnawa naafun maatamasikitononna gachanak chimirwa» yi. 6 Esseen orfo zigimoostanawa aceechee kaabarere wuzaasikitoni ganeyaassi dey kur'uni meeni ganeyasi dey shukto fantune feer yerefeen biin; es fantuus naafun kalabanawa naafun aafbana faar; es barikito daa zuuttambaase asiista wostera hama Ha'oni naafun ayyanaasikitowa. 7 Fantuus yeere zigimoosta di bari hoi'ta kushuussi birannani birto matsafaason ephi. 8 Birannani birto matsafaason ephfena kabaasik aceechee kaabarere wuzaasikitonewa hepasire aceechechde kur'uni meena fantuusa sina sinbesiisik gandesete; isarbesi isarbesiis kushubesiissi kama ephere feeseter; esiisimato kortoni meeni shiipho sina ixana kiichchefana warqenii kirqiddaason ephere feeseter. 9 Ora gaamak ekka yit gaamesete: «Harinneesik asteseriisikitosis; wolumtefa noonosikitosis; keena keenaassin, dara daraasasin; asuni meyanon Ha'osik furotak ne shukteta boor'a; Birannani birto matsafaason ephataknawa; Maatamaasikitonon gachatakna sholsinar sintiwa. 10 Ha'oniisi taatoni maagni meya sinonek zagit; han daastak dey taattosone.» 11 Estan dey biina zigimosewa kaabarere wuzaase dey kur'uni meeni biratoosta showo Ha'oni wosini kaama oden; showobesiis dey akama kumaknawa akama miliyonikna faadtonir. 12 Akama kaamak: «Shukte fantuus; Hugna, otma, techma, chima; arkitto, ulfinnewa galatne; ephphatoonak sholsirwa» yisete. 13 Den samaknawa han daastakna; daasi sikulosinawa baariissina fa testoos zuuttera: «Zigimoosta di bariknawa fantuusikna galata, arkitto, ulfinnewa hugnane; koi'banean koi'ba foontonon sinun» yisefeen oden. (aiōn g165) 14 Aceechee kaabarere wuzaasikito dey: «Aamin!» yisete. Hepasire aceechechde kur'uni meya dey sinbesiisik kaa'nere sagadesete.

6 Esseen orfo fantuus naafun maatamaasikitosis tesuni baron gachchefeen biin; aceechee kaabarere

wuzaasikitosin isaas dedoni kaamane fa kaamak: «Yowa» yifeen oden. 2 Dey foro faza biin; es fazaasta di bar kushubaassi yegani sokma ephaat feer. Barik dey aklili imte; bar dey neebere mere asu sinne neebere meret hamak kesi. 3 Fantuus hepsani maatamaason gachfena kabaasik hepsani kaabarere wuzaas: «Yowa!» yifeen oden. 4 Ooma she'a ishshifa faza kesi; es fazaasta di barik nagaason daastan tishkunaknawa asuni meya baassotna baassotna wal ko'usonekna zuguna ha'suni hugna barik imte; inya siifo dey barik imte. 5 Fantuus keezsani maatamaason gachfena kabaasik keezsa kaabarere wuzaas: «Yowal!» yifeen oden. Kara faza dey biin; es fazaasta di bar miizana kusubaassi ephaat feer. 6 Acheech kaabarere wuzaasikiton ganesin yaarne fa kaama oden. Es kaamaas: «Kiloni gimmashi sinni zagoos isa wonni damoza; isa kiloni gimmashi sinni hagewa isa wonni damoza sinun; sinuntano wayini tuzaasonnawa buur'uni bunaasonna miir'otaata» yifeen oden. 7 Fantuusacheechsa maatamaason gachfena kabaasikacheechsa kaabarere wuzaasi kaama «Yowal!» yifeen oden. 8 Dey woshu faza biin; es fazaasta di basa sunaas kitu yisteratu teegtefa; ke'oni dimaas dey orfobaase hamet faar; kitunewa ke'oni dimaase daasiacheech kushuussinisa kushuuss neebok, makak, bettognawa buur'uni gonyokna worunak ha'suni hugna imte. (Hadēs g86) 9 Uushsha maatamaason gachfena kabaasik Ha'oosi kaamni chowaknawa imete zalaasikna worte asuni meeni kaanon shoo'aasi sikulosi biin. 10 Baasso akama kaamak: «Kortodey futo; zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosse; han daasta fe asuni meyaasta mangsu kar'a beyataysewa harinniisi chowak kowa kaasto beyatayse aageneeninse!» yit chaagesete. 11 Isarbesi isarbesiisik forodicha maama baassok imte; baassosimato hanneen wortoni; baassosimato wostinnya sina zomobesiisakiton faadnewa aybesiisakiton faadne tumana kabaneen garo kaba beysaephonek baassok makte. 12 Esseen orfo fantuus issunsa maatamaason gachfena kabaasik barki biin; dey akama daani shorko sini; awaas suumoni maamnimato karaye; dey assaas harinnimato she'i. 13 Yeeshuni assak chima sirubelesini i'ooson shorkin gaanbaas i'oostan woottefanaasimato samaastaki baakuraas wootte. 14 Samaas dey birannanimato birtera tishi; aamaasewa akani ganesi kuni daase zuuttera faana dimaastan otter shaate. 15 Han daasta fe taatoni meya; ha'sife baasso; neeboni gaanyanyani meya; otumni meya; hugnabesi faana meya; bozni meenawa daamni meena zuuttera dugadugiissinawa gawuussina aamaassi kaa'osi aachesete. 16 Aamaasewa kaa'ose asin «innotin yinu! Zigimoosta di basa sinan; dey fantuusa gi'sin innotin

aachutiwe! 17 Arki gi'n i wonaas ya; oo yerok chimnirin?» yisese.

7 Esseen orfoacheech Ha'oni wosiya daasiacheech fashta yerefeen biin. Baasso han daastak sinun baariissi wedey i'oosta siru sirunoynamatoacheech fashaassin yaafa daasi sirunon ephete. 2 Hayewa Ha'oosi maatamanon epho ooma Ha'oni wosiya awakesna daan yaafeen biin. Daasonnawa baariisonna miir'onak Ha'suni hugna imtena Ha'oosiacheech wosiyaki kaambaason teggira: 3 «Ha'oniis wostinnyani meeni sinaasta maatama ichani kabaneen daason sinun baariison wedey i'ooson miir'otita» yira chaagi. 4 Maatamaasikito baassostaichchena asuni meeni faadaason oden. Israelni asteseriissintireacheechasireacheechche kuma. 5 Yuudani asteseriissin asireheppe kuma; Robelni asteseriissin asireheppe kuma; Gaadni asteseriissin asireheppe kuma; 6 Aaserni asteseriissin asireheppe kuma; Niftalemni asteseriissin asireheppe kuma; Minaseni asteseriissin asireheppe kuma; 7 Simonni asteseriissin asireheppe kuma; Lewini asteseriissin asireheppe kuma; Yisakorni asteseriissin asireheppe kuma; 8 Zabiloonnasti eseriissin asireheppe kuma; Yosefn asteseriissin asireheppe kuma; Binyamni asteseriissin asireheppe kuma. 9 Esseen orfo akama showo asuni meyanon biin; es baasso dey daraasasinnewa asteseriissinna; keena keenaassinnawa showo tesa noono wolumsefe baassossin kesa asuni meyawa; es baasso foro dicha maama mayere deyani tosha kushubesiissi ephere zigimoosi sintanawafantuusa sintana yersefer. 10 Akama kaamakchaageset: «Fatuus zigimoosta di; Ha'oniisirewa fantusarnawa!» yit feeseter. 11 Ha'oosi wosiyanikitzuuttera zigimoostanawakur'unimeenibiratoostana deyacheechkaabarere wuzaasikitonbiratotana yersefar; zigimoosi sintasinsbesiisik kaa'hesere Ha'oosik sagadesete. 12 Dey: «Aamin! qaphsu, arkitto, techma; galata, ulfina, hugnanewa chimne; koi'banen koi'ba foontonon; Ha'oniisik sinun. Aamin!» (aiōn g165) 13 Kur'unimeyaassinisaashangtaakiwolle: «Han forodicha maama mayo baasso oonotnaysinso? Ayin yeesterinso?» yisete. 14 Ta dey: «Daamiiso netuariferwa» yin; bar dey: «Han baasso akama shanaason aatteyeesewa. Maambesiison dey fantuusa hannak me'isere forozagsete. 15 Esbarboor'a Ha'oosi zigimoni sinafeesefaat waalinnawawonakna betemeqdesiissiwostesefe; zigimoosta di bar dey baassok durkani sinana. 16 Hanneekalaoafa maktosone wuza; aafa iktosone wuza; awaas aafa kiichuna wuza; tooni noisaaas dey aafa kiichuna wuza. 17 Zigimoosi ganesife fantuusa baasso keemer sinana; kaani akani kor'aas

faana dimaassi baassotin zoonsuna; Ha'oos harafbesiison aafbesiissin ku'ana» yi.

8 Fantuus naafunsa maatamaason gachfena kabaasik ikkuli sa'ati sinniron samaastak shaakkusu sini. 2 Ha'oosi sina yersefa Ha'oosi naafun wosiyanon dey biin; barikitok naafun markata imte. 3 Warqeni kirqidda epho ooma Ha'oni wosiya yaara shoo'aasi tesha yere; zigimoosi sina fa warqeni shoo'aasta kortoni meenii Ha'oni shiiphoosneen imanak showo ixana barik imte. 4 Ixaanaasi chuwa kortoni meenii Ha'oni shiiphoosneen Ha'oosi wosini kushusin Ha'ooski sina kesi. 5 Esseen orfo Ha'oosi wosiya kirqiddaason ephpha shoo'aastan gefa kolla tuunira haat daasta hal; estan Dedo, naftoni kaama, kawuna dey daani shorko sini. 6 Naafun markata epho Ha'oosi naafun wosiya markatabesiison fugak hooresete. 7 Tesuni Ha'oosi wosiya markataason fugin ironi she'newa harinne woi'to gefa sini; haat daasta dey ha'te; daasi keez kushusin isa kushu sinni bar kiichche; i'oosikitoni keez kushusin isa kushu dey kiichche; boodera di kuwaas dey zuuttera kiichche. 8 Hepsani Ha'oosi wosiya dey markataason fugin inya aamane fa wuza saamet yeet baariissi ha'te; baarisi keez kushusin isa kushuu hanna sini. 9 Baariissi faase kaabarere testoosikitoni keez kushuussin isa kushuu kiti; markabiisi keez kushuussin isa kushu tishi. 10 Keezsanii Ha'oosi wosiya markataason fugin tonnimato saamet fa akama baakuraas saman kere wor'; kere wor'naas dey akaasi keez kushutan isaastanawa akaasi kor'atanawa. 11 Es baakuraasi suna dey Irretto yisteratu teegtefa; akaasi keez kushuussin isa kushuu suqaro sini. Akaas suqaro sinna boor'a showo asuni meya kitiset. 12 Acheechsa Ha'oosi wosiya markataason fugin awaasi keez kushusin isar; assaasi keez kushusin isar; baakuraasi keez kushusin isar kiichche; es bari boor'a es barikitoni keez kushusin isar talme; esiiisk wonaasi keez kushusin isaasewa waalaasi keez kushusin isaase chaarefa foonto sini. 13 Esseen orfo dey biina isa arma samaasi ganeta fulit akama kaamak: «Fu'te Ha'oosi wosiya keeziis markatabesiisi kaamanon odsisefe kabaasik han daasta fe asuni meya haybubesingwa! haybubesingwa! haybubesingwa!» yit chaagfeen oden.

9 Uushshani Ha'oosi wosiya markataason fugin den saman daa kere wor'a isa baakura biin; tir'maasi doo'ni gacho barik imte. (Abyssos g12) 2 Bar dey tir'maasi doo'anon gachi; chuwaas inya te'asin kesfanasmato sinna tir'maasi doo'sin kesi; es doo'aassin kesa chuwaasi boor'a awaasewa samaase talme. (Abyssos g12) 3 Es chuwaassin choo daasta kere; daasta fa gamzatosikitoni hugnane fa hugna barikitok imte. 4 Daasta fa kuwaason sinun boodera fa

wuzason wedey aaffa l'oosonnu miir'osonoynamato mak; sinuntano miir'onaas sinbesiista Ha'oosi maatami tishina asuni meyanon koi'ba. 5 Baassotinnu sinun uuch assa shimsunaktano worunak aane fiqadi imtowa; choosikito katina shanaas gamzato asunin dupfaan seekfanaasne faar. 6 Es wonaasikitosi asuni meya kitu sholsone; sinuntano aafa danone wuza; kituk sholsone, sinuntano kitu baassostan wokana. 7 Choosikito neebok hoorer aere fazasikitone faar; es barikitoni teetaasta warqeni akililine fa wuza faar; sinbaasikitoto dey asuni sinane faar. 8 Mashkasuni somane fa somba faar; ha'baasikitoto dey eetonii ha'ane faar. 9 Bittak wosuste nibni geepoba faar; kosobaasikitoni giila dey neebosi eelet hama showo faznewa seregellane asi tuzone faar. 10 Gamzatoni unyune fa unyunewa dupfana wuzne faar; unyubaasikitosi asuni meyanon uuch assa miir'ona hughnaba faar. 11 Taatobesi dey feer; bar tir'maasi wosiywaa; sunbaas dey Ibrawini meenii kaamak Abadon; Girikni meenii kaamak Apholiyon yisteratu teegtefa. (Abyssos g12) 12 Tesuni haybuus aati; dey han barneen orfo ooma hep haybu hanneen yoonir. 13 Issunsa Ha'oosi wosiya markataason fugin Ha'oosi sina fa warqek wosuste shoo'aasi kalasikitiosin kaama kesfeen oden. 14 Kaamaas dey markata epho issunsa Ha'oosi wosiyanon: «Arki Efiraxis akaassi taatera faase acheech wosiyaasikitonon kot!» yi. 15 Es sa'atiisiknawa es wonaasikna; es assaasiknawa es woggaasikna hoorese acheech wosiyaasikitoto asuni zalaassassin keez kushusin isa kushu worsonak kotte. 16 Fazaason eelsisefe taar'oni meenii faadaas hep tiya miiliyonni sinnamato oden. 17 Fazaasikitononnawa fazaasta di asuni meyanonna raa'ik biinaas haniiwsa: Nibbesiistaki fa bittani mayaas geeni kayone fa she'a samani gitone faar; salferine fa sheeru. Fazaasikitoni teeta eetoni teetane faar; noonobaasikitiosin geenewa chuune dey geeni kayone keset faar. 18 Noonobaasikitiosin kisisena geyaasik; chuwaknawa geyaasi kayokna es keez bettosik asuni meenii zala keez kushusin isa kushuu worte. 19 Fazaasikitoni hugna faanaas noonobaassinnawa unyubaassinnawa; unyubaasikitoto zawane faar; zawani teetba dey faaser; asunin dey miir'esefanaas es barikwa. 20 Es bettosikitok kitunoy fu'tese asuni meenii zala kushubesiisi wostosin wolle aane harmusoto; kiina ayyanaason, warqek, birrik, naasini bittak, shu'aknawa l'okna wosuste biyak wedey odok wedey kutuk chimnoy koo'loosikitonon shiipho aane beyosoto. 21 Esiisimato dey kaani woruustan, tolfaatossin, gerkesaassin, dey wiisoossin aane harmusoto.

10 Esseen orfo shaaru mayo ooma chima Ha'oni wosiya saman kerefeen biin; teetbaasta amshiisho faar;

sinbaas awanimato; wochobaas dey geeni yeetone faar. 2 Kushubaassi gachcho garo birannani birto matsafaason ephaat faar; hoi'ta wochobaason baariista; alda wochobaason dey daasta yer'i. 3 Buurife eetoni kaamane fa akama kaamak chaagi; chaagfena kabaasik naafun dedosikito kaambaason odsi. 4 Naafun dedosikito kaambaason odsifana kabaasik ta tichunak hooren. Sinuntano: «Naafun dedosikito maksena baron aachira nibneessi ephthano tichutaataawa» yifa kaama saman oden. 5 Esseen orfo baariistanawa daastana yerefeen biina Ha'oosi wosiya hoi'ta kushubaason den sama kabgaat; 6 koi'baneen koi'ba foontonon faafa; samaasonnawa barissi faase wuzasikitononna; daasonnawa barissi faase wuzasikitononna; baariisonnawa barissi faase wuzasikitononna tesi Ha'oosi sunak teyira: «Hanneen ekalo aafa wokana wuza! (aiōn g165) 7 Sinuntano naafunsa Ha'oosi wosiya markataason odsuna wonaasikitosi bari wostinnya sina raajuni meyak assinaasimato Ha'oosi aacho chowa ko'unä» yi. 8 Esseen orfo saman odena kaamaas: «Baaristanawa daastana yere Ha'oosi wosini kushusi fa gachcho birto matsafaason hamma eph» yit hepsa taak make. 9 Ta dey Ha'oosi wosiyaki hamma: «Garo birannani birto matsafaason taak im» yin; bar dey: «Ephpha muu; katneessi suqaro sinana; Sinuntano noononeessi eesnimatokaar'anä» yi. 10 Ta dey garo birannani birto matsafaason Ha'oosi wosiyani kushusin ephpha maan; noononaassi dey eesnimatokaar'i; sinuntano maananneen orfo katnaas suqare. 11 Esseen orfo: «Showo asuni keen sina baasso chowaasik; darani meeni chowaasik; showo tesa noono volumsefe asuni meeni chowaasiknawa taatoni meeni chowaasikna hepsa raaji makotak sholsifa» yistera taak makte.

11 Esseen orfo hoossire biyak sinni haarone fa isa sobboqo taak imte; taak ekka yiste: «Hamma; Ha'oosi betemeqdesinonnawa shoo'aasonna hoossira bi; estak Ha'o shiiphet feese baassotin dey faadu. 2 Sinuntano betemeqdesiisi gerakalo fa fuchcha dimaason hoossira biyataata; es bar Aazabni meyak inter sinna boor'a; Aazabni meya karto katamaason acheechasire heppe assa yer'osone. 3 Hep zaalni meya suumoni maama mayere isa kumnewa hep tiire issunasire wona raaji maksonek ta baassok hugna imana.» 4 Es baasso han daasi Daamiisa sina yeroni hep bunni i'oosewa hep meqireziisewa. 5 Oonu baassotin miir'ok sholefaanane geya noonobesiissin kessa gumabesiisin kiichuna; baassotin miir'ok sholefe bar kitunaas esiiisimatowa. 6 Baasso raaji maksone es wonaasikitosi iro ichnoynamato samaason kulfuk ha'suni hugnabesi faar; esiiisimato akaason

hanna zagire soolok sholsefe kaba zuuttambaase asik aaffa bettoknu sinfanak han daason ichak ha'suni hugnabesi faar. 7 Zaala maksere koi'sisetenneen orfo inya doo'aassin kesni gonyoos baassoneen ane neebera merona dey woruna. (Abyssos g12) 8 Dugnobesiis dey besoni wollak sunba Sodom wedey Giphtsi yistefi arki katamaasi yaboosta kunana; es katamaas baasso Daamiis suuttena dima. 9 Showo tesa keena, asteser, showo tesa noonok wollesefea baassonawa darana keez wonne ikkuline dugnobesiison biyone; dugnobesiis dey kabbartonoynamato kalosone. 10 Es hep raajuni meya han daasta fe asuni meyanon shana besit feeseter sinna boor'a daasta fe asuni meya es raajuni meya kitise barik girsone; Girani heebo dey zagsone; ima dey baassotna baassotna wal imosone. 11 Sinuntano keez wonne ikkulineaatnanneen orfo kaa imni kaani ayyana Ha'ooskin yaara dugnobesiissi giri; wochobesiis dey yerset; biya asuni meya dey akamanon digsete. 12 Esseen orfo hep raajuni meya «Hani haden kesti!» yifa akama kaama saman odesete; gumabesiisakito biyefeen shaaruussi kamo den sama kesete. 13 Es sa'atiista akama daani shorko sini; katamaasi asir kushusin isa kushuu bokte; es daasi shorkok naafun kum asuni meya kitise; kitun fu'te asuni meya akamanon digsete; dey samaki Ha'ooson ulfinsisete. 14 Hepsani haybuus aati; dey keezsani haybuus tai'nin yoonir. 15 Ha'oosi naafunsa wosiyas ululleeson fugi; den samak: «Han daastaki taatoos Daamiisarnawa basa Muudtosarna sini; bar koi'baneen koi'ba foontonon taattona» yifa tega tega kaamaasikitio odte. (aiōn g165) 16 Ha'oosi sina zigimobesikitota di hepasire acheechche kur'uni meya dey sinbesiisik gandesere Ha'oosik sagadesete. 17 Dey: «Fa barewa fooni bare; zuuttambaase asin chimfa; Daama Ha'oniise! arki ha'suni hugnaneeson; ne kushuussi ephta boor'anawa; taatteta boor'ana galattefenwe. 18 Aazabni meya gi'tesete; ne gi'aas dey ya; kiti baasso mangsuni kar'aason danone wona kar'i. Ne wostinnya sina raajuni meyaknawa; kortoni meyakna dey sunneeson ulfinsisefe, garo garosiknawa arki arkisikna, waagbesiison imata wonaas kar'iwa; daason mangsisefe baassotin; tishkuta wona kar'i.» 19 Den samak fa Ha'oosi betemeqdesi dey gachche; teyyani taabotaas betemeqdesiissi beste; kawuna, kaama, dedo, daani shorkonewa akama ironi she'ane sini.

12 Esseen orfo akama dey diinqi mallato den samaasta biiste; awa mayo, assaason wochobaasi sikalosi yer'o asire heppe baakuraasikitonon akililinimato zagira teetbaasta guufo isa mashkasu biiste. 2 Bar dey naaner asu; kophonak dey kophoni keekto ephaan shana biira

chaaget faar. 3 Esiisimato ooma mallato den samaasta biiste. Naafun teetnewa asir kalane faana inya she'a darbo biiste. Teetbaasta dey naafun zawudi duusira faar. 4 Unyubaasik baakuraasikitoni keez kushusin isa kushunon saman zatta daasta ha'i; asus kophefana kabaasik darboos naabaasin koor'anak sholefaat kophonak tai'se asusi sinaasta yere. 5 Asus dey daraasin zuutire bittani haarak ha'suni arqa naanin kophe; sinuntano naabaas den Ha'ooskinawa zigimooskina oodtere hami. 6 Asus dey eella ichma daa hami; estak isa kumnewa hep tiire issunasire wona ma'arik oodtona dima Ha'oos barik hoossi. 7 Den samaastak dey neebo kabi; Mikalinewa bari wosiyaasikitone darbosneen aне nneebe; darboosewa bari wosiyaasikitone wolgira nneebe. 8 Sinuntano darboosewa bari wosiyaasikitone merte; esseen hang samaastak dima aane danoto. 9 Arki darboos dey yeet ha'te; bar daa zuuttambaase asin daagsifa Daabulos wedey Sexana yistera teegtefa zeemoti zawaaswa. Bar yeet daasta ha'te; bari wosiyaasikitone barneen aне ha'te. 10 Esseen orfo isa tegu kaama den saman: «Ese fatuu; hugnaasewa taatoose Ha'onisir siniwa; ha'suni hugnaas dey Muudtosar siniwa; ayniisakito Ha'oniisi sinan wonaknawa waalakna ayniisakitonni malatet fa bar ha'tewa. 11 Baasso fantuusa hannaknawa maksete zaalni kaamaasikna neebere mersetse; kaabesiison keeshtonoy teetbesison kituk aatire imete. 12 Es bari boor'a samaasewa barissi faase nitto zuuttera giroti! Garo wona koi'ba fu'tenamato arifaat Daabulos akama gi'ak nittoki kerena boor'a daasewa baariise haybuntiwe» yifeen oden. 13 Darboos han daasta ha'tobaason biinaase arqa naanin tane asuson kabgira kofki. 14 Asus ichma daassi barik hoorera fa dima fulira hamanak arki armani kosone fa hep koso barik imte; estak zawaasi sinan wokka keez wogganewa issun assane ma'arik oodtet faar. 15 Asus omarak oodteria hamanak zawaas wor'a akane fa aka noonobaassin tujera orfobaasta wuuki. 16 Sinuntano daas noonobaason gachcha asuson argasuk darboos noonobaassin wuukina akaason ushi. 17 Darboos mashkasusta gi'tera fui'te bari zalaasneen aне neebok hami; baasso dey Ha'oosi ajajinon oodfe baassonawa Yesus makena zaalaasik zagire yere baassonawa.

13 Darboos dey baarisi tesha fa fuituuta yere. Esseen orfo isa gonyo baariissin kesfeen biin; asir kalabarewa naafun teetbare faar; kalabaasta asir zawudiba faar; teetbaasta dey mei'ni sunba faar. 2 Biina gonyoos mewune faar; wochobaas dey dibi yistefaa gonyoosi wochone faar; noonobaas eetoni noonone faar; darboos bari hugnaassonawa bari zigimoosonna dey akama ha'suni hugna

gonyoosik imi. 3 Gonyoosi teetasin isaas kituta katuni mazaba faanamato biin; sinuntano es kituta katuni mazabaas fari; han daas zuuttera diinjet gonyoosik zoonuste. 4 Gonyoosik ha'suni hugna imtene boor'a asuni meya zuuttere darboosik sagadesete; dey: «Gonyoosne feer oonso? Barneen aне oonso neebok chimmiri?» yit gonyoosik dey sagadesete. 5 Beegantonewa mei'ni kaamne wollona noono gonyoosik imte;acheechasire heppe assa ha'suni hugnak wostonak fiqadi barik imte. 6 Ha'oosonnawa Ha'oosi sunanonna; fooni dimbaason dey samaastak faasefa barikitonon me'a ephi. 7 Kortoni meyanon neebonaknawa neebera meronakna ha'suni hugna barik imte. Asteseriistanawa keena keenaastana; showo tesa noonok wolumsefe baassostanawa dara zuuttambaase asiistana ha'suni hugna barik imte. 8 Han daas testena wononeen kabira sunbesiis shukte fantuusa kaani matsafaasi tichchonoya han daasta fe asuni meya zuuttere gonyoosik sagadosone. 9 Odoni odoba feenay odowowa! 10 «Boojchere hamni bar boojchona; siifok wortoni bar siifok wortona» Ese kortoni meeni fakiyaasewa amantoose sholsifanaas esiiisikwa. 11 Ooma gonyo dey daassis kesfeen biin; fantunimato hep kalaba faar; wolumbaas dey darboosimato. 12 Tesuni gonyoosa sunni ha'suni hugnaasik wostet feer; han daasewa barista feesefe baassotna zuuttere tesuni gonyoosik sagadosonek zagi; es gonyoos dey kituta katifa mazabaas farina tesuni gonyooswa. 13 Sinuntano han hepsani gonyoos asuni meeni sina geya saman kessunanneen akama akama biistera artonoy wuza zagit feer. 14 Tesuni gonyoosa sunak biistera artonoy wuzason zugunak barik fiqadi imtene boor'a daasta feesefe asuni meyanon daagsit feer; siifok mazayere fari gonyoosik ulfinak suura wostosonek han daasta fe asuni meyanon ajajona. 15 Hepsani gonyoos tesuni gonyoosa suura kaa katanak zuguni ha'suni hugna barik imte; kaa katanak ha'suni hugna imteneas suuraas wollo chimanaknawa barik sagadononoy baasso zuuttere wortosonekna zugunakwa. 16 Hepsani gonyoos garo garoosin sinun akam akamiisii; otumni meyanon sinun tukamni meyanon; daamni meyanon sinun; bozni meyanon zuuttambesiise hoita kushubesissi wedey sinbesiista taka ephosonek giddisi. 17 Esiisik gonyoosa sunanom besifa taka wedey sunbaasi faada tishina bar oonu sino geron waagok sinun kisire waagok aafa chimanawuza. 18 Ese techma sholsifanaas haniistakwa; kanuba feenaas gonyoosa faadanon faadire aruwowa; faadaas dey besifanaas asusingwa; faadaas dey issun tiire issunasire issunewa.

14 Esseen orfo es fantuus Siyonki aamaasta yerefien biin; barneen aне basa sunaasewa ababaasa sunne

sinbesiista tichchena tiireacheechasireacheechche kum asuni meya feeseter. 2 Den samak akama akani fuusni gosone fa kaamnewa akama dedoni kaamane fa kaamne oden; es odene kaamaas dey kama ichesefe baasso icheseten odsifa kaamane faar. 3 Zigimoostanwaacheech kaabare waagaasikitoni sintana dey kur'unimeenisina tiireacheechasireacheechche kuma asuni meya gaddogaama gaamete; es gaamaason daastanfurte tiireacheechasireacheechche kum asuni meyateno oom oonu arunak aane chime. 4 Baasso mashkasuki hamere teetbesiison kiinsunoy kayimwa; fantuus hamfena dimazuuttambaase asiissi barneen ane hamefe; baasso Ha'oosiknawa fantuusikna asuni meeniganyaassiuuzun sinne imter. 5 Noonobesiissin esha wolla aane kesfa; deyzinbesi foonto. 6 Esseen orfo daasta feese asuni meyak, asteseriisik, showo tesa noono wollesefe asuni meyaknawa oom asuni keen sinalbaassozuuttambesiise asik makonak koi'ba foonto misirachchuni kaamaason ephoooma Ha'oni wosiysamaasi ganeta fulifeni biin. (aiōnos g166) 7 Tega kaamak: «Ha'ooson digot! Baron ulfinsut! Bar mangsu kar'ana sa'atiis kar'i. Samaasonnawa daasonna; baariisonna akaasi kor'anonna tesi Ha'oosik sagadot» yi. 8 Ha'oosiwosiyahepsaas: «Bari zaysifa gerkesini wayinini ushanon dara zuuttambaase asik ushi es arki Baabilon gande! Gande!» yit Ha'oosiwosiya tesuniisi orfonehami. 9 Ha'oni wosiya keezsaas dey tega kaamak: «Gonyoosiknawasurasikna sagadesefebaasso; takaaosinsinbesiista wedey kushubesissiepha baasso zuuttere; 10 Ha'oosig'i'ni wayinini ushanon ushonerwa; es wayinini ushaas wo'itonoy g'i'ni toofoossituuntowa; esiiimato korto Ha'oosiwosiyanisintanawafantuusa sintana geyaknawa geeni kayoknashanabyone. 11 Baassotin shanabesitfa geyaaressi kesfa chuwaaskoi'baneanekoi'ba foontonden kesana; gonyoosiknawasurasikna sagadesefebaasso; sunbaasitakanon ephabaasso zuuttere wonaknawa waalaknabeysabesi aafa» yit orfobesiisehami. (aiōn g165) 12 Ha'oosiajajinoodesefebaassokinnawa Yesusniamanokzagire fe kortoni meyakinna sholtefakiyas esiiwa. 13 Den Saman: «Han baron tichwu; hawungneenekalo Daam Yesus Kiristoosnrisinerekitisefasunimeyasuuustowa!» Dey Korto Ayyanaas: «Aa! Hopibesiissinbeysaphosonekbaassowostoosorfobesiisehamana» yifa kaamaoden. 14 Esseen orforo shaaru biin; sharuustak Asuni Naanefeerdiifer; teetbaastadey warqenakilili guufo; Kushubaassisdeykaagamagadaephoto. 15 Ooma Ha'oni wosiya betemeqdesiissinkessa shaaruusta di bariktegakaamak: «Daasta famesyakat! Kar'niwonasdeytai'se! Kar'ti» 16 Shaaruusta di bardeymagadaasondaastagafti; dasdeykate. 17 Ooma

Ha'oni wosiya dey samakfa betemeqdesiissinkesi; bardeykaagamagadaephoto. 18 Geyaasta ha'suni hugnabafaanaooma Ha'oni wosiya shoo'aasi teshankessa kaagamagadaephoto Ha'oosiwosiak: «Wayiniisi gaana katnaboor'akaagamagadaneesikdaasta fawayiniisi gaanni hor'otononkar'a zuutu!» yit tegakaamakchaagi. 19 Ha'oosiwosiya dey magadaasondaastagafti; daasta fawayiniisi gaanni hor'otononkar'i; akama Ha'oosig'i'ni t'i'undimaassiha'i. 20 Katamaasi gerakalo fawayinitt'i'undimaassi t'ite; t'i'undimaassin hannaasetegufaznilugamaastakar'odey dichbaaskeeztiyakiilo meetiri sinnidima kessa wukute.

15 Ooma akama dey diinqibeso samaastakbiin; Ha'oosig'iako'unakzagunikoi'nnaafunbettoesonephoha'oni wosiyanaafunbiin. 2 Esseen orfogeyawoi'toburchuqonefa baari biin. Esiisimato gonyoosonnawagonyoosisuuranonna; deysunbaasi faadanon neebere merebaassotinbiin; Ha'oosbaassokimna kaamaason ephaat burchuqonefa baarisiteshayersefer. 3 Ha'oosiwostinyinasina Musenigaamaasonnawafantuusa gaamanonna: «Zuuttambaaseasin chimfa Daama Ha'oose! Wostoneesakama dey diinqiwe; Darani meenitaatono! Ugunneeslikkideyfuto; 4 Daamiiso! Neendigonor; sunneesondeyulfinsunooronso? Ne netukortowa; futoni mangsunkar'nees ammanonkessa bestenaboor'a; daraaszuttere yeere neeki sinalbagadosonewa» yitgaametfeeseter. 5 Esseen orfodeybiin; zaalnidurkansina betemeqdesiisden samakgachche. 6 Naafunbettoesonephoha'oosinaafunwosiyanikito betemeqdesiissinkesi; kayma foropalpaluyloninimaamamayo. Nibbesiisondeywarqenitalfaktaar'erafeeseter. 7 Acheechkaabarrewuzaasikitosisaas Ha'oni naafunwosiyaasikitokkoi'baneanekoi'bafoontononkar'fooni Ha'oosig'i'ntuummafaana naafunwarqenitoofoosonimi. (aiōn g165) 8 BetemeqdesiisdeyHa'oosiuulfinatannawahugnatannakabichowachuwaktuumi. Ha'oosinaafunwosiyanikitoephena naafunbettoosikito ko'unanneononu betemeqdesiissigirunak aanechime.

16 Esseen orfoha'oosinaafunwosiyk: «Hamot! Ha'oosig'anonephonaafuntoofoosondaastawuukut!» yifa akama kaamabetemeqdesiissinkesfeoden. 2 Tesuni Ha'oosiwosiyahamma toofoosondaastawuuki; gonyoositaka faana baassotanawagonyoosisuuraksagadesefasunimeyaaastanamangudeyshanabesitfa maza baassostakesi. 3 Ha'oosiwosiyahepsaniis toofoossinbaariistawuuki; baariisdeykitiasuniharinnimatosini. Baariissifaasekaabarrewuzaasikitizuutterekiti. 4 Ha'oosiwosiya keezsaasdeytoofoosonwor'akaassinawakaasi kor'asina wuuki; es bar

dey hanna sini. 5 Akaasta ha'suni hugnaba faana Ha'oosi wosiya ekka yifeen oden: «Feyiis fooni Korto Daamiiso! Ekka mangsu kar'ta boor'a ne likkiwa. 6 Asuni meya kortoni meeni hannaasonnawa raijuni meeni hannaasonna wuuksete boor'a baassotin hanna ushit; es bar dey baassok sholsu» 7 Shoo'aasta: «Aa! Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oose! Mangsuni kar'nees futo dey likki» yifa kaama oden. 8 Ha'oosi wosiya acheechsaas toofooson awaasta wuuki; awaas dey geebaasik kiichunak hugna barik imte. 9 Asuni meya es akama kiichuuusik kiichchesete; es bettoosikitota ha'suni hugnaba faana Ha'oosi sunanon me'esete; aane harmusoto; baron dey aane ulfinsusoto. 10 Ha'oosi wosiya uushshaas toofooson gonyoosi zigimota wuuki; gonyoosi taato dey talma sini; asuni meya shanabesiistan kabi chowa terumbesiison tar'et feeseter. 11 Shanabesiistannawa mazabesiistanna kabi chowa samaki Ha'ooson erwisete; mangu wostobesiissin aane harmusoto. 12 Ha'oosi wosiya issunsaas toofoossin akama wor'a aka Efratesniista wuuki; awakesna diman yoosoni taate meyak ugguni hoossuk es wor'a akaasi ichimi. 13 Darboosi noonosinnawa gonyoosi noonosinna dey eshtu raajjuusa noonosin machune fa keez kiina ayyana kesfeen biin. 14 Es barikito dey biistera artonoy wuza zaguni kiina ayyanawa; es ayyanaas zuuttambaase asin chimfa Ha'o arki wonak zagtoni neeboosik asuni meyanon zuutuk han daasta feese taate meya zuuttambesiise asiiski hamonirwa. 15 «Ese! Ta wiisnimato diinqone yoono; atatu sinnoynamatonawa iichu atubaason asuni meya biyonoytemato guzire maambaason oodfe asus suustowa!» 16 Kiina ayyanaasikito dey taatoni meyanon Ibwani meeni kaamak Armegedon yistefaa dimaasta zuutisete. 17 Ha'oosi wosiya naafunsaas toofoossin sirusta wuuki. Betemeqdesiissi fa zigimoossin: «ko'iw!» yifa tega kaama kesi. 18 Estan dey Kawuna, kaama, dedonewa akama daani shorkone sini; es barne fa akama daani shorko asu daasta testenanseen hang sinna aane biya. 19 Arki katamaas keezik bagte; aazabni meeni katamaasikito bogte; Ha'os arki katama Baabilonnong yaadate; chima gi'baas tuumma faana toofoosi wayinini ushanon ushanak zagi. 20 Akaasi ganesi kuni daasikito zuuttera eella shaate; aamaasikito dey aane bestowa. 21 Isarba isarbaas acheechasiere uuchche kiilo maazzanoni ironi she'a saman asuni meyaasta kere; es bettoos dey akamanon kiicha sinna boor'a asuni meya es iroosi she'ni bettoosi boor'a Ha'ooson me'esete.

17 Naafun toofooson epho Ha'oosi naafun wosiyaassiniisaas taaki yaara: «Yaafan showo akaasta di arki gerkesfa mashkasusta kar'ni mangsuni kar'aason besungwa.

2 Han daastaki taate meya barneen ane gerkesete; han daasta fe asuni meya dey gerkesbaasi wayinini ushak zaysete» yi. 3 Esseen orfo Ha'oosi wosiya ayyanak zaboossi taan ephpha ham; attuba zuuttera mei'ni suna tichchena naafun teetbarewa asir kalaba faana she'a gonyoosta di isa mashkasu biin. 4 Asus karanchiro maamnewa she'a maamne mayya faar; warqecknawa waagba chima shu'akna dey inquk ge'a faar; kushubaassi dey oomsu wuznewa gerkesbaasi kiinak tuumma faana warqeni toofo ephaat faar. 5 Sinbaasta dey «Aacho, gerkesefe baassonawa daastaki kiinaasikitone asi into, arki Baabilon» yifa suna tichchera faar. 6 Es asus kortoni meeni hannaasiknawa Yesusnikwa yaat kiti asuni meeni hannaasikna zayera feen biin; ta dey baron biinaase akamanon diinqen. 7 Sinuntano Ha'oosi wosiya taak: «Awuniron diinqefat? Mashkasusi aacho chowanonnawa bar diina naafun teetbarewa asir kalaba faana gonyoosi aacho chowanonna ammanon besunawa. 8 Biita gonyoos zeemo sinak faar; hash aafa sinna boor'a hanneentu tir'maassin kesana, tishuk dey hamana; daas testenanseen kabira sunbesiis kaani matsafaassi tichchonoyna han daasta fe asuni meya gonyoos zeemo faar hash foonto hanneen yoonir sinbaason biyefe kabaasik diinqosone. (Abysos g12) 9 «Techumba faana kanuus sholgefanaas hantakwa; naafun teetaasikito mashkasus diifana naafun aamaaswa. 10 Uuchiis gandesete; es baasso dey naafun taate meyawa; isaas hash faar; oomaas hashnu aane yowa; yaafana kabaasik garo wona koi'batu foona sholsifa. 11 Nangirinsa taatoos zeemme feer; hash dey foonto gonyooswa. Bar naafuniissin isaas; tishuk dey hammir. 12 «Biita asir kalaas taato sinne taattonoy asir taattoni meyawa; sinuntano isa sa'atiniron gonyoosneen ane taato sinne taattoni ha'suni hugna danone. 13 Es asir taattoni meya isa safarabesi faar; baasso giidobesiis nawa ha'suni hugnabesiisonna gonyoosik imone. 14 Baasso fantuusata neebo gachosone; sinuntano fantuus Daamni meeni daam; taattoni meeni taato sinna boor'a merona; barneen ane feese teegte baasso; korte baasso; amanamtoni meya dey ane mersone.» 15 Ha'oosi wosiya dey taak ekka yi: «Gerkesa asus diifen biita akaasikito, daraasakito, keena keenaasewa showo tesa noono wollefse asuni meenawa. 16 Gonyosewa biita asir kalaase gerkesfa asuson oomtosone; atatu fui'tonak zagsone; ashbaason muusone; geyak dey kiichusone. 17 Koppooson zagsonek es safaraason baasso nibaassi kunsiihs Ha'ooswa; es bari boor'a Ha'oosi kaama ko'una kabaneen baasso isa safarak isar sinone; taattosone ha'suni hugnabesiison dey gonyoosik imone. 18 «Biita asus dey han daastaki taattoni meyaasta taattoni arki katamaaswa.»

18

Esseen orfo akama ha'suni hugnaba faana ooma Ha'oni wosiya saman kerefen biin; ulfinbaasi palpalutan kabi chowa daas chaare. 2 Tega kaamak ekka yit chaagi: «Arki baablon gande! Gande! Kiina ayyanaas foona dima sini. Kiina ayyanaasi ha'unii dima sini; shootunor dey oomsu kasaasikito foona dima sini. 3 Zaysifa gerkesni wayinini ushbaason daraasik zuutira ushi; han daastaki taate meya barneen ane gerkesete; han daasta fe naggadeni meya dey akama ma'a foobaastan kabi chowa otum sinete» 4 Ooma kaama dey saman ekka yifeen oden: «Darataaso! Boor'baassi girira isar sinatiita; bari bettooson haa'er sinatiita; barissin eella kesti! 5 Boor'baasi tuulto hamma den sama kar'i; Ha'oos bari mangsuuson yaadate; 6 Bar imnaasne faaron koobaason wolguti; zagina wostobaasik; hep kushunon barik kaasuti; bar showo tesa usha woi'sina toofoossi; hep kushu zagira woi'suti. 7 Bar bari teetaasik ulfinnewa; Ma'a foone imnaasne faaron; shananewa suumone imtiwa. Bar nibbaassi: «Mashka taatone faanar sinna dinar ta dicha asuta; suumo isanne tayista aafa kar'anawuza» uuk beeza; 8 Es bari boor'a bettoosikito zuuttera; Isa wonak barista yoona; kitu, suumonewa makne barista kar'ana; geyak dey kiichchona; barista mangsu kar'ni; Daama Ha'oos chimawa» yi. 9 Barneen ane gerkesefe baassonawa ma'a fook feese han daastaki taate meena bar kiichcheefen kesfa chuwaason biyefe kabaasik barik chaaget waasusone. 10 Bari shanaason digak woksok yersefaat: «Ne arki katama; Ne chima katama Baablonne! Neyista kate mangsuni kar'aas isa sa'atiissi yaana boor'a haybunewe! Haybunewe» usone. 11 Baasso merkebiis fe'ena ba'aason hanneen ekalo waagonir aafe sinna boor'a daasta fe naggaddeni meya barik waasusone; dey suumosone. 12 Baasso merkebiista feche warqees, birriis, waagba chima shu'aas, inquus, laylonini maamaas, wantajji; harrini maamaas, she'a maamaasewa ma'a sawuba faana i'oose zuuttera, zaknoni ha'aassin, waagba chima sina i'oossin, naasini bittakinnewa imneberedikna wosuste koda zuuttera; 13 Qereftees, kimamiis, sawufa i'oos, kumbiis, ixanaas, wayinini i'oos, buur'unii bunni zayitiis, buwaas, zagoos, miyas, fantuus, fazaas, seregellaas bozni meenawa oom asuni meenawa. 14 Naggaddeni meya dey: «Ne eenanteta ma'a wuzaasikito zuuttera neystan wokka hamii; otumneesewa gexineesikitone dey zuuttera tishi; Hanneen ekalo han baron zuutira isanne aafa danata wuza» usone. 15 Es wuzasikitonon zuutire waagsefaafe otum sina naggaddeni meya bari shanaason digsefaat woksok yersone. Waassetnawa suumetna: 16 «Layloninewa wantajjini maama dey she'a maamaneen mayya warqechnawa waagba chima shu'akna dey inqukna ge'a fa arki katama haybunewe!

Haybunewe! 17 Es effatena otmaas isa sa'atiissi tishi!» usone. Merkebiison ajajefe baasso zuuttere; merkebik kutife asuni meya zuuttere; merkebiista wostesefe asuni meya zuuttere; baariista nagadesefe baasso zuuttere woksok yersone. 18 Bar kiichchefana kabaasik kesfa chuwaason biisere: «Han arki katamaasne fa katama isanne ooma faartaaso?» yit chaagone. 19 Teetbesiista tulo wootiset waasisetnawa suumesetna ekka yit chaagete: «Baariista merkebibesi faana baasso zuuttere bari otmaasik otum sina es arki katama isa sa'atiissi tishina boor'a haybunewe! haybunewel!» 20 Samaase! Barik girowe! Ha'oos nitto boor'a barista mangsu kar'ha boor'a nitto kortoosnawa wosini meya dey raajjuni meya girsoni! 21 Esseen orfo isa chima Ha'oni wosiya akama baaburani shu'ane fa isa shu'a kabgira ekka yit baariissi ha'i: «Arki katama Baablon effa hugnak tugtera gandona; hanneen ekalonu isanne aafa bestona wuza. 22 Kama ichefe baassonawa surife baassona asi kaamaas; ululle fugefe baassonawa markata fugefe baassona asi kaamaas hepsa neyissi aafa odtone wuza; awune fa kushuni wosto wostesefe techumni meya hanneen ekalo neyissi aafa bestosone wuza. Baaburani kaama dey hanneen ekalo neyissi aafa odtone wuza. 23 Tonni chaarefa hanneen ekalo neyissi aafa chaarona wuza. Mariisa kaamnewa mariyaasi kaamne hanneen ekalo neyissi aafa odtone wuza. Naggaddeneesakito han daasi arto arto asuni meyawee; tolftneesik daraasin zuutira daagsit. 24 «Barissi raajjuni meeni hannaasewa kortoni meeni hannaase dey han daastak worte asuni meeni hannaas zuuttera beste.»

19

Esseen orfo ekka yifa showo asuni kaamane fa tega kaama saman: «Haleluya! Fatunewa ulfinne dey hugnane Ha'oniisirwa! 2 Mangsuni kar'baas futo dey likkiwa; daason gerkesbaasik kiinsi arki gerkesfa baron mangsu kar'a ke'i. Baron ke'uk wostinnyanyi meeni hannaasi gumanon kaaste» yifeen oden. 3 Hepsa dey: «Haleluya! Barissin kesfa chuwaas koi'baneen koi'ba foontonon kesana!» yiset chaagesete. (aiōn g165) 4 Hepasireacheechche kur'unimeenawaacheechkaabarerewuzaasikitone zigimobaasta di Ha'oosik sinbesiisik gandesere: «Aamin; Haleluya!» yiset sagadesete. 5 Esseen orfo: «Baron digefe wostinnyanyi meya zuuttamnitise: garo garoosnawa; arki arkiisna Ha'oniison galattosoti!» yifa kaama zigimoostan kesi. 6 Showo asuni meeni kaama; wor'aakanikaama; akama dedoni kaamane fa kaama: «Haleluya! Zuuttambaase asin chima Daama Ha'oniis taattewa! 7 Fantuusa sargi kar'na boor'anawa basa mariyaas teetbaason hoossina boor'ana yaani gironiwa! Dey gira zaguni; dey Ha'ooson ulfinsuni. 8 Palpalifa kayma keeshu maama mayanak barik imte; sesa maamaas

kortoni meeni ooko wostoooswa» yifeen oden. 9 Esseen orfo Ha'osi wosiya: «Fantuusa sargisi teegte baasso suustowa» yira tichuwa yi. Tusira dey «Es bar Ha'osi futoni kaamawa» yi. 10 Ta dey Ha'osi wosiyan wochosi sagadonak sinnaasik ganden; sinuntano bar: «Beywa! Ekka zagutaatawa! Ta dey neeneennawa Yesusni zaalaason ephphe feese ayneesakitoneenna ane wostinnyawa; Ha'osik sagadowa! Yesus makeda zaalaas raajini ayyanawa» yi. 11 Esseen orfo sama gachchen biin; estan foro faza dey biin; fazaasta di bar amanattonawa futona yisteretu teegtefe; bar likkik mangsu kar'ar dey neeber. 12 Aafbaas geeni winone faar; teetbaastak dey showo zawudi faaser. Barneen ooma oonu arunoyna suna basaasta tichchera faar. 13 Bar hannak haphukto maama mayo; Sunbaas dey Ha'oni kaamawa. 14 Foro foro fazaasikitota diise foro kayma keeshu maama mayo samaki meya taar'osikito dey orfoose hamet faaser. 15 Daraasakitonin ichana kaaga siifo basa noonoossin kesi; bittani haarak dey ha'suna; bar zuuttambaase asin chimfa Ha'osi deessu gi'anon besifa wayinini ushaasi ti'un dimaason yer'ana. 16 Maambaastanawa chikabaastana: «Taatoni meeni taato; daamni meeni Daama» yifa suna tichcho. 17 Esseen orfo awaassi yere isa Ha'oni wosiya biin; bar samaasta fulifa kasaasikitok tega kaamak chaagga: «Arki Ha'osi kootaaski yooti! Dey zuuttoti! 18 Taatoni meeni ashaason; meya taar'oni meyanon ajajefe baasso ashaason; chim neeboni asuni meeni ashanon; Fazasironnawa fazaason eelsife baasso ashaason birmadummabesi faana asuni meeni ashannonnawa bozni meeni ashaassona; garo garoosa ashanonnawa arki arkiisa ashanonna; aaffe asusa ashanu sinun yaara zuutira muuti!» yi. 19 Esiisimato gonyoos; han daastaki taate meyanenewa baasso meya taar'osakitoneenna foro fazaasta di barneennawa basa meya taar'osakitoneenna neebok zuuttesere feeseten biin. 20 Sinuntano gonyoos ootte; barneen ane sinba showo biistera artonoy wuzason zagit fe eshinynya raaijuus dey ootte; bar gonyoosi taka faana baassotinnawa gonyoosi suurak sagadet feese baassotinna biistera artonoy wuza zuguk daagsit feer; es heppiis kiichifa kawo geeni baariissi kaabesiise ha'tesete. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Fu'te baasso dey foro fazaasta di basa noonoossin kesfa siifosik wortesete; kasaasikito zuuttera ashbesiison maara gawse.

20 Esseen orfo akama doo'aasi gachononnawa inya shashsharaassona kushubaassi epho Ha'oni wosiya saman kerefeen biin. (Abyssos g12) 2 Bar dey Darbooson ephpha isa kuma wogga taar'; es Darboos Daabulos wedey Sexana yistefa zeemoti zawaaswa. 3 Isa kuma

wogga ko'una kabaneen daraasin daagsunoynamato Ha'osi wosiya darbooson akama doo'aasi ha'i; kulfira maatama ichi; esseen orfotu garo wonniron kottonak sholsifa. (Abyssos g12) 4 Estan zigimoosikitonon biin; es zigimoosta mangsuni kar'ni ha'suni hugna imtene asuni meya diiseefeen biin. Yesusni chowaasik zaala maksobesiisknawa Ha'osi kaamni chowak teetbesiison katese asuni meeni kaasikitonon biin. Baasso gonyosiknawa bari suurasikna sagadonor dey takaason sinbesiistanawa kushubesistana ephnoy asuni meyaw; baasso kitun kabsere Kiristoosneen ane isa kuma wogga taattesete. 5 Es bar dey tesuni kitun kabuwa; sinuntano fu'te kituni meya isa kuma woggaas ko'una kabaneen kitun aane kabsoto. 6 Tesuni kitun kabuuson dana baasso suusto dey kortowa; hepsani kituus baassosta ha'suni hugnaba aafa; baasso Ha'oni maagnawa Kiristoosni maagna sinone; kiristoosneen ane dey isa kuma wogga taattosone. 7 Isa kuma wogga ko'inanneen orfo Sexana taatoossin kottona. 8 Han daa zuuttambaase asiista fe asuni meyanon esis dey Goognawa Maagogna asin daagsuknawa neebok kabsonekna zugunak kesana; faadbesi showo dey baaris ha'ta fa fuutusne feeseter. 9 Baasso han daa zuuttambaase asiissi siktesere kortoni meeni ke'esonnawa shunto katamaassona kephisete; sinuntano geya den saman kerera kiichira tishki. 10 Baassotin daagsi Daabulos; gonyoosewa eshinynya raaijuusna feesete kayo geeni baariissi ha'tesete; estak waalaknawa wonakna koi'baneen koi'ba foontonon shana biyone. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Esseen orfo akama foro zigimonewa es zigimoosta di barinna biin; daasewa samaase basa sinaastan shaate; isa dimanu baassok aane bestowa. 12 Kiti garo garo meyanonnawa arki arki meyanonna zigimoosi sina yerseefen biin; matsafaasikito dey gachche; kaani matsafa sina ooma matsafa dey gachche; Kituni meya dey matsafaassi tichchera kuni wostobesismato mangsuni kar'a ephpheteesete. 13 Baariis dey sikalobaassi fe kituni meyanon kisira imi; kitunewa ke'oni dimaase dey barkitonissi feese kituni meyanon kisira imi; isarba isarbaas wostobaasimato mangsuni kate. (Hadēs g86) 14 Kitunewa ke'oni dimaase geeni baariissi ha'te; es geeni baariis dey hepsani kituuswa. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Sunbaas kaani matsafaassi tichchera bestoonoyna bar zuuttere geeni baariissi hai'te. (Limnē Pyr g3041 g4442)

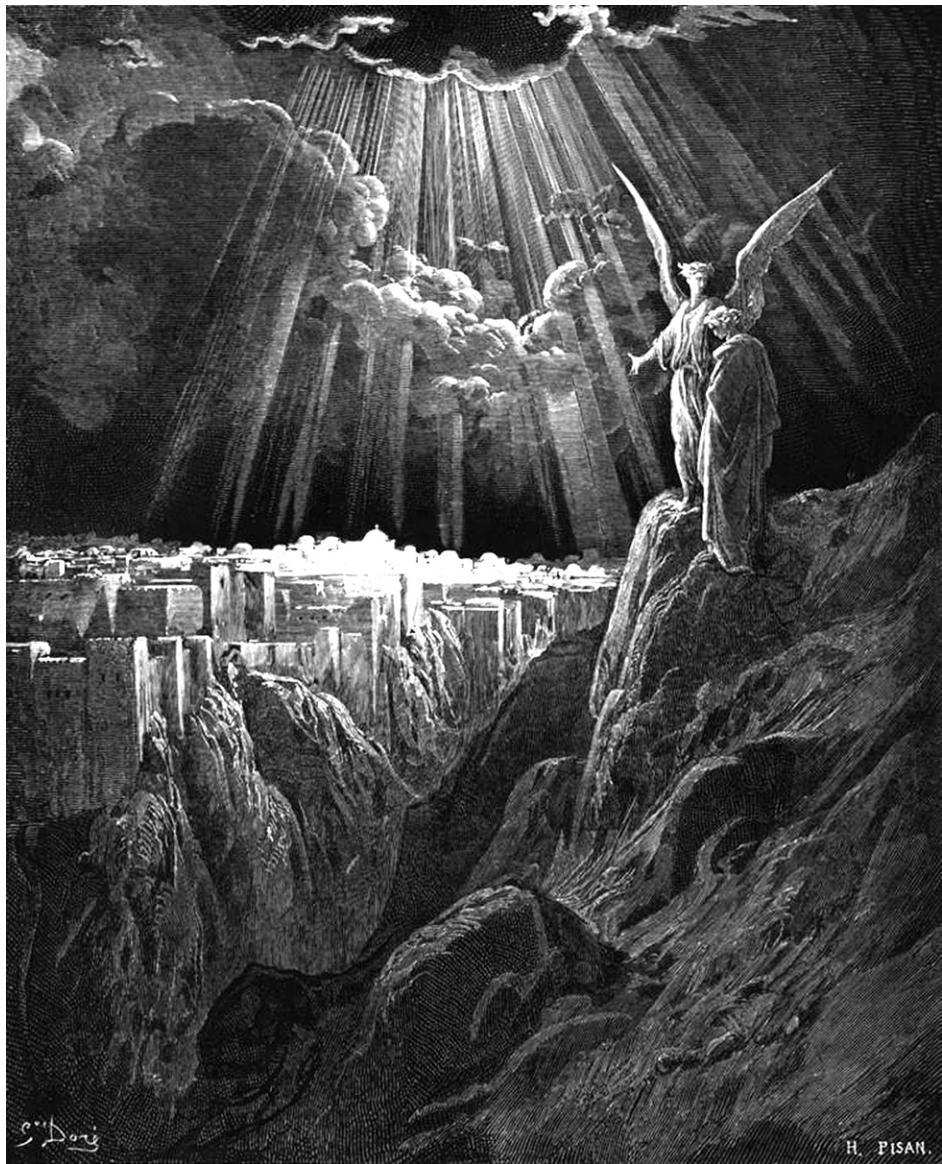
21 Esseen orfo gaddo samaasewa gaddo daase asin biin; tesuni daasewa tesuni samaase aati; baariis dey hanneen ekalo aafa foona wuza. 2 Korto katamaas; gaddo Yerusalem teegobaasik ge'istera fa mariyanimoto hoorera samaki Ha'ooskin kerefeen biin. 3 Dey ekka yifa tega kaama

zigimooskin kesfeen oden: «Ese! Ha'oos foona dimaas asuni meeni ganesiwa; bar dey baassoneen ane foonir; baasso dey bari dara sinone; Ha'oos teetbaasik baassoneen ane foona; Ha'obesi dey sinana. 4 Harafaason zuutira aafbesiissin ku'anä; sinati sitiriis aatna boor'a kitu wedey suumo wedey waasa wedey shana hanneen ekalo aafa foona wuza.» 5 Zigimobaasta di bar dey: «Ese! Ta zuuttambaase aisen gaddo zuguna!» yi. Estan dey: «Han kaamaas amanamtio dey futu sinna boor'a tichuwa!» yi. 6 Esseen orfo taak ekka yi: «Ko'i! Alfanawa Oomegana; tesuni barnawa koi'ni barna tawa; ikte barik kaani akaasi kor'asin kaastoni waaga foontonon baak imanawa. 7 Neebere meroni bar han baron warasona; ta dey barik Ha'oba sinana; bar dey taak naata sinana. 8 Sinuntano digsefe baasso; amantobesi foontoni meya; kiinaasikito; kaa wori asuni meya; gerkesefe baasso; tol fattuni meya; koo'lö shiiphsefe meya; eshinnyani meya zuuttere ixabesiis geeni kayoossitu sinana; es bar dey hepsani kituuswa.» (Limnë Pyr g3041 g4442) 9 Koi'ni naafun bettoosikito tuumna naafun toofoosikitonon epho Ha'oosi naafun wosiyaassinsisaas yaara: «Yaafan fantuusa asu sina mariyanon neek besungwa!» yi. 10 Ayyanak taan isa inya dicha aamaasta ephpha taamma karto katama Yerusalem samaki Ha'ooskin kerefeen besi. 11 Katamaas Ha'oosi ulfinak chaaret faar; chaarefbiasi chaarsu akama waagba chima shu'a; birillene fa kayma lyyasphidni inqune faar. 12 Asire heppe finnyiba faana akama dicha gimbini ojba faar; asire heppe finnyiissi asire heppe Ha'oni wosiya yerefaat oodet faar; finnyibaasta dey asire heppe Israelni zalaasikitoni suna tichchera faar. 13 Awukesdak keez finnyi; yeeshdaak keez finnyi; kawudak keez finnyi; awgirundak keez finnyiba faar. 14 Katamaasi gimbini ojaas asire heppe kaputba faar; es kaptaasta asire heppe fantuusa wosini meenii sunaas tichchera faar. 15 Taak maket fa Ha'oosi wosiya katamaasonnawa finnyibaassonna dey gimbisi ojanon hoossuna warqeni haarooba faar. 16 Katamaas dey dichbaasewa tagbaase isa kixxe aceechee kaijaba faar; Ha'oosi wosiya katamaason hoossuni haaroosik hoossin dichbaas hep kumne aceechee tiire kiilo meetiri sini; tagbaasewa tegbaase dey esisne faar sini. 17 Ha'oosi wosiya dey gimbisi ojanon hoossi; Ha'oosi wosiya arto hoossusik hoossin tiire aceecheasire aceechee woriya sini. 18 Gimbiisi oja wosustenaas lyyasphidni shu'aasik; katamaas dey burchuqonimato kayma warqek wosuster. 19 Katamaasi gimbini ojani kaptaas showo tesa waagba chima shu'ak keeshira keeto; tesuni kaptaas lyyasphidni shu'ak; hepsaniis Senperni shu'ak; keezsaas Kelqedonni shu'ak; aceecheasaa Meregidni shu'ak; 20 Uushshani shu'as Serdonkisni shu'ak; issunsaas Serdiyonni shu'ak; naafunsaas Kiristilobeni

shu'ak; nangirinsaas Birelleni shu'ak; izginsaas Werawureni shu'ak; asirsaas Kirisphirasini shu'ak; asire issees Yakintini shu'ak; asire heppes Ametesxinosisni shu'akwa. 21 Asire heppe finnyyaasikito asire heppe Inquba faar; finnyaba isarba isarbaas isa Inquk wosuster; katamaasi ari ugna burchuqonimato chaarefa aatifa kayma warqek wosusto. 22 Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oosewa fantuusna bari betemeqdesi sinete boor'a katamaassi betemeqdesinon aane biyut. 23 Ha'oosi ulfina chaarsifana boor'anawa fantuus bari tonu sinna boor'ana es katamaasik awa wedey assa chaarsunak aane sholsifa. 24 Darani meya bari chaarefaasik ek hang kutusone. Daasta fe taatoni meya ulfinbesiison barki teshhosone. 25 Es katamaassi waala aafa sinna boor'a gamalabaas aagenu aafa kuluftona wuza. 26 Darani meeni arkittoosewa ulfinaase barki yoona. 27 Oomsu sina wuzaas isanne baariissi aafa giruna wuza; kiina wuza zagife barnawa esha wolla wollefie barna barissi aafa giruna wuza; barissi giruniis sunbesiis fantuusa kaani matsafaassi tichchena baasso koi'besiwa.

22 Esseen orfo Ha'oosi wosiya Ha'ooskinnawa fantuusa zigimukinna kesfa woshshu burchuqone fa kaani wor'a akaason taak besi. 2 Es wor'a akaas katamaasi ari ugnaasi ganesi kamo wor'et faar; wor'a akaasi aldaastanawa hoi'taastana assa assaasik gaanet woggassin asire heppe wolla gaana gaanfa kaani i'o faar; es i'oosi tosha dey asuni meyanon fatir. 3 Hanneen ekalo isa erwiya aafa foona wuza; Ha'oosewa fantuusna asi zigimu katamaassitu sinana. Wostinnyani meya dey Ha'ooson shiiphson. 4 Baasso dey sinbaason biyone; Sunbaas dey sinbesi sinbesiista foona. 5 Hanneen ekalo waala aafa foona wuza; Daama Ha'oos baassok chaarsuna sinna boor'a chaarsuni wuza wedey awuni chaarefa aafa sholsuna wuza; koi'baneeen koi'ba foontonon taattosone. (aiōn g165) 6 Esseen orfo Ha'oosi wosiya ekka yi: «Han kaamaasikito amanamtio dey futuwa; raajjuni meyanon wolumsifa Daama Ha'oosi Ayyana ta'a wonaassi sinni wuzason wostinnyani meyak ammanon besuk wosibaason wosi.» 7 Yesus dey: «Ese! Ta tai'nin yoona; han matsafaasi raajini kaamanon oodfe bar suustowa!» yi. 8 Han wuzasikitonon odeeasnawa biyaasna ta Yohanniswia; han wuzasikitonon odeneaysewa biinaase es wuzasikitonon taak besi Ha'oosi wosiya sagadonak wochobaasi sikalosi ganden. 9 Sinuntano Ha'oosi wosiya: «Beywa; han baron zagutaatawa! Ta neeneennawa ayneesakitoneenna dey raajjuni meyanen ane han matsafaasi kaamanon zagsefe asuni meyanen ane wostinnyawa; Ha'oosik sagadowa!» yi. 10 Tusira dey: «Wonaas ta'i sinna boor'a han matsafaasi

raajini kaamanon maatamak ichcha kulfutaatawa. 11 Hanneen ekalo mangus mangit hamo; kiinfe bar dey kiinet hamo; ookoos dey ooko sinet hamo; kortoos dey korto sinet hamo» yi. 12 «Ese! Ta tai'nin yoona! Isarba isarbaasik wostobaasimato imana waagaason kushunaassi ephaatu faan. 13 Alfanewa oomegane; sinati barnawa orfoti barna; tesuniisnawa koi'niisna tawa.» 14 Kaani i'oosi gaananon muuknawa finynyibaassi kamo katamaassi girukna mabtibesi foonak maambesiison mei'fe baasso suustowa. 15 Kannimato koogutte baasso; tol fattuni meya; gerkesefe baasso; kaa worife meya; koo'llo shiiphsefe meya; esha wuzason shunefe baassotnawa eshni ugnaasik hamefe baassotna katamaasi gerakalo sinone. 16 «Ta Yesus han zaalaason imanak Ha'oosi wosiyanon showo betekiristaniissi wosin; ta Dawitni koontoni tuznewa zalnewa; dey chaarsife wonni maskoos tawa.» 17 Korto Ayyanaasewa mariyaase «Yowa!» usone. Odefe bar dey «Yowa!» uwo; ikte bar dey yowo; Shole bar dey kaani akaason isa waaga kaasunoy baak usho. 18 Ese; han matsafaassi tichche raajini kaamaason odefe barin zuutira teetnitiison aruti yifawungwa; oonu han kaamaasta isa wuza daysifaanane; han matsafaassi tichchera fa bettooson Ha'oos basaasta dayisuna. 19 Oonu han raajini matsafaassi tichche kaamaasikitosin isaron yo'gifaanane; han matsafaassi makte kaani i'oosi gaansinnawa korto katamaassinna Ha'oos basa haa'ooson yo'guna. 20 Han wuzaasikitoni zaal sina bar: «Aa; tai'nin yoonawa!» yife. Aamin; Daam Yesusno tai'nin yowa! 21 Daam Yesusni otmaas nitto zuuttamnitisneen ane sinfawung! Aamin.

Korto katamaas; gaddo Yerusalem teegobaasik ge'istera fa mariyanimato hoorera samaki Ha'ooskin kerefeen biin. Dey ekka yifa tega kaama zigimooskin kesfeen oden: «Ese! Ha'oos foona dimaas asuni meeni ganesiwa; bar dey baassoneen ane foonir; baasso dey bari dara sinone; Ha'oos teetbaasik baassoneen ane foona; Ha'obesi dey sinana.»

Yohannisni raa'i 21:2-3

Reader's Guide

Yemsa at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Yemsa at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Yemsa---Yemsa-Bible-Latin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luqas 8:31
Roome 10:7
Yohannisi raa'i 9:1
Yohannisi raa'i 9:2
Yohannisi raa'i 9:11
Yohannisi raa'i 11:7
Yohannisi raa'i 17:8
Yohannisi raa'i 20:1
Yohannisi raa'i 20:3

Wosini meeni wosto 3:21
Wosini meeni wosto 15:18
Roome 1:25
Roome 9:5
Roome 11:36
Roome 12:2
Roome 16:27
1 Qoronxos 1:20
1 Qoronxos 2:6
1 Qoronxos 2:7
1 Qoronxos 2:8
1 Qoronxos 3:18
1 Qoronxos 8:13
1 Qoronxos 10:11
2 Qoronxos 4:4

1 Phexiros 1:25
1 Phexiros 4:11
1 Phexiros 5:11
2 Phexiros 3:18
1 Yohannis 2:17
2 Yohannis 1:2
Yuuda 1:13
Yuuda 1:25
Yohannisi raa'i 1:6
Yohannisi raa'i 1:18
Yohannisi raa'i 4:9
Yohannisi raa'i 4:10
Yohannisi raa'i 5:13
Yohannisi raa'i 7:12
Yohannisi raa'i 10:6
Yohannisi raa'i 11:15
Yohannisi raa'i 14:11
Yohannisi raa'i 15:7
Yohannisi raa'i 19:3
Yohannisi raa'i 20:10
Yohannisi raa'i 22:5

aïdios

Roome 1:20
Yuuda 1:6

2 Qoronxos 9:9
2 Qoronxos 11:31
Galatiya 1:4
Galatiya 1:5
Efeson 1:21
Efeson 2:2
Efeson 2:7
Efeson 3:9
Efeson 3:11
Efeson 3:21
Efeson 6:12
Filiphisiyus 4:20
Qolasiyas 1:26

Yohannisi raa'i 1:6
Yohannisi raa'i 1:18
Yohannisi raa'i 4:9
Yohannisi raa'i 4:10
Yohannisi raa'i 5:13
Yohannisi raa'i 7:12
Yohannisi raa'i 10:6
Yohannisi raa'i 11:15
Yohannisi raa'i 14:11
Yohannisi raa'i 15:7
Yohannisi raa'i 19:3
Yohannisi raa'i 20:10
Yohannisi raa'i 22:5

aiōn

Matewos 12:32
Matewos 13:22
Matewos 13:39
Matewos 13:40
Matewos 13:49
Matewos 21:19
Matewos 24:3
Matewos 28:20
Marqos 3:29
Marqos 4:19
Marqos 10:30
Marqos 11:14

Luqas 1:33
Luqas 1:55
Luqas 1:70
Luqas 16:8
Luqas 18:30
Luqas 20:34
Luqas 20:35
Yohannis 4:14
Yohannis 6:51
Yohannis 6:58
Yohannis 8:35
Yohannis 8:51
Yohannis 8:52
Yohannis 9:32
Yohannis 10:28
Yohannis 11:26
Yohannis 12:34
Yohannis 13:8
Yohannis 14:16

2 Qoronxos 11:31
Galatiya 1:4
Galatiya 1:5
Efeson 1:21
Efeson 2:2
Efeson 2:7
Efeson 3:9
Efeson 3:11
Efeson 3:21
Efeson 6:12
Filiphisiyus 4:20
Qolasiyas 1:26
1 Timotiyo 1:17
1 Timotiyo 6:17
2 Timotiyo 4:10
2 Timotiyo 4:18
Tito 2:12
Ibwriyan 1:2
Ibwriyan 1:8
Ibwriyan 5:6
Ibwriyan 6:5
Ibwriyan 6:20
Ibwriyan 7:17
Ibwriyan 7:21
Ibwriyan 7:24
Ibwriyan 7:28
Ibwriyan 9:26
Ibwriyan 11:3
Ibwriyan 13:8
Ibwriyan 13:21
1 Phexiros 1:23

aiōnios

Matewos 18:8
Matewos 19:16
Matewos 19:29
Matewos 25:41
Matewos 25:46
Marqos 3:29
Marqos 10:17
Marqos 10:30
Luqas 10:25
Luqas 16:9
Luqas 18:18
Luqas 18:30
Yohannis 3:15
Yohannis 3:16
Yohannis 3:36
Yohannis 4:14
Yohannis 4:36
Yohannis 5:24
Yohannis 5:39
Yohannis 6:27
Yohannis 6:40
Yohannis 6:47
Yohannis 6:54
Yohannis 6:68

Yohannis 10:28
Yohannis 12:25
Yohannis 12:50
Yohannis 17:2
Yohannis 17:3
Wosini meeni wosto 13:46
Wosini meeni wosto 13:48
Roome 2:7
Roome 5:21
Roome 6:22
Roome 6:23
Roome 16:25
Roome 16:26
2 Qoronxos 4:17
2 Qoronxos 4:18
2 Qoronxos 5:1
Galatiya 6:8
2 Teselonqe 1:9
2 Teselonqe 2:16
1 Timotiyo 1:16
1 Timotiyo 6:12
1 Timotiyo 6:16
2 Timotiyo 1:9
2 Timotiyo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Filmona 1:15
Ibrawiyen 5:9
Ibrawiyen 6:2
Ibrawiyen 9:12
Ibrawiyen 9:14
Ibrawiyen 9:15
Ibrawiyen 13:20
1 Phexiros 5:10
2 Phexiros 1:11
1 Yohannis 1:2
1 Yohannis 2:25
1 Yohannis 3:15
1 Yohannis 5:11
1 Yohannis 5:13
1 Yohannis 5:20
Yuuda 1:7
Yuuda 1:21
Yohannisni raa'i 14:6

eleēsē

Roome 11:32

Geenna

Matewos 5:22
Matewos 5:29
Matewos 5:30
Matewos 10:28
Matewos 18:9
Matewos 23:15
Matewos 23:33
Marqos 9:43

Marqos 9:45
Marqos 9:47
Lucas 12:5
Yaqob 3:6
Hadēs
Matewos 11:23
Matewos 16:18
Lucas 10:15
Lucas 16:23
Wosini meeni wosto 2:27
Wosini meeni wosto 2:31
1 Qoronxos 15:55
Yohannisni raa'i 1:18
Yohannisni raa'i 6:8
Yohannisni raa'i 20:13
Yohannisni raa'i 20:14

Limnē Pyr

Yohannisni raa'i 19:20
Yohannisni raa'i 20:10
Yohannisni raa'i 20:14
Yohannisni raa'i 20:15
Yohannisni raa'i 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

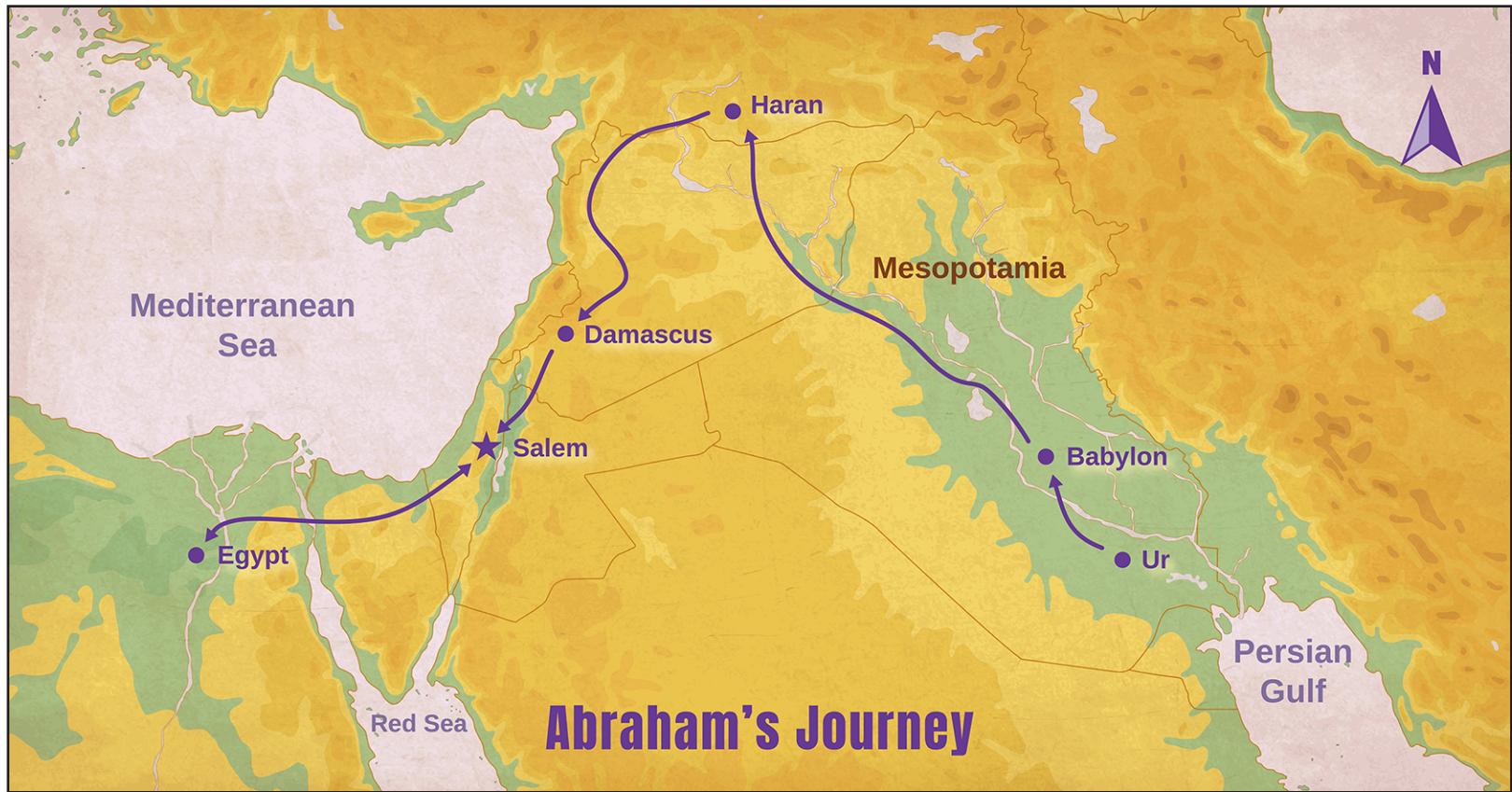
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Phexiros 2:4

Questioned

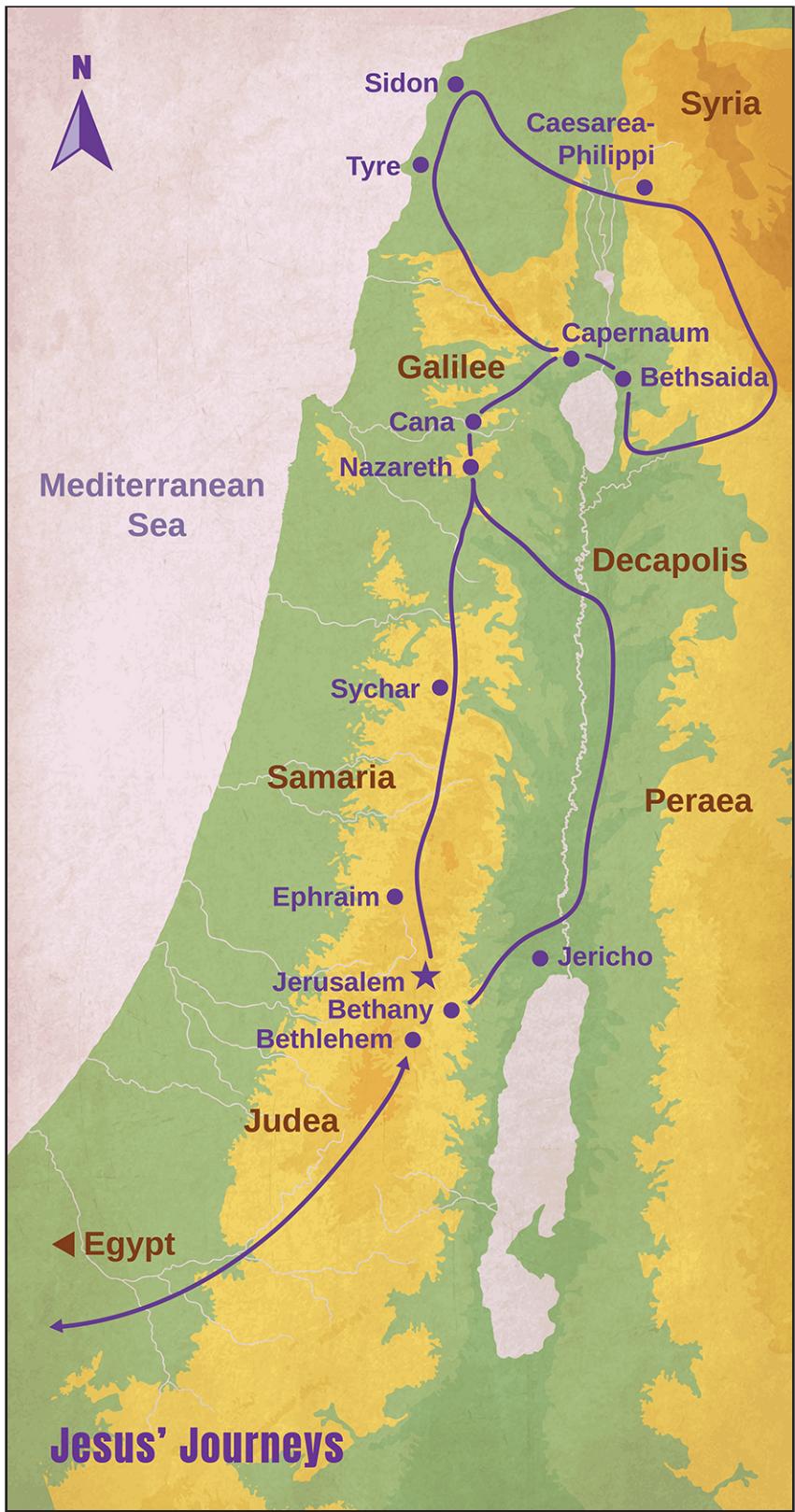
None yet noted

Abraham kesse ristiba zagire ephphetoona dimaasta hamanak teegtefena kabaasik ay hamidifenamato aru beyfenaknu hamanak ajajamenaas amantokwa. - Ibrawiyan 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Esijisimato Asuni Naasnu wostonaknawa kaabaaason showoni meyanon furuk aaite imanaktano barik wostosonekna aane yowewa. - Marqos 10:45

Kiristoos Yesusni wostinnya dey wosi sinanak teegtere Ha'osii misirachchuni kaamanon makonak kortere fe Phawulosnikin woste wosiya. - Roome 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

Who?

When?

		When?										
		Innocence		Fallen			Glory					
Who?	God	Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth			
		God's Perfect Fellowship	John 10:30	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16					God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City			
		Son		Pre-Incarnate, John 8:58		Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43					
		Holy Spirit		Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17						
	Mankind	Living Mankind	Adam in the Garden of Eden	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5					All Restored			
		Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22								
		Deceased Unbelieving Mankind		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13								
	Angels	Holy Angels	No people	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14					No Hades No Dead Rev 20:3			
		Imprisoned Angels		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6								
		Fugitive Angels		Rebelling Against Christ Thalaasa, Rev 20:13								
		First Beast Demon	Gen 1:1	Accusing Mankind			Lake of Fire Revelation 19:20		Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels Mat 25:41 Rev 20:10			
		False Prophet Demon		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10								
		Satan		Abyss Revelation 20:2								

Destiny

Yemsa at AionianBible.org/Destiny

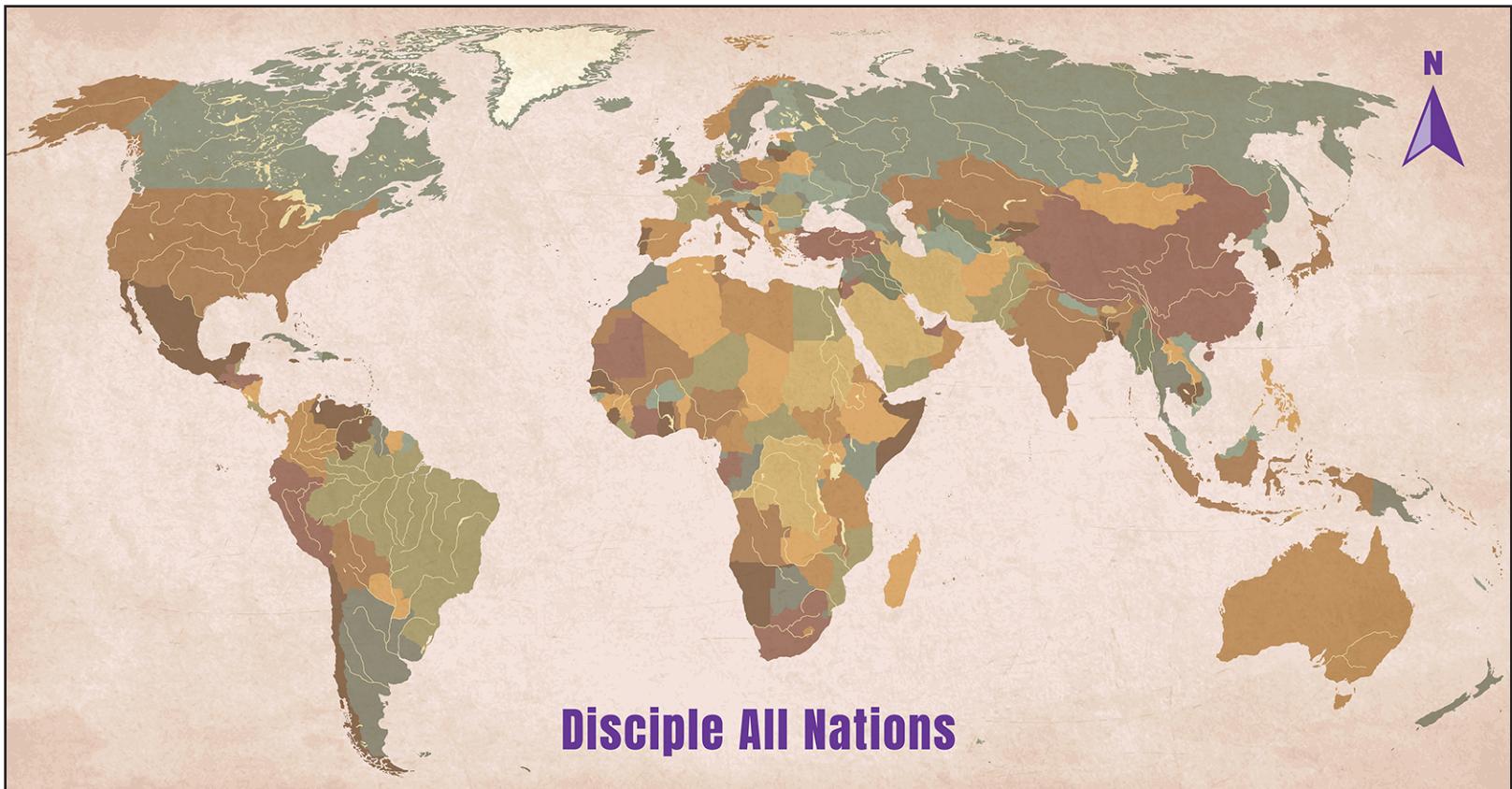
The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Ese hamfaat han daasta fe daraasin zuutira aba, Naa, Korto Ayyanaasi sunak haphqira ta nawo zaguti; - Matewos 28:19